

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (ESKİ TÜRK DİLİ)
ANABİLİM DALI

RABGÜZİ'NİN *KİŞAŞU'L-ENBİYÂ*'Sİ (LENİNGRAD NÜSHASI/146-279)
İNCELEME-METİN-DİZİN

Yüksek Lisans Tezi

Musa AYTEKİN

ANKARA-2018

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (ESKİ TÜRK DİLİ)
ANABİLİM DALI

RABGÜZİ'NİN *KİŞAŞU'L-ENBİYÁ*'Sİ (LENİNGRAD NÜSHASI/146-279)
İNCELEME-METİN-DİZİN

Yüksek Lisans Tezi

Musa AYTEKİN

Tez Danışmanı

Prof.Dr.Önal KAYA

ANKARA-2018

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (ESKİ TÜRK DİLİ)
ANABİLİM DALI

Musa AYTEKİN

RABĞÜZİ'NİN KİŞAŞU'L-ENBİYÂ'SI (LENİNGRAD NÜSHASI/146-279)
İNCELEME-METİN-DİZİN

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Önal Kaya

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı:

İmzası:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi: .....

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../2018)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

.....

İmzası

ÖN SÖZ

Çalışmamız, Harezmi Türkçesinin sayılı örneklerinden biri olan Rabgūzī'nin Kışaşu'l-Enbiyâ adlı eserinin, Leningrad nüshası ile ilgili bilgileri içermektedir. Eser, Prof.Dr.Aysu ATA tarafından çalışılan Londra nüshasından dönemsel olarak çok sonra kaleme alınmıştır. Nüshanın tasnifi, tespit edebildiğimiz kadarıyla Çağatay Türkçesinin klasik sonrası dönemine tekabül etmektedir. Eser, bu dönemde peygamber kıssalarına verilen kıymetin bir belgesidir. Söz konusu eser, peygamber kıssalarını daha anlaşılır kılma gayesinin bir ürünüdür. Çalışmamız bu nüshanın 146. ve 279. sayfa aralığındaki kıssaların inceleme, metin ve dizinini kapsamaktadır.

Yapılan bu çalışmada büyük emek sahibi olan Prof.Dr.Önal KAYA'ya, benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen Prof.Dr.Aysu ATA'ya bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım Muhammed YELTEN ve kıymetli eşi Ayşegül YELTEN'e ve son olarak desteğiyle bana her zaman güç veren eşim Nazlı AYTEKİN'e ve kıymetli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

1. KISALTMALAR	I
2. İŞARETLER	I
3. TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	II
4.1. ESER	3
4.1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı	3
4.1.2. Müstensih	4
4.1.3. İstinsah Tarihi ve İthaf Edildiği Kişi	5
4.1.4. Eserin Konusu ve Muhteviyatı	6
4.1.5. Diğer Nüshalar İçindeki Yeri	9
4.1.6 Eserin Dil Tarihi Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi	12
5. İNCELEME	13
5.1. İmla ve Fonetik	13
6. METİN	17
7. DİZİN	163
8. ÖZEL ADLAR DİZİNİ	589
9. SONUÇ	
10. KAYNAKÇA	
11. ÖZET	
12. ABSTRACT	

1. KISALTMALAR

Ar.	=Arapça
Far	=Farsça
bkz.	= bakınız.
C.	= cilt
Ç.	=Çince
Hz.	= Hazret.
krş.	= karşılaştırınız.
Moğ.	=Moğolca
s.	= sayfa
S.	= sayı
Sans.	= Sanskrit
Soğd.	=Soğdca
TD	= Türk Dili
TDA	= Türk Dünyası Araştırmaları
TDK	= Türk Dil Kurumu
TTK	= Türk Tarih Kurumu
TDV	= Türkiye Diyanet Vakfı

2. İŞARETLER

< >	= metne eklenmiştir.
-	= fiil kökü
+	= isim kökü
*	= bağlama dayalı anlamlandırma

3. TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا	a, e	ص	ş
آ	ā	ض	ž
او	o, ö, u, ü	ط	ţ
أ	ʾ	ظ	ẓ
ب	b, p	ع	‘
ت	t	غ	ġ
ث	s	ف	f
ج	c	ق	q
چ	ç	ك	k
ح	h	ل	l
خ	ħ	م	m
د	d	ن	n
ذ	z	و	v, o, ö, u, ü,
ر	r	ه	h, e, a
ز	z	ی	y, ı, i
س	s	نک	ng
ش	ş		

4.1. ESER

4.1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı

Eserin adı *Ḳıṣāṣu'l-Enbiyā'*dır. Bir diğer söyleyişle *Ḳıṣāṣ-ı Rabgūzī'*dir. Eserin giriş kısmında müstensih, *Ḳıṣāṣu'l-Enbiyā'*'nın tarihsel sürecini aşamalı olarak izah etmektedir. Buna göre eser, Arapçadan Farsçaya, oradan da Türkçeye çevrilmiştir. En nihayetinde devrin din alimlerinden hatırı sayılır bir kişinin ricası üzerine peygamber kıssaları yeniden Türkçeye kazandırılmıştır. Özetle eser, daha kolay anlaşılabilmesi için tekrar tasnif edilmiştir. Eserin tasnifi ile ilgili bilgiler şunlardır:

Ammā bu kitābnı taṣnīf ḳılmaḳğa sebeb ol irdi ki emīr-i a'zam Nāṣirü'ddīn ümmet-i devlete ilā yevmi'd-dīn 'ināyet nazarı birle min faḳīr-i ṣikestedin iltimās ḳıldılar ki bu kitābnı Türkiḡa öḡürsenḡ tā ki Türki ḡalāyıḳlargā āsān bolsun dip min hem sözlerini red ḳıla'lmadım. 'Aḳlım ve dānişim yitişice meşḡul boldum. Ammā bu işḡa nā-münāsib irdim. Līkin ol emīrū'l-a'zāmnı sözlerini 'azīz tutup Ḥuday ta'ālādın tevfiḳ tilep bu ḳıṣāṣu'l-enbiyā kitābnı başladım. Ḳıṣāṣ-ı Rabgūzī at ḳoydum. 4/2-7

Ḳıṣāṣ-ı Rabgūzī ismine benzer bir başka ifade Nuh peygamber kıssasında yer almaktadır.

Ḳıṣāsu'l-Rabguzi'de miḡḡ ikki yüz kırḳ ikki diydürler. 108/17

Esere *Ḳıṣāṣu'l-enbiyā* adına ek olarak *Ḳıṣāṣ-ı Rabgūzī* denilmesinin sebebi tam olarak açıklanmamaktadır. Oysa bu ikinci isimlendirme Londra nüshasında gerekçesiyle yer almaktadır:

İzlegen bat tapḳay, işitken bat bilgey tip Ḳıṣāṣ-ı Rabgūzī at birdük.¹

(Arayan çabuk bulsun, işiten çabuk bilsin diye *Ḳıṣāṣ-ı Rabgūzī* adını verdik)

---

¹ A. Ata, *Nāṣirüd'd-dīn bin Burhānū'd-dīn Rabgūzī Ḳıṣāṣu'l-Enbiyā*(Peygamber Kıssaları), C.I, Giriş-Metin-Tıpkıbasım, Ankara, 1997, s.5(3r/3-4)

4.1.2. Müstensih

Eserin müellifi, Londra nüshasında geçen şekliyle *Nāşürü'd-dīn Bin Burhānū'd-dīn Rabgūzī*² dir.² Söz konusu nüshanın müstensihinin adı bilinmemektedir. Müstensih *Ḳıṣāşu'l-enbiyā*'nın geçirdiği evrelerden ve bu süreçte kendisine yardımcı olan isimlerden şu şekilde bahsetmektedir:

Ammā bu kitābnı tüzgen ve ṭā'at yolını kızgen uluğ yoruğluk Ribātgūzī'ning ḳāzīsī Burhānū'd-dīn'ning oğlı ḳāzī Nāşürü'd-dīn settera'llāhu 'uyūbehu ve ğāfera zünūbehu andağ ayturlar kim bigimiz emīrū'l-ecel tācū'l-ümerā ve maḥabbe'l-'ulemā uluğ atlığ ḳutlığ zātliğ Nāşürü'd-dīn şebbetehu'llāhi 'ale'd-dīnū'l islāmning eyyām-ı devletide bu ḳıṣāşu'l-enbiyā 'Arabī irdi. Fārisī ḳılıp andın Türkī tercüme ḳılındı. 3/17-21

Eserin basılmasının sağlayan kişi hakkında verilen bilgi:

Ḳıṣāşu'l-enbiyā, kitabına gelince basımının tamamlanmasında son noktayı koyan en önemli kişi nahif(ince yapılı) Molla Abdülkadir, işveren, Allah onu bütün tasa ve kaygılardan korusun. 528/4-5

Kıssaların sıraya konulması ve süslenmesi gibi hususlarda müstensihe yardımcı olan isimler:

Tashihini(düzeltilmesini) tüm gücünü harcayarak tamamlayan, süslemesini abartıya kaçarak(ince eleyip sık dokuyarak) yapan, yetenekli(usta, ehil, başarılı), seçkin kul(Abdufzalı) Molla Mahmud Hoca Efendi, Allah O'nu hileden, belâdan ve ihtilafı(tartışmalı) bir yazımdan(katiplikten, yazdıklarında hata yapmaktan), makamının hakkını verememekten korusun. 528/6-8

Kıssaları son kez gözden geçiren isimler:

Molla Abdülmaksud Hoca Ve Molla Yusuf Efendi, Allah onları tasa ve üzüntüden korusun başarıyla tamamlayarak, ilim sahibi denetleyicileri(İşin uzmanı, bu konuda ehil olan kimseler, müfettişler) çağırdı. 528/9-10

---

² A. Ata, 1997, s.XI

4.1.3. İstinsah Tarihi ve İthaf Edildiği Kişi

Eser anlaşıldığı üzere son kısımda adı geçen isimlerin yardımıyla tamamlanmıştır. Bununla birlikte tamamlandığı yıl, ay ve gün net bir şekilde ifade edilmiştir.

Böylece Rebû's-Sâni ayının yirmi dördünde Peygamber Efendimizin hicretinin 1318'inci yılında bu iş tamam oldu.(m.11 Ağustos 1900) 528/10

Tarih hususunda verilen bu bilgiler, kapak sayfasında yer alan bilgilerle çelişmektedir:

Dozhvoleno tzenzuroyu Sank-Peterburg 23 Oktyabr' 1899 y. Tipo-litografiya portzevih (St.Petersburg'da 23 Ekim 1899'da taşbaskı telif eser olarak yayımlanmasına izin verilmiştir.)

Bu tarihlendirme 1318 yılıyla mantıksal açıdan örtüşmemektedir. Hicri 1318 miladi 1900 yılına tekabül etmektedir. Bu durum eserin basımı açısından bir mantık hatasına sebebiyet vermektedir. Eser tam olarak bitirilmeden basılamayacağından, muhtemeldir ki bu çelişki, matbu basım yılının yanlışlığından ya da eserin tarihlendirilmesindeki hatadan kaynaklanmaktadır.

Söz konusu nüshada dikkat çeken bir başka çelişkili tarihlendirme ise eserin Farsçadan Türkçeye çevrildiği tarihtir:

Tārih bir miñ bir yüz tokkuz it yılıda rebî' u'l-evvel ayını yigirmesinde bu kitāb Fārsī tilidin Türkī tilige ögrülüp tamām boldı. 4/1-2

1109 senesini hicri kabul edersek miladi karşılığı 1697'dir. Anlıyoruz ki bu kitap müstensihe göre bu tarihte Türkçeye çevrilmiştir. Halbuki elimizde bulunan Londra nüshasında yer alan bilgilere göre eser, 709 it yılında yazılmaya başlanmış ve 710 yılında yani m.1310 yılında tamamlanmıştır:

*tārīh yitti yüz tokuzda it yılının evvelinde kâşid yitildi kim peygamber kışşalarığa³
yitti yüz on irdi yılğa kim bitildi bu kitāb⁴*

---

³ A. Ata, 1997, s.5(2v13)

Müstensihin sadeleştirerek tasnif etmiş olduğu nüshayı devrin kadısına ithaf etmiş olabileceği verilen şu bilgilerden anlaşılmaktadır:

***Nāsırü'ddīn ümmet-i devlete** ilā yevmi'd-dīn 'ināyet nazarı birle min faķīr-i űikestedin iltimās kıldılar ki bu kitābnı Türkīğa ögürsenġ. 4/3-4*

4.1.4. Eserin Konusu ve Muhteviyatı

Konusu peygamber kıssaları olan bu eser, yetmiş iki kıssayı içine almaktadır:

Ammā bu kitāb yitmiş iki kışşā birle temām bolġusıdur. 15/10

Eser *Beniyyü'l Cān* kıssası ile başlayıp *İmām Hüseyn'in şehadetlerinin beyanı* ile tamamlanmıştır. Eserde bulunan 12.-18. kıssalar arasındaki kısım bu tezde incelenmiştir. Aktarmasının yapıldığı kıssalar sırasıyla Hz. İsmail, Hz. İshak, Hz. Lut, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Eyüp, Hz. Şuayip'tir. Tezimize konu olan kıssalar arasında en hacimli kısım ise Yusuf kıssasıdır.

Çalışmamıza konu olan kıssalar aşağıdaki gibidir:

On İkkinçi Kışşa İsmā' il ' Aleyhi's-selāmnı Vāķı' aları	146
Ĥazret-i İsmā' il ' Aleyhi's-selāmnı Ķurbānlık Ķılġanlarını Beyānı	150
Aşhāb-ı Fīl'ni Helāk Bolġanı	156
On Üçünçi Ĥazret-i İshāk ' Aleyhi's-selāmnı Vāķı' aları	157
On Dörtünçi Kışşa Ĥazret-i Lūt ' Aleyhi's-selāmnı Beyān-ı Vāķı' ası	160
İbrāhīm ' Aleyhi's-selāmnı Ķollarıda Ölüġ Tirilgenini Vāķı' ası	169
On Bişinçi Kışşa Ya' kūb ' Aleyhi's-selāmnı Beyān-ı Vāķı' aları	171
On Altınçi Kışşa Yūsuf-ı Şiddīķu'llāh ' Aleyhi's-selāmnı Vāķı' alarıdır	178
Yūsuf ' Aleyhi's-selām Zelīhā'nı Alġanlarını Beyānı	257
On Yittinçi Kışşa Ĥazret-i Eyyüb ' Aleyhi's-selāmnı Vāķı' alarıdır	261

⁴ A. Ata, 1997, s.364(249v14)

Her kıssanın başında söz konusu peygamberin öne çıkan özelliklerinden bahsedilmiştir. Ardından o peygamber ile ilgili ayetlere yer verilmiştir. Bu sayede anlatılacak olan peygamber yüceltilmiş ve ardından konuyla alakalı beyan, rivayet ve hikayelere yer verilmiştir.

Hz.İsmail

“Ve fedeynâhu bi-zibhîn ‘azîm”⁵ hil‘atin kiygen, “İnnehu kâne şādika’l va‘di ve kâne resūlen nebiyyā”⁶ zikri birle ma‘rūf bolğan, Haq sübhānehu ve ta‘ālā hükmiğa inkiyād kılp qurbānnıng için ‘azîz cāndın kiçken, Hâzret-i İsmā‘îl ‘aleyhi’s-selāmdurlar.”^{146/2-5}

Hz.Eyüp

“Altı miñ cüft kırt birle mübtelā bolğan innī messeniyye’z-zurru⁷ dip feryād kılgan innā vecednâhu şābirā ni‘me’l ‘abdū⁸ teşrîfi birlen müşerref bolğan ve ateynâhü ehlehü ve mişlehüm ma‘hum rahmeten min⁹ kerāmeti birle mükerrerem bolğan ve huz biyedike zığşen fāzrib bihi ve lā tañes¹⁰ hitābın işitken Eyyüb ‘aleyhi’s-selāmdurlar.”

261/14-16

⁵ Şāffāt Sūresi 107. Ayet(37/107): “Ona büyük bir kurbanlık fidye verdik.”

⁶ Meryem Sūresi 54. Ayet(19/54):“ ...çünkü o, va'dinde sadıktı, resul bir peygamberdi.”

⁷ Enbiyā Sūresi 83. Ayet(21/83): “... hakikat, bana (bu) dert (gelip) çattı...”

⁸ Sad Sūresi 44. Ayet(38/44): “... Biz onu hakikaten sabırlı bulduk. O, ne güzel kuldu!...”

⁹ Enbiyā Sūresi 84. Ayet(21/84): “...tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir hatıra olmak üzere hem ailesini, hem onlarla beraber daha bir mislini ona vermiştik.”

¹⁰ Sad Suresi 44. Ayet(38/44): “Eline bir demet sap al da onunla vur. Yemîninde durmazlık etme, (dedik)...”

Ayetlerin dışında hadislerden ve ‘Abdu’llâh ibni ‘Abbâs gibi önemli sahabelerden aktarılan bazı rivayetlerden de faydalanılmıştır. Müstensih anlattıklarını, hatırı sayılır kaynaklarla temellendirmeye çalışmıştır. Bazı noktalarda kendi fikrini de kıssalarda işlemekten çekinmemiştir. Örneğin Yusuf peygamberi tarif ederken kendi görüşünü de olayın içine katmıştır:

Min andağ âdemni kandağ ta‘rif kılar-min. 180/6

Kıssaların duygusal boyutunun etkili hale getirilmesi için çeşitli noktalarda şiir yerleştirilmiş olması eserin edebi yönünü de ön plana çıkarmıştır. Şiirler gazel, kaside, muhammes, mesnevi gibi nazım şekilleriyle oluşturulmuştur.

Hz. Yakup’un oğlu Yusuf’u Allah’a emanet edişi:

Bâb-ı dîde-i tıflân-ı ma‘şûm(Masum çocukların göz bebeğinin sığınacağı yer)

Yüz-i sîne-i vîrân-ı mazlûm(Zulme uğrayanların kırılmış gönlünün sureti)185/1-3

Köle olarak satın alınan Yusuf’un annesinin mezarını gördüğünde okuduğu muhammes, o dönem söz varlığının zengin bir örneğini sergilemektedir. Yusuf annesine olan özlemine dile getirirken bunun yanında kardeşlerinin ona yaptığı kötülüğü de annesine şikayet etmektedir:

Ƙandaş ağalarım mini ğurbetke taşladı,

Ayrıp atamdın ğam u miħnetġa taşladı,

Ƙul, dip satıp mini meşakķatke taşladı,

Raħm iylemey mañġa çü fūrķatġa taşladı,

Ġam-ħ ėr hem-demim idinġiz maħremim anam 196/5-19

Yusuf’un üzüntüye dalıp kafileden geri kalması onu satın alan Malik’i ve yardımcısı Aflih’i telaşa sevk eder. Aflih kaçtığını düşünerek Yusuf’u aramaya koyulur ve bir mezarın başında bulur. O an sinirlenerek Yusuf’a tokat atar. Yusuf bu duruma çok içerler ve Aflih’i Allah’a söyle şikayet eder:

Bila'Imas-min özümdindür günāhım,

Penāhıngğa sığınur-min ilāhım

...

Yüzümğa kâc urup Aflıh digen kul köp elem kıldı,

Firâk otığa ol örtep vücūdumı 'adem kıldı. 197/10-14

Yusuf'un bu şikayetini duyan melekler Allah'a yalvararak onu bu azaptan kurtarmasını dilerler ve Allah bunun üzerine kafileye çeşitli afetler gönderir ve Aflıh'ın cezalandırılıp Yusuf'un gönlünün alınmasıyla bu afetlerin üstesinden gelinir:

Kılıp i'zâz ile ikrām könglin aldı Yūsuf'ı,

'Azîz tutmağ üçün obdân simiz yalmaya mindürdi. 198/12-15

Yusuf ve Zeliha ile ilgili yazılmış gazeller, eserde şairaneliği yüksek seviyelere çıkarmıştır:

Saᅇga ey yâr mihr koydum, uşal kün āşnâ boldum,

Bolup bîgâne 'ālemdin, bar-ı ildin, cüdâ boldum. 209/13-16

Hz. Eyüp kıssasında verilen şiir anlatılacak olan kıssanın bir özeti gibidir. Eyüp peygamberin başından geçen belalara karşı nasıl sabrettiği ve bunun sonucunda nasıl mükâfatlandırıldığı bir gazel ile anlatılmıştır:

Hağ yolıda kiçtiler māl u tavar u tivedin,

Bir zamānda öldiler yitti oğul üç kızları.

...

Kiçti miᅇnet kitti 'illet arğa ᅇazret ᅇurbeti,

Tiᅇgri şıᅇᅇat birdi toğdı müşterī yulduzları. 261/17-20

4.1.5. Diğەر Nüşhalar İçindeki Yeri

Matbu metnin kapak sayfasında yer alan “Sank-Peterburg” ibaresi eserin daha sonraki adıyla Leningrad şehrinde taşbaskı olarak basıldığını ifade etmektedir. Verilen

tarihlendirmeler ve dil özellikleri göz önüne alındığında, eserin Leningrad nüshalarından biri olabileceği sonucuna ulaşmaktayız. Hendrik E. Boeschoten'ın 1991 yılında *Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi*'nde yayımlanan makalesinde¹¹ yapılan karşılaştırmalar, çalıştığımız nüsha hakkında bize önemli ölçüde bilgi sunmuştur.

Boeschoten, K. Gronbech tarafından tıpkıbasımı yapılan ve Prof.Dr.Aysu ATA tarafından kültürümüze kazandırılan Londra nüshası ile tespit edilebilmiş altı farklı Leningrad nüshasını karşılaştırmıştır. Karşılaştırmaları yaparken bütün nüshalarda ortak olan Nuh ve Lokman kıssalarını ölçü almıştır. Bu iki kıssa çerçevesince içerik, cümle yapısı, kelime oranları gibi karşılaştırmalar yaparak nüshalar arası değerlendirmelerde bulunmuştur.

Boeschoten, yaptığı değerlendirmeler sonucunda orijinale yakın olan nüshalar ve modernize olmuş nüshalar şeklinde, iki grup oluşturmuştur. Modernize olan nüshaların dilsel ve dinsel bazı değişiklikler karşısında mahallileştiğini düşünmektedir. Çalışmamızın Boeschoten'ın yapmış olduğu sınıflamada, modernize olan kısımda yer alması gerekmektedir.

Boeschoten'ın Hz. Lokman kıssasının kıyaslamasını yapıldığı bölümde kullandığı hikaye çalışmamızla karşılaştırıldığında nüsha C adı verilen Leningrad nüshasıyla, *Leningrad, Or. Inst. C245 (around 1600) Besides The London*¹² kısmi oranda benzerlik göstermektedir.

Aymisler: "Luqmān ḥāgasi buğday ekmekke iddi. Luqmān barib arpa ekti. Begi: Min saṅga buğday ekgil tedim. Ne üçün arpa ektin? Luqmān aydi: Arpa ekse buğday bitmes

---

¹¹ H.E., Boeschoten, "The Leningrad Manuscripts of Rabghuzi's Qisas" **Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi**, 1991, C.I, s. 47-79

¹² H.E., Boeschoten, a.g.m., s.49

*mü? H'āgasi aydi: Bitmez. Luqmān aydi: Agar andağ erse, sen taqi bu kündin soñg yamanliq urlugin ekmegil. Agar eksen edgölük ummagil. Ms.C, f.131r10-13*¹³

Çalışmamızdaki ilgili bölüm:

Hikāyet kılpdurlar ki: Bir kün hazret-i Loqmān'ni h'āceleri buğday ikğıl, dip buyurdi. Bu kişi arfa iktiler. H'āceleri körüp aydı ki: Min buğday ikğıl, disem sin arfa ikip-sin, didi. Hazret-i Loqmān aydılar: Arfa iksem buğday çıkmas mu? didiler. H'āceleri aydı ki: Kaçan arfadın buğday çıkğay? Hazret-i Loqmān aydılar: Andağ bolsa ne üçün yamanlık kılp yahşılık ümīd iter-sin. 404/1-4

Üzerinde çalıştığımız nüsha Boeschoten'ın D adını verdiği bir başka Leningrad nüshası, *Leningrad, Public Library. Dorn 507. Written in Ufa Cf. Jarring, no.12*¹⁴ ile de ortak noktalara sahiptir. Kuzey'de doğmuş olması, aşırı modernize olması ve Çağatay sahası özelliklerinden çoğunu yansıtmaması gibi yorumlar söz konusu çalışmamızla büyük oranda uyusmaktadır. Ayrıca D nüshası hakkında yaptığı kelime incelemesi de yine çalışmamızda geçen kelimelerle benzerlik göstermektedir.

Makalede yer alan bazı kelimelerin çalışmamızda geçtiği yerler:

nān 173/20; çeşme 148/3; südre- 185/13; açığı kel- 210/17; tohta- 148/5; ayak 185/13;çıyan 164/19; isle- 189/3; koy 148/19; yahşı 147/2

Sonuç olarak eser, Leningrad nüshalarından modernize olanlarla benzerlikler göstermektedir. Bu bilgiler ışığında diyebiliriz ki çalışmamız, makalede yer alan Leningrad nüshalarından birinin veya şu ana kadar tespit edilememiş bir başka nüshanın yeniden tasnifidir.

Eserin tespit edilebilen nüshaları şu şekildedir:

I.London, British Museum Add. 7851.

II.Leningrad Nüshaları

¹³ H.E., Boeschoten, 1991, s.67

¹⁴ H.E., Boeschoten, a.g.m., s.49

1. *Leningrad, Public Library. T.H.C. 71(16.yy?)*
2. *Leningrad, Or. Inst. C245 (1600).*
3. *Leningrad, Public Library Dorn 507 (Kaufman derlemesi, 17.yy)*
4. *Leningrad, Or. Inst. D45 (18.yy)*
5. *Leningrad, Or. Inst. D46.*
6. *Leningrad, Or. Inst. D43.*

III. İsveç Nüshaları

1. *University Library og Uppsala, Sweden, Nova 578 ve 580*
2. *University Library of Lund, Sweden, Universitatsbibliothek*

IV. Paris Nüshası

1. *Paris, Bibliotheque Nationale, Suppl. Turc 1012 (18yy)*

V. Bakü Nüshası.

1. *Bakü, Azerbaycan Cumhuriyeti İlimler Akademisi Yazma Eserler Enstitüsü (16.yy)¹⁵*

4.1.6. Eserin Dil Tarihi Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi

Araplardan sonra Türkler arasında oluşan, peygamber kıssası anlatma geleneği bu eserin geniş bir alana yayılmasına sebebiyet vermiştir. Ortaya çıkan nüshaların çokluğu ve farklılığı, tarihsel süreçte Türklerin batı ve kuzey yönlü göç hareketlerinin bir sonucu olmalıdır. Türklerin Orta Asya'dan ayrılıp gittiği bölgelerde dinlerini ve dillerini devam ettirme gayreti bu tarz eserlerin sayısını artırmıştır.

Tezimize konu olan nüsha Çağatay Türkçesinin yapısal özelliklerini yansıtması bakımından farklı bir önem arz etmektedir. Eserin daha çok Nevayi sonrası dönemin özelliklerini yansıtıyor olması o dönem yazı dili hakkında bize çalışma alanı sağlamaktadır.

---

¹⁵ A. Ata, 1997 s. XIX-XX

Kıyasu'l-Enbiya'nın Türklerin islamiyeti kabulü sonrasında Arapçadan Farsçaya ardından Türkçeye uyarlanmış olması yeterli görülmemiş eser halkın anlayabileceği şekilde yeniden tasnif edilmiştir. Bu nüsha Türklerin islamiyeti ne denli benimsedikleri, benimsemenin de ötesinde anlamaya ve anlamlandırmaya çalıştıklarının delilidir.

5. İNCELEME

5.1. İmla ve Fonetik

1- Eserin bu nüshasında tamamıyla Arap alfabesi kullanılmıştır. Ayetlerin yazımında kullanılan yazı stili normal metinden çok az farklıdır. Harekelendirme yapılarak ayetlerin hatasız okunması amaçlanmıştır. Ayetler dışında eserin büyük bir kısmında sade ve harekesiz bir yazım yoluna gidilmiştir. Sadece bazı Türkçe ve yabancı kelimelerde elif harfinin “a” okunması gerektiği yerlerde hareke kullanılmıştır:

أى ay 147/17; آواز āvāz 158/20

2- Müstensih bazı ayetlerde ve önemli gördüğü diyaloglarda ifadelerin altını çizme yoluna gitmiştir:

bu sözün kaytmadın̄ mu? 164/20 (bu sözden vazgeçmedin mi?)

oğlan̄a bay kılsa 166/12 (fazlasıyla evlat sahibi ederse)

3- Titrek ve sızıcı bir ses olan /r/ ünsüzü bazı örneklerde düşmektedir.

کان چیکا<r>دیلار 147/1; kö<r>diler 148/2; қо<r>қман̄ғ 168/9; yatıpdı<r>lar 148/3;

қилу<r> irdim 168/4

ir- yardımcı fiilinin i- olarak geçtiği 91 örnek mevcuttur. Fakat 807 örnekte ir- şeklinde geçmektedir.

барıp idim 208/9; cānım idin̄ğ 196/6; ğā`ib idin̄ğ 196/5; refīk idin̄ğ 196/6

yoқ irür 203/18; hānesinde irmiş 225/9; ne irmiş 222/20; ‘āşık irmiş 217/14

4- yiber- fiili 108 kez yiber- olarak 2 örnekte yuvarlaklaşma hadisesi ile yüber- şeklinde geçmektedir:

yübermeding 165/8; *yübergandur* 238/4

5- Kelime sonu /b/ ünsüzü Çağatay Türkçesi döneminde /v/ şeklini almıştır. Fakat suv<sub değişiminde farklı bir yapı olarak tek bir örnekte “suy” şekliyle karşılaşmaktayız:

*“peydā bolup suy aqışğa kildi.”*148/3

“su” kelimesi bu örnek dışında 54 defa “su” olarak geçmiştir. “su” kelimesine gelen 3.tekil şahıs iyelik ekinin kaynaştırma ünsüzü 6 kez “-y” şeklinde geçerken 3 kez -n şeklinde geçmiştir:

‘azāb s.+yı 154/8; s.+yını 190/14; s.+yığa 187/14; s.+yı 181/7, 181/14, 278/16

s.+nı 187/15, 200/6; kuduğnı s.+nı 188/9

6- Kelime başı /t/ ünsüzü “de-” fiilinde Oğuz Türkçesinin etkisiyle sedalılaştırılarak eserde /d/ şeklindedir. Ancak bir örnekte eski şekil korunmuştur.

ecelim tise 260/13

7- Yalnızca Halaç Türkçesinde takip edebildiğimiz bir yapı olan kelime başı /h/ türemesi “öküz” kelimesinde karşımıza çıkmaktadır.

höküz 148/20, 150/20, 154/5, 262/19

8- Doğu Türkçesinde umumiyetle görülen ek uyumsuzluğunu gerek Türkçe gerekse yabancı kelimelerde net olarak görebilmekteyiz. Bu uyumsuzluk veya müstensihin yazım noktasında geliştirdiği keyfiyet bazı örneklerde aynı ekin üç farklı şeklini görmemize sebebiyet vermiştir. Erarşlan’ın bu konu hakkındaki makalesinde belirttiği fikirler, eserdeki durumla birebir örtüşmektedir:

Arapça ve Farsça kelimelere kalın ünlülü ek getirme temâyülünü onların daha ziyade kalın telâffuz edilişleriyle izah etmek mümkündür. Ancak aynı kelimeye bazen kalın, bazen de ince ünlülü ek getirilmesi, imlâ istikrarsızlığı yanında, tereddütlü telâffuz durumunun mevcudiyetini de düşündürmektedir.

Türkçe kelimelere ek getirilişine bakarak, onlarda da karışık telaffuzun

mevcudiyetini düşünmek oldukça hatalı olur. Mesela بولماق bolmak, yanında بولماك bolmek yazılması, telâffuz meselesi değil, istinsah meselesidir.¹⁶

Doğu Türkçesi ile yazılmış eserlerde görülen bu nöbetleşme tezimizde birçok örnekte gözlemlenmiştir. “-llk” yapım ekinde birkaç örnekle konuyu izah etmeye çalışacağız:

h̄ ħ̄rlık 164/18(horluk); *h̄ ħ̄rlık bile* (horlukla)243/1; *h̄ ħ̄rlıgını* (horluğunu)202/6
atlık 252/20(atlı, süvari); *atlıg*(atlı, süvari) 253/7,239/10

9- Çağatay Türkçesi döneminde görülen kelime ortası p<f değişimine örnek gösterilebilecek durumlar aşağıdaki gibidir:

tif-(tepmek) tifip 163/1

tife(tepe) tife 222/9; tifeğa 181/13, 185/16

tofrağ/ğ(toprak) tofrağ 168/12; tofrağını 189/12; tofrağ bile 197/9

tofiçak(Arap atı, inatçı at) tofiçakğa 205/20

10- Eserde yer alan şiirlerde Batı Türkçesi tesirleri ile karşılaşmaktayız.

a- Oğuzcada görülen belirsiz geçmiş zaman 1.tekil şahıs çekimi “-mİşAm” yapısı ile karşılaşmaktayız.

“*kūyung̃da bolmıřam ser-sān*”209/14

b- Bir başka örnekte bol- yardımcı eyleminde kelime başı -b ünsüzünün düştüğünü görüyoruz.

“*ger nařīb olsa*”196/13

ķılıp i‘zāz ile ikrām 198/13

11- Emir birinci çokluk şahıs çekiminde karşılaştığımız nazal “n̄g” durum bazı örneklerde “k” şeklinde görülmektedir.

kilelik 191/1; *kiltürelık* 190/7; *körelık* 164/9

---

¹⁶K. Erarslan, “Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi ,1970, S.XVII, s.114-115

12- Çağatay Türkçesinde şimdiki zaman eki olarak kullanılan “-ydUr” kipine eserde 20 örnekte gelecek zaman görevi yüklenmiştir.

diydür(diyecektir) 150/15; 152/2; 240/13; 240/15; 240/16; 240/20; 240/21; 241/3; 241/5; 241/8; 241/10; 241/12; 241/13; 241/14; 241/16; 241/18; 241/19; 241/21; 242/1; 242/6

13- İşaret sıfatı olarak çoğunlukla “bu” yapısı kullanılırken bunun yanında “bul” yapısı da 13 kez geçmektedir.

bul 148/14; 161/15; 174/5; 174/16; 190/14; 190/15; 230/11; 242/4; 260/17; 268/4; 271/21; 277/7; 278/20

14- Eklerin görevleri dışında kullanılması hususunun en başında, -nI belirtme halinin ilgi hali yerine kullanılması durumu yaygın olarak yer almaktadır.

Yūsufnı kulağıge 257/16; Zeliḥānı āvāzını 257/16

6. METİN

[146] (1) On İkkinçi Kıışsa İsmâ'îl 'Aleyhi's-selâmnı Vâkı'aları (2) “يا ابت افرع ما توم” dip fermânığa boyun sunğan, “Ve fedeynâhu bi-zıbbın 'azîm”¹⁷ hil'atin kiygen, “İmnehu kâne şādika'l va'di (3) ve kâne resûlen nebiyyâ”¹⁸ zikri birle ma'rûf bolğan, Haq sübhânehu ve ta'âlâ hükmiğa inkiyâd kılıp (4) qurbânınığ için 'azîz cândın kiçken, Hażret-i İsmâ'îl 'aleyhi's-selâmdurlar. Andağ rivâyet (5) kılıpdurlar kim Bibi Sârâ toqsan yaşqa kirdiler hîç toğmadılar. İbrâhîm 'aleyhi's-selâmnı pîşâne-i (6) hümâyûnlarıda nûr-ı bâ-sürûr Hażret-i Muḥammed Muştafâ şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem bar irdi. Bu nûr-ı bâ-sürûr hîç (7) vech bilen İbrâhîm 'aleyhi's-selâmdın zâ'il bolmadı. Vaqtî ki İbrâhîm 'aleyhi's-selâm Bibi Hâcer bile qavuştılar. (8) Bu nûr-ı bâ-sürûr Bibi Hâcer'ğa intikâl kıldı. Bibi Sârâ kördi ki ol nûr-ı bâ-sürûr İbrâhîm 'aleyhi's-selâmdın (9) gâ'ib bolup Bibi Hâcer'ni imçekini arasında zehre dik tâbiş birip turupdur. (10) Bu bâ'ışdin Bibi Sârâ'nı açığıları kilip ayttılar kim: “Min Hâcer'ni üç yiridin qan (11) çıkarmasam.” dip ant içtiler. İbrâhîm 'aleyhi's-selâm aydılar: “Ey Sârâ siz mundağ dip (12) 'ahd kılıp-siz.” Bibi Sârâ aydılar: “Ey İbrâhîm râst aytur-siz. Ol nûr-ı bâ-sürûr sizni pîşâne-i hümâyûnınığızda (13) irdi. Ol nûrnı gâ'ib kılıp-siz. Hâcer'de körer-min.” dip açılıp kilip yaqalarını tuttılar. Allâhu ta'âlâdın (14) fermân boldı kim: “Ey İbrâhîm Sârâ'ğa aygıl şabr kılsun.” didi. Bibi Sârâ ayttılar: “Min niçük şabr kılayın ki (15) niçe yıldın biri ol nûrdın ümîd-vâr bolup yörür irdim. İmdi körsem ol nûr Hâcer'ğa (16) bolupdur, imdi qandağ tâkat kıılır-min” dip Bibi Hâcer'ğa sır sağınıp olturup irdiler. (17) Kilip astlarığa basıp alıp kulaq burunlarını kisgeli qaşd kıldılar. Hâcer feryâd kıldı. (18) Hażret-i Haq sübhânehu ve ta'âlâ fermânı bile Cebra'îl 'aleyhi's-selâm kildiler.

¹⁷ Şâffât Süresi 107. Ayet(37/107): “Ona büyük bir kurbanlık fidye verdik.”

¹⁸ Meryem Süresi 54. Ayet(19/54):“ ...çünkü o, va'dinde sadıktı, resul bir peygamberdi.”

İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmğa ayttılar: (19) “Ey İbrāhīm Sārā’ğa aytgıl, Hācer’ğa zulm kılmasun. Hudāy ta‘ālā zulm kılğanlardın rāzī irmes- (20) -dür.” İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām Bibi Sārā’ğa ayttılar. Bibi Sārā ayttılar: “Ant içip irdim, anı ‘ilācnı (21) niçük bolur?” didiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Hācer’ni ikki kulağını tişsün. Burnını uçıdın

[147] (1) tişsün içken antiğa muvāfık üç yirdin kan çıkadılar.” Bibi Sārā andağ kıldılar, ayttılar: (2) “İmdi ‘ayblik boldı, irğa yaşşı körünmes” didiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selāmğa fermān boldı. Behişt- (3) -din ikki ısırga kiltürüp Hācer’ni kulağğa, burunlarığa cevāhirātdın bulağı saldılar. (4) Hüsni ü cemālleri ziyāde bolup çiraylıg boldılar. Hazret-i İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmın bu demgaça ferzend- (5) -leri yoğ irdi. Bibi Hācer’ğa köp mihrībān irdiler. Vaqtı ki Bibi Hācer’ni ayı küni yaqın yitti. (6) Bibi Sārā şabr kıla’lmadılar. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmğa ayttılar kim: “Min Hācer’ni sebebidi köp bī-dimāğ (7) boladur-min. Közümdin yırağ kılşaŋızdılar.” Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kildiler: “Sārā’nı aytkenini (8) kılınğ.” didiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām ikki tive alıp kildiler. Birige özleri mindiler ve yana birige (9) Bibi Hācer’ni mindürüp yol yörür vaqtda, Bibi Sārā ayttılar: “Ey İbrāhīm üç vaşiyet kılur-min. (10) Elbette becā kiltürgay-siz. Evvel Hācer’ni ādemsiz yirde koyunğ. İkkinçi, barğan yirde tivedin hergiz (11) tüşmeŋ. Üçünçi, Hācer’ni kaşıda konmağay-siz.” dip bu üç işğa ant birdiler. İbrāhīm (12) ‘aleyhi’s-selām kabūl kıldılar. Bibi Hācer’ni alıp yolğa revān boldılar. Mağdis birle Mekke’ni arası (13) bir aylık yol irdi. Hudāy ta‘ālā fermānı birle feriştelər yirmi tınābın tarttılar. Bir künde yitip (14) kildiler. Kördiler hiç kimerse yoğ. Ferzend-i ādemni ayağı ol yirğa tiggen irmes. Bir kaşre su, bir top (15) giyāh ol vaqtda Mekke’de yoğ irdi. Beytü’l-Ma‘mūr’nı ornı bar irdi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām bir bölek azuğ (16) bile su koyup Bibi Hācer’ni ol yirde koyup kittiler. Niçe kündin kiyin Bibi Hācer bir oğul toğdılar ki cemāl-i (17) bā-kemālleridin āftāb-ı tābān hacl ve çihre-i ‘ālem-ārālarıdın ay münfa’il irdi. Pişāne-i hümāyūnlarıda (18) nūr-ı bā-sürūr Hazret-i

Muḥammed Muşţafâ şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem zāhir ve hüveydā irdi. Uşbu ḥâlde, Bibi Hācer'ni (19) suları tükendi, oğlanlarını yörgeklep koyup özleri su izlep tağ tarafığa bardılar. (20) Şafâ tağdın āvāz kildi: “Ey Hācer munda kilgıl muna su.” dip Bibi Hācer Şafâ tağığa bardılar. (21) Sudın hıç nişān tapmadılar. Andın Merve tağdın āvāz kildi: “Muna su.”dip aṅğa yügürdiler. Barıp

[148] (1) anda hem su tapmadılar. Şol tarıķķa yitti nevbet Şafâ birle Merve arasında yügürdiler. Su tapmadılar. Ol eṣnāda (2) ferzend-i ercümendni yıgısın işittiler. Yügürüp kildiler kö<r>diler ki ol ferzend-i ercümend ikki tavanların (3) yirge urup yatıpdu<r>lar. İkki tavanlarını izidin ikki çeşme peydā bolup suy aķışğa kildi. (4) Bibi Hācer kördiler su yayılıp kitip baradur. Sarşılıp kilip: “Zemzem” didiler. Zemzem'ni (5) ma' nīsi: “Toḥta toḥta” demek bolur. Ol toḥtap qaldı. Eger zemzem dimeseler irdi, Mekke'de bir arığ su (6) aqar irdi, dipdürler. İsmā' il 'aleyhi's-selāmğa Ḥaķ sübhānehu ve ta'ālānı ol alğanı āb-ı zemzem irdi. (7) Niçe kündin kiyin Mısr tarafıdın “Benī Cürhüm” digen sūdā-gerler Şām tarafığa barur irdi. Qazārā bu yirğa (8) kildiler. Hevāda quşlar uçup yörüpdür. Bir munça keyikler hem yörüpdür. Bu ḥalq aydılar: “Bu (9) çölde hıç cān-dār yoq irdi. Ma'lümdur ki bu yaqında su peydā bolğan.” dip izlep kilseler (10) çeşme peydā bolupdur. Bibi Hācer körüp sordılar kim: “Bu kimni quduqıdur?” dip Bibi Hācer'ğa ayttılar (11) kim: “Bu ferzendimni quduqıdur.” Olar yana sordılar: “Ferzend kimni ferzendidür?” dip Bibi Hācer ayttılar kim: (12) “İbrāhīm Ḥalīlu'llāh'ni ferzendidür. Atı İsmā' il'dür.” didiler. Bular yana sordılar kim: “İbrāhīm Ḥalīlu'llāh (13) digen kimdür?” dip. Bibi Hācer ayttılar: “Ol kişi şundağ zāt-ı bā-berekātdurlar kim Nemrūd'nı otı (14) olarğa gülistān bolğan. Nemrūd olarnı qolıda helāk bolğan.” didiler. Bularğa bul yir pesend boldı. (15) kiṅeştiler. Bibi Hācer'ğa ayttılar: “Bizlerni otlav yaylav-miz yoq. Siz hem munda yalguz iken-siz. (16) Eger icāzet birseṅiz, bizler munda köçüp kilsek. Her yıl mālımızdın bir oğlaṅa ondın bir birsek. (17) Qız hem birsek.” didiler. Bibi Hācer qabül qıldılar. Bu sözğa ḥaṭ birişdiler andın kiyin (18) üç

miñg biş yüz öylik kişi köçüp kildiler. ‘İmâret kıldılar, bāzār binā kıldı- (19) -lar. Aradın bir yıl ötti, mällarından deh-yek birdiler. İkki miñg koy, üç miñg tive, yitti yüz (20) höküz boldı. Hemesini İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâmğa birdiler. Yıldın yılğa hâşılât ziyâde boldı. İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâm (21) yigirme yaşğa kirdiler. Tiveleri, çoyları köp boldı. Andın kiyin ‘Ammâre digen bir kızını aldılar.

[149] (1) Bu yirde su peydâ boldı. İl yığılıp âbâd bolğanı, o yan Mısr’ğa bu yan Şâm’ğa işitildi. (2) İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm hem işitip hursend boldılar. Bir oğullarını köрмаğğa kildiler, kördiler kim (3) Bibi Hâcer’ni koyup kitken yirlerini tanıp bolmaydurğan bolupdur. Hâzret-i Hâk sübhânehu ve ta‘âlâğa (4) şükr kıldılar. Sorap kilip İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâmni öylerini taptılar. Bibi Sârâ İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm- (5) -ğa tivedin tüşmeğay-siz, dip ‘ahd kıldurup irdiler. Anıñg üçün tivede turup (6) sordılar kim: “İsmâ‘îl bar mu?” dip. Hâtonları cevâb birdi ki: “Öyde yok.” dip. “Kayan kitti?” dip (7) irdiler. “Avğa kitti.” didi. Aldılarığa çıkmadı. “Cevâb birgen kim-sin? İsmâ‘îl’ğa nime bolur-sin?”(8) didiler. “İsmâ‘îl’ni hâtonı-min.” didi. İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “İsmâ‘îl kilgende atañg körgeli kilip (9) irdi, kaytıp kitti, digey-sin. Ammâ işikni âstânesi yaman tüşüpdür, buzup başğa kılsun (10) didiler, dip aytğay-sin.” dip yanıp kittiler. İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâm avdın kildiler. Hâtonları (11) bu sözlerni ayttı. Şol zamân hâtonlarını talâk kıldılar. Hâtonları hayrân bolup: “Min nime günâh kıldım, (12) mini talâk kılsun-siz?” didi. İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Atam kilip ikenler yağşı mu‘âmele kılsun (13) dürüştlük kılsun-sin, âstâne dip sini ayttılar.” dediler. ‘Ammâre hayrân bolup bağıp turup (14) kaldı. Andın kiyin Cürhüm kabîlesidin “Seyyide” atlığ bir kız aldılar. Be-ğâyet şahib-cemâl, hoş-rüy, ‘âkile (15) irdi. Anğa köp mihrیبân irdiler. Niçe vaqtdın kiyin, İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm yana oğullarını körgeli (16) kildiler. Ol küni hem şikârğa barıp irdiler. Tivede turup: “İsmâ‘îl öyde bar mu?” dip (17) sordılar. Seyyide: “Kim bolur-siz?” didi. “Min İbrâhîm-min.” didiler. Seyyide öydin yögürüp çıkıp (18) selâm kılsun tiveni tohtasını tutup tüşüp “Bir faşl ârâm alsunlar.” dip

köp ta' zîm (19) kıldı. İbrâhîm 'aleyhi's-selâm: “Min tivedin yirge tüşmes-min, şartım bardur.” didiler. Seyyide tiveni (20) yanğa bir uluğ taşnı kiltürüp koydı. “Yirğa tüşmeseler, taşğa tüşsünler” didiler. Tiveni (21) çökürüp bir ayağları tivede bir ayağları tüşüp turdılar. Seyyide tive güşti bile

[150] (1) tive ayrıanı alıp çıktılar. Hâzret-i İbrâhîm 'aleyhi's-selâm yidiler. “Tivelerinġizğa Hüdây ta' âlâ berekât (2) birsün” dip du' â kıldılar. Andın soġ Seyyide su alıp çıktı, ayttı kim: “Yolnı gerd ü ġubârı (3) yüzünġizğa ġonupdur. Saç ve saġalıġnġznı yup tarap ġoysam” didi. İbrâhîm 'aleyhi's-selâm ġabûl (4) kıldılar. Seyyide yup tarap koydı. Bu ġizmetiġa İbrâhîm 'aleyhi's-selâm köp ġursend bolup: (5) “Evlâdlarıġ köp bolsun, mâllarıġğa Hüdây ta' âlâ berekât birsün, ferzend-i şâlih birsün” (6) dip du' â kıldılar. Andın kiyin ayttılar: “İsmâ' il kilse selâm ayġıl. Bu işikni âstânesi yaġşı tüşüpdür, (7) zinhâr buzmasun” dip cönep kittiler. Aġşam İsmâ' il 'aleyhi's-selâm avdın kildiler. Seyyide bu vâġı' a- (8) -larnı ve du' â ġılġanlarını bir bir beyân kıldılar. İsmâ' il 'aleyhi's-selâm ġatunlarıdın nihâyetsiz ġursend (9) boldılar. Ammâ atalarını köra' lmay yanġanlarıġa köp perîşân-ġâl boldılar. Seyyide'ni yaġşı ârâm (10) ve i' zâz birle tuttılar.

Hâzret-i İsmâ' il 'Aleyhi's-selâmın ġurbânlik ġılġanlarını (11) Beyânı Enes ibni Mâlik ra' zıya' llâhu ta' âlâ 'anhümâ rivâyet ġılıpdur. İbrâhîm 'aleyhi's-selâm Maġdis yiride irdiler. (12) Andın kiyin, İsmâ' il 'aleyhi's-selâmın ġaşlarıda kilip vaġan ġılıp ġaldılar. Ammâ İbrâhîm 'aleyhi's-selâm (13) İsmâ' il 'aleyhi's-selâmġa besî mihribân irdiler. Bir sâ' at ayrılġu dik tâb u ġâġatları yoġ (14) irdi. Bu ata oġulnı mihr ü maġabbetleri ' âlem-i bâlâġa meşġur boldı. Ferişteler ayttılar kim: “Ey Bar u Hüdâyâ (15) İbrâhîm saġġa dost-min diydür, ammâ sindin oġlı İsmâ' il' ġa mihr ü maġabbeti köpraġlıġı ma' lûm (16) boladur. Bir zamân ayrılġġa şabr u ġâġatı yoġ.” didiler. Ĥiġâb-ı Rabbü' l erbâb boldı ki: “Ey feriştelere sizler (17) aytur-sizler, dostluġı ma' lûm bolmaydur dip. Min sizlerġa dostluġını bildürey.” didi. (18) Bir tün İbrâhîm 'aleyhi's-selâmġe vaġy boldı:

“Kurbānlik kılğıl.” dip irtesi turup bir yüz koy (19) kurbānlik kıldılar. Yana vaḥy boldı: “Kurbānlik kılğıl.” dip bir yüz tive kurbānlik kıldılar. (20) Yana vaḥy boldı: “Kurbānlik kıl.” dip bir yüz hōküz kurbānlik kıldılar. Yana vaḥy boldı: “Kurbānlik (21) kıl.” dip İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ḥudāyā Ḥudāvendā nimerseñi kurbānlik kılsam dergāhıngda

[151] (1) kabūl bolur?” didiler. Ḥudāy ta‘ālādın vaḥy boldı: “Mindin başka bu dünyāda nimerseñi yaḥşı körseñg (2) şunu kurbānlik kıl. Her nede ki mini yolumda kaçça yaḥşı köredurgen nimerseñi kurbānlik (3) kılsa, anı kabūl kıtur-min. Biriğa on, onığa yüz, yüziğa miñg birür-min.” didi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām: (4) “Şol oğlum İsmā‘İL’ni kurbānlik kılsam bolur mu?” dip münācāt kıldılar. “Ḥüb bolur.” dip cevāb işittiler. (5) Bibi Hācer’ğa ayttılar: “İsmā‘İL’ni ‘azīz uluğ dostum kaçığa alıp barur-min. Gīsūlarını tarağıl, yaḥşı (6) libās kiydürğıl” didiler. Bibi Hācer Ḥazret-i İbrāhīm aytkenleri dik kıldılar. İsmā‘İL ‘aleyhi’s-selāmı (7) ḥüsn ü cemāllerini evvelğıdın on ḥişşe ziyāde boldı. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām’ı hem mihr ü maḥabbetleri evvelğıdın (8) on ḥişşe ziyāde boldı. Hīç ata oğul mundağ mihr ü maḥabbetlik bolmağan irdi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām (9) bir bıçaq, bir tınāb aldılar. İsmā‘İL ‘aleyhi’s-selāmı alıp yolğa revān boldılar. Vaqtı ki İsmā‘İL (10) ‘aleyhi’s-selām, İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmı arqalarıda yörüp barur irdiler. Şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘neni şabr u tākātı (11) qalmadı. Kilip ayttı: “Ey İsmā‘İL kaçan barur-sin?” İsmā‘İL ‘aleyhi’s-selām: “Atam dostını kaçığa alıp (12) barurlar.” didi. Şeytān: “Atağñ sini öldürğeli alıp barur.” didi. İsmā‘İL ‘aleyhi’s-selām: “Hīç ata (13) öldürüpdür mü?” didiler. Şeytān ayttı: “Ḥudā rızası üçün kurbānlik kıtur.” didi. İsmā‘İL ‘aleyhi’s-selām (14) ayttılar: “Ḥudā rızası üçün yüz cānım bolsa birdim.” didiler. Şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘ne nevmīd bolup (15) yandı. Andın kiyin Bibi Hācer’ni aldığa kilip ayttı: “Ey Hācer, İbrāhīm, İsmā‘İL’ni öldürğeli alıp (16) kitti. Oğluğñı ḥālīga raḥm kılip sañğa ḥaber birgeli kildim. Barıp acratıp alğıl.” didi. Bibi (17) Hācer ayttılar: “Yalğan aytur-sin. Hīç ata oğlını öldürüpdür mü?” didiler. Şeytān-ı

‘aleyhi’l-la‘ne ayttı: (18) “Hudā rızası için qurbānlik kıılır.” didiler. Bibi Hācer ayttılar: “Ey aḥmaḳ Hudā rızālığı için yüz oğul (19) bolsa hem birür-min.” didiler. Şeytān-ı la‘īn nevmīd bolup qayttı. Andın yana İsmā‘īl ‘aleyhi’s-selāmni qaşlarığa (20) kııldı, ayttı: “Ey İsmā‘īl qaçıp kitğıl nā-būd bolur-sin. Min saṅga köyüp aytur-min.” didi. İsmā‘īl (21) ‘aleyhi’s-selām ayttılar. Atam sinçe köymes mü?” dip söktiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey oğlum kim bile sözle-

[152] (1) -şürsin?” İsmā‘īl ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Bir kişi sini ataṅğ öldürgeli alıp baradur, qaçıp kitğıl (2) diydür.” İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “ Ol şeytāndur. Kilse taş birle uruṅğ.” didiler.(3) **El-Ḳıṣṣa**, arqalarındın yitti merātibe kilip söz ayttı. Her kilgenide taş attılar. Ol yirde taş atmaḳ- (4) -lik hācīlerğa mīrās qaldı. Andın Mīnā tağığa bardılar. Ayttılar kim: “Ey oğlum sizni qurbānlik (5) kıılmaḳğa vaḥy boldı. Ey oğlum min kördüm tüşümde sizni soymaḳni nime dir-siz? Ḳavluhu ta‘ālā: (6) “**Yā buneyye innī erā fi’l menāmi ennī ezbeḥuke fenḫur māzā terā**”¹⁹ İsmā‘īl ‘aleyhi-selām ayttılar: “Fermān-ber-dār-min. Siz (7) oğuldın kişeṅğiz, min cāndın kiçtim.” didi. Yana ayttılar kim: “Ey ata bu sözni nime için öyde aytmadıṅğız? (8) Anamdın rızālıḡ tilep kilür irdim. İmdi ata me’mūr bolğan işiṅğizni kıılıṅğ. Hudā ḥāhılsa mini (9) şābirlerdin kıılğan.” didiler. Ḳavluhu ta‘ālā:“**Ḳāle yā ebeti’f al mā tu’meru setecidunī inşā’allāhu mine’s-şābirīn**”²⁰ Yana (10) ayttılar: “Ey ata sizğa üç vaşiyetimin bardur. Evvel oldur kim qol birle ayağımnı baḡlaṅğ. Eger cān açığı birle (11) urunsam sizğa qan tigmesün. İkkinçi ol kim yüzümni qoyı kıılıp yirğa qaratiṅğ. Mebādā (12) közüṅğiz közümğa tüşüp atalık mihri teprenüp bıçaḳ tartar ḥādde qolıṅğiz titremesün. Üçünçi (13) anam ve dost u yarımğa mindin selām tigürüṅğ. Ḳanlıḡ köylekimni ḡarīb anamğa iltip biriṅğ. (14) İskep

¹⁹ Şāffāt Sūresi 102. Ayet(37/102): “...oğulcağızım, dedi, ben seni rü'yamda boğazlıyorken görüyorum. Bak artık ne düşünürsün...”

²⁰ Şāffāt Sūresi 102. Ayet(37/102): “...(Oğlu) dedi: Babacığım, sana edilen emir ne ise yap. İnşāallah beni sabredenlerden bulacaksın.”

mini qarakımnı otını bassun. Qayda qara saçlık yigit körsenğiz, mini yād kılıp du'ā kılığay- (15) -siz. İmdi te'hîr kılmānğ.” dip qollarını tutup turdılar. İbrāhîm ‘aleyhi’s-selām bu ferzend-i ercūmendni qol ayağını (16) bağlap yatquzup yüzlerini yirğa kılıp bıçaq sürdiler. Hāzret-i Hāq sübhānehu ve ta‘ālā’dın (17) bıçağğa: “Kismegıl.” dip fermān boldı. Bıçaq kismedi. İsmā‘îl ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “İy ata şeşmeñg (18) yağşı qayrap salıñg.” didiler. Ān-heme qayrap ötkür kılıp saldılar, kismedi. Üç merātibe bıçaqını sürdiler (19) hergiz ötmedi. Bıçaqını yüzi arqası dik boldı. İsmā‘îl ‘aleyhi’s-selām ayttı: “İy ata ötmese uçını (20) soqup boğuzlañg.” didiler. İbrāhîm ‘aleyhi’s-selām bıçaqını uçını soqttılar. Bıçaq halka bolup turdı. Ol eşnāda (21) Hūdāy ta‘ālā ferıştelergā ayttı: “İy melā’ikeler körünğler. İbrāhîm mini rızālıgım üçün mihribān ferzendıgā nime işler

[153] (1) kılıp.” dip heme melā’ikeler āsmāndın, hūr u gılmān behıştdin, rūhāniler kürsīdin, kerrübīler (2) qalemdin nezzāre kılıp turur irdiler. İsmā‘îl ‘aleyhi’s-selām yatğan yirleride bu ferıştelerni (3) temāşā kılıp turğanlarını körüp küldiler. **El-Qışşa**, İbrāhîm ‘aleyhi’s-selām bıçaqını taşqa çaptılar. Taş- (4) -nı ikki pāre kılıp kisip yirge batıp turdı. İbrāhîm ‘aleyhi’s-selām açığılap ayttılar kim: “Ey bıçaq (5) taşqa salsam kiser-sin, İsmā‘îl’ni kismes-sin. Sebeb nedür?” didiler. Bıçaq tilğā kilip (6) ayttı: “Ey İbrāhîm Hālîlu’llāh ne üçün açığılar-siz? Nemrūd sizni otqa saldı. Hūdāy ta‘ālādın otke emr (7) boldı, İbrāhîm’ni köydürmegil, dip ot gülistān boldı. Siz bir mertebe kisgil, dip sorar-siz. Hūdāy ta‘ālā (8) yitmiş merātibe kismegil, dip yandurar. Sizni söziñgizni qoyup Hūdāy ta‘ālāni hūkmin kılmāğım evlādur.” (9) didi. Ferışteler hemeleri münācāt kılıp yığılaşıp ayttılar: “Ey Bar u Hūdāyā Levhü’l-Maḥfūz’da körer-miz (10) kim Hāzret-i Muḥammed Muştafā şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem İsmā‘îl ‘aleyhi’s-selāmı uruğıdın peydā bolur.” dip “Ol Muḥammed (11) ‘aleyhi’s-selām haq u hürmetidin bu ata birle oğulğā şādmānlik ve ferh<ū>mendlik birgil.” dip ol (12) eşnāda āsmāndın āvāz kildi: “Ey İbrāhîm tüşünğni rāstğā çıkardıñg.” dip Qavlulu (13) ta‘ālā: “**Ve nādeynāhu**

eyyâ ibrâhîm, kad şaddakte'r-ru'yâ"²¹ Öz söziñge teñg biz hem 'ivażın birdük. (14) Qavluhu ta'âlâ: "İnnâ kezalike neczi'l muhsinîn"²² Ol fidyeni alıp qurbânlik kılgıl, oğluñg selâmetka (15) qalsun. Qavluhu ta'âlâ: "Ve fedeynâhu bi-zibhin 'azîm"²³ Cebra'îl 'aleyhi's-selâmı avâzı kildi: "Allâhu ekber" dip. İbrâhîm 'aleyhi's- (16) - selâm baqıp kördiler kim Cebra'îl 'aleyhi's-selâm bir çoçkar alıp kilipdür. İbrâhîm 'aleyhi's-selâm anı körüp (17) söyüngenleridin: "Lâ-ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber" didiler. İsmâ'îl 'aleyhi's-selâm bıçaqkı kismegeni bu qoynı kil- (18) genide "Allâhu ekber ve lillâhi'l hamd" didiler. Bu dört tekbîrni qurbân künleri aytmekleri hem vâcib boldı. Bu dört (19) tekbîrni aytsalar, Cebra'îl-i emîn, İbrâhîm-i Halîl, İsmâ'îl-i Zebîh'ni şevâblarını tapqaylar. Ol çoçqarnı (20) şâhı yaşı, arqası kök irdi. Ol zamân İsmâ'îl 'aleyhi's-selâmı qol ayaqlarını yıştiler. (21) Bir rivâyetde aytıpdur kim bu qoy Hâbil'ni qurbânlik kılganı qoy irdi. Hudây ta'âlâ cennetde simir turur irdi.

[154] (1) dipdürler. Qoynı soydılar. Tirisini süfre kıldılar. Halkğa ol süfrede ta'am birür irdiler. (2) Yüñgini Bibi Sârâ igirip çâder kıldılar. Anı tâbüt-ı sekîne de qoydılar. Ol tâbütı Cebra'îl (3) 'aleyhi's-selâm peygamber şalla'llâhu 'aleyhi ve sellemğa kiltürüp birdiler. Her bâre vahy-i hazret-i ilâhî kilğanda ol (4) çâderni bürkenip olturur irdiler. Âhirü'l-emr, Hazret-i 'Ömer razıya'llâhu 'anhke birdiler. Hazret-i Mûsâ 'aleyhi's-selâmı (5) höküzlerini tili hem şunda irdi. Anı zerre kıldılar. Anı bile şerî'atnı aşkârâ kılar irdiler, dip- (6) -dürler. **Hikâyet**, binâ-yı Ka'be-i Mu'azzama'nı ornıda Âdem 'aleyhi's-selâm bir öy binâ kılıp (7) irdiler. Ol öyni "Beytü'l-Ma'mûre" dir irdiler.

---

²¹ Şâffât Süresi 104-105. Ayetler(37/104-105): "Biz ona: Yâ İbrâhîm rü'yâna sadâkat gösterdin. Şübhesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız, diye nida etdik."

²² Şâffât Süresi 105. Ayet(37/105): "...Şübhesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız."

²³ Şâffât Süresi 107. Ayet(37/107): "Ona büyük bir kurbanlık fide verdik."

Hazret-i Nūh ‘aleyhi’s-selāmnı tūfānıgāça bar irdi. Hālayıklar (8) ol öyni ol vaqtgāça tavāf kıılır irdiler. Tūfān bolganda ‘azāb suyu tıgmesün, dip Hāq Sübhānehu (9) ve ta‘ālā fermānı bile ferışteler tōrtünçı kat āsmāngā çıkarıp Beytü’l-Ma‘mūr’nı ornıgā Şām vilāyetidin (10) bir tağnı kiltürüp kıoydılar. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmga fermān boldı kim: “Hāne-yi Ka‘be’ni binā kıılğıl.” dip. İbrāhīm (11) ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Hūdāyā, min bilmes-min Ka‘be öyi kıaydadur.” Hūdāy ta‘ālā bir parça aķ bulutnı yiberdi. (12) Kilip sāye kıılıp kıörsetti. Nidā kıildi ki: “Ey İbrāhīm öyni kette ve kııçıklıgı şol bulutnı sāyesıçe bolsun.” (13) Ba‘zīlar aytıpdurlar: “Bir yılan hālķa bolup yattı, anı endāzesıçe boldı.” dip ve yana nidā kıildi ki: (14) “Ey İbrāhīm bış tağdın taş kıiltürgil.” dip. Tūr-ı Sīnā, Kūh-ı Zīnā, Kūh-ı Hırī, Kūh-ı Lübnān, Kūh-ı Cūdī. (15) **Su‘āl:** Mekke’de taşlar kıöp irdi, alarnı almasdın bu bış tağdın taş kıiltürmekke (16) hıķmet ne irdi? Cevāb: Bu bış tağdın taş kıiltürüp kıılmaķga hıķmet oldur kim her kim bu öyni (17) tavāf kıılsa bu bış tağnı ağırlıgıça günāhı bolsa hem ‘afv kıılıp yana şol bış tağnı ağırlıgıncā şevāb nāme-i (18) a‘mālga bitıgaylar. Taşnı Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kıirttiler, ferışteler tırāşladılar. İsmā‘ıl ‘aleyhi’s-selāmı (19) taşdılar. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām, İsmā‘ıl ‘aleyhi’s-selāmı taşnı üstıgā otķuzup taşnı yorģa (20) at dik yorģalatıp kıiltürür irdiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām taşnı alıp dīvār örür irdiler. Kıaysı taş yaramas (21) bolsa kıollarıgā alışları bile tūzelip cāyıgā rāst kıılır irdi. Bir taraf dīvārdın Yā Hānnān ve yana bir taraf

[155] (1) dīvārdın Yā Mennān ve bir dīvārdın Yā Deyyān ve bir dīvārdın Yā Sübhān, dip bitilip kııktı ve yana bir burçdın (2) bir bölek āvāz kıılır irdi. Bir burçdın “Sübhāna’llāh”ve yana bir burçdın “El-hāmdü’llāh” ve yana bir burçdın (3) Lā-ilāhe illa’llāh” ve yana bir burçdın “Allāhu ekber ve lillāhi’l hāmd” dip āvāz kıılır irdi. **El-kıışsa** dīvār şol (4) mıķdār bülend boldı ki İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmı kıolları yıtkedi. Ayaķlarını bir taşnı üstıgā (5) kıoyup kııkıp turup ördiler. Dīvār kıanķa bülend bolsa ayağlarıdaki taş şunķa yokķarı (6) kıöterilürdi. Vaqtı ki Hācerü’l-esved’ni berāberide

boldı. Fermān boldı ki: “Ey İbrāhīm ol emānet taşnı (7) kiltürüp qoygıl. Heme hālkñı ziyāret-gāhı bolur.” dip. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām izlep tapa’lmay yörür (8) irdiler. Nā-gāh Ebū Qubeys tağıdın āvāz kildi ki: “Ol emānet taş mindür-min.” dip. İsmā’İL (9) ‘aleyhi’s-selām barıp alıp kildiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām tutup irdiler. Qollarıdın tüşüp (10) özi orında qarār taptı. Vaqtı ki hāne-yi Ka‘be tamām boldı. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām du‘ā kıldılar kim: “İlāhī (11) munı bizdin qabül kılgıl.” Qavluhu ta‘ālā: **“Rabbenā teqabbel minnā inneke ente’s-semī‘u’l ‘alīm”**²⁴ ve yana du‘ā (12) kıldılar kim: “Ey Bar u Hūdāyā bizni ferzendlerimizdin peygamber çıkarğıl kim sini kelāmıñgñı bendeleriñgga (13) oqusun, sini kitābıñgñı olarğa bildürsün. Bendeleriñgñı günāhlarnı ‘afv kılgıl.” dip (14) haberan ‘anh Qavluhu ta‘ālā: **“Rabbenā veb‘aş fihim resülem minhum yetlü ‘aleyhim āyātike ve yu‘allimuhümü’l kitābe ve’l hikmete ve yüzekkīhim (15) inneke ente’l ‘azīzü’l hakīm”**²⁵ Andın kiyin Cebra’İL ‘aleyhi’s-selām fermān kiltürdiler kim: “Ey İbrāhīm imdi hālkñı hāne-yi (16) Ka‘be’ğa kıçğırğıl.” dip. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Bu dünyā kīngdür, min za‘İfdür-min mini kıçğırğanı (17) bile kim işitür.” didiler. Haq sübhānehu ve ta‘ālādın nidā kildi ki: “Ey İbrāhīm sindin kıçkırmak, mindin işittür- (18) -mak.” dip. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām Ebū Qubeys tağığa çıkıp dört tarafğa bakıp kıçkırdılar: “ان الله تعربنى لكم بيتا وامركم ان تحجو افحوه (19) ايها اناسى”²⁶ Ya‘nī:

²⁴ Baqara Suresi 127. Ayet(2/127): “...ey Rabbimiz, bizden (şu hizmeti) kabul buyur. Şüphesiz hakkıyla işiten, kemâliyle bilen sensin sen.”

²⁵ Baqara Suresi 129. Ayet(2/129): “Ey Rabbimiz, onların (müslim olan o soyumuzun) içinden onlara senin âyetlerini okuyacak, onlara kitabı (Kur'anı), hikmeti (ondan hükümleri) öğretecek, onları (şirkten) iyice temizleyecek bir peygamber gönder. Şüphesiz yegâne galib, (sun'unda) tam hikmet sahibi sensin sen.”

²⁶ “Ey insanlar! Allahü teâlâ, bir ev bina ettirdi ve bu evi ziyaret etmenizi emreyledi. Geliniz, Kâbe’yi ziyaret ediniz!”

“Ey h al ay ıqlar H ud ay ta‘  al a sizler a  y bin  k ıldı (20) ve emr k ıldı sizlerni h ac k ılma  a, bes t av f k ılın lar.” Ol  yni hi  kimni k ormey h al ay ıqlarını (21)  v zlarını i ittiler: “**All h umme lebbeyk lebbeyke l   er ke leke lebbeyk inne‘l-h amde ve‘n-ni‘mete leke ve‘l-m lk**

[156] (1) **lebbeyke l   er ke leke**²⁷ dip. Ol k n  dem ‘aleyhi’s-sel mnı ferzendleridin kim “Lebbeyk” dip cev b (2) birgen bolsa her  an a kem-ba al bolsa hem barıp h ac k ılır. Amm  “Lebbeyk” dip cev b birmeg n bolsa her  an a (3) bay   t v n  m lda bolsa hem h ac k ıla‘lmaydur. H aberde anda  k lt r pd rler kim va tı ki Mekke-i (4) Mu‘azzama t yy r boldı. Ferm n-ı  l h  boldı ki: “ lni h ac a  arla ıl.” dip. Evvel Cebra‘ l ‘aleyhi’s-sel m (5) k ı k rdılar. Andın kiyin  br h m ‘aleyhi’s-sel m k ı k rdılar. Andın kiyin  eyt n-ı ‘aleyhi‘l-la‘ne k ı k rdı. Cebra‘ l (6) ‘aleyhi’s-sel mnı  v zını i itkenler Ka‘be‘ni t v f k ıl alı niyyet k ılıp  ı ıp yolda  lerler. T  kıy met a a (7) her yılda bir mertebe h ac k ıl anlarını derecesini taparlar. Munı  ev bı hemedin ziy ded r.  br h m ‘aleyhi’s-sel mnı (8)  v zını i itkenler barıp Mekke‘ni t v f k ılıp  ol p klik bile g n h k ılmay  lerler. On yıl a a (9) her yıl bir mertebe h ac k ıl annı derecesini taparlar.  eyt n-ı ‘aleyhi‘l-la‘neni  v zını i itkenler, barıp Mekke‘ni (10) t v f k ılıp menzilleri a kilip  lerler. Olar a bir  ev b bit l r. Andın kiyin yana k ıl an (11) g n hların cev bını sorarlar: “Bu mu‘cize-i Mekke-i M kerreme‘d r. Mundın b lek hem bin tları bardur. Biri (12) ol kim hi  c nver Mekke‘ni tifesidin u up  tmes ve biri   h-ı Zemzem‘d r. Yana biri her k ısm kesel (13) barsa  ı  at tapar.

A  ab-ı F l‘ni Hel k Bol anı Na lıd r kim Yemen‘ni p di  hı k p (14) z lim ve sitemk r irdi.  zi inc l-h  n irdi. Bir ulu   y bin  k ıldı. Be-tam m cevher t bile  r ste (15) H zret-i ‘ s  ‘aleyhi’s-sel mnı   retlerini k ıldurdu. Ayttı: “R y-ı ‘ lemede mini  ol

²⁷ “Allah‘ım sana itaat ve ib dete hazırım, emrine boyun e iyorum. Sana ib det  zereyim, Senin orta ın yoktur, emrine boyun e iyorum. Hamd ve nimet ger ekte senindir, m lk de sana mahsustur. Senin orta ın yoktur.”

öyümdin hūbraḳ (16) ve bihraḳ öy bardur mu?” didi. Aldıdakiler ayttılar: “Arablar’ını bir öyi bar, bu öydin hūbraḳ ve bihraḳ (17) ve ḥalḳını meyli ol öyḡa köpraḳdur.” didiler. Pādişāḥ reşḳ kılıp ayttı kim: “Ol öyni buzup (18) taşlaḡlar. Merdümler munda kilip mini öyümni ṭavāf kılsunlar.” dip. Ol zamān leşker cem‘ kıldı. (19) İkki miḡ kişini tört yüz pīl bile yiberdi. Bu leşker kilip Mekke’ni eṭrāfını alıp pīllerni buyurdı. (20) Pīller ḥortūmını ḳoyı salıp turdı. Ān-heme Mekke ṭarafıḡa haydadılar. Hergiz unamadı. Bir kette pīl bar (21) irdi. Pīl-i Maḥmūdī, dir irdiler. Ol başlıḡ heme pīller Mekke-i Mu‘ azzama’ḡa secde kıldılar. Heme leşkerḡa

[157] (1) Ḥudāy ta‘ ālā Ebābīl digen ḳuşını musallaṭ kıldı. Leşker hemesi helāk boldı. Bu leşkeri aşḡāb-ı pīl (2) atadılar. Va’llāhu ta‘ ālā a‘ lemu be-ḥaḳīḳati’l-ḥāl

On Üçüncü Hāzret-i İşḡāḳ ‘Aleyhi’- (3) -s-selāmını Vāḳı‘ aları “Ve beşşernāhu bi-ışḡāḳa nebiyyem mine’ş-şāliḡīn”²⁸ teşrīfin alḡan, (4) “Ve min verā’i یشḡāḳa”²⁹ ḥil‘ atin kiygen, “Ve vehebnā lehu یشḡāḳ ve ya‘ḳūbe nāfileh ve küllen ce‘alnā şāliḡīn”³⁰ (5) Ḥiṭābın işitken İşḡāḳ ‘aleyhi’s-selāmdurlar. Bu andaḡ vāḳı’adur kim Bibi Sārā ḥiḡ oḡul ve kıız (6) toḡmadılar. Yüz otuz yaşḡa kirdiler. Ümīdleri üzülḡan irdi. Bir kün Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām İbrāḡīm (7) ‘aleyhi’s-selāmḡa miḡmān bolup bir ḥoş ḡaber tigürdiler kim: “Ey İbrāḡīm Ḥudāy ta‘ ālā Bibi Sārā’dın sizge (8) bir oḡul ‘aṭā kılur. Atını İşḡāḳ koyuḡ.” dip beşāret birdiler. İbrāḡīm ‘aleyhi’s-selām Bibi Sārā’ḡa ayttılar. (9) Bibi Sārā köp ḡursend boldılar. Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām beşāret birgenidin soḡḡ, yitti kündin kiyin Bibi Sārā ḡāmīle- (10) -lik boldılar. Toḡḳuz ay on kündin kiyin İşḡāḳ ‘aleyhi’s-

²⁸ Şāffāt Sūresi 112. Ayet(37/112): “Ona salihlerden bir peygamber olmak üzere de İshak’ı müjdeledik.”

²⁹ 11/Hūd Sūresi 71. Ayet(11/71): “(İbrāḡīm’in) karısı (hizmet için) ayakta idi. (Bu söz üzerine) güldü. Biz de ona İshak’ı, İshak’ın ardından da (torunu) Ya’kub’u müjdeledik.”

³⁰ Enbiyā Sūresi 72. Ayet(21/72): “Ona (İbrāḡīme) İshak’ı, üstelik bir de Ya’kub’u ihsan ettik ve (bunların) her birini salih (zāt)lar yaptık.”

selām toġuldılar. Ol kiçe İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām tüş (11) kördiler kim öylerni eṭrāfiġa bir miñġ yulduz tüşti. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ḥudāyā niçük ‘alāmet- (12) -dür?” Yarlıġ kildi: “Ey İbrāhīm bu İshāk oġluñġdın bir miñġ peyġamber vücūdge kilür.” dip. İbrāhīm (13) ‘aleyhi’s-selām ḥursend bolup şükr kıldılar ve yana aydılar: “Ḥudāyā Ḥudāvend<ā> İshāk’ġa mundaġ kerāmetler (14) kıılır-sin. İsmā‘īl’ġa ne birür-sin?” didiler. Ḥiṭāb kildi kim: “İsmā‘īl’ni evlādıdın bir peyġamber çıkarur-min (15) ‘Muḥammed’ atlıġ. Eger ol peyġamber bolmasa irdi, bu ‘ālem bolmaġay irdi. Āsmān u zemīn heme maḥlūkāt u mevcūdāt (16) ve hīç peyġamber bolmaġay irdi. Sin hem bolmaġay irdiñġ. Her nime bardur ve mundın bu yan bolur anı ṭufeylī- (17) -dindür.” didi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām bu sözni işitip sivündiler. Anı şükrānesiġa bir yüz tive, bir miñġ (18) koy qurbānlik kıldılar. Vaqtī ki İshāk ‘aleyhi’s-selām kette boldılar. Qadd u kāmēt ve saqal u burūt (19) ve yüz közleri atalarıġa oḥşar irdiler kim hergiz tanup ayırıp bolmas irdi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām münācāt (20) kıldılar kim: “Ey Bar u Ḥudāyā minde bir nişāne bolġay ḥalk mini İshāk’ın atası ikenimni bilgey (21) irdi.” didiler. Du‘āları müstecāb boldı. Şol zamān saqalları aqardı. Saqal çıqmaq

[158] (1) Şīş ‘aleyhi’s-selāmdın qaldı. Saqal aqarmaq bur<ū>t almaq tırnaq almaq müy-ı baġal ve müy-ı (2) zīrnāf almaq ḥatne kıılmaq bu işler Ḥazret-i İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmdın qaldı, dipdürler. (3) **El-kışşa**, İshāk ‘aleyhi’s-selām ḥadd ü belāġatke yittiler. Şāvīl ibni İlyās’ın kızını alıp birdiler. Atı Refīkā (4) irdi. Refīkā yüklük boldı. Toġar vaqtı yaqın bir kün analarını qarınıdın āvāz kildi ki: “Min (5) ilgeri çıqadur-min.” Yana biridin āvāz kildi ki: “İlgeri çıqadur-min” dip. Ve yana uluġıdın āvāz (6) kildi ki: “Eger sin ilgeri çıkar bolsañġ min anam qarını bir yiridin tişip çıqıp kiter-min.” dip. (7) İshāk ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey ferzend anañġa raḥm kııl, qarını tişme ilgeri çık.” didiler. (8) Vaqtī ki toldı boldı. Kiçiki ilgeri tüşti. “Aş” at qoydılar. Anıñġ üçün kim aġasıġa ‘āsī (9) bolup ilgeri tüşti. Kettesi kiyin tüşti. Anġa “Ya‘kūb” at qoydılar. Anıñġ üçün kim ‘aqīb (10) kildi. Ya‘nī kiyin kildi. Vaqtī ki ikevleri kette bolup belāġatke yittiler.

Ya'küb 'aleyhi's-selâmı koy (11) bağıalı 'Ayš'ı dihkânçilikğa koydılar. İshâk 'aleyhi's-selâm köp 'ömr közlerini gubâr alıp körmes (12) boldılar. 'Ayš'ge mihrیبân irdiler. Anaları Ya'küb 'aleyhi's-selâm'ge mihrیبân irdiler. Bir kün İshâk (13) 'aleyhi's-selâm keyik güştını kebâbığa ârzümend boldılar. Ayttilar kim: "Ey 'Ayš mini evlâdımdın bir miñg peygamber (14) peydâ bolurmuş. Munıñ arasındın kaçça pâdişâhlar peydâ bolur imiş. Bir keyik tutup mañga kebâb kılıp (15) birseñg. Kebâbnı yip min sañga bir du'â kılay ol devlet sañga ve sini evlâdıñğa bolsun." didiler. (16) 'Ayš bu ümîd bile beyâbânga keyik izlep çıkıp kitti. Anaları bu sözlerni işitip turur irdi. (17) Ya'küb 'aleyhi's-selâmğa ayttilar kim: "Ey Ya'küb atañg 'Ayš'ğa şundağ va'de kıldılar, sin tüz barıp (18) bir oğlağnı alıp kebâb kılıp tavşuñgnı 'Ayš'ı tavşı dik arkañgnı 'Ayš'ı arkası dik (19) kılıp kiltürğil." didiler. Ya'küb 'aleyhi's-selâm der-hâl bir oğlağnı soyup bütün kebâb (20) oğlağnı tirisini arkasığa yaqıp âvâzını 'Ayš'ı âvâzı dik kılıp kebâbnı alıp kildiler. (21) İshâk 'aleyhi's-selâm gümân kılıp ayttilar kim: "Âvâzı Ya'küb'ğa oğşaydur ayâ 'Ayš mukin yâ 'Ayš

[159] (1) imes mümkün." dip çarlap silep baqtılar. Kollarığa tüglük urundı. 'Ayš'ı arkası tüglük (2) irdi. **El-kıssa**, kebâbnı yip du'â kıldılar: "İlâhî Hudâvendâ bu oğlumğa andağ devlet birğil kim mürsel (3) peygamberler tâc-dâr-ı pâdişâhlar munıñg evlâdımdın peydâ bolsun. Kıyâmetğaça devleti kem bolmasun." didiler. (4) Bu du'ânı Ya'küb 'aleyhi's-selâm aldılar. Hudây ta'âlâ İshâk 'aleyhi's-selâm du'âların kabûl kıldı. Andın (5) kiyin 'Ayš keyikni miñg meşakkat bile tapıp soyup kebâb kılıp kildi. İshâk 'aleyhi's-selâm ayttı- (6) -lar: "Ey oğlum hâlâ kildiñg, du'â kıldım yana kildiñg mü?" didiler. 'Ayš min imdi kildim." didi. İshâk (7) 'aleyhi's-selâm ayttilar: "Andağ bolsa bu işni anasını sözi bile Ya'küb kılgandır, imdi fâ'idesi yok." (8) didiler. İshâk 'aleyhi's-selâm bile 'Ayš bî-dimâğ boldılar. Ol eşnâda Cebra'îl 'aleyhi's-selâm kildiler, ayttı- (9) -lar: "Ey İshâk du'â kılıñg icâbet bolur, 'Ayš'ı evlâdımdın hem bir peygamber-i şabûrî ve şekûrî peydâ (10) bolur." didiler. Bu beşâretin endek köñgülleri teskîn taptı. Ammâ 'Ayš'ı Ya'küb

‘aleyhi’s-selāmğa (11) ‘adāveti pest bolmadı. “Bu kün hem bolsa irte hem bolsa Ya‘kūb’ını öldürür-min.” dip kiçe kündüz (12) fikr ü hayāl kıılıp hıç ‘ilāc kııla’lmay yörür irdi. Bir kün, “Miḥmān kıılır-min.” dip Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmını (13) öyige çarlap kildi, ayttı: “Ey inim boğzıñğın bir buse kıılay.” didi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām boğzılarını (14) tutup birdiler. Buse kııla-min dip tişlep aldılar. Hıyānet kıılğan sebebdin ‘Ayš’ını tişi Ya‘kūb (15) ‘aleyhi’s-selāmını boğzıdın acramadı tört tişi yolunup kıaldı. ‘Ayš bu ḥāldin Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmını (16) ayağlarığa yıkıılıp ayttı kim: “Ey Ya‘kūb mini köñglümde bir ‘adāvetim bar irdi, imdi ötdüm. Sinda günāh (17) yoğ iken düşmenlik kııladur-min dip tişsiz kıaldım.” dip köp ‘özrler ayttı. Vaqtı ki İshāk ‘aleyhi’s-selām (18) ‘ālem-i fānīdin ‘ālem-i bākīğa rıḥlet kıılır bolğanda Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmge vaşiyet kııldılar kim: “Mindin (19) kiyin hergiz bu yirde turmağıl. Şām’ğa barğıl, anda Fedān digen bir kent bardur. Anda (20) Leyyān digen bir kişi bardur. Ol bizğa qarındaşdur. Anı aldığa barğıl yağşı kıızları bardur. (21) Min İshāk ‘aleyhi’s-selāmını oğlı-min dip sini yağşı bağıp öziğā ferzend kıılır. Ol māl-dār kişidür.

[160] (1) Sañğa hem māl birür. Tenğlik tarta’lmas-sin.” didiler. ‘Ālem-i fānīdin öttiler. Niçe kündin kiyin Ya‘kūb (2) ‘aleyhi’s-selām Fedān’ğa bardılar. Niçe vaqt Leyyān’ını ḥizmetide boldılar. Ve bi’llāhi’l- ‘işmeti ve’t-tevfik

On (3) Törtünçi Kıışsa Ḥazret-i Lūt ‘Aleyhi’s-selāmını Beyān-ı Vākı’ası (4) Ḥazret-i İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmını atalarını atı Āzer irdi. Lūt ‘aleyhi’s-selāmını atalarını atı Hāzer irdi. İkkisi (5) bir toğқан irdi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām, Lūt ‘aleyhi’s-selām bile ‘ammüke beççe irdiler. Ol yirde bir tür- (6) -lük ḥalk bar irdi. Olarnı Ḥudāy ta‘ālā Kıur’ān-ı Mecīd’de “Mü’tefikāt”³¹ dip ḥaber birdi. Mü’tefikāt (7) ma’nisi mükezzibātudur. Bularnı “Şendüm” digen pādīşāhları bar irdi. Ol pādīşāhnı “Kürmüz” (8) digen vezīri bar irdi. Olar hemeleri büt-perest irdiler. Tört şehrleri bar irdi. (9) Birini atı Sedd ve birini Sımvez ve yana biri Kıub ve yana biri Kıarç. İdrīs ‘aleyhi’s-selāmını

³¹ Ḥākğa Sūresi 9. Ayet(69/9): “... alt üst olan (kasaba)lar (halkı)...”

zamānları- (10) -dın bu yan tört yurtdın ni‘metlik yir yok irdi. ‘Älemde kaçna ni‘met bolsa yalguz (11) Mü’tefikāt halkıda irdi. Ya‘nī ol tört yurtda irdi. Her yıl Mü’tefikāt ilni ni‘metleri (12) pişip yitilse tört tarafdın iller kilip öz bağıları dik içige kirip her hayl mīveler- (13) -din qurutup alıp kış bolsa öyleriğa kiter irdiler. Bir yıl Hudāy ta‘ālā bularğa kattıg (14) savuq yiberdi. Ol mīvelerni hemesi bolmadı vaqt boldı. Her yıl kiledürğan ādemler (15) yıldaki ümīd birle kildiler. Mü’tefikāt ilni ayttı: “Bu yıl yıldaki dik mīve ve ni‘met bolmadı. (16) Özlerimizge hem kemlik qılır-sizler. Bu yıl kaytınğlar.” didiler. Etrāf u cevānibdin kilgen (17) ādemlerğa söz rāst kilmedi, kaytmadılar. Şendūm pādişāhğa kilip ‘arz kıldılar. Pādişāh (18) ayttı: “Zey‘āl’ğa barıp ‘arz kılınğlar. Şāyed ki bu işğa ol yol körgüzüp maşlaḥat birgay.” didi. (19) Zey‘āl bir bütni atı irdi. Şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘ne Beraḥşāş atlıg divni yiberdi. Ol kilip Zey‘āl- (20) -nı içige kirip turdı. Olar ‘arzğa kildiler. Bu yılını kattıgçilikidin şikāyet kıldılar. Ol (21) div-i mel‘ūn Zey‘āl’ni içide turup aydı: “Ey mini qullarım şunça yıldın biri mini sözümnı tutup

[161] (1) fermān-ber-dār bolsalar yinğ irdi. Sizlerğa mundağ kattıqçilik bolmas irdi. İmdi (2) ‘ilācı oldur ki mundın barınğ ol kilgeni kişilerni tutup irkeklerni öyleriñğa (3) kiltürüp basıp yaman iş ya‘nī livāṭa kılsañğlar öz özleridin kaçıp kitgeyler.” didi. (4) Bu gümrāhlar: “Tinğrimiz bizlerğa sözledi.” dip ḥursend boldılar. Zey‘āl’ni aldın çıkıp ol (5) kilgen kişilerni izlediler. Bir Bāhīl atlıg kişi hem ol kilgannı kişilerni izlep barur irdi. (6) Şeytān özi çiraylık ādem şūretide bolup köründi. Bāhīl anı körüp qolıdın tutup (7) öyiğa alıp kilip yitmiş kişi birle şeytānı livāṭa kıldılar. **Hikāyet** Ḥalīfe Me‘mūn (8) bir kün iblīsni körüp ayttı: “Ey şeytān Ādem-i şafīyyu’llāh heme maḥlūqātın uluğ şerāfetlik (9) ‘azīz ve mūkerrem ve muḥterem irdiler. Andağ zāt-ı bā-berekātğa secde kılgeli ‘ār u nāmūs kıldınğ. (10) Lūt peygamber qavmiğa muḥanneş boldunğ. Astıda yatmaqđın nāmūs kılmadıñğ.” didiler. Yana bir rivāyetde (11) aytıpdurlar kim şeytān bir öyni bāğıge kirdi. Bāğbān tutup fāhiş iş kıldı. Ḥāşıl-ı (12) kelām ol ki ol yaman işni

örgendiler. Nā-gāh bir misāfirni körseler anı tutup ol nā-bekār- (13) -çılığını kılar irdiler. Bu yaman iş ol halkını irkekleriğe hoş kilip hatunlarığe bakmadılar. (14) Andın soñ şeytān-ı la‘īn özini tabīb hatun şūretide kılip kildi. Alarnı hatun- (15) -larığa tabīblik kıldı. Hatunlar bul tabīb hatunğa ya‘nī şeytānğa aydılar ki: “Bizlerni irkeklerimiz (16) çiraylik beççeler birle yatıp bizlerğe bakmaslar. Niçük kılar-miz?” didiler. Şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘ne aydı: (17) “Bu işni ‘ilacı āsāndur.” dip. İrkek kişini uyat endāmığa oñşatıp yıgaçdın yondı. (18) Añğa çerm kapladı. Özini biliğe bağlap ol hatunlarını köñgüllerini hoş kıldı. Hatunlar (19) hemesi bu bed-kārlığı örgendiler. İrkekler beççe-bāz hatunlar bulğar-bāz bolup işleri (20) bed-kārlıg rüsvālıg boldı. Ol vaktde Lūt ‘aleyhi’s-selām İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām kaşlarıda kuş (21) haydap dihkānçilik kılar irdiler. Bir kün Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip Lūt ‘aleyhi’s-selāmğa selām kıldılar.

[162] (1) Lūt ‘aleyhi’s-selām cevāb-ı selām birip aydılar: “Siz nime-siz?” dip aydılar: “Min Cebra’ıl-min.” Lūt (2) ‘aleyhi’s-selām kuşlarını koyup ayttılar: “Ey Cebra’ıl nime kiltürdüñiz?” ayttılar: “Hudāy ta‘ālā sizğa (3) selām aytadır, selāmdın soñ fermān kıladur kim Mü’tefikāt halkığa barıp aytıñg livāta (4) kılmasonlar. Saç ve saçal yolmasonlar, halkını yoldın çıkarmasonlar. Hatunlar birbirleriğe (5) yatmasonlar, aytsonlar lā ilāhe illā llāh lūṭun rasūlu’llāh, disünler. Bütğa secde kılmasonlar.” didiler. Lūt (6) ‘aleyhi’s-selām: “ni‘me’l-mevlā ve ni‘me’n-naşır” didiler. Andın soñg: “Bu uluğ işke me’mūr boldım.” Rengleri (7) za‘ferān dik sarğarıp İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmı aldılarığe kilip ayttılar: “Ey ‘ammūke Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip (8) peygamberlik tigürdiler. Hemedin yamanrak halāyıkğa mini Hudāy ta‘ālā peygamber kılıpdur.” didiler. İbrāhīm (9) ‘aleyhi’s-selām: “Alar kaysı halk?” dip sordılar. Lūt ‘aleyhi’s-selām: “Mü’tefikāt halkı.” didiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām (10) ayttılar: “Hudāy ta‘ālānı emriğe boyun koyup barur esbābını tayyār kılıñg.” Lūt ‘aleyhi’s-selām ikki tive (11) kiltürdiler. Lūt ‘aleyhi’s-selāmı ikki hatunları bar irdi. Vā‘ile, Vāhile atlıg. Üç kızları bar irdi (12) birini atı Za‘vile birini atı Arşmer birini atı Buḳnā. Bir tiveleri bar

irdi atı Ra‘d. Bir itleri bar irdi, (13) atı Zîne irdi. Lût ‘aleyhi’s-selâm köçüp Mü’tefikât’ğa revân boldılar. İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm bir taşğa (14) yakın câyğa uzatıp alıp bardılar. Ol yirde fâtiha birip münâcât kıldılar. Ayttılar: “İlâhî özünġ (15) dâna ve binâ-sin. Lût mini münisim irdi. Köp yahşı körer irdim, imdi saŋga tapşurdım. Maŋga barıp (16) amân u isen tigürgay-sin.” dip du‘ânı tamâm kıldılar. **El-kıssa** Lût ‘aleyhi’s-selâm yol yörüp barıp (17) ‘Âmmūrâ mevzi‘iġa yittiler. Şehrġa biş yığaçlık yir irdi. Anda qondılar. Mü’tefikât qavmi (18) çiraylik yigit izlep yörür irdiler. Kilip Lût ‘aleyhi’s-selâmı kördiler kim köp (19) çiraylik alar pâdişâhġa haber birmağ üçün bardılar, ayttılar kim: “Bir irkek ikki hatun kildi.” (20) didiler. Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm kilip ayttılar kim: “Ey Lût munda qonuŋġ.” Lût ‘aleyhi’s-selâm çâder (21) tikip olturdılar. ‘Âmmūrâ âdemleri Lût ‘aleyhi’s-selâm birle ferzendleriġa tama‘ kılip kildiler.

[163] (1) Lût ‘aleyhi’s-selâm tive birle itġa işâret kıldılar. Tive bir bâre kâfirleri ni tişlep tifip (2) öltürdi. İt bir pâresini tillep öltürdi. Bir pâresi qaçıp kittiler. Barıp pâdişâhġa (3) haber birdiler kim: “Bu kısım çiraylik yigit kildi, yana ikki oġlı bar çiraylik bizler barıp irdük. Bir (4) tivesi bir iti bar iken bizleri qavladı.” Pâdişâh vezîrġa ayttı: “Barıp ol kişini körgil.” Vezîr (5) biş yüz kişi birle kildi. Lût ‘aleyhi’s-selâmı kördiler: “Atıŋız nedür?” dip sordı. Lût ‘aleyhi’s-selâm (6) aydılar: “Atım ‘Abdu’llâh.” Vezîr ayttı: “Nime işqa kildiŋiz?” Lût ‘aleyhi’s-selâm aydılar: “Hudây ta‘âlâ mini sizlerġa (7) peygamber kılip yiberdi. Min sizleri otdın bütin yandurġalı Hudâ tarafıġa indeġalı kildim.” (8) didiler. Kürmüz bu sözlerni işitip barıp pâdişâhġa haber birdi. Şol zamân Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm Lût (9) ‘aleyhi’s-selâmġa ayttılar kim: “Barıp alarnı İmâŋga da‘vet kıliŋġ.” Lût ‘aleyhi’s-selâm vezîrni arqâsıdın (10) yitip bardılar. Hağ sübhânehu ve ta‘âlâ fermânını tigürdiler: “Otdın ve bütin yanıŋlar ötken (11) ‘ömleriŋġa kılgan işleriŋġa peşimân boluŋlar. Hudây ta‘âlânı birlik ve barlikiġa qâ’il (12) boluŋlar ve mini peygamberliġimge iqrâr boluŋlar. Aytıŋlar bu kelime-i şerîfni kim

lā ilāhe illa'llāh lūṭun rasūlu'llāh (13) dip” didiler. Pādişāh ayttı: “Atıñg nedür?” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Atum ‘Abdu’llāh.” Pādişāh sordı: (14) “‘Abdu’llāh’ nı ma‘nisi nedür?” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ḥudā’ nı kulu dimek bolur.” Pādişāh sordı: “Ḥudā (15) barur-siz?” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Saṅga kildim aytğıl, Ḥudā birdür min anı yiberğanı peygamberidür-min.” (16) Pādişāh aydı: “Güvāh bar mu?” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām: “Güvāhım bar.” dip it birle tiveğa işāret kıldılar. (17) İt birle tive güvāhlık birip aydılar kim: “Lā ilāhe illa'llāh lūṭun rasūlu'llāh” Pādişāh ḥayrān ḳaldı. (18) Bigleriğa aydı: “Min mundağ vāḳı‘ anı körğan imes-min.” didi. Bigleri ve ol ḥarām-zāde segleri aydı: (19) “Ey Melik bu cādū-gerdür.” didiler. Pādişāh aydı: “Ey ‘Abdu’llāh sin bu sözlerni māl u pul üçün ayttıñg. (20) Saṅga köp māl u pul bireyin.” didi. Lūṭ ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Min sindin māl tilemes-min. (21) Perverdigārim maṅga māl birür. Ammā sin İmān kiltürğıl. Bu fāḥişe işlerdin yangıl.” Ḳavluhu ta‘ālā:

[164] (1) “**Ve mā es’elukum ‘aleyhi min ecrin in ecriye illā ‘alā rabbi’l ‘ālemīn ete’tüne’z-zükrāne mine’l ‘ālemīn ve tezerüne** (2) **mā ḥalaḳa leküm rabbüküm min ezvācikum bel entüm ḳavmün ‘ādūn**”³² Kāfirler aydılar: “Bu sözdin yangıl bolmasa sini (3) bu ildin ḳavlar-miz.” didiler. Ḳavluhu ta‘ālā “**Le’il lem tentehi yā lūṭu letekūnenne mine’l muḥracīn.**”³³ Lūṭ ‘aleyhi’s-selām (4) ḳavmleriğa aydılar: “Bu fāḥişe işleri ki sizler kıılır-sizler, ‘alemde hıç kim sizlerdin ilgeri (5) mundağ fāḥişe iş kıılğan yok.” Ḳavluhu ta‘ālā “**Ve lūṭan iz ḳāle liḳavmihi e’tē’tüne’l fāḥişete mā** (6) **sebeḳaküm bihā min eḥadin**

³² Şu‘arā Sūresi 164, 165, 166. Ayetler(26/164,165,166): “Ben buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim mükâfatım alemlerin Rabbinden başkasına ait değildir; Siz, Rabbinizin sizin için yarattığı zevcelerinizi bırakıp da insanların içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? Hayır, (siz helâlden harama) tecâvüz eden bir kavimsiniz.”

³³ Şu‘arā Sūresi 167. Ayet(26/167): “... ey Lut, sen (bu davadan) vaz geçmezsen, andolsun, mutlak (memleketimizden kovulup) çıkarılanlardan olacaksın.”

mine’l ‘âlemîn”³⁴ Lût ‘aleyhi’s-selâm aydılar: “Sizler irkek birle yatsaᅡgızlar yol tosup (7) yaman iş kılsaᅡgızlar Hudây ta‘âlânı ġazabıġa giriftâr bolur-sizler. Hudây ta‘âlâ sizlerġa belâ yiberür.” dedi- (8) -ler. Qavluhu ta‘âlâ “**E’inneküm le te’tüne’r-ricâle ve taqta‘üne’s-sebîle ve te’tüne fi nâdikümü’l münker.**”³⁵ Kâfirler cevâb birdiler: (9) “Hudâyıᅡġnı ‘azâbı bar bolsa, kiltürġil körelük. Eger söziᅡġ râst bolsa.” Qavluhu ta‘âlâ: “**Femâ kâne cevâbe (10) kavmihi illâ en kâlu’tinâ bi ‘azâbi’llâhi in kunte mine’s sâdikîn.**”³⁶ Lût ‘aleyhi’s-selâm Hudây ta‘âlâdın (11) yârî tilep aydılar kim: “Ey perverdigârim nuşret birġil maᅡġa bu yaman tayıfe üzre.” Qavluhu ta‘âlâ: “**Rab-(12)-bi’n şurnî ‘ale’l kavmi’l müfsidîn.**”³⁷ yana münâcât kıldılar aydılar: “Hudâyâ Hudâvendâ bu kâfirlerġa qaᅡça naşîhatnı (13) köp kılsam şunça cehâletler ve küfr ü zalâletleri ziyâde bolur. Qaçanġa da‘vet kılıp naşîhat kıılır-min?” (14) didiler. Hıᅡâb-ı İlâhî boldı kim: “Qırk yıl şabr kılıp naşîhat kııl oᅡġaça qabûl kıılmasalar belâ yiberür-min.” (15) dip. Qırk yıl da‘vet kıldılar. Hergiz kulaġı yumşamadı. Qulaġı katıp qaldı. Vaqtı ki kırk yıl tamâm boldı. (16) Bir kün Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm kilip aydılar: “Ey Lût ‘azâb vaᅡtı boldı.” Lût ‘aleyhi’s-selâm yana kilip (17) Şendüm pâdişâhıġa ânçünân behiştini şaffetleridin ve nâz u ni‘metleridin, ‘izzet ü ġürmet- (18) -leridin ve tâc u devletleridin beyân kılıp ân-heme naşîhatlar kıldılar. Dûzaᅡnı ‘azâbıdın ġârılık (19) ve zârılık, yılan ve çıyan zehr ü zaᅡkûmlarıdın sözlep qorquttılar. Hergiz bâver kılmadı belki ayttı:

³⁴ A‘râf Sûresi 80. Ayet(7/80): “Lut’u (gönderdik). Hani o, kavmine sizden evvel demişti; Âlemlerden hiçbirinin yapmadığı hayasızlığı mı yapıyorsunuz?”

³⁵ ‘Ankebût Sûresi 29. Ayet(29/29): “Siz her halde erkeklere gidecek, yol kesecek, toplantı yerinizde meşru olmayanı yapacak mısınız?...”

³⁶ ‘Ankebût Sûresi 29. Ayet(29/29): “...kavminin cevâbı: Eġer doġru söyleyenlerdensen Allah’ın azabını getir bize, demelerinden başkası olmadı.”

³⁷ ‘Ankebût Sûresi 30. Ayet(29/30): “...yâ rab, o fesatçılar ġuruhuna karşı buna nusret et.”

“Henūz (20) bu sözdin qaytmadıñg mu?” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām münacāt kılıp aydılar: “Ḥudāyā Ḥudāvendā mini bu zālīm qavmdin qutğargıl.” (21) Qavluhu ta‘ālā “**Neccinī mine’l qavmi’z-zālimīn.**”³⁸ kāfirler maşlaḥat kıldılar: “Lūṭ ‘aleyhi’s-selāmı ildin çıkaralík.

[165] (1) Özini yaḥşı kılıp bizlerni melāmet kılır.” didiler. Qavluhu ta‘ālā “**Aḥricū āle lūṭin min qarayetikūm innehūm (2) ünāsūn yeteṭahherūn**”³⁹ Lūṭ ‘aleyhi’s-selāmı ḥatunları kāfire irdi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām bir kiçe tüş (3) kördiler. Lūṭ ‘aleyhi’s-selām bir kimerse birle uruş kılırlar, irtesi yolğa çıktılar. Lūṭ ‘aleyhi’s-selām- (4) -nı ḥālleridin ḥaber bilsem, dip hıç ḥaber bilmediler. Şol sebebdin ğam-ğīn bolup köñgülleri meşğūl (5) boldı. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām rūzelerini miḥmānsız açmas irdiler. Ol kün miḥmān kilmedi. İrte- (6) -si yana miḥmān kilür, dip köz tuttılar, kilmedi. Müddet on kün miḥmān kilmedi. Rūze açmadılar, aç qaldı- (7) -lar. Lūṭ ‘aleyhi’s-selām ḥaberlerin hem bilmediler. Köp ğam-ğīn boldılar. On birinçi küni münacāt kıldılar: (8) “Ḥudāyā Ḥudāvendā mindin niçük ḥaṭālıq ötti ki öyümge miḥmān yübermediñg” didiler. Cebrā’ıl (9) ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar kim: “Ey İbrāhīm Ḥudāy ta‘ālā Lūṭ’nı ğamını sizce yimes müdi anı ğamını yip endek kün- (10) -ni ğaflet birle ötkerğanıñız sebebidin öyüñgizğa miḥmān kilmedi.” didiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām (11) aydılar: “Tevbe kıldım, bu sözdin yandım.” Ol küni on biş yigit ḥoş-rüy şāḥib-cemāl miḥmān tigürdi. (12) Kilip selām kıldılar. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām bularnı öylerige alıp kirip köp ta‘zīm ü tevāzu‘ ve ikrāmlar (13) kılıp Bibi Sārā’ğa kilip ayttılar kim: “Ey Sārā yaḥşı miḥmānlar kildi, her nimerse ki nazarıñğğa yaḥşı (14) körünse şunı soyup miḥmān kılgıl.” didiler. Bibi Sārā aydılar kim: “Şol sâ‘at uşbu buzavım- (15) -dın yaḥşı nimerse nazarımda yoktur.” didiler. Ḥaberde andağ dipdürler ki, Bibi Sārā’nı bir buzav- (16) -

³⁸ Qaşaş Sūresi 21. Ayet(28/21): “...beni o zalimler guruhundan kurtar.”

³⁹ Neml Sūresi 56. Ayet(27/56): “... Lut hanedanını memleketinizden çıkarın. Çünkü onlar temizliğe zorlar insanlardır...”

ları bar irdi. Köp mihrībān irdiler. Āltūn kümüşdin kılade salğan irdiler. **El-kıssa** (17) İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām şol buzavlarını soyup pişürüp miḥmānlarığa koydılar. Qavluhu ta‘ālā: “**Ferāga ilā** (18) **ehlihi fecā’e bi’iclin semīn**”⁴⁰ özleri taşkarı çıktılar. Olargā yimağğa destūr birdiler. Bibi Sārā ışikni (19) yaruğdın kördi kim miḥmānlar ta‘ām dın yimeydürler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmğa kilip aydılar: “Miḥmānlar ta‘ām (20) yimeydürler.”dip. Qavluhu ta‘ālā: “**Feḳarrabehū ileyhim ḳāle elā te’kulūn.**”⁴¹ İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām kilip ayttı: “Niçük ta‘ām dın yimes- (21) -siz?” Alar aydılar: “Bizler bahāsız nirseni yimes-miz.” didiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Bahā oldur ki evvel başlap

[166] (1) yigende: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm” dimaḳ. Fāriğ bolğanda: “El-ḥamdü li’llāh” dimaḳ. Olar aydılar: “Bizler bu ta‘āmğa (2) muḥtāc imes-miz.” İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām miḥmānlar ta‘ām yimesler. Bir nimedın köngülleri alındı mu?” dip (3) ḳorḳtılar. Qavluhu ta‘ālā: “**Fe evcese minhüm ḥıfeh ḳālū lā teḥaf.**”⁴² Aydılar: “Ey İbrāhīm ḳorḳmaḅ bizler ferışteler-miz. (4) Sizğa sivünçige kildük. Sārā’dın Ḥudāy ta‘ālā sizğa bir oğul birür didiler. Qavluhu ta‘ālā: “**Ve beşşerūhu (5) bi-gulāmin ‘alīm**”⁴³ Ol oğulnı atı “İşhāk” İşhāk nı oğlı “Ya’ḳūb” Qavluhu ta‘ālā: “**Febeşşernāhā bi’ishāḳa ve min verā’i ishāḳa (6) ya’ḳūb.**”⁴⁴ Bibi Sārā anı işitip uyaldılar. Qollarını yüzleriğa

⁴⁰ Zāriyāt Sūresi 26. Ayet(51/26): “Hemen (gizlice) ailesine gidip semiz bir dana getirdi.”

⁴¹ Zāriyāt Sūresi 27. Ayet(51/27): “Bunu onlara yaklaştırdı: Yemez misiniz?, dedi.”

⁴² Zāriyāt Sūresi 28. Ayet(51/28): “Derken içine onlardan gizli bir korku çöktü. Korkma, dediler...”

⁴³ Zāriyāt Sūresi 28. Ayet(51/28): “...ve onu çok bilgin bir oğulla müjdelediler.”

⁴⁴ Hūd Sūresi 71. Ayet(11/71): “...biz de ona İshak’ı, İshak’ın ardından da (torunu) Yakup’u müjdeledik.”

tuttular. Kavluhu ta'âlâ: **"Fe'aķbeleti'm ra'tuhü fî (7) ŧarretin feŧakket vechehe."**⁴⁵

Aydılar: "Yaŧım yüz otuzġa barıp imdi mańġa oġul niġük." didiler. Kavluhu ta'âlâ: **"Veķâlet (8) 'acūzun 'aķim."**⁴⁶ **"Ķâlet yâ veyletâ e'elidu ve ene 'acūzun ve hazâ ba'î ŧeyġa"**⁴⁷ "İmdi ŧol vaķtġaġa oġul toġmadım. İbrâhîm 'aleyhi's- (9) -selâm hem karı boldılar." dip irdiler. Cebra'îl 'aleyhi's-selâm: "Ĥudây ta'âlânı ġudretiġa ta'accüb ġılır musin?" didiler. (10) Kavluhu ta'âlâ: **"E'ta'cebîne min emrillâhi"**⁴⁸ Cebra'îl 'aleyhi's-selâm ġollarıġa bir ġuruġ yıġaç aldılar. Bibi Sârâġa birdi- (11) -ler ol yıġaç kögerdi. Berg yazdı. Cebra'îl 'aleyhi's-selâm aydılar: "Ĥudây ta'âlâ ġuruġ yıġaçnı kögerttürdi (12) sizni hem oġlanga bay ġılsa hîġ 'aceb bolmegey." İbrâhîm 'aleyhi's-selâm yana nime işġa kildińġiz." (13) didiler. Kavluhu ta'âlâ: **"Ķâle femâ ġaġbuküm eyyühe'l mürselün."**⁴⁹ Miġmânlar aydılar: "Lût ġavmi fâŧıķlarını helâk (14) ġılġalı kildük." Kavluhu ta'âlâ: **"İnnâ ursilnâ ilâ ġavmin mücrimîne."**⁵⁰ Hemesini helâk ġılır-miz. Yalġuz Lût 'aleyhi's-selâm- (15) -nı ehleri ġalur." Kavluhu ta'âlâ: **"İllâ ale lût innâ le muneccühüm ecma'în, illâ'mrae'tehü ġaddernâ innehâ lemîne'l ġâbirîn."**⁵¹ İbrâhîm (16)

---

⁴⁵ Zâriyât Süresi 29. Ayet(51/29): "Bunun üzerine (İbrâhîm'in) zevcesi (Sâre) bir feryâd içinde yönelip (elini) yüzüne vurdu..."

⁴⁶ Zâriyât Süresi 29. Ayet(51/29): "...(Ben) doğuramaz bir koca karı (yım), dedi."

⁴⁷ Hüd Süresi 72. Ayet(11/72): "(Kadın) vay, dedi, kendim bir koca karı, ŧu zevcim de bir ihtiyar iken ben mi doğuracakmıŧım? ..."

⁴⁸ Hüd Süresi 73. Ayet(11/73): "(Elġi melekler): Allah'ın emrine mi ŧaŧıyorsun? ..."

⁴⁹ Zâriyât Süresi 31. Ayet(51/31): "(İbrâhîm) Ey gönderilmiş (melekler) sizin hal ve ŧanınız nedir? dedi."

⁵⁰ Zâriyât Süresi 32. Ayet(15/32): "Onlar, Biz günahķârlar ġuruhuna gönderildik..."

⁵¹ Hicr Süresi 59-60. Ayetler(15/59,60): "ŧu kadar ki Lût ailesi bunların dıŧındadır. Biz onları, hepsini behemehal kurtarıcılarız; karısı baŧka biz onun mutlaka geride kalan kimselerden olması (lüzum)unu takdîr ettik."

‘aleyhi’s-selām aydılar: “Olarını arasında yüz kiři müselmān yok mu?” Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Yüz kiři (17) müselmān bolsa irdi, bu müselmānlarnı şerāfetleridin alarğa belā bolmegey irdi. Hūdāy ta‘ālā belā (18) yibermeğay irdi.” İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām on kiři müselmān yok mu?” didiler. Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “On (19) kiři hem müselmān bolsa irdi, belā bolmağay irdi.” Yana İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām sordılar: “Bir kiři hem (20) müselmān yok mu?” Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Eger bir kiři müselmān bolsa irdi, helāk bolmağay irdiler. (21) Ammā Lūt ‘aleyhi’s-selām<dın> özge ol vilāyetde hıç müselmān yok irdi.” didiler. Qavluhu ta‘ālā: **“Femā vecednā fhā**

[167] (1) **ğayra beytin mine’l müslimīn.**”⁵² İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey feriştelere anda barganda Lūt’ını maŋa bir (2) körgüzğay-sizler.” Feriştelere mundın turdılar, arası on künlük yol irdi. Köz yumup açkunça (3) Lūt ‘aleyhi’s-selām şehirleriğaya kildiler. Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām qanatları birle yirni urdılar. Lūt ‘aleyhi’s- (4) -selām birle İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmın aralarında hıç hıçab qalmadı. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām Lūt ‘aleyhi’s-selāmın kördiler (5) köngülleri tindi. Kiçeni üç hışsesidin bir hışsesi ötker irdi. Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām Mikā’ıl (6) ‘aleyhi’s-selām yana on ferişte birle hoş-rüy şahib-cemāl zibā yigitler şüretide Lūt ‘aleyhi’s-selāmın (7) işikleriğaya kildiler. Qavluhu ta‘ālā: **“Velemmā cā’et rüsülünā lūtan sī’e bihim ve zāqa bihim zer’an.**”⁵³ Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām (8) işikni qaqtılar. Lūt ‘aleyhi’s-selām çıkıp kördiler kim şahib-cemāl yigitler kilipdür. Bularını körüp bir āh (9) tarttılar ki: “Uşbu hoş-rüy yigitlerğaya bu kâfirler bî-pâklık qılmegey irdi.” dip qattık qayğuga (10) qaldılar. Bularını feriştelere ikenliklerini bilmediler. Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey Lūt Hūdā’ını qonağı-mız.”

⁵² Zāriyāt Sûresi 36. Ayet(51/36): “Fakat orada müslümanlardan bir ev (halkın)dan başkasını da bulmadık.”

⁵³ Hūd Sûresi 77. Ayet(11/77): “Vakti ki elçilerimiz Lūt’a geldi. O, bunlar yüzünden kayığıya düştü, bunlar yüzünden göğsü daraldı...”

(11) Lût ‘aleyhi’s-selâm: “Hûb bolur.” dip alarnı öyleriğa alıp kirdiler. Qızlarığa buyurdılar: “Ta‘âm pişürüñg, (12) mihmânlar yisünler. Tañg atmasdın burunraq ildin çıqıp kitsünler. Bu kâfirler bilmesünler.” didiler. (13) Qızları uyqudın oyğanıp turğunça Lût ‘aleyhi’s-selâm özleri hizmet kılıp turdılar. Ammâ Lût (14) ‘aleyhi’s-selâmı Vâ ile ‘aleyhi’l-lâne hatunları kâfire iridi. Mihmân kilse ışık ışıkde yörüp kâfirlerğa (15) haber birür iridi. Bardı kâfirlerğa haber birdi. Bir zamânda Lût ‘aleyhi’s-selâmı öyleriğa kâfirler yığılıp kildiler. (16) Qavluhu ta‘âlâ: “**Vecâ’ehu kâvmühü yuhra‘üne ileyhi.**”⁵⁴ Lût ‘aleyhi’s-selâm kâfirlerini aldığa çıktılar, aydılar: “Öyleriñgğa (17) kaytıñglar, mihmânlarımğa teşviş birmeñgler.” didiler. Kâfirlerğa söz ma‘kül bolmadı: “Mihmânlarıñgızni (18) bizğa çıkarıp birgıl.” dir irdiler. Garažları bed-kârlıq kılmaq iridi. Lût ‘aleyhi’s-selâm (19) aydılar: “Qızlarım yaşsırağdur, sizlerğa kızlarımni bireyin, alıñglar. Mihmânlarımğa dağl kılmañglar.” didi- (20) -ler. Qavluhu ta‘âlâ “**Benâti hunne ețharu leküm.**”⁵⁵ Ol kilganı kâfirlerini kettesi aydı: “Ey Lût sini kızlarıñg dik (21) bizlerni hatunlarımız bardur, kızlarıñg bizğa işka yaramaydur. Bizlerni hayâlimizni özdi<ñg> bilür-sin.

[168] (1) Mihmânlarıñgıni bu yan çıkarğıl.” didi. Qavluhu ta‘âlâ “**Qâlû lekad ‘alimte mâ lenâ fi benâlike min haqq ve inneke** (2) leta‘lemu mâ nurîd”⁵⁶ Aytıpduklar ki ol vaqtlar müselmân hatunni kâfirğa nikâh kılmaq revâ iridi. Anı (3) üçün Lût ‘aleyhi’s-selâm kızımni bireyin didiler. **El-kıssa** Lût ‘aleyhi’s-selâm aydılar: “Eger minde kuvvet bolsa (4) iridi, sizler birle ħarb u zarb kılı<r > irdim. Oğlum yoğtur sizlerğa birsem.” Qavluhu

⁵⁴ Hûd Sûresi 78. Ayet(11/78): “(Lût’un) kavmi, kendisine doğru (soluk soluğa) koşarak yanına geldi...”

⁵⁵ Hûd Sûresi 78. Ayet(11/78): “...kızlarım. Sizin için onlar daha temizdir...”

⁵⁶ Hûd Sûresi 79. Ayet(11/79): “Dediler: Andolsun, senin de bildiğın vech ile bizim senin kızlarınla hiçbir hak (ve alâka)mız yoğtur. Sen bizim ne dilediğimizi elbette bilirsın.”

ta'ālā: “**Qāle lev enne lī bikum kuvveten (5) ev āvī ilā ruknin şedīd**”⁵⁷ Lūṭ ‘aleyhi’s-selām yana aydılar: “Hudāy ta'ālā gāzabıdın qorquñğlar. Miḥmānlar arasında (6) mini ğam-ğīn kılmañğlar. Aralarıñızda bir ir ādem ma'nīlīğ ğayretlīğ yoğ mu?” Qavluhu ta'ālā: “**Fe't-tekū'llāhe (7) velā tuḥzūni fī zayfī eleyse minkum raculu'r-raşīd**”⁵⁸ Kāfirler aydılar: “Ey Lūṭ köp sözni uzatmağıl. Miḥmānlarıññı (8) bizğa birğıl. Eger birmeseñğ, kirip zūrīlīğ kılıp tartıp alur-miz.” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām yığlap öyleriğa (9) kirdiler. Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “**Qo<r>qmañğ bizler Hudāy ta'ālānı yiberğan ferīşteleređür-miz. Sizni bu (10) nā-bekār bed-kirdārları şerridin ḥalāş kılğalı kildük.**” didiler. Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām turup işikni (11) yaptılar. Kāfirler işikni sindurup öyğa kirdiler. Ferīştelerni cemālin körüp tutqalı meyl kıldılar. (12) Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām bir keftofrağ alıp alarıñ yüziğa saçtılar. Dört yüzi kāfirlerni közi (13) kūr boldı. Kāfirler aydı: “Ey Lūṭ yalguz özüñğ cādū-gerlīğ kılıp hīç yirğa tigūra'lmadıñğ, imdi (14) bularıñ kiltürüp sin bizlerni mundağ kūr kıldıñğ. Aşuğmağıl, olar kitsün, sañğa nime işler (15) kılur-miz.” Ol vaqt ilğa şöhret boldı ki Lūṭ cādū-ger alıp kilipdür, dip ğavğā köp boldı. Lūṭ (16) ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey Cebrā'īl bu işni āḥiri niçük bolğay?” Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Bizler kildük bularıñ (17) helāk kılğeli sizni qutqarğalı.” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām: “Qaçan helāk kılur-siz?” didiler. Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām: (18) “Tañğ atarda.” didiler. Lūṭ ‘aleyhi’s-selām tañğ atğunça aşuqtılar: “Qaçan atar?” didiler. Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām: (19) “Tañğ yaqındur.” didiler. Qavluhu ta'ālā “**Eleyse's-şubḥu biqārīb**”⁵⁹ Cebrā'īl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey Lūṭ ehl-i 'ıyāl- (20) -leriñizni alıp bu şehrdin çıkıñğ.” Lūṭ ‘aleyhi’s-selām ol müselmān bolğanı ḥatunlarını, ikki kızını, (21)

⁵⁷ Hūd Sūresi 80. Ayet(11/80): “(Lūt: Ah), dedi, size (yetecek) bir kuvvetim olsaydı, yahut sarp bir kaleye sığınabilseydim.”

⁵⁸ Hūd Sūresi 78. Ayet(11/78): “...artık Allah'tan korkun, beni müsâfirlerimin içinde küçük düşürmeyin. İcinizde akli başında bir adam da yok mu sizin?”

⁵⁹ Hūd Sūresi 81. Ayet(11/81): “...sabah vakti de yakın değil mi? ...”

ikki tivelərini, ol itlərini aldılar. Mikâ'îl 'aleyhi's-selâm köterip on yığaçlıq yirğa alıp barıp

[169] (1) qoydılar. Cebra'îl 'aleyhi's-selâmğa fermân boldı, bir kiçikraq qanatlarını yazıp Lût 'aleyhi's-selâmı (2) vilâyetlerini astığa kirguzdılar. Yirni suğa tigünçe oydılar. Hevâğa köterdiler. Cebra'îl 'aleyhi's-selâm- (3) -nı köngülleriğa kildi ki: “Min kuvvetlik-min, mundağ ağır nimerseni köterdim.” dip. Şol zamân fermân-ı ilâhî (4) boldı: “Ey Cebra'îl yirni ağdargil özünğ astıdın çıqğıl.” Cebra'îl 'aleyhi's-selâm yirni astını üstige (5) ağdardılar. Özleri astıdın çıktılar. Uyquda yatğan âdemler oyğanmadı. Oğlanlar bişük- (6) -din ayrılmadı. Su idiş taban boldı. Bir qatre yirğa tammadı, hıtab kildi: “Ey Cebra'îl, bu yirni köterğanni (7) sin irdinğ. Ammâ bu nimerseleleri cāyidin qımırlatmağan âdemleleri oyğatmağan kim irdi?” Cebra'îl (8) 'aleyhi's-selâm başlarını secdeğa koyup tevbe ve tazarru' qıldılar. Maqbûl-ı dergâh boldı. **El-kıssa** Āsmân (9) küdürleğan dik bir âvâz boldı. Tive at qara māl hemesi ol vilâyetdin çıqıp kitti. Tañğ (10) tañğ attı, fermân boldı: “Ey Cebra'îl ol ağdargan yirni bir tipgil.” dip. Cebra'îl 'aleyhi's-selâm tiptiler. Su- (11) -ğa tigünçe qoyı tüşti. Hemeleri dūzaħqa kittiler. Hudây ta'âlâ olarğa “Siccîl” digen taşnı yağdurdı. (12) Dūzaħnı taşıdın irdi. Başlarığa kilip tigip helâk boldılar. Ol Lût 'aleyhi's-selâmı ħatunı (13) Vâ'ile'ni başığa taş tigip helâk boldı, dipdürler. Ol şehr zîr ü zeber boldı. Qavluhu ta'âlâ: “**Felemmâ cā'e** (14) **emrunâ ce'alnâ 'āliyhâ sāfilehâ ve emṭernâ 'aleyhâ ħicāraten min siccîlin menzūd, musavvemeten 'inde rabbike vemâ hiye mine'z-zālimîne** (15) **biba' id**”⁶⁰ Andın kiyin Lût 'aleyhi's-selâm İbrâhîm 'aleyhi's-selâmı qaşlarığa kilip tāt ve 'ibâdet birle (16) 'ömr ötkerdiler, dipdürler. Ve bi'llâhi'l-işmeti ve't-tevfîk

⁶⁰ Hūd Sūresi 82-83. Ayet(11/82,83): “Vakti ki (azâp) emrimiz geldi, (o memleketin) üstünü altına getirdik ve tepelerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık ki onlar Rabbinin katında hep damgalanmışlardı. Onlar zalimlerden uzak değildir.”

İbrâhîm ‘Aleyhi’s-selâmı Kollarında Ölüğ (17) Tirilgenini Vâkı‘ası künlerde bir kün, İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm münâcât kılip aydılar kim: “Hudâyâ Hudâvendâ (18) aytur-sin ki kıyâmet küni heme ölüglerni tırgüzür-min, izilip aqğan gūştlarnı, çürüğan (19) süñgeklerini yığıp şüret-i aşısiğa kiltürüp cân birür-min, dirsın şol işiñni mañga körgüzseñg. (20) Niçük tırgüzür-sin?” Hıtab kildi kim: “Ey İbrâhîm mañga inanmas musin?” İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm aydılar: “İnanğan- (21) -min Lîkin közüm birle körüp köñglüm ârâm alsun.” Haq sübhânehu ve ta‘âlâdın fermân boldı kim: “Ey İbrâhîm bir tāvus

[170] (1) ve bir qarğa ve bir ördek ve bir horūsı tutup öldürğil. Perlerini yolğıl, şimâlga uçurğil. Gūştını (2) süñgekleri birle kıyma kılgıl. Andın kıyin dört hisse kılip dört tağnı üstiğa qoyup mini (3) kudretimni temâşâ kılgıl.” didi. İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm bu dört cânverni tutup soyup perlerini yolup aralaş- (4) -turup qoydılar. Şimâl kilip uçurup her tarafğa alıp kitti. Andın kıyin gūştını üstüh‘ânıdın acratıp (5) Yana qoşup kıyma kılip ol kıymanı dört bölüp her bölekini bir tağnı üstiğa qoyup her qaysını (6) başını qolğa alıp atını aytıp kıçqurdılar. Hudây ta‘âlâni fermânı birle gūştlar birbiridin acrap uçup (7) kilip başlarığa ulandı. Şimâl alıp kitkeni per peydâ bolup her qaysı cânverni peri öz a‘zalarığa (8) ulandı. Birni tala peri biriğa qoşulmadı. Şundağ bolup turğan eşnâda Hudây ta‘âlâ cânlarını (9) ‘ağa kıldı. Cânverler tirilip İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâmı üstleride turup: “Lâ ilâhe illa’llâh İbrâhîm halîl- (10) -u’llâh” dip her tarafğa uçup kittiler. İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm: “Âmennâ ve şaddağnâ.” didiler. Su’âl: Özge cânverlerni (11) öldürmedi, bu cânverlerni öldürmağğa hikmet ne irdi? Cevâb ol ki Hemedin tāvus ziynetlik- (12) -dur. Âdem ferzendi hem ziynet-perest bolmağay, dip. Horūs hemedin şehvetlikdür, âdem ferzendi hem şehvetğa (13) mâ’il bolmağay dip. Ördek hemedin nefs-perestdür, âdem ferzendi hem nefs kuyığa yörmeğay (14) dip. Qarğa hemedin necâset-perestdür, âdem ferzendi hem özini necâsetğa âlûde kılmeğay dip. (15) İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm vefâtlarını Bibi Sârâ ikki yüz yaşda vefât boldılar.

İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām (16) Ken‘ān haddide, Filistīn digen kışlaqda kömdiler. Bibi Sārā’nı tirilikleride ‘izzet kılıp (17) İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām hatun almadılar. Bibi Sārā’dın kiyin “Yaqtūr” digen kişini “Qatūrā” digen kızını (18) aldılar. Andın altı oğul boldı. Yoqşān, Yişbak, Zimremed, Medyān, Başūh ve Asıg yana İsmā‘İL ve İşhāk (19) ‘aleyhi’s-selām birle sekkiz oğulları bar irdi. Bu sekkiz oğuldın uruğ yayıldı. Ba‘zısı müselmān (20) boldı ve ba‘zısı kāfir boldı. Ba‘zī ‘ulemālar aytıpdurlar, Bibi Sārā vefāt bolgendin kiyin (21) İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām ikki yarım yıl ‘ömr kördiler ve ba‘zıları aytıpdur yigirme üç yıl ‘ömr kördiler. Yigirme biş

[171] (1) kün haste ve bīmār bolup yattılar. Muḥarrem ayıda, penç-şenbe küni namāz-ı pīşīn vaqtıda vefāt boldılar. Uşal (2) yaşını ikki yüz yigirme iken, İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām Ḥudāy ta‘ālādın tilediler kim: “Maṅga ecel kilürni (3) bir yıl burun ḥaber birgıl. Ölüm yarağın kılayın.” dir irdiler. Ḥudāy ta‘ālā qabūl kıldı. Bir kün ‘Azrā’İL (4) ‘aleyhi’s-selām cān alğalı kildiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Henūz vaqt bolğunça yoqtur.” ‘Azrā’İL (5) ‘aleyhi’s-selām “Vaqt bolmasa kilmes irdim.” didiler. Ḥiṭāb kildi kim: “İbrāhīm saqalıṅğa aq kaçan (6) kirdi?” İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Bir yıl boldı.” didiler. Fermān kildi: “Saqal aqı ölüm ḥaberidür.” dip. (7) İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmmdın burun hīç kimni saqalı aqarğan imes irdi. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām bildiler (8) kim Ḥudāy ta‘ālā eceldin bir yıl burun ḥaber birğan iken. ‘Azrā’İL ‘aleyhi’s-selāmğa: “Dost dostğa (9) barmaqını qabūl kılmay mu, razılıq birdim. Cānımnı alıṅ.” didiler. ‘Azrā’İL ‘aleyhi’s-selām cānlarını (10) qabz kılıp āsmāṅğa alıp çıktılar. Heme peyğamberlerini rūḥları pīş-bāz kildiler. Sordılar: “Cān (11) birmaq niçükdür?” İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmını rūḥ-ı pākleri cevāb birdi ki: “Miṅṅ mertebe erre birle erreleseler, (12) miṅṅ mertebe kılınç birle çapsalar, yana miṅṅ mertebe qaynağ suğa salsalar, henūz cān birmaq- (13) -nı açığı andın kattıḡ.” dipdür. Ḥaberde aytıpdurlar kim İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām İşhāk ‘aleyhi’s-selām- (14) -nı Şām vilāyetiga ḥalīfe kıldılar. İsmā‘İL ‘aleyhi’s-selāmını Hicāz’ğa ḥalīfe kıldılar. İsmā‘İL ‘aleyhi’s-

selām (15) İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmdın kiyin kırk yıl ‘ömr kördiler. İshāk ‘aleyhi’s-selām illig ikki yıl ‘ömr (16) kördiler. İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmnı İshāk ‘aleyhi’s-selām yudılar. Namāz-ı cenāze oqup Bibi Sārā’nı (17) yanlarığa defn kıldılar. Va’llāhu ta’ālā ‘ālemu be-ḥaḳīḳatıhi’l-ḥāl.

On Bişinçi Kışsa Ya‘küb ‘Aleyhi’s-selāmnı (18) Beyān-ı Vākı‘aları ol “Ve’b yazzat ‘aynāhu”⁶¹ sürmesin köziğa tartken, “İnnemā eşkū bessī ve ḥuznī ila’llāhi”⁶² (19) münācātın kılgın, “Yā beniyyezhebū fetehassesū min yūsūfe ve eḥīhi velā tey’esū mi’r-ravḥillāh”⁶³ dip (20) oğlanlarını yiberğan, “İzhebū biḳamīşī hezā fe’elkūhu ‘alā vechi ebī ye’ti başırā”⁶⁴ beşāretin alğan, Ya‘küb (21) ‘aleyhi’s-selām ibni İshāk ‘aleyhi’s-selām ibni İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmdurlar. Vakti ki Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām Leyyān’ğa bardılar.

[172] (1) “Ne kişi-sin, ne yirdin kilür-sin, kimni evlādı bolur-sin?” dip söz sordı. “Ken‘ān’dın kildim. (2) İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmnı nebiresi, İshāk ‘aleyhi’s-selāmnı oğlıdur-min. Atım Ya‘küb.” didiler. Leyyān (3) hoş-ḥāl boldı: “Mini qarındaşım iken-sin.” Dip yaḥşı mihrیبānçilik kılıp aydı kim: “Yaḥşı kildiñgiz, oğlum (4) yoq irdi, ikki kızım bar birini bireyin.” didi. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām: “Min қuruқ cānım bile kilgendür- (5) -min öylenür yarağım yoқtur.” didiler. Leyyān aydı ki: “Puluñg yoқ bolsa yitti yıl mālımnı baқsañg bir (6) kızımnı kābiniğa bolur.” Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām қаbül

⁶¹ Yūsuf Sūresi 84. Ayet(12/84): “...iki gözüne ak düştü...”

⁶² Yūsuf Sūresi 86. Ayet(12/86): “...ben (taşan) kederimi, mahzunluğumu yalnız Allah’a şikāyet ediyorum...”

⁶³ Yūsuf Sūresi 87. Ayet(12/87): “Oğullarım, gidin, Yusuf’la kardeşinden (bütün duygularınızla) bir haber arayın. Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin...”

⁶⁴ Yūsuf Sūresi 93. Ayet(12/93): “Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun. İyice görür (bir hale) gelir...”

kıldılar. Uluğ kızını atı Leyyā irdi. Bülend boyluğ yuğan (7) irdi. Çendān hoş-rūy imes irdi. Birini atı “Rāhile” irdi. Çiraylık hōş-reftār, hoş-hūy, hoş- (8) -ğadd irdi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām Rāhile’ni ümīdide yitti yıl koy kele bahtılar. Bir kün toy kılip Leyyā digen (9) kette kızını birdi. Alıp baqsalar Rāhile’ni birmey, Leyyā’nı biripdür. Bī-dimāğ bolup kayın atalarını qaşıge (10) kildiler: “Min Rāhile üçün hizmet kılip irdim. Maᅅga Leyyā’nı birip-siz. Maᅅga Rāhile’ni biriᅅg, yā ecriᅅni (11) biriᅅg. Leyyā’nı almaydurmin.” dip turdılar. Leyyān ser ü pālar birip ‘özrler kılip ayttı: “Sini qarındaşıᅅgdur. (12) Rāhile’ni saᅅga birip Leyyā’nı kimᅅga birey? Yana yitti yıl koy baᅅgıl. Rāhile’ni hem saᅅga birey.”dip Felehme digen kenīzekni (13) қоşup birdi. Yana yitti yıl koy bahtılar. Rāhile’ni aldılar. Rāhile’ga Zülfe digen bir kenīzekni қоşup yiberdi. (14) Bir yolu tört hatunlik boldılar. Leyyā ikki oᅅulnı anası boldı. Biri Yehūdā, biri Şem‘ün. Rāhile hem (15) ikki oᅅulnı anası boldı. Biri Yūsuf, biri Bünyāmin. Bünyāmin’ni ma‘nīsi anasız oᅅul dimaᅅ bolur. (16) Bünyāmin’ni toᅅarda anası Rāhile öldi. Felehme tört oᅅul ikki kızını anası boldı. Zülfe tört oᅅul (17) bir kızını anası boldı. Cem‘ on ikki oᅅul üç kız boldı. Niçe yıl Fedān’da boldılar. Anda içreᅅa māl (18) bahtılar. Yılkı qaraları köp boldı. Bir niçe oᅅulları öylük boldı. Āhiri ata yurtını saᅅınıp köçüp (19) Ken‘ān’ga kildiler. ‘Ayş hem ol vaᅅtᅅaça bar irdi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām birle ‘Ayş bir beyābānda tapışıp yanıp (20) kilip şehirde turᅅan bolup kaldılar. Niçe maᅅaldin kiyin ‘Ayş aydı ki: “Niçe yıldın biri bu (21) yurtda min yördüm sizler misāfir bolup yördiᅅgizler. İmdi sizler munda turuᅅᅅlar.” dip.

[173] (1) ‘Ayş köçüp Şām’ga kitti. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ferāᅅ-dil ‘ömr ötkerdiler. Ammā Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām (2) küçlük pehlevān irdiler. Қувveleriᅅa işenür irdiler. Bir kün koy ve at ve qaralarını beyābānda (3) yayıp özler uyᅅuᅅa bardılar. Hūdāy ta‘ālā bir ferişteᅅa buyurdı. Ādem şūretide bolup kildi. (4) Oᅅrıᅅa oᅅşap tigdi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām oyᅅanıp tuttılar. Taᅅᅅ atᅅunça talaştılar. ‘Āᅅıbet (5) ferişte Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmı köterip yirᅅa urdı. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām susap kaldılar. Üstüᅅān

(6) -ları hem kattıg ağrıp bî-tâb boldılar. Ol zamân aydılar kim: “Eger uş-bu derddin şifâ tapsam (7) kaysı ta‘âmı yaǵşı körsem özümğa harâm kılay-min.” didiler. Şifâ taptılar. Tive gûşt birle sütini (8) yaǵşı siver irdiler. Özleriğa harâm kıldılar. Hikâyet’de aytıpdurlar ki Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm (9) Beytü’l Maqdis’ğa barıp hizmet kıldılar. Her kiçe yitti yüz çerâğ yaqar irdiler. Bular oĥlağandın (10) soñg öçüp qalır irdiler. Bir kiçe payladılar. Bir kimerse kilip bu çerâğlardın yitmiş çerâğnı öçürdi. (11) Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm turup tutup aldılar. Qolını bağladılar. Bu şeytân-ı la‘în irdi. Şol (12) vaqtğaça hîç kim şeytânğa gâlip kilmegen irdi. Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm gâlip kildiler. Anı üçün İsrâ’îl atandılar. (13) Hikâyet’de andağ kiltürüpdürler kim Şeddâd-ı la‘în kılgın cennetini köra’lmay öldi. (14) Anı oğlı ‘Umlâk-ı mel‘ûn ornığa pâdişâh bolup: “Min Hudâ-min.” dip bî-hûde-güylük kılip yörür (15) irdi. Bir kün yana bir şehr binâ kılmâğnı ihtiyâr kıldı. Bir âdemiğa buyurdı ki: “Bir kiñg Yaǵşı hoş hevâ (16) yir tapğıl. Ol âdem bardı. ‘Umlâk buyurğan dik yir taptı. Kilip pâdişâhığa haber birdi. Pâdişâh barıp (17) ol yirde ‘imâretler ve bâzârlar kıldurdi. Qartûm at koydı. Ortasığa bir köşk kıldı. Bülendlıgı (18) yüz qarı. Bu şehrgâ tört dervâze koydı. Bir dervâzesi aq şandal, biri ‘ûd, biri dendâne biri (19) kümiş irdi. Vaqtı ki tamâm boldı. Anda köçüp bardı. Uşal vaqtlarda Ken‘ân’da qahtlık boldı. (20) Heme nân gamıda boldılar. Qartûm şehride aşlık erzân, dip haber boldı. Ken‘ân’dın Qartûm (21) arası on künlük yir irdi. Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm on oğullarını aşlıklarını Şehr-i Qartûm’ğa

[174] (1) yiberdiler. Bularnı başlarıda bir parça bulut sâye kılip kilür irdi. ‘Umlâk-ı la‘în ol köşk-i (2) cihân-numâsıda oturur irdi. Bularnı kördi ki bir parça bulut başlarıda qalkın dik bolup (3) kiledür. Baqtı ki ol bulutğa “Lâ ilâhe illa’llâh Muhammedün Rasûlu’llâh” bitiglikdür. Vezîrni yiberdi: “Ol yigit- (4) -lerni körgil ve kiltürğıl.” Vezîr barıp: “Sizlerni pâdişâh çarlapdur.” didi. Yehüdâ aydı: “Biz ol Hudây ta‘âlânı peygamberni (5) işin bitkermegünçe bara’lmas-miz.” didi. Vezîr bul sözni pâdişâhğa tigürdi. Bular aşlık algandın soñg (6) kildiler. Pâdişâhğa selâm kıldılar. ‘Umlâk kördi

kim bu on yigit biri biridin çiraylıg, kadd u kâmetleri bir dik- (7) -dür. Bularni nihâyet i'zâz u ikrâm birle yanığa olturguzdı ve sordı: “Sizler kim-sizler?” Ayttilar: “Ya'küb peygamber<ni> (8) oğulları-miz. Ken'ân'dın aşlık alğalı kildük.” Pâdişâh sordı: “Sizdin özge yana kız qarındaşınıgız bar mu?”(9) Ayttilar: “Bardur.” Pâdişâh ayttı: “Ol kız qarındaşınıgızni mañga biriñgler. Atañgızni ve hem sizlerni big kılayın. (10) Bî-hisâb mâl bireyin.” didi. Yehüdâ qarındaşlarıga baqtılar, “Maşlahat nime?” dip. Şem'un bile Rübîl'ni gâzabı kildi. (11) Ya'küb 'aleyhi's-selâm oğlanları gâzablansa bir vilâyetni vîrân kılmay qoymas irdiler. Eger (12) kimerse İbrâhîm 'aleyhi's-selâm uruğdın arkasını silese açığı pest bolur irdi. Yehüdâ kördi ki (13) Şem'un birle Rübîl açığılandı. Yehüdâ turdı. Arqalarını siledi, gâzabı öçti. Yehüdâ (14) ayttı: “Ey Melik sini oğluñg sindin bî-cevâb kişığa bara'lgay mu?” Pâdişâh ayttı: “Bara'lmağay.” Yehüdâ (15) ayttı: “Andağ bolsa biz hem atamız birlen barıp kiñgeş kılalı atamız nime diseler ol (16) bolsun.” Pâdişâh bul sözga hursend bolup bularga on tive buğday birdi. Yana batman (17) 'anber, on batman za'ferân, on miñg altun birdi. “Bularni atañgızga biriñg aytıñg kim (18) pâdişâh sizni atalıkga qabul kıldı. Siz hem anı oğullıkgga qabul kılıñg, dip mini (19) 'arzımnı tigürinğ.” didi. Bu peygamberzâdelerni yandurđ. Bular kilip 'Umlâk'ni sözini atalarıga (20) aydılar. Yiberğanı nimeresini Ya'küb 'aleyhi's-selâmga birdiler. Ya'küb 'aleyhi's-selâm bu sözlerni işitip köp (21) perîşân-hâl bolup yıglap aydılar kim: “Mindin ilgeri hîç peygamber kızını kâfirga birgeni yok, min niçük birür-min?” didiler.

[175] (1) Oğulları: “Siz bilür-siz.” didiler. “İhtiyâr sizde.” didiler. Bir aydın soñg 'Umlâk Ya'küb 'aleyhi's-selâm-(2) -ga nâme bitip ilçi yiberdi. İlçi nâmeni kiltürüp Ya'küb 'aleyhi's-selâmga birdi. Nâmede bu irdi ki: (3) “Pâdişâhlarnı pâdişâhı, cebbârlarnı cebbârı, uluğlarnı uluğı iklîmlerni pâdişâhı 'Umlâk'dın ol (4) zelîl ü faķîr Ya'küb'ga söz şol ki uşbu haţ tiggen zamân kızınıgıni mañga yiberğil. Eger yibermesenğ (5) barıp yir ve yurtuñgıni harâb kılıp sini ve oğlanlarıñgıni öldürüp ol kızınıgıni tartıp alıp (6) kilür-min. Mañga peygamberlığıniğ kirekmes. Hudâyınığ hem kirekmes. Yiryüzini

Hudāsi mindür-min.” didi. (7) Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām oğullarını yıgdılar. Nāmeni oqup işittürdiler. Oğlanları evvel qorqtilar. Songra (8) “Uruşur-miz.” dip muqarrer kıldılar. Yehūdā ayttı ki: “Biz gam yip maşlahat kılip anı ‘ilācını kıla’lmas-miz. Allāhu ta‘ālā (9) özi āsān kılır.” didi Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām: “Sin hem yazğıl.” didiler. Yehūdā nāme yazdılar kim: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r- (10) -raḥīm, min ki Ya‘küb-ı İsrā’ıl ibni İşhāk nebiyyu’llāh ibni İbrāhīm Ḥalīlu’llāhdur-min. Sin Şeddād oğlu ‘Umlāk-ı (11) la‘ın şefiu’llāh fi’d-dünyā ve’l-āhiretdür-sin. Bilğıl kim hiç peygamber kızını kāfirğa birmedi. Min hem saṅğa birmes- (12) -min. Meger ayt ki lā ilāhe illa’llāh Ya‘küb İsrā’ılu’llāh dip müselmān bolsaṅ birür-min ve’sselāmu ‘alā mine’t-tebe‘- (13) -al-hüda.” dip nāmeni tamām kılip pādīşāhğa ilçidin birip yiberdiler. Nāme ‘Umlāk’ğa yitti, oqup kördi. (14) cehli kildi, ‘aqlı kitti. “Bu sözğa nime ‘ilāc kılmak kirek.” didi. Bigleri aydı: “Ey Melik leşker-miz, (15) köp barur-miz. Şehrini vīrān kılip ādemlerini esīr kılip kiltürür-miz.” didi. ‘Umlāk leşkerini yıgdı.(16) Yüz miṅ kişi atlandı ‘Umlāk özi köp simiz irdi. At ve haçır kötera’lmas irdi. Bir kürekke (17) minip leşkerini başlap Ken‘ān’ğa kildi. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selāmın oğlanları şahrāda irdiler, kördiler. (18) Köp çirig yığılıpdur. Leşkerni körüp hüşları başlarıdın aştı. Aydılar: “Ey ata bu leşker bī- (19) –hisābdur. Bularğa rü-be-rü bolmak öz hañçerini öziğa urmağdur. Munı ‘ilācını öziṅiz kılıṅ.” (20) didiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām du‘ā kıldılar. Şol zamān Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip aydılar kim: “Ey Ya‘küb, (21) Hudāy ta‘ālā sizğa selām yiberdi. Selāmdın soṅ aydı, Ya‘küb ferzendleriğa aytsun, kāfirlerni köplıgıdın

[176] (1) qorqmasunlar. Min olarğa nuşret ve yārī birgüçidür-min. Kıızı hem mini hażretimde ‘azīzdür. Düşmeṅğa (2) birmegey-min. Ferzendleriğa aytsun, kāfirlerğa karşı çıksunlar, uruş kılsunlar. Mini kudretimni (3) temāşā kılsunlar.” Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām bu hañberdin sivündiler. Oğullarığa: “Karşu çıkıṅlar.” (4) didiler. Oğulları aydılar: “Ey ata bizler on kişi kāfirler köp, niçük uruş kılalük.” didiler. (5) Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kiltürğan hoş hañberni beyān kıldılar,

yana aydılar: “Min siz- (6) -lerğa silāḥ birey. Ol silāḥ birle uruş kılsaṅızlar yavnı basar-sizler.” Dip bir şandūḳnı (7) açtılar. Ādem ‘aleyhi’s-selām tonlarını Şem‘ūn’ğa birdiler. Şiṣ ‘aleyhi’s-selām tonlarını Rübīl’ğa birdi- (8) -ler İdrīs ‘aleyhi’s-selām tesbīḥlerini Lāviye’ye birdiler. Şāliḥ ‘aleyhi’s-selām tayaḡlarını Yestāḥir’ğa birdiler. (9) İsmā‘īl ‘aleyhi’s-selām çoçkarlarını şāḥnı Neftāl’ğa birdiler. Ādem ‘aleyhi’s-selām ‘aşalarını Yehūdā’ğa (10) birdiler. Tokkuz oğulğa Yehūdā’nı uluḡ kıldılar. On oğul boyları bir dik hoş-rūy, hoş-ḥūy (11) hoş ḡadd u ḡāmet ceng-gāḡğa kilip turdılar. ‘Umlāḡ taḡt üstide oturup irdi. Bularnı körip (12) tanıdı. Vezīrğa aydı: “Barıp alarnı sözini aṅḡlaḡıl, nime işğa kilipdürler. Eger amān tilep (13) kilgen bolsa amān biriṅler. Eger uruşğa kilgen bolsa maṅḡa tutup kiltürüṅler. Vezīr (14) bir niçe leşker kilip sordı kim: “Ey Ya‘ḡūb oḡlanları nime işğa kildiṅizler?” Yehūdā aydı: “Yoldın (15) azḡanlarını rāst yolğa indeḡanı, yalḡançılarını yalḡandın yandurḡanı kildük. Eger (16) eger unamasalar hemelerini yek-bāre helāk ḡilgeli kildük.” Vezīr bir ḡattıḡ küldi. Yehūdā inileriğa (17) ayttı: “Sizler munda turuṅḡ, min ilgeri baray.” didi. İlgeri bardı. Ādem ‘aleyhi’s-selāmın (18) ‘aşaları birle vezīrni urup ikki yüz ādemi birle öldürdi. Andın soṅḡ inilerini hemesi (19) yek-bāre ‘Allāhu ekber’ dip na‘re tarttılar. Āsmāndın feriştelere hem na‘re tartıp āvāz ḡoştılar. Bu (20) na‘relerni heybetidin kırḡ miṅḡ kāfirni yüreki yarılıp öldi. ḡaçıp barıp bir buzuk (21) yirğa berkindi. Yehūdā arḡasıdın yitip barıp ayttı: “Ey kāfir, Ḥudāy ta‘ālā ḡudretini kördüṅ mü?”

[177] (1) ayt lā ilāhe illa ‘llāḡ Ya‘ḡūb İsrā‘īlu’llāḡ” ‘Umlāḡ’dın āvāz çıḡmadı. Şem‘ūn ḡol uzatıp saḡalıdın (2) tutup Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selāmın aldılarığa alıp kildi. Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey ‘Umlāḡ (3) aytḡıl, lā ilāhe illa ‘llāḡ ve innī Ya‘ḡūb rasūlu’llāḡ” ‘Umlāḡ ayttı: “Ey Ya‘ḡūb bu kün sini ḡoluṅḡğa (4) tüşüp-min. Nime kılsaṅḡ ḡıl velī bu sözni aytnas-min. Līkin maṅḡa mühlet birseṅiz, mühlet (5) ötkendin soṅḡ İmān kiltüreyin.” Der-ḡāl Cebra‘īl ‘aleyhi’s-selām kilip aydılar: “Ey Ya‘ḡūb mühlet (6) tilese mühlet birḡıl.” didiler. Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selām sordılar: “Niçe

yıl mühlet tiler-sin?” ‘Umlāk: (7) “On yıl mühlet tiler-min.” didi. On yıl mühlet birdiler. Şehriğa yandı, kaçan mühlet tamām (8) boldı. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip aydılar ki: “Ey Ya’kūb Hūdāy ta’ālā selām yiberdi kim ‘Umlāk’ğa (9) on yıl tamām boldı Yehūdā’nı ‘Umlāk’ğa yibersün. Barıp ‘Umlāk’rı İmānğa da’vet kılsun.” (10) didiler. Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām Yehūdā’nı yiberdiler. Yehūdā barıp ‘Umlāk’rı çaşığa kirip aydılar: (11) “Ey mel’ün şūm amān tilegeniŋğa on yıl boldı, İmān kiltürüp müselmān bolğıl.” didi ‘Umlāk (12) açğlap ayttı ki: “Sin ilçi bolup kilip-sin, ilçini öldürmək pādişāhlarğa revā irmes. (13) Bige ‘ār nāmūsdur. Bolmasa başıŋrı kisip cesediŋrı pīlni astığa taşlar irdim. (14) İmdi barğıl, ataŋğa aytğıl, ötken sözlerni kıysun. Hālā hem kızını maŋğa birsün. Yoğ (15) irse andağ çirig yığıpdur-min ki tiŋriŋde hem ol kadar çirig bolmağay.” Yehūdā ayttı: “Bir (16) mertebe çirig yığıp barıp hālriŋri kördüŋ.” ‘Umlāk ayttı: “Ol vağtda gāfil irdim. Hūy (17) ve fi’lleriŋri bilmes irdim. İmdi bildim ki cādū-ger iken-sizler imdi işimri bilip (18) kıılır-min.” didi. Yehūdā yanıp kilip atalarığa bu sözlerni bir bir beyān kıldı. Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām (19) münācāt kıldılar kim: “Hūdāyā Hūdāvendā sin hükri kıldıŋ, kāfirlerni İmānğa da’vet kılgıl, (20) dip. Ammā bu mel’ünler hergiz unamaydur.” didiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey (21) Ya’kūb Hūdāy ta’ālā aytur, min hālri-min, aşuğmasun yana Yehūdā’nı yibersün İmānğa da’vet kılsun. Yana

[178] (1) Yehūdā barıp ayttı ki: “Ey ‘Umlāk ayğıl, lā ilāhe ila’llāh Ya’kūb rasūlu’llāh.” ‘Umlāk’rı açığı kildi. Yüz yigirme miŋ (2) kışı bile Ken’an üzesiğa atlandı. Ken’an’ğa ikki yığaçlık yirğa kilip kıandı. Ya’kūb (3) ‘aleyhi’s-selāmğa haber boldı. Hūdāy ta’ālāğa münācāt kıldılar. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar: (4) “Ey Ya’kūb Hūdāy ta’ālā selām yiberdi, bu kıçe Ya’kūb’rı ol mel’ündri necāt birgümdür.” didi. (5) Ağşam boldı, şimāl yörüp ol şimāl birle ot kildi. Hūdāy ta’ālāri kudreti birle ‘Umlāk’rı (6) leşkeri birle köydürdi. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey Ya’kūb ‘Umlāk’rı mālri ve hazīnesin (7) alğıl özgelerni mālri köydürğıl.” Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām

Ḳartūm şehriġa barıp pādişāhnı (8) māl ve ḥazīnesin aldılar, özgelerni bizā‘atini köydürdiler. Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām kilip (9) ol şehrnı yıkıp hem-vār kıldılar. Va’llāhu ‘ālemu be-ḥaḳīḳatihi’l-hāl

On Altınçı Ḳışşa (10) Yūsuf-ı Şiddīḳu’llāh ‘Aleyhi’s-selāmın Vākı‘ alarıdır

Rivāyet kılıpdurlar kim Ya‘ḳūb (11) ‘aleyhi’s-selāmın münacātlarını icābeti bilen on ikki oġulnı atası boldılar. Ḥazret-i (12) Ḥaḳ sübhānehu ve ta‘ālā bularnı arasında Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın mümtāzraḳ kıldı. Ḳışşaların arasında (13) “**Naḥnu naḳuşşu ‘aleyke aḥsene’l-ḳaşaş**”⁶⁵ dip yād kıldı. Bu ḳışşanı cemī‘ ḳışşaların yaḥşıraḳı, didi. (14) Aydı kim: “Ey Muḥammed ḥaber birey saṅġa ḥaberlerni bihraḳıdın.” **Su’āl**: Aḥsenü’l ḳaşaş dimeḳġa bā’ iş (15) nedür? Aḥsenü’l-ḳaşaşlıkġa niçe cevāb bardur? Birinçi cevāb ol ki bu ḳışşa evvelidin āḥiriġaça (16) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın ḳışşalarıdır. Anı üçün aḥsenü’l-ḳaşaş atandı, dirler. İkkinçi (17) cevāb, bu ḳışşa cemī‘ ḳışşaların tansuḳraḳıdır. Üçünçi cevāb, özge ḳışşaların her bir (18) āyeti her bir sūrede kildi. Ammā bu ḳışşa evvelidin tā āḥiriġaça bir sūrede kildi. Törtünçi cevāb (19) özge ḳışşalar yat ḳişiler arasında kildi. Ammā bu ḳışşa ata-oġul, aġa-ini arasında kildi. (20) Bişinçi cevāb bu ḳışşada üç ḥālet bardur: Evvel Ḥaḳ sübhānehu ve ta‘ālānı ‘ibādetni bitkermeklik, (21) ikkinçi ḥalāyıklar bile yaḥşı mu‘āmele kılmeklik, üçünçi kiṅġ ve tarlikde ḳolnı açuḳ tutmeklik.

[179] (1) Altınçı cevāb, yamanlik kılgan ḳarındaşlarıġa yaḥşılık kılgan bu ḳışşadadır. Özge ḳışşalarda yamanlikġa ḳaşaş (2) bardur. Yittinçi cevāb, bu ḳışşa evveli hem tüş, ortası hem tüş, āhiri hem tüşdür. Sekkizinçi cevāb, bu ḳışşa (3) evvelidin āḥiriġaça ‘āşık ve ma‘şūḳ vākı‘ asıdır. Tokḳuzinçi cevāb, ān-ḥazret-i şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem (4) aydılar: “Her kim ḳattıġ belāġa mübtelā bolsa sūre-i Yūsuf’ın yitti merātibe oḳusun. Cemī‘ müşkilleri āsān (5) bolġusıdır.” dip miḥribānçilik kıldılar. Onunçi cevāb, bu ḳışşanı oḳumaḳnı şevābı özge ḳışşaların (6) oḳumaḳdın köpdür. Hikāyetde aytıpdurlar

⁶⁵ Yūsuf Sūresi 3. Ayet(12/3): “Biz sana... en güzel beyânı kıssa olarak anlatacaġız...”

ki Ya'kūb 'aleyhi's-selāmnı bir rivāyetde dört (7) Yana bir rivāyetde altı hātunları bar irdi, dipdürler. Uşbu hātunlardın on ikki oğul (8) toğuldu: Rübīl, Lāviye, Dāne, Şem'un, Yehūdā, Cādvān, Neftāl, Yestāhīr, Ziyālūn, Kāzervā, Yūsuf, (9) Bünyāmin. Yūsuf 'aleyhi's-selām on birinçi oğulları irdiler. Hāḡ sūbhānehu ve ta'ālā Yūsuf (10) 'aleyhi's-selāmga on nimerse kerāmet kıldı: Birinçi hūsn, ikkinçi hātne-kılığlık, üçünçi hātā (11) kiçürmek, dörtünçi tüşke ta'bīr itmek, bişinçi 'āḡbet-endişlik, altınçı peygamberlik, (12) yittinçi pādişāhlik, sekkizinçi şecā'atlik, toḡkuzunçı hoş-hūylik, onunçı pāklik. Hikāyetde (13) andaḡ kiltürüpdürler ki Mısr'da yitti yıl ḡaḡtlik boldı. Heme merdüm, māl u mülk esbābların (14) ve ḡul u çörikerin Yūsuf 'aleyhi's-selāmga satıp aşlık alıp yir irdiler. Vaḡtī boldı ki Yūsuf (15) 'aleyhi's-selāmda hem aşlık ḡalmadı. Ādemler: "Āh nān!" dip cān birdiler. Yūsuf 'aleyhi's-selām (16) cemāl-i cihān-ārālarını ḡalāyıkḡa körsettiler. Hūdāy ta'ālānı ḡudreti bile bu ḡalḡ dört ayḡaça (17) bu hūsn ü cemāl Yūsuf 'aleyhi's-selāmga bī-hūş bolup ḡa'ām yimesdin, ḡa'ām yigendin bir (18) ziyāderāḡ bolup yörür irdiler. Bişinçi ayda zirā'atke yittiler. Yūsuf 'aleyhi's-selām andaḡ (19) çiraylık irdiler ki eger niḡāblarını köterseler aynı nūrı ḡalmas irdi. Kūn hem hīre bolur (20) irdi. Şehr ḡalḡı bilür irdiler ki Yūsuf 'aleyhi's-selām niḡāb köterdiler. Anı üçün künni nūrı (21) hīre boluy dip aytur irdiler. Eger bir kimerse yüzleriḡa baḡsa ḡāḡat ḡılıp tura'lmas irdi.

[180] (1) ḡaysı ḡa'ām yiseler, h'āh aḡ ve h'āh kızıl boḡzıların otkende körülüp turar irdi. Yüzlerini rengidin şaḡāyıkū'n-nu'mān (2) digen ḡül uyalur irdi. İkki çekeleride kırḡ örüm saçları bar irdi. Yigirmesi öḡde (3) Yigirmesi ceybde irdi. Uşbu saçlarıdın misk ü 'anber-būy alur irdi. Hoş-hūyliklarıdın (4) ḡalāyıkların dimāḡı mu'atḡar bolur irdi. Yüz miḡ ta'rīf ḡılḡan birle şaffetleri edā bolmās (5) ādem ki bir şehr ḡalḡı cemāllerini bir körüp öz ḡāllerini bilmey ḡa'ām yimey bolup yördiler. (6) Min andaḡ ādemni ḡandaḡ ta'rīf ḡılar-min. Naḡlīdür kim 'ālemde biş nimersemi Hūdāy ta'ālā (7) on ḡişse ḡılıp toḡkuz ḡişsesini bir kimerseḡa naşīb ḡılıpdur. Evvel şerm ü ḡayānı on (8)

Һиҗе кылып тоққуз Һиҗе иркеклерға бир Һиҗесини Һатунларға бирди. Иккинчи ‘ақлны он Һиҗе (9) кылып тоққуз Һиҗесини иркеклерға бир Һиҗесини Һатунларға бирди. Үчүнчи āvāz-ı hoşni (10) он Һиҗе кылып тоққузны Dāvud ‘aleyhi’s-selāmға бирини tamām-‘ālemға бирди. Төртүнчи hoş-Һūylikni (11) он Һиҗе кылып тоққузны Resūl-i Ekrem Һalla’llāhu ‘aleyhi ve sellemға бирини heme ‘ālemға бирди. Бишинчи Һūsn (12) ü leṭāfetni yüz Һиҗе кылып тоқсан тоққузны Һазрет-i Һavvā anamızға бирди, қалған бир Һиҗени он Һиҗе (13) кылып тоққузны Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmға бирини cemī‘ ‘ālemға бирди, dipdürler. Naqlīdür kim Һudāy ta‘ālā (14) Ya‘qūb ‘aleyhi’s-selāmny öyleride bir top dıraht öndürdi. Hīç şāh ve butağı yok irdi. Her bar (15) Һатунлары оғул тоғиса бир şāh peydā болур irdi. Ol оғул бу şāh bile teṅg kette болур (16) irdi. Ol şāhny kisip ol оғулға ‘aşā кылып бирür ирдилер. Вақтī ki Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (17) mütevellid boldılar. Bu dırahtdın bir şāh peydā boldı. Teṅg kette boldı. Kisip ‘aşā кылып (18) ирдилер. Bu ‘aşāny қайда barsalar hem-rāh алып yörür ирдилер. Ammā ol вақтда Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmға (19) ағалары be-ḡāyet mihribān ирдилер. Her қаян алып барып oynatıp kilür ирдилер. Вақтī ki (20) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām yitti yaşıқа кирgende бир түш kördiler ki ағалары биле şahrāğa чықыпдurlar. (21) Her қайсылары таяқларынı yirḡa сақтылар. Ағаларынı таяқлары kögerip yokқары örlemedi Yūsuf

[181] (1) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmny таяқлары evvelḡi āsmānḡaça örledi. Ағаларынı таяқларыға şitāb қылды. Bī-ḡad ve bī-ḡisāb mīve қылды. (2) Irgatıp түшürüp yidiler. Hemeleri toydılar. Bu түшni аталарыға айттылар. Аталары айдılar kim: “Ey (3) оғлум āvāzıṅizny чықарmaṅḡ. Ағаларыṅizny ачıḡı kilür.” didiler. Ve yana бир күн түш көрүп қорқты (4) ойḡандılar. Аталарыға айттылар ki: “Bir uluḡ şehrde imiş-min. Bir uluḡ taht üze олтуруп (5) imiş-min. Başımda tāc-ı muraşsa‘, bilimде kemer, қолумда engüşteri kette cem‘iyyet-i ḡalk ḡizmetimde олтурупdur. (6) Heme dürr ü der-ḡüş-ı muraşsa‘-püş ol ešnāda āsmānlarnı işiki ачуқ бир nūr-ı münevver heme deryālarını (7) suyı revān, balıḡları şenāḡān ирдилер. Aldımda бир ridā heme ‘ālem ol ridāny nūrıdın rüşen (8) ü münevver irdi. ‘Ālemdeki heme genclerni kildi, mini aldımda irdi. Bu işlerḡa ta‘accüb

kılip turur (9) irdim. Nā-gāh on bir yılduz ay ve kün maṅga secde kıldı.” didiler. Ol yılduzlarıge secde (10) kılgen evvel ‘Uṫārid, Müşterī, Merīḥ, Zuḫal, Zühre, Şems, Kāmer, Mīzān, Cedy, Delv, Şevr, Cevzā irdi, (11) dipdürler. Ve yana bir kün tüş kördiler kim on böri kilip Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmga kaçd (12) kıldı. Yana bir böri kilip bu börilerni kaçladı. Şol sā‘at yir yarıldı. Yūşuf ‘aleyhi’s-selām (13) yirge kirip gā‘ib bolup oyğandılar. Ve yana bir kıçe tüş kördiler. On ağaları bir tifeğa (14) çıkıp her kaçsıları bir kuduğ kaçdılar. Suyı kaçmadı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni kuduğlarıdın (15) su kaçtı ve toldı. Yana bir kıçe tüş kördiler. Heme ağaları bile otunğa bardılar. Özgelerni (16) otunı kaçra, Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni otunları ağ irdi. Bir kışi terāzū kıltürüp ağalarını otunını (17) bir pīlesığa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni otunlarını bir pīlesığa salıp tarttı. Yalguz Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni (18) otunları ağır kıldı. Bu körgen tüşlerini atalarığa ayıp irdiler. Ataları aydılar: “Ey ferzend-i (19) dil-bend yağşı tüş körup-siz. Hergiz ağalarıṅızğa aytmāṅ. Sizğa yaman sağınurlar. Ādemğa (20) şeytān düşmendür.” didiler. Bu sözni Rūbīl’ni anası işitip Rūbīl’ğa ayttı. Rūbīl özge (21) ağalarığa ayttı. Ağaları ittifağ bile aydılar ki: “Rāḫile’ni oğlı atamızge yağşı körüney.” dip

[182] (1) Reşk kıldılar. Ammā hıç ‘ilācnı tapa’lmas irdiler. Düşmenlik kılıcını kaçıp birāderlik nihālını kısmekğa (2) bir ḫīle ve tedbīr tapa’lmay yörür irdiler. Bir kün ağaları ayttılar: “Yūsuf’dın soralük, niçük tüş (3) körupdür” dip. Sordılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām hıç cevāb birmediler. Bildiler ki ataları hıç kimğa (4) aytmāṅ digen üçün hıç cevāb birmediler. Ayttılar ki: “Her nimerse ki yağşı ‘azīz bolsa Yūsuf’ğa (5) bizge birmeydür. Babamız İşḫāğ ‘aleyhi’s-selāmni köyleklerini aṅga birdi. Ḥazret-i İbrāḫīm (6) Ḥālīlü’r-Raḫman’ni destārlarını aṅga birdiler. Şaḫrāda ḫırs⁶⁶ ve toṅguz bile tutuşup (7) mällarını biz yağa-miz, öyde olturup ḫalāvetni Yūsuf köredür.” dip reşk kılip (8) sözleşür irdiler. Andağ rivāyet kılıpdurlar ki Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmni her kaçsı

⁶⁶ خرس

oğullarını (9) bir hâşşiyeti bar irdi. Özge kişilerde ol hâşşiyet yok irdi. Birini āvāzını her kim (10) işitse qorqup bī-hūş bolur irdi. Biri oq yay atsa taşdın hem öter irdi. Birni açığı (11) kilse bedendeki tügi libāslarını tişip çıkar irdi. Biri şimşir bile taşnı ikki hişşe kıılır irdi. (12) Biri şimşirini tağqa ursa tağ zīr ü zeber bolur irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām andağ çiraylık (13) irdiler ki kündüzi āftābgā rū-be-rū bolsalar, āftābgā gālebe kıılır irdiler. Bir kün şeytān-ı (14) ‘aleyhi’l-la‘ ne bir merd-i kelān şūretide bolup kilip Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ağalarğa ayttı ki: “Yūsuf’ı (15) öldürüngler, yā yırağ yirğa yiberiüngler.” Bular ayttılar: “Öldürsāğ Hūdāy ta‘ālā bizlerdin bīzār (16) bolur, yırağ yirğa yiberelük, diseğ atamız bizlerge qoşup yibermes.” didiler. Şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘ ne (17) ayttı: “Hālā kış savuğ bu maşlahat oşamay. Bir niçe maḥal şabr kıılınglar. Bir iş birle Yūsuf özleriנגğa (18) rām kıılınglar. Yaz bolsun, güller açılısun, bülbüller sayrasun, kıızılar kıızılısun, tiveler botalasun (19) Her kıaysıngız her kıısm yaḥşı söz bilen Yūsuf’ı firīfte kıılınglar. Ol vaqtda şahrāğa barur-miz, (20) dip aldainglar. Sizlerğa irgaşıp yığlap turar. Andın kıyin atalarıngız nā-‘ilāc bolup (21) qoşup yiberür. Andın soñg işini kıılmaq āsān bolur.” didi. Heme ser: “Uşbu maşlahat ḥūb.” dip

[183] (1) niçe vaqt şabr kııldılar. Vaqtı ki çiçekler açıldı. Bülbüller sayradı. Bir kün bular tapışıp atalarını qaşlarığa kırdiler. (2) Aydılar: “Ey ata ḥürşid-i cihān Hūt kışlakıdın köçüp Ḥamel atlığ yaylavığa köçti. Sivünçidin (3) nīsān yamğurı yağıp ‘ālem-i şadefleriğa cevāhirler saçıp yaz yirleri feraḥdın yazılıp (4) murğ-zārılar üze sebzelerdin ḥaṭṭ-ı ḥāl peydā kıılır. Yiryüzideki nebātātlarğınça köngülleriğa bŷy-ı (5) reyḥān tigürüp gül ger tebessüm kıılır. Çemenlerde hezār dāstānlar yüz miñg türlük nevālar bile (6) elḥān iylerler. Bu emel-ḥaller ‘imāme başı üze şecerlerde na‘re-gerlik kıılırlar ve naqqāş-ı şun‘ ferş-i (7) altun, kümiş birle çemenlerde yazarlar ve çarḥ-ı felek ḥırkā-i aḥzār kıyıp beşāsetdin raqş (8) iylerler. Tūṭı kuşları faşīḥ tili birle zākir bolup meclīs tüzerler. Yağız ölüğ yir tirildi. Sebzidin (9) cāme kıydürüldi. Ey ata bu kün hevā bisyār ḥurremdür. Seyr-i şahrā kıılmaq vaqtı bolupdur. Yūsuf’ı bizlerğa (10) qoşup yibersenğiz,

alıp barsağ anı hem endek köngli açılıp ferağ tapıp şadmān bolup (11) koy ve kızılarnı körüp kiledür.” didiler. Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām yibermağnı revā körmediler. Yüz miñg (12) mekr ü hîle kılip atalarını rāzī kıldılar. Āhirü’l-emr tilep aldılar. Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: (13) “Ey ferzendlerim bī-fervālik kılmağlar. Yūsuf’ nı aç koyup susatıp yörmeğler.” Ve yana ayttılar: (14) “Ey oğlanlarım korqadur-min kim sizler avğa barsağlar, Yūsuf košta kalğay böri kilip (15) Yūsuf’ ı yigey. Sizler körmeğay-sizler.” Ağaları aydılar: “Ey ata bu naşihatnı yat kişiğa kılıñg (16) biz öz qarındaşımızğa niçük bakmağay-miz? Qolumızdın kilür niçe asrap boyundın boyunğa köterip (17) yörüp ve oynatur-miz.” didiler. “Yūsuf’ ı siz niçük siveseğiz, biz sizdin bihrağ siver-miz.” (18) didiler. Yūsuf’ nı könglini şifte kılmak için atalarını könglini firifte kıldılar. Qavluhu (19) ta‘ ālā: “**Yā ebānā mā leke lā te’mennā ‘alā yūsufe ve innā lehü lenāşihūn**”⁶⁷ Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām ayttılar ki: (20) “Könglüm yağşı tinmeydür. Mebādā, sizler oyunğa firifte bolup Yūsuf’ ı böriğa aldurup kiyin (21) peşimān kılgay-sizler. Yiberğan könglüm onça unamaydur.” didiler. **Su’āl:** Yūsuf’ nı yidürgey-sizler

[184] (1) dip yibermeslikte hikmet ne irdi? Cevāb ol kim Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām bir kiçe tüş körüp korqup oyğandılar. (2) Ol tüşni vağşetidin kırk kiçe kündüz uğlamadılar. Ol körgeñ tüşleri bu irdi kim (3) Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām tağnı tifeside yatar irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kuçağlarıda irdi. (4) On böri peydā boldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām nı koyunlarıdın tartıp alıp helāk kılurğa meyl kılip irdi. (5) Yana bir böri on böridin ayrılıp özge börilerni qavladı. Şol eşnāda yir yarıldı. Yūsuf (6) yirge kirip gā’ib boldı. Korqup oyğandılar. Bu tüşni sebebidin böriğa yidürgey-siz, dip (7) irdiler. Vaqtı ki Yūsuf’ nı bularğa ataları koşmaslıqlarnı cezm boldı. Ağaları Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa (8) Kilip sözler bile könglini firifte kıldılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām yığlap ayttılar ki: “Ey ata könglüm (9) ağalarım bile barmağnı tileydür. Mini koşup yiberseneğiz, koy ve

⁶⁷ Yūsuf Sūresi 11. Ayet(12/11): “... ey babamız, sen bize Yusuf’ u neye inanmıyorsun? Halbuki biz onun elbet hayırını isteyenlerdeniz.”

kuzularnı körüp könglüm rāhatlasun.” (10) didiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey ferzendim botam mini közümni rüşenlığı könglümi hoşlığı (11) tizimni kuvveti sindürsin. Qarıdım sinsiz niçük tākāt kılar-min?” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (12) Köp bī-tākātlik kıldılar. Ruşat birmesni ‘ilācını tapmadılar.” Taŋla ağalarıŋğa қоşup (13) yiberür-min.” didiler. Kıçesi bağırlarığa basıp yattılar. Aytıpdurlar ki ‘ışk u maḥabbetni (14) ikki nişānesi bardur, biri kıçesi uḥlamaslik, biri kündüzni bī-qarārlik. Bes irtesi (15) ‘ale’s-şabāḥ ağaları kirdi. Ān-heme aytur sözlerini ayttilar. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām ihtiyātlap (16) қоşup birdiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām yıglap ayttı: “Ey ciger-güşelerim, Yūsuf’ni Ḥudā’ğa tapşurdum. (17) özünğlerdin yıraқ kılmaŋğlar. Böri ve tülkiğa aldurmaŋğlar. Yaḥşı revā kılıŋğlar.” didiler. (18) Ağaları ayttılar: “Ey ata ança dimek lâzım imes. Hergiz aç қоymas-miz. Zırar tigürmes-miz. Yaḥşı revā (19) kılır-miz.” didiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām Ḥazret-i Yūsuf’ı ğusl ve tahāret kıldurup ğisūlarını (20) tarap yaḥşı libāslar kıydürüp қоşup birdiler. Özleri bir bülend yırğa çıkıp qarap olturdılar. (21) Közlerini kökğa tikip münācāt-ı be-dergāh-ı qāziyü’l-ḥacāt kılıp du‘ā kıldılar.

Şi‘r

Yā Rab be-ḥaqq şeb ü zinde-dārān

[185] (1) Yāhu nāle-i ümīdvārān

Bī-bālīn-i ğarībān bir ser-rāh

Çü teskīnim esīrāndur, tek-i cāh

Bāb-ı dīde-i tıflān-ı ma‘ şūm

(2) Yüz-i sīne-i vīrān-ı mazlūm

Tūr u ḥumr ber-dil yerḥūm-āver,

Azın kirdāb-ı ğam-ı bīrūnum āver,

“İlāhī Yūsuf”ımnı saᅇga (3) tapşurdum elbette maᅇga tīzraᅇ ʒoşġıl. Mini Yūsuf”nı firāᅇıda ᅇarāb ᅇılmaġıl.” dip du‘ ā ᅇıldılar. (4) Vaᅇtī ki Ya‘ᅇūb ‘aleyhi’s-selām oġlanları vedā‘ laşıp yolġa revān boldılar. Ya‘ᅇūb ‘aleyhi’s-selāmı (5) aldılarıda Yūsuf”nı Rūbīl boynıġa köterip aldı. Andın Yehūdā köterip aldı. Andın Şem‘ūn aldı ᅇoldın (6) ᅇolġa aldılar. Ya‘ᅇūb ‘aleyhi’s-selāmı közleridin ġā’ib ᅇılıp yirġa taşlap ayttılar ki: “Ey Rāᅇile’ni (7) oġlı yalġan tüşler bilen atamızġa yaᅇşı körüney dip yörer irdinġ, yana bizni boynumuzġa minür müsün?” (8) dip yayada aldılarıġa salıp ᅇavladılar. Yol ᅇumlik hevā ısıġ irdi. Bī-ᅇāre Yūsuf yalaᅇġ (9) ayaġ her ᅇaysı aġalarıġa sıġınıp kilseler urup ᅇavlar irdi. ᅇarıp ᅇarnıları açıp susadılar. (10) Yalbarıp atalarını şeff‘ kiltürüp yıġladılar. Aġaları hergiz ᅇulaᅇ salmadılar. Su tileseler (11) şefātī birür irdiler. Nān tileseler müşt birür irdiler. Aytur irdiler ki: “Yalġan körgen tüşleriᅇdin (12) tilegil, secde ᅇılġan yulduzlarıᅇdin tilegil.” dir irdiler. Şol eşnāda Rūbīl turup (13) südreᅇ tiken ve taşlarġa urunturup alıp yördi. Mübārek ayaġları heme yara boldı. (14) Yüz ü közleri hem ᅇan tofraᅇ boldı. Ol eşnāda bir cānver peydā bolup ayttı ki: “Ey evlād-ı Ya‘ᅇūb (15) ataᅇġıznı naşīᅇatini ferāmūş ᅇıldınġlar. ᅇudā’dın ᅇorᅇmay-sizler. Maᅇlūᅇdın uyalmay-sizler.” dip (16) Ġā’ib boldı. Ol yirdin bir tifeġa alıp barıp öldürmaᅇġa ᅇaşd ᅇılıp Şem‘ūn bıᅇaᅇ ᅇıᅇarıp: (17) “ᅇulkūmlarıġa sürey.” dip irdi. Yir tebredi. Āvāz kildi ki: “Ey evlād-ı Ya‘ᅇūb Yūsuf”ge āzār (18) birmenġler. Raᅇm ᅇılınġlar āteş-i düzaᅇge sezā-vār bolmanġlar.” dip. Bu söznı hem bāver ᅇılmadılar. Yirdin (19) Yana āvāz kildi ki: “Sözümni bāver ᅇılmasaᅇġızlar hemeleriᅇizni yutar-min. ” Mundın alıp tüştiler. (20) Yana bir yirge alıp bardılar. Anda bir şīr kilip aydı: “Evlād-ı Ya‘ᅇūb Yūsuf”ġa cefā ᅇılay-siz. ᅇudā’dın ᅇorᅇunġlar. Maᅇlūᅇdın uyatınġlar. Atalarıᅇiz ᅇarıdur, Yūsuf”nı firāᅇıda köydürmenġler.”

[186] (1) didi. Aᅇga hem ᅇulaᅇ salmadılar. Ġazab birle öldürmaᅇġa mā’ıl boldılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bularnı öldürgeli maşlaᅇat (2) ᅇılġanını bildiler. Yehūdā bile

Rübîl'ni ayağığa başlarını koyup yığlap aydılar ki: “Ey qarındaşlarım, (3) sizler hemedin uluğraq-sizler. Mini öldürmağğa qaşd kıldılar-sizler. Mañğa raħm kılmasañğlar. (4) Bî-çäre atamğa raħm kılıñğlar. Bu kün atam ornığa atam-sizler. Mini ölümün kutqarıñğlar.” dip (5) zārī kılıp yığladılar. Ol hâlde taş bolsa su bolur irdi, ammā ağalarını köñliğa hergiz te’sîr (6) kılmadı. Rübîl aydı ki: “Yalğan körgen tüşleriñğğa aytgıl, qollap alsun.” dip yüzleriğa (7) bir şefatî urdı. Közleriğa kızılık tıkıldı. Yehüdâ'nı raħmı kildi. Ol hiç sözlemedi. (8) Şem‘ün'ğa yalbarıp irdiler. Ol hem bir müşt urdı. Yıkıldılar, yana turup Yehüdâ'nı ayağığa (9) başlarını koyup aydılar: “Ey qarındaşım atam mini sizge tapşurmay mudılar? Ol sebebdin siz raħm (10) kılıñğız. Nime bolur didiler.” Yehüdâ ayttı ki: “Ey qarındaşım min ħimāyet bolsam mini hem öldürürler. (11) Şabr kılgıl Ĥudāy ta‘ālā necāt birür.” dip acratıp ala’lmadı. Andın hem nā-ümîd bolup yandılar. (12) Ol eşnāda Ĥazret-i Yūsuf küldiler. Yehüdâ ayttı ki: “Cāniñg tumsuğunğa kilip turupdur. (13) Nime üçün küler-sin?” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Bir kün min birle sizler hememiz (14) olturup irdük. Min atam quçağıda irdim. Uşal vaqt ħatırmın şol söz ötti ki (15) mini başımğa bir iş tüşse kişidin zulm yitse bu ağalarım pāre pāre kılırlar. kimdür mañğa (16) düşmenlik kıladurğan dip. Ĥudāy ta‘ālā ol sözümnü ħatāsığa sizlerni mañğa musallaḥ (17) kıldı. Hiç qaysiñğızlar raħm şefkat kıлмаğay-sizler. Bu aħvāl-i fāsîd ħayālîmnü şumluğıdın.” (18) didiler. Yehüdâ'nı bağıri iridi aydı ki: “Ey Yūsuf min sini öldürgeli qoymay-min. Mebādā (19) atamğa barsañg, mini rüsvā kıлмаğay-sin.” dip. Şem‘ün bile Rübîl'ni yaqağa alıp çıkıp: (20) “Munı qandaq kılıp öldürüp bolur, kıyāmetde ne cevāb birür-miz. Peyğamber-zādeni öldürmek (21) günāh-ı kebîredür.” didi. Şem‘ün açığlap ayttı: “Öldürme nime kıılır bolur?” didi. Rübîl aydı:

[187] (1) “Sin bizlerni ‘ahdimizni sındurur musin? Atamnı aldıda qadrlık bolay dir müsün? Sini söziñğğa kırmes-miz. Yūsuf'nı (2) öldürmey qoymas-miz.” didi. Yehüdâ aydı ki: “Munı öldürgen bile bizlerğa yir kitke yir mü?” didi. (3) Şem‘ün aydı: “Andağ

bolsa munı ol ayađını bađlap Sām ibni Nūh’ını uduđıđa tařlar-miz.” (4) dip sūdrep uduđını bařıđa kiltürdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ān-heme yıđlap yalbardılar. Hīç (5) ađaları rađm ılmadılar. Ammā bu bī-çāre Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmını hāl ü ađvāllerıđa murđān-ı hevā māhīyān-ı (6) deryā heme cānverān rūy-ı zemīn nāleđa kildiler. “Yalangāç ılay-miz?” didiler. Hāzret-i Yūsuf aydılar: “Köylekimni (7) oysaŋđlar. Tirig bolsa ‘avret-pūřim bolsun, ölseŋ kefenim bolsun.” dip yıđladılar. Bular (8) abūl ılmadılar. Köyleklerini yiřtürdiler, ollarını bađladılar. Yana yıđlap ayttılar ki: “olum (9) boř tursa uduđını yılan çıyanları bolsa orur irdim.” Olar unamadılar. Ayttılar: “Secde ılđan (10) on bir yulduzuŋ bile ay ve kün oluŋđını yiřsün.” dip ollarını yalangāçlap (11) billeridin tınāb bile bađlap uduđđa saldılar. Ortasıđa yitkende tınābnı (12) kisip yiberdiler. Gevher bařlarıçā ve gevher ayađlarıçā uduđını eřāfıđa tigip tūřüp (13) barur irdiler. Hāđ sübhānehu ve ta‘ālā Cebra’īl ‘aleyhi’s-selāmđa fermān ıldı kim: “Yūsuf’ını tutđıl.” (14) dip. Sidretü’l Muntehā’dın kilip çāhnı suyıđa tigürmesdin tuttılar. uduđını astıda tař (15) bar irdi. Anı sunı yüziđa çıkarıp anatları bilen silediler. Yumřađ boldı. Anı üstiđa (16) oltuřguzdılar. Hūdāy ta‘ālā emri bile behiřtdin bir köylek kiltürüp kiydürdiler. (17) ayttılar: “Ey Yūsuf Hūdāy ta‘ālā selām ayttı. Feriřteler dūrūd ayttılar. Hūdāy ta‘ālā saŋđa peyđamberlik (18) birdi.” didiler. Ol kün Yūsuf ‘aleyhi’s-selām on ikki yařda irdiler. Bir rivāyetde yitti (19) yařda irdiler, dipdürler. Yana Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey Yūsuf Hūdāy ta‘ālā aytadur ki (20) mini hūkmümđa rāzī bolup belālarımđa řabr ılsun anı ‘azīz ılıp Mıřr’đa pādiřāh ılur-min. Yana (21) atasıđa ořtum.” didi. Andın kiyin Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām bu du‘ānı örgettiler. Du‘ā bu turur:

[188] (1) اللهم يا كاشف كل كربه ويا مجيب كل دعوه ويا صانع كل مصنوع ويا جابر كل كسير ويا صاحب كل غريب ويا مونس كل

انت تقذف (3) وحيد ويا شاهد كل حيوى و يا حاضر كل بلوى يا لاله الا انت سبحانك اسالك ان انتعجلى فرحاً و محرماً (2)

”حَبِکَ فِی قَلْبِی حَتَّهٗ لَا یَکُونُ مَهْمٌ لَا ذَکْرَ غَیْرِکَ وَ اِنْ تَحْفَظْنِی وَ تَرَحَّمْنِی یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ”⁶⁸ Aytıpdurlar ki (4) her kimerse zindānga giriftār bolsa yā bir müşkil iş vāqı‘ bolsa bu du‘ānı oqusa ferahlık bolğay. (5) Eger oqup suğa dem salıp her qandağ ağırığa birse şifā tapqay. Yana Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām behiştin (6) bir t̄abaq nūrda t̄a‘ām kiltürdiler. Ol quduqñı içini kanatları bilen silediler. Bōstān dik (7) güller bile tolup hurrem boldı. Ol quduq Ürdün yiride irdi. Medīne bile Mısr’nı arası irdi. Ken‘ān’ğa (8) üç yığaçlık yir irdi. Nūh ‘aleyhi’s-selāmın oğulları Sām qazıp irdi. Atı Hıbbü’l-Ahyār (9) irdi. Ma‘nisi yaqşı quduq demek bolur. Ol quduqñı sunı açığ irdi, şırın boldı. Qarağ (10) irdi, yaruq boldı ve mu‘aqqar boldı. Ol quduqñı içide bir yılan bar irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın şufrelerini (11) bilip nezzāreğa baş köterdi. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām āvāz kılıp ayttilar ki: “Ey mūziyātlar Yūsuf (12) şiddīku’llāhdur. Mundın çıkmagünçe baş kötermeñgler.” didiler. Ol yılan ve başqa mūziyātlarıge (13) ol quduqda bar irdi. Hemesi başnı qoyı saldı. Vaqtı ki Ya‘qūb ‘aleyhi’s-selāmın evlādları (14) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın quduqğa salıp yandılar. Maşlaqat birle bir oğlaqñı soydılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın (15) köyleklerini anı qanığa bulğay aldılar. Atalarını aldığa yördiler. Ya‘qūb ‘aleyhi’s-selām Yūsuf (16) ‘aleyhi’s-selāmın sağınp bī-t̄āqat bolup namāz-ı ‘aşr vaqtıda yolğa çıqıp oturup irdiler. Yehūdā (17) qanğa boyanğan köylekni başığa yafıp ikki qolnı köksiğa urup “Āh Yūsuf’um.” dip na‘re (18) tartıp kiledür. Her qaysısı başqa başqa

---

⁶⁸“Ey her belâyı kaldıran, her duâyı kabul eden, kırık kalpleri saran, iyileştiren, her güçlüğü kolaylaştıran, her garibin sahibi ve yalnızların teselli edicisi, ey kendisinden başka ilāh olmayan! Beni içinde bulunduğum sıkıntıdan kurtarmanı, onun için bana bir çıkış yolu nasip etmeni, muhabbetini kalbime koymanı, böylece benim için senden başka bir düşünce ve zikir olmamasını, her türlü musibetten muhafaza buyurmanı, bana merhametinle muamele etmeni isterim. Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allahım!”

āvāz kılıp “Āh Yūsuf’um.” dip yıǵlap kiledür. Ya‘küb (19) ‘aleyhi’s-selām: “Bu niçük ğavġā?” dip qarap turur irdiler. Bular kilip aydılar: “Ey ata, bizler beyābānda (20) koylardın haber alǵalı Yūsuf’ı ni çoşka koyup kitip irdük. Bizler kilgünçe Yūsuf’ı ni bōri (21) yipdür.” dip çanlıǵ köylekni aldılarǵa koydılar. Vaqtı ki Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām bu sözni işittiler.

[189] (1) Bī-hūş bolup yıķıldılar. Yana hūşlarıǵa kildiler. Sā‘at-be-sā‘at, laħza-be-laħza hūşlardın kitip bāz hūşlarıǵa (2) kilip yıǵlar irdiler. Ol hālde ferzendlerini hem ğavġası ziyāde boldı. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām (3) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı isilerini isileyin dip ol çanlıǵ köylekni çollarıǵa alıp (4) irdiler. Bütün kördiler ayttılar ki: “Çandağ mihrیبān bōri iken köylekni yırtmasdın (5) yipdür. Eger bōri yise irdi, köylekin hem yırtğay irdi. Bōri yigen imesdür.” (6) Ot-ı firākları ziyāde bolup Ken‘ān eṭrāfıdağı beyābānlarda yitti kiçe kündüz ikki çolları (7) bile billerni tutup kizip yıǵladılar. Kiçe kündüz içide yüz yitmiş mertebe hūşlardın (8) kitip yana hūşlarıǵa kildiler. Şundağ dip yıǵlar irdiler ki: “دفنوك (10) فوادى فى اتى حُبّ طرحوك وفى اى حجرغرقوك وياى سيف قتلوك وياى ارض (9) يا حبيبي ويا قرّة عينى ويا ثمرة”

ma‘nisi oldur ki: “Ey dostum ve ey közümni nūrı ve ey baǵrımni yarası sini çaysı (11) çuduğǵa saldılar ve sini çaysı deryāǵa ġarç kıldılar ve sini çaysı yirǵa kömdiler. Ey kāşķi (12) sini yigen bōrini körgey irdim. Ayağın tofrağını közümǵa sürgay irdim. Aldımdın (13) kitküzmeğay irdim. Yūsuf’umı saǵınsam ol bōrini söyğay irdim. Ey kāşķi sini birle (14) barğay irdim. Her ne bolsa közüm birle körğay irdim. Āh Yūsuf’um.” dip çattıǵ (15) āvāz birle yıǵlar irdiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selāmı bu hālleriǵa murğān-ı hevā ve māhīyān-ı deryā (16) yıǵlaşur irdiler. Üç kiçe kündüz içide bir loçma ṭa‘ām yā bir çatre su tatmadılar. Ol hālde (17) melā’ikeler münacāt-ı berdergāh-ı kāziyü’l-hacāt kılıp ayttılar: “Ey bar u Hudāyā bu dostuñni (18) bu derece bī-ṭaḫatlıǵıǵa ve bu nāle vü zārisiǵa bizlerde hiç ṭaḫat çalmadı. Bu aḫvālǵa (19) özünğ raḫm kıl.” dip ol hālde Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selāmǵa fermān-ı vācibü’l-iz‘ān ḫazret-i melik- (20) -ü’l-mennān boldı ki: “Ya‘küb’ǵa tesellī-ḫāṭır birğil.” dip Cebra’ıl

‘aleyhi’s-selām kilip aydılar kim: “Ey (21) Ya‘küb şabr kılğıl oğluñg bile tapısur-sin.” didiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām sordılar: “Ey birāderim [190] (1) Cebra’ıl, Yūsuf’umdın haber birinğ bar mu?” dip irdiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām hıç nime cevāb birmediler. Ammā Yūsuf (2) ‘aleyhi’s-selāmı ağaları kılğan işleriğa yüz miñg peşimān kılur irdiler. Tersendelikdin (3) hergiz atalarını yüzleriğa baқа’lmas irdiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey oğlanlarım bu iş (4) sizlerni mekrleriñgizdür. Öz nefsleriñgizğa bolup hāsıdlik kıldıñgızlar. İmdi şabrdın (5) yağşı çāre yoқdur. Qavluhu ta‘ālā: “**Qāle bel sevvelet leküm enfüsüküm emrā feşabrun cemīl**”⁶⁹ didiler. Oğlanları (6) aydılar: “Ey ata böri yidi disek bāver kılmas-siz, eger yalğan diseñgiz, Yūsuf’ı yigen (7) bōrini tutup kiltürelük.” didiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām: “Kiltürünğ.” didiler. Hemeleri çıkıp (8) bir bōrini tapıp tutup tişlerni sındurup ağzını qan kılıp kiltürdiler. “Yūsuf’ı yigen (9) bōri şol.” didiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām du‘ā kıldılar ki: “İlāhī bu bī-zebān bōrini tilini gūyā kılğıl. (10) Bir niçe söz soray cevāb birsün.” didiler. Ol zamān Hūdāy ta‘ālā bōrini tilni gūyā kıldı. (11) Der-ğāl: “Lā ilāhe illa’llāh vağdehu lā şerīke leh es-selāmu ‘aleyke yā Ya‘kūbu İsrā’īlu’llāh” didi. Ya‘küb (12) ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey böri nime üçün Yūsuf oğlumı yidiñg.” Bōri ayttı: “Yā resūlu’llāh (13) bizlerğa enbiyā ve evliyālarını gūştı harāmdur. Beyābāndaki māllarığa hem tigmes-miz. Ferzendlerini yigeli (14) haddimiz bolur mu? Mañğa tōhmet kıladurlar. Min bir ġarīb misāfir bōri irdim. Bul yirni ot suyını (15) hem körgen imes-min. Tūnekün kilip irdim. Bul yalğançılar mini tutup tişlerimni uşatıp munda (16) kiltürdiler.” dip oğlanlarını hacl ve şerm-sār kıldı. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām bōridin sordılar ki: (17) “Ne yirdin bolur-sin.” dip. “Mışır’dın bolur-min. Bir qarındaşım bar irdi, añğa köp hursend bolup yörür (18) irdim. Niçe kün boldı yoқdur. Bu memleketdin haber bolur mükün dip izlep kilip irdim. Hāberini (19) aldım. Bu memleketni pādşası

⁶⁹ Yūsuf Sūresi 18. Ayet(12/18): “...dedi ki: Hayır, nefisleriniz sizi aldatıp (böyle büyük) bir işe sürüklemiş. Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır...”

ulap tutup alıpdur. Tirig bar imiş. Şunu ğamıda on (20) yitti kün boldı. Ta‘ām hem yigenim yok.” didi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar ki: “Bu bir bōrini ħasretide (21) şunça ħāllerġa ħalsa mini ħālimni kiçer.” dip oġlanlarıġa baġıp: “Şol bōri yidi dimediġler mü?”

[191] (1) dip irdiler. Oġlanları: “Mundın bōlek bōri yigen iken biz barıp tapıp kilelik.” dip çıġıp kittiler. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām (2) sordılar: “Ey bōri, Yūsuf’umdın ħaberiġ bar mu?” dip. Bōri ayttı: “Yā İsrā’īlu’llāh Cebā’īl ‘aleyhi’s-selāmdın sordıġız mu?” (3) Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Soradım, cevāb aytmadılar.” Bōri ayttı: “Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām sırnı açmaġan (4) bolsalar oġluġıznı bōri almaġandur, āşkārā ħılmas-min. Eger aytsam, çaçımçılardın bolur-min (5) çaçımçılarnı ornı cehennemdür. Min anda niçük ħılır-min.” didi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Min Şefā‘at (6) ħılsam birāderiġni tapsaġ.” didiler. Bōri ayttı: “Ey peygamber-i Ĥudā min hem du‘ā ħılay-min. Yūsuf’ıġız tapılsun. (7) Anı dīdār-ı cemāli bile tīre közüġiz rüşen bolsun.” didi. Bes Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām pādīşāhdın (8) bōrini tilep alıp birdiler. Bu bōriler du‘ā ħıldılar ki: “İlāhī Ĥudāvendā Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmġa (9) oġlı Yūsuf’nı selāmet tigürgay-sin.” dip inisini alıp Mışr’ġa şād u ħurrem yanıp kittiler. (10) Naħlīdür ki behiştġa biş ħayvān kirer: Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmın bōrileri, Aşġāb-ı Kehf’ni (11) itleri, Ĥazret-i Şāliġ ‘aleyhi’s-selāmın tiveleri, ‘İsā ‘aleyhi’s-selāmın işekleri Ĥazret-i (12) ‘Alī kerrema’llāhu vechehu düldüleri dipdürler. Bāz maġşūdġa kildük, evlād-ı Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām (13) kiġeştiler, ayttılar: “Bu iş āşkārā bolġu dik körünedür. Baralük eger Yūsuf ħuduġda (14) oġġan bolsa ħüb ve eger ölmeġan bolsa ħuduġdın alıp öldürelük” dip maşlahat (15) ħıldılar. Nā-gāh Yehūdā bulardın bī-ħaber çāhnı başıġa bardı. Ĥāl u aġvāl sorap ta‘ām tüşürdi. (16) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām atalarını ħāllerini soradılar. Yehūdā yanıp olarnı ħaşıġa kildi. (17) Aġa inileriġa aydı kim: “Biz barıp Yūsuf’nı alalük. Ant birip atamızġa kiltürüp birelük. (18) Bizni sözimizni aytmay oġrı alıp irdi, disün. Atamız anı derd-i firāġdın ħalāş bolsun. (19) ol bī-çāre merd-i kelān

atam aş sudın kalıp yaman bî-tâkatlık kıladur.” didi. Birâderleri (20) hem ğam-ğın boldılar. Āhir çāh başıġa barmakġa maşlahat kılıp yolġa revān boldılar. Şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘ne (21) bularġa şālih kişi şūretide bolup yolukup: “Kayan barur-sizler?” didi. Bular aydılar: “Yūsuf’ nı çāhdın

[192] (1) çıkarġalı barur-miz.” didiler. Şeytān ayttı: “Ataŋızġa yalġançı bolur-sizler, zīrā ki ilgeri bōri yidi, dip irdiŋiz bāz (2) oġrı aldı, dip tirig alıp barsaŋlar sōzleriŋde i‘tibār kıalur mu? Ataŋız başlık cemī‘ (3) ġalāyıklar dūşmen tutarlar.” didi. Bu sōz hemesiġa ma‘kūl boldı. Uşbu ġünāh ya‘nī atalarını rencitġan (4) sebebidin peyġamber bolmadılar. Ba‘zīlar aytıpdur, hemeleri belāġatke yitmegen irdiler. Anı üçün ġünāh-kār (5) bolmadılar, dipdürler. Hikāyet kılıpdurlar ki Ĥazret-i peyġamber şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem ayttılar ki: (6) “Mālik Zaġar Ĥizā‘ī digen sūdā-ger bar irdi. Öyi Mışr’da irdi. Bir kiçe tüş kördi ki āftāb āsmāndın (7) tüşüp kıoyıġa kirdi. Arġasıdın bir aġ bulut kildi. Andın cevāhirler yaġdı. Mālik Zaġar (8) tirip alıp şandūkġa salıp oyġandı. Mu‘abbirlerdin ta‘bīrini sordı. Ta‘bīrçi: “Maŋġa yahşı tuġfe birġıl, (9) aytaġ.” didi. Tuġfe-i şāyeste birdi. Aydı kim: “Ey Mālik Ken‘ān’dın kolunġġa bir kıul tüşer. Aşlı kıul (10) imes. Ol kıulnı şerāfetidin andaġ zer-dār bolur-sin kim māl u emvāliŋ bī-ġadd ü bī-ġisāb bolġay. Evlādiŋ (11) zer-dār bolġay.” didi. Ken‘ān memleketiġa kilip niçe kün anda tevaġkıf kıldı. Körgen tüşini ta‘bīrini (12) ġiç eşeri zāhir bolmadı. Ötüp Şām’ġa bardı. Ammā Mālik Zaġar ol kıulnı talebide yörür irdi. Şām’dın (13) Mışr’ġa yandı. Ol eşnāda Yūsuf ‘aleyhi’s-selām çāhda irdiler. Ehl-i kıāfile yol yoġattılar. Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām (14) tivelerni toġtasını tutup bu kıuduk bar beyābāŋġa alıp kildiler. Taŋġ attı sūdā-gerler kördi kim yoldın (15) azıpdurlar. Bu andaġ beyābān irdi kim ġaddi ve pāyānı yoġ irdi. Bir yirġa tüştiler kördiler kim ġiç (16) kıayda su yoġ. Mālik Zaġar bir kıulnı suġa buyurdı. Her ġarafġa yörüp su izlep barıp āhir bu çāhnı taptı. Bu kıul (17) kıudukġa kıoġa saldı. Su tartıp aldı. İkkinçi mertebe hem su tartıp aldı. Üçünçi mertebede Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām (18) aydılar: “Ey Yūsuf özüŋni kıoġaġa alġıl.” didiler. Yūsuf

‘aleyhi’s-selām özlerini çoğaga alıp uşlap (19) turdılar. Şol maħalde Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar kim: “Ey Yūsuf ħātrıngda (20) bar mu ki fülān maħalde özünġni āyinede körüp bahā koyup irdiñg (21) ħāl-i öz bahāñġni körgül.” didiler. Bu ħul delvni ān-heme tarttı, küçi yitmedi.

[193] (1) Yana birini kıçkırdı. İkevlen bolup tarttı, küçi yitmedi. Mālik’ni hem kıçkırdılar. Üçevlen hem (2) tarta’lmadılar. Yana bir zūr kılıp tarttılar. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām meded kılıp birdiler. Tartıp (3) aldılar. Ķuduġnı lebigе tigürüp kördiler kim bir māh-ı āsmānī delvni içide oturur. Mālik körüp (4) ħulıġa baķıp ayttı kim ħavluhu ta‘ālā: “**Ķāle yā büşrā hazā ġulām ve eserrūhu bizā‘ah**”⁷⁰ Ya‘nī: “Ey Büşrā beşāret (5) sañġa kim niçe yıldın biri bu ħulnı kūyıda yörür irdim, taptım imdi ħorġġamin kim ehl-i ħāfile (6) bizdin alur mukin? Biz aytalük, ħişi emānet birdi, Mışr’ġa alıp barıp satadur-miz, dir-miz.” dip ħoşġa (7) alıp kildiler. Ķāġan kim Beşir bile Büşrā Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ħuduġdın tartıp aldılar. İkevlen (8) müselmān boldı. Bular Ĥabeşī irdi. Bu ħullar yüz ü közlerini Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ħollarıġa sürtüp (9) irdiler. Aġ boldı. Andın “Secde kılay.” dip irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Mini ve sizlerni (10) yaratken igemiz bar añġa secde kılıñġlar.” didiler. Vaġtı ki ħoşġa kildiler. Sūdā-gerler aydılar: (11) “Ey Mālik bu ħulnı ħaydın aldıñġ?” Mālik ayttı: “Bir dostum emānet birdi. Mışr’ġa alıp barur-min. Sūdā-gerler (12) ayttılar kim: “Bu oġul ħul imesdür. Sin munı oġurlap ħaçıp-sin.” dip ġüft-ġüda irdiler. (13) Ya‘ġüb ‘aleyhi’s-selāmı evlādları yitip kildiler. Kördiler ki kārvan ħalķı Yūsuf’ı cāydın (14) alıpdur. Kilip Mālik’ġa ayttılar: “Bu bizlerni ħulımız irdi. Ķaçıp irdi. Yehūdā: “Bularnı (15) ħulı imes müsın?” dip işāret kılıp irdi. “Ārī min bularnı ħulı irdim.” didiler. Mālik (16) Yūsuf’ı işitip: “Bu ħulnı satar musizler?” didi. “Ārī satar-miz.” didiler. Mālik alur boldı. (17) Bular ayttılar: “Bu ħulnı üç ‘aybı bar. Şol ‘aybı bile alsañġız alur-siz.”

⁷⁰ Yūsuf Sūresi 19. Ayet(12/19): “...a! müjde, dedi, işte bir civan! Onu bir ticāret malı gibi sakladılar...”

didiler. Mâlik ‘aybını sordu. (18) Bular ayttılar: “Evvel ‘aybı oğrı, ikkinçisi kaççağ, üçünçü ‘aybı yığlağ.” didiler. Mâlik: (19) “Her niçük ‘aybı bolsa hem alur-min.” didi. “Bahāsığa at ve tivellerimiz yiter mükin?” dip turup (20) irdi. Bular aydılar: “Bizlerge mundağ nimerseler kirek imes çünki biz mundın (21) köp zîr yigendür-miz. Bizğa sehl nimerse birip rāzî kılıngız boladur.” didiler. Mâlik: “Kaça neyler-siz?”

[194] (1) didi. Bular ayttılar ki: “Her kıysımızge ikki dirhemdin birip alıng. Mâlik’de on sekkiz buçuk (2) bar irdi. Anı birdi. Yana tapıp birmağ bolup irdi. “Uşbu bolur.” dip aldılar. Bir yarmağnı (3) törtini bahası irdi. **Su’âl:** Hâzret-i Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm bir munça kim bahâ bile satılmağğa bā’ iş (4) ne irdi? Cevāb ol ki Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm bir kün āyineğa bağıp aydılar kim: “Eger min (5) kul bolsam hîç kim pul ü māl birip ala’lmas.” dip irdiler. Ol bā’ işdin on sekkiz buçuk (6) yarmağğa satıldılar. Bes Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmın ağaları bey’ ü şirā kıldılar. Her kıysısı (7) ikki puldin aldılar. Yehūdā almadı. Bular yana ayttılar: “Ey Mâlik munı sizğa satdük. Üç şart (8) bile alıp barıng. Evvel ayağığa zencîr salıng. İkkinçi, kattıg inğirçağğa mindürüng. Üçünçü, (9) yırağ yirğa alıp barıp satıng.” didiler. Mâlik hem kabûl kıldı. Şem’un hağ bitidi ki: “Bi’smi’llâhi’r-raħmāni’r- (10) raħîm biz Ya’kûb peygamber oğlanları ol Rûbîl, ikkinçi Şem’un, üçünçü Yehūdā, törtünçü Lāviye (11) bişinçü Cādvān, altınçü Yestāhir, yittinçü Ziyālün tokkuzunçü Kāzervā onunçü Dāne. Biz atları bitilğan on (12) kişî Yūsuf atlığ kulumuznı on sekkiz yarmağğa Mâlik Zağar’ğa satdük. Üç ‘aybını aytdük. (13) Ol hem üç ‘aybı bile kabûl, didi. Oğrı, kaççağ, yığlağ yana üç şartnı hem kabûl (14) kıldı. Ayağığa zencîr salgay, kattıg inğirçağğa mindürgay, yırağ yirğa alıp barıp satğay, dip hağ (15) kılıp mühr basıp birdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmın Mâlik Zağar’ge tapşurdılar. Naqlîdür ki Resûl-i (16) ekrem şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem vağtlarıda bir ‘ıyd boldı. Resûlu’llāh ‘ıyd-gāhdın kilür irdiler. (17) Uşaq beççeler tutup “Bizge haytlikke yangağ alıp biriğ.” didiler. Köp teğ boldılar. (18) Āhir ayttılar kim: “Mini satınglar. Bir kişî yangağ birip alur.” didiler. Ol körkle itekleridin (19) tutup irdiler. ‘Ömer rażıya’llāhu

‘anh körüp beççelergâ hasîbet kıldılar. Resûl-i Hüdâ şalla’llâhu ‘aleyhi ve sellem (20) ayttılar kim: “Bu beççeler yangâk tilediler. Mini yangâkğa satadurlar. Hâzret-i ‘Ömer rażıya’llâhu ‘anh altı (21) yangâk birip aldılar. Peyğamber şalla’llâhu ‘aleyhi ve sellem ayttılar kim: “Hezâr rahmet birâderim Yûşuf”ge ağaları

[195] (1) Yigirme dirhem bahâ koyup on sekkiz dirhemğa satıpdurlar.” dip şükr kıldılar. Bâz maşşüdğa kildük. (2) Vaqtî ki Mâlik Zağar’ğa Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmni ağaları tapşurup kaytar boldılar. Yana vehm (3) kıldılar ki: “Yûsuf mebâdâ kaçıp atamız kaşığa barıp bizlerni şermende kılmasun.” dip (4) kârvân cönep kitkünçe öyleriğa barmay tohtap turdılar. Saħrada kârvânlar yük koyar (5) boldılar. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm Mâlik’din ruşşat tilediler kim: “Ey Mâlik bir kişi koşsañg (6) ağalarım birle hoşlaşıp kilsem. Kîçiklikimdin biri olar birle kette bolup irdim.” Mâlik ayttı: “Olar (7) sini kulumız, dip sattı sin ağam dir-sin.” dip bir âdemni koşup yiberdi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm (8) ayağlarıda zencîr yıķıla kıoya ağalarını aldığa bardılar. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmni bu hâlde körüp ağaları (9) uyalıp Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmğa baķa’lmasdın arķalarını ögürdiler. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: (10) “Ey karındaşlarım bu işni mini haķķımda kıldıñğlar. Özge kişilerge hergiz mundağ kılmañğlar. Kıarı (11) atamdın mini ayırdıñğlar. Kıyâmet küni atañğızğa nime cevâb birür-sizler. Taķdîr-i ilâhî şol (12) iken. İmdi rızâdın başķa çäre yok. Atamğa mindin selâm diñğler. Atam mini üçün köp (13) ta’ ziyet tutarlar.” dip her bir ağaları birle bölek bölek hoşlaşıp nevbet Yehüdâ’ğa yitti. Yehüdâ’nı (14) boynını kıuçaglap kıattıg âvâz birle şayħa tartıp yığlap aydılar kim: “Ey cândın ‘azîz karındaşım (15) mañğa hemedin miħribân irdiñgiz. Atamğa ferzendlik ħizmetini tigürüñg. İnim İbni yemîn (16) Zîne atlıg siñgilimdin karındaşlıg miħrin üzme. Hemesine şefķat kılgay-siz.” dip aydılar ki: (17) “Sizler kılgan cefâ özgelerni vefâsıdın bikraķ irdi. Ġarîblıķ yirige barıp niçük (18) cân ilter-min. Ġâlâ hem bolsa rahm kılıp yat kişilerdin ayırıp alsañğlar.” dip nâle vü (19) feryâd kıldılar. Ağaları kıabül kılmadılar. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm arķalarığa kıarap kıarap (20) yolğa tilmürüp Mâlik

Zağar'ın kaçığına kildiler. Kârvânlar çoğaldı. Mâlik Yûsuf 'aleyhi's-selâmı bir kattığı
(21) inğirçağa mindürdi. Köçüp yolğa revân boldılar. Mâlik Yûsuf 'aleyhi's-selâmı
Aflıh atlıg

[196] (1) bir kuluğa tapşurdi. Yolda kitip barur irdiler. Hâzret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâmı
analarını kabri yolda (2) irdi. Nâ-gâh yitip kildiler. Yûsuf 'aleyhi's-selâmğa bir hâlet-i
rûy birdi ki tamâm-'azâları âb (3) bolup bedenleri kurgâşun dik irip sîm-âb dik iztırâbğa
kilip bî-tâkâtlıkdin: "Âh anam âh (4) anam." dip özlerini tivedin taşlap analarını kabrini
kuçağlap âftâb dik yüzlerini (5) kara tofrağğa sürüp bu muhammesni oqup yıgladılar:

Ğâ'ib idiñg, bu dîdelerimdin dilim anam,
(6) Cânım idiñg, cigerim, dîlberim anam,
Her dem refîk idiñg, mûnisim anam,
Gonçe rûhuñgda mâh- (7) -ruhum, aḡmerim anam,
Kabriñge tilmürüp sizedür gevherim anam,

Muñgdaşgeli bu yirde, mini yoḡ qarındaşım,
(8) Bolsa ayağıñg astıda muñgluḡ mini başım,
Deryâ mişllik aḡtı közümdin mini yaşım,
(9) Bünyâmin peder kaçıda mini muñgdaşım,
Başımda titregüç idiñgiz, korḡarım anam,

Ḳan yıgladı (10) bu dîdelerim yolğa tilmürüp
Ḳizmet ayta'lmadım, başıñgızdın miñg ürkülüp
Her kün (11) ḡamiñgda bir tirilip ikki miñg ölüp
Közyaşı aḡtı, dîdedin mânend-i ḡün bolup
Körmey (12) yüzüñgni pür-cefâ tartdım, cânım anam,

Kildim bu kün körege mübârek cemâliñgiz,
Gül goncasığa (13) oğşar idi nev-nihâliñgiz,
Şâyed yeterğa ger naşîb olsa vişâliñgiz,
Kıldım hayâl, kirsem ü (14) öpsem ayağıñgiz,
Naql u nebât-ı kand, ‘asel ü şekerim anam,

Çandaş ağalarım mini ğurbetke taşladı,
(15) Ayrıp atamdın ğam u miñnetğa taşladı,
Kul, dip satıp mini meşakkatke taşladı,
Raħm (16) iylemey mañğa çü fūrkatğa taşladı,
Ğam-h̄ār hem-demim idiñgiz maħremim anam

Bî-çâre vü ārî kıldım (17) öz diyârıda,
Koydı mini bırakıp pederni firâkıda,
Yatsam ne irdi, yastanıban min ayağıda,
(18) Köñglümdedür yüz elem atam iştiyâkıda,
Köpdür yıraqlıĝ sebebidin vaħşetim anam.”

(19) dip âh-ı derd-nâk urup yıĝladılar. Ol kişini yıĝlağanlarını işitip murĝân-ı hevâ ve mâhiyân-ı deryâ (20) ħurûške kilip fiĝân kıldılar. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm mübârek yüzlerini analarını mübârek (21) qabrleriğa qoyup yıĝlap aytur irdiler kim: “Ey anam sizdın ayrılğanım yitmes mü? Atamdın ayrıldım.

[197] (1) Yana kul bolup satıldım. Nâzük bedenim, aruq inĝirçaq üzre yançıldı kol ayağım zencırde ħarâb (2) boldı. Āh miħribân anam. Kâşkî tirig bolĝay irdiñgiz. Mini ħâlimni sorĝay irdiñgiz. Mini uşbu (3) ħâl bile körĝay irdiñgiz.” dip bu felek-i ĝaddârını cefâlarıdın şekveler kılıp yatur irdiler. (4) Aflih qarasa ki Yûsuf tivede yoqtur, feryâd kıldı kim: “Ey ħ̄âcem ol kul tivedin tüşüp (5) qaçıpdur.” dip Mâlik aydı: “Satқан kişiler

hem kaçkaç, dip irdiler aytmas satar mınğlar.” (6) Hemeleri yanıp izlep yörür irdiler. Aflih kördi ki bir kabrni kuçağlap yığlap yatadur. (7) Ol zâlim hâbeşî: “İmdi bes oğrı kul.” dip bir şafıak urdı. Kózleriğâ ot çağıldı. (8) Ayağlarıdın südrep alıp bardı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı kózleriğâ ‘âlem karanguluk (9) boldı. Ağız burunları tofrağ bile toldı. Köngülleri köp ğam-ğın ve derd-nâk boldı. Münâcât (10) be-dergâh-ı kâziyü’l-hâcât kılip aytılar kim:

Nazm

İlâhî kâdirâ bî-çâredür-min,

Atamdın (11) ayrılıp âvâredür-min,

Mañga sindin bölek feryâd-res yok,

Mañga rahm iylemekke (12) hiç kes yok,

Bila’lmas-min özümündür günâhım,

Penâhıñğâ sığınur-min ilâhım,

(13) Belâlar kiltürür-sin turfe kattığ,

Kılur-sin halk arasında uyatlığ.

dip yığlar irdiler. (14) Ol nâle vü zârîni te’sîridin melâ’ike-i mele’i’l-a’lâ ve kerrübîler, ‘âlem-i belâda hemesi lerzege kilip (15) münâcât kılip aytılar: “Hudâyâ Hudâvendâ bu yetim bî-çâreni hâliğâ rahm itgil. Munı nâlesiğâ (16) bizde tâkat kalmadı.” dip irdiler. Hıtab kildi ki: “Ey ferîsteler şiddikimni âzmâyiş kılur-min. (17) Miñnet ü meşakkat bütesigâ salıp küdez kılip tâze vü pâkîze şâf u tınık kılur-min.” didi ve yana (18) ol eşnâda Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm münâcât kıldılar: “İlâhî Hudâvendâ min atamı firâkıda miñnet ü meşakkat bile (19) sergerdân boldum.” dip bu beytni oğudılar:

Nazm

Yüzümğa kâc urup Aflih digen kul (20) köp elem kıldı,
Fırâk otığa ol örtep vücūdumrı ‘adem kıldı.

“Ne bolğay bir (21) belâ yiberip kârvân halkığa kemâl-i kudretiñni körsetsenğ.” dip du‘â kıldılar. Du‘âları icâbet bolup der-hâl şimâl turdı.

[198] (1) ‘Älemni qara bulut bastı, ‘âlem qaranğuluk boldı. Şimâl sâ‘at-be-sâ‘at ziyâde boldı. Yaruq kündüz, qara kiçeğa aylandı. (2) Şimâldin köz açıp bolmadı. Yirdin taş ve tofrağrı yüz ü közğa urdı. Kârvân yol yoqattı. Mâlik (3) Zağar kârvânı yığdurup ol yırğa tüştiler. Heme mâl cândın ümîd üzdiler. Nezr u niyâz ittiler. Mâlik (4) ayttı: “Bu kâfilede Hudây ta‘âlâğa günâh kılgan kişi bolsa tevbe kılsun, yâ bir ir âdemni âzâr birgen kişi bolsa (5) ‘özr aytsun, şâyed ki Hudây ta‘âlâ bu belânı bizlerdin def kılgay.” dip irdi. Aflih vâkı‘anı beyân kıldı. (6) Mâlik der-hâl turup Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı qaşlarığa kildi ve ayttı ki: “Ey Yûsuf ol Aflih (7) digen kul sini añlamay bî-edeblik ve bî-hürmetlik kılpdur. Sin ‘afv kılip günâhını ötkin, şâyed ki bu (8) belâ bizdin def bolsa.” dip Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı ayağlarığa Aflih’ni yıqtılar Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm (9) Aflih’ni günâhını ‘afv kıldılar. Endekî köñgülleri hoş bolup küldiler. Ol zamân şâ‘ıka (10) pest bolup hevâ açıldı. Âftâb çıqıp rüşenlig boldı. Heme ehl-i kâfile hoş-hâl (11) boldılar. Mâlik bu kerâmetni körüp Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı i‘zâz u ikrâm kıla başladı.

Nazm

(12) Alıp zencirni gull birle ol şadmâne kiydürdi,
Libâsını tanımay il didi, âsmâne kiydürdi.

(13) Qılip i‘zâz ile ikrâm köñglin aldı Yûsuf’rı,
‘Azîz tutmaq üçün obdân simiz (14) yelmeye mindürdi.

ayttı kim: “Ey oğlum Yūsuf sin heme kār vāndın burun yörğül (15) özge halk sindin kiyin yörsünler.” dip ilgeri yörğuzdı. Ammā çöl ısığ (16) irdi. Hudāy ta‘ālā bir parça bulutğa emr kıldı kim: “Yūsuf ge sāye kılip yörğül.” dip ol bulut (17) hemesi tiferide sāye kılip yörür irdiler. Ehl-i kâfile bu işdin mütehayyir bolur irdiler. (18) Mâlik’ğa ehl-i kâfile ayttılar ki: “Ey Mâlik, bu oğulnı Hudāy ta‘ālānı nezdide kurb ve menziletlik (19) oğuldur. Munı könglini zinhâr ağırtmağıl.” didiler. Mâlik sordı: “Ey Yūsuf ol kün (20) tivedin tüşüp kılip-sin, kaçğalı kılip mudınğ?” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar ki: “Ma‘āza’llāh (21) hergiz kaçmağay-min. Ol güristānda anamnı kabri bar irdi. Anı bile vedā‘ kıлмақğa tüşüp irdim.” didiler. El-kışşa

[199] (1) Mışr’ğa yitgeli bir künlük yol kıaldı. Anda bir çeşme bar irdi. Ol çeşmeni boyığa tüştiler. Mâlik ayttı: “Ey oğlum Yūsuf özünğni (2) suğa salğıl yüzi gerd ü ğubārını yuğıl. Sañğa şāhāne libās kiydürür-min. Tañğla heme halk bizni aldımızğa çıkadur.” (3) didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bu çeşmeni lebiğa kilip libāslarını yişip irdiler. Ol çeşmedin çıkıp kilip yana heme halk (4) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa efsūs yediler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām özlerini suğa salıp çıkıp ignilerini kiygünçe (5) ol ejder yattı. Andın soñğ ğā’ib boldı. Ol ejder imes irdi, ferişte irdi, dipdürler tā ki Yūsuf (6) ‘aleyhi’s-selāmı bedenlerini kişi körmesün, dip Allāhu ta‘ālā yiberen irdi. Yana bir rivāyetde aytıpdurlar ki (7) Mâlik hizmet-kārlarığa buyurdı: “Yūsuf’nı deryānı lebiğa alıp barıp suğa tüşürüp kāküllerini (8) tarap yüzni gerd ü ğubārını pāk kılıñğlar.” dip hizmet-kārlar Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı deryā lebiğa alıp kilip (9) irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām münācāt kıldılar: “İlāhī Hudāvendā, bir perde bolsa bedenim hıç kim körmese.” dip (10) Hudāy ta‘ālā ‘Aynu’l-cān atlığ balıqğa emr kıldı. Kilip deryā levide kuyruğı bile perde kıldı. Hıç kim (11) körmedi. Balık münācāt kıldı ki: “İlāhī Hudāvendā, Yūsuf’nı haq hürmetidin mañğa bir nimerse kerāmet (12) kılgıl. Cemī‘ balıklar arasıda pesend bolayın tā kıyāmetğaça atım öçmesün.” didi. Hudāy ta‘ālā ol balıqğa (13) ikki ferzend ‘atā kıldı. Biri, Yūnus ‘aleyhi’s-selāmı kırk kün karnıda

saqladı. Biri, Süleymān (14) ‘aleyhi’s-selāmı özüglerini kırk kün saqladı, dipdürler. El-kışsa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sudın çıkıp Mālik’ni (15) aldığa kildiler. Mālik kördi ki hūsnleri her çend ziyāde bolupdur. Anı körüp Mālik şāhāne tonlar kiydürüp (16) altun tāt başlarığa koydı, tılā kemer billeriğa baqladı. ‘İmārığa olturguzup irdi. Yana bir hūsn (17) ü cemāleri miñg boldı. Heme halknı közi tīre, ‘aqlı hīre boldı. Şāmlıglar Şām yolını unutup (18) heme Mısr’ğa kildiler. Vaqtī ki Mālik Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa yaqşı libāslar kiydürüp zīb ü ziynetler (19) bile ‘ammārığa olturguzup hemedin burun yörguzup Mısr’ğa kildi. Mısr halkığa haber boldı ki (20) Mālik Zağar Hızā’i mäh-ı āsmānnı yirdin tapıp alıp kilgen imiş. Her kim anı yüziğa baqsa közi hīre (21) bolur imiş, hūsn ü cemālidin ay ve kün tīre bolur imiş, dip Mısr’nı uluğ kiçikleri, ir ve hatunları temāşāğa

[200] (1) çıktılar. Heme halknı közi Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmda boldı. Ammā bir parça aq bulut Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı başlarığa (2) sāye kılıp kilür irdi. Heme halk şifte vü şeydā bolur irdiler. Bir körmek bile yana bir körsem dip ārzū (3) kılur irdi. Hergiz acrağusı kilmes irdi. Heme harī-dār Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı buldı. Altun, ve kümiş (4) ve yünçi ve mercān ve yılqı ve qaralarını birip belki cānlarını birip algusı kilür irdi. Mālik Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (5) öyige alıp kirip perde içide olturguzdı. İbni ‘Abbās razıya’llāhu ‘anh ayturlar kim: (6) “Ol yıl Mısr ehlini aqvāli zebūn irdi. Rūd-ı Nīl deryāsını sunı kem bolup bularğa su çıkmas (7) irdi. Dırahtlarını köki qurup irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām Mısr’ğa dāhil bolup irdiler. Sular çıkıp (8) köp bolup dırahtlar kögerip açlar toydı, yalanğaçlar bitdi.” dipdürler. El-kışsa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (9) olturğan sarāylarını tifesiğa altun qubbe çıkardı. Bir manzara-yı eyvān-ı münakkaş kılıp pādīşāhāne (10) kilim ü bisātlar saldı. Altun kürsī koyup zer-beft gūrpālarnı aldılarıda kiñg meydānlar (11) kılıp tōrt tarafğa tāk baqladı. Cum‘a küni irdi. Heme halk anda yığıldılar. Bu Mısr’nı (12) pādşası Reyvān Melik irdi. Bu oğlannı āvāzesi Reyvān Melik’ğa yitti. Bir kişini barıp (13) körgil dip yiberdi: “Eger ādemlerni ta‘rīfiğa

muvâfık bolsa min alay.” didi. Ol kişi barıp (14) kördi, halk aytkandın yüz derece artuğdur. Bu kişi pādşāğa âdemlerdin yüz derece bülend (15) ta‘rîf kıldı. Reyyân Melik’ni bir vezîri bar irdi. Atını “Azîz-i Mısr” dir irdiler. Anı buyurdi ki: “Barıp (16) kulnı körüp kilgıl. Bizdin bölek kişige birmesün.” ‘Azîz-i Mısr kilip Hazret-i Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı bu taht-ı (17) ‘izzet ve tâc u devlet ve şân u şevketde ve hüsn ü leţâfetde körüp cân u dil birle şifte vü (18) şeydâ boldı ve hüşı başıdın uçtı. Sözlegün dik tākātı kalmadı. Reyyân Melik’ni sözini (19) aytıp yandı, irtesi Mâlik Zağar yana Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmğa başka reng ser ü pâlar kiydürdi. (20) kıtay şâhî ve kemer-i künânî ve tâc-ı muraşşâ‘ı gevherleri bile tāvus-mest dik ârâste kıldı. (21) Soñgra bâzârga alıp kildi. Bisât kıymet bahânı üstige altun kürsî koyup olturguzdı.

[201] (1) ve leţâfetleri yana ziyâde boldı. Her kişi körse be-cân u dil-harîdar bolur irdi. Mâlik münâdî kiltürüp ol münâdîler (2) nidâ kılip aytı ki: “Men yeşri heze’l gulâm leţayifen ‘acayiben zerâ’ifen” “Ey halâyıklar bu kısım leţâfetlik ve zarâfetlik (3) ‘acâyib nimerse ki hergiz âdem ferzendide mundağ şâhib-cemâl hoş-hüy bolmas. Munıñ bahâsığa (4) yitip alur kişi bar mu?” dip nidâ kıldılar. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm başlarını koyı salıp dürr dik (5) yaşlarını akuzup turdılar aytılar ki: “Ey nidâ-gerler andağ dimeñgler, aytıñgı ki: “Men yesîrî (6) hâze’l gulâm yetîmen ğarîben nañîfen za‘ifen hâzinen miskînen” diñgler ya‘nî, kim alur bu kulnı ki yetîm, ğarîb, za‘îf, miskîn (7) uruğ toğkanlarıdın ve hem ata anasıdın ayrılıp esîr ü yesîr bolğan diñgler, dir irdiler. (8) Nidâ-gerler aytur irdi ki: “Bizler astını aytur-miz.” Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm aytılar: “Eger astını aytur (9) bolsañgı aytgıl “Men beşşertî Yûsuf-ı Şiddîku’llâh ibni Ya‘küb İsrâ’îlu’llâh ibni İshâk nebiyyu’llâh (10) ibni İbrâhîm Halîlu’llâh, digil.” dip irdiler. Nidâ-gerler hayrân kıldılar. Mâlik’ni hem hüşı başıdın (11) uçtı. Yıglap kilip aytı: “Şol küni bu sözni ma‘lûm kılsañgız, min kul dip almağay irdim, kul dip (12) şöhet kımağay irdim. İmdi iş bu yirğa tiggendin soñ ne ‘ilâc kılmak kirek?” didi. Yûsuf (13) ‘aleyhi’s-selâm aydılar ki. “Eger min anda kul-min dimesem olar mini öldürür irdiler.

İ' tiḳā[d]ımda Ḥudā'nı (14) ḳulı-min." dip irdiler. Mālik Zağar ayttı ki: "Ken'ān yolıda beyābānda Ḥudāy ta'ālā'ğa nāle ḳılıp közüm yaruğı (15) könglüm mīvesi oğlum Yūşuf'umnı mañga tigürğil, dip yıglap yörgan ḳarı ḳişini oğlı-siz mü?" (16) dip irdi. "Ārī ol közi yaşlıg hier ü firāḳ otida örtetken ḥasret deryāsıga ğarḳ bolgan (17) oḳ dik ḳaddi yay dik igilgen, çerāg dik açuḳ köngli tügme dik tügülğan Ya'ḳub İsrā'īlu'llāh (18) oğlı İşhāḳ Nebiyyu'llāh'nı nebīresi İbrāhīm Ḥalīlu'llāh'nı ebīresi Yūşuf-ı şiddīḳu'llāh mindür-min." dip (19) Mālik Zağar 'özrler beyān ḳılıp turup ayağlarıga yıḳıldı. Ḥikāyetde andağ kiltürüpdürler ki (20) Ol küni ki Reyyan Melik, Yūşuf 'aleyhi's-selāmı haberlerini işitip 'Azīz-i Mışr'nı: "Körüp (21) kilğil." dip yiberdi. Körüp barıp ayttı ki: "Ādem ferzendide bu ḳısm nimerse yoḳtur." dip köp ta' rīf

[202] (1) ve tavşif ḳıldı. Pādişāh aydı: "Barıp bahāsını sözleşgil." didi. Kilip Mālik bile sözleşip irdi. Mālik: (2) "Taḅgla bāzārda sözleşür-miz." dip cevāb birdi. Taḅglası Mālik Zağar Yūşuf 'aleyhi's-selāmı şāhāne tonlar (3) kiydürüp altun tāc başlarıga ḳoyup kemer-i muraşsa' billeriḡa baḡlap atga mindürüp Melik ḳaşıga (4) alıp kilip altun kürsī üzre olturğuzdı. Ol ešnāda Cebra'īl 'aleyhi's-selām Ḥudāy ta'ālā'nı (5) selāmını yitkürüp ayttılar ki: "Yūşuf ğam yimesün, bu kün ḳul bolup satılsa, taḅgla pādşālikga (6) tigürüp Mışr ḥalḳını hemesini aḅga ḳul ḳılıp birür-min. Bu künni ḥ'ārılıḡını tartsun taḅgla 'izzetni (7) körsün. Bu kün min alay digen ḥarī-dār, taḅgla min satılay, dip intizār bolur." dip fermān-ı ilāhīni (8) tigürdiler. El-ḳışsa, pādişāh Yūşuf 'aleyhi's-selāmı kördi: "Yüzüñgdin niḳābnı alğil." didi, aldılar. (9) Pādişāh bī-hūş bolup yıḳıldı. Zelīḥā hem şunda irdi. Yek-bāre közi Yūşuf 'aleyhi's-selāmga tüşti. (10) Ḥikāyetde andağ kiltürüpdürler ki Zelīḥā 'Azīz-i Mışr'nı ḥatunı irdi. Atası Yemen'ga pādişāh (11) irdi. Yitti yaşıda Zelīḥā tüş kördi. Tüşide Yūşuf 'aleyhi's-selāmı bu ḥüsn ü cemāl, ser ü pā tāc (12) bile bu ḳısmda körüp cān u dil birle 'aşıḳ u şeydā bolup andağ boldı ki çıdamay ignini yırtıp (13) bedenlerini tişlep alur irdi. Munı bu ḥālga tüşkendin ata anası ve heme ḥalāyık ḥayrān boldılar. (14) Zelīḥā'dın bölek ferzendi yoḳ irdi. Ḥükemālarını yıḡıp

tamurını bahturdu. Hîç derdni eşeri (15) yok. Ammâ kündin künğa ziyâde bolup Zelîhâ'nı rengi sarğarıp zebûn bolup baradur. Yanaki yıl yana tüş (16) kördi. Sordı kim: “Sizni izlesem kaçdın tapar-min?” Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm: “Mini Mışr’da ‘Azîz-i Mışr’ni öyide tapar-sin.” (17) dip gâ’ib boldılar. Zelîhâ oyğanıp bakşa tüşü iken. Yekbâre dîvânelik âgâz kıldı. (18) Zâr zâr çün ebr-i nevbahâr yığladı. Bir kün anası Zelîhâ’dın söz sordı. Zelîhâ ikki mertebe körgen (19) tüşini anasığa beyân kıldı. Bu sözni atasığa tigürdiler. Atası ‘Azîz-i Mışr’ni dâmâd kılmakğa (20) râğıb boldı. ‘Azîz-i Mışr’ğa nâme yiberdi ki: “Perde-i ‘işmetde bir ‘âcize-i muhteşeme-i muhterememiz bar irdi. Heme (21) ‘âlem pâdşası anı h’âhlaydurlar. Siz nime dir-siz?” dip. ‘Azîz-i Mışr bu nâmeni körüp: “Eger olar bizni ten birle

[203] (1) kabûl kılsalar biz olarnı cân birle kabûl kıldük.” dip pâdişâhlar resm-i rusûmıda her nimerse’i ki lâzım bolsa (2) tayyâr kılıp yiberdi. Zelîhâ’nı köp mâl ve kenîzekleri birle Mışr’ğa aldurup kildi. Zelîhâ’nı taht (3) üzre olturguzup yanığa kilip olturdu. Zelîhâ bir kenîzekdin sordı ki: “Bu kimdür?” dip. Kenîzek: (4) “‘Azîz-i Mışr digen şoldur.” didi. Zelîhâ bir âh-ı serd tartıp bî-hûş bolup yıkıldı. Fırşatıdın sonġ (5) hûşığa kilip ayttı ki: “Min mundağ âdemğa zâyî‘ bolur-min mü? Tüşümde körgen bu kişi imes (6) irdi. Kenîzekleri ayttı: “Tüşüñde ‘Azîz-i Mışr digen murâdıñğa tigüredür, digen ‘Azîz-i Mışr (7) şoldur.” didi. Zelîhâ ayttı: “Şabr kılmakdın özge çäre yok. İnşâ’allâh murâdıñğa yiter-min.” dip (8) öziğa teskîn-i hâtır birdi. Ammâ ‘Azîz-i Mışr Zelîhâ’nı körüp miñg cân u dil bile ‘aşık u şeydâ boldı. (9) Ammâ Hâzret-i Hâk Sübhânehu ve ta’âlâ Zelîhâ’ğa ‘Azîz-i Mışr’ni hem-bister bolmağını naşib kılmadı. Her kiçe bir cinni (10) naşib kıldı. Ol cin Zelîhâ şüretide bolup ‘Azîz-i Mışr bile yatar irdi. Zelîhâ bıkır yörür (11) irdi. Hudây ta’âlâ anı kızılığını Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmğa sakladı. Bular mundağ yörür irdiler. Ol (12) küni ki Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmni pâdişâh kaçışığa kiltürdi. Mışr memleketini hemesi emîr ü ümerâları, vezîr ü vüzerâ (13) ekâbir ve eşrâf irkek ve hatunlar hemesi yıgılıp irdiler. Halâyıklar hemesi aytur irdi ki: (14) “Bu âdem

ferzendi imesdür. Meger ferîştedür.” dir irdiler. Ammâ Zelîhâ körüp tanadı: “Tüşümde (15) körgen kişi şoldur.” dip hüşıdın kitti. Birge bargen kenîzekler: “Yana nime vâkı‘ a boldı.” (16) didiler. Zelîhâ aydı ki: “Uşal tüşümde körgen şâhib-cemâl şoldur. Bu kün maşşüdumğa yittim.”(17) dip ‘Azîz-i Mışr’ğa ayttı: “Ol kılını siz alıñ bizğa kul bolsun özini kul boluşıdın haberi (18) yok ırür.” ‘Azîz ayttı ki: “Anı bahâsığa yitkünçe bizni mālımız yokdur.” Zelîhâ ayttı: “Min ve siz bolup (19) bar mālımıznı yığıp birelük kalğanığa min yanımğa kişi yiberip atamdın māl kiltürüp (20) bireyin.” didi. El-kışşa, Zelîhâ bir körmek birle şerm ü hayānı taşlap özi pādîşāh Reyvān kaşığa (21) barıp iltimās kıldı ki: “Bizğa icāzet birseñgiz. Şol kılını biz alsek.” dip ‘arz kıldı. Pādîşāh

[204] (1) ‘arzını kabūl kıldı irse Zelîhâ hoş-hāl u hurrem bolup öyige yandı. Ayttı: “Ey vezîr-i pādîşāh min pādşādın ruşşat (2) alıp kildim, imdi munı bahâsını cem‘ kılmağ kirek. Munı koldın çıkarıp bolmas, at nāmūsğa (3) hem yaman bolur.” dip. Zelîhâ pul cem‘ kılmağnı hayālide irdi. Ammâ Mālîk Zağar Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (4) peygamberzādeliklerini bilip: “Bu arığ zātılg, şiddīku’llāh şıfatılg, zāt-ı bā-berekātını kul, dip (5) satıp tañgla kıyāmetde nime cevāb birür-min.” didi ve aydı ki: “Ey Yūsuf, min sizni satmas-min. (6) H’āhlasañgız özümğa ferzend-h’ān kılayın, bolmasa atañgğa alıp barıp tapşurayın.” Yūsuf (7) ‘aleyhi’s-selām ayttılar ki: “Ey Mālîk mini Hūdāy ta‘ālā irāde kılma tapşurur ve eger ‘azîz kılğan bolsa (8) kul dip satқан bile h’ār kılmas. Sin hem ümīd birle kiltürdüñg, birer nime behre-mend bolğıl. (9) Sindin ‘afv kıldım.” didiler. Andın soñg Mālîk Zağar ayttı ki: “Ey Yūsuf zer-dārılgda aşlā (10) kemlıgım yok ammā bī-ferzenddür-min, kuruğ yığaçdur-min, şāh u butağım yok. Mālım düşmenlerğa (11) kalmasun. Sizdin ümīd şol ki du‘ā kılmañgız, Hūdāy ta‘ālā mañga ferzend kerāmet kılma.” didi. (12) Ammā ol vaqtda Yūsuf ‘aleyhi’s-selām du‘ā kılurnı bilmes irdiler. Şol zamān Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām (13) kilip bu du‘ānı ta‘līm birdiler: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm yā men te‘izzü ve tezillü yā men teza‘ ve terfa‘ (14) veyā men ta‘ṭi ve temennā‘ veyā men hüve ‘alā külli şey’in kadīr erzaqu eş-şeyh evlāden zükūran.” Her

kimerse’i ki (15) ferzendi bolmağan bolsa yaḥşı ṭahāret kılsa bu kelimelerini oḡusa yā
ıpar za‘ferān birle (16) bitip suḡa izip iḡse Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmı du‘ālarını
berekātıdın Ḥudāy ta‘ālā ferzend (17) ‘aṭā kılgay. ‘Abdu’llāh ibni ‘Abbās rażıya’llāhu
‘anhümā rivāyet kılıpdurlar ki (18) Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmı du‘āları Mālik Zaḡar
ḥaḡḡıḡa icābet boldı. Mālik Zaḡar’ını on ikki (19) çörisi bar irdi. Ol kiçe barçası bile
mücām‘at kıldı. Her biri ikki oḡulḡa yüklük (20) boldı. Vaḡtı ki tokḡuz ay tamām boldı.
On ikki ḡarabaşdın yigirme tört oḡul (21) toḡdı. **Su’āl:** Yūşuf ‘aleyhi’s-selām munça
ḡurb u menzilet birle nime üçün miḡnet ü meşakḡat tarttılar? Cevāb

[205] (1) ol kim enbiyā ve evliyālar igneḡa oḡşarlar. Heme libāslar igne birle tikülür.
Özgeler özi yalanḡaç ḡalur. Yana (2) aytıpdurlar kim enbiyā ve evliyālar çerāḡ dıkdürler
özi köyer, özgelerge yaruḡluk birür. Her kimge (3) her ḡandaḡ müşkil iş tüşe bir du‘ā
birle āsān kılırlar. Özleriḡa her ḡandaḡ belā kilse rāzī bolurlar. (4) Özleriḡa ‘āfiyet
tilemesler, dipdürler. Ḥikāyetde andaḡ kiltürüpdürler ki Yūşuf (5) ‘aleyhi’s-selāmı
bahāları yüz rıḡl altun, yüz rıḡl kümiş, yüz rıḡl mervārīd, yüz rıḡl mercān (6) yüz rıḡl
müşḡ, yüz rıḡl za‘ferān ednāsı, yüz tive tariḡ her ecnāsdın uşbu ḡayl muḡarrer (7) boldı.
Mundın bölek bahā kılgān bile hıç kim tapa’lmas irdi. Nime üçün kim bir tive aşlıḡ bir
miḡḡ (8) teḡḡe irdi. Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmı her tāre müyları miḡḡ teḡḡe boldı. El-ḡışşa
heme zer-dārlar (9) zer ü sımelerini müşḡ-i ‘anberlerini dürr ü cevāhir yünçi ve
mercānlarını, gevher ve yāḡūtlerini yıḡıp ser-ḡisāb (10) barur irdiler. Her kim bu ḡulnı
min alsam, dip ḡarī-dār bolup Mālik bile bey’laşur irdiler. (11) Hergiz bahālarıḡa
yita’lmas irdiler. Yūşuf ‘aleyhi’s-selām aytur irdiler ki: “Evvelḡı bāzārda on sekkiz (12)
buçuk yarmaḡḡa aldılar. Bu küḡḡı bāzārda bu ḡısm ḡıymet bahā bolup-min. İnşā’allāh
mundın hem (13) ‘izzet ve ḡürmetlik bolḡay-min.” dir irdiler. Ammā ‘Azīz-i Mışr
Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmı kördi yüz (14) miḡḡ cān u dil bile ḡarī-dār boldı. Her ḡança
dise alur-min, dip bu mezkūr bolḡan bey’ḡa ‘Azīz-i (15) Mışr aldı. Mālik hem
nihāyetde dānā irdi. Alurıda ḡadrlerini bilmey aldı. Satmaḡda bahālarını (16) ḡüb

yitkürüp sattı. El-kıışşa ‘Azîz hocıdârlarını buyurdı: “Terâzû tutup tartınglar. Heme tivelerni (17) aşlıgı berâber bolsun.” didi. Terâzû tutup tartıp irdiler. Aşlâ togrı kilmedi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm (18) devât u qalem tilep alıp: Lâ ilâhe illa’llâh İbrâhîm Hâlîlu’llâh’ını bitip terâzûğa saldılar. Her qançâ (19) aşlıgı salsalar bir dâne kem ve ziyâd kilmedi. Anğa ‘Azîz-i Mısr hoş-hâl boldı. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmını (20) tofiçaqğa mindürüp öyiğa alıp bardı. Vaqtı ki ‘Azîz tamâm-mâlını birdi. Hazîne-dârları ayttı ki: (21) “Hazînede hıç nime qalmadı. Hemesini bir qulnı bahâsığa birdingiz.” didi. Özi Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmını alıp hazîneğa

[206] (1) kirdi. Kördi ki hıç kim bolmaydur. Evvelde qandağ bolsa hâlâ hem şundağ turupdur. Munı hem körüp hoş-hâl (2) hurrem boldı. “Bu gûlâmını berekâtıdın hıç mâlım kem bolmaydur.” dip Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmını mihr ü maḥabbetlerini be-cân u (3) dilide asradı. ‘Azîz ayttı: “Bu oğulnı yaḥşî asrağıl, satsaq köp fâ’ide körer-miz. Eger satmasdın (4) saqlasaq ferzendimiz bolur. Muḅğa yaḥşî ser ü pâlar kiydürğil ve yaḥşî ni’ metler yidürğil. Hergiz (5) ağırtmağıl.” didi.

Beyt

Kişi könglini ağırtsa bolur şüm

Qoyar Allâhu ta’âlâ ağızığa qum

(6) Bu sözdin Zelîhâ besî şâdmân boldı. Zelîhâ andağ mihrیبân boldı ki gîsûlarığa yünçiler tizdi. (7) Yimekleriğa qand u qandâlât birdi. Ammâ Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm hergiz Zelîhâ’nı yüziğa baqmas irdiler. (8) Zelîhâ’nı kündin künğa mihrî artar irdi. Yitmiş gûlâm-ı dürr ü der-güş-ı muraşşa’-püş hizmetleriğa birdi. (9) Her çend hoş-âmed ü pîş-âmedler kılar irdi. Hergiz hoş kilmes irdi. Hikâyetde andağ (10) kiltürüpdürler ki Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ‘Azîz-i Mısr’nı qaşıda yörür irdiler. Hemîşe mütefekkir irdiler. (11) “Min qul bolsam hem bir hâlde yörür-min. Ammâ atam ne hâldedürler, niçük miḥnet ve meşakḫatdedürler.” (12) dip du’âğa meşğül bolur irdiler: “İlâhî Hudâvendâ mini hâl u aḥvâlimdin atamğa âgâhlik.” (13) dip du’aları müstecâb boldı. Bir A’râbî

Ken‘ân’dın Mısr’ğa barmağnı rāğıb kıldı. Vaqtı ki (14) Mısr’ğa kilip şehrga kirip irdi. Tivesi ‘Aziz-i Mısr’ını öyiğa qarap yördi. A‘rābī ān-heme (15) cidd ü cehd bile tiveni nohtasını tarttı. Küçi yitmedi. Uşal küni Yūsuf ‘aleyhi’s-selām küçe (16) yüzide oturup irdiler. Ol tive toğrı Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı qaşlarığa kilip (17) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa secde kıldı. Bu A‘rābī bu hālını körüp hayrān qaldı. Bu tiveni közidin (18) yaş revān boldı. Bu tive yüz ü közini Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ayağlarığa sürter irdi. (19) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey A‘rābī qaydın kilür-sin?” A‘rābī : “Ken‘ân’dın kilür-min.” didi. (20) “Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmı bilür müsün?” didiler. A‘rābī aydı ki: “Bilür-min. Ol kişi bizlerniñ (21) peygamberimizdürler.” didi. Bāz Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Hāli niçükdür.” didiler. A‘rābī ayttı: “Hāli

[207] (1) mehcūr. Yūsuf atlığ oğlını ağaları seyrğa alıp barıp böriğa aldurupdurlar. Şundın biri oğlını firāqıda (2) yığlay yığlay közleri nā-bīnā boldı. Kette yol üstide yirni astıda bir öy kıldurup (3) ol öyğa “Beytü’l Ahzān” at qoyup şol öyde tã‘at kılip otururlar.” didi. Bu haberni (4) işitip: “Ah ‘ācize bī-çāre atam.” dip bī-hüş bolup yıqıldılar. Yana hüşlarığa kilip zār zār çün (5) ebr-i nevbahā<r> yığlap ayttılar ki: “Ey A‘rābī Ken‘ân’ğa barsañg, Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmğa aytğıl, (6) Yūsuf atlığ oğlunğızını kördüm, mağlūknı aldıda hemişe qol bağlap turadur. Sizğa du‘ā ve (7) selām didiler, digil ve yana aytğıl ki mini gāh u bī-gāh du‘āda yād kılsunlar.” didiler. Özlerini (8) vāqı‘alarını aytıp yiberey dip irdiler. Der-hāl Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip: “Ey Yūsuf bu sırr-ı (9) nühüfteni hergiz açmağay-sin.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām A‘rābīni haqqığa du‘ā-yı hayr kıldılar. (10) A‘rābī tiveni nohtasını alıp ān-heme cidd ü cehd kıldı. Tive turğalı unamadı. Bu tive zebān-ı (11) gūyā bile ayttı kim: “Eşhedü en lâ-ilāhe illa’llāh İbrāhīm Hālilu’llāh.” didi ve ayttı ki: “Ey A‘rābī sin (12) Mısr memleketidin ötüp kiter irdiñg. Min sini munda alıp kildim. Cemāl-i bā-kemāl (13) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa müşerref kıldım. Du‘ā alıp ikki cihānnı ‘azizi boldunğ. Bu kişini (14) eyyāmlarını Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmğa yitkürür-sin. Olar hem du‘ā kılırlar. Yana

ziyâde ikki cihänni (15) ‘azîzi bolur-sin.” “İmdi mini hem bir ümîdim bar, du‘â kılsalar tivelerni sa‘âdet-mendi (16) bolsam.” didi. A‘râbî ‘arz kıldı. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm tiveni haqqığa du‘â kıldılar. Ol (17) tive hem yelmeye bolup kıyâm-ı kıyâmetğaça evlâdı âb-rû taptı. Yelmeye tive anı uruğındur. (18) Qırq künlük yolnu dört künde basıp kıldı. A‘râbî Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâmni (19) işiklerığa kilip “Kişi bar mu?” dip kıçkırdı. Ol sâ‘at Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâmni Dünye (20) atlıg bir kızları bar irdi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm bile toğuşkan irdi. Ol kız yügürüp çıktı. A‘râbî (21) Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm öyde bar mular? dip sordı. Dünye ayttı: “Atam öyde ammâ sini qaşınğğa çıkmalar.” A‘râbî:

[208] (1) “Nime üçün çıkmalar.” didi. Dünye aydı ki: “Atam Âdem ‘aleyhi’s-selâmni tonlarını kiyip Şâlih ‘aleyhi’s-selâmni ‘aşâlarını onğ yanlarığa (2) koyup İshâk ‘aleyhi’s-selâm bendlerini billerığa bağlap İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâmni çoçkarlarını münğüzini çep (3) yanlarıda koyup Âdem ‘aleyhi’s-selâmni ridâlarını kitflerığa salıp Yûsuf’ni kanlıg köylekini aldalarığa koyup İdrîs (4) ‘aleyhi’s-selâmni tesbîhlerini ögürüp yıglap münâcât kıladurlar kim: “Ey Bar u Hüdâyâ Yûsufumni ölüg yâ tirigidin (5) bu kün mañga haber yitkürgıl, dip taleb kıladurlar.” didi. A‘râbî aydı ki: “Eger andağ bolsa müstecâb bolupdur. (6) Min Yûsuf’dın haber kiltürdüm.” didi. Dünye kirip Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâmğa aytıp irdi. “Kirsün.” didiler. (7) Dünye çıkıp içkerığa alıp kirdi. A‘râbî kirip Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâmğa mülâkât kıldı. Sonğra ayttı ki (8) “Ey Hüdây ta‘âlânı peygamberi, Yûsuf-ı şiddîqu’llâh atlıg oğluñız sizğa selâm ayttı, min Mısr’ğa barıp (9) idim. Mini tivemğa du‘â kılıp irdiler. Qırq künlüg yolnu dört künde yörüp kıldım.” Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm (10) Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmni atlarını işitip hüşdın kittiler. Yana hüşlarığa kilip zâr zâr çün ebr-i nevbahâr (11) yıgladılar. A‘râbî vâkı‘anı başdın âhîr beyân kıldı. Uruğ toğkanlar işittiler. Dostlar şâd, (12) düşmenler gam-gîn boldılar. Ya‘kûb ‘aleyhi’s-selâm ol A‘râbî’ni yüz ü közini buse kıldılar. Andın sonğ (13) du‘â kılıp ayttılar ki: “Ey A‘râbî sin mini hoş-hâl kıldıñ. Sini hem Haq sübhânehu ve ta‘âlâ ikki dünyâda (14) şâd u hürrem kılgay.” didiler. A‘râbî ayttı: “Ey

Ḥudāy ta‘ālānı peygamberi otuz kızım bar, ašlā oğlum (15) yoq. Bir du‘ā kılsañgız Ḥudāy ta‘ālā mañga hem oğul kerāmet kılsa.” didi. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām du‘ā kıldılar. (16) Ol kişini du‘ālarını berekātıdın ol A‘rābī altmış oğulnı atası boldı. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām (17) bu vāqı‘anı oğlanlanlarığa ayttılar: “Yūsuf’ nı böri yidi, dimediñler mü? Ḥālā mışırda selāmet (18) bar iken.” didiler. Oğlanları ayttılar ki ol ‘ayyār A‘rābī’dür. Yūsuf’ nı (19) şunda körgeñ irdi. Tirig iken, dip sizğa hoş āmed kılıp du‘ā alıpdur.” didiler. (20) Köñgüllerini ol şādmānlığdın hem yandurdılar. El-ķışşa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ḥadd-i belāğatğa (21) yittiler. Ḥaḳ sübhānehu ve ta‘ālā ‘ilm-i ḥikmet ve ‘ilm-i ta‘bīr kerāmet kıldı. Ḳavluhu ta‘ālā: **“Ve lemmā belega eşuddehu āteynāhu**

[209] (1) **ḥükmen ve ‘ilmen ve kezalike neczi’l-muḥsinin**”⁷¹ andağ dipdürler kim ‘Azīz-i Mışır Ḥazret-i Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (2) satıp alğan vaqtda Zelīḥā ‘Azīz-i Mışır’ nı nikāḥıda irdi. Ḥikāyetde andağ aytıpdurlar (3) her kim Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ‘Arab tilide ba‘zī du‘ālar oqur irdiler. Kim işitse vālih ü şeydā (4) bolur irdi. Zelīḥā ayttı: “Ey Yūsuf sini āvāzıñnı yaḥşılığı cān u dilimni örter. Mañga hem A‘rābī tilini (5) örgetseñg. Sini oquğanıñnı min hem bilsem.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Ḳulnı ḳullik ḥālide (6) ḳoygıl. Özini ḳullik işiğa meşğul bolğanı yaḥşı.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı her bāre başlarını (7) yumāḳ bolsa ve gīsūlarını taramāḳ bolsa özge kişiğa ḳoymay özi tarar irdi. Zelīḥā (8) ašlā tāḳat kıla’lmas irdi. Şāḥāne libāslar kıydürüp ta‘ām yise çarlap alıp birle (9) yir irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı birle loḳma ta‘ām yā bir ḳatre su tamağıdın ötmes irdi. Bir kün (10) Zelīḥā ayttı: “Ey Yūsuf niçe yıldın biri sini kūyuñgda ḳandağ za‘īf-ḥāldür-min. Aşlı bilür (11) müsün?” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Sini köñglüñgdeki ḥayālīñni nime biley.” didiler. Zelīḥā ayttı ki: (12)

---

⁷¹ Yūsuf Sūresi 22. Ayet(12/22): “O, tam erginlik çağına girince kendisine hüküm ve ilim verdik, işte iyi hareket eden insanları biz böyle mükâfatlandırırız.”

“Minde sini maḥabbetiñg̃din özge nimerse yoḡdur. Yitti yaşımda tüşümğa kirip irdiñg̃.
Şundın biri (13) otuñg̃da köyedür-min.” dip bu beytni oḡdu:

Nazm

Sañga ey yār mihr ḡoydum, uşal (14) kün āşnā boldum,

Bolup bġgāne ‘ālemdin, bar-ı ildin, cüdā boldum,

Küyuñg̃da bolmışam (15) ser-sān, fedā iylep sañga yüz cān,

Bolup Mecnūn kibi ḡayrān, bu yañg̃lıg̃ mübtelā boldum.

Mañga (16) sin sin ki dil-ḡāhım sañga yitmes mini āhım,

Ḳıya baḡgıl eyā şāmım, ‘aceb baḡtı ḡara boldum.

Yūsuf (17) ‘aleyhi’s-selām aydılar kim: “Mañga maḥabbet ḡılğunça iriñg̃ ‘Azīz-i Mışr’ga maḥabbet ḡılğaniñg̃ bihraḡdur. Sañga (18) Ol fā’ide ḡılır.” didiler. Zelīḡā aydı: “Ey Yūsuf min sini ‘Azīz-i Mışr’dın yüz ḡışşe artuḡ bilür-min.” (19) didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Andaḡ bolğaniñg̃ bī-fā’ide. Mundaḡ sözleriñg̃ hem (20) bī-hūde.” didiler. Zelīḡā ayttı: “Ey Yūsuf tiriglik baḡını nev-restesi-sindür. Cānımını (21) ḡoşluḡı tenimni ḡūblıḡı közümni rüşeni ve gevhəri sindür-sin. Mini tiriglikim sini dīdāriñg̃ bile.”

[210] (1) dip nāle vü zārī birle söz ayttı. Andın kiyin Yūsuf ‘aleyhi’s-selām özlerini tartıp ḡaçıp (2) yördiler. Zelīḡā Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa üç yüz altmış tün her biri bir türlük metā’ dın yitkürüp (3) ḡayyār ḡılıp ḡoydı. Her kün üç ḡısm libās kiydürüp zīb ü ziynet birür irdi. Yana bir kün (4) Zelīḡā’nı bir büstānını bar irdi. Çarlap alıp ayttı: “Ey Yūsuf uşbu ḡısm büstānlarını (5) aşlā temāşā ḡılmay-sin.” dip irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Mini bāḡ u büstānım Ken’ān’da ḡaldı. (6) Mañga özge bāḡ u büstān, taḡt u baḡt kirek imes.” didiler. Zelīḡā ayttı: “Min sini köp zer ü zīver dürr ü (7) cevāhir ve pul ü mällarımını birip satıp aldım ki vişāliñg̃ bile köñglümni ḡoş ḡılır mukin min, (8) dip sini

firākı̄nġda yıġlap közlerim zebūn boldı. Kāşkī birer vaqt ārzūm ƙanġunça (9) köra'lsam. Sin mini zer-ħarīd satıp alġan ƙulum-sin. Maġga nime üçün gerden-tāblik ƙılır-sin?" (10) didi. Yūsuf 'aleyhi's-selām aydılar: "Min ƙaçan siniġ ƙuluġ bolur-min? Ĥazret-i Ĥaƙ-sübħānehu ve ta'ālānı (11) ƙulıdur-min." didiler. Zelīħā ayttı: "Ey Yūsuf ƙoluġnı köksümġa ƙoyġıl, sini firākı̄nġda yürekimde (12) köyedurgen otı ħarāretini bilġıl. Mini köġlümni ħoş ƙılġıl." didi. Yūsuf 'aleyhi's-selām (13) ayttılar: "Ey Zelīħā mindin andaġ ƙama' ƙılmaġıl. Zinā işi mindin kilmes. Ümīdiġni üzġıl. (14) Ĥudāy ta'ālānı ġazabıdın ƙorƙadur-min. 'Azīz-i Mışır ħaƙƙını saƙlar-min." didiler. Zelīħā ayttı: "Ey Yūsuf (15) eger bu işke Ĥudā'dın ƙorƙar bolsaġ sini üçün ħazīnedeki mällarımını bīve ve bī-çārelerġa (16) şadaƙa ƙılayın. Günāhıġnı 'afv ƙılġay." didi. Yūsuf 'aleyhi's-selām ayttılar: "Günāh ƙılıp tevbeġa (17) muħtāc bolġandın ol günāhı ƙılmaġan ħūbdur." didiler. Zelīħā'nı açıġı kilip ayttı kim: "Ey Yūsuf (18) sözümni ƙabül ƙılmasaġ bāġƙa işlegeli yiberür-min. Anda köp miħnet ü meşaqƙat tartar-sin. (19) Ān-heme, 'izzet ü ħürmet, baħt u devlet, nāz u ni' met saġga yaraşmadı. Devletni ƙadrini bilmediġ." didi. (20) Yūsuf 'aleyhi's-selām: "Her ne ƙılsaġ fermān-ber-dār-min. Ammā sini andaġ işiġni herġiz ƙılmas-min." didiler. (21) El-ƙışşa, 'Azīz-i Mışır bir bāġ ƙıldurur irdi. Anda 'imāret ƙılġalı ħalknı işletür irdi.

[211] (1) Yūsuf 'aleyhi's-selāmı yir çapġalı şunda buyurdu. Ol bāġnı içide miġ türlü mīveler (2) reng-ā-reng güller açılıp arıġda sular aƙıp turar irdi. Yūsuf 'aleyhi's-selām yaħşı libāslarını (3) taşlap merd-kārçilik tonlarını kiyip ketmenni alıp işke meşġul boldılar. Bāġbānlar kilip (4) "Ĥayf, şundaġ ƙişige işin buyurupdur." dip ƙollarıdın ketmenni alıp irdiler. Hergiz unamadılar. (5) Bāġbānlar ayttı: "Siz temāşā ƙılıp olturuġ. İşni bizler ƙılalı." didiler. Şol küni bir ƙişi on (6) künlük işni ƙıldılar. Heme ƙişiler bildiler kim uşbu oġulnı berekātıdın munça iş boldı. (7) Ammā Zelīħā öyde ƙalıp irdi. Hergiz tāb u tāƙat ƙıla'lmadı. Bāġge barmaslikige ħiç (8) 'ilāc tapa'lmadı. Bir niçe ƙızlar birle barıp bāġnı dīvārını tişip baƙsa Yūsuf 'aleyhi's-selām (9) namāz oƣup

turadurlar. Köziğa taķı hūbraķ ve bihraķ köründiler. Bī-tāķatlıkdin bāgķa yūgürüp (10) kirdi, aydı: “Ey Yūşuf devlet ü ‘izzetni bilmediñg. Mundın ziyāde miñnet ve meşakķatğa qalır-sin.” (11) didi. Yūşuf ‘aleyhi’s-selām: “Her ne körgüzseñg mañga uşal devletdür. Bī-hūde sözleriñgdin (12) bu işleriñg mañga şādılığdur.” dip. Hergiz közleriğa ıladılar. Söziğa hem iltifāt kılmadılar. (13) Āħirü’l-emr Zelīhā’rı bir inekesi bar irdi. ‘Arz-ı hālını añga ayttı. İneke hem Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmķa (14) köp naşīhat kıldı. Hīç te‘şīr kılmadı. Zelīhā Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmı a-teş-i ‘ışķıda helāk (15) bolgu dik boldı. Ayttı: “Ey ana bu iş kıladurğan iş imes dir-sin. Mini cānımğa derd üstiğa (16) dağ qoyar-sin. ‘ışķrı derdin min tartadur-min. Cānımğa tüşken otı köyişni min bilür-min. (17) Cānım biledür. Eger qoluñgdın kilse bu işde mañga yāverlik kılıp hālımğa baķsañg yaħşı (18) iken-sin bolmasa sin hem mañga düşmenlik kıladur-sin.” dip zār zār yığladı. İnekesini (19) miħri isip raħmı kildi ayttı: “Ey Zelīhā özüñg özüñgri Yūşuf’ğa ma‘lūm kılıp anı (20) köñgöl işiğa teklīf kıldıñg mu?” didi. Zelīhā ayttı: “Ey ana min aytmağan, ‘arz kıлмаған tedbīr qalması. (21) Hīç vech bile dāmımğa ilintürüp rām kıla’ımadım. Hergiz yüzümğa baķmaydur.” didi. İnekesi

[212] (1) ayttı: “Ey Zelīhā mañga bir munça māl birgıl, min anı sañga andağ kılay kim sindin bir sâ‘at ayrılırğa (2) tāķatı bolmasun. Kiçe ve kündüz sini hayāliñgde bolsun.” didi. Zelīhā ayttı: “Ey ana sin eger andağ (3) kılsañg min sindin tenimdeki cānımrı dirīğ tutmas-min.” dip miñg mişķāl altun birdi. (4) Miñg mişķāl kümiş, miñg mişķāl kāfūr birdi. Bu ineke bu mälları harc kılıp bir ‘imāret bünyād (5) kıldı. Yitti öy birbirini içide içkeriki öyini tört dīvārığa Yūşuf ‘aleyhi’s-selām (6) bile Zelīhā’rı şūretlerini yandaşturup saldırdı. Her tarafğa baķanda Yūşuf ‘aleyhi’s-selām (7) bile Zelīhā’rı şūreti körünür irdi. Gāhī kuçağlaşıp gāhī öpüşüp turur irdiler. (8) Vaķtı ki bu ‘imāret tamām boldı. Bir kün Zelīhā kiymeğan libāslarını kıyıp öziğa zīb ü ziynetler (9) birip tāvus-mest dik yasanıp ol öyge barıp oltırdı. Yūşuf ‘aleyhi’s-selāmı (10) çarlap kıltürdi. Taşķarıdın kirişleri bilen bu yitti öyni işikiğa qıfl salıp (11) aldı. Yūşuf

‘aleyhi’s-selām kirip kilip Zeliḥā’ni kördiler. Ḥaddin füzün yasanıpdur. (12) Zeliḥā turup Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa selām kıldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām yüzlerini ögürüp (13) dīvārğa baḫtılar. Ol şüretlerni körüp başqa tarafğa baḫtılar. Yana ol şüretler köründi. (14) Nā-çār bolup Zeliḥā’ğa baḫtılar. Zeliḥā ayttı: “Ey Yūsuf ne yaḫşı körkük yüzünġ bardur.” didi. (15) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Gürda sasır.” didiler. Zeliḥā ayttı: “Ne yaḫşı saçların bar.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (16) “Gürda tökülür.” didiler. Zeliḥā ayttı: “Ḳandaġ yaḫşı közüñġ bar.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Gürda ḫurtlar (17) yir.” didiler. Aytıpdurlar kim uşbu sebebdin Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni mübārek cesedleri (18) gürda sasır, özge peygamberlerni cesedleri hergiz buzulmas, dipdürler. El-kışşa, Zeliḥā ayttı: (19) “Ey Yūsuf yüzümğa baḫğıl.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Közüm kūr boluşdın ḫorḫadur-min.” (20) didiler. Zeliḥā ayttı: “Ḳoluñġni köksümğa ḫoyğıl. Cānım rāḫat alsun.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: (21) “Dūzaḫ otıdın ḫorḫadur-min.” Zeliḥā ayttı: “Ey Yūsuf min dik çiraylık ra‘nāni köñlüñġ tilemeydür mü?”

[213] (1) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Tileydür, līkin perverdigārimdın ḫorḫadur-min.” didiler. (2) Zeliḥā ayttı: “Min sini ‘azīz cānımdın bihraḫ siver-min.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Min hemedin (3) bihraḫ Ḥudāy ta‘ālāni siver-min.” Zeliḥā ayttı: “Ey Yūsuf sinsiz bir daḫıḫa hem ḫarārım yok.” didi. (4) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Atam hem kiçe ve kündüz bī-ḫarār irdiler. Ol sebebdin ḫudukğa (5) saldılar. Sin hem mundaġ dir-sin, yana mañġa nime belālar kilür.” didiler. Zeliḥā ayttı: “Ey Yūsuf (6) mini bile birge yatıp turğıl.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Cennetdeki öylerimdın maḫrūm (7) bolur-min.” Zeliḥā ayttı: “İlgeri kilğıl mañġa yaḫınraḫ olturğıl.” Ḳavluhu ta‘ālā: “**Ve rāvedethülletī huve (8) fi beytiḥā ‘an nefsihi ve ġalleḫati’l ebvābe ve ḫālet heyte lek**”⁷² Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttı: “Ḥudā’dın (9) penāh tiler-min. Yana ‘Azīz mañġa yaḫşilik kıldı. Anı ḫaḫḫını saḫlar-min. Añġa yaman saġınmas-min ve zūlm

⁷² Yūsuf Sūresi 23. Ayet(12/23): “Onun bulunduğu evdeki (kadın) onun nefsinden murat almak istedi, kapıları sımsıkı kapadı ve sana söylüyorum, beri gel, dedi...”

(10) kılmas-min. Elbette zālīm kiři necāt tapmas.” didiler. Qavluhu ta‘ālā: “**Qāle ma‘āza’llāhi innehu rabbī ahsene** (11) **meşvāy innehu lā yeflihu’z-zālimūn**”⁷³ Vaqtī ki Zelīhā Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı azdura’lmadı. Tutmağā (12) meyl kıldı. Aydı ki: “Ey Yūsuf yüzümğā qarap hālīmni bilsenğ murādımni birsenğ.” dip (13) köp yalbardı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Körmeyin.” dip yüz öğürüp irdiler. Bayağı şüretlerini (14) kördiler. Her tarafğā baqsalar şol şüretlerni kördiler. Nā-çār bolup Zelīhā’nı yüziğā baqtılar. (15) Kördiler ki yasanıp nihāyetde çiraylık bolupdur. Yana yalbarıp közini yaşı aşlā kurumaydur. (16) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı bī-ihtiyār rağmları kildi. Aytıpdurlar kim Zelīhā hem andağ çiraylık (17) irdi ki Havvā anadın biri Zelīhā dik cemāllik hatun anadın toğmağan irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (18) köngli aňğā meyl kıldı. Qavluhu ta‘ālā: “**Ve lekad hemmet bihi ve hemme bihā**”⁷⁴ Su’āl: Zelīhā kāfire irdi Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğā (19) meyl kılsa ‘aybı yoğ. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām nime üçün Zelīhā’ğā meyl kıldılar? Ve hālānki peygamber- (20) -lerdin irdiler. Zinā niçük revā bolur. Cevāb, Zelīhā’nı meyli kuçmağda irdi. Yūsuf (21) ‘aleyhi’s-selāmı meyli kaçmağda irdi, Zelīhā’nı meyli harāmda irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı meyli helāde

[214] (1) irdi, Zelīhā’nı meyli ‘ıyş u ‘işretde irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı meyli ozmağda irdi. (2) Yana aytıpdurlar kim Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı meyl kıılmağı ol irdi ki: “Azīz-i Mıřr ölse nikāh (3) birle alur-min hālā dest-būs kıl-ayın.” didi. Anıňğ üçün kim Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmda yigitlik (4) hāleti bar irdi. Zelīhā hem yinği açılğan gül dik irdi. Yana Zelīhā’da rağbet bar, Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmda (5) kuvvet bar eger Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ol hālde meyl ve rağbet kıılmasalar irkeklikdin bolmağan irdi. (6) Aytıpdurlar kim cemī‘ ‘ayblardın hayyizlik ‘aybı yamanrağdur. Ammā peygamberler

⁷³ Yūsuf Sūresi 23. Ayet(12/23): “...o ise: Allah’a sığınırım, doğrusu o benim efendimdir. O, bana güzel bir mevki vermiştir. Hakikat şudur ki zalimler asla felah bulmaz, dedi.”

⁷⁴ Yūsuf Sūresi 24. Ayet(12/24): “O (kadın), andolsun ona niyeti kurmuştu...”

heme ‘ayblardın (7) berīdürler. Andağ bolsa nime üçün heme ‘ayblardın yamanraq ‘ayb Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa revā (8) bolur. Rivāyetde andağ kilipdür kim Rūḥu’l Beyān atlıg tefsīrde kiltürürler kim (9) Medīne’de Süleymān bin Yesār atlıg şāḥib-cemāl kişi bar irdi. Medīne’ni ḥatunları aṅga ‘āşık (10) boldılar. İrleri bile yatmas boldılar. Süleymān bin Yesār anı bilip ḥatunlardın kaçıp Şām’ğa (11) bardı. Yitti yıl anda turdı. Bir kiçe Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı tüşide kördi. Ayttı: “Yā Yūsuf (12) ente’llezī hememte.” Siz ol Yūsuf ‘aleyhi’s-selām-siz kim ḥatunğa meyl kıldıṅız.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (13) ayttılar: “Ente ellezī lem tühimme” Sin ol Süleymān-sin kim ḥatundın kaçtıṅ. Bes bu delīl birle (14) ma‘lūm boldı kim ḥayyizlik heme ‘aybları ketteraķı ve yamanraqıdır. Bāz maḳşūdğa kildük. Vaḳtī ki (15) Zelīḥā’ğa Yūsuf ‘aleyhi’s-selām meyl kıldılar. Zelīḥā iştan baḡını yişip sivüdi. Aldıda (16) bir büti bar irdi. Turup çāderi bile yaptı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Yaşurḡanıṅ nime?” dip (17) sordılar. Zelīḥā: “Ol secde kıladurḡan bütümdür. Andın uyalur-min.” didi. Yūsuf (18) ‘aleyhi’s-selām: “Sin ol bir pāre altun, kümişdin kılıṅan bütüṅdin uyalur-sin. Min Ḥudāy ta‘ālā- (19) -dın uyalmas-min mü kim ol ḥāzırdu.” didiler. Yana ‘ışķ u mecāzī bile hırş u şehvet (20) bir boldı. Zelīḥā bile şeyṫān bir boldı. Kōzleri bile Zelīḥā’nı kördiler. Meyl kıldılar. Yaḳın ki (21) nā-meşrū‘ işke ḳadem ḳoysalar perverdigār-ı ‘ālemdin nidā kildi kim ve bürhān mu‘cize kördiler kim

[215] (1) Öyini burçıdın āvāz kildi kim: “Ey Yūsuf ḳanatı yolunḡan ḳuş dik bolur-sin. Heme peyḡamberler (2) uça sin yirde ḳalur-sin.” dip. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sıçrap orunlarıdın turdılar. (3) Yana bir rivāyetde tam yarıldı. Ya‘ḳūb ‘aleyhi’s-selām ḥāzır boldılar. Ammā Ya‘ḳūb ‘aleyhi’s-selām (4) imes irdiler. Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām irdiler. Ḥāzret-i Ḥāḳ sübhānehu ve ta‘ālā Cebra’īl ‘aleyhi’s-selāmı (5) buyurdı kim: “Der-ḥāl barıp şıddīḳımnı günehdin yandurḡıl. Zelīḥā şeyṫān bile bir boldı. (6) Şıddīḳım yalḡuzdur.” dip ol zamān Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām Ya‘ḳūb ‘aleyhi’s-selāmı şüretlerini (7) bolup kilip turdılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı kōzleri atalarıḡa tüştı. Şehvetni (8)

hevesi ve hareketi pest boldı. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey oğlum Yūsuf sin kim zinā (9) kılmağ kimni işidür. Mundağ işlerni kılmağ peygamberler qatarıdın çıkar-sin, kıyāmetni (10) ‘azāb ve ‘uqūbetiğa giriftār bolur-sin.” Yana rivāyetde Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām üç bölek (11) hağ körsettiler. Ol hağlar heme zināni ‘uqūbetini beyāni irdi. Ol sebebdin yandılar, dipdürler. (12) El-kıssa, Zelīhā’nı köngli hoş bolup anasını imçekidin imgen dik bolup iminip: “İmdi (13) murādım hāşıl boldı.” dip süyünüp turğan vaqtda öyni burçıdın heybetlik āvāz işittiler. (14) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sıçrap turup: “Kıçağlap alayın.” dip yögürüp ornıdın turdı. (15) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kaçtılar. Zelīhā kavladı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kıyası işikke yitseler Hūdāy ta‘ālā- (16) -nı kudreti bile ol kıl cüdā bolup yirge tüşüp işik açılır irdi. Hāzret-i Yūsuf kaçıp (17) barur irdiler. Zelīhā yitip könglekleriğa kol salıp irdi. Könglekleri yırtılıp Yūsuf (18) ‘aleyhi’s-selām çıkıp kittiler. Zelīhā yüzi töben bolup yıkıldı. İkki orta tişi sındı. (19) Hāzret-i Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kıtulup kıçtılar. Zelīhā tişidin bī-haber yalağ baş Yūsuf (20) ‘aleyhi’s-selāmı arqasıdın kavlap kıçtı. Taşqarıda ‘Azīz-i Mışr’ını aldıda köp ādemler olturur (21) irdiler. Andın bu vākı‘anı körup hāyrān bolup kıaldı. Hergiz sözlegü dik tākātı kıalmadı.

[216] (1) Zelīhā ayttı ki: “Ey ‘Azīz-i Mışr siz haddin füzün ve ‘addin bīrün cevāhirātlar birip satup algen (2) kılmağnı işini körgil. Min öyge kirip uğlap irdim, minde haber yok mini bī-dār kılıp (3) nā-mahrem kolını mağğa uzattı. Min kabül kılmasam ağzıma urup ikki tişimni sındurdu. Min (4) kavlap sini kışmağğa alıp kıçtım. Hānçer birle uray dip irdim kaçtı. İmdi munı mükāfātığa (5) zindāğna salğay-sin yā bir kıattığ ‘azāb ve ‘uqūbetğa giriftār kılgay-sin. tā in ki ehl-i ‘ālem ‘ibret alğaylar.” (6) didi. ‘Azīz-i Mışr aydı ki: “Ey Yūsuf sini min hatunumağ hāram kol uzatsun, dip şol ümīd bile alıp (7) irdim mü? Min sini oğlum dip irdim. Siniğ mağğa kıılır işleriğ budur mu?” didi. Hāzret-i (8) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bisyār hacl bolup ayttılar ki: “Min mundağ işlerni hergiz kılganım yok. Zelīhā mağğa (9) töhmet bile aytadur.” didiler. Zelīhā tākāt

kıla'lmadı. Ant içip öz sözünü ma'kül kıldı. (10) 'Azîz-i Mısr bir kılığa buyurdu ki: "Yûsuf"nı çehârmîh kılip ânçünân 'azâb kılığıl ki ölse hem meyli." didi. (11) Hâzret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm aydılar ki: "Ey 'Azîz-i Mısr râst ve ğalatı ne bilmey buyursañgız kıyin peşimân (12) kılır-siz. Fâ'ide birmes." didiler. 'Azîz-i Mısr güvâh sordu. Hâzret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm aydılar: "Ol (13) bişükdeki bala güvâhdur." didiler. Ol bala Tûlham digen kenîzekni balası irdi. "Andın sorañglar." didiler. (14) 'Azîz-i Mısr aydı ki: "Ey Yûsuf ta'accüb sözlerni aytur-sin. Tört aylık bala hem sözlür mü?" didi. Hâzret-i (15) Yûsuf 'aleyhi's-selâm aydılar ki: "İnâyet-i hâzret-i İlahî bolsa minî sözüm râst bolsa sözlür." didiler. (16) Ol zamân bu balanı alıp çıktılar. 'Azîz-i Mısr sordu ki: "Ey ferzend bu nâ-ma'küllik kimdin ötti." didi. (17) Ol bala aydı ki: "Ey 'Azîz-i Mısr bağığıl ki Yûsuf.nı köyleki aldındın çâk bolsa günâh Yûsuf'dadur. (18) Arkasıdın çâk bolsa günâh Zelîhâ'dadur." didi. Baqsalar köylek arkasıdın çâk (19) bolupdur. 'Azîz-i Mısr aydı ki: "Yûsuf tâze iken, mundağ işler hatunlarını mekri turur." didi ve yana (20) aydı ki: "Ey Zelîhâ günâhnı özünğ kılip özgege yükler-sin." didi. Hâzret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâmını (21) pâklikleri ma'lûm boldı. Günâhnı Zelîhâ'ğa koydılar. Hâzret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm bolgen vâkı'alarını

[217] (1) beyân kılay dip irdiler. Hâzret-i Cebra'îl 'aleyhi's-selâm hâzır bolup men' kıldılar. Ya'nî: "Zelîhâ'nı (2) sırrını âşkâr kılip rüsvâ kılmayığıl." didiler. 'Azîz-i Mısr ayttı ki: "Ey Yûsuf bu işni sin köñglünğde (3) sağığıl min hem köñglümde tutay." didi. Yana Zelîhâ'ğa 'Azîz-i Mısr aydı ki: "Ey Zelîhâ şerm tutmap- (4) -sin öz kuluñğğa mundağ hareketler kılip yörür-sin. Bu niçük neng ü nâmûsdur. Min imdi bu (5) başımını ne yirde alıp yörür-min. Ey Zelîhâ sin haťa-kârlardın boldıñg." dip açığlap çıkıp (6) kitti. Zelîhâ ayttı ki: "Ey Yûsuf sin kaçmasañg min bu hâllerge tüşmes irdim. Min saña andağ (7) 'azâblar kılganıme haddin füzün ve 'addin bîrün bolğay." didi. Hâzret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm (8) aydılar: "Ey Zelîhâ sin perhîz kılip şerm tutmadıñg. Her ne sözi ki maña ayttılar sin hem işittiñg. (9) Hudâ'dın korkmay-sin mañlûğdın uyatmay-

sin. Nime iş kılsaŋg kıl min rāzīdur-min.” (10) didiler. Yana Zelīhā ayttı ki: “Ey Yūsuf ol zehri ki maŋga tatdurdıŋg. Min hergiz saŋga (11) içürmey qoymas-min.” didi. El-kışsa, Zelīhā’ını künden künge hāli zebūn boldı. Kiçesi uyqu (12) yoq kündüzi āram yoq tā-bāre Hāzret-i Yūsuf’ını iştiyāqları ziyāde bolur irdi. (13) Ammā bu vāqı’a Mısr’ını biş altı hātunlarığa işitildi. Olar gā’ibāne melāmet kıılır irdiler ki: (14) “Zelīhā bir qulığa ‘āşık irmiş. Hemīşe qavar irmiş, qulı qaçar irmiş.” dip qavluhu ta‘ālā: “**Ve kāle** (15) **nısvetün fi’l medīneti’mra’etü’l ‘azīzi turāvidü fetāhā ‘an nefsih**”⁷⁵ ‘Ulemālar aytıpdurlar kim ol biş altı (16) hātun Zelīhā’ğa hāsed iltür irdiler. Biri Sākī’ını hātunı, biri Bekāvul’ını hātunı, biri (17) Yasavul’ını hātunı, biri vezīrni hātunı, biri zābiṭ ki pādşā-zāde irdi anı hātunı, biri (18) mīr-āhūrni hātunı irdi. ‘Azīz-i Mısr’dın soŋg bu hātunlarını iri muqarreb pādşā irdi. (19) Bu hātunlar gā’ibāne: “Zelīhā öz qulığa ‘āşık bolupdur.” dip melāmet kıılır irdiler. Bu söz (20) Zelīhā’ğa işitildi. Zelīhā bisyār teŋg bolup özini urdı. Andın soŋg meclīs āgāz (21) kııldı, aydı: “Ey Yūsuf melāmet oqığa nişāne boldum. Bir niçe hātunlar gā’ibāne ‘ayb kıılır.

[218] (1) irmişler. ‘Arzım ol ki olarnı mihmān-dārlik kılgay-min. Sini bir vaqıtda çarlağay-min. Ol vaqıtda (2) sin āftābe cilā’ beççe alıp kirgıl.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām qabül kııldılar. Zelīhā bu hātunlarını (3) çarladı, āb ve ta‘ām qoydılar. Her qaysı hātunını aldığa bir ṭabaq aş gūştı bile bir fūlād bıçaq (4) qoydurdı. Zelīhā aydı ki: “Ey dostlarım bu aşnı gūştını öz qollarıŋgız bilen toğrap (5) yiŋgler.” didi. Andın soŋg Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı çarladı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām āftāb bile cilā’ beççe (6) kıltürdiler. Zelīhā: “Niqābıŋgı açgıl.” didi. Niqābnı yüzleridin aldılar. Ot çakğan dik (7) öyge rüşenlik peydā boldı. Bu hātunlar bir körmek bile bī-hūş bolup gūşt ornığa (8) qollarını toğradılar. Heme ṭabaqlar hūn-ālūd boldı. Zelīhā oturup küldi. Bu hātunlar bilmes (9) irdi kim gūşt toğrarlar mu? yā qollarını toğrarlar mu? Qavluhu ta‘ālā:

⁷⁵ Yūsuf Sūresi 30. Ayet(12/30): “Şehirdeki bir kısım kadınlar: Azīz’in karısı, delikanlısının nefsinden murat almak istiyormuş..., dedi(ler)”

“**Felemmā rā’eynehu ekbernehu ve қатта’ ne eydiyehünne**”⁷⁶(10) Ya’ nī bu ҳатунлар uluғ kiçik kırk ҳатун irdi. Hemesi bir körmek bile bu kısım ҳällergä қaldılar. (11) Bir vaқt hüşlarığa kilip özlerini bu ҳälde körüp cehäletdin baş kötera’lmay aytur irdiler ki: (12) “Bu ädem imestür, meger ferişte bolğay. Hudäy ta’älä özini cemälini ilğa körsetürğa munıñdın yibergendür.” (13) didiler. Zelîhâ ayttı: “Mini munıñ üçün melämet қılır-sizler. Melämet oқığa nişäne bolğunçalık (14) bar mu? yâ yoқ mu sizler? Bir körüp bu kısım ҳälge қaldıñızlar. Min muttaşıl қаşıda bolsam niçük қılay?” (15) didi. Bu ҳатунлар Zelîhâ’nı söziğa cevâb aytğunça ҳäli bî-hüş bolup oltuğan vaқtda Yûsuf (16) ‘aleyhi’s-selâm tebessüm қılıp ayttılar kim: “Ey ҳатунлар hüşlarıñğa kilıñgler.” dip irdiler. Hätunlar (17) baқsalar güşt ornıda қollarını toğrapdurlar. Heme libäs u bisätlarını қаңğa bulğapdurlar. (18) Heme ҳacäletdin başlarını қoyı salıp olturdılar. Sözlegü dik ҳälleri қалмаdı. Bu ҳатунлар (19) Zelîhâ’ğa taһsîn қılıp hemesi ‘özrler ayttılar. Ähirü’l-emr Zelîhâ özini қılğan işiğa bularnı aldıda (20) ikrâr қıldı. Қavluhu ta’älä: “**Ve leқad rāvedtühu ‘an nefsihi**”⁷⁷ Ya’ nī: “Min anı öz nefsimğa tergib қıldım, қabül қılмаdı. (21) Eger қabül қılmasañg түrlük түrlük ‘azāblar bile қaynar-min, didim. Mini Hudäyım sini şerriñdin

[219] (1) saқlapdur, didi. İmdi zindāngā saldurur-min.” didi. Bu ҳатунлар zindāndın men’ қılıp (2) ayttı kim: “Biz anı қorқutup siniñğ tarafıñğğa mā’il қılaylük.” didi. Bu ҳатунлар sordı kim: “Ey (3) Yûsuf Zelîhâ’nı sözini ne üçün қabül қılmas-sin? Ol sini ne miқdār māl birip satıp alıpdur. (4) Öldürse her қандаğ ‘azāb қılsa қılır.” didiler. Ammā köñgülleride her қaysıları: “Andın min yaһşı (5) mañğa bolğıl.” dir irdiler. Şol eşnāda Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm münacät қılıp ayttılar kim: “İlāhî Hudävendä (6) Zelîhâ yalguz irdi. Şeytān bile ikevlen bir bolup mini ‘aşî ve şermende қılayazdı. İmdi bu (7) altı

⁷⁶ Yûsuf Sûresi 31. Ayet(12/31): “... şimdi onlar bunu görünce kendisini büyük bir varlık olarak tanıdılar, (hayranlıklarından) ellerini kestiler ...”

⁷⁷ Yûsuf Sûresi 32. Ayet(12/32): “... ant ederim, onun nefsinden ben murat istedim...”

h atun a ga koşuldu. Sekkiz boldı. İmdi ne h alim ki er?” didiler. Ol zam n h atunlar maşlahat (8) kıldılar, aytular: “İmdi bu kulnı bizlerga k rg zmes bizler sa’y kılalı zind nga salsun. Şunda (9) k rer-miz.” dip Zeli h ’ga aytular: “Eger s z ngni kab l kılmasa zind nga saldur ıl.” Y suf ‘aleyhi’s-sel m (10) M n c t-ı be-derg h-ı k ziy ’l-h c t kılıp aytular kim: “Perverdig r  Zeli h ’nı ma abbetidin zind nnı mi neti ya şıra dur.” (11) K vluhu ta’ l : “**K le rabbi’s-sicn  e abb  ileyye mimm  yed’ neni ileyh**”⁷⁸ Ya’ n : “Ey Bar u H d y  zind nnı dost tutadur min kim (12) bu h atunlar mini  zleriga  arla anıdın.” didiler. Amm  bu s zleri H k s bh nehu ve ta’ l nı derg hıga (13) hoş kildi dipd rler. Na lıd r kim H zret-i Mu ammed Mu tafa şalla’llahu ‘aleyhi ve sellem aytıpdur- (14) -lar kim: “Ra met bir derim Y suf’ga kim ol s zde min bolsam zind nga unama an irdim. Aytur irdim ki (15) H d y  mini bu h atunların şerridin sa la ıl.” dip. El-kı şa, bu altı h atun her b re Zeli h ’ga aytur (16) irdiler: “Y suf’nı zind nga saldur ıl. Muni bed-n mlı ı sindin ayrılısun.” Amm  bularnı hay li: (17) “Zind nga salsa biz hem barıp k r r-miz.” dir irdiler. ‘Az z-i Mı r hem Y suf ‘aleyhi’s-sel mnı p klik (18) ve r stliklerini bildi. Bu mekr   h le ve har m-z delik Zeli h ’da ikenlikini bildi. “L kin bu (19) b bda hi  nime diya’lmay te ng bolup  hir  z m r sv  bol u dikd r-min. İmdi kirek kim Y suf’nı (20) zind nga yiberey t  ki h l yık b - d blı  kulıda iken digeyler.” didi. Na lıd r kim (21) Ey dervı -i dil-rı , k y met k ni  menn  ve şadda n  k nide heme m ’minlerni g n hını şeyt n-ı

[220] (1) la’İnni gerdeni a ko g ylar kim: “G n h kıldur an sin irdi ng b ’i  sin boldu ng. Mini bendelerim (2) g n h kılmas irdi. Bendem p kd r.” dip beliyyet-i d zah dın h l ş kılıp al ylar. (3) Şeyt nnı d zah ka yiber ylar. El-kı şa, Zeli h  bildi ki Y suf’nı zind nga yiber r boldı. (4) Zeli h  Y suf ‘aleyhi’s-sel mnı kaşlarıga kirip aytı: “Ey Y suf mini mur dımın h şıl (5) kılur musin? y  zind nga kir r m sin?” didi.

⁷⁸ Y suf S resi 33. Ayet(12/33): “(Yusuf) dedi: Ey Rabbim, zindan bana bunların davet edegeldikleri şey(i irtik b etmek)ten daha sevgilidir...”

Yūsuf ‘aleyhi’s-selām hergiz qabūl kılmadılar. Andın (6) Zelīhā ‘Azīz-i Mıŝr’ğa delâlet kılıp Yūsuf’rı zindānga salmağını ma’kūl kıldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām- (7) -mıng tonlarını alıp iski çekmen kıydürüp boyunlarığa ğull kıllarığa zencīr ayağlarığa (8) kışenġ salıp zindānga yiberdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām zindānga kırür vaqtda: “Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm” (9) dip kırdiler. Andın soġg Yūsuf ‘aleyhi’s-selām barıp bir kūŝede ikki rek‘at namāz-ı ŝukrāne (10) edā kıldılar. Ḥazret-i Ḥaḳ-sübḥānehu ve ta‘ālā zindānda ikki top dıraḥt öndürdi. Biridin yigeli ta‘ām (11) Yana biridin içgeli ŝerbet peydā boldı. Ehl-i zindānlar ŝādmān boldılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (12) ehl-i zindānlar i‘zāz u ikrām kılır irdiler. Zindānı bisātlarını arıġlap pāk u pākīze (13) kılır irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kündüzini rūze bile kıçeni namāz bile ötkerür irdiler. (14) Ol kıolı kısilġan ḥatunlar her türlü kı ta‘āmlar tayyār kılıp zindānga yiberür irdiler. Yūsuf (15) ‘aleyhi’s-selām zindān ḥalkığa birür irdiler. Zindāniler aytur irdiler kim: “Ey Yūsuf bizler sizni (16) cāndın ‘azīzraḳ bilür-miz.” dir irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttilar: “Atam cāndın ‘azīzraḳ (17) tuttu kıul bolup satıldım. Zelīhā cāndın ‘azīz bilür irdi, zindānga tüŝtüm. Sizler hem mundaġ (18) dir-sizler, yana niçük miḥnetke kıalur-min.” didiler. Ammā Zelīhā Ḥazret-i Yūsuf’rı zindānga yiberġanığa (19) yüz miġg peŝimān kıldı, fā’ide birmedi. Hergiz ārām kıla’lmadı. Közidin yaŝ kıurumadı. (20) Künni tünġa ulap aŝsız susız yıġlar irdi. ġül dik yüzi za’ferān dik sarġarıp bir sā’at (21) ve bir zamān unuta’lmadı. Derd-i firākı āteŝ-i iŝtiyākı cigerini kebāb, ḥālını ḥarāb kıldı. Tāḳat kıla’lmadı.

[221] (1) Zelīhā merdāne libās kıyip niçe kenīzeklerini birge alıp barıp zindānı iŝikiġa kıldı. Zindān-bān: (2) “Azīz-i Mıŝr kıldı oḥŝar.” dip aldıġa çıkıp tokḳuz yirde tiz büküp zemīn-būslikni becā (3) kıltürdi. Zelīhā ayttı kı: “Yūsuf’rı kıol ve ayaġdın ğull u zencīrni nime üçün aldıġg?” didi. (4) Zindān-bān: “Alġanımız yok, ġalaḥ sözdür.” didi. Zelīhā: “Kanı bu yan kıksun körey.” didi. ġull u (5) zencīrler bile alıp kıçıtılar. Zelīhā’rı ‘arzı bir körmekte irdi. Be-nāġāh kördi āḥ urup (6) feryād kılıp yürekini boşatıp alġay

yana endîşe kılip özini tohtatıp şabr u ʔâkat (7) kılip yandı. Zelîhâ öyiğa kilip başını dîvârğa urup çendân yıgladı kim: “Heme kenîzekleri (8) nâleğa kildi. Çıdamaganıdın zindân-bânğa ayttı ki: “Yūsuf”nı künde on tayağ urğıl çıdamay (9) kıçkırsun.” didi. Her künde bî-günâh urar irdi. Kıçkırganlarını işitip Zelîhâ’nı köngli teskîn (10) tapar irdi. Kenîzekleri sordı kim: “Bir bî-günâh ma’şümğa mundağ cefâ vü cevri kılmaknı bâ’ işi nedür?” (11) dip Zelîhâ ayttı ki: “Kandağ kılay? Özini köra’lmağaç tavuşını işitey dip mundağ kıılır-min. (12) Könglüm endek teskîn tapar.” didi. Yana zindânbanını çarlatıp ayttı kim: “İmdi urmağıl ammâ künde (13) bir mertebe kıçkırsun.” didi. El-kışşa, bu hâl bile bir rivâyetde altı yıl zindânda yattılar bir kün (14) münâcât kıldılar kim: “Ey Bar u Hudâyâ Hudâvendâ imdi hâl-i imgekim qalmadı. Halâslik birğay-sin.” (15) didiler. Der-hâl Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm hâzır boldılar. Hudây ta’âlâ selâmını tigürdiler. Ayttılar kim: (16) “Ey Yūsuf şeytân işini kılmadıñg, Hudây ta’âlâ ferâmüş kılmadıñg, sini şâbirlerdin (17) ve şiddîklardın kıldı.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm: “Atam selâmet bar mu?” dip (18) irdiler. “Şihhat bar, Hudây ta’âlâ selâmet saqlapdur. Sabr u taḥammül buyurdı bî-şabrlik kıılırğa (19) ‘ilâcı yok. Ey Yūsuf sin hem şabr kılgıl küni bolur ki heme Mısr halkı sañğa çâker ü bende (20) bolurlar. Ol tüşi kim körüp irdiñg anı eşerini körür-sin. Yaqındur kim bendelikdin (21) âzâdlikke tigeysin. Ol kişiler kim sañğa zulm kıldılar. Peşimân kılgaylar. Mısr’ğa

[222] (1) pâdişâh bolur-sin. Min sañğa tüş ta’bîrini örgetey.” dip ağızlarığa bir dürr-i yegâne dik (2) bir nimerse salıp irdiler. Heme temürleriğa tarqap tüş ta’bîri andın zâhir boldı. Bu ‘ilm-i hikmet ve ‘ilm-i (3) ta’bîr irdi. El-kışşa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm yana niçe müddet zindânda yattılar. Ol zencirdin gullarnı (4) hem Hudâ âsân kıldı. Her kaçan ḥâhulasalar alıp koyup yana salur irdiler. Zindânı bir burçıdın (5) Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm küçege bakıp oturur irdiler. Bir misâfir ötüp barur irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm (6) çarlap aldılar, sordılar kim: “Ne yirdin kilür-sin?” dip. Bu misâfir: “Şâm’dın kilgan ğarîbdür-min.” (7) didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm: “Min hem Şâm’dın kilgendür-min.”

didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar kim: (8) “Ya’kūb peygamberni bilür müsün?” didiler. Ol kimerse: “Özlerini ve hem hāllerini bilür-min.” didi. (9) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Anı ne hāli bar?” didiler. Ol kimerse ayttı: “Bir bülend tife bar şol tifede yolğa (10) bakıp āh Yūsuf’um āh Yūsuf’um, dip yığlap olturadurlar.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Mini selāmımnı (11) yitkürür müsün?” dip irdiler. “Ārī yitkürür-min.” didi. Yana: “Ne hāli bar?” dip sorar irdiler. Ol (12) kimerse ayttı kim: “Rengi sarğarıp bili dü-tā bolup közi nā-bīnā bolupdur.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (13) ayttılar: “Eger barsaṅgız aytıṅ kim Mısr’da zindānda bir yigitni kördüm közi giryān, bağı (14) büryān, özi hayrān, boynıda gull, qolıda zencīr, ayağıda kişēṅ yitti yıldın biri zindānda olturupdur, (15) dip selāmımnı elbette yitkürḡıl.” didiler. Ol misāfir ism-i şerīflerini sorap irdi. “Aytmaḡa (16) Hāḡ ta’ālādın ruḡşat yoḡtur.” didiler. El-kışşa, ol kimerse Şām’ğa kildi. Ken’ān’ğa kilip (17) Ya’kūb ‘aleyhi’s-selāmıni ḡaşlarıḡa kirip selām ḡıldı. Hāzret-i Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām: “ḡaydın (18) kilür-sin?” didiler. Ol misāfir ayttı kim: “Mısr’ğa sūdāḡa barıp irdim. Andın bir yigit sizge (19) selām didi.” dip Selām u peyāmımnı yitkürdi. Andın soṅḡ her ne işitkenlerini beyān ḡıldı. (20) Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām: “Atı ne irmiş?” dip sorap irdiler. Ol misāfir ayttı kim: “Atını sorsam (21) atımnı aytmaḡa fermān yoḡtur didiler.” Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar kim: “Bu şūretler bilen ki aytur-sin

[223] (1) mini Yūsuf’um bolḡay. Aṅḡa hem atını aytmaḡa men’ ḡılıpdur.” dip na’ce urup bī-hūş (2) boldılar. Heme oḡlanları kilip ol kişīḡa açıḡlap ayttılar kim: “Bu merd-i kelān kesel (3) irdi. Her kişī kilip söz aytıp keselini ziyāde ḡıladur.” didiler. Ya’kūb ‘aleyhi’s-selām hūşke (4) kildiler. Ol ḡaberçi hem kitti. Ya’kūb ‘aleyhi’s-selāmḡa Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmıni iştiyāḡları derd-i (5) firāḡları ziyāde boldı. El-kışşa, niçe maḡal ötti. Ol ḡatunları ki ḡollarını toḡrap irdiler: (6) “Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmıni cemāllerini bir körsem.” dip bisyār ārzūlar ḡılıp yörür irdiler. (7) Her vaḡtda du’ā ve selām yiberür irdiler. Aytur irdiler ki: “Zelīḡā sizni bizniḡ sözimiz birle (8) zindāḡa saldı.

Murādımızni birseñgiz hālā hem zindāndın hālāş kılur-miz.” dir irdiler. Yūsuf (9) ‘aleyhi’s-selām aytur irdi kim: “Andağ tama‘nı mindin üzünğizler. Eger min andağ kılur bolsam (10) Zelīhā’nı sözini qabūl kılur irdim. İmdi min andağ işni hergiz kılmas-min.” didiler. Heme (11) hatunlarını ümīdi üzüldi. Zelīhā Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni hīç vech birle köra’lmadı. Yūsuf (12) ‘aleyhi’s-selām zindānda körgen miñnetidin miñğ hişşe ziyāderaq miñnet ü meşakkat tartar (13) irdi. Hikāyetde andağ kiltürüpdürler kim Zelīhā niçe yıl Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni (14) tüşide körüp āteş-i ‘ışkıda örtenip yörür irdi. Āhirü’l-emr vişāl-i cemāl bā-kemālleriga (15) müşerref boldı. Murādı köñglideki dik hāşıl bolmadı. Qorqutmaq üçün zindānğa saldı. (16) Ol hem fā’ide kılmadı. Āhir endekine hūşığa kilip ayttı kim: “Min hīle yaşqa kirdim. Bir kiçik (17) balağa giriftār bolup köñgül birip munça melāmetlerğa qaldım. Evvelā ol kim şabr kılğay-min.” dip (18) kılğan işleriga peşimān boldı. Ve yana ayttı kim: “Eger Yūsuf’ni zindāndın çıkarsam hālq yana (19) zebān-ı ta‘ne-derāz kılurlar.” dip āb u ta‘ām ve libās yiberip turur irdi. Bu ešnāda Reyyān Melik (20) Sākī bile Bekāvul’ni zindānğa saldı. Bā‘ işi şol irdi kim Reyyān Melik birle mağrib pādīşāhı (21) yağı irdi. Mağrib pādīşāhı bir kün vezīrleri bile maşlahat qıldı kim: “Ne iş birle Reyyān Melik’ni

[224] (1) Tahtıdın tahte-i tābūtke tartar-miz?” didi. Vezīri ayttı kim: “Reyyān Melik’ni aldıda ikki mu‘temed kişisi (2) bar: biri Bekāvul, biri Sākī. Bularğa köp māl yibersek Sākī şarāb birle, Bekāvul aş birle (3) zehr birür. Reyyān Melik ölgendin soñğ murādımız hāşıl bolur.” didi. Bu söz mağrib pādīşāhıge (4) ma‘kūl boldı. İkki kişini çarlatıp kilip zer ü zīver birip köp va‘deler kılıp saldı. (5) Bu ikki kişi kilip bir kem-pīrğa āšnā boldı. Bir pāre zer ü zīver birdi. Bu kem-pīr bularnı Sākī birle (6) Bekāvul’ğa uçaşturdı. Olar hūb-dost bolup barış kiliş qıldılar. Āhir pādīşāhıni (7) haq u harītasını birdiler. Bular hem be-cān u dil qabūl qıldılar. Sākī fikr qıldı kim: “Reyyān Melik (8) bizge işenip öziğe hāş qıldı. Ne miqdār devletini kördük mundağ iş kılsek körünmeklik (9) bolur-min. Bu işni kılmas-min.” dip fikr ü endīşe kılıp turgen vaqtda bu kem-pīr

hem uşbu kısım (10) hayālni kılıp barıp Sākī'ğa ayttı ki: “Ey Sākī Reyḡyān Melik saḡga işenip öziġa ḡaş (11) kıldı. Yaḡşı atını mindiḡ ve yaḡşı tonını kiydiḡ. Ne miġdār devletini kördiḡ. İmdi körünmeklik (12) kılıp bir düşmenni yalġan va‘desiġa işenip ḡıyānet kılur musin?” didi. Sākī ayttı kim: (13) “Min hem uşbu kısım endişede irdim. Sizni söziḡiz mini endişemġa kuvvet boldı.” didi. Andın (14) soḡ Sākī barıp pādişāḡa ayttı kim: “Ey pādişāḡ-ı ‘ālem-penāḡ min Bekāvul’ni ḡıyını özgeçe (15) aḡġladım. Mebādā ḡıyānet kılıp bir yaman iş kılmaġay ḡaber-dār bolsunlar.” didi. Pādişāḡ (16) Bekāvul’ni çarlatıp: “Min Sākī birle sindin yaman ḡıyānetni ġümān kıludur-min.” didi. Bekāvul ayttı (17) kim: “Minde hıç bir ġümān kıludurġan iş yoġtur. Līkin Sākī’din min hem ġümān kılıp irdim. (18) didi. Bu söz bile pādişāḡ ikkisidin hem bed-ġümān boldı. “Bularnı nime kıluy?” dip ‘Azīz-i Mışır’ġa (19) maşlaḡat kıldı. ‘Azīz-i Mışır ayttı kim: “Ādemni öldürmek āsān, tırgüzmek müşkildür. Bularnı (20) zindāḡa salmak kirek.” dip Sākī bile Bekāvul’ni zindāḡa yiberdi. Sākī’ni atı Becalış irdi. (21) Bekāvul’ni atı, Yūnā irdi. Bular hem niçe kün zindānda yatıp tanuş boldılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām

[225] (1) zindāndakilerġa pend ü naşıḡat kılur irdiler. Tüş körseler ta‘bīrini aytur irdiler. Zindāniler (2) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı dost tutar irdiler. Bir kiçe Sākī tüş kördi kim bir yaḡşı bāġ-ı ārāste (3) mīveleri reng-ā-reng pişip turur. Yana bir top tak bar üç baş üzümni barıp sıkay, dip (4) ḡayāl kılıp sıkımay yip oġandı. ḡoş-ḡāl bolup Bekāvul birle kılıp Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmġa (5) tüşini taġrīr kıldı. Belki unutġanını hem aytıp birdiler. Sākī ḡayrān ḡaldı. Ayttı kim: “Tüşümni (6) mindin hem ḡūbraġ bildiḡiz. Ta‘bīrini aytiḡ.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar kim: “Sini üç (7) kündin soḡ zindāndın çıkarıp sözüḡni rāstlıġını bilip ser ü pālar birip (8) ‘özrler aytıp maşıbıḡni ziyāde kılur. ‘İzzet ü ḡürmetiḡ evvelġıdın artuġraġ bolur.” (9) didiler. Andın soḡ Bekāvul ayttı kim: “Min hem bir tüş kördüm. ḡān birçi ḡānesinde irmiş. Min (10) üç tennūr nān pişürüpdür-min. Bu tennūrlarnı biri kıızıl, biri aġ, biri sarıġ irdi. Bu nānlarnı (11) üç

zarfğa saldı. Başımğa koyup pâdişâhğa alıp baray digenimde, hevâdın kuşlar kilip (12) talaşıp alıp kittiler.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm cevâb aytmadılar. Bekâvul köp cedel (13) kıldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm: “Körmegen tüşni ta‘biri yok.” didiler. “Min uşbu kısım tüş (14) kördüm.” dip Bekâvul köp cedel kıldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmni gayretleri kilip ayttılar kim: (15) “Sini üç künden sonġ zindândın çıkarurlar. Pâdişâh sini aşkalı buyurur. Çarsûda (16) asarlar. Güştîngni kurt ve kuşlar yigeyler. Bekâvul bu ta‘biri işitip: “Min yalğan aytıp (17) irdim. Tüş körmepdür-min.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm: “Körseñg körmeseñg hem şundaġ (18) bolur-sin.” didiler. “Tağdîr ü każâ kitti. Kalemde şundaġ bitilğan irdi.” didiler. Kavlulu ta‘âlâ: (19) **“Kûziye’l emrullezî fihi testeftiyân.”**⁷⁹ Üç künden sonġ kişi kilip bularnı alıp barur boldı. (20) Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm Sâķî’ğa ayttılar kim: “Sin evvelġıdın pâdişâhğa muşarreb bolur-sin. Ammâ mini (21) unutmay. Pâdişâhğa aytgay-sin, min mundın ġalâş bolğay-min.” didiler. Bu sözleri dergâh-ı ġazret-i

[226] (1) İlâhî’ğa nâ-pesend kildi. ġazret-i İlâhî’din Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâmğa fermân boldı kim: “Barıp Yūsuf’ğa (2) aytgıl maġlûkdın yârî tilegeniġa yana altı yıl zindânda yatquzur-min.” didi. Der-ġâl Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm (3) kilip ayttılar kim: “Ey Yūsuf sini kim yaratken?” Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “ġudây ta‘âlâ yaratken.” (4) “Kuduğdın, ağalarîngni koldın, ‘Azîz-i Mışr’ni ġazabıdın, Zelîġâ’nı mekridin, şeytânı şerridin (5) kim ġalâş kılğan?” Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “ġudây ta‘âlâ ġalâş kılğan.” Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm (6) ayttılar: “Andaġ bolsa nime üçün Sâķî’ni vâsıta kılıp Reyyân Melik’din penâh tilediñg? Zindânge (7) kirgeniñgğa altı yıl bolup irdi. Bu sözüñgni cezâsıġa yana altı yıl zindânda yatmağçı bolduñg.” (8) didiler. El-kışşa, Sâķî bile Bekâvul’ni pâdişâhni kaşıġa alıp bardılar. Sâķî’ni şarâbıġa töhmet (9) bolup irdi. Sâķî alıp içti. Hiç nime bolmadı. Bekâvul’ni ol künki aşını aldıġa koydılar. İçgeli (10)

⁷⁹ Yūsuf Sûresi 41. Ayet(12/41): “... işte hakkında fetva istemekte olduğunuz mesele (böylece) olup bitmiştir.”

unamadı. Sâkı'ni kördiler. Büleñd orun birdiler. Bekāvul'nı asıp öldürdiler. Güştını (11) kuşlar yip kitti. H'āce İsmā'īl Mercānī rahmetu'llāhi 'aleyh aytıpdurlar kim: "Her kiçe Zelīhā (12) zindānga bir kūşede kilip oturur irdi. Yūsuf 'aleyhi's-selām 'ibādet kılar irdiler. (13) Yūsuf 'aleyhi's-selāmın Zelīhā birle pervāları bolmas irdi. Tanġ atqanda Zelīhā öyiga kiter (14) irdi." Bir kün Cebra'īl 'aleyhi's-selām ayttilar kim: "Ey Yūsuf bu du'ānı oquġıl, Hūdāy ta'alā sini zindāndın (15) ħalāş kılgay." dip Uşbu du'ānı örgettiler: "**Bi'smi'llāhi'r-raĥmāni'r-raĥīm yā ekberu külli kebīr veyā men lā şerike leh (16) velā nazīr ya men huve 'alā külli şey'in kadīr yā men huve bi-külli şey'in ħabīr yā ħālīķu's-şemsü ve'l-ķamerü'l-münīr rāzīķu'l-tıflu's- (17) -şagīr yā rāĥimü's-şeyĥü'l kebīr yā muĥyi'l-mevtī ve huve 'alīmün yesīr müyesser külli 'asīr ec'alnī min emrī ferĥan muĥricen (18) yā erĥamü'r-rāĥimīn.**" Vaķtı ki Yūsuf 'aleyhi's-selām bu du'ānı oqudılar. Bir ferīşte kilip Yūsuf 'aleyhi's-selāmga (19) ayttı kim: "Ey Yūsuf Reyyān Melik tüş körgey. Sin anı ta'bīrini aytur-sin. Anı sebebidin zindāndın (20) ħalāş bolgay-sin." Rivāyet kılıpdurlar kim Reyyān Melik bir kiçe ta'am köp yidi. (21) Köp vaķt oyġak oturup ħikāyet kıldurdu. Vaķtı ki uyķusı kildi. Yatıp uĥladı.

[227] (1) Bir tüş kördi. İrtesi turdu mu'abbirlerini yıġdurdı ayttı kim: "Bu kiçe tüş kördüm. (2) Tüşümde deryā-yı Nīl'ni lebide oturur irdim. Deryādın yitti inek ya'nī sigir çıķtı. Hemesi (3) sarıġ koşķa simiz imçekleridin sūt aķıp turur irdi. Yana yitti sigir çıķtı. Aruķ körüksiz (4) tişleri tonguznı tişi dik, yüzni pīlni burnı dik. Bu yitti aruķ inek, ol yitti simiz ineklerini (5) yidi. Ķarnı toymadı. Yana yitti top buġdaynı kördüm. Sebz ü ter ü tāze dānesi yitilġan sīrdān (6) ol aruķ sigirler ol buġdaynı yigeli ħaşd kıldı. Henüz yigeni yoķ irdi. Yana yitti top (7) ħoruķ küm dān-ı buġday peydā boldı. Ol yaş sebz sīrdān buġdayġa ħırmaşıp ħuruttı. (8) Bu ħālde bir ħattıġ şimāl peydā boldı. Ol yitti aruķ sigirni ve ol ħuruķ buġdaynı yoķ (9) kıldı. Munı körüp ħorķup oyġandım. İmdi ey vazīfe-yi yegān mu'abbirler. Bu tüşümni ta'bīrini (10) aytıġlar." didi. Mu'abbirler bu tüş ta'bīrini bilmediler. Üç kün mūĥlet tilediler. Üç küñdin (11) soġ ħorķġanlarıñdın

ayttılar kim: “Bu tüş perîşân ve bulğançuk tüşdür. Bizler munı (12) ta‘bîrni bilmes-
miz.” didiler. Kavluhu ta‘âlâ: “**Ķālū azğāşu ahlām vemā nahnü bi te‘vîli’l ahlâmi bi**
‘âlimîn”⁸⁰ (13) aytıpdurlar kim: “Ol kiçe Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm tüş körüp irdiler kim bir
kimerse kökdin (14) tüşüp Mısr halkını mālını kiltürüp Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı
koyunlarığa salur. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm (15) hemesini kaytarıp birürler. Vaqtı ki Yūsuf
‘aleyhi’s-selâm oyğandılar. Öz tüşleriğa andağ (16) ta‘bîr kıldılar kim ey yārânlar
sivünçi sizlerğa kim hemmeleriñiz zindândın utulur-sizler. (17) Mısr halkı açlık
sebebidin sizlerğa ul bolurlar.” Rivāyet ılıpdurlar kim ol kiçe, (18) Zelîhâ hem tüş
kördi kim Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm taht üzre başlarığa tâc oyup oturupdurlar. (19) Zelîhâ
ayağlarığa yıılır. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm Zelîhâ’nı ayağları birle iterürler. Zelîhâ
hayrân (20) aldı. Zelîhâ oyğandı irse âh urup ayttı kim: “Tüşümde hem öñgümde hem
h‘ârılar mañğa (21) boyun sunmas.” didi. El-ışşa, Mu‘abbirler pâdişâhnı tüşini ta‘bîrini
bilmediler. Pâdişâh ğazab birle

[228] (1) ayttı kim: “Şunça yıldın biri ni‘metimni yidiñizler. Yana tüşümni perîşân u
bulğanç dir sizler.” (2) dip uluğlarını öldürdi. Ol hâlde Sâķî’ni yâdığa tüşti. Ayttı: “Ey
pâdişâh-ı ‘âlem-penâh (3) sizni tüşiniñizni ta‘bîrini aytadurğan kişi bardur. Mini aña
yiberiñiz.” didi. Reyyân Melik (4) sordı: “Ol kimdür?” Sâķî ayttı: “Bir yigitdür. Dâna ve
râst-güy ve hoş-rüy.” Melik sordı: (5) “Ol yigit andadır.” Sâķî ayttı: “Ol zindâdadur.”
Pâdişâh Sâķî’ni yiberdi. Sâķî zindânğa (6) kildi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı pâdişâhğa
aytmağandı uyalıp köp ‘özrler ılıp ayttı kim: (7) “Sizni ferâmüş ılıpdur-min.
Günâhımnı ‘afv ılğay-siz.” didi. Andın soñğ ayttı: “Ey (8) şiddîk bir müşkil tüşni
cevâbığa kilipdür-min kim yitti aru sigir, yitti simiz sigirni (9) yipdür. Ve yana top
uru buğday, yitti top sebz buğdayğa ırmaşıp urutupdur. Bularnı (10) ta‘bîri
nimedür? Pâdişâh bu tüşdin köp ğam-ğın bolup mini sizğa yiberdi. Cevâbiñizğa (11)

⁸⁰ Yūsuf Sûresi 44. Ayet(12/44): “Onlar da dediler ki: (Bunlar) karmakarışık (ve yalancı) düşlerdir. Biz böyle düşlerin tabîrini bilici (kimse)ler değıliz.”

muntazır bolup turupdur.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar kim: “Yitti simiz inek, yitti yıl (12) ma‘mürlik bolğay. Ol yitti baş sebz buğday oldur kim aşığ yaǵşı kilür. Ol yitti aruğ (13) sigir oldur kim yitti yıl қаһçılık bolur. Ol yitti top қuruğ buğday oldur kim āsmāndın (14) yamğur yağmas. Aşığ ikse hem bitmes. Köp ādemler nān, dip cān birgeyler. Ata oğuldın (15) ana kızdın қаçar.” Naқlıdür kim Resūl-ı Ekrem şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem ayttılar kim: (16) “Raḥmet birāderim Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kim on ikki yıl zindānda yatıp tüşni ta‘bīrini pādişāhğa özüm (17) barıp aytar-min, dip bahāne bile çıқmaқnı iḥtiyār қılmadı. Eger min bolsam şol bahāne birle (18) çıқar irdim. Ḥudāy ta‘ālā öz fażl u keremi birle selāmet saқlap. Şādlik bisātıda ğamnı (19) zindānda könglini şād u ḥurrem tutupdur. Ḥaқ ta‘ālā bir bahāne bile pādişāhnı yiberip yüz miñg ‘izzet (20) ü ḥürmet bile zindāndın çıқarur.” El-қıssa Sāķī pādişāhğa barıp Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (21) aytken ta‘bīrlerini beyān қıldı. Pādişāh ḥayrān қaldı. Ayttı kim: “Yana barıp munı tedbīrini

[229] (1) sorğıl.” didi. Sāķī kilip “Munı tedbīri nedür?” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Yitti (2) yıl aşığ tarıg köp iksünler. Ḥūrāklarığa lāyıq yançsunlar, қalğanını yançmasdın, anbār (3) қılsunlar. Bu yitti yıldın soñg yana yitti yıl kilğay, āsmāndın yamğur yağmağay, yirdin giyāh (4) önmağay. Ol yitti yılğı yıққан aşığ buğdaynı bu yitti yılda yigeyleyler. Sāķī barıp Melik’ge (5) bu sözlerni beyān қıldı. Reyyān Melik bu sözlerni işitip ḥüb yaǵşı fehmlap Sāķī’ğa ayttı kim: (6) “Barıp tüşümni ta‘bīrini aytken yigitni munda mini aldımğa kiltürğıl.” Sāķī kilip (7) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa Reyyān Melik’ni sözini tigürdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Mini ‘Azīz-i Mısr (8) Zelīḥā’nı sözi birle zindānğa salıp irdi. On ikki yıl boldı munda oturupdur-min. (9) Barğıl, pādişāhğa aytğıl evvel ḥatunlarıge Zelīḥā’nı aldıda қollarını toğradılar. ‘Azīz-i (10) Mısr birle Zelīḥā’nı қamtū қılıp sorsuñg ki қollarını nime üçün toğradılar.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (11) maқşūdları ol irdi ki: “Zindānğa tüştüm günāhım bar yoқını pādişāh bilsün, zindānğa (12) nime sebebdin tüşüp irdiñg dise, min ḥatunlarnı қılğan

mekr ü hîlelerin aytsam, pâdişâhğa (13) hoş kilmes özi sorap bilsün.” didiler. Resûl ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Ol küni Yūsuf (14) ornıda min bolsam der-hâl zindândın çıkar irdim. Birâderim Yūsuf ol işni yaḥşî kıldı. (15) Reyyan Melik’ni köngli şâf u rüşen bolsun.” didi. Sâķî kilip Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm sözlerini (16) Reyyan Melik’ge ‘arz kıldı. Melik ol ḥatunlarını ve hem Zelîḥâ’nı çarlap Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmni ḥâllerini (17) ve hem ḥatunlarını ḥâlini Zelîḥâ birle Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmni heme vâķı’alarını sordı. Ḥatunlar (18) gümân kıldılar kim: “Bu kışşalarını pâdişâh işitip bizlerdin sorar.” dip hemeleri Zelîḥâ başlıg (19) Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmni pâklik ve bî-günâhlikleriġa ikrâr kıldılar. Ol ḥâlde Zelîḥâ Sâķî’din (20) sordı kim: “Yūsuf mindin şikâyet kılip hîç söz sözledi mü?” Sâķî ayttı: “Sini yamanlap hîç (21) aġzıġa almadı. Zelîḥâ ayttı: “Aḥsenetü zihî ‘âlem zihî ‘âbid zihî müttakî on ikki yıl zindânda

[230] (1) mini töhmetimdin yattı. Şundaġ bolsa hem mini sırrımni fâş kılmadı.” dip cāyidin turdı. Pâdişâhni (2) ordasını ortasında ayttı: “Ey pâdişâh-ı ‘âlem şol vaķtġaça ‘aşıklıġım mecâzî irdi. (3) Aytıp irdim ki: “**Mâ cezâ’u men erâde bi’ehlîke sū’en**”⁸¹ ,ya’ nî sini ḥânedânıngġa yaman saġıngan kişini cezâsı (4) nimedür, dip irdim. İmdi ‘aşıklıġım ḥaķîķî boldı. Râstni aytur vaķt boldı. Ḳavluhu ta’âlâ: (5) “**Ḳâletimrae’tü’l ‘azîzi’l âne ḥaşḥaşa’l ḥaķķu**”⁸² Heme günâh mindedür. ‘Āşık bolġan mindür min. (6) Yūsuf’ni öyge çağırġan mindür min. Anı ḳovalap itekini yırtġan mindür min. Aṅġa günâhni (7) min yükledim, günâh-kâr mindür min ve ol râst-gûlardındur.” didi. Aytıpdurlar kim: (8) Zelîḥâ Melik birle ‘Azîz-i Mışr aldıda üç sözni râst ayttı, birinçi “**Āne ḥaşḥaşa’l ḥaķķu**”⁸³ , ikkinçi “**Ene (9) râvedtehü ‘an nefsihi**”⁸⁴ didi, üçünçi “**Ve**

⁸¹Yūsuf Sûresi 25. Ayet(12/25): “...zevcene kötülük etmek isteyeninin cezası ... ne olabilir.”

⁸² Yūsuf Sûresi 51. Ayet(12/51): “...Aziz’in karısı da şöyle dedi: Şimdi hak meydana çıktı...”

⁸³ Yūsuf Sûresi 51. Ayet(12/51): “...şimdi hak meydana çıktı...”

innehu le mine's-ş-şadikîn"⁸⁵ didi. Bu üç sözni şerâfetidin (10) üç kerâmet taptı. Kâfire irdi, İmân taptı. Qarı irdi, yaş boldı. Yana Yûsuf 'aleyhi's-selâmğa (11) cüft boldı. Yana Zelîhâ ayttı: "Ey pâdişâh-ı 'âlem eger Yûşuf bul vaqtğaça zindânda turmasa irdi. (12) Anı 'ışkıda min özümni helâk kılar irdim." didi. Pâdişâh Yûsuf 'aleyhi's-selâmğa Sâkı'din (13) bu sözni aytıp yiberdi kim: "Hârunlar öz günâhlarığa ikrâr kıldılar. Kil öz huzûrîngda (14) olarnı 'azâb kılay." didi. Sâkı zindânğa kildi. Ol hârunları ve hem Zelîhâ'nı ikrâr (15) kılganını ve pâdişâhnı aytken sözünü Yûsuf 'aleyhi's-selâmğa bir bir beyân kıldı. Yûsuf 'aleyhi's-selâm (16) ayttılar: "Bu sözlerni soratğam alarnı 'azâb kıldurmak için imesdür. Belki anı için (17) irdi kim 'Azîz-i Mışır bilsün kim min Zelîhâ'ğa hıyânet kılganım yok. Hudâ ta'âlâ hıyânet-karlar (18) işini yaşıllıkke çıkarmas." didiler. 'Abdu'llâh ibni 'Abbâs razıya'llâhu ta'âlâ 'anhümâ aytıpdurlar, (19) vaqtı ki Yûsuf 'aleyhi's-selâm: "Min hıyânetçi imes-min." dip özlerini yaşılladılar irse Cebra'îl (20) 'aleyhi's-selâm hâzır bolup ayttılar: "Ey Yûsuf Zelîhâ'ğa meyl kılmadıng mu? Öz nefsiñni (21) yaşıllıkke çıkarur-sin." Yûsuf 'aleyhi's-selâm ayttılar: "Köñglüm yaşıldur. Nefsimni yaşı dimes-min.

[231] (1) Bu nefis elbette yaman işke buyuradurğandır." Qavluhu ta'âlâ: "**Ve mâ uberrî'u nefsi inne'n nefse'le emmâretün (2) bi's sū'i**"⁸⁶ aytıpdurlar Yûsuf 'aleyhi's-selâmı Melik'ge ayttılar. Melik'ni müştâklığı ziyâde (3) bolup memleketini âhûnd u 'ulemâ ve ekâbir ü eşrâflarıdın libâs-ı mülük-âne birip yiberdi kim: (4) "Yûsuf'ni mañğa kiltürüñgler. Özüm için hâliş kılay. Ya'nî memleketni işlerni (5) aña

⁸⁴ Yûsuf Sûresi 51. Ayet(12/51): "...ben onun nefsinden murad almak istedim..."

⁸⁵ Yûsuf Sûresi 51. Ayet(12/51): "...o ise seksiz şüphesiz doğru söyleyenlerdendir."

⁸⁶ Yûsuf Sûresi 53. Ayet(12/53): "(Bununla beraber) ben nefsimi terbiye etmem. Çünkü nefis, olanca şiddetiyle kötülüğü emredendir muhakkak..."

tapşuray.” didi. Qavluhu ta‘ālā: “**Ve k̄āle’l melikū’tūnī bihi estaḥliṣhu linefsī**”⁸⁷ Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bu beşāretdin (6) ḥursend bolup zindān işikiğa kilip başlarını yudılar. Saçlarını taradılar. Pādişāhāne (7) libāslarını kiydiler. Tāc başlarığa qoydılar. Zindān ḥalkı hemeleri yığlaşıp ayttılar: (8) “Ey Yūsuf köp yıllar bizlerğa aş ve nān birdiñiz. Köp yaḥşilikler kıldıñız. İmdi bizler (9) sizdin ayrılıp bu zindānda qandağ turur-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām qayıp Sāķī’ğa ayttılar: (10) “Pādişāhğa bargıl aytğıl kim Yūsuf aytur köp yıllar boldı. Bu zindān ḥalkı birle üns alıp (11) irdim. İmdi min çıkıp barur bolsam bularını közi giryān, bağı büryān bolup qalurlar. (12) ‘İnāyet kılip öz keremi birle bularını āzād kılip günāhlarını bağışlasun. Bolmasa mini bulardın (13) ayırmasun.” didiler. Sāķī barıp Melik’ge aytıp irdi. Melik hemesini āzād kıldı. **Latīfe** (14) bu kün dünyāda Yūsuf ‘aleyhi’s-selām şefā‘ ati bile Reyyān Melik zindānılıqlarını āzād kıldı. Tañğla (15) maḥşerde Muḥammed Muştafā şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem şefā‘ atleri birle ‘āşī ümmetlerini Ḥudāy ta‘ālā dūza ḥdın (16) āzād kılsa hiç ‘acīb ü ğarīb irmes. Qaçan Yūsuf ‘aleyhi’s-selām zindān ḥalkı birle zindāndın çıktılar. (17) Kördiler kim altun araba turupdur. Ol zamānede resm andağ irdi ki her kimni pādişāh ‘izzet kılsa (18) altun arabağa salıp yörür irdiler. El-kışşa Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa pādişāhāne libāslar (19) kiydürüp başlarığa tāc qoyup altun arabağa olturğuzup pādişāhnı ordasığa (20) alıp bardılar. Mışr ḥalkı bu nev‘ i‘zāz u ikrāmlar bile körüp ayttılar kim: “On ikki yıl boldı (21) bu oğulnı qolıda zencir ayağıda kişen zindānğa alıp barur irdiler. Bu kün bu kısım devletke

[232] (1) müşerref bolupdur.” didiler. Vaqtı ki Yūsuf ‘aleyhi’s-selām pādişāhnı aldığa kirdiler. Selām (2) ayttılar: “Es-selāmu ‘alā mine’t-tebe‘al-hüda” Melik Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa öz yanıda orun birdi. (3) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa Melik yitmiş til birle sözledi. Hemesiğa cevāb birdiler. Melik taḥsīn ve (4) āferīn kıldı. Andın soñğ

---

⁸⁷ Yūsuf Sūresi 54. Ayet(12/54): “Padişah: Getirin onu bana, dedi, onu kendime has bir (müsteşar) edineyim...”

Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ‘İbrānī tili birle du‘ā kıldılar. Melik sordı: (5) “Bu niçük tildür?”

Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Atalarım tilidür.” Heme halāyık inşāf kılıp ayttılar kim: “Rüy-ı (6) ‘ālemde ādem ferzendi içide mundın hūbraḡ ve bihraḡ kişi yoḡtur.” didiler.

El-ḡıṣṣa Reyyān Melik (7) sözledi, tüşini ta‘bīrini sordı. Cevāb-ı dil-peḡīr işitti ayttı kim: “Bu kün sizni ḡadr ü menziletinḡiz (8) bilindi. Ve her nime ki mini taşarrufımdadır. Sizḡa inandım. Vezīrlıkni sizḡa birey-min.” didi. (9) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Vezīrlık ‘Azīz’ni ḡaḡḡıdır, anıḡ ḡaḡḡı mini demimde köpdür. Ol (10) tirig bar, min vezīrlıkni iḡtiyār kılmas-min.” didiler. Melik ayttı: “Ey Yūsuf pādişāhlikke lāyık (11) mindür-min. Ammā sizni heme biglerdin kette kılıp bülend orun birsem dir-min.” didi. (12) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey Melik maḡḡa yirni ḡazīnesini tapşuruḡ ya‘nī her ḡāşılātıge yirdin (13) öner. Mini aḡḡa ḡazīneçi kılıḡ başka mansıb maḡḡa kirekmes. Dihḡānçilikni yaḡşı bilür-min.” didiler. (14) ḡavluhu ta‘ālā: “**Ḳāle’c’alnī alā ḡazā’ini’l arz innī ḡafīḡun ‘alīm**”⁸⁸ Melik ḡoşnūd boldı. Ol işni Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmḡa (15) tapşurdı. Yana ayttı: “Ey Yūsuf mini mülkimni her niçük taşarruf kılsaḡ ḡılıḡ velī ikki işdin (16) özüḡni saḡlaḡıl, biri ol kim perde içideki ḡatunlarım birle kenīzeklerim birle sözleşmeḡıl.” (17) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar kim: “Ey melik bizni şerī‘atımızde ol iş ḡarāmdur.” yana melik ayttı: “Mini birle (18) bir ḡabaḡda aş yimeḡil. Min hem siz birle aş yimes-min.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey melik min hem siziḡ (19) birle aş yimeḡay-min.” Köḡḡülleride ayttılar: “Maḡḡa hem ‘ārdur-sin, Şeddād uruḡıdın-sin. Min (20) Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selām oḡlı İşḡāḡ ‘aleyhi’s-selām nebīresi İbrāḡīm ‘aleyhi’s-selām nāfilesidür-min.” Andın (21) soḡḡ Melik Yūsuf ‘aleyhi’s-selām üçün ḡaşr-ı ‘ālī binā kıldurdı. Pādişāḡ ḡorḡtı ki:

---

⁸⁸ Yūsuf Sūresi 55. Ayet(12/55): “(Yusuf): Beni memleketin hazineleri üzerine (memur) et. Çünkü ben onları iyice korumaya muktedirim, (bütün tasarruf şekillerini de) bilenim, dedi.”

[233] (1) “Yūsuf ‘aleyhi’s-selām mini ĩmānġa da‘ vet kılsa min anġa nime cevāb birgeymin.” dip andın soġ (2) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmġa: “İkin tikinni işini sizġa inandım. Mülkümni sizġa tapşurdum. (3) Min qarıdım yaşım ulġaydı.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām yitti yıl ikin tikinni iktürdiler. Aşlıqlarını (4) samanı birle kömdürdiler. Taglarda çukurlar kazdurup. Ol çukurlarını aşlık birle (5) tolġuzdılar. Ol erzānçilik ve ma‘ mürçilik yıl tamām boldı. Kahtçilik yılı yitüşdi. Bir batman (6) arpa bir altun boldı. Vaqtı ki kaht kilür kiçesi boldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām hizmet-kārlarġa: “Arpa nānı (7) pişürüp koyunġlar bu kiçe seher vaqtıda maġa kiltürüp biriġler.” dip buyurdılar. Hādimler (8) aytkenleri dik kılıp koydılar. Kaçan seher vaqtı boldı. Melik: “Köp qarınım açtı.” dip oyġandı. Yūsuf (9) ‘aleyhi’s-selām pişürttürüp koyġan arpa nānıdın kiltürüp birdiler. Melik yip körüp ayttı: (10) “Ey Yūsuf ‘ömrümde mundaġ tatlıġ nān yigenim yok irdi.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aydılar: “Ey melik (11) ol arpa nānıdur. At ve sigirlerni hūrākıdur ammā anı tatlıġ bolmaġı kahtçilikni eşeridür.” (12) Andın soġ halāyıkġa ölçek birle aşlık birdiler. Bı-çäre ve kem-baġallarġa aşlık şadaġa kıldılar, bay (13) ve tüvānalarġa sattılar. Yarmaġ aldılar pādışāhnı ġazınesiġa saldılar. Aytıpdurlar kim: “Yitti yılda (14) ġazıneni yarmaġ birle toldurdılar.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmġa uşbu manşıbnı bireduġan vaqtıda Melik (15) şart kılıp irdi kim biş yıllık ikinni ġaşılātını melikġa birġaylar, ikki yıllık ġaşılını Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (16) özleri alġaylar. Vaqtı ki huşul tuttu. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmġa yitti bir batman buġday on ġarvār ġaşıl (17) tökti. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām buġdaylarını kavuġı birle anbārladılar ġüye tüşmesün, dip. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmını (18) kırk ġācibleri bar irdi. Mışır uluġları her kün mülāzimetleriġa barur irdiler. Evvelġı yıl halāyıklar (19) altun kümişlerini birip aşlık aldılar. İkkinçi yıl at ve tive ve sigirlerni birip aşlık aldılar. Üçünçi (20) yıl kul çörielerini sattılar. Törtünçi yıl vatanlarını sattılar. Bişinçi yıl öy esbāblarını sattılar. Altınçi (21) yıl oġul ve kıızlarını sattılar. Yittinçi yıl özlerini sattılar. El-kışşa, Mışır memleketini Reyyān Melik ġazret-i Yūsuf’ge

[234] (1) bağışladılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām qabūl qılmadılar. Ol zamān Hāzret-i Cebra’īl kilip ayttılar kim: “Ey Yūsuf (2) pādīşāhlikni qabūl qılığıl fermān-ı ilāhī şoldur.” didiler, qabūl qıldılar. Yurt köp ma‘mūrçilik (3) boldı. Qahtçilik ber-taraf boldı. Āsāyiştelik ve ‘adālet birle sürediler. Ammā Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (4) yollarığa tusqavul qoyup irdiler. “Qaçan uzun boylük körklük yüzlük alpağut yigitler (5) kilse mini aldımğa alıp kiliñgler.” dip irdiler. Ya‘qūb ‘aleyhi’s-selām oğlanları on yigit (6) hemelerini qadd u qāmetleri bir dik şehrgā dāhil boldılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa kilip haber birdiler. (7) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bildiler kim ağalarıdır. Bir rivayetde aytıpdurlar kim: “Yūsuf ‘aleyhi’s-selām- (8) -nı satılğanlarığa yigirme yitti yıl bolup irdi. Bu yigirme yitti yılını içide Yūsuf ‘aleyhi’s-selām atalarığa (9) illig mertebe nāme bitip yiberdiler. Hūdāy ta‘ālānı emri birle hīç nāme Ya‘qūb ‘aleyhi’s-selāmğa yitmedi. El-qışsa (10) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām olarnı tanıdı, olar Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı tanımadılar. Köp zamānlar ötken (11) üçün tanımadılar. Şaḥīḥ rivāyet oldur kim kırq yıl ötken irdi yā ki Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (12) olarığa niqāb birle sözleşip irdiler. Anıñ üçün tanımadılar. Qavluhu ta‘ālā: “**Ve cā’e iḥvetü yūsufe (13) fedeḥalū’ ‘aleyhi fe’ arafehum ve hum lehü munkirūn**”⁸⁹ Vaqtı ki Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ağalarını kördiler ve olarnı (14) qılğan işleri yādlarığa tüştı. Hāhladılar ki ol işlerini ayıp serzeniş kılsalar (15) Hūdāy ta‘ālā Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı köñgüllerığa vaḥy kıldı: “Ey Yūsuf olarığa bu kerret qaytmağıl. (16) Yana kilğusıdır. Olardıñ merḥametiñni dirig tutmağıl.” dip Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ağalarını kördi kim (17) yolını gerd ü gubarı reng ü rüylarığa oturupdur. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām köñgülleride ayttılar: (18) “Mini uluğlıgım zāhir bolsun bularnı sivüntürüp yibereyin.” dip sordılar: “Qaydıñ kilür-sizler?” Olar (19) aydılar: “Ken‘ān’dın kilür-miz, Ya‘qūb ‘aleyhi’s-selām oğlanları-miz.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar: (20) “Atañız tirig barlar mu?” ağaları ayttılar: “Belı.” Yūsuf

⁸⁹ Yūsuf Sūresi 58. Ayet(12/58): “Yusuf’un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler. (Yusuf) onları tanıdı, onlar ise kendisini tanıımıyorlardı.”

‘aleyhi’s-selām sordılar: “Nime iş kılurlar?” (21) Olar ayttılar: “Peyğamber tururlar. Hudāy ta‘ālāğa tã‘at u ‘ibādet kılurlar.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar:

[235] (1) “Kimdin kimge peyğamberdürler?” ağaları ayttılar: “Hağdın halkğa peyğamberdürler.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (2) ayttılar: “Peyğamber bolsa nime üçün Mısr ilige kilip peyğamberlik kılmaslar?” Ağaları ayttılar: “Ken‘ān’ğa ve hem (3) Ken‘ān’rı eṭrāfıdaki illerge peyğamberdürler. Özleri qarı bolğandurlar. Közleri hem (4) körmes.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar: “Közleri nime sebebden körmes boldı?” didiler. (5) Ağaları ayttı: “Yūsuf atlığ oğlıları bar irdi. Anı köp yağşı körer irdiler. Ol oğul- (6) -ları gā’ib boldı. Anı firāğıda köp yığladılar. Közleri körmes boldı.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (7) bu sözni işitip niğāb içide köp yığladılar. Rivāyetde ayttıdurlar: “Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (8) ol hālde tağt üzre oturup harır kiyip oturur irdiler. Onğ kollarıda (9) miñğ gulām beççe-i dürr der-güş-ı muraşsa‘-püş tılā kemer bilide kol kavuşturun turur irdiler. (10) Sol kollarıda hem miñğ gulām beççe-i dürr der-güş-ı muraşsa‘-püş kümiş kemer bilide turur irdi. Ordalarını (11) işikide bir yüz kişi kara tonlük kollarıda altun tayağ, yana bir yüz kişi kümiş tayağ tutup (12) turur irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar Yana: “Ağa ve iniñgiz bar mu?” Olar ayttılar: “Bizler on bir (13) ağa ini-miz. Birimiz öyde atamız hizmetiğa meşğüldür.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar: (14) “Hemeleriñgiz bir anadın musizler?” Olar ayttılar: “Her ikkimiz bir anadındur-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (15) aldılarıda olturğan bigleriğa bağıp ayttılar: “‘Aceb hoş-rüy, hoş-şüret, hoş-ğadd u kāmēt (16) yigitler iken.” didiler. Ağaları bu sözni işitip sivünüp ayttılar: “Yana bir ögemiz bar irdi. (17) Ol bizlerdin hem çiraylık irdi. Velikin gā’ib boldı.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar: (18) “Ol ögeñgiz nime üçün gā’ib boldı?” Üçi yek-bāre cevāb birdi, biri ayttı: “Böri yidi.” Biri ayttı: (19) “Oğrı öltürdi.” Biri ayttı: “Köylekini beyābānda kanlığ kördük.” didiler. Sözləri (20) birbirlerige toğrı kilmedi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Bular

cāsūdurlar yā oğrıdurlar (21) zīrā ki sözleri birbirige muvāfiq irmes.” didiler. Olar ayttilar: “Bizler peygamber-zādemiz. Bizlerde

[236] (1) oğurluq bolmas velikin bir inimiz yoq bolgan ölüg tirigini bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (2) buyurdılar: “Bularni çuvāllariğa buğday tolgazıp biriñgler.” Dip yana ayttilar: “Atañgızğa (3) bir tive buğday, öydeki iniñgizğa bir tive buğday birsem alıp barıp birür-sizler mü?” didiler. (4) Olar ornıların turup qutluq kıldılar. Ayttilar kim: “Bizlerge devlet ü sa‘ādet bolğay.” (5) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām anbārçığa buyurdılar: “Olarını kiltürğan yarmaq ve quruqlarını özleriğa (6) bildürmey yükleriğa salıp yiberğil. Yana buğdayni hem şu kadar birğil kim yolda çuvāllarını (7) ağızını açmasunlar.” Andın soñ Yūsuf ‘aleyhi’s-selām alarğa ayttilar: “Yana aşıqlarıñız tükense (8) mañğa kiliñgler. Sizlerğa aşığ birür-min. Velikin yana kilğanda öydeki iniñgizni alıp kiliñgler. (9) Eger anı alıp kilmesenğiz buğday birmes-min. Mañğa yaqın bolmañglar ve mini şehrimğa kilmeñgler.” (10) didiler. Ol hâlde Yehūdā öz tilleri birle ayttı: “Bu melik Yūsuf’ğa oğşar.” Özgeleri ayttı: “Qandağ (11) sözni aytur-sin? Yūsuf’ğa bu memleket ve bu pādışāhlik kaydın yiter.” Yehūdā ayttı: “Ey qarındaşlar (12) atamızı sordı, yana Bünyāmin’ni sordı. Āvāzı hem Yūsuf’ni āvāziğa oğşar.” didi. Özgeleri (13) ayttilar: “Eger Yūsuf bolsa irdi, bizlerğa yaşilik kılmasdın bizlerdin intikām alur irdi.” didiler. (14) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bu sözlerni işitip perde içide tebessüm kılur irdiler. El-kışsa, ağaları yüklerini (15) yüklep Ken‘ān’ğa cōnediler. Menzil ü merāhil tayy kılıp Ken‘ān’ğa yittiler. Barıp atalarığa selām kıldılar. (16) Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām sivünüp ferzendlerini hāl u aqvāllerini sordılar. Oğlanları ayttilar: (17) “Mısr pādşası bizlerğa köp yaşilik kıldı. Bir tivedin buğday birdi. Sizni ve hem Bünyāmin’ni sorap (18) ikeviñgizge hem bir tive buğday birip yiberdi. Yana bizler alıp bargan yarmaq ve quruqlarımızni (19) bizlerğa bildürmesdin çuvāllarımızğa salıp yiberipdür. Yana bizlerğa ayttı, ol öydeki (20) ögeñgizni alıp kilsenğiz yana aşığ birür-min. Eger anı alıp kilmesenğizler sizlerğa hem

aşlıg (21) birmes-min didiler.” Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar kim: “Yūsuf”nı alıp bardınglar yok kılıp kildingler.

[237] (1) İmdi munı hem alıp barsaᅇgızlar yok kılıp kilür-sizler.” didiler. Oğlanları ayttılar: “Ey ata (2) ol bir ᅇatā bizlerdin ötüp bī-pervālik kılıp irdük. İmdi munı yaᅇşı saᅇlar-miz. ᅇudā (3) tebārek ve ta‘ālā ᅇāhılasa amān u isen tapşurgay-miz.” didiler. Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Bünyāmin’ga (4) yaman saᅇinmas-miz, dip ᅇudāy ta‘ālāga ‘ahd kılıp ᅇat biringler.” didiler. ᅇavluhu ta‘ālā: “**Len ursilehu ma‘kum (5) ᅇattā tu’tūni mevşika’m mine’llāhi.**”⁹⁰ Hemeleri ‘ahd-nāme bitip Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmga birdiler. Aytıpdurlar: (6) “Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ol kilgen buᅇdayları yarımını Ken‘ān ehliᅇa taᅇsīm kılıp birdiler.” Vaᅇtı ki (7) Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ferzendleri Bünyāmin’ni alıp Mışr’ga barur boldılar. Kārvān köp yıᅇıldı. (8) Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām oᅇlanları ayttılar: “Ey ata bizlerga naşıᅇat kılısaᅇgız bizler aᅇga ‘amel kılıp iş kılısek.” didiler. (9) Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Evvel sözümdür ki ol yarmaᅇ ve ᅇuruᅇlar ki ᅇuvāllarıᅇgızdın ᅇıᅇtı. (10) Yādırdın ᅇıᅇgandır. Yā sizlerni sınaᅇaᅇ için ᅇuvāllarıᅇgızga salıp yibergendür. Bizlerga (11) ᅇarām bolmasun anı ma‘lūm kılıᅇgı. Yana bir naşıᅇatım oldur kim ᅇaᅇan Mışr’ga yitkende hemeleriᅇ (12) bir dervāzedin kirmēᅇgler. Her biringiz bir dervāzedin kiringler.” dip Bünyāmin’ni ᅇoşup yiberdiler. (13) Vaᅇtı ki Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām oᅇlanları Mışr’ga yittiler. Her ᅇaysıları bir dervāzedin kirdiler. (14) ᅇünanᅇi ataları buyurᅇan dik Bünyāmin Yehūdā birle bir dervāzedin kirdiler. Barᅇalarırdın (15) burunraᅇ Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ordalarını işikiᅇa kilip turdılar. Bulardın soᅇᅇ özge- (16) -ler hem yitip kildiler. Bular

---

⁹⁰ Yūsuf Sūresi 66. Ayet(12/66): “(Yakup): Etrafınız kuşatılıp (ᅇaresiz kalmanız müstesna) onu bana behemehal getireceᅇinize dāir Allah’tan bana saᅇlam bir teahᅇüd verilinceye kadar onu sizinle beraber, (kabil deᅇil) göndermem, dedi. Artık ona (babalarına) teminātlarını verince o da: Allah benim ve sizin bu dediklerimize vekil (şāhid olsun) dedi.”

kirip selām u taḥiyyetni becā kiltürdiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām, pādişāh-ı (17) Mısr’ğa, dip bir destār birip yiberip irdiler. Ol destār İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmni ‘imāmeleri (18) Ya‘küb ‘aleyhi’s-selāmğa mīrās tigip irdi. Anı alıp kirip Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni aldılarğa (19) koydılar. “Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām yiberdi.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ol tuḥfeni aldılar körüp (20) köp ḥursend boldılar. Anıñg üçün kim ol ‘imāme her kimge tigse ol peygamber bolur irdi. Yana ol (21) yüklerni içidin çıkğan nimerseleleri hem Ya‘küb ‘aleyhi’s-selām aldılarğa koyup ayttılar: “Bu nimerseleler

[238] Bizlerni yüklerimizde çıktı sehven kıyulğandır, dip alıp kildük.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: (2) “Yaḥşı kılıp alıp kilip-sizler. Ammā bu nimerselelerge muḥtāc imes-miz. Bu nimerseleleri sizlerğa birdük. (3) Alıp barıñg. Kirek ağzıñgızge ḥarc kılıp yol azuḳı kılıñgılar.” didiler. Velikin köñgüllerigä (4) kildi ki: “Bu nimerseleleri sizler alıp kilmes irdiñgizler atam yübergandır.” didiler. Ḥādimlerğa (5) buyurdılar: “Altı ṭabaḳ aş kiltürüñgiler.” dip Ḥādimler alıp kildiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (6) buyurdılar kim: “Her kim toḡuşkanı birle ṭa‘ām yisün.” dip. Her kim toḡuşkanı birle ṭa‘ām yimekğa meşḡul boldılar. (7) Bünyāmin ṭa‘ām yimesdin yıḡlap olturdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar: “Bu ḳarındaşıñgız (8) nime üçün yıḡlar? ” Olar ayttılar: “Özidin soruñg.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar. Cevāb birdi kim: (9) “Mini hem toḡuşkan ağam tirig bolsa irdi, birge aş yigey irdim, dip yıḡlar-min.” didi. Yūsuf (10) ‘aleyhi’s-selām alarğa ayttılar: “Ol yalguz ögeñgizge ruḥşat biriñgiler. Mini birle ṭa‘ām yisün.” Hemeleri (11) ṭa‘zīm ü tevāzu‘ birle ayttılar: “Bu iş bizlerğa devlet-i ebedī ve sa‘ādet-i sermedī bolğay.” dip (12) cevāb birdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām Bünyāmin’ni perdeğa kirgüzüp taḥt üze olturğuzup (13) aldığa bir ṭabaḳ aş koydılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām niḳābnı köterip yüzlerini Bünyāmin’ğa körsettiler. (14) Bünyāmin, āh dip bī-hūş bolup yıḳıldı. Gül-āb kiltürüp yüzleriğa sipti. Öziğa kildi. Yūsuf (15) ‘aleyhi’s-selām sordılar: “Nime keseliñg bar tutḳaḳlıḡ musin?” didiler. Bünyāmin ayttı: “Min peygamber-zādedür-min.

Minde (16) tutkaqlıg iletı bolmas ammā melikni yūzlerini kōrdūm ki gā'ib bolgan ađamga oħşar anı kōrūp (17) bī-hūş boldum.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ġam yimeđil uşal gā'ib bolgan ađaňg mindür-min.” (18) didiler. Ķavluhu ta‘ālā: “**Ve lemmā deđalū ‘alā yūsufe e’vā ileyhi eđāhu Ķāle innī ene eđūke felā tebte’is bimā kānu’** (19) **ya‘melūn.**”⁹¹ Andın soňg Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Atamnınđ ađvāli niĶūkdür?” dip sordılar. Bünyāmin ayttı: (20) “Sizni ħamınđızda Beytü’l Ađzān’ga kirip yıđlay yıđlay ikki kōzi kōrmes boldı.” didiler. (21) Yūsuf bu sözni işitip kōp yıđladılar. Andın soňg ayttılar: “Ey Bünyāmin sin aş yigil, min

[239] (1) ağalarımını maňga Ķılđan işlerini saňga bir bir beyān Ķılay, evvel mini Ķuduđga soldılar. (2) Ķuduđdın ĶıĶarıp Ķulluđga sattılar. Kōp miħnetler tarttım. Yana zindānga soldılar. Kōp yıl zindānda (3) Ķaldım. Ĥudāy ta‘ālā öz fađl u keremi birle zindāndın ĶıĶardı. Mundađ melik ve devlet birdi. (4) İmdi sin bu sözlerni alarğa aytmāđıl. ĤaĶ sübhānehu ve ta‘ālādın ruħşat yoĶ min olarnı ‘uĶūbet (5) Ķılsam.” didiler. Bünyāmin ayttı: “İmdi sizdin ayrılıp Ķandađ řāĶat Ķılur-min?” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: (6) “Min sizni bir bahāne birle alıp Ķalur-min.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām emr Ķıldılar: “Ken‘anlığlarğa aşlıĶ (7) biriňgler.” dip. Anbār-dārğa buyurdılar: “İşni Ķılıp peymāneni Bünyāmin’ni Ķafıga salıp yiberđil. ĤiĶ (8) Ķaysısı bilmesün.” didiler. ĤazīneĶiler aşlığ birip bolğunĶa peymāneni Bünyāmin’ni Ķafıga soldılar. (9) Bularğa ruħşat birdiler. Bular kārvan Ķalkı birlen Mışr’dın ĶıĶıp bir künlük yirge kilip (10) ‘Aynü’ş-şems digen kentge kilip tüştiler. İrtesi şabaħ vaĶtıda turup minđ atlığ Ķişi arĶaları- (11) -dın Ķavlap kilip ayttılar kim: “Ey yigitler bizler sizlerni sūdā-ger aşlığ alđanı Ķılđan (12) diseĶ sizler oğrı iken-sizler. Pādişāhnınđ altun peymānesini alıp-sizler.” didiler. Bular (13) ayttılar: “Bizni andağ işdin Ķaberimiz yoĶ. Biz peyđamber-zādedür-miz. OđurluĶ

⁹¹Yūsuf Sūresi 69. Ayet(12/69): “(Biraderler) Yusuf’un huzuruna girince o, kardeşini kendi yanına aldı: Ben senin hakîkî kardeşimim. Onların (geçmişte hakkımızda) yapmış olduklarına tasalanma, dedi.”

kılmak bizdin kilmes.” (14) didiler. Bular ayttular: “Ahtarsak mebādā sizlerdin çıksa nime bolur?” didiler. Olar ayttular: “Ahtarîng. (15) Eger bizlerni aramızda kimni yükidin çıksa uşal âdem māl igesige kul bolsun. Bizlerni (16) şerî‘ atimizde mundağdur.” didiler. Bular ayttı: “Hüb, bizler hem sizlerni şerî‘ atîngizge unadük.” dip (17) ahtarıp irdiler. Bünyâmin’ni yükidin çıktı. Ağaları hacâletdin sözleya’lmadılar. Bularnı hemesini (18) şol yirdin kaytarıp Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı aldılarığa alıp kildiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm aydılar: (19) “Maŋga ilgeri bularnı oğrılıkleri ma‘lûm bolup irdi.” Olar aydılar: “Bizler pâkdür-miz (20) oğrılık Bünyâmin’ni işidür. Munı bir ağası bar irdi Yūsuf atlığ ol hem oğrı irdi. Bularnı anası (21) hem yaman irdi.” didiler. Bu sözlerğa Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm der-‘ azb boldılar. Ammâ özlerini hergiz

[240] (1) zâhir kılmadılar. **Su’âl:** Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm oğrı imes irdiler. Ağaları niçükdin (2) oğrı didiler. Cevâb ol kim vaqtı ki Râhile Bünyâmin’ni toğarıda ölğan irdi. Bünyâmin’ni (3) inekeğa birdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm kiçik irdiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâmı hemşireleri bar irdi. (4) Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmge köp mihrیبân irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı ol ‘ammeleri alıp barıp kette (5) kıldılar. Biş yaşar boldılar. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâm bir kün alıp kitmak için kildiler. ‘Ammeleri (6) Birip yibergeli tãkat kıla’lmadılar. İşhâk ‘aleyhi’s-selâmın kalğan bir kemer-bendleri bar irdi. Anı (7) Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı billeriğa köyleklerini içidin bağlap koyup Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâmğa (8) koşup yiberdiler. Arqalarındın: “Kemer-bendim yok.” dip kilip Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı billeridin tapıp (9) aldılar: “İmdi oğrım boldı.” dip Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı alıp kittiler. Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâm nâ-‘ ilâç (10) bolup kaldılar. Ağaları oğrı digenlerini sebebi ol irdi. El-kıssa Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm (11) ağalarını bu sözleriğa açığıları kilip: “Fülân tāsı kiltürğil.” dip oğullarığa (12) buyurdılar. Oğulları bir mîl birle ol tāsı ya‘nî cāmı kiltürdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm cāmı (13) mîl birle kaqtılar sordılar: “Tās nime diydür?” didiler. Ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm (14) ayttular: “Bu tās aytadur, ağaları Yūsuf’ni yüz mekr ü hîle birle atalarındın

tilep alıp barıp türlük (15) türlük ‘azāblar kılıp çāhke salıp çāhdın alıp kulumız dip sattılar, diydür.” didiler. (16) Ağaları hayrān kaldılar. Tāsni yana kaqtılar sordılar: “Tās nime diydür?” Ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. (17) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Tās aytadur ki ol inisi tirig bardur, ammā yırağ yirde yaqın fırsatda (18) bular tapışurlar, ağaları pādişāhke rāst sözlerini ayturlar. Ataları birle hem tapışurlar. (19) Zamāniğe atalarığa pend birip yalğan aytıp peder-i āzār boldılar. Andın biri Hağ sūbhānehu ve ta‘ālāni ‘azbığa giriftār- (20) -durlar. Ve yana bularnı Hudāy ta‘ālā āmurzīde kılığay, diydür.” didiler. Yana tāsni kaqtılar sordılar: (21) “Tās nime diydür?” Ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Tās aytadur ki Yūsuf’ni

[241] (1) çāhke salıp oğlağnı qanığa köylekini bulğap atalarığa alıp barıp böri yidi (2) dip yalğan ayttılar. İrtesi Yūsuf’ni on sekkiz buçuk yarmağğa satıp ‘İbrāni tilide hağ bitip (3) mühr basıp alğan kişiğe birgendürler, diydür. Sözi rāst mu?” dip irdiler. Ağaları böri yigeni rāst, (4) sattı digeni gālağ.” didiler, tandılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Bu tās hergiz yalğan sözlemes.” dip yana tāsni (5) kaqtılar sordılar: “Tās nime diydür?” Ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Tās aytadur, bularnı (6) arasında bir ir bar açığı kilse bir nidā ki munı ignidin tişip çıkar imiş, ol qaysıñğız?” didiler. Yehūdā çāhdın (7) turup: “Mindür-min” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Uyatmadıñğız mu? Şunça bahādırlık bile Yūsuf’ni böriğe (8) yidürdiñğız.” didiler. Yehūdā hacāletlik boldı. Yana tāsni kaqtılar sordılar: “Tās nime diydür?” Ağaları: “Bilmes-miz.” (9) didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Bularnı arasında bir ir bar, açığı kilse taşni çengālığa alıp sıkça un dik kıılır, (10) diydür.” didiler. “Ol kişi kimdür?” Rübīl turup: “Mindür-min.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Munça kuvvetiñğ bar iken (11) Yūsuf qarındaşıñğ bolsa anı nime üçün böriğe yidürdüñğ?” didiler. Tāsni yana kaqtılar sordılar: “Tās nime (12) diydür?” Ağaları “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Bularnı arasında bir ir bar, eger oğ atsa altı yığaçlık yirge (13) yiter, diydür. Ol kişi kimdür?” didiler. Şem‘ün ornıdın turup: “Mindür-min.” didi.

Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Munça kuvvetiñg (14) birle Yūsuf qarındaşıñgı nime üçün bōriğa yidürdüñg?” didiler. Tāsı yana kaçtılar sordılar tās nime diydür?” (15) ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Bularnı arasında bir ir bar, her kandağ uluğ dırahtnı açığı kilse bñh ü (16) bünyadı bile qoparıp alur diydür, ol qaysıñgız?” didiler. Yestāhir turup: “Mindür-min.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: (17) “Şunça küç ve kuvvetiñg bile Yūsuf qarındaşıñgı nime üçün bōriğa yidürdüñg?” didiler. Cāmı yana kaçtılar. (18) sordılar: “Tās nime diydür?” ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. Ammā bilür irdiler. Hacıletdin: “Bilmes-miz.” dir irdiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: (19) “Bularnı arasında bir ir bar eger şirğa rū-be-rū bolsa tutup şirni ağzını yirer, diydür ol qaysıñgız?” didiler. (20) Kāzervā turup: “Mindür-min.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Şirğa yitken küçüñg bōriğa yitmes müdi Yūsuf qarındaşıñgı (21) yidürdüñg.” Yana tāsı kaçtılar, sordılar: “Nime diydür?” Ağaları: “Bilmes-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Tās

[242] (1) aytadur kim ol haṭṭı ki Mālik Zağar’ğa birip irdiler. El-hāl pādişāh-ı Mışr’ı hazīneside diydür.” dip. (2) oğullarını buyurdılar: “Barıp haṭṭı alıp kilgil.” dip. oğulları barıp alıp kildiler. (3) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām olarğa birdiler. Olar körüp: “Mundağ haṭṭın bizlerni haberimiz yok.” didiler. (4) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām Bünyāmin’ge qarap: “Bul haṭṭ yalğan mu?” didiler. Bünyāmin ayttı: “Cām her sözi ki aytadur, rāstdur. (5) Ağalarımın sözi yalğandır.” didi. Bünyāmin ayttı: “Ey pādişāh-ı ‘ālem bu cām Yūsuf tirig tiz fırsatda (6) atası birle tapışur, diydür. Bir nāme bitip atamğa yiberseler köñgülleri hoş bolur irdi.” Ağaları (7) ayttılar: “Şol vaqtğaça tartқан minnet ü meşakḳatleri az mu? Haṭṭ yiberip derd-i firāqını ziyāde kılıp (8) yañğı başdın ot salay dir müsün? Hudā h̄āhılsa sindin hem qutulğay-miz. Uşbu yüzüñg bile pādişāhnı (9) altun peymānesini oğurlap bizlerni hacāletke qoyduñg. Yana şikāklik kılıp nime kılay dirsin?” didiler. (10) **Latife**, kıyāmet küni āmennā ve şaddaḳnā bolğanda, Hudāy ta‘ālā heme bendelerini bir bir hisāb kılgay. (11) Olar öz a‘māl-ı seyyi’eleriğa münkir bolup

tanğaylar. Nāme-i a' mālini kiltürüp öziğa oqutğaylar. (12) Ferişteler: “İmdi nime dirsin?” digeyler. Ol bende digey kim: “Bu nāme miniki imes.” Andın soñg ay ve kün kiçe ve kündüz (13) ve cemī' yulduzlar güvāhlik birgeyler. Ferişteler: “İmdi nime dirsin.” digeyler. Ol bende aytur: “Bular (14) hemesi ādem ferzendiga düşmendürler. Güvāhliklerini iştip bolmas.” digey. Andın soñg yir ve āsmān (15) güvāhlik birgey. Añga hem kabūl kılmağay. Andın soñg cemī' a' zālari bölek bölek güvāhlik birğaylar. (16) Andın soñg dūzahge haydageyler, dipdürler. El-kışşa, Yūsuf 'aleyhi's-selām bir nāme bitip (17) Bünyāmin'ge birip irdiler. Bünyāmin öz yükiga pinhān kılıp iridi. Ammā Yūsuf 'aleyhi's-selāmni barğan- (18) -sarı ğazabları ziyāde boldı. Ağaları ayttılar: “Ey pādīşāh-ı 'ālem-penāh Hudāyīñgıñı haqqı hürmeti (19) bizge mundın ziyāde āzār birmeñg.” didiler. Yūsuf 'aleyhi's-selām ayttılar: “Atañgızni haq ve hürmetini saqlamasam (20) sizlerge köp cezā birür irdim. Nime kıluy kim peygamber-zāde-sizler.” dip cevāb birdiler. Bünyāmin'ni (21) zindānga buyurdılar. Yūsuf 'aleyhi's-selāmni ğarazları bahāne bile alıp qalmağda iridi. Ağaları

[243] (1) āñünān zelīl ve h'ārlik bile yalbarıp atalarını şefī' kiltürüp tilediler. Birmey alıp qaldılar. Ağaları (2) nevmīd bolup kayttılar. Şehrdin çıkıp maşlağat kıldılar kim: “Atamız qaşığa qaısı yüzimiz birle (3) barur-miz. Yūsuf üçün yüzsizlik kıldük, imdi munı bir iş kılıp acratıp almasek bolmas.” (4) didiler. Yehūdā ayttı: “Min yalğuz özüm 'Umlāk'ni leşkerini musahğar kıldım. Min barıp zindānnı yaqasında (5) olturay. Bünyāmin'ni alıp kilür. Ol mağalde bir na're tartay-sizler. Yığılışıp kiliñgler. Şimşīr (6) tartıp Mısr halkını küştedin püşte kılalı.” dip her qaısıları öz hünelerige işenip bu (7) maşlağatni kıldılar. Yūsuf 'aleyhi's-selām bularnı maşlağatlarını bilip İbrāhīm 'aleyhi's-selāmni (8) destārlarını kiydiler. Bular her qaısıları her tarafğa bardılar. Yehūdā yalğuz zindānnı aldığa kilip turdı. (9) Anı 'ādeti ol iridi ki açığı kilse közidin kan tamıp bedenideki tügi cübbesidin tişip çıkar iridi. (10) İbrāhīm 'aleyhi's-selām uruğıdın bir kişi arqasını silese açığı pest bolup hiç nime kıla'lmas (11) iridi. Yūsuf

‘aleyhi’s-selām oğullarığa ayttılar: “Yehūdā na‘ re ursa ھاatunlarını ھاmile si boyıdın (12) tüşer. Barıp arqasını sileŋ sizğa sözlese siz hergiz sözlemeŋ.” didiler. Yehūdā na‘ re tartaydur (13) ھاyāl kılıp irdi. ھاżret-i Yūsuf’ nı oğulları kilip arqasını silep kitti. Açığı pest bolup na‘ re (14) tartat’ lmadı. Ağaları: “Hālā na‘ re tartar barur-miz.” dip turdılar. Tavuşı çıkmadı. Bir zamāndın soŋ (15) heme ağa inileri yıgılışıp kilip ayttılar: “Biz sini hālā na‘ re urar barur-miz, dip turdük (16) tavuşıŋ çıkmadı.” didiler. Yehūdā ayttı: “Munda bizni uruğımızdın bar iken bir oğlan kilip arqamrı (17) siledi. Ğazabımmı pest kıldı. Na‘ re tartat’ lmadım.” didi. Ağaları bāver kılmadı. Yehūdā ayttı: “İmdi (18) maşlahat şol ki ey qarındaşlarım bolğan vākı‘ alarını atamge barıp aytıŋlar. Bünyāmin’ ni zindāŋa (19) salğanı hem aytıŋlar. Maŋa atam icāzet birmegünçe kımırlamas-min.” dip turup qaldı. Başqaları yandılar (20) menzil ü merāhil tayy kılıp Ken‘ ān’ ğa kildiler. Bünyāmin’ ni yükini açıp ھاatrı tapıp aldılar. Ğarażları: (21) “Atamızrı aldığa kirip pādışāh-ı Mısr’ nı nāmesini körsetsek bizge açığı kilmes.” dip nāmeni atalarını

[244] (1) qaşığa alıp kirdiler. Hemeleri bir bir körüştiler. Yehūdā bile Bünyāmin’ ni sordılar. Bular nāmeni birip (2) ayttılar: “Her vākı‘ a bolsa uşbu ھاatrı yüzide.” didiler. Yehūdā: “Sizdin qorqup şunda turup qaldı.” didiler. (3) Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām köp perişān- hāl bolup ayttılar: “Her vaqt maŋa şundağ du‘ ā-bāzlik kılıp söz (4) yasap pend urup kilür-sizler. İmdi kıлмаğanıŋlar bu qalıp mudı?” dip yıgladılar. Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām (5) ehl-i kâfiledin sordılar. Heme ehl-i kâfile nāmeni içideki dik taqrır kıldı. Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Hāşā ki (6) mini oğlum oğurluq kılmas irdi. Nime boldı ikin bilmes-min.” dip na‘ re tartıp bī-hüş bolup (7) yıkıldılar. Ken‘ ān halkı na‘ relerini işitip hemeleri yıgılıp kildiler: “Ey peygamber-i Hudā yana nime boldı ki (8) perişān bolup na‘ re urdıŋız.” didiler. Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Min niçükdin perişān bolmay ki ikki (9) oğlum bir yolu yoq bolsa mini birisini ğamı nime hālğa salıp irdi. İmdi üçini ğamı ne hālğa (10) salgay.” TefsİRde andağ kiltürüpdürler kim: “Ya‘ kûb

‘aleyhi’s-selām münacāt kılıp ayttılar kim (11) “İlāhī Hūdāvendā maṅga munça kayḡunı nime üçün birdiṅg.” Hiṭāb kildi kim: “Fülān vaḡtıda bir yaḡsı ta‘ām (12) kılıp yidiṅg. Koşnılarınıṅ unsunup ḡaldılar. Alarḡa birmediṅg. Anı mükāfātıḡa munça ḡam u kayḡu (13) vāḡi‘ boldı.” dip yana Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selām nāle kılıp ayttılar kim: “Ey bar u Hūdāyā Hūdāvendā bilgenim yoḡ. (14) Mundın kiyin andaḡ ḡılmayın. Maṅga raḡm ḡılıḡıl.” dip tevbe ḡıldılar. Andın kiyin ta‘āmı yalḡuz yimediler. (15) “Hūdāy ta‘ālā raḡm ḡıldı.” dipdürler. Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selām: “İmdi şabrdın bihraḡ iş yoḡdur.” didiler. (16) ḡavluhu ta‘ālā: “Feşabrun cemīl ‘asallāhu ey-ye’tiyenī bihim cemī‘ a inehü hüve’l-‘alīmü’l-ḡakīm”⁹² Ya‘nī şabr yaḡsıdır. Biri yoḡ (17) disem ikkisini yanıḡa tarttı: “Yaḡındur ki Hūdāy ta‘ālā üçlesini maṅga yitkürḡay.” didiler. Andın (18) soṅ oḡlanlarıḡa ayttılar: “Ey ferzendlerim barıṅḡlar olarnı ḡüyıḡa kiriṅḡler izleṅḡler.” didiler. (19) Bular ayttılar: “Yūsuf’ge ḡırḡ yıl bolupdur. Anı ḡaydın tapar-miz.” dip irdiler. Ya‘ḡūb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: (20) “Sizlerdin ḡūbraḡ min bilür-min. Heme oḡlumnu Mışr’da tapar-min.” dip. Āḡirü’l-emr Mışr pādşasıḡa nāme yibermaḡḡa (21) maşlaḡat ḡıldılar. Nāmeni maẓmūnı bu kim: “Bi’smi’llāhi’r-raḡmāni’r-raḡīm ‘Ād’nı oḡlı Şeddād’nı nebīresi pādīşāh-ı Mışr’ḡa

[245] (1) söz şol kim min ki Ya‘ḡūb-ı İsrā’īlu’llāh bin İşḡāḡ nebiyyu’llāh bin İbrāḡīm ḡalīlu’llāhdur-min. Bilḡıl ve āḡāh (2) bolḡıl kim babam İbrāḡīm ḡalīlu’llāh Nemrūd’nı otıḡa şabr ḡıldı. Köymey ḡalīlu’llāh atandılar. ḡarındaşım İsmā‘īl (3) ḡoy dik boḡuzlanışke rızā boldı, zebīḡu’llāh atandılar. Bizler şundaḡ belālarnı ḡazamıda ḡaynap (4) pişḡenlerdindür-miz. Taḡı ḡırḡ yıldur kim bir balamnu derd-i firāḡıda yıḡlap körer közlerimdın ayrıldım. (5) Oḡ dik ḡaddim yay dik igildi. ḡül dik yüzüm za‘ferān dik sarḡaydı. Külbe-i aḡzān zāviyeside (6) oturupdur-min. Şubḡ ve şām bil ki ‘ale’d-devām

⁹² Yūsuf Sūresi 83. Ayet(12/83): “...artık (bana düşen) güzel bir sabırdır. Allah’ın, onların hepsini birden bana getirmesi yakın bir ümittir. Hakikat şudur ki: Her şeyi bilen, yegāne hüküm (ve hikmet) sahibi olan odur.”

közüm giryân bağırm büryân köp bî-tâkatlık kıılır irdim. (7) Bir kün Cebra'îl 'aleyhi's-selâm kilip men' kıılıp ayttılar kim Yūsuf'ın atını ağzıngğa almağıl. Hūdāy ta'ālā (8) Yūsuf dimekni sañğa harām kııldı. Mundın kiyin Yūsuf'ın ağzıngğa alsañğ peygamberlik divānıdın (9) atıngni maḥv kıladur-miz, didiler. Andın soñğ demimni içimge alıp Yūsuf'ın atını ayta'lmay yörür (10) irdim. Nā-gāh bir kiçe ol Yūsuf digen oğlumni tüş körüp kıayda irdiñğ, digenimde birāderim (11) Cebra'îl 'aleyhi's-selâm kilip anı hem men' kııldılar. Kıorkıup tevbe kıılıp ḥalāş boldum. Yana ḥıṭāb-ı müsteṭāb-ı (12) Rabbü'l-erbāb boldı kim imdi Yūsuf'ın yād kılsañğ kıılığıl, dip munça ğam u endūh üzesiğā (13) cerāḥatimge tuz kıoyup Bünyāmin oğlumni oğrı dip tutup-siz. Bizni uruğımızdın oğurluğ kılmes. (14) Bila'lmas-min, niçük ḥıle bilen tuttıñğız. Mini ferzend-i ercümendimğā oğrı at kıoyup-siz. Bizler andağ (15) kışilerdin imesdür-miz. Oğlanlarımızā evveli köp yaḥşilik kıılıp āḥiri mundağ işler birle (16) yürek bağırmni rış kııldıñğız. Ey pādışāh-ı Mısr bu nāme yitgeç mini ferzendlerimni yiberiñğ. Yok irse (17) seḥer turup du'ā oğın atkıay-min. Mülk ü emlākiñğ bile yok u nā-būd bolğay-siz. Ve yana Yūsuf'dın ḥaber (18) birür-min, dip iken-siz. Eger andağ kılsañğız Hūdāy ta'ālā murādıñğızğā yitkürgey.” didiler. Nāme tamām (19) ve's-selam.” dip nāmeni Rübıl'ğā birdiler. Rübıl nāmeni alıp Mısr'ğā revān boldı. Menzil ü merāḥilni ṭayy (20) kıılıp Yūsuf 'aleyhi's-selāmni aldalarığā kilip nāmeni birdi. Yūsuf 'aleyhi's-selām nāmeni körüp (21) üç kün yığladılar. Andın soñğ nāmeni cevābığā nāme bitip yiberdiler kim: “Ey Ya'kıub peygamber, nāmede ata babalarıñğızın

[246] (1) ve yana alarğā yitken belālarnı ve yana alar ol belālardın necāt tapkıaylarını beyān kıılıp-siz. Ferzendlerimni (2) mañğā yiberğıl, bolmasa seḥer turup du'ā oğın atar-min. Mülk ü emlākiñğ bile yok u nā-būd bolğay-sin, dipsiz. (3) Mini cevābım şol ki ata babalarıñğız belāğā kıandağ şabr kıılığın bolsalar, sizler hem andağ şabr kıılığay-siz. (4) Olar kıandağ necāt tapkıan bolsa sizler hem andağ necāt tapkıay-siz. Peyğamberlerğā şabr kıılmağ mırāşdur. (5) Zinhār be-şad zinhār bizge du'ā oğın atmağay-siz. Şāyed ki

könglünğizdeki oğlunğız sizğa tiz fırsatda (6) koşulğay.” dip nāmeni tamām kılıp yiberdi. Vaqtı ki bu nāme Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmğa yitti. Maẓmūnın bildiler. (7) Ayttılar: “Bu nāme kāfirlerni nāmesi imes. Peyğamberlerni ve şiddīqlarnı nāmesidür. Bu nāme Yūsuf’ni nāmesi (8) bolğay.” dip ümīd-vār boldılar. Ol vaqtda Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmı uyku ğalebe kıldı uhladılar. (9) Tüşleride ‘Azrā’ıl ‘aleyhi’s-selāmı kördiler. Sordılar kim: “Ey melekü’l mevt Yūsuf’ni cānını aldınğız mu?” (10) Melekü’l mevt: “Alğanım yok. Yağın fırsatda sizğa koşulur.” didiler. Oyğanıp bī-tākatlık kılıp (11) zār u zār yığladılar. Ol hālde Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar kim: “Ey Ya‘kūb Yūsuf üçün köp (12) perīşān bolmağıl. Tiz fırsatda ferzendiñni sañğa koşkaylar. Mışr’ğa barur-siz. İnşā’allāhu ta‘ālā (13) Yūsufni tapğay-siz.” didiler. **Su’āl:** Ādem ‘aleyhi’s-selām üç yüz yıl yığladılar. Közleri nā-bīnā bolmadı. (14) Ammā Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām kırk yıl yığladılar. Közleri nā-bīnā boldı. Sebeb ne irdi. Cevāb ol kim (15) Ādem ‘aleyhi’s-selām Ĥazret-i Ĥağ sūbhānehu ve ta‘ālānı qorğunçıdın yığladılar nā-bīnā bolmadı, ammā Ĥazret-i (16) Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām oğulları üçün yığladılar. Ol sebebden közleri nā-bīnā boldı, dipdürler. (17) Ĥikāyetde andağ kiltürüpdürler kim Dāvud ‘aleyhi’s-selām kırk yıl yığladılar. Yirni eṭrāfıda (18) kırk qarı yirde ğiyāh kögerdi. Ol öngen ğiyāhlarnı arasında Dāvud ‘aleyhi’s-selām körünmes (19) irdiler. Bir kün hevādın bir kuş kilip közlerini yaşını içti: ““ Aceb hoş ta‘ām tatlığ şirīn su iken.” (20) didi. Munı iştip yana köprağ yığladılar ki: “Mañğa kuşlar hem ta‘ne kıladurlar.” dip Ĥudāy ta‘ālādın (21) Ĥiṭāb kildi kim: “Ey Dāvud ol cānver rāst aytadur. Günāhı üçün yığlağan ‘āşilerni közini yaşı

[247] (1) tatlığ bolur.” dip köngülleri fi’l-cümle hoş boldı. Aytıpdurlar kim: “Miḥnetni āḥiri rāḥatdur her ğamnı (2) āḥiri sivünçdür.” Çünançi Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ağaları bile tapışğandın soñğ, ağaları bir kün (3) sordılar kim: “Bu pādişāhlikni qaydın taptınğız.” dip. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Pādişāhlikni kullikdin (4) taptım. ‘Azizlikni ḥ’ārlikdin taptım.” didiler. Her kimerse özini günāhdın sağlasa Ĥudāy ta‘ālādın qorğasa

(5) belāğa şabr kılsa her āyine-yi sa‘yleri meşkūr, rızıkları ma‘mūr bolğusudur, dipdürler. Yana Hāzret-i Yūsuf (6) aytılar kim: “Hāq sübhānehu ve ta‘ālāni belāsığa şabr kıldım. Mısr’ını hātunlarıdın özümni saqladım. Anı (7) bereketidin pādışāhlikke yittim.” didiler. El-kışşa, Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām nāme mazmūnıdın endek (8) hursend bolup oğlanlarığa aytılar: “Mısr’ğa bariñğlar. Yūsuf bile Bünyāmin’ni izleñg.” didiler. Oğlanları (9) aytılar: “Ey ata böri yigen Yūsuf’ni qaydın tapar-miz?” Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām aytılar: “Hudā’nı keremidin nevmīd bolmañg. (10) Nevmīd bolğanlar, kāfirlerdür.” Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām oğlanları Mısr’ğa bardılar. Tusqavullar (11) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa haber birdiler. Buyurdılar: “Munda alıp kiliñg.” dip alıp kirdiler. Her birini bir kürsīğa (12) otquzdılar. Ağalarını alıp kilğan nimerseleri çendān qadarlık imes irdi. Qavluhu ta‘ālā: (13) **“Qālū yā eyyuhe’l ‘azīz messenā ve ehlene’z-żurru ve ci’nā bi-bizā’atim müzcatin fe’evfi.”**⁹³ Ya’nī aytılar: “Ey ‘azīz bizlerğa (14) ve hem bizlerni oğul ve kızlarımızğa qattıglıg yitti. Hāzīneğa münāsib nimerse kiltürmedük. Endek nimerse (15) alıp kildük. Anı alıp buğday şadağa kılsañg elbette Hudāy ta‘ālā şadağa kılguçlarığa şadaqasını ‘ivażını (16) birgey.” didiler. Yana aytılar: “Bir ve za‘īf atamız bardurlar. Bizlerge raħm kılmasañgız ol atamızğa (17) raħm kıliñg.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aytılar: “Hīç bilür mü-sizler nime işler kıldıñgız? Yūsuf’ge (18) ve anı ögesige kim sizler. Ol vaqt nādān irdiñgizler. Ya’nī nā-resīde ve şuħ irdiñgizler.” didiler. (19) **Su’āl:** Ağalarını Yūsuf ‘aleyhi’s-selām haqlarığa kılgan işleri āşkārā ve ma‘lūm irdi. (20) Ammā Bünyāmin’ğa nime iş kılıp irdiler kim Yūsuf ‘aleyhi’s-selām, hīç bilür mü-siz nime işler kıldıñgız (21) Yūsuf’ge ve anı ögesige, didiler. Cevāb, Bünyāmin’ğa kılgan işleri ol irdi ki h̄ār

[248] (1) ve bī-i‘tibār tutar irdiler. Şol derecede irdi ki eger Bünyāmin olarğa sözlese ‘acizlik birle (2) tevellā kılıp sözler irdi, dipdürler. Ammā ol sözi ki Yūsuf ‘aleyhi’s-

⁹³ Yūsuf Sūresi 88. Ayet(12/88): “... dediler ki: Ey azīz, bizi de, ailemizi de darlık bastı.

Pek ehemmiyetsiz bir sermāye ile geldik. Bize yine (tam ölçek) ver...”

selām ağalarığa ayttılar. (3) ‘İtâb ve serzeniş için aytmadılar. Belki ez-rûy-ı naşîhat aytıp yüzleridin niķâb ve başlarıdın (4) tâclarını aldılar. Ağalarını közleri Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmge tüşti. Yek-bâre ayttılar kim: “Ey pâdişâh-ı (5) ‘âlem-penâh, siz Yūsuf’ge oğşar-siz.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ârî min Yūsuf, bu Bünyâmin mini ögem” (6) didiler. Aytıpdurlar kim ol küni ki Bünyâmin’ni zindānga hüküm kıldılar. Ağalarını köziçe zindānga yiberip (7) ağaları kitkendin soñg zindāndın çıkarıp tahtke öz yanlarıda olturguzup irdiler. Ol (8) sebebdin Bünyâmin ögem didiler. El-kışşa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selām yüzleridin burka‘nı aldılar. (9) Ağaları körüp tanudılar. Ağaları hacâletdin başlarını yalañg kılıp ayttılar: “Ey Yūsuf (10) bizlerni burunğı günâhımıznı pâk tutmañg. Sizge Hudây ta‘âlâ mundağ derece kerâmet kılıpdur. Haķ sübhânehu ve ta‘âlâ (11) sizni bizdin i‘zâzlapdur ve ber-güzîde kılıpdur. Biz haķâ-kârlardındur-miz.” dip ‘özr ayttılar. Yūsuf (12) ‘aleyhi’s-selām hemeleri bilen körüşüp yığlaştılar. Ayttılar kim: “Ey qarındaşlarım mini sizlerğa hiç yamanlığım (13) yoķdur. Hudây ta‘âlâ sizlerni mağfîret kılığay. Sizlerdin hiç kişige şikâyet kılmadım, imdi hem (14) kılmamın. Sizlerni günâhıñızlarnı Hudây ta‘âlâdın tiler-min. Ol erhamü’r-râhimîndür.” didiler. Ağaları ayttılar (15) kim: “Ey ‘azîz sizni aldınğızda bizler şermendedür-miz. Yüzünğizğa baķa’lmas-miz.” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (16) ayttılar: “Andağ işler mini köñglümde yoķ. Bu derece-i ‘âlîge yittim. Çâhke tüştüm, tahtke çıktım. Zindānga tüştüm, pâdişâh- (17) -lik mertebesige çıktım. Ol işlerni zararıdın halâş bolup hârlikni fâ’ideleriğa ulandım.” dip (18) ağalarını hacâletdin çıkardılar. Hemeleriğa pâdişâhâne ser ü pâ birdiler. Ağaları ihânet kılıp irdiler. (19) Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ‘izzet kıldılar. Yehūdâ ayttı: “Ey Yūsuf, bizlerdin birimiz buyursañgız barıp (20) bu hoş haberni atamızğa yitkürsek.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Andağ bolsa mini bu köylekimni alıp barıñlar. (21) Atam közleriğa sürtsen közleri açılığay. Andın soñg her ne bar ehl ü ‘ıyâlleriñizni alıp kiliñler.”

[249] (1) didiler. Yehūdā turup ayttı: “İlgeri anlı kyolekni alıp barıp amlık alan min irdim. Bu kn (2) kyolekni hem alıp barıp ādmān ılmalık mini iim bolsun.” dip kielep kndzlep tz  tnd (3) o-āl  hurrem Ken‘ān‘a yru ıldı. **Su‘āl:** Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām mihrībān ciger-bendleridin cūdā (4) bolmaa sebep ne irdi? Cevāb ol kim Ya‘kb ‘aleyhi’s-selāmni Mbeir digen bir ulı bar irdi. Anı bir olı (5) bar irdi. Baı kel, tileri aldın kiyin, kzi aır, atı Beır irdi. Ysuf ‘aleyhi’s-selām birle mekteba barur (6) irdi. Bir kn Ysuf ‘aleyhi’s-selāmni bir afala urdı. Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām anı bilip: “Beır’ni satmas-min.” dip (7) ant itiler. Yana bir rivāyetde Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām mekteb-āneni iikidin tp barur irdiler. (8) Mbeir hem-rāh irdi. ollarıda bir alma bar irdi. Mbeir’a birdiler: “Bu almanı alıp kirip birıl.” dip Mbeere: (9) “Kimge birey?” didi. Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām ayttılar ki: “Kim iraylık krnse aa birıl.” didiler. Mbeir (10) mektebānege kirdi. Kzige olı Beır iraylık krndı. Almanı Beır’a birdi. Ysuf ‘aleyhi’s-selām mekteb- (11) -din ygrp ııp: “Maa hem alma biri.” didiler. Ataları: “Mbeir’din birip kirgzdm.” didiler. Ysuf (12) ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “zini olıa birdi.” Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām Mbeir’a ayttılar: “Min saa nime dip irdim?” (13) Mbeir ayttı kim: “Kim iraylık krnse aa birıl, dip irdiiz. Olumnu iraylık krdm, almanı aa (14) birdim.” didi. Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām: “Beır’ni satmasam.” dip sevgend yād ıldılar. El-ıa, Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām (15) Beır’ni sattılar. Atası Mbeir yılap du‘ā ıldı ki: “udāyā udāvendā Ya‘kb’ni Ysuf’ını hem sin yaratken Beır’ni (16) hem sin yaratken Ysuf’ni sebebiddin Beır’ni sattı. Mini derd-i firāıda oydı. Anı hem balasını satırıl. (17) Anı hem āte-i itiyāıda oyıl.” dip du‘āsi der-āl mstecāb boldı. Ysuf ‘aleyhi’s-selāmni atalarından (18) ayırmaa sebep bu irdi. Aytıp durlar kim Mbeir olı Beır un yılap kzi krmes boldı. (19) Ya‘kb ‘aleyhi’s-selām hem Ysuf ‘aleyhi’s-selām un yılap kzleri krmes boldı, dipdrler. (20) Vat ki Ysuf ‘aleyhi’s-selām ākārā boldılar. Aaları birle tanutılar. Bu i heme Mır alka (21)

Şöhret boldı. Beşîr'ni alğan kişi Mısr'da irdi. H'âcesi ölüp Beşîr h'âcesini ornığa oturup

[250] (1) irdi. Yūsuf 'aleyhi's-selāmı vâkı'alarından haber-dâr boldı, ayttı kim: “Bu şādlik haberini Ya'küb 'aleyhi's-selāmğa (2) yitkürüp du'āsını alayın.” dip “Yehūdâ'dın ilgeri barayın.” dip tîz ü tünd barur irdi. Aytıpdur- (3) -lar kim bir kün Mübeşşir Ya'küb 'aleyhi's-selāmğa kilip yığlap ayttı ki: “Ey peygamber-i Hüdâ oğlum maŋğa qavuşkây mu?” (4) dip Ya'küb 'aleyhi's-selām münâcât kılip ayttılar kim: “İlâhî bu bî-çâreni oğlı qaçan qavuşkây?” (5) Hıttâb kildi ki: “Ey Ya'küb Mübeşşir'ni oğlını yitkürüp birip andın soŋ sini oğluŋnı qavşur-min” (6) dip Ya'küb 'aleyhi's-selām bu haberni Mübeşşir'ğa ayttılar. Mübeşşir sivünüp uluğ yolını üzesige çıkıp (7) oturup bir kûzede su qoyup ötküçilerğa su birip oturur irdi, dipdürler. El-kışşa (8) Beşîr Yehūdâ'dın bir kün ilgeri çıkıp bir kün burun yitip kildi. Mübeşşir oltuğan yirge kildi, (9) su tiledi. Mübeşşir su birdi: “Qaydın kilür-sin.” dip sordı. Beşîr ayttı kim: “Mısr'dın kilür-min. Ya'küb 'aleyhi's-selāmı (10) oğlı Yūsuf 'aleyhi's-selāmı haberini yitkürür-min.” didi. Mübeşşir ayttı kim: “Bu sözüŋ yalgandır. Maŋğa Ya'küb (11) 'aleyhi's-selām haber birgendürler ki sini oğluŋ saŋğa qavuşmağunça mini Yūsuf'um maŋğa qavuşmas, dip.” (12) didi. Beşîr: “Atıŋ nimedür?” dip sordı. “Atım Mübeşşir.” didi. “Oğluŋnı atı nimedür?” didi. “Oğlumnı atı (13) Beşîr.” didi. Vaqtı ki Beşîr bu sözni işitti. Özini tivedin taşlap atasını boynından qıçağlap: (14) “Uşal Beşîr digen oğluŋ min bolur-min.” didi. Mübeşşir oğlını qıçağlap ikevi yığlaşıp bî-hüş (15) bolup yıkıldılar. Zamândın soŋ hüşlarığa kildiler. Kördiler Mübeşşir'ni közi açılıp oğlını (16) kördi. Qaçan ki Yehūdâ yarım yolğa yitti. Yūsuf 'aleyhi's-selāmı isileri Ya'küb 'aleyhi's-selāmı dimâğlarığa yitti, (17) ayttılar: “Ey yārânlar bu zamân Yūsuf'umnı isini aladur-min. Dimâğımnı mu'aţtar kıladur.” dip na're urdılar. (18) Qavluhu ta'âlâ:

“**Ķāle ebūhūm innī le-ecidū riĥa yūsufe levlā’en tūfennidūn.**”⁹⁴ dip Ya’ ħūb ‘aleyhi’s-selām külp (19) ĥursendlīĝ ħılr irdiler. Aldılarıdaki bar nebīre ve ħızları ayttılar kim: “Siz henūz burunĝı Yūsuf’ nı (20) maĥabbetini ārzū ħıla-siz. Ĥālā hem ferāmūş ħılmap-siz.” didiler. Ķavluhu ta’ ālā: “**Ta’ llāhi inneke lefi źalālike-** (21) -‘**l-ħadīm.**”⁹⁵ Őol eőnāda Mübeőşir birle Beőir ikevi kirip kildiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmdın ĥaber birdiler.

[251] (1) Beőir ayttı kim: “Mini atamdın ayırp satkeniĝizdin biri Mıőır’da irdim. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ĥaberini (2) yitkürüp du’ ā alay dip kildim.” didi. Ya’ ħūb ‘aleyhi’s-selām bu sözni iőitip köp yıĝladılar. Ayttılar kim: (3) “Nime ĥalebiĝ bar du’ ā ħılay.” Beőir ayttı kim : “Cān birmekim āsān bolsun. Gūr nı ħarangulıĝdın emīn bolay.” (4) didi. Du’ ā ħıldılar. Du’ āları icābet boldı. Du’ ādın fāriĝ bolar bolmas Yehūdā yitip kildi. Yūsuf (5) ‘aleyhi’s-selāmı köyleklerini Ya’ ħūb ‘aleyhi’s-selāmı aldılarıĝa ħoydı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı iőitip ħendān (6) yıĝladılar kim ĥaddın ziyāde. Andın soĝ köylekni alıp közleriĝa sürdiler. Ĥaĥ sübĥānehu ve ta’ ālā őıĥĥatlık (7) baĝıőladı. Közleri rūően bolup heme ehl-i beytlerini kördiler. Yehūdā’dın Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (8) aĥvāllerini sordılar. Yehūdā bisyār ta’ rīfler birle beyān ħıldılar. Ya’ ħūb ‘aleyhi’s-selām herĝiz tirileriĝa (9) sıĝmas irdiler. Bu künni ĥoő-ĥāllik birle ötkerdiler. Vehb ibni Münebbih’ni rivāyetleride: (10) “Köylekni alıp kilĝüĝi Bünyāmin irdi.” dipdürler. El-ħıőőa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selām köyleklerini yiberip (11) taĝĝlası aĝalarıĝa ayttılar: “Sizler hem barıp bala-ĥaĥalarıĝız nı alıp kiliĝler.” dip ruĥşat birdiler. (12) Bünyāmin’din Yūsuf ‘aleyhi’s-selām sordılar kim: “Ken’ ān’dın kiledürĝan niĥe ħiőidür.” dip bir rivāyetde, (13) uluĝ ħiĝik yitmiő ten. Bir rivāyetde, tört yüz ħiői dip cevāb birdi. El-ħıőőa, Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (14) ħiői baőıĝa yüz miőĝāl altun, yüz miőĝāl kümiő, yüz

⁹⁴ Yūsuf Sūresi 94. Ayet(12/94): “... (öteden) babaları (Yakup) dedi ki: Bana bunak demezeniz, inanın ki, (őimdi) Yusuf’un kokusunu duyuyorum.”

⁹⁵ Yūsuf Sūresi 95. Ayet(12/95): “...Allah’a yemīn ederiz ki sen hala eski yanlıőıĝında (berdevam)sın.”

mişkāl müşg, yüz mişkāl ‘anber, yüz mişkāl ‘ūd (15) birip yiberdiler. Andın soñg yük yüklegalı at ve tive ve qara tavarnı hadd ü hisâbı yoq irdi. (16) Bularnı Bünyâmin’ğa birip nâme bittiler kim: “Mülâzimetleriğa özüm baray, dip irdim. Fermân-ı ilâhî (17) andağ bolmadı. Belki fermân andağ boldı ki hemeleri munda kilgeyler. Bu zer ü zıvernı yiberdim. Kireklik (18) nimerseleriğa şarf u harc kılıp yol çapduğını kılıp kilsünler.” dip Bünyâmin’ni baş kılıp ağalarını (19) Ken‘ân’ğa yiberdiler. Ağaları kilip atalarığa ayttılar kim qavluhu ta‘âlâ: “**Qālū’ yâ ebânâ’stağfir lenâ zunubenâ (20) innâ künnâ ħâti’in**”⁹⁶ ya‘nî “Ey ata bizler gürüh-ı bed-kirdârlardur-miz. Ĥudây ta‘âlâdın bizlernı günâhımızğa mağfired (21) tileñg âmurzide kılsun.” didiler. Ya‘qûb ‘aleyhi’s-selâm ayttılar. Qavluhu ta‘âlâ: “**Sevfe estağfir lekum rabbî**”⁹⁷

[252] (1) Ya‘nî günâhlarıñızını perverdigârimdın tiler-min, didiler. Uşal ân tilemesdin qaytardılar. Ya‘qûb (2) ‘aleyhi’s-selâmın oğlanları Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmın ‘özr tilediler. Uşal sâ‘at kiçürdiler. Ya‘qûb (3) ‘aleyhi’s-selâmın ‘özr tilediler, qaytardılar. Anı üçün kim Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm yigit irdiler. Yigit (4) köñgli kiñg bolur. Ya‘qûb ‘aleyhi’s-selâm qarı irdiler. Qarını köñgli tar bolur, qarı birle yigitni arasında (5) munça tefâvüt bar. Ba‘zîlar aytur, Ya‘qûb ‘aleyhi’s-selâm seherde du‘â kılayın dip qaytardılar. Seher (6) vaqıtında du‘â icâbet bolur. Vehb ibni Münebbih andağ rivâyet kıurlar kim Ya‘qûb ‘aleyhi’s-selâm (7) Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmın ħaberini işittiler. Şükrâne üçün dü-gâne ez-behr-i yegâne edâ kıldılar. Cemî‘ nebîre ve ebîrelerini (8) cem‘ kılıp hemesige kilgen hediye ve tuĥfelerdin birdiler. Hemeleri özlerige kireklik esbâb, (9) zîb ü ziyet ve ser ü pâlarını tayyâr kılıp Mışr’ğa revân boldılar. Rübîl’ni özleridin ilgeri (10) ĥoş ħaberğa yiberdiler. Rübîl Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmğa ĥoş ħaber tigürdi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm Mışr’nı (11) Cemî‘ emîr ü ümerâ, vezîr ü vüzerâ, ‘âlim u ‘ulemâ, fâzıl u fuzalâ,

⁹⁶ Yûsuf Sûresi 97. Ayet(12/97): “(Mısr’dan gelen evlâtları) dediler: Ey pederimiz, bizim için (günâhlarımıza) istiğfar ediver. Biz hakikaten suçlular idik.”

⁹⁷ Yûsuf Sûresi 98. Ayet(12/98): “(Yakup): Sizin için Rabbime sonra istiğfar ederim...”

ekābir ü eşraf, każī vü müftîleri buyurdılar kim: (12) “Hemeleriñgiz özleriñgizni ārāste ve pīrāste kılıp Ken‘ān yolığa çıķıñgılar.” dip yarlıg-ı ‘ālī kıldılar. (13) El-kıssa, hemeleri ferīķ ferīķ, fevc fevc, gürūh gürūh, cemā‘a cemā‘a bolup Ken‘ān yolığa revān (14) boldılar. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām ilgeriki cemā‘age yittiler. Tört miñg kiři çağladılar. Sordılar kim: (15) “Yūsuf’um munda bar mu?” Bünyāmin ayttı: “Hālā bular Yūsuf’ni sipāhī<si>dür.” Bular hemesi piyāde bolup teslīm (16) ve taħıyyet becā kiltürdiler. Ve yana dört miñg cihāzlık tive kildi. Her tivede ikki kenīzek (17) oturupdur. “Bu niķük kimerseler.” dip sordılar. Bünyāmin: “Ekemni kenīzekleri.” didi. Yana bir pāre halk (18) yol yörüp kildi. On qara ‘alemlik, on miñg kiři kilip rikāblarını buse kıldılar. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām: (19) “Bular kimdür?” dip sordılar. Bünyāmin: “Ağamni kiçe ve kündüz hizmetleride turadurgen qullarıdır.” (20) didi. Andın kiyin dört miñg aķ tonlık, aķ destārlik, āķ saķal, aķ atlık kiřiler (21) kildiler. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām: “Bular kim?” dip sordılar. Bünyāmin ayttı: “Bular ağam Yūsuf’ni öz günāhını [253] (1) sizdin tilegeni yibergen ‘ālim ü ekābirleridür.” didi. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām: “Nime günāhını tiler irmiş.” dip (2) irdiler. Bünyāmin ayttı: “Körgeñ tüşüñgni ağalarıñgğa aytmağıl, dip iken-siz. Qulaqlarıda tutmay (3) ağalarığa aytken günāhlarını tiler irmiş.” didi. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām der-hāl ‘afv kıldılar. Andın soñg (4) pāre’i yol yördiler. On miñg kiři birle Yūsuf ‘aleyhi’s-selām peydā boldılar. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām: “Bu kim?” dip sorap (5) irdiler. Bünyāmin ayttı: “Ağam Yūsuf hāş leşkerleri bile kiledür.” dip irdi. Ya‘ķūb ‘aleyhi’s-selām tivedin (6) tüşüp piyāde revān boldılar. Ammā Yūsuf ‘aleyhi’s-selām bād u şarşar dik bir atğa minip kilür irdiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām (7) ayttılar: “Ey Yūsuf bu ne işdür ki atañg piyāde kiledür, sin atlıg barur-sin?” didiler. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Vişālini (8) iştiyāķıda ferāmūş kılıpdurmin.” didiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām: “Ey Yūsuf atañgğa bī-hürmetlik kılganıñg (9) üçün bedeniñg gürda sasır, özge peygamberlerini cesedleri sasımaz.” didiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām bu sözni (10) aytkendin soñg atdın tüştiler. Heme halk piyāde boldılar.

Bu ikki ğam-zede âteş-i iştiyāk ve bu miħnet-i (11) resīde-i bādiye-i firāk birbirleriğa ulandılar. Mübārek ğollarını boyunlarığa salıp ğāhī hūşlarıdın (12) kitip ğāhī hūşlarığa kilür irdiler. Bularnı bu ğāllerini melā'ikeler mele'i'l-a'lā ve kerrübiler 'ālem-i (13) bālāda temāşā kıilup, āsmānnı deriçeleridın teferrüc kıılır irdiler. Cebra'ıl 'aleyhi's-selām taḅaḅ-ı nūrlarıda (14) cevāhir kıltürüp başlarıdın nişār kııldılar. Cemī' hūr u ğılmānlar behiştne küngüreleridın temāşā kıılır irdiler. (15) Melā'ikeler ḫayret ğolını tefekkür tişi birle tişler irdiler. Aytur irdiler: “İlāhī Ḥudāvendā hīç kimni bu ata oğul dik mihr ü (16) maḫabbeti bar mu?” dip Ḥudāvend-i 'ālemdin nidā kildi ki: “Ey Melā'ikeler mini 'izzetim ve celālim ḫaḅḅı āḫir zamāndaki dostum Muḫammed rū-siyāh (17) ğünāh-kār ümmetleriğa yitmiş miñg munça maḫabbetleri bardur.” didi. El-ķışşa, Ya'ḳūb 'aleyhi's-selāmın 'izzet ü ḫürmetleri (18) heme ḫalāyıkğa ma'lūm boldı. Vaḳtī ki Yūsuf 'aleyhi's-selāmın çāderleriğa kirdiler. Ol çāderni istiḳbāl (19) üçün ḳurup irdiler. Yūsuf 'aleyhi's-selāmın ḫālaları Ya'ḳūb 'aleyhi's-selāmın nikāḫlarıda irdi. Ya'ḳūb 'aleyhi's-selām (20) birle ḫālalarını taḫtlarığa çıkardılar. Ataları ve ḫālaları on bir oğulları birle Yūsuf 'aleyhi's-selāmğa (21) secde kııldılar. Ḳavluhu ta'ālā: “**Ve rafa'a ebeveyhi, ve ḫarrū lehu succedā**”⁹⁸ Ol ḫālde Yūsuf 'aleyhi's-selām atalarığa ayttılar:

[254] (1) “Ey ata Ken'ān'da on bir yulduz birle ay ve kün mañğa secde kııldı digen tüşümni ta'biri budur kim (2) perverdigārim ol tüşümni rāst kııldı. Ḳavluhu ta'ālā: “**Ḳāle yā ebeti hezā te'vīlu ru'yāye min ḳablu ḳad ce'alehā (3) rabbī ḫaḅḅā**”⁹⁹ Su'āl: Secde maḫlūḳğa revā irmes sebeb nedür kim? Ya'ḳūb 'aleyhi's-selām heme oğlanları birle (4) Yūsuf 'aleyhi's-selāmğa secde kııldılar. Cevāb ol kim secde tört kıısmdur. Secde-i 'ibādet ve secde-i sehv (5) ve secde-i tilāvet ve secde-i taḫiyyet. Secde-i 'ibādet ol kim

⁹⁸ Yūsuf Sūresi 100. Ayet(12/100): “Babasını ve anasını tahtının üstüne çıkarıp oturttu. Hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar...”

⁹⁹ Yūsuf Sūresi 100. Ayet(12/100): “...(Yusuf) dedi ki: Ey babam, işte bu, evvelce gördüğüm rüyânın tehakkukudur. Gerçek, Rabbim onu doğru çıkardı...”

Hudāy ta'ālādın özgeğa revā ırmes. Secde-i sehv ol kim namāz (6) içide sehv vākı' bolgen bolsa anı üçün kıılurlar. Secde-i tilāvet ol kim Qur'an'da on dört yirde kilür. Secde-i (7) taḥıyyet ol kim uluğlarge kıılurlar. Ya'küb 'aleyhi's-selām Yūsuf 'aleyhi's-selāmğa kıılğan secdeleri secde-i taḥıyyet (8) irdi. El-kıışsa, andın kıyin Ya'küb 'aleyhi's-selām Yūsuf 'aleyhi's-selāmdın ötken vākı'alardın sordılar. (9) Yūsuf 'aleyhi's-selām ötken vākı'alarnı bir bir beyān kııldılar. Zindāndın çıķıp pādişāh boldum didiler. (10) Velikin ağaları şafalaķlap urğanlarını, ķudukğa salğanlarını, Mālik Zağar'ğa satķanlarını aytmadılar. (11) Atamnı köñgli bulardın savumasun, dip. El-kıışsa, ataları bile körüşüp şehrga kitip barur irdiler. Hāzret-i (12) Cebra'il 'aleyhi's-selām kilip aytılar kim: "Ey Yūsuf ağzıñnı açğıl." Yūsuf 'aleyhi's-selām ağızlarını açtılar. (13) On pāre nūr ağzıların çıķıp kitti. Yūsuf 'aleyhi's-selām sordılar kim: "Ey peyk-i Rabbü'l-ālemīn ol (14) ağzımdın çıķıp kitken niçük nimeresdür?" dip. Cebra'il 'aleyhi's-selām aytılar: "Sini on oğluñnı hemesi peygamber (15) bolur irdi. Atañga bī-ḥürmetlik kıılğanıñ için on oğluñdın on nübüvvetni aldı." didiler. (16) Yūsuf 'aleyhi's-selām köp efsūs ve nedāmet kııldılar. Fā'ide birmedi. Andın yana biraz yol yürüp irdiler. (17) Reyyān Melik bir pāre süvāre birle pīş-vāz kildi. Atdın tüşüp piyāde kilip rikāblarını öpti. Ba'zī (18) rivāyetde aytıpdurlar kim Yūsuf 'aleyhi's-selām ataları birle at üstide körüştiler. (19) Atdın tüşmegenlerige üç vech aytıpdurlar. Biri ol kim atalarını tanımadılar. Yana biri ol kim yā ki Reyyān Melik (20) birle kilip irdiler. Ol tüşmeğıl, didi. Yana biri ol kim yā ki ataları özleri tüşmeğıl, didiler. (21) El-kıışsa, Ya'küb 'aleyhi's-selām şehrga kirdiler. Kördiler ki şehrnı küçeleriğa bendlik kıılıpdurlar.

[255] (1) her kıaysı şuffelerde bülbüller sayrap turur irdi. Hoş-āvāz ḥāfızlar oķup turur irdiler. Muğannīler nağme nevāzlık (2) kıılıp turur irdiler. Ān-heme i'zāz u ikrām birle alıp kirip tamām-Mısr ḥalkını mescīd ü cāmī'ge yığdurup (3) Ya'küb 'aleyhi's-selāmı mihmān-dārlik kııldılar. Ta'āmdın fāriğ bolgendin soñ Yūsuf 'aleyhi's-selām sordılar

ki: (4) “Ey MıŖr halkı sizler kimdür-sizler, min kimdür-min?” dip MıŖr halkı be-yek-bäre ävâz birip ayttılar ki: “Ey pâdiŖâh-ı (5) ‘âlem siz bizni pâdiŖâh-ı dil-nüvâzımız-siz. Bizler hememiz resîde vü nâ-resîde irkek ve urğaçı zer-ğarîd kılîngız- (6) -dur-miz.” didiler. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm bülend ävâz birle ayttılar ki: “Ey ħalâyıklar bilîngler ve ägâh boluŖğlar kim (7) bu peygamber-i ber-güzîde mini peder-i büzürg-vârımdurlar. Bular heme ferzend-i ercümendler mini qarındaŖımdurlar. Bularnı kadem- (8) -lerini ħaqqı ħürmetidin hemeleriŖgizni äzâd kıldım.” didiler. Mülk ü emvâllerini yandurup birdiler. Hemedin (9) Ėrîv turdı. MıŖr halkı Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâmın mundağ uluğliklerini bilip Ŗol zamân ĩmân kiltürüp (10) müselmân bolup “Lâ-ılahe illa’llâh Ya‘küb İsrâ’îlu’llâh.” didiler. Anğa oğŖap vaqtî ki kıyâmet küni bolup (11) âmennâ ve Ŗaddaknâ bolğanda evvelîn ü âhirînni Ĥudây ta‘âlâ cem‘ kılgey. Ĥazret-i Muĥammed MuŖtafâ Ŗalla’llâhu ‘aleyhi ve sellemni (12) oŖğ kollarını, Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm sol kollarını, Mikâ’îl ‘aleyhi’s-selâm tutkaylar. Mağâm-ı maĥmûdge iletgeyler. (13) Nürdın minber koyulğay. Ân-ĥazret Ŗalla’llâhu ‘aleyhi ve sellem ol minberğa çıkğaylar. Ĥudây ta‘âlâdın Ĥiğâb kılğay kim: “Ey (14) ehl-i ‘araŖât sizler kimdür-sizler, min kimdür-min?” dip. Ehl-i ‘araŖât aytğaylar ki: “Ey bar u Ĥudâyâ Ĥudâvendâ melikâ (15) kâdirâ perverdigârâ sin bizni igemiz ve ĥâcemiz ve perverdigârımızdur-sin. Bizler sizni ‘âŖî vü câfî günâh-kâr bende- (16) -leriŖgdür-miz.” diğeyler. Ol zamân perverdigâr-ı ‘âlemdin nidâ kilgey kim: “Ey ‘âŖî vü câfî bendelerim min sizlerni heme- (17) -leriŖgizni bu dostum Muĥammed’ni ĥoŖnûdlığı üçün düzaĥdın äzâd kılıp heme günehleriŖgizni ‘afv kıldım.” diğey. (18) İnŖâ’llâhu Rabbü’l ‘âlemîn. El-kıŖŖa, irtesi Reyân Melik MıŖr uluğları birle Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâmğa kilip selâm (19) kıldı. Aytıpdurlar, Reyân Melik Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâm aldılarıda müselmân boldı. Rivâyetde andağ kilipdür kim (20) Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm zindândın çıkıp Reyân Melik’ni aldığa kirgende Reyân Melik’ni ordasını aldıda kızıl (21) altundın bir

tegirmen taşı koydurup koyup irdi. Ağırlığı biş yüz batman irdi. Ol zamān ki Reyyān Melik Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa:

[256] (1) “Evvelrak barıp körüşeyin.” didi. Ayağı ol tegirmen taşığa tigdi. Körüşkendin soñg Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (2) Ol taşnı köterip yıraç taşladılar. Reyyān Melik Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ol küç ve kuvvetlerini körüp (3) hayrān qaldı. Vaqtı ki Yuşuf ‘aleyhi’s-selāmı ağalarını kördi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın sordı kim: “Ağalarıñgız (4) şahib-şecā’ at midürler?” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām aytılar: “Āzmāyiş kılip körseñgiz bolur.” didiler. Reyyān Melik (5) olarnı alıp avğa çıktı. Şem’un bir arslannı tutup Melik’ni aldığa alıp kildi. Rübıl bir yolbarsnı (6) taş birle urup öldürdi. Lāviye miñg batman taşnı bir qolı birle hevāğa atıp yana bir qolı birle tuttı. Şol (7) tarıqa her qaysıları bir zürbāzū körsettiler. Reyyān Melik taħsın ü āferinler kıldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa kilip (8) ayttı: “Ağalarıñgızğa aytıñg mañğa bir il vilāyet açıp birsünler.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ağalarığa aytılar. (9) Ağaları qabul kılip atalarındın isti’ānet tilep her qaysıları bir miñg kişiğa baş bolup on miñg (10) kişi birle on ağaları Rüm’ğa galebege bardılar. Şām birlen Rüm’nı arasında on bir qurğan bar irdi. (11) Hemesini aldılar. Kilip Melik’din sordılar: “Yana qaysı tarafda yağıñg bar bolsa yok kılalik.” dip. (12) Reyyān Melik olarğa ayttı: “Min imdi qarıpdur-min. Mañğa vilāyet kirek imes. Ol on bir kent kim açıpdur-sizler. (13) Özleriñgizğa birdim” didi. Ya’qub ‘aleyhi’s-selāmı oğlanları her biri bir kentğa hākim boldılar. Benī- (14) -isrā’ıl qavmi olarnı evlādlarıdur. Hikāyet kılıpdurlar, Rüm’da bir ‘aziz bar irdi. Ya’qub (15) ‘aleyhi’s-selāmı oğlanlarını biri vefāt boldı. Ol ‘aziz anı tüşide kördi. Sordı: “Hudāy ta’ālā (16) sañğa nime mu’āmele kıldı?” dip. Ol müteveffā ayttı: “Hudāy ta’ālā mini ‘itābğa tuttı. Köp ‘azāb kıılır-min, didi. Yana (17) keremi birle ‘afv kıldı.” didi. El-kışşa, Reyyān Melik’ni Mu’şab atlıg oğlu bar irdi. Fir’avn’nı atası ol (18) irdi. Tokkuz yaşar irdi. Anı Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa tapşurdı. Melik özi müselmān bolğandın soñg (19) üç yıl sekkiz ay ‘ömr kördi. Andın soñg vefāt boldı. Ya’qub ‘aleyhi’s-selām Mışr’ğa kilğanlarığa yigirme (20) tört

yıl bolğanda vefât boldılar. Cesed-i mübâreklerini Ken‘ân’ğa alıp barıp qoydılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm (21) atasıdın soñg tört yıl ‘ömr kördiler. Andın soñg vefât boldılar. Cesed-i mübâreklerini Mısr’da qoydılar.

[257] (1) Mūsā ‘aleyhi’s-selâmı zamānlarığaça andın soñg Mūsā ‘aleyhi’s-selâm süngeklarını yığıp Ken‘ân’ğa alıp barıp (2) atalarını yanığa qoydılar. Resül ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “**Leḥūm ale’n-nebiyyā muḥarremetun ‘alā’l arz.**” Ya‘nī peygamberler gūştı yirge (3) ḥarāmdur çürimes, dip. Nime üçün Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı itleri çüridi? Ba‘zīlar aytıpdur, atasığa (4) atdın tüşmegen üçün, ba‘zīlar aytıpdurlar pādişāhlik kılgān üçün, eṣāhraḳ qol bu turur kim (5) ol küni ki Zelīḥā: “Yaḥşı saçlarıñg bar.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm anı cevābığa: “Gürda tökülür.” didiler. (6) Ḥudāy ta‘ālā Yūsuf ‘aleyhi’s-selâmı sözlerini yalğan kılmadı qandağ didiler, andağ boldı.

Yūsuf ‘aleyhi’s-selâm (7) Zelīḥā’nı Alğanlarını Beyānı vaqtı ki ‘Azīz vefāt boldı. Andın soñg māl u menālin Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı (8) yolığa şarf kılıp kem-bağal boldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı köra’lmadı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa qolı yitmedi. Yūsuf (9) ‘aleyhi’s-selāmı firāqıda yığılay yığılay közleri körmes boldı. Qaçan aç qalsa: “Āh Yūsuf.” dir irdi. (10) Susasa: “Āh Yūsuf.” dir irdi. Künlerde bir kün Yūsuf ‘aleyhi’s-selām avğa atlandılar. Zelīḥā anı işitti bir (11) kenīzeki qalıp irdi. Añğa ayttı: “Mini Yūsuf’ı yolığa alıp barğıl.” Ol kenīzek Zelīḥā’nı qolıdın tutup Yūsuf (12) ‘aleyhi’s-selāmı kilür yollarığa alıp barıp turdı. Vaqtı ki Yūsuf ‘aleyhi’s-selām kildiler. Ol kenīzeki (13) ḥaber birdi. Zelīḥā ‘aşāğa süyenip turdı. Ayttı: “الحمد لله الذي صير العبد ملكا بالصبر وملك عبدًا (14) بلثه واهوا” Ya‘nī: “Cemī‘ şenā ol Ḥudāy ta‘ālāğa kim pākīze qulnı bülend mertebe kılıp pādişāh kılır. Yazuḳ (15) kılıp hevā-yı nefsgе yörgen pādişāhnı uluğ mertebedin tüşürüp qul kılır.” didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām leşkerni (16) ve atlarını şuqunı birle Zelīḥā’nı āvāzın işitmediler. Ḥudāy ta‘ālā şimālğa emr kıldı: “Zelīḥā’nı āvāzını Yūsuf’ı (17) qulağıge tigürgıl.” dip. Der-ḥāl şimāl tigürdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām atnı başını tartıp: “Ey Zelīḥā.” didiler. (18) Zelīḥā Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı āvāzlarını işitip

âh urup yıkıldı. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm anı körüp (19) rahmı kildi. Ayttılar: “**Ey Zelîhâ eyne şebâbîke ve cemâlike kâlet efneytühâ fi hubbuke**” Ya‘nî: “Ol yaş ve civânlığınġ (20) ve ġusn ü cemâliġ ġanı? Zelîhâ ayttı: “Sizni ‘ışkıġızda berbâd birdim. “**Bimen câ‘e ġaberûke**” (21) Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Mâlîġ ġanı?” Zelîhâ ayttı: “Sizni ġaberiġizni kiltürġan kişilerġa birdim.”

[258] (1) didi. “**Şümme kâle mâ ezhebe başarûke kâlet şiddetü’l ġuzni min ġicrike**” Ya‘nî yana Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Ol körer (2) közüġ ġanı?” Zelîhâ ayttı: “Sizni firâkıġız endûhide yıġlay yıġlay kûr boldı.” didi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm (3) ayttılar: “ġâlâ tilekiġ nedür.” Zelîhâ ayttı: “Sizni cemâl-i cihân-ârâġızdur.” didi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm: “Munı ordaġa (4) alıp barıġlar. Min kilgende mini aldımġa alıp kilgey-sizler.” didiler. Zelîhâ’nı Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı (5) ordalarıġa alıp bardılar. Vaġtî ki Zelîhâ bardı. Ya‘ġûb ‘aleyhi’s-selâm ġayât irdiler. Çarlatıp kilip (6) ötken vâkı‘ alarnı sordılar. Zelîhâ barġasını râstlik birle beyân ġıldı. Ya‘ġûb ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Henüz (7) Yûsuf’ni ‘ışkı köġlüġde bar mu?” Zelîhâ: “Evvelġidin ziyâderâġ.” didi. Andın soġ Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm (8) avdın kildiler. Ya‘ġûb ‘aleyhi’s-selâm Zelîhâ’nı Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı ġizmetleriġa alıp kildiler. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı (9) ġollarıda bir ġamġıları bar irdi. Destesi altundın irdi. La‘l ü yâġût u zümrüd bilen muraşsa‘ (10) ġılıġan irdi. Zelîhâ ayttı: “Ey Yûsuf ol ġamġıġı uçını maġġa birġıl.” didi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm (11) birdiler. Zelîhâ ġamġını uçını aġzıġa alıp barıp bir âh urdı. Aġzıdın ot ġıkıp ol ġamġıġa tutaştı. (12) Ol altun ġamġı iridi. Andın soġ Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm sordılar: “Ey Zelîhâ sini kümişdin ġılıġan bir bütüġ (13) bar irdi. Ol ġanı?” Zelîhâ ayttı: “Bir kün turdum ol bütümġa ayttım, üç ġâcetim bar revâ ġılıġıl. Birinġi, yaşlıġımı (14) ġaytarıp birġıl. İkkinġi, közümni açġıl. Üçünġi, ġusn ü cemâlimni birġıl, dip. Köp zârî ve tevellâ ġıldım. (15) ġiç cevâb birmedi. Turdum bir taş bile urdum. Pâre pâre ġılıp dervîşlerġa üleşdim. İmdi sizge (16) kildim tört ġâcetim bar, eger ġudâyıġız revâ ġılsa İmân kiltüreyin.” didi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ġabûl

kıldılar. “Aytğıl.” (17) didiler. Zeliḥā: “Evvel yaşlıgım, ikkinçi körer közüm, üçünçi ḥüsn ü cemālim. Bu üç ḥācetim revā bolgandı kiyin (18) ol bir ḥācetimni aytur-min.” didi. Ya‘ḳūb ‘aleyhi’s-selām du‘ā kıldılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām āmīn didiler. Zeliḥā’nı (19) ḥācetleri revā boldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām: “Yana bir ḥācetiṅ nimedür aytğıl?” didiler. Zeliḥā ayttı: “Mini nikāḥ birle alğıl.” (20) didi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı açığıları kildi: “Henüz bu sözdin yanmadıṅ mu? Muni ḳavlaṅlar.” didiler. (21) Ol ḥādde Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Ey Ya‘ḳūb Yūsuf’ğa aytğıl, Zeliḥā’nı ol ḥācetini revā kılsun kiç

[259] (1) ḳoymasun.” didiler. Ya‘ḳūb ‘aleyhi’s-selām Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa Cebra’īl ‘aleyhi’s-selāmı sözlerini ayttılar. Yūsuf (2) ‘aleyhi’s-selām toy esbābını tayyār kıldılar. Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām kilip nikāḥ kıldılar. Ādem ‘aleyhi’s-selām bile (3) Ḥāzret-i Ḥavvā’nı nikāḥ kılganda oḳulğan ḥuṭbeni oḳudılar. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām birle Zeliḥā ikevlen ḥalvetke (4) kirdiler. Zeliḥā ayttı: “Ey Yūsuf sizni oynaşlık üçün sivgenim yoḳ ammā ikki vechdin sivdim. Biri ol kim (5) minde şun‘-i Ḥudā bar irdi. İkkinçisi ol kim irim ‘Azīz-i Mıṣr maṅğa yaramas irdi. Eger nā-gāḥ meyl kılip maṅğa (6) yaḳın kilse feryād urup ḳaçar irdi. Min sorsam aytur irdi, sindin ikki arslan peydā bolur andın (7) ḳaçar-min, dir irdi.” Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ol ikki feriştedür sini mini üçün saḳlaḳandır.” Zeliḥā ayttı: (8) “Bu ‘ömrüm içide hıç ir birle şöḥbet kılganım yoḳ ve hem ‘Azīz’ni sırrını hıç kimge āṣkārā kılganım yoḳ. Özge (9) kişini hem köṅglüm tilemedi. Bu kün yaratḳan perverdigarımğa yüz miṅṅ meretebe şükr kim murādımni birdi.” dip (10) şükrler kıılır irdi. Aytıpdurlar kim Ḥudāy ta‘ālā Zeliḥā’nı köṅglideki ‘ışḳnı Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa saldı. (11) Zeliḥā’ğa özini maḥabbetini saldı. Zeliḥā tā‘at ve ‘ibādetğa meşḡul boldı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı unuttı. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām (12) Zeliḥā’ğa meyl kılsalar, Zeliḥā ḳaçar irdi. Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey Zeliḥā min sindin ḳaçar irdim. Sin maṅğa (13) zārī kıılır irdiṅ. Bu kün ‘aceb-ḥāldür ki sin mindin ḳaçar-sin, min sini ḳavar-min.” didiler. Zeliḥā ayttı: (14) “Ol

maħalde ħüsn kördüm, luţf birle aňga köz aldurdum. Bu kün luţf boldum.” avluhu ta‘  l : “**Ve huve’l laţf ’l ħab r**”¹⁰⁰ (15) “Ol maħalde sizni ‘ izzet ıldım. Ő kr ud y ta‘  l ga kim ‘ az z boldum.  ziĝa yaın boldum.” avluhu ta‘  l : “**Ve huve’l ‘ az zu’r-** (16) **-raħ m**”¹⁰¹ Aytmışlar kim Zel h  bir kiçe: “‘  b deth nege baray.” didi. Y suf ‘ aleyhi’s-sel m oymadılar. Zel h  açtı. Y suf (17) ‘ aleyhi’s-sel m arasıdın ol saldılar. Zel h ’nı yaası yırtıldı. Őol zam n bir ferışte kilip ayttı kim: “Ey (18) Y suf imdi h  aysılarınĝıznı ħaqlarınĝız birbirlerinĝizde almadı. Zel h  sizni derd-i fir k nĝızda (19) yaanĝıznı yırtıp irdi. Siz hem Zel h ’nı fir k da b ry n bolup yaasını yırttınĝız.” didi. Zel h  ayttı: “Ey Y suf (20) min sizni sivd m maňga raħm ılmadınĝız. Sizni ‘ ıřınĝızda m l m ve altun k mişlerimni sizni yol nĝızda (21) niş r ıldım. H  iltifat ılmadınĝız.  ħir yaratĝan perverdig r m derg h ge yandım. El-ħamd li’ll h mur d mĝa yittim. İmdi

[260] (1) kiçe ve k nd z perverdig r m t ‘ atige meřĝ l bolayın.” didi. Aytıp durlar kim Zel h  Y suf ‘ aleyhi’s-sel m (2) birle on sekkiz yıl ‘  mr k rdi. Biř oĝul ikki ız toĝdı. Andın kiyin vef t taptı. Vaqt  ki Y suf ‘ aleyhi’s-sel mnı (3) ‘  mrleri  ħir boldı irse m n c t ıldılar. Ayttilar: “ P k  perverdig r  maňga m lk birdinĝ. T ř ta‘ b rini (4)  rgettinĝ. Őer ‘ at aħk mını bild rdinĝ.” avluhu ta‘  l : “**Rabbi ad ateyten  mine’l mulki ve ‘ allemten  min te’vili’l eħ diř**”¹⁰² (5) **Su’ l**:Y suf ‘ aleyhi’s-sel m m lk didiler, nime m lkd r? Cev b, yitti t rl k cev b birip d rler. Evvel, Y suf (6) ‘ aleyhi’s-sel mĝa ħased ılĝanlarını ol kiřiĝa musaħħar ıldı. İkinçi, cem ‘ ir ve ħatun olarnı sivdi. Bu vech- (7) -din maħabbet m lki.  ç nçi, ‘ ış u ħüsn m lki irdi. T rtinçi, Mışr m lki irdi.

¹⁰⁰En‘  m S resi 103. Ayet(6/103): “... O, (kulları hakkında) gercek rıfk ve lutf sahibidir. (Her Şeyden de) haberd rdır.”

¹⁰¹ R m S resi 5. Ayet(30/5): “...O, yeg ne galipdir, (m minleri) ok esirgeyicidir.”

¹⁰² Y suf S resi 101. Ayet(12/101): “Ya Rab, sen bana m lk (ve saltanat) verdin ve s zlerin tev lini  ĝrettin...”

Bişinçi, ‘ilm mülki irdi. Altınçı, civânmerdlik (8) mülki irdi. Yittinçi, kazâğa rızâ, belâğa şabr, ‘atâğa kâni’lik mülki irdi. Ve yana Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Mini (9) ve yir ü âsmânlarını yaratқан sin-sin.” Qavluhu ta‘âlâ: “**Faṭıra’s-semavâti ve’l arzı**”¹⁰³ Yana ayttılar: “İlâhî mini quduğdın çıkarğan (10) qullikdin ḥalâş kılip pâdişâhlik birgen sin-sin. İlâhî dünyâ ve âhiretde ihtiyârim sin-sin.” Qavluhu ta‘âlâ: (11) “**Ente veliyyî ff’d-dünyâ ve’l ahirah**”¹⁰⁴ “İlâhî dünyâda ‘azîz ve mükerrrem kıldıñg, âhiretğa barurda mini İmân u islâm birle (12) dünyâdın iltgil.” Qavluhu ta‘âlâ: “**Teveffenî müslimen ve’l ḥikni bi’s-şâlihîn**”¹⁰⁵ **Su’âl:** şerî’atda ölüm tilemek revâ irmes (13) ‘Teveffenî’ didi. Hikmet nime irdi? Cevâb, Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm ölüm tilemediler. Ayttılar, Vaqtî ki ‘**Ecelim**’ tise (14) islâm birle ölüm birgil. Su’âl: peygamberlerğa ḥâtıme qorqunçı bolmas irdi ‘Teveffenî muslimâ’ dimekke hikmet nime irdi? (15) Cevâb oldur ki özgelerge ta‘lîm üçün irdi. Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm özlerini ni‘met mülk, nübüvvet, ‘işmet (16) içide kördiler. Bildiler kim nime ni‘metler kiyinidin zevâl bolur. Tiriglikni kiyinidin ölüm bar. Kün batar kiçe kilür. (17) Kâse tolsa taşar tökülür. Bul ‘alâmetlerini bilip ayttılar: “Mini dünyâ ni‘metim tamâm boldı. Dünyâdın kiter vaqtım boldı. (18) İlâhî müselmân öldürğil, yaḥşılar ve şâlihlerğa қоşğıl.” didiler. Qavluhu ta‘âlâ: “**Ve’l ḥikni bi’s-şâlihîn.**”¹⁰⁶ **Su’âl:** (19) şâlihlerğa қоşğıl, dip du‘â kıldılar. Şâlihler kimdürler? Cevâb üç kısmdur, birinçi şâlihler cennetilerdür. (20) İkkinçi şâlihler velîler ve müttakîlerdür. Üçünçi, şâlihler ata ve babalarıdurlar. Ya‘nî İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm (21) ve İshâk ‘aleyhi’s-selâm ve İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâm ve Ya‘qûb ‘aleyhi’s-selâmdurlar. Du‘âları müstecâb boldı. Der-ḥâl

¹⁰³ Yûsuf Süresi 101. Ayet(12/101): “...Ey gökleri ve yeri yaratan...”

¹⁰⁴ Yûsuf Süresi 101. Ayet(12/101): “...sen, dünyada da, âhirette de benim yarimsin...”

¹⁰⁵ Yûsuf Süresi 101. Ayet(12/101): “...benim canımı müslüman olarak al. Beni salihler (zümresin)e kat...”

¹⁰⁶ Yûsuf Süresi 101. Ayet(12/101): “...beni salihler (zümresin)e kat.”

[261] (1) Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm kilip ayttılar: “Ey Yūsuf Hūdāy ta'ālā sizğa selâm ayttı. İmdi üç künlük 'ömrünğiz qalıpdur. (2) Āhîret işige muqayyed bolunğ.” didiler. Yūsuf 'aleyhi's-selâm Yehūdā'ğa vaşiyet kıldılar: “Min ölsem taşdın tábüt (3) kılip nîl deryāsığa salgıl. Bizni uruğımızdın Mūsā atlığ peygamber çıkar mini deryādın alıp Ken'an'ğa alıp barıp (4) ata babamğa қоşğay.” didiler. Üç kün tamâm boldı. Melekü'l mevt kilip kabz-ı rûh kıldı. Yehūdā hām taşdın (5) bir tábüt tırâşladı Yūsuf 'aleyhi's-selâmı ol tábütğa salıp Nîl deryāsığa saldılar. Aytıpdurlar, bu (6) kışşada 'ibretler köp bardur. Hemesini aytmak melâl kiltürür. Rüşenrağı oldur ki Yūsuf 'aleyhi's-selâmğa (7) ağaları yamanlık kıldı, dip olarğa nâ-sezâ aytmak revâ irmes. Çünkü Yūsuf 'aleyhi's-selâm olardı (8) kiçürdiler. Hūdāy ta'ālā hem kiçürdi. Ol işlerde olarğa haqâret boladurğan sözni aytmak özini (9) helâk kılmakğdur. Ol iş 'âlem-i gaybdın irdi. Qavluhu ta'ālā: “**Zelike min enbâ'i'l gaybi nühîhi ileyk.**”¹⁰⁷ Ey Muhammed (10) anda sin yok irdinğ. Yūsuf'ğa niçük hâller tigdi. Anğa ağaları qandağ işler kıldılar, (11) körmediñ. Qavluhu ta'ālā: “**Mâ künte ledeyhim iz ecme'ü emrahum ve hum yemkurün.**”¹⁰⁸ Alarnı işleridin (12) sañğa haber birdim, 'ibret algıl. Bu kışşada şâhib-başîretlerğa 'ibret bar. Va'llâhu ta'ālā a'lemü bi's-şavâb.

(13) **On Yittinçi Kışşa Hâzret-i Eyyüb 'Aleyhi's-selâmı Vâkı'alarıdur.** (14) Altı miñg cüft kırt birle mübtelâ bolğan “**İnnî messeniyye'z-zurru.**”¹⁰⁹ dip feryâd kılgan “**İnnâ vecednâhu şâbirâ** (15) ni' me'l 'abdü”¹¹⁰ teşrîfi birlen müşerref bolğan “**Ve ateynâhü**

¹⁰⁷ Yūsuf Sûresi 102. Ayet(12/102): “(Habîbim) bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir...”

¹⁰⁸ Yūsuf Sûresi 102. Ayet(12/102): “...(Yoksa) onlar hile yaparak işleyecekleri işi kararlaştırdıkları zaman sen yanlarında değildin.”

¹⁰⁹ Enbiyâ Sûresi 83. Ayet(21/83): “... hakikat, bana (bu) dert (gelip) çattı...”

¹¹⁰ Sad Sûresi 44. Ayet (38/44): “... Biz onu hakikaten sabırlı bulduk. O, ne güzel kuldu!...”

ehlehü ve mişlehüm ma‘hum rahmeten min.”¹¹¹ kerâmeti birle mükerrem bolğan (16)
“Ve huz biyedike zığsen fâzrib bihi ve lâ tahneş”¹¹² Hıtâbın işitken Eyyüb ‘aleyhi’s-
selâmdurlar.

Nazm:

(17) Kil işit irdi niçük Eyyüb peygamber sözleri,
Enbiyâ haqdın belânı sordı, hãhlap özleri.

Haq (18) yolıda kiçtiler māl u tavar u tivedin,
Bir zamānda öldiler yitti oğul üç kızları.

Öz işini (19) şabr itip qurtqaydur her demi,
Üç nimerse koydı kaldı til yürek hem közleri.

Kiçti miñnet (20) kitti ‘illet arqa hażret qurbeti,
Tiñgri şıñhat birdi toğdı müşterī yulduzları.

Eyyüb ibni Ma‘şüb (21) ibni Revāh ibni Rūm ibni ‘Ays ibni İshāk Nebiyyu’llāh ibni
İbrāhīm Hālilu’llāh’durlar. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām

[262] (1) Rūmlık irdiler. Anaları Lūt peygamberni kızları irdi. Hatunlarını atı Raħıme
irdi. Efrāhım bin (2) Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın kızı irdi. ‘Ays’ın uruğdın ikki peygamber
boldı. Birleri Eyyüb ‘aleyhi’s-selām, yana birni (3) Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâmdurlar. Bu
Eyyüb ‘aleyhi’s-selāmın ata uruğdın bir qarındaşları bar irdi. Bāhıl (4) atlıg kâfir irdi.
Havrān vilâyetide irdi. Yigirme ikki kent bar irdi. Bāhıl bütğa secde qılur irdi. (5) Ol

¹¹¹ Enbiyâ Sūresi 84. Ayet (21/84): “...tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir hatıra olmak üzere hem ailesini, hem onlarla beraber daha bir mislini ona vermiştik.”

¹¹² Sad Sūresi 44. Ayet (38/44): “Eline bir demet sap al da onunla vur. Yemîninde durmazlık etme, (dedik)...”

bütni atı Şeleş irdi. Özi altundın, qolları kümişdin, ayakları la'ldin irdi. Bu Bâhîl'ni (6) biş yüz miñg çirigi bar irdi. Bâhîl ol bütğa kırk yıl secde kıldı, “Mañğa bir oğul birgil.” dip. Bir kün (7) Cebra'îl 'aleyhi's-selâm kilip Eyyüb 'aleyhi's-selâmğa ayttılar: “Hudây ta'âlâ sizğa peygamberlik birdi, selâm ayttı. Bariñg (8) Bâhîl'ni imânğa da'vet kılıñg müselmân bolsun. Hudây ta'âlânı bir bilsün, sizni peygamber-i ber-hağ bilsün” didiler. (9) Eyyüb 'aleyhi's-selâm peygamberlik işiğa me'mür bolğanlarıda kem-bağal irdiler. Ayağlarığa na'leyn kiyip qollarığa (10) 'aşâ alıp Havrân şehriğa barıp Bâhîl'ni aldığa kirdiler. Bâhîl Eyyüb 'aleyhi's-selâmni körüp tanıdı. Turup (11) Eyyüb 'aleyhi's-selâm birle körüşüp yanıda cây birip olturguzdı. Eyyüb 'aleyhi's-selâm ayttılar: “Ey Bâhîl (12) sañğa naşîhat kıtur-min.” Bâhîl: “Hüb bolur.” didi. Eyyüb 'aleyhi's-selâm ayttılar: “Hudây ta'âlâ mini sañğa yiberdi.” (13) Bâhîl ayttı: “Qaysı Hudâ'nı aytur-sin?” Eyyüb 'aleyhi's-selâm ayttılar: “Mini ve sini, heme 'âlemni yaratğan Hudây ta'âlânı (14) aytur-min.” didiler. Bâhîl ayttı: “Nime dip yiberdi, nime dip kildiñg?” didi. Eyyüb 'aleyhi's-selâm ayttılar: “Aytgıl, (15) Lâ-ilâhe illa'llâh ve enne Eyyüb rasûlu'llâh.” Ol hâlde Bâhîl arkasığa bakıp küldi. Köñgli de ayttı: “Bu Eyyüb (16) kem-bağaldur. Mindin nimerse tama' kılip kilgendür” dip buyurdı: “Eyyüb'ğa bir miñg koy biriñgler” dip. (17) Der-hâl Hazret-i Cebra'îl kilip ayttılar: “Ey Eyyüb Bâhîl her nimerse birse alğıl, yok dimegil.” didiler. Bâhîl'ni (18) sözi birle miñg koy birdiler. Eyyüb 'aleyhi's-selâm ikkinçi kün kildiler ayttılar: “Ey Bâhîl Hudâ birdür, (19) min anıñg peygamberidür-min.” Bâhîl ayttı: “Bir miñg höküz biriñgler.” birdiler. Eyyüb 'aleyhi's-selâm üçünçi (20) küni kildiler, ayttılar: “Ey Bâhîl aytgıl, Lâ-ilâhe illa'llâh ve enne Eyyüb resûllu'llâh” Bâhîl ayttı: “Muñğa miñg (21) at biriñgler.” birdiler. Eyyüb 'aleyhi's-selâm tötünçi küni kildiler, ayttılar: “Ey Bâhîl Hudânı bir bilgıl, min anı [263] (1) peygamberidür-min.” Bâhîl ayttı: “Muñğa bir miñg tive biriñgler.” birdiler. Bişinçi kün Eyyüb 'aleyhi's-selâm yana kildiler. (2) Bu sözni sözlemesdin burun Bâhîl ayttı: “Ey Eyyüb kırk yıl boldı tiñgrimdin bir ferzend tiledim, birmedi. (3) Eger sini

tiŋriŋ maŋa bir ferzend birse, ĩmān kiltürey.” didi. Ol zamān oğul dimağnı unuttı, ferzend didi.(4) Der-hāl Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kildiler. Eyyüb ‘aleyhi’s-selāme ayttılar: “Bāhıl her nimerse dise şabül kııl.” Eyyüb (5) ‘aleyhi’s-selām Bāhıl’ni sözini şabül kıılıp Bāhıl birle şart kııldılar. Aytıpdurlar, ol kiçe Bāhıl bir siver (6) kenizeki birle şoşbet kııldı. Ol kiçe ol kenizek hāmile-dār boldı. Bāhıl oğladı, tüş kördi. Āsmāndın (7) bir tişük mervārīd tüşti. Ol mervārīddin bir arslan çığtı. Ol arslannı ağzıdın ot çığtı, kün (8) batar şarafığa yazıldı. Bāhıl oygandı. İrtesi ta’bır kıılđuđlarını yığdurdı. Tüşini bularđa ayttı. (9) Mu’abbirler ayttılar: “Ol mervārīd tişüksiz bolsa idi, oğul bolar idi. Tişüklik mervārīd körüp-siz. (10) Sizdin bir kıız tođulđay, ol kıızdın bir oğul bolđay, ol ot tikken yirđaça pādiřāh bolđay.” didiler. (11) Vağtı ki tokkuz ay, tokkuz kün, tokkuz sā’at tamām boldı. Bir kıız toğuldu. Aŋđa “Ķarķīsün” at kıoydılar. (12) Köp hoş-rüy, řāhib-cemāl irdi. Vağtı ki yaşı yigirmeğa yitti. Atası kıızını kördi: “Köp cemāl boluptur.” Taşkarı (13) çığtı. Özini tuta’lmadı aldığa kirdi. Kıızın tizin basıp olturdu. Kıızı anı bildi, ayttı: “Ey ata (14) her vağt kilseŋ yırağda olturur irdiŋ. ‘Aceb bu kün yağın olturduŋ.” Bāhıl ayttı: “Ey (15) Ķarķīsün ‘ömrümde sin dik řāhib-cemālni körgenim yok. İmdi şatun ir üçündür, ir hem şatun (16) üçündür. Sin maŋđa laıyığdur-sin. Sini özgelerge revā körmes-min.” didi. Ķarķīsün ayttı: “Ey ata sindin özge (17) hıç pādiřāh mundağ işni kıılđan bar mu?” Bāhıl ayttı: “Bilmes-min.” Kıızı ayttı: “Ey ata, başka kişi mundağ iş (18) kıılsa, sin aŋđa cezā birür-sin, belki öldürür-sin. Bu iş sindin ‘acebdür.” didi. Bāhıl kıızdın (19) uyaldı, turdu, öyge bardı. Bir yıldın soŋ kıızığa kişi yiberip ‘özr tiledi. Kıızı atası ‘özrin (20) şabül kııldı, yana ayttı: “Atamnı sağınıpdur-min. Kilsün, köreyin.” didi Bāhıl’đa ayttılar, Bāhıl kilip tiz büküp (21) olturdu. Kıızığa ayttı: “Min sini pārsā vü pāk-dāmenliđiŋni sınağım.” Kıızı ayttı: “Ey Ata kimge secde kıılır-sin?”

[264] (1) Bāhıl ayttı: “Şeleşđa secde kıılır-min.” didi Ķarķīsün ayttı: “Ey ata maŋđa hem bir büt kııldurup birđıl, aŋđa secde (2) kıılayın.” didi. Bāhıl zer-gerlerini yığdurdı. Altundın bir büt yasattı. İkki közini gevherdin kııldurdu. Ol (3) bütne tağtke olturđuzdu.

Qızığa ayttı: “Muñğa secde kııl.”. Qızı secde kıılmaqğa muqayyed boldı. Qarqısün (4) bir kün aş yip olturup irdi. Bir aq kuş kildi. Boynığa mervārīd, ayağığa yāqūt taqılğan. (5) Qarqısün: “Tutayın.” didi. Ol kuş uçup ol bütñi başığa qondu. Qarqısün ayttı: “Munı tıñgri dir-miz, (6) başığa kuş qonar. Niçük tıñgri bolur?”. Aytıpdurlar, ol ferişte irdi. Hudāy ta‘ālānı fermānı birle kilip (7) irdi. El-qıssa, ol kuş ayttı: “Ey Qarqısün bu tıñgri irmes. Tıñgri oldur, sini ve mini ve yir ve āsmānı (8) yaratqandır. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām atañnı ol tıñgrığa da‘vet kıılur. Sin hem ol tıñgrığa secde kııl.” Didi. (9) Gā‘ib boldı. Andın soñg Qarqısün buyurdu: “Bu tıñgrığa inanmas-min. Alıp barıñg temür birle urup (10) päre päre kıılıñg.” didi. Kenizekler südrept taşqarı alıp çıqıp çoqman birle urup uşattılar. (11) Qarqısün anı, bive ve bī-çärelerğa taqsım kıılıp birdi. Közleri gevherdin irdi, alıp qaldı. Bir kün (12) bir gedā kildi. “Allāh-dost.” Didi. Ol ikki gevherni aña birdi. Ol gedā gevher bahāsın bilmes irdi. Bāzārğa (13) alıp bardı: “İkki altunğa satar-min.” didi. Bāzār bigi ol gedānı tuttı: “Munı qaydın aldıñg?” didi. (14) Gedā ayttı: “Mañğa Qarqısün sarāyıda birdiler.” didi. Bāzār bigi ayttı: “Min bu gevherlerni pādışāhğa miñg (15) altundın alıp birip irdim. Sin munı ikki altunğa satar-min, dir-sin.” dip ol gedānı tutup Bāhīl’ni (16) ordasığa alıp kildi. Şüret-i hālñi Bāhīl’ğa ‘arz kııldı. Bāhīl: “Munda alıp kil.” didi. Alıp (17) bardı. Bāhīl ol gevherlerni körüp tanıdı. Gedā’dın sordu, gedā ayttı: “Qarqısün sarāyıda birdiler.” didi (18) Bāhīl qızığa kişi yiberdi: “Ol tıñgri qanı?” dip. Qarqısün aytıp yiberdi ki: “Ol tıñgri imes iken. (19) Anı sındurup kem-bağal ve bī-çärelerğa birdim.” dip. Bāhīl turup qızını aldığa bardı: “Ol tıñgri qanı?” (20) didi. Qızı: “Ol tıñgri imes iken. Başığa kuş qondu, anı üçün taşladım.” didi. Bāhīl ayttı: “İmdi (21) tıñgriñg qaysıdur?” Qarqısün ayttı: “Tıñgriñ Allāh’dur, sini ve mini yaratqandır. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām sini hem

[265] (1) ol tıñgrıge oqur. Bāhīl ğam-ğın boldı. Qızığa naşihat kııldı. Qabul kılmadı, turdu öpkeledi bigleri (2) ve vezirleriğa kiñgeşti: “Mini kızım tıñgriñdin yüz ögürüp özge tıñgrığa secde kıılur. Munı cezāsı nimedür?” (3) didi. Vezirler ayttı: “Ey Melik

ħatun kişini ‘aķlı nāķişdur, bu kün ķaytmasa, irtē ķaytar.” didiler. Bāhīl yana (4) kildi, ayttı: “Ey kızım bu ne yoldur kim çıkardıñg?” Ķarķişün ayttı: “Bu rāst yoldur, Eyyüb ‘aleyhi’s-selām (5) yoludur.” didi. Bāhīl ayttı: “Bu yoldın yanğıl bolmasa, sini ķattıg ‘azāb ķılur-min.” didi. Ķarķişün ayttı: “Yigirme (6) yıl rāĥat birle ‘ömr ötkerdim, imdi ķalğān ‘ömrüm miĥnet birle ötse nime bolğay?” didi. Andın soñg (7) kem-pīrlē kilip naşīĥat ķıldılar, ķabūl ķılmadı. Bāhīl’ni aķıgı kildi ayttı: “Tiñgrini uşatıpdur, munı ķolını (8) kiser-min.” didi. Ķarķişün ayttı: “Ĥudāy ta‘ālāğā yüz ögürdü. Atam öldürse hem bu sözdin (9) ķaytmas-min.” didi. Bāhīl buyurđı. Oñg ķolını kistiler. Şabr ķıldı, ķaytmadı. Bāhīl buyurđı. (10) Ol şehrđin Ķarķişün’ni çıkardılar. Yitti yığāĥlık yirde bir deryā bar irdi. Anda alıp barıp ķoydılar. (11) Ol kisilğān ķolını saķlap yörđi. Ĥudāy ta‘ālā yana ol ķuşni yiberdi. Ol eţrāfda Sāriyye (12) atlıg bir vilāyet bar irdi. Ol ķuş, ol kızını ol vilāyetğā iltip ķoydı. Ol vilāyetni pādişāĥını (13) bar irdi, Meşvīl nām. Bu Meşvīl bir kün avğā çıktı. Bir mülāzımī bir tavuşķanı ķavladı. Ol tavuşķan (14) kilip Ķarķişün’đın penāĥ tiledi. Ol mülāzım Ķarķişün’ni kōrdi ki: “‘Aceb şāĥib-cemāl kızdur.” Kilip (15) Meşvīl’ğā sözledi. Meşvīl kilip kōrdi. Miñg cān birle kōñgöl birdi. Yaķınraķ bardı. (16) Ķarķişün: “Mindin yıraķ turğıl.” didi Meşvīl: “Sin ĥūr musin yā perī musin?” didi. Ķarķişün: (17) “Ādemī-min.” didi. Meşvīl: “Atıñg nimedür” didi. Ķarķişün: “Atım birle nime işiñg bar?” didi Meşvīl: “Kaydın (18) kildiñg?” didi Ķarķişün: “Her ķaydın kilsem nime işiñg bar?” didi. Meşvīl: “Ey kız sini cāyıñg bu yir (19) imes. Mini birle yörğıl. Sini şehrğā alıp barayın.” didi. Ķız: “Sin mañğā maĥrem imes-sin. Sini birle barmasam” (20) didi. Meşvīl: “Mini hem kız ķarındaşlarım bar olar birle turğıl.” Bir kecābe kiltürdiler. Ķarķişün’ni añğā mindürüp (21) şehrğā alıp bardılar. Meşvīl’ni anası bar irdi. Anasığā ayttı: “Ey ana deryā lebidin bir kız taptım. Be-ğāyet [266] (1) şāĥib-cemāl anı sañğā tapşuray. Bir ķolı yok. Yaĥşı baķğıl ġarībđür. Kōñglini ulağıl.” didi. Anası (2) ķabūl ķıldı. Bir kün Meşvīl ĥaremğā kirip oturup irdi. Kōzi Ķarķişün’ğā tüştı, şabr u ťāķatı (3) ķalmadı. Ayttı: “Ey Ķarķişün yitti yüz ķara başım

bar. Sini hemesige uluğ kılray, mini qabul kılğıl.” Qız ayttı: (4) “Min saña yaramas-min. ‘Ayblikdür-min.” Meşvîl ayttı: “Min sini ‘aybıñ birle qabul kıldım.” Qız ayttı: “Min özge (5) dinde, sin özge dinde. Ey melik sizğa hatun kem imes, maña teşviş birmenğ.” didi. Meşvîl ayttı: “Sini (6) dîniñ qaysıdur?” didi. Qız ayttı: “Mini dînim Eyyüb peygamber dînidür.” didi. Meşvîl ayttı: “Sini niçe tîñriñ bar?” (7) didi. Qız ayttı: “Mini tîñrim birdür. Bî-çün ve bî-çigunedür. Sini yarattı ve hem saña mülk birdi. Yana yitti qat (8) âsmân ve yitti qat yirmi ol yarattı. ‘Arşdın yoqqarı ‘azameti bar. Şerâdın qulı qudreti bar. Heme işke qâdirdür.” (9) didi. Meşvîl ayttı: “Tîñriñni mundağ ta‘ rîf ve tavşif kılur-sin. Secde qılmaqğa sini Tîñriñ münâsib (10) iken.” didi. Qız ayttı: “Mini Tîñrimğa sıgınsañ mülkiñge zevâl bolmaqay.” Meşvîl ayttı: “Tîñri birdür, (11) Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm anı peygamberidür.” dip îmân kiltürdi. Qarqısun’rı aldı. Bâhîl tüş körge (12) oğulğa Qarqısun yüklük boldı. Yitti aylıq bolğanda Meşvîl’ğa yağı peydâ boldı. Meşvîl çirig (13) tartıp atlandı. Qarqısun’rı anasığa tapşurdı. Vaqtı ki toqquz ay tamâm boldı. Qarqısun (14) oğul toğdı, Qarqısâ at qoydı. Meşvîl’rı hatunları ve çörieleri Qarqısun’ğa hased kıldılar. Meşvîl’rı (15) tilidin anasığa haq kıldılar. Mazmûnı bu irdi ki: “Anamğa ‘arz şol ki ey ana ol hatun oğrı (16) iken. Oğurluq kılğan üçün qolını kisip vilâyetdin çıkarıp yiberğan ikenler. İmdi siz hem (17) anı kavlap vilâyetdin çıkarıp yiberiñ. Qaydın kilgen bolsa anda barsun.” dip hatnı bitip (18) anasığa birdiler. Ol hatnı Meşvîl’rı anası oqutup iştip hayrân qaldı. Nime iş kılurın bilmedi. (19) İhtiyât üçün “Qarqısun bir niçe kün özge yirge barıp tursun.” dip buyurdı. Qara başları (20) qoymadılar. Qarqısun’rı şehrdin çıkardılar. “Oğlı birle pâdişâhnı hükmi şol.” didiler. Andın sonğ Qarqısun (21) deryâ levide bir il bar irdi Anğa kilip istikâmet kıldı. Bir qolı birle oğlını pervâ kılmaqğa ‘âciz boldı.

[267] (1) Hudây ta‘âlâ emri bile ol aq quş kilip Qarqısun’rı qolını, qanatı bile siledi. Qolı evvelğı dik (2) râst boldı. Qarqısun Hudây ta‘âlâğa şükr kıldı. Vaqtı ki Meşvîl koşundın yanıp kildi. Ümid kıldı ki (3) “Qarqısun aldımğa piş-vâz çıkğan” dip.

arıs n k r nmedi. Anasıdın sordı. Anası ol atnı (4) k rsetti. Meşv l ayttı: “Min mundağ at yiber genim yok.” dip. T rt tarafqa  dem “arıs n’ni izlen ler.” dip  zi hem (5) izlep y r r irdi. Ol di nizdeki ildin aber taptı. ‘ zrleri ayttı. K rdi ki olı t zelipd r: “olı n (6) ni uk t zeldi.” dip sordı. arıs n: “ud y ta’  l  t zetti.” didi. Meşv l ayttı: “Min hem ud y ta’  l ga yalbardım. (7) Ma nqa y r  bir di. Yağı  zre g lip kildim.” didi. Andın arıs n’ni Őehrqa alıp kildi. Meşv l’ni (8) anası hem ‘ zr ayttı. Meşv l buyurdı ki: “Ol yalğan at ılğan atunlardın Seksen atunni bey b nqa alıp (9) barıp  ld r n ler.” dip ferm nıqa muvafıq  ld rdiler. arıs n’ni toğkan oğlı ulđaydı. (10) add u  meti ve hem ‘aqlı res  boldı. Be-g yet Őec ’atlik pehlev n boldı. Atası Meşv l vil yetini a nqa tapşurdı. (11)  zi Şavma’  ga kirip ‘ib detqa meşg l boldı. Bir k n arıs  anasıdın sordı: “Sin aysı vil yetlik (12) bolur-sin?” dip. Anası  tken ıŐŐanı hemesini bey n ıldı. Oğlı bu s zlerni iştip  z d ornıdın (13) turdı, ayttı: “Ey ana ud y ta’  l  aqqı ve hem Eyy b ‘aleyhi’s-sel m aqqı min ol ata ndın  cni almayın  lt rmeğay-min.” (14) dip uşal s ’at: “abl urun lar, leşker yığılsun.” dip buyurdı. Yitmiş min  merd-sil hlik (15) cem’ boldı. Leşker tartıp B h l’ni  stiqa y r Ő ıldı. Anası arıs n hem birge bardı. avr n (16) vil yetiga barıp B h l’ga ilci yiberdiler: “Meyd nqa ıksun.” dip. B h l y z min  kişi birle ıktı.  kki (17) nevbet uruŐtılar.  hir ’l-emr B h l’ni leşkeri Şikest taptı. Her aysı her tarafqa aqtı. B h l’ni tutup (18) anasıga kilt rdi, ayttı: “Ey ana sini yağın nı tutup kilt rd m.  mdi sin bil r-sin.” didi. (19) arıs n ayttı: “Ey arı abuŐqa mini tanur musin?” B h l ayttı: “Mini ızımqa oğşar-sin. L kin ızımni bir olı (20) yok irdi.” arıs n sordı: “ızın nı olıga nime bolğan irdi.” B h l ayttı: “G n h ılıp irdi, (21) olını kistim.” didi “Yana d nimni n  zge ılđalı meyl ıldı. Vil yetdin avlap ıkarđım.  ld rgenni [268] (1) k n l m bolmadı.” arıs n ayttı: “Sin Eyy b ‘aleyhi’s-sel m birle ‘ahd ılğan iken-sin kim eger sini ud yın  (2) ma nqa ferzend birse  m n kilt reyin, dip andın so n t Ő k r p-sin.  sm ndın bir tiŐ k gevher (3) t Ő p ol gevherdin bir arslan

çıkıdı. Ol arslannı ağızıdın ot çıkıp, ol ot kıble tarafiga (4) yazıldı. Bu kün ol körgen tüşünġni ta‘biri rāst kildi. Min Ķarķısūn-min. Bul mini oġlum Ķarķīsā’dur.” (5) didi. Bāhīl: “Ķoluġ niçük tüzeldi?” Ķız aydı: “Ol Ĥudāy ta‘ālāge ĩmān kiltürgen üçün Ķolumnı kisip (6) irdiġ. Yana öz Ķudreti birle Ķolumnı tüzetti.” didi. Bāhīl ornidın yıġlap turup kızını ayağıġa (7) başını Ķoyup ‘özrler aytıp müselmān boldı, ĩmān kiltürdi. Ķarķīsā hem Bāhīl birle yaġı başdın (8) körüşti. Bāhīl’ġa öz vilāyetlerini teslīm Ķıldı. Özi anası birle öz vilāyetiġa Ķaytıp kildi. (9) Yana leşker yıġıp maġrib tarafiga atlandı. Biş aylık yirġaça vilāyetler açtı. Andın soġġ Ĥudāy ta‘ālā emri birle (10) Cebra’īl ‘aleyhi’s-selām Eyyūb ‘aleyhi’s-selāmġa kildiler. Ĥudāy ta‘ālā selāmın yitkürdiler. Ayttilar: “Ĥudāy ta‘ālā emr (11) Ķıldı. Bāhīl’ġa barsun ol ‘ahdide ber-Ķarār mu körsün.”dip līkin müselmān bolġanını aytmadılar. Eyyūb (12) ‘aleyhi’s-selām turup Bāhīl Ķaşıġa kildiler, ayttilar: “Ey Bāhīl henüz hem ĩmān kiltürmaġnı vaġtı bolmadı mu? (13) Ĥudāy ta‘ālānı bir diseġ ve mini anı peyġamberi diseġ.” Bāhīl ayttı: “Eyyūb min ĩmān kiltürüp ol bütni (14) sındurdum.” Eyyūb ‘aleyhi’s-selām ġursend bolup Bāhīl’ġa şerī‘ at aġkāmını örgettiler. Andın soġġ (15) Ninova şehrige kildiler. Ol şehrde bir kesel Ķişi bar irdi. Yol üstide yatıp gedāliġ Ķılur irdi. (16) Heme a‘zāsı tişilip sasıġ bolup irdi. Eyyūb ‘aleyhi’s-selām ötüp barur irdiler. Bir kimerse ‘arż (17) Ķıldı kim: “Yā Resūlu’llāh bu kesel mini öyümni aldıda yatur. Munı sasıġdın tura’lmaydur-min. Her çend (18) mundın kitgil, disem kitmeydür.” Ol kesel hem ‘arż Ķıldı kim: “Yā Resūlu’llāh özge yirge barsam evĶātım ötmes dip (19) munda yatur-min.” didi. Eyyūb ‘aleyhi’s-selām ayttilar: “Bir yıldın biri munda iken-sin, bir niçe kün özge (20) yirge barıp yangil. Rızķ muĶadder. Andın ġam yimegil.” dip ötüp kittiler. Ol öy ol keselġa ayttı: (21) “Turgil, mundın başķa yirge bargil. Eyyūb ‘aleyhi’s-selām buyurdılar.” didi. Ol keselni köġgli aġrıdı, ayttı ki:

[269] (1) “Ey bar u Ĥudāyā özünġ bilür-sin. Eyyūb ‘aleyhi’s-selām sini uluġ peyġamberiġdürler. Maġġa raġm Ķılmadılar. Mini (2) derdimni Eyyūb ‘aleyhi’s-

selāmğa salğay-sin.” dip du‘ā kıldı. Hūdāy ta‘ālā du‘āsını kabūl kıldı. Ol (3) kesel şıhhat taptı. Turup yolğa revān boldı. Şol zamān Cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttilar kim: “Ey Eyyūb (4) nime üçün ol keselğa raħm kılmadıñız?” Hāzret-i Eyyūb ‘aleyhi’s-selām bildiler kim Hūdāy ta‘ālādın ‘itāb boldı. (5) Ol keselni ān-heme istediler tapa’lmadılar. Ninova şehrideki heme kesellerni yıgdılar. Ol keselni tapmadılar. Hemesige (6) ta‘ām birdiler. Añğa keffāret bolğay, dip bolmadı. Hikāyetde andağ kiltürüpdürler kim Eyyūb (7) ‘aleyhi’s-selām faķır ve bī-çārelerğa mihribān irdiler. Açnı toyğuzur irdiler. Yalanğaçlarğa kim birür irdiler. (8) Tört yüz qulları, bir miñg tive, bir miñg naħçır birle sūdā-gerçilik kıtur irdi. Māllarını ħadd ü ħisābnı (9) yoķ irdi. Qoylarını arasıda miñg qara köz qoçqarları bar irdi. Özge qoylarını ħadd ü ħesābı (10) yoķ irdi. Özleri uzun boylük, körkem yüzlük, qara közlük irdiler. Aldılarıda bir ħaķ bar (11) irdi kim: “El-mübtelāü’s-şābir” dip bitilğan. Eyyūb ‘aleyhi’s-selām özleri kiçe ve kündüz Hūdāy ta‘ālāğa ‘ibādet (12) kıtur irdiler. Ol şehirde üç kişi müselmān boldı, özgesi kāfir irdi. Eyyūb ‘aleyhi’s-selāmı yaşları (13) toķsan üçde irdi. Yıtti oğlı ve üç kıızı bar irdi. Tā‘atleri köp irdi. Ol zāt-ı (14) bā-berekātğa şeytān ħased kıldı. Münācāt kılip ayttı kim: “İlāhī Eyyūb’ğa ni‘ metni köp birgeniñ (15) üçün tā‘atni köp kıtur. Eger mālı bolmasa miħnetğa tüşse tā‘at kılmeyey irdi.” didi. (16) Hūdāy ta‘ālādın yarlıg kıldı kim: “Ey mel‘ūn Eyyūb’rı heme mālı üzresinge nuşret birdim.” dip şeytān (17) sıvündi. Yaylavdaki tiveler üstige bardı. Bir dem urdı. Ağzıdın ot çıkıp heme tivelerga (18) tutaşp köydürdi. Sārbān şūretide bolup kilip Eyyūb ‘aleyhi’s-selāmğa ma‘lūm kıldı. (19) Eyyūb ‘aleyhi’s-selām ayttilar: “Hūdāy ta‘ālānı özi birip idi, yana alsa aladur.” didiler. Tā‘atğa meşgūl (20) boldılar. Yana qoylarını üstige bardı. Bir dem urdı. Ağzıdın ot çıkıp qoylarını köydürdi. (21) Qoyçı şūretide bolup kilip Eyyūb ‘aleyhi’s-selāmğa ayttı. Eyyūb ‘aleyhi’s-selām yana ayttilar: “Anı Hūdāy ta‘ālā

[270] (1) özi birip irdi, yana alsa aladur.” didiler. Tā‘atğa meşgūl boldılar. Yana bardı yigeli ve ikinlerige (2) dem urup köydürdi. Mel‘ūn özi diħkān şūretide bolup vāķı‘anı

ma' lûm kıldı. Eyyüb (3) 'aleyhi's-selâm aŋga hem şükr kıldılar. Taŋğlası tamâm ƣul ve ƣörileriĝa dem urdı, öldürdi. Kilip ayttı ki: (4) "Ey Eyyüb heme ƣul ve ƣörileriĝiz öldi." Eyyüb 'aleyhi's-selâm ayttılar: "Hudây ta'âlâ rızasıƣa bolĝandur. Bî-ecel (5) ölmegendür." didiler. Şükr kıldılar tâ'atke meşĝül boldılar. Şeytân-ı 'aleyhi'l-la'ne hacâlet-mend boldı. (6) Hîç vech birle bî-dimâĝ kıla'lmadı. Ayttı ki: "İlâhî âdem ferzendi mâl ve ƣavarıĝa şabr kıılır, ammâ oĝul kıızıĝa belâ (7) kilse şabr kıla'lmas. Maŋga oĝul kıızı üzre nuşret birĝıl." didi. Hudây ta'âlâdın nidâ kildi ki: "Birdim." dip. (8) Heme ferzendleri bir öyni içide oĝutadurĝan mollâları birle oĝup oturup irdiler. Şeytân (9) kilip ol öyni sûtünını tartıp yıĝtı. Heme ferzendleri damollası birle ölüp ƣaldı. Mel'ün özi (10) damolla şüretide bolup kilip ayttı ki : "Cemî' ferzendleriĝizni öy basıp öldürdi. Ölüĝlarnı (11) barıp alıŋĝ." Eyyüb 'aleyhi's-selâm ayttılar: "Ol ferzendlerni Hudây ta'âlâ özi birip irdi, yana özi (12) alıpdur." dip turup namâzĝa meşĝül boldılar. İblîs 'aleyhi'l-la'neni ĝuşşası aştı. Hergiz mundaĝ âzâr (13) tartmaĝan irdi. Yana Hudâvend-i 'âlemĝa münâcât ƣılıp ayttı: "İlâhî âdem ferzendi heme işke şabr kıılır. (14) Ammâ öziĝa âfet tigse ƣâƣat kıla'lmas. İmdi Eyyüb'ını bedeni üze maŋga nuşret birĝıl." didi Hudây ta'âlâ- (15) -dın nidâ kildi ki: "Ey mel'ün birdim." dip. Eyyüb 'aleyhi's-selâmĝa namâz oĝup turur irdiler. Başlarını (16) secdedin köterĝünçe bir dem urdı, tamâm-bedenleriĝa yayıldı. Ƙıçıĝ peydâ boldı. Ƙurçıp ƣıĝtı. (17) Tişildi her tişükde ikki ƣurt peydâ boldı. Ol ƣurtlar altı miŋ cüft boldı. Bu ƣurtlar (18) bedenlerini yir irdi. Eyyüb 'aleyhi's-selâm münâcât ƣılıp ayttılar kim: "İlâhî mini bu ƣurtlarĝe ta'âm ƣılıpsin. (19) Mini yiydürler. İlâhî közümini yimeseler şun'unĝni körsem. Yürekimni yimeseler tiriglik kıılsam. Tilimni (20) yimeseler zıkr ü şenâ vü şükrini aytsam." didiler. Münâcâtları ƣabûl boldı. Bu ƣurtlar közdin, yürekdin, (21) tildin bölek özgesini yidi. Ƙırĝ hatunları bar irdi. Bir kem kırĝı ruşşat alıp ƣıĝıp kitti. Yalĝuz Raĝıme

[271] (1) ƣaldı. Ammâ bedenleri ĝalbırını közi dik boldı. Miŋ ƣurt kirip miŋ ƣurt ƣıĝar irdi. (2) Sasıp buluğsadı. İblîs küçelerde yörüp ƣıĝırur irdi kim: "Ey ĝalâyıĝlar

Eyyüb’ni şahrâğa (3) kavlañğlar keseli sizlerğa yuqar.” dip Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmı ildin çıkardılar. Tağnı astığa (4) iltip qoydılar. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm anda yattılar. Raħıme kündüzi ilğa kilip âdemlerni aş ve nânını (5) pişürüp Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmğa bir nime evkât tapıp alıp barur irdiler. Şunıñ birle ‘ömr (6) ötkerür irdiler. Anğa hem iblīs-i ‘aleyhi’l-la’ne şabr kıla’lmağı. Yana şehr kirip kıçkırdı ki: “Ey ħalâyıqlar (7) Eyyüb’ni ħatunı, irini qan ve yiriñgini sıqıp şol nâ-pâk qolı birle sizlerğa aş ve nân kılip birür. (8) Anı yir-sizler. Hemeleriñiz Eyyüb dik bolur-sizler. Hergiz öyleriñizge kirküzmeñğler.” didi. Andın soñğ, (9) hıç kim öyge kirküzmedi. Andın ħalâyıqlar yığılıp kilip Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmğa ayttılar: “Siz nime (10) günâh kılip iridiñiz mundağ qattığ belâğa giriftâr bolup-siz?” dip irdiler. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: (11) “Mañğa bu renc Ĥazret-i Ĥağ sübhānehu ve ta’ālānı ‘ināyeti ve keremi turur. Yitmiş yıl rāħatda ‘ömrüm ötti, ve yana qalğan (12) ‘ömrüm miħnet birle ötse ne yaħşıdur.” didiler. Bir kün Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm orunlarıdın turğan (13) vaqtlarıda bir qurt yirge tüşti. Ol qurtğa Ĥudāy ta’ālā til birdi, ayttı: “Ey Eyyüb Ĥudāy ta’ālā bizlerni (14) sizdın yarattı. Rızq u rüzımız hem sizdındür.” didi. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm der-ħāl ol qurtnı alıp (15) orniğa qoydılar. Qaçan qurtlar uruş talaş kılsalar, Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm: “Talaşmañğlar” dip (16) yaraşturup qoyur irdiler. Bir kün iblīs âdem şüretide bolup kilip ayttı kim: “Ey Eyyüb ne belā-yı (17) cānge qalıp-sin? Ĥudāy ta’ālādın tileseñğ def kılsa.” didi Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: “Belā birmekni (18) bilğan kötermekni hem özi bilür. Def bolğan bolmağanı birle işim yoqdur.” didiler. İblīs izā tappı. (19) Bir kün yana bir bölek ħalâyıq kilip ayttılar kim: “Ey Eyyüb sasıqlıñğdın bizde hıç tāb u tāqat (20) qalmadı.” dip bir zenbılğa salıp yana bir yirge alıp barıp qoydılar. Qurtlar andağ yidiler kim heme (21) bedenleri tişildi. Bul tarafdın āftāb tüşe ol tarafdın körünür irdi. Ol ħāl birle

[272] (1) Ĥudāy ta’ālāğa tāt at kılır irdiler. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm ħatunları Raħıme’ğa raħmları kilip (2) ayttılar: “Ey Raħıme ħatunlar rāħatda ir birle tiriglik kılırlar.

Mihnetğa çıda'ımaslar. (3) Kündin künga mini derdim ziyâde könglünge ağır almağıl. Eger h'âhlasanğ sini talâk kılayın." (4) didiler. Raḥîme yıglap ayttılar kim: "Ey Eyyüb rāhatda ve devletde ḥatunıngız irdim. Mihnet (5) vaqtıda niçük taşlap kitgey-min. Sızdin ölüp ayrılmasam tirig ayrılmağay-min." dip yıgladılar. (6) Eyyüb 'aleyhi's-selām ayttılar: "Ey Raḥîme Ḥudāy ta'ālā sindin rāzī bolsun. Min sindin rāzīdur-min." (7) Bir kün Raḥîme şehрге barur irdi. Şeytān-ı 'aleyhi'l-la'ne bir merd-i kelān şüretide bolup uçradı, (8) aydı ki: "Ey Raḥîme min ṭabībdür-min. Mini iriñgni qaşığa alıp bargıl devā kılayın." Raḥîme başlap (9) alıp kildi: "Ey Eyyüb sizğa ṭabīb kiltürdüm." didi Eyyüb 'aleyhi's-selām ayttılar: "Mañga Ḥudāy ta'ālānı (10) 'ināyeti devā bolur. Mundağ ādemni devāsı devā bolmas." Şeytān-ı 'aleyhi'l-la'ne maḥrūm bolup yandı. (11) Bir kün Raḥîme şehрге barur irdiler. Şeytān yoluqtı. Raḥîme: "Kim-siz?" didi. Şeytān-ı la'ın ayttı: (12) "Min yir tiñgrisi-min Eyyüb'ni gāzab kılıp belā yiberdim. İmdi sin mañga secde kılsañg min (13) Eyyüb'ğa rāhat bireyin." didi. Anda Raḥîme ayttı: "Min yir tiñgrisini bilmes-min. Barça maḥlūknı ve āsmān u (14) zemīnni yaratқан Ḥudāy ta'ālānı bilür-min." İblīs ayttı: "Ey Raḥîme h'âhlasanğ ol māllarıñgnı ve hem (15) oğul ve kıızlarıñgnı tirgüzüp bireyin. Tiñgri ikenim bilip mañga secde kılgıl." Şol zamān (16) iblīs: "Divlerni kıçkıırıp Raḥîmeni māl ve ferzendlerini şüretide bolup körününğler." didi. Şeytān (17) aytken dik bolup köründiler. Şeytān ayttı: "Mini tiñgri ikenimni bildiñg mü? İmdi mañga secde (18) kılgıl, sañga rāhat bireyin, irniñgga şıḥḥat bireyin." Raḥîme ayttı: "Min barıp Eyyüb 'aleyhi's-selāmğa (19) kiñgeşeyin, olar nime diseler andağ kılay." didi. Raḥîme kilip Eyyüb 'aleyhi's-selāmğa (20) bolğan vāqı'anı beyān kıldı. Eyyüb 'aleyhi's-selām ayttılar: "Ey Raḥîme ol şeytāndur. Anı (21) söziğa zinhār inanmağıl. Raḥîme yanıp kildi: "Sin iblīs iken-sin. Sini sözüñge kirmes-min." didi.

[273] (1) Andın soñg iblīs yana ādem şüretide bolup kilip ayttı kim: "Ey Eyyüb Ḥudāy ta'ālādın tilesenğ (2) bu belānı sindin köterse." didi. Eyyüb 'aleyhi's-selām ayttılar: "Yitmiş yıl devletde nāz u ni' metde (3) 'ömrüm ötti. Yana yitmiş yıl miḥnetde bolsam

hıç nime bolmas.” İblıs ayttı: “Yıtmiş yıl (4) miñnetke şabr kılur-min digen kişini min niçük azdurayın?” Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: (5) “İblısge oñşar-sin.” İblıs ayttı: “Ārī, min iblıs irdim.” dip nevmīd bolup yandı. Āħir (6) ādemler Raħīme’ni öyleriġa kirgüzmes boldılar. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmı yıraġ yirġa iltip (7) taşlamakçı boldılar. Ol ħâlde bir ferişte ādem şüretide bolup kilip ayttı: “Ey ħalāyık (8) Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm Ĥudāy ta‘ālānı uluġ peyġamberidür. Añġa zinhār āzār birmeñġler.” didi. Bu ferişte- (9) -ni sözi birle daħl kılmadılar. Ammā Raħīme’ge hıç kim hıç nimerse birmedi. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm ayttılar: (10) “Ey Raħīme mini köterip alıp barıp bir yolda qoyġıl. Şāyed ki ötküçilerni raħmı kilip bir nime ir (11) şadaġa birgeyler.” didiler. Ol ħâlde Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selâm kilip ayttılar: “Ey Eyyüb peyġamberlerġa şadaġa (12) yimek ħarāmdur. Ey Eyyüb Ĥudāy ta‘ālānı yiberġen miñnetleriġa şabr kılınġ.” **Su’āl:** Ĥudāy ta‘ālā (13) Süleymān ‘aleyhi’s-selâm birle Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmı Ķur’ān içide: “Ni‘me’l ‘abd”¹¹³ didi. Ķaysı ‘amel birle (14) “Ni‘me’l ‘abd” atandılar? Cevāb aytıpdurlar kim Süleymān ‘aleyhi’s-selâm devlet içide şükr (15) kıldılar, ni‘me’l ‘abd atandılar. Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm miñnetke şabr kıldılar ni‘me’l ‘abd atandılar. (16) Bes ma‘lūm boldı ki her bendeġa ni‘metġa şükr kılmaġ kirek. Miñnetġa şabrı kılmaġ kirek. (17) **El-ķıssa**, bir kün Raħīme şehre kirdi, hıç kim öyige kirgüzmediler. Ta‘ām tapa’lmay yörür irdi. (18) Bir ħatunı közi Raħīme’ni saçıġe tüşti. Aytıpdurlar kim Raħīme’ni on örüm saçları (19) bar irdi. Sekkizi arġasında, ikkisi aldıda irdi. Her bāre Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm namāzġa tursalar (20) Raħīme’ni ol ikki aldıdaki saçını tutup ġopar irdiler. Bu ħikāyedın ma‘lūm boldı ki bu yitti (21) yıl içide Eyyüb ‘aleyhi’s-selām namāznı olturup oġumadılar. **El-ķıssa**, Ol ħatun Raħīme’ge ayttı:

[274] (1) “Bu ikki saçıñġnı birġıl. Min sañġa ta‘ām bireyin” didi. Raħīme ayttı: “Arġamdaki saçlarımdın (2) birini ħāħlap alġıl. Bu aldımdakini qoyġıl. Mini kesel irim bu saçımı tutup namāzġa ġopar.” didi. (3) Ol ħatun unamadı. Żarüretdin ol ikki

¹¹³ Sad Süresi 30. Ayet (38/30): “...(Süleyman) ne ġüzel kuldu!...”

saçlarını kisip birdiler. Ol Һatun, ikki nān (4) birdi. Şol zamān iblīs Raḥīme'din ilgeri kilip Eyyūb 'aleyhi's-selāmğa ayttı: “Ey Eyyūb şehirde (5) Raḥīme'ni kişi birle tutup saçını kisdiler.” Eyyūb 'aleyhi's-selām bu sözğa çıdaya'lmay “Raḥīme'ni (6) yüz tayaқ urmasam” dip sevgend-yād kıldılar. Anı arasıda bedenleridin ikki Һurt yirge (7) tüşdi. Һurtı alıp ornığa saldılar. Ol ikki Һurt bir yaman tişledi kim feryād kılıp (8) Һıçkırdılar. Ol ikki Һurt til ve yüreklerni yigeli Һaşd kıldı. Eyyūb 'aleyhi's-selām nāle vü feryād (9) kıldılar kim: “İlāhī bu ikki Һurt tilimni yise saŋğa niçük şenā aytur-min, yürekimni yiseler niçük tiriglik (10) kıılır-min” dip yığladılar. Һazret-i Cebra'ıl kilip ayttılar: “Ey Eyyūb yitti yıl, yitti ay, yitti kün, yitti sâ'at (11) bolupdur. Bedeniŋni altı miŋ cüft Һurt yidi. Dergāh-ı ilāhīge hergiz nāle kılmadıŋ. Bu ikki Һurt yigenge (12) ne üçün munça nāle kıldıŋ?” didiler. Eyyūb 'aleyhi's-selām ayttılar: “Şol vaқtğaça şabr u tākāt kıldım ḥālā (13) bilmedim ne ḥikmet bar kim tākāt kıla'lmadım?” didiler. Cebra'ıl 'aleyhi's-selām ayttılar: “Ey Eyyūb ḥālīgaça yigen Һurtlar, (14) Һudāy ta'ālānı emri birle yir irdi. Anıŋ ağırlarının Һudāy ta'ālā saқlar irdi. İmdi öziŋ (15) alıp bedeniŋde koyduŋ. İmdi sini iḥtiyāriniŋğa yir niçükdin ağırmasun.” didiler. Eyyūb 'aleyhi's-selām (16) münacāt kılıp ayttılar kim Һavluhu ta'ālā: **“Ennī messeniye'z-zurru ve ente erḥamu'r-raḥimīn.”**¹¹⁴ Һudāy ta'ālā (17) yarlıқadı. Һavluhu ta'ālā: **“Festecebnā lehü fekeşefnā mā bihi min zurri ve ateynāhü ehlehü ve mişlehüm me'ahüm raḥmeten min 'indinā (18) ve zikrā li'l'ābidīn.”**¹¹⁵ Ya'ni du'āsını icābet kıldük. Mişnetlerini kitgerdük. (19) Ferzendlerini ve mällarını yandurup birdük. Aytıpdurlar kim vaқtı ki yitti ay, yitti yıl, yitti kün, (20) yitti sâ'at tamām boldı. Cebra'ıl 'aleyhi's-selāmğa

¹¹⁴ Enbiyā Süresi 83. Ayet(21/83): “...hakikat, bana (bu) dert (gelip) çattı. Sen esirgeyicilerin esirgeyicisisin...”

¹¹⁵ Enbiyā Süresi 84. Ayet(21/84): “Biz de onu(n bu duasını) kabul etmiş, kendisindeki o zararı gidermiş, tarafımızdan bir rahmet ve ibâdet edenler için bir hatıra olmak üzere hem ailesini, hem onlarla beraber daha bir mislini ona vermiştik.”

fermān boldı: “Barğıl, Eyyüb’ni qoparğıl.” dip (21) Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām ol zamān behiştin bir enār bir bihī kiltürüp aytılar kim: “Qopğıl bu enārni

[275] (1) yigil. Bu bihīni iskegil. Hudāy ta‘ālā yarlıqadı. Belādın necāt birdi.” didiler. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām: (2) “Qandağ qopayın?” didiler. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām qollarıdın tutup qopardılar. On ikki qadem (3) yirge yörütüp qoydılar. Qurtlar hemesi yirge töküldi. Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām ikki qollarıdın (4) tutup sikretip irdiler. İkki ayaklarını ornıdın ikki çeşme peydā boldı. Biri ısığ (5) ve biri savuq. Isığ suğa gısl kıldılar. Heme cerāhatleri tüzeldi. Savuq sunı (6) içtiler. İçlerideki ‘illetleri arıdı. Evvelğı dik selīmü’l a‘zā boldılar. Cebra’ıl (7) ‘aleyhi’s-selām behiştin bir hulle kiltürüp birdiler. Anı kiyip bir bülend yirge çıkıp oturup (8) Hudā’ğa şükr kıldılar. Ol eşnāda Raḥīme kilip kördi ki Eyyüb ‘aleyhi’s-selām yoq. Feryād kılıp (9) yığladı. Anı Eyyüb ‘aleyhi’s-selām körüp kıçkırdılar, didiler: “Nimege yığlar-sin?” didiler. Raḥīme ayttı: (10) “Bir keselim bar irdi. Eyyüb atlığ bilmes-min, qayan bardı iken. Eger böri yigen bolsa mini (11) hem qoşup yigey irdi. Qıyāmet küni birge qopğay irdim.” dip yığladı. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām (12) ayttılar: “Qandağ kişi irdi?” Raḥīme ayttı: “Sağlık vaqtıda sizge oğşar irdi.” Eyyüb (13) ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ol Eyyüb mindür-min. Hudāy ta‘ālā maḅḅa şıḅḅatlik birdi.” didiler. (14) Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ayttılar: “Raḥīme bī-günāhdur. Yalğan aytken şeytān irdi-sin. (15) Raḥīme’ni yüz tayaq urmasam, dip ‘ahd kılıp irdiḅ. Buğdaynı pāyesidin yüz (16) talasını bir boğup bir ursaḅ şunıḅ birle ‘ahdiḅğa vefā bolur.” didiler. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām (17) andağ kıldılar. Yana Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Öyüḅğa barğıl. Ferzendleriḅni ve heme māl- (18) -larıḅni Hudāy ta‘ālā tırgüzdi. Barıp qolıḅğa alğıl.” didiler. Eyyüb ‘aleyhi’s-selām öyleriğa (19) kilip kördiler kim biriğa üç ḅişşe biripdür. Aytıpdurlar kim: “Ol qurtları ki yirge (20) tökülüp irdi. Altun çekürtige bolup başlarığa yağdı. Ba‘zılar aytıpdurlar: (21) “Tutke ulaşkeni pīle qurtı, yirge tüşkeni yir qurtı, almağa ulaşkeni alma qurtı, boyağa ulaşkeni

[276] (1) boya urtı boldı, dipd rler. Andın sonĝ yitti yıl ‘ mr  tkerdiler. Bir k n abızu’l-erv h (2) kilip afes-i bedenleridin murĝ-ı r hlarını ‘ lem-i efl kĝa ilttiler: **“İnn  li’ll hi ve inn  ileyhi r ci’un”**¹¹⁶

(3) On Sekkizinçi ışsa H zret-i şu‘ayb ‘Aleyhi’s-sel mnı V kır‘alarındur. (4) Ol: **“Y  avmi‘bud’ ll he.”**¹¹⁷ dip avmini H d y ta‘ l  ‘ib detiĝa indeĝan **“Ve l  tenusu’l miky le ve-** (5) **-e’l-miz ne.”**¹¹⁸ dip avmiĝa naşihat birgen **“Y  şu‘aybu eşal t ke te’m ruke en netruke m  ya‘b d  ab ’un .”**¹¹⁹ (6) cev bın işitken H zret-i şu‘ayb ‘aleyhi’s-sel m ibni Mes‘ f bin ‘un k bin şabit bin Medyen bin (7) İbr h m H l lu’ll h’durlar. avluhu ta‘ l : **“Ve il  medyene.”**¹²⁰ Ya‘n : “Yiberdim.” Evl d-ı Medyen’ĝa y  Medyen şehrde (8) turĝuılaraĝa **“Eh h m şu‘ayben.”**¹²¹ Ya‘n  bir derleri” şu‘ayb ‘aleyhi’s-sel mnı aytıpdurlar kim Medyen (9) İbr h m ‘aleyhi’s-sel mnı oĝlı irdi. şu‘ayb ‘aleyhi’s-sel mnı avmi Medyen’ni evl d  irdi. (10) Andın sonĝ Medyen bu ilĝa at bolup aldı. Aytıpdurlar kim şu‘ayb ‘aleyhi’s-sel m H d y ta‘ l  (11) emri birle avmiĝa ayttı: **“Y  avmi‘b du’ll h m  lek m min ilahin ĝayruh.”**¹²² Ya‘n : “Ey avm H d y ta‘ l ĝa ‘ib det (12) ılınĝlar. Sizlerĝa andın başka

¹¹⁶ Baara S resi 156. Ayet(2/156): “...biz (d ny da) Allah’ın (teslim olmuş kulları)yız ve biz ( hirette de) ancak ona d n c leriz...”

¹¹⁷ A’r f S resi 59. Ayet(7/59): “...ey kavmim, dedi, Allah’a kulluk edin...”

¹¹⁸ H d S resi 84. Ayet(11/84): “... lĝeĝi, tartıya eksik tutmayın...”

¹¹⁹ H d S resi 87. Ayet(11/87): “...ey şuayb, atalarımızın taptıĝı Şeylerden, yahud mallarımızdan ne dilersek onu yapmamızdan vazgeçmemizi sana namazın mı emrediyor? ...”

¹²⁰ H d S resi 84. Ayet(11/84): “Medyen’e...”

¹²¹ ‘Ankeb t Suresi 36. Ayet(29/36): “...biraderleri şuayb’ı (g nderdik)...”

¹²² A’r f S resi 59. Ayet(7/59): “...ey kavmim, dedi, Allah’a kulluk edin. Sizin Ondan başka hibir Tanrınız yoktur...”

Ḥudā yok.” didiler. Ol kavm evvelde İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām dīnide (13) irdiler. Soᅅgra kāfir boldılar. Taş ve terāzūda oᅅurluᅅ kılur irdiler. ‘Ādetleri ol irdi ki (14) kette ölçekte alıp kiçik ölçekte satar irdiler. Ağır taşda alıp yinᅅil taşda satar irdiler. (15) Şu‘ ayb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey kavm Ḥudāy ta‘ālānı birlik ve barlıᅅıᅅa İmān kiltürünᅅler. Bütᅅa (16) secde kılmaᅅᅅlar. Terāzū ve peymāneleriᅅizni rāst tutuᅅᅅlar. Yiryüzide yaman iş (17) kılmaᅅᅅlar. Min sizlerᅅa yaᅅşı ve yaman işni aytküçü-min” dip naşīᅅat kılur irdiler. Özleri (18) hemİşe namāz oᅅur irdiler. Kavmleri ayttı: “Ey Şu‘ ayb sini namāzlarıᅅıᅅ buyuradur kim bizler ata (19) babamız kılᅅan nimersemi terk kılsek ve hem öz mālımızᅅa öz İhtiyārımızᅅa iş kılmassek, (20) sin öz ᅅayālinᅅde yaᅅşı kişı-sin.” dip İzā vü İhānet birür irdiler. Aytur irdiler ki: “Ey (21) Şu‘ ayb sin bizlerni aramızda za‘ İf ve bİ-kuvvedür-sin. Eger ᅅarıᅅaşlarıᅅıᅅı ᅅāᅅrı bolmasa

[277] (1) sini taş-bārān kılıp öldür irdük. Şu‘ ayb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey mini kavmim, mini kāfir (2) ᅅarıᅅaşlarıᅅıᅅı ᅅurmetini kılᅅunᅅa Ḥudāy ta‘ālānı emrini tutuᅅᅅlar ve alarnı ‘izzet ü ᅅurmet (3) kılur-siz. Ḥudāy ta‘ālā sözün tinᅅlemes-sizler. Sizlerᅅa Ḥudāy ta‘ālādın mini ᅅarıᅅaşlarıᅅıᅅı (4) ‘azīzraᅅ ve dostraᅅdur mu? Sizlerni heme kılᅅan işleriᅅizᅅa Ḥudāy ta‘ālā āᅅāᅅdur. Hİç nimerse (5) aᅅᅅa pūşide imesdür.” didiler. Ba‘zıları müselmān boldı. Köpi müselmān bolmadı. Bularnı (6) arasıda biş yıl turup İmāᅅᅅa da‘vet kılıp naşīᅅat kıldılar. Hİç te’sīr kılmadı. Şu‘ ayb ‘aleyhi’s-selāmᅅa (7) ayttılar: “Ey Şu‘ ayb bu bİ-hūde sözlerni ᅅoyᅅıl. Bir pīr-i za‘ İfdür-sin. Bul vaᅅᅅᅅaᅅa toᅅrı (8) irdiᅅᅅ. İmdi ᅅaddiᅅᅅde turmasaᅅᅅ saᅅᅅa ‘azāb birür-miz.” didiler. Şu‘ ayb ‘aleyhi’s-selām bulardın (9) ümİd üzdiler. Ḥudāy ta‘ālāᅅa münācāt kılıp ayttılar kim: “Ḥudāyā Ḥudāvendā bularᅅa ān-heme naşīᅅatlar (10) kıldım. Behiᅅtni nāz u ni‘metleridin aytıp ümİd-vār kıldım. Dūzaᅅıᅅı ‘azāb u ‘uᅅūbetleridin (11) aytıp ᅅorᅅutdım. Hİç te’sīr kılmadı.” didiler. Du‘āları müstecāb boldı. Der-ᅅāl Cebrā’İl ‘aleyhi’s-selām (12) kilip ayttılar: “Ey Şu‘ ayb Ḥudāy ta‘ālā bularᅅa ‘azāb yiberür. Siz bularnı arasıdın ᅅıᅅıᅅᅅ.” (13) Şu‘ ayb ‘aleyhi’s-selām ayttılar: “Ey mini kavmim, imdi

sizler öz işiñgizni kılıñglar. Biz hem öz (14) işimizni kılur-miz. Körür-sizler, tañgla sizlerğa Hudây ta‘âlâ ‘azâb yiberür. Bu kün bilmediñgiz tañgla (15) bilgey-siz.” didiler. Andın Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâm öyleriğa kildiler. Ehl-i beytlerini ve yana müselmân (16) bolğanlarını hemesini yıgdılar. Medyen ilidin alıp üç künlük yirge barıp turdılar. Tañgatar (17) vaqtıda Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm bir musîbetlik âvâz kıldılar. Heme kâfirlerini yüreki yarılıp öldi. (18) Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâm müselmânlar bile kutuldılar. Andın soñg fermân boldı Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâmğa: (19) “Medyen şehriğa kirgıl” dip Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâm ol müselmân kavmleri birle Medyen şehriğa kildiler. (20) Sarâylar ve ‘imâretler ve bāğlar kıldılar. Ol müselmânlarğa Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâm şerī‘at ahkâmlarını (21) ta‘līm birdiler. Qavluhu ta‘âlâ: **“Kezzebe aşhâbü’l ‘eyketi’l murselîn”**¹²³ Ya‘nî: “Yalğançı” didiler. Aşhâb-ı Eyke peygamberlerini

[278] (1) ayıtpdurlar ki Eyke bir bîşe irdi. Diraht-zâr ve meyve-zâr Medyen şehriğa yakın irdi. (2) Aşhâb-ı Eyke demek, Eyke’ni âdemleri demek bolur. Hudây ta‘âlâ Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâmı Aşhâb-ı Eyke’ğa (3) peygamber kılıp yiberdi. Çünançi Medyen ehliğa peygamber kılıp yiberen dik Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâm Aşhâb-ı Eyke’ğa (4) ayttılar: “Ey kavm min sizlerğa peygamber-i emîndür-min. Sizlerğa yaşlıkdin özgeni hãhlamas-min. (5) İmdi bütğa secde kılmağdın bîzâr boluñglar. Hudây ta‘âlânı birlik ve barlıkiğa ikrâr kılıñglar. (6) Şeytânı yoluğa yörmeñglar. Hudây ta‘âlânı ‘azâbıdın korquñglar. Şeytânı yoluğa yörseñglar, (7) düzağda ebedü’l-ebed köyer-sizler. Andın kaçıp kutulmağnı ‘ilâcı bolmağay. Peşimân ve nedâmet kılur-sizler. (8) Fâ’idesi bolmağay Hudây ta‘âlânı birlik ve barlıkiğa ikrâr kılsañglar, behişt-i ‘anber-siriştde (9) ‘ıyş u ‘işretde bolur-sizler.” dip çendân çendân naşîhatlar kıldılar. Aşhâb-ı Eyke kabûl kılmadılar, (10) ayttılar: “Sin hem bizler dik bir âdem-sin. Âdemlikde berâberdür-sin. Qaysı iş birle bizlerdin artuqluğ (11) da‘vâ kılur-sin? Da‘vâ-yı peygamberlikni qaydın

¹²³ Şu‘arâ Sûresi 176. Ayet(26/176): “Eyke yârânı da (gönderilen) peygamberleri tekzîb etmiştir.”

kiltürdüñg? Elbette bizler gümân kıılır-miz ki yalğandıñ (12) peygamberlik da‘vâ kıılır-sin. Eger uşbu sözleriñg rāst bolsa aytğıl Hūdāyınğge bizlerğa āsmāndın (13) ‘azāb bulutı yiber-sün.” dip Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selāmğa köp İzā vü ihānet birdiler. Vaqtı ki bu kâfirleriñ (14) inkār ve istikbārı haddin aştı. Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selām münacāt kıılıp du‘ā kııldılar. Du‘āları (15) icābet boldı. Hūdāy ta‘ālā Eyke ehliğa yitti kiçe ve kündüz kıattıg ısığlıg yiberdi. Şol derece ısıg (16) boldı ki çeşmeleriñ ve kıuduqlarıñ suyu kıaynadı. Aşhāb-ı Eyke’ni nefesleri tōküldi. Öylerni (17) içiğe kırdiler, harāret ziyāde boldı. Kıaçıp bışeğa kııktılar. Her biri bir dırahtnı sāyeside (18) yattılar. Isıgıñ bülendlığıdın tākāt kııla’ımas irdiler. Yitti künden soñg, hevāda bir parça kıara (19) bulut peydā boldı. Savuq şimāl ol bulutdın kıildi. Aşhāb-ı Eyke hoş-dil bolup birbirlerini (20) kııçkırap ayttilar: “Kiliñgler bul sāyebān bulutnı astığa kıirip ārām alalük.” dip hemeleri (21) özlerini ol bulutnı astığa aldılar. Ammā ol bulut gāzab bulutı irdi. Ol bulutnı içidin

[279] (1) ot kııkıp bularnı üstiğe kıoyıldı. Heme halk kebāb bolğan balıg dik köyüp kıaldılar. Çünançı (2) Hūdāy ta‘ālā haber birür. Kıavluhu ta‘ālā: “**Fe-kezzebūhu**”¹²⁴ Ya‘nī: “Tekzīb kııldılar.” Aşhāb-ı Eyke Şu‘ayb’ni “**Fe-ehazehüm**”¹²⁵ Bes tuttı (3) olarnı: “**Azābü yevmi’z-zulle**”¹²⁶ Ya‘nī ‘azāb-ı rüz-ı zulle. Zulle ‘Arab tilide sāyebāndur. Ol gāzab (4) bulutı Aşhāb-ı Eyke’ni köziğe sāyebān şuretide bolup köründi. Şol vechdin Hūdāy ta‘ālā (5) ol küñni yevmi’z-zulle, didi. Ya‘nī zulle küñi, sāyebān küñi demek bolur. Aşhāb-ı Eyke hemeleri (6) helāk boldılar. Hıç bir ādem kıutulmadı. Zırā ki Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selāmğa Eyke ehliyin hıç kim İmān (7) kıiltürmedi. Ammā Aşhāb-ı Medyen’din ba‘zıları müselmān bolup irdiler. Aşhāb-ı Eyke’ni nesli (8) kıurudı. Andın kıyın Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selām Medyen’ğa kıilip tātātğa meşgöl boldılar. Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selām (9) kiçe ve kündüz Hūdāy ta‘ālā için yıglap közleri körmes boldı. Bir

¹²⁴ Şu‘arā Süresi 189. Ayet(26/189): “Hülasa: Onu tekzīb ettiler de...”

¹²⁵ Şu‘arā Süresi 189. Ayet(26/189): “... yakalayiverdi...”

¹²⁶ Şu‘arā Süresi 189. Ayet(26/189): “...kendilerini o gölge gününün azabı...”

kün Cebra'îl 'aleyhi's-selâm (10) kilip ayttilar: “Ey Şu'ayb sizğa Hudây ta'âlâ selâm ayttı, selâmdın sonġ ayttı, barıp dostum Şu'ayb'ğa (11) aytġıl munça yıġlamaġnı bā' işi nedür? Eger behişt tilese behişt bireyin, eger dūzaġdın ġorġsa necât (12) birdim.” Şu'ayb 'aleyhi's-selâm ayttilar: “Hudây ta'âlânı dīdārını körer-min mü yâ yoġ mu, dip yıġlar-min.” (13) Cebra'îl 'aleyhi's-selâm bardılar. Der-ġâl kildiler, ayttilar: “Ey şu'ayb Hudây ta'âlânı dīdārını sizğa (14) özge peyġamberlerdin ġırġ yıl ilgeri körsetür.” Şol zamân Şu'ayb 'aleyhi's-selâm ġoş-ġâl (15) boldılar. Yıġlamaġdın toġtadılar. Şu'ayb 'aleyhi's-selâm Medyen'de irdiler. Mūsâ 'aleyhi's-selâm Fir'avn'dın (16) ġaçıp Şu'ayb 'aleyhi's-selâmı ġizmetleride on yıl turdılar. Andın sonġ Şu'ayb 'aleyhi's-selâm vefât boldılar. Va'llâhu â'lemu

7. DİZİN

A		‘a. ü ğarīb irmes 231/16
āb	-4- [Far.] su. ā. 196/2, 218/3 ā. u ʿāṁ 223/19 ā.-ı Zemzem irdi 148/6	‘āciz -1- [Ar.] aciz, güçsüz, kudretsiz. ‘ā. boldı 266/21
ābād	-1- [Far.] bayındır, mamur. ā. bolġanı 149/1	‘ācize -2- [Ar.] aciz, güçsüz, kudretsiz. ‘ā. 207/4
āb-rū	-1- [Far.] itibar. ā. 207/17	‘ā.-i muḥteṣeme-i muḥterememiz 202/20
abuṣḡa	-1- yaşlı, ihtiyar. ḡarı a. 267/19	‘ācizlik -1- [Ar.+Tr.] acizlik, gücsüzlük.
‘acāyib	-1- [Ar.] acayip, tuhaf, garip. ‘a. 201/3	‘ā. birle 248/1
‘aceb	-7- [Ar.] hayret, ṣaṣkınlık, tuhaflık. ‘a. 209/16, 235/15, 246/19, 263/14, 265/14 ‘a. bolmegey 166/12 ‘a.+dür 263/18	acra- -3- bölünmek, ayrılmak. a.-p 170/6 a.-ġusı 200/3 a.-madı 159/15
‘aceb-ḡāl	-1- [Ar.] ṣaṣılacak hal. ‘a.+dür 259/13	acrat- -4- bölmek ayırmak. a.-ıp 151/16, 170/4, 243/3 a.-ıp ala’lmadı 186/11
‘acīb	-1- [Ar.] insanı hayrete düşüren ṣey, çok ṣaṣılacak ṣey.	aç- (1) -17- açmak; oruç açmak. a.-ıpdur-sizler 256/12a.-ġıl 218/6, 254/12, 258/14 a.-tı 268/9

a.-tılar 176/7, 254/12	a.+ları 240/11, 258/20
köz yumup a.-ğunça 167/2	Bibi Sārānı a.+ları kilip 146/10
a.-ıp 185/9, 243/20, 256/8	açıġla- -6- üzölmek, acı duymak, sinirlenmek.
köz a.-ıp bolmadı 198/2	a.-r-siz 153/6
a.-mas irdiler 165/5	a.-p 153/4, 177/12, 186/21, 217/5, 223/2
a.-maġan bolsalar 191/3	açıġlan- -1- üzölmek, acı duymak, sinirlenmek.
rūze a.-madılar 165/6	a.-dı 174/13
a.-maġay-sin 207/9	açıl- -9- açılmak, rahatlamak, ferahlamak.
a.-masunlar 236/7	a.-dı 183/1
aç- (2) -1- acılmak.	hevā a.-dı 198/10
a.-tı 233/8	a.-ġay 248/21
aç -6- aç, karnı aç.	a.-sun 182/18
a. 165/6, 257/9	a.-ıp 183/10, 211/2, 250/15
a. kıoyup 183/13	a.-ġan gül dik irdi 214/4
a. kıoymas-miz 184/18	a.-ur irdi 215/16
a.+nı toyguzur irdiler 269/7	açıla- -1- üzölmek, acı duymak, sinirlenmek.
a.+lar 200/8	a.-p 146/13
açıġ -18- acı; ıztırap, elem.	açlık -1- açlık, kıtlık.
a. irdi 188/9	a. 227/17
a.+ı 171/13, 174/12, 178/1, 182/10, 241/6, 241/9, 241/15, 243/9, 243/10, 243/13, 243/21, 265/7	açuk -3- açık.
a.+ı birle 152/10	a. 181/6, 201/17
a.+ı kilip 210/17	
aġalarıġıznı a.+ı 181/3	

a. tutmeklik 178/21	273/6
‘ad -2- [Far.] sayma, addetme.	kiledürğan ā.+ler 160/14
‘a.+din bīrūn 216/1, 217/7	ķımırlatmağan ā.+lerni 169/7
‘adālet -1- [Ar.] adalet.	ā.+lerni 200/13, 271/4
‘a. birle 234/3	ā.+lerğa 160/17
‘adāvet -2- [Ar.] düşmanlık.	ā.+lerdin 200/14
‘a.+im 159/16	ā.+leri 162/21, 278/2
‘a.+i 159/11	ā.+lerini 175/15
ādem -47- [A.] insan, ķiři.	‘adem -1- [Ar.] yokluk.
ā. 161/6, 168/6, 170/12,	‘a. ķıldı 197/20
170/13, 170/14, 173/3, 173/16,	ādemī -1- [Ar.] insan.
180/5, 203/14, 232/6, 242/14,	ā.+min 265/17
267/4, 270/6, 270/13, 271/16,	ādemlik -1- [Ar.+Tr.] insanlık.
273/1, 273/7, 279/6	ā.+de 278/10
ā. ferzendide 201/3	ādemsiz -1- [Ar.+Tr.] insansız.
uşal ā. 239/15	ā. yirde 147/10
ā.+sin 278/10	‘ādet -2- [Ar.] adet, alışkanlık, töre,
ā. imestür 218/12	gelenek.
ferzend-i ā.+ni ayağı 147/14	‘ā.+i 243/9
ā.+ni 180/6, 195/7, 198/4,	‘ā.+leri 276/13
224/19, 272/10	āferīn -2- [Far.] aferin.
ā.+ğa 181/19, 203/5	ā. ķıldılar 232/4
ā.+i birle 176/18	taḥsīn ü ā.+ler ķıldı 256/7
ā.+iğa 173/15	āfet -1- [Ar.] felaket, bela.
yatğan ā.+ler 169/5	ā. tigse 270/14
ā.+ler 179/15, 215/20, 228/14,	‘āfiyet -1- [Ar.] sağılık, esenlik.

	‘ā. tilemesler 205/4	a.+sı 239/20
āftāb	-9- [Far.] güneş.	a.+sığa 158/8
	ā. 192/6, 198/10, 271/21	a.+ları 180/19, 181/13, 181/21,
	ā.+e cilā’ 218/2	182/2, 183/15, 184/7, 184/15,
	ā.-ı tībān 147/17	184/18, 185/10, 187/5, 190/2,
	ā. bile 218/5	194/6, 194/21, 195/2, 195/8,
	ā. dik 196/4	195/19, 207/1, 234/20, 235/1,
	ā.+ğa 182/13	235/2, 235/5, 235/16, 236/14,
‘afv	-10- [Ar.] af, bağışlama.	239/17, 240/1, 240/10, 240/13,
	‘a. kıldım 204/9, 255/17	240/14, 240/16, 240/18,
	‘a. kıldı 256/17	240/21, 241/3, 241/5, 241/8,
	‘a. kıldılar 198/9, 253/3	241/12, 241/15, 241/18,
	‘a. kılgıl 155/13	241/21, 242/6, 242/18, 242/21,
	‘a. kılgay 210/16	243/1, 243/14, 243/17, 247/2,
	‘a. kılgay-siz 228/7	248/7, 248/9, 248/14, 248/18,
	‘a. kılp 154/17, 198/7	251/19, 254/10, 256/9, 256/10,
ağa	-112- ağabey, yaşça büyük	261/7, 261/10
	erkek kardeş.	a.+ları bile 180/20, 181/15,
	a. 178/19, 191/17, 235/12,	247/2
	243/15	a.+ları birle 195/13, 249/20
	a. inimiz 235/13	a.+larını 180/21, 181/1,
	a.+m 195/7, 238/9, 252/21,	181/16, 186/5, 195/8, 234/13,
	253/5	234/16, 240/11, 247/12,
	a.+mnı 252/19	247/19, 248/4, 248/6, 248/18,
	ğā’ib bolğan a.+mğa 238/16	251/18, 256/3
	ğā’ib bolğan a.+ng 238/17	a.+larığa 181/21, 182/14,

185/9, 248/2, 251/11, 253/3, 256/8		a.-ğan yirni 169/10
a.+larıdur 234/7	ağır	-4- ağır.
a.+larım 186/15, 196/14		a. 181/18, 272/3, 276/14
a.+larım bile 184/9		mundağ a. 169/3
a.+larım birle 195/6	ağırlıg	-3- ağırlık.
a.+larımını 239/1, 242/5		a.+ı 255/21
a.+larıngını 226/4	ağ(1)z	-21- ağız.
a.+larıngğa 184/12, 253/2		a.(ağız) 197/9
a.+larıngız 256/3		a.+ımdın 254/14
a.+larıngızını açığı 181/3		a.+ımğa 216/3
a.+larıngızğa 181/19, 256/8		a.+ıngını 254/12
āgāh -3- [Far.] haberdar, bilen, vakıf, uyanık.		a.+ıngğa 245/7, 245/8
ā. 245/1		a.+ımı 190/8, 236/7, 241/19
ā. boluñlar 255/6		a.+ığa 206/5, 258/11
ā.+dur 277/4		a.+ığa almadı 229/21
āgāhlik -1- [Far.+Tr.] haberdar olma, vakıf olma durumu.		a.+ıdın 258/11, 263/7, 268/3, 269/17, 269/20
ā. 206/12		a.+ıngızge 238/3
āgāz -2- [Far.] başlangıç, baş.		a.+larını(ağız) 254/12
ā. 217/20		a.+ılarığa 222/1
ā. kıldı 202/17	ağrı-	-3- ağrımak, acı çekmek, gücenmek.
ağdar- -3- düşürmek, devirmek.		a.-dı 268/21
a.-dılar 169/5		a.-p 173/6
a.-gil 169/4		

	a.-masun 274/15	‘a.+ide 268/11
ağrık	-2- ağrı, acı.	‘a.+imizni 187/1
	a.+ğa 188/5	‘ ahd-nāme -1-[Far.] yazılı sözleşme,
	a.+larıdın 274/14	senet.
ağrı-	-3- incitmek, üzme.	‘a. 237/5
	könglini a.-sa 206/5	āhir -20- [Ar.] ahir, son, sonunda.
	a.-mağıl 198/19, 206/5	ā. 191/20, 192/16, 194/18,
āh	-21- [Far.] ah!, vah, soğuk	208/11, 219/19, 223/16, 224/6,
	rüzgar.	253/16, 259/21, 273/5
	ā. 179/15, 188/17, 188/18,	ā. boldı irse 260/3
	189/14, 196/3, 197/2, 207/4,	ā.+i 172/18, 179/2, 245/15,
	222/10, 238/14, 257/9, 257/10,	247/1, 247/2
	258/11	işni ā.+i 168/16
	ā.-ı derd-nāk urup 196/19	ā.+iğaça 178/15, 178/18, 179/3
	ā.-ı serd 203/4	āhiret -3- [Ar.] ahiret.
	ā. tarttılar 167/8	ā. 261/2
	ā. urup 221/5, 227/20, 257/18	ā.+ğa 260/11
	ā.+ım 209/16	ā.+de 260/10
‘ ahd	-8- [Ar.] and, yemin, verilmiş	āhirīn -1- [Ar., ç.] sonrakiler.
	söz.	evvelīn ü ā.+ni 255/11
	‘a. kılp irdiŋ 275/15	āhirū’l-emr -7- [Ar.] en sonra, akıbet.
	‘a. kıldurup irdiler 149/5	ā. 154/4, 183/12, 211/13,
	‘a. kılgan iken-sin 268/1	218/19, 223/14, 244/20, 267/17
	‘a. kılp-siz 146/12	ahkām -3- [Ar., ç.] hükümler, emirler.
	‘a. kılp 237/4	a.+ını 260/4, 268/14
	‘a.+iŋğa 275/16	a.+larını 277/20

aḥmak -1- [Ar.] ahmak, aptal, sersem,	ḥāl u a.+leriğa 187/5
a. 151/18	
aḥmer -1- [Ar.] kırmızı, kızıl.	aḥzān -1- [Ar., ç.] hüzünler, kederler.
a.+im 196/7	külbe-i a. 245/5
aḥsenü'l-kaşas -3- [Ar.] kıssanın,	aḥzar -1- [Ar.] hazırlama, huzura
anlatının en güzeli.	çağırma.
a. 178/14, 178/16	ḥırkâ-i a. 183/7
a. +likğa 178/15	ak -16- ak, beyaz.
aḥşam -2- akşam.	a. 171/5, 173/18, 180/1, 200/1,
a. 150/7	225/10, 252/20, 264/4
a. boldı 178/5	a. bulut 192/7
aḥtar -3- alt üst etmek.	a. kuş 267/1
a.-inġ 239/14	a. bulutnı 154/11
a.-saq 239/14	a. irdi 181/16
a.-ip irdiler 239/17	a. boldı 193/9
āḥūnd -1- [Far.] molla, imam, din	saqal a.+ı 171/6
adamı.	ak- -6- akmak.
a. u ʿulemā 231/3	a.-tı 196/8, 196/11
aḥvāl -9- [Ar., ç.] haller, durumlar.	a.-ip 211/2
ḥāl u a. 191/15	a.-ip turur irdi 227/3
a.-i fāsıd 186/17	a.-ğan gūştlarını 169/18
a.+ğa 189/18	a.-ar irdi 148/6
ḥāl u a.+imdin 206/12	aqar- -3- ağarmak, aklaşmak,
a.+i 200/6, 238/19	beyazlaşmak.
a.+lerini 251/8	a.-dı 157/21
ḥāl u a.+lerini 236/16	a.-ğan imes irdi 171/7
	saqal a.-maq 158/1

‘ ākıbet	-1- [Ar.] nihayet, son. ‘ā. 173/4	tartıp a.-urmiz 168/8 a.-ur-siz 193/17
‘ ākıbet-endişlik	-1- [Ar.+Far.] gelecek konusunda endişeye kapılmak. ‘ā. 179/11	a.-ğanım yok 246/10 a.-ıpdur 190/19, 193/14, 270/12
akış	-1- akış. suy a.+ğa 148/3	du‘ā a.-ıpdur 208/19 satıp a.-ıpdur 219/3
‘ ākı̄b	-1- [Ar.] devamında. ‘a. 158/9	a.-ğanımız yok 221/4 a.-ıp-sizler 239/12
‘ ākı̄le	-1- [Ar.] akıllı. ‘ā.+irdi 149/14	a.-dım 190/19 satıp a.-dım 210/7
‘ ākı̄l	-5- [Ar.] akıl, us. ‘a.+nı 180/8 ‘a.+ı 199/17, 265/3, 267/10 ‘a.+ı kitti 175/14	a.-dınġ 193/11, 221/3, 264/13 bilmey a.-dı 205/15 a.-dı 185/5, 192/2, 192/17, 198/13, 205/15, 212/11, 254/15, 266/11
akuz-	-1- akıtmak. a.-up 201/5	köterip a.-dı 185/5
al-	-331- almak; yeterlilik bildiren yardımcı fiil. a.-adur-min 250/17 a.-adur 269/19, 270/1 a.-ur-min 193/19, 205/14, 214/3 kopardıp a.-ur 241/16 yanġak birip a.-ur 194/18 a.-ur mu kin 193/6	a.-madı 194/7 a.-dınġız mu 246/9 a.-dılar 148/21, 149/14, 151/9, 159/4, 159/14, 166/10, 168/21, 170/18, 172/13, 173/11, 178/8, 183/12, 185/6, 188/15, 193/3, 193/7, 194/2, 194/7, 202/8, 205/12, 218/6, 222/6, 233/13, 233/19, 237/19, 240/9, 243/20,

248/4, 248/8, 256/11, 278/21
yangak birip a.-dilar 194/21
a.-ğay 221/6
a.-ğaylar 220/2, 233/16
‘ibret a.-ğaylar 216/5
a.-ay 200/13, 202/7
du‘ā a.-ay 251/2
a.-ayın 215/14
du‘āsını a.-ayın 250/2
a.-ğil 151/16, 178/7, 192/18,
202/8, 258/19, 262/17, 274/2,
275/18
‘ibret a.-ğil 261/12
a.-sun 186/6
ārām a.-sun 169/2
rāhat a.-sun 212/20
a.-alük 191/17, 278/20
a.-inğ 194/1, 203/17
barıp a.-inğ 270/11
cānımnı a.-inğ 171/9
a.-inğlar 167/19
ārām a.-sunlar 149/18
a.-sam 205/10
a.-sañg 245/8
a.-sa 269/19, 270/1
a.-sek 203/21

a.-sañgız 193/17
a.-sañglar 195/18
aşlık a.-ğalı 174/8
cān a.-ğalı 171/4
haber a.-ğalı 188/20
a.-ıp 147/8, 147/12, 150/1,
151/5, 151/9, 151/11, 151/15,
153/14, 154/20, 156/19,
158/18, 160/13, 161/7, 165/12,
167/11, 168/12, 168/20, 170/4,
170/6, 170/7, 171/10, 172/9,
175/5, 177/2, 179/14, 180/18,
180/19, 183/10, 184/4, 185/13,
185/19, 185/20, 186/19, 191/8,
191/9, 191/14, 192/14, 192/18,
194/8, 194/9, 197/8, 198/12,
199/7, 199/8, 200/21, 204/2,
204/6, 205/18, 205/21, 207/1,
207/10, 207/12, 207/13, 208/7,
210/4, 211/3, 216/16, 217/5,
218/2, 220/7, 221/1, 221/5,
222/4, 225/11, 225/12, 225/19,
226/8, 226/9, 231/20, 231/21,
234/5, 236/3, 236/9, 236/20,
236/21, 237/1, 237/7, 237/18,
238/1, 238/2, 238/3, 238/4,

238/5, 239/6, 239/18, 240/4,
240/5, 240/9, 240/14, 240/15,
241/1, 241/9, 242/2, 242/21,
243/1, 243/5, 244/1, 245/9,
245/19, 247/11, 247/12,
247/15, 248/20, 248/21, 249/1,
249/2, 249/8, 251/6, 251/10,
251/11, 255/2, 256/5, 256/20,
257/1, 257/11, 258/4, 258/5,
258/8, 258/11, 261/3, 262/10,
264/9, 264/10, 264/11, 264/13,
264/15, 264/16, 265/10,
265/19, 265/21, 267/7, 267/8,
271/5, 271/14, 271/20, 272/8,
272/9, 273/10, 274/7, 274/15,
276/14, 277/16
barıp a.-ıp 155/9
basıp a.-ıp 146/17
ğubār a.-ıp 158/11
ruḥṣat a.-ıp 270/21
tirip a.-ıp 192/8
a.-ıp baradur 152/1
a.-ıp bardı 205/20
a.-ıp bardılar 162/14
a.-ıp barğan 236/18
a.-ıp barıp turdı 257/12

a.-ıp barıp 168/21, 185/16,
193/6, 194/14
a.-ıp barsaṅlar 192/2
a.-ıp barur 151/12
a.-ıp barur-min 193/11
a.-ıp birdiler 158/3
yangaḳ a.-ıp birinĝ 194/17
a.-ıp birle 209/8
a.-ıp çıktı 150/2
a.-ıp çıktım 216/4
a.-ıp kildiler 158/20, 193/7
a.-ıp kilgen imiş 199/20
a.-ıp kiliṅler 236/8
a.-ıp kilip 202/4
a.-ıp kilipdür 153/16, 168/15
a.-ıp kirip 200/5
a.-masdın 154/15
a.-mayın 267/13
satıp a.-ğan 210/9
teşrīfin a.-ğan 157/3
yiberĝan beşaretin a.-ğan
171/20
a.-ğan kişi 249/21
a.-ğan kişiĝa 241/3
satıp a.-ğan vaḳtda 209/2
a.-ğandın soṅĝ 174/5

a.-ğanı 148/6, 239/11	‘alāmet -2- [Ar.] alamet, iz, nişan.
a.-ğanlarını beyānı 257/7	‘a.+dür 157/11
satup a.-gen 216/1	‘a.+lerni 260/17
a.-ğusı 200/4	ald -61- ön, ön kısım.
a.-ur 201/6	a.ın kiyin “yamuk yumuk”
a.-ur boldı 193/16	249/5
yitip a.-ur kişi 201/4	a.+ımğa 229/6, 234/5, 258/4,
a.-urıda 205/15	267/3
a.-ıp irdim 216/6, 231/10	a.+ımda 181/7
a.-mağay irdim 201/11	a.+ımda irdi 181/8
a.-ıp irdi 191/18	a.+ımdakini 274/2
a.-ur irdi 180/3, 202/13	a.+ımdın 189/12
intiķām a.-ur irdi 236/13	a.+ığa 151/15, 159/20, 167/16,
a.-ıp irdiler 211/4	188/15, 195/8, 199/15, 218/3,
a.-ıp irdiler 189/3	221/2, 226/9, 232/1, 238/13,
a.-maydur-min 172/11	243/8, 243/21, 255/20, 262/10,
a.-a’lmas 194/5	263/13, 264/19
böri a.-mağandur 191/4	Melikni a.+ığa 256/5
acratıp a.-a’lmadı 186/11	a.+ıda 187/1, 207/6, 214/15,
ağzığa a.-madı 229/21	218/19, 224/1, 229/9, 230/8,
a.-madılar 170/17	255/20, 268/17
a.-mağıl 245/7, 272/3	‘Azīz-i Mışrnı a.+ıda 215/20
a.-masek bolmas 243/3	a.+ıda irdi 273/19
burūt a.-maķ 158/1	a.+ıdaki 273/20
tırnaķ a.-maķ 158/1	a.+ıdakiler 156/16
zīrnāf a.-maķ 158/2	a.+ıdın 161/4, 216/17

a.+ımızğa 199/2	pādişāh-ı ‘ā. 230/2, 230/11,
a.+ıñgızda 248/15	242/5, 255/4
a.+ılarığa 149/7, 177/2, 185/8,	‘ā.-i bākīğa 159/18
188/21, 208/3, 237/18, 237/21,	‘ā.-i bālāğa 150/14
239/18, 245/20	‘ā.-i belāda 197/14, 253/12
İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmı	‘ā.-i eflākğa 276/2
a.+ılarığa 162/7	‘ā.-i fānīdin 159/18, 160/1
Ya‘ qūb ‘aleyhi’s-selāmı	‘ā.-i ğaybdın irdi 261/9
a.+ılarığa 251/5	‘ā.-i şadefleriğa 183/3
a.+ılarıda 185/5, 200/10,	yiberğan ‘ā. ü ekābirleridür
235/15, 255/19, 269/10	253/1
a.+ılarıdaki 250/19	‘ā. bolmağay irdi 157/15
alda- -1- aldatmak, kandırmak.	‘ā.+ni 198/1, 262/13
a.-ñglar 182/20	‘ā.+ğa 180/11, 180/13
aldur- -5- aldirmek, kaptirmek.	Ḥudāvend-i ‘ā.+ğa 270/13
a.-updurlar 207/1	‘ā.+de 160/10, 164/4, 180/6,
a.-dum 259/14	232/6
a.-up 183/20, 203/2	rūy-ı ‘ā.+de 156/15, 232/5
a.-mañglar 184/17	‘ā.+deki 181/8
‘ale’d-devām -1- [Ar.] devamı üzere,	‘ā.+din 209/14
devamlı olarak.	Ḥudāvend-i ‘ā.+din 253/16
‘a. 245/6	perverdigār-ı ‘ā.+din 214/21,
‘ālem -37- [Ar.] alem, kainat.	255/16
‘ā. 181/7, 197/8, 198/1,	‘ālem-ārā -1- [Ar.+Far.] dünyayı
202/21, 255/5	süsleyen.
ehl-i ‘ā. 216/5	çihre-i ‘ā.+larıdın 147/17

‘ alemlik -1- [Ar.+Tr.] bayraklı, nişanlı, işaretli. kara ‘a. 252/18	246/13, 246/15 ‘Azrā’îl ‘a. 171/4, 171/5, 171/9
‘ âlem-penâh -5- [Ar.+Far.] bütün alemin sığınacağı, büyük padişah. ‘â. 248/5 pâdişâh-ı ‘â. 224/14, 228/2, 242/18, 248/4	Cebra’îl ‘a. 146/18, 146/21, 147/7, 153/16, 154/18, 154/19, 155/15, 156/4, 157/6, 157/9, 159/8, 161/21, 162/7, 162/20, 163/8, 164/16, 166/9, 166/10, 166/11, 166/16, 166/18, 166/20, 167/3, 167/5, 167/7, 167/10, 168/9, 168/10, 168/12, 168/16, 168/17, 168/18, 168/19, 169/4, 169/10, 175/20, 176/5, 177/5, 177/8, 177/20, 178/3, 178/6, 178/8, 187/19, 187/21, 188/5, 188/11, 189/20, 190/1, 191/3, 192/13, 192/17, 192/19, 193/2, 202/4, 204/12, 207/8, 215/6, 215/10, 221/15, 226/2, 226/14, 245/7, 245/11, 246/11, 253/6, 253/8, 253/9, 253/13, 254/12, 254/14, 255/12, 258/21, 259/2, 261/1, 262/7, 263/4, 268/10, 269/3, 273/11, 274/13, 274/21, 275/2, 275/3, 275/14, 275/17, 277/11,
‘ ale’ş-şabâh -1- [Ar.] sabahın ilk saatlerinde. ‘a. 184/15	
‘ aleyhi’l-la’ne -16- [Ar.] lanet olası. iblis-i ‘a. 271/6 şeytân-ı ‘a. 151/14, 151/17, 156/5, 160/19, 161/16, 182/14, 182/16, 191/20, 270/5, 272/7, 272/10 Vâ’ ile ‘a. 167/14 iblis ‘a.+ni 270/12 şeytân-ı ‘a.+ni şabr u tākātı 151/10 şeytân-ı ‘a.+ni 156/9	
‘ aleyhi’s-selâm -1188- [Ar.] selam onun üzerine olsun. Âdem ‘a. 154/6, 176/7, 176/9,	

277/17, 279/9, 279/13	Ḥazret-i Yūsuf 'a. 194/3,
Dāvud 'a. 246/17, 246/18	215/19, 216/11, 216/12,
evlād-ı Ya'kūb 'a. 191/12	216/21, 217/7
Eyyūb 'a. 261/21, 262/2,	ibni İshāk 'a. 171/21
262/9, 262/11, 262/12, 262/13,	İbrāhīm 'a. 146/7, 146/11,
262/14, 262/18, 262/19,	146/20, 147/8, 147/15, 149/2,
262/21, 263/1, 263/5, 264/8,	149/8, 149/15, 149/19, 150/3,
264/21, 265/4, 266/11, 267/13,	150/4, 150/11, 150/12, 150/21,
268/12, 268/14, 268/16,	151/3, 151/8, 151/21, 152/2,
268/19, 268/21, 269/1, 269/7,	152/15, 152/20, 153/3, 153/4,
269/11, 269/19, 269/21, 270/3,	153/15, 153/16, 154/20, 155/7,
270/4, 270/11, 270/18, 271/4,	155/9, 155/10, 155/16, 155/18,
271/10, 271/12, 271/14,	156/5, 157/8, 157/10, 157/11,
271/15, 271/17, 272/1, 272/6,	157/17, 157/19, 160/5, 161/20,
272/9, 272/20, 273/2, 273/4,	162/9, 162/13, 165/2, 165/5,
273/8, 273/9, 273/15, 273/19,	165/10, 165/12, 165/17,
273/21, 274/5, 274/8, 274/12,	165/20, 165/21, 166/2, 166/12,
274/15, 275/1, 275/9, 275/11,	166/18, 166/19, 167/1, 167/4,
275/13, 275/16, 275/18	169/17, 169/20, 170/3, 170/10,
ḥalāş kılğan Cebra'ıl 'a. 226/5	170/15, 170/17, 170/21, 171/2,
Ḥazret-i Cebra'ıl 'a. 217/1	171/4, 171/6, 171/7, 171/13,
Ḥazret-i Eyyūb 'a. 269/4	174/12, 232/20, 243/10,
Ḥazret-i İbrāhīm 'a. 150/1	260/20, 276/12
Ḥazret-i İshāk 'a. 157/2	İdrīs 'a. 176/8
Ḥazret-i Şu'ayb 'a. 276/6	İshāk 'a. 157/10, 157/18,
Ḥazret-i Ya'kūb 'a. 222/17	158/3, 158/7, 158/11, 158/13,

158/21, 159/4, 159/5, 159/7,
159/17, 171/15, 171/16, 208/2,
232/20, 260/21
İsmâ'îl 'a. 148/20, 149/10,
149/12, 150/7, 150/8, 151/10,
151/11, 151/12, 151/13,
151/21, 152/1, 152/6, 152/17,
152/19, 153/2, 153/17, 155/9,
171/14, 176/9, 260/21
Lûṭ 'a. 162/1, 161/20, 162/2,
162/6, 162/9, 162/10, 162/13,
162/16, 162/20, 163/1, 163/5,
163/6, 163/9, 163/13, 163/14,
163/15, 163/16, 163/20, 164/3,
164/6, 164/10, 164/16, 164/20,
165/3, 165/7, 166/21, 167/3,
167/8, 167/11, 167/13, 167/16,
167/18, 168/3, 168/5, 168/8,
168/16, 168/17, 168/18,
168/20, 169/15
Mikâ'îl 'a. 167/6, 168/21,
255/12
Mūsâ 'a. 257/1, 279/15
Resûl 'a. 229/13, 257/2
Şâlih 'a. 176/8
Süleymân 'a. 273/14

Şiṣ 'a. 176/7
Şu'ayb 'a. 276/10, 276/15,
277/1, 277/8, 277/13, 277/15,
277/18, 277/19, 277/20, 278/3,
278/14, 279/8, 279/12, 279/14,
279/15, 279/16
Ya'qûb 'a. 158/19, 159/4,
159/13, 160/2, 171/21, 172/4,
172/6, 172/8, 173/1, 173/4,
173/5, 173/8, 173/11, 173/12,
173/21, 174/11, 174/20, 175/7,
175/9, 175/20, 176/3, 176/5,
177/2, 177/6, 177/10, 177/18,
178/7, 183/11, 183/12, 183/19,
184/1, 184/3, 184/10, 184/15,
184/16, 184/19, 185/4, 188/15,
188/19, 188/21, 189/2, 189/21,
190/3, 190/7, 190/9, 190/12,
190/16, 190/20, 191/1, 191/3,
191/5, 191/7, 207/21, 208/9,
208/12, 208/15, 208/16, 215/3,
215/8, 222/20, 222/21, 223/3,
232/20, 234/5, 234/19, 236/16,
236/21, 237/3, 237/6, 237/7,
237/8, 237/9, 237/13, 237/16,
237/19, 237/21, 240/5, 240/9,

244/3, 244/4, 244/5, 244/8,
 244/10, 244/13, 244/15,
 244/19, 246/14, 246/16, 247/7,
 247/9, 247/10, 249/3, 249/6,
 249/7, 249/9, 249/12, 249/14,
 249/19, 250/4, 250/6, 250/11,
 250/18, 251/2, 251/8, 251/21,
 252/4, 252/5, 252/6, 252/14,
 252/18, 252/21, 253/1, 253/3,
 253/4, 253/5, 253/19, 254/3,
 254/7, 254/8, 254/21, 255/19,
 256/19, 258/5, 258/6, 258/8,
 258/18, 259/1
 Yūsuf ʿa. 179/9, 179/15,
 179/18, 179/20, 180/16,
 180/20, 181/12, 182/3, 182/12,
 184/3, 184/8, 184/11, 186/1,
 186/13, 187/4, 187/18, 191/16,
 192/13, 192/18, 193/9, 194/4,
 195/5, 195/7, 195/9, 195/19,
 196/20, 197/18, 198/8, 198/20,
 199/3, 199/4, 199/9, 199/14,
 200/7, 201/4, 201/8, 201/13,
 202/16, 204/7, 204/12, 204/21,
 205/11, 205/17, 206/7, 206/10,
 206/15, 206/19, 206/21, 207/9,
 207/16, 208/20, 209/3, 209/5,
 209/11, 209/17, 209/19, 210/1,
 210/5, 210/10, 210/12, 210/16,
 210/20, 211/2, 211/8, 211/11,
 212/5, 212/6, 212/11, 212/12,
 212/15, 212/16, 212/19,
 212/20, 213/1, 213/2, 213/4,
 213/6, 213/8, 213/13, 213/19,
 214/5, 214/12, 214/15, 214/16,
 214/18, 215/2, 215/14, 215/15,
 215/18, 216/8, 216/15, 218/2,
 218/5, 218/16, 219/5, 219/9,
 220/5, 220/8, 220/9, 220/13,
 220/15, 220/16, 221/17, 222/3,
 222/5, 222/7, 222/9, 222/10,
 222/12, 223/9, 223/12, 224/21,
 225/6, 225/12, 225/13, 225/17,
 225/20, 226/3, 226/5, 226/12,
 226/18, 227/13, 227/14,
 227/15, 227/18, 227/19,
 228/11, 228/16, 229/1, 229/7,
 229/15, 230/15, 230/19,
 230/21, 231/5, 231/9, 231/14,
 231/16, 232/1, 232/4, 232/5,
 232/9, 232/12, 232/17, 232/18,
 233/1, 233/3, 233/6, 233/9,

233/10, 233/15, 233/17, 234/1,
234/3, 234/7, 234/8, 234/10,
234/11, 234/13, 234/16,
234/17, 234/19, 234/20,
234/21, 235/1, 235/4, 235/6,
235/7, 235/12, 235/13, 235/14,
235/17, 235/20, 236/1, 236/5,
236/7, 236/14, 237/19, 238/1,
238/5, 238/7, 238/8, 238/10,
238/12, 238/13, 238/15,
238/17, 238/19, 239/5, 239/6,
239/18, 239/21, 240/1, 240/3,
240/10, 240/12, 240/13,
240/17, 240/21, 241/4, 241/5,
241/7, 241/9, 241/10, 241/12,
241/13, 241/15, 241/16,
241/18, 241/20, 241/21, 242/3,
242/4, 242/16, 242/19, 243/7,
243/11, 245/20, 247/2, 247/3,
247/17, 247/19, 247/20, 248/2,
248/5, 248/8, 248/12, 248/15,
248/19, 248/20, 249/10,
249/12, 249/20, 251/10,
251/12, 251/13, 252/3, 252/10,
253/4, 253/6, 253/7, 253/21,
254/9, 254/12, 254/13, 254/16,

254/18, 255/3, 255/6, 255/20,
256/1, 256/4, 256/8, 256/20,
257/5, 257/6, 257/10, 257/12,
257/15, 257/17, 257/18,
257/21, 258/1, 258/2, 258/3,
258/7, 258/10, 258/12, 258/16,
258/18, 258/19, 259/2, 259/7,
259/11, 259/12, 259/16,
259/17, 260/1, 260/5, 260/8,
260/13, 260/15, 261/2, 261/7
Muḥammed 'a. 153/11
Yūsuf 'a. üçün 232/21, 249/19
İshāk 'a. birle 170/19
Âdem 'a. bile 259/2
İshāk 'a. bile 159/8
Lût 'a. bile 160/5
Yūsuf 'a. bile 207/20
Eyyüb 'a. birle 262/11, 268/1
Lût 'a. birle 162/21, 167/4
Süleymân 'a. birle 273/13
Ya'küb 'a. birle 172/19,
253/20
Yūsuf 'a. birle 249/5, 259/3,
260/2
Cebra'îl 'a. 154/3, 165/9,
169/8, 230/20, 275/7

Eyyüb 'a.+durlar 261/16	İbrâhîm 'a.+nı hem 151/7
Ḥazret-i İsmâ'îl 'a.+durlar 146/4	Yūsuf 'a.+nı isilerini 189/3
ibni İbrâhîm 'a.+durlar 171/21	Yūsuf 'a.+nı iştîyâkları 223/4
İshâk 'a.+durlar 157/5	İsmâ'îl 'a.+nı kaşlarında 150/12
Şu'ayb 'a.+durlar 262/3	İsmâ'îl 'a.+nı kaşlarığa 151/19
Ya'küb 'a.+durlar 260/21	İsmâ'îl 'a.+nı kol 153/20
Cebra'îl 'a. irdiler 215/4	İbrâhîm 'a.+nı kolları 155/4
Eyyüb 'a. yok 275/8	Ḥazret-i İsmâ'îl 'a.+nı kurbânlik kılğanlarını 150/10
Yūsuf 'a.+nıñ 220/6	Ya'küb 'a.+nı öyleride 180/14
Cebra'îl 'a.+nı âvâzını 156/6	İbrâhîm 'a.+nı âvâzını 156/8
İbrâhîm 'a.+nı aldılarığa 162/7	İdrîs 'a.+nı tesbîhlerini 208/4
Ya'küb 'a.+nı aldılarığa 251/5	Ya'küb 'a.+nı münâcâtlarını icâbeti bilen 178/11
İbrâhîm 'a.+nı arķalarında 151/10	Ya'küb 'a.+nı boğzıdın 159/15
Ḥazret-i İbrâhîm 'a.+nı atalarını 160/4	Ya'küb 'a.+nı oğlanları 252/2
Cebra'îl 'a.+nı âvâzı 153/15	Ya'küb 'a.+nı oğlanlarını 256/15
Yūsuf 'a.+nı âvâzlarını 257/18	Yūsuf 'a.+nı arķasıdın 215/20
Ḥazret-i Lût 'a.+nı beyân-ı 160/3	Yūsuf 'a.+nı bedenlerini 199/6
Ya'küb 'a.+nı bõrileri 191/10	Yūsuf 'a.+nı firâķıda 257/9
Yūsuf 'a.+nı du'âları 204/18	Yūsuf 'a.+nı kilür yollarığa 257/12
Lût 'a.+nı ikki 162/11	Yūsuf 'a.+nı köñgli 213/18
Ya'küb 'a.+nı evlâdları 188/13	Yūsuf 'a.+nı köyleklerini 251/5
Yūsuf 'a.+nı ḥaberini 252/7	

Yūsuf ‘a.+nı meyli 213/21	Ḥazret-i Yūsuf ‘a.+nı 196/1,
Yūsuf ‘a.+nı öyige 200/5	200/16, 209/1, 216/20
İsmā‘îl ‘a.+nı öylerini 149/4	Ḥazret-i ‘İsā ‘a.+nı 156/15
İbrāhîm ‘a.+nı pîşâne-i 146/5	İbrāhîm ‘a.+nı 156/7, 167/4,
Ḥazret-i Nūḥ ‘a.+nı tūfāmıgāça	169/15, 169/16, 170/9, 171/11,
154/7	171/16, 172/2, 237/17, 243/7,
İsmā‘îl ‘a.+nı uruğıdın 153/10	276/9
İsmā‘îl ‘a.+nı vākı‘aları 146/1	İşhāk ‘a.+nı 151/6 159/21,
Yūsuf-ı şiddīku’llāh ‘a.+nı	171/13, 172/2, 182/5
vākı‘alarıdır 178/10	Süleymān ‘a.+nı 199/14
Eyyüb ‘a.+nı yaşları 269/12	Lūṭ ‘a.+nı 167/14
İdrīs ‘a.+nı zamānlarıdın 160/9	Yūsuf ‘a.+nı 188/16
Ḥazret-i Mūsā ‘a.+nı	İsmā‘îl ‘a.+nı 151/9, 154/18,
höküzlerini 154/4	154/19, 171/14, 208/2
Cebra’îl ‘a.+nı köngül.leriğa	Lūṭ ‘a.+nı 160/4, 162/18,
169/2	163/5, 164/21, 165/2, 165/3,
Yūsuf ‘a.+nı 205/4, 213/17	166/14, 167/4, 167/6, 167/15,
Ādem ‘a.+nı 156/1, 176/17,	169/1, 169/12
208/1, 208/3	Mūsā ‘a.+nı 257/1
Cebra’îl ‘a.+nı 215/4, 259/1	Nūḥ ‘a.+nı 188/8
Eyyüb ‘a.+nı 262/3, 262/10,	Şāliḥ ‘a.+nı 208/1
271/3, 273/6, 273/13	Şu‘ayb ‘a.+nı 276/8, 276/9,
Ḥazret-i Eyyüb ‘a.+nı 261/13	278/2, 279/16
Ḥazret-i İbrāhîm ‘a.+nı 147/4	Ya‘kūb ‘a.+nı 158/10, 159/12,
Ḥazret-i Şāliḥ ‘a.+nı 191/11	159/15, 171/17, 173/5, 175/17,
Ḥazret-i Şu‘ayb ‘a.+nı 276/3	177/2, 179/6, 182/8, 185/4,

185/6, 189/15, 193/13, 206/20,
207/18, 207/19, 215/6, 222/17,
240/3, 246/8, 249/4, 250/9,
250/16, 253/17, 253/19, 255/3,
255/9, 256/13
Yūnus ‘a.+nı 199/13
Yūsuf ‘a.+nı 178/12, 178/16,
181/1, 181/14, 181/16, 181/17,
182/14, 184/4, 187/5, 188/10,
188/14, 193/7, 193/8, 194/6,
194/15, 195/2, 195/8, 195/20,
195/21, 197/8, 198/6, 198/8,
198/11, 199/8, 200/1, 200/3,
200/4, 200/8, 201/20, 202/2,
202/8, 202/11, 203/12, 204/3,
204/16, 205/8, 205/13, 205/19,
205/21, 206/2, 206/16, 206/18,
208/10, 209/6, 211/1, 211/14,
212/9, 212/17, 213/11, 213/16,
213/21, 214/1, 214/2, 214/11,
215/7, 218/5, 219/17, 220/4,
220/11, 223/6, 223/11, 223/13,
225/2, 225/14, 226/13, 227/14,
228/6, 228/20, 229/10, 229/16,
229/17, 229/19, 231/2, 233/17,
234/7, 234/10, 234/15, 237/15,

237/18, 239/18, 240/4, 240/7,
240/8, 240/9, 242/17, 242/21,
245/20, 249/6, 249/17, 250/1,
250/10, 250/16, 251/1, 251/5,
251/7, 253/18, 253/19, 256/2,
256/3, 257/3, 257/6, 257/7,
257/8, 258/4, 258/8, 258/20,
259/11, 260/2, 261/5, 262/2
‘Azrā’îl ‘a.+nı 246/9
‘İsâ ‘a.+nı 191/11
Cebra’îl ‘a.+ğa 147/2, 169/1,
187/13, 189/19, 226/1, 274/20
Dāvud ‘a.+ğa 180/10
Eyyüb ‘a.+ğa 262/7, 268/10,
269/2, 269/18, 269/21, 270/15,
271/5, 271/9, 272/18, 272/19,
274/4
İbrāhîm ‘a.+ğa 146/18, 147/6,
149/4, 154/10, 165/19
İsmâ‘îl ‘a.+ğa 148/6, 148/20,
150/13
Lût ‘a.+ğa 161/21
Şu‘ayb ‘a.+ğa 277/6, 277/18,
278/13, 279/6
Ya‘kūb ‘a.+ğa 158/17, 159/10,
174/20, 175/1, 175/2, 178/3,

191/8, 207/5, 207/14, 208/6,
208/7, 223/4, 234/9, 237/5,
237/18, 240/7, 246/6, 250/1,
250/3, 255/18
Yūsuf ʿa.+ğa 179/14, 179/17,
180/13, 180/18, 181/11, 184/7,
195/9, 196/2, 199/4, 199/18,
200/19, 202/9, 203/11, 206/17,
207/13, 210/2, 212/12, 213/18,
214/7, 225/4, 226/18, 229/7,
230/10, 230/12, 230/15,
231/18, 232/2, 232/3, 232/14,
233/2, 233/14, 233/16, 234/6,
247/11, 252/10, 253/20, 254/4,
254/7, 255/21, 256/7, 256/18,
257/8, 259/1, 259/10, 261/6
ʿAzrāʾīl ʿa.+ğa 171/8
İbrāhīm ʿa.+ğa 157/7
Yūsuf ʿa.+ğa 179/10, 260/6
Lūṭ ʿa.+ğa 163/9
Eyyūb ʿa.+ge 263/4
İbrāhīm ʿa.+ge 150/18
Yaʿkūb ʿa.+ge 158/12, 159/18
Yūsuf ʿa.+ge 240/4, 248/4
İbrāhīm ʿa. 154/11, 157/13,
162/9, 166/9, 166/16

Yūsuf ʿa.+ğa 211/13
Yūsuf ʿa.+da 214/3, 214/4
Yūsuf ʿa.+da boldı 200/1
Yūsuf ʿa.+da 179/15
Cebraʾīl ʿa.+dın 191/2
Yaʿkūb ʿa.+dın 252/3
Ḥazret-i İbrāhīm ʿa.+dın 158/2
İbrāhīm ʿa.+dın 146/7, 146/8,
171/7, 171/15
İshāk ʿa.+dın 240/6
Şiṣ ʿa.+dın 158/1
Yūsuf ʿa.+dın 250/21, 252/2,
254/8, 256/3
Yūsuf ʿa.+sız birle 209/9
Yūsuf ʿa.+sız 214/12
alın- -1- kırılmak, gücenmek.
köngülleri a.-dı mu 166/2
alış -1- alış.
a.+ları bile 154/21
ʿālī -3- [Ar.] ulu, yüce.
kaşr-ı ʿā. 232/21
yarlıg-ı ʿā. kıldılar 252/12
derece-i ʿā.+ge 248/16
ʿālim -2- [Ar.] alim, bilgin.
ʿā. ü ʿulemā 252/11
yiberğan ʿā. ü. ekābirleridür

Allāh-dost -1- [Ar.+Far.] Allah dostu.	259/20, 275/20
A. 264/12	ferş-i a. 183/7
alma -7- elma.	a. kürsî 200/10
a. 249/8, 249/11, 275/21	a. t̄ac 199/16, 202/3
a.+nı 249/8, 249/10, 249/13	a. boldı 233/6
a.+ğa 275/21	a.+ğa 264/13, 264/15
alpağut -1-asker	a.+dın 255/21, 262/5, 264/2,
a. 234/4	264/15
altı -15- altı.	a.+dın irdi 258/9
a. 170/18, 179/7, 194/20,	ālūde -1- [Far.] kirli, bulaşık,
217/13, 217/15, 219/7, 219/15,	bulanmış.
221/13, 226/2, 226/7, 238/5,	ā. kı̄lmegey 170/14
241/12, 261/14, 270/17	a' māl -3- [Ar., ç.] ameller, işler.
altı miñg -1- altı bin.	a.-ı seyyi'eleriga 242/11
a. 274/11	nāme-i a.+ğa 154/17
altıncı -5- altıncı.	nāme-i a.+ini 242/11
a. 179/1, 179/11, 194/11,	amān -5- [Ar.] güvence, emniyet.
233/20, 260/7	a. 176/13
altmış -1- altmış.	a. u isen 162/16, 237/3
a. 208/16	a. tilep 176/12
altun -32- altın.	a. tilegeniñğa 177/11
a. 165/16, 174/17, 200/3,	āmed -1- [Far.] geliş, geri dönüş.
200/9, 200/21, 202/4, 205/5,	ā. kı̄lıp 208/19
212/3, 214/18, 231/17, 231/18,	‘amel -2- [Ar.] iş, hareket, çalışma.
231/19, 233/19, 235/11,	‘a. birle 273/13
239/12, 242/9, 251/14, 258/12,	‘a. kı̄lıp 237/8

āmennā -2- [Ar.] amenna, inandık.	‘a.+leri 240/4, 240/5
ā. 219/21, 242/10	‘ ammüke -2- [Ar.] amca.
āmīn -1- [Ar.] amin.	‘a. 162/7
ā. 258/18	‘a. beççe irdiler 160/5
ammā -65- [Ar.] ama, yalnız, sadece.	āmurzīde -2- [Far.] bağışlanmış, yargılanmış.
a. 149/9, 150/9, 150/12, 150/15, 156/2, 159/10, 163/21, 166/21, 167/13, 169/7, 173/1, 177/20, 178/18, 178/19, 180/18, 182/1, 186/5, 187/5, 190/1, 192/12, 198/15, 200/1, 202/15, 203/8, 203/9, 203/14, 204/3, 204/10, 204/12, 205/13, 206/7, 206/11, 207/21, 210/20, 211/7, 214/6, 215/3, 217/13, 219/4, 219/12, 219/16, 220/18, 221/12, 225/20, 232/11, 233/11, 234/3, 238/2, 238/16, 239/21, 240/17, 241/18, 242/17, 246/14, 246/15, 247/20, 248/2, 253/6, 259/4, 270/6, 270/14, 271/1, 273/9, 278/21, 279/7	ā. kılğay 240/20 ā. kılsun 251/21
	ān -1- [Ar.] an, zaman. ā. 252/1
	ana -69- anne. a. 211/15, 211/20, 212/2, 228/15, 265/21, 266/15, 267/13, 267/18 a.+dın 213/17 a.+dın musizler 235/14 a.+dındur-miz 235/14 a.+m 152/13, 158/6, 196/3, 196/4, 196/5, 196/6, 196/7, 196/9, 196/12, 196/14, 196/16, 196/18, 196/21, 197/2 a.+mnı 198/21 a.+mğa 152/13, 266/15 a.+mdın 152/8 a.+nğa 158/7 bularnı a.+sı 239/20
‘ ammār -1- [Ar.] sabit, sağlam. ‘a.+ığa 199/19	
‘ amme -2- [Ar.] hala.	

oğulnı a.+sı 172/14	anbārla- -1- [Far.+Tr.] anbarlamak,
a.+sı birle 268/8	depolamak.
a.+sı boldı 172/15, 172/16,	a.-dılar 233/17
172/17	‘ anber -3- [Ar.] anber, misk.
a.+sı 172/16, 181/20, 202/13,	‘a. 174/17, 251/14
202/18, 265/21, 266/1, 266/18,	müşg-i ‘a.+lerini 205/9
267/3, 267/8, 267/12, 267/15	‘ anber-būy -1- [Ar.+Far.] anber kokusu.
a.+sını 215/12	misk ü ‘a. 180/3
a.+sını sözi bile 159/7	‘ anber-sirišt -1- [Ar+ Far.] anber gibi
a.+sığa 202/19, 265/21,	kokan.
266/13, 266/15, 266/18, 267/18	behišt-i ‘a.+de 278/8
a.+sıdın 267/3, 267/11	ança -1- öyle.
ata a.+sıdın 201/7	a. demek 184/18
a.+mızğa 180/12	ānçünān -3- [Far.] öyle.
a.+ları 158/12, 158/16, 262/1	ā. 164/17, 216/10, 243/1
a.+larını 158/4, 196/1, 196/4,	anda -21- onda, o yerde, orada.
196/20	a. 148/1, 159/19, 162/17,
anasız -1- annesiz, öksüz.	167/1, 172/17, 173/19, 185/20,
a. 172/15	191/5, 192/11, 199/1, 200/11,
anbār -1- [Far.] anbar.	201/13, 210/18, 210/21,
a. 229/2	214/11, 261/10, 265/10,
anbārçı -1- [Far.+Tr.] anbarcı.	266/17, 271/4, 272/13
a.+ğa 236/5	andağ/ķ -64- öyle.
anbār-dār -1- [Far.] anbarcı, depo	a. 146/4, 156/3, 157/5, 159/2,
memuru.	161/9, 165/15, 173/13, 177/15,
a.+ğa 239/7	179/13, 180/6, 182/8, 182/12,

192/10, 192/15, 201/19,
202/10, 206/6, 206/9, 209/1,
209/2, 210/13, 210/20, 212/2,
213/16, 214/8, 217/6, 223/9,
223/10, 223/13, 227/15,
239/13, 244/10, 244/14,
245/14, 245/18, 246/3, 246/4,
246/17, 248/16, 252/6, 255/19,
269/6, 271/20, 272/19, 275/17

a. (andağ) 179/18, 201/5, 205/4

a. irdi 231/17

a. boldı 202/12, 251/17, 257/6

a. bolmadı 251/17

a. bolsa 159/7, 174/15, 187/3,
208/5, 214/7, 226/6, 248/20

a. kıldılar 147/1

a. kılay 212/1

a. bolğaniñg 209/19

a. tama' nı 223/9

andın -99- ondan.

a. 147/21, 148/21, 150/6,
151/15, 151/19, 152/4, 155/15,
156/5, 159/4, 170/2, 170/4,
170/18, 171/13, 182/20, 185/5,
186/11, 187/21, 192/7, 193/9,
214/17, 215/21, 216/13, 219/4,

220/5, 222/2, 222/18, 224/13,
232/20, 240/19, 244/17,
254/16, 259/6, 260/2, 267/7,
268/20, 271/9, 276/12, 277/15,
278/7, 279/8

a. kiyin 148/17, 150/12,
156/10, 169/15, 210/1, 244/14,
252/20, 254/8

a. soñg 150/2, 161/14, 162/6,
176/18, 182/21, 199/5, 204/9,
208/12, 217/20, 218/5, 220/9,
222/19, 225/9, 228/7, 232/4,
233/1, 233/12, 236/7, 238/19,
238/21, 242/12, 242/14,
242/15, 242/16, 245/9, 245/21,
248/21, 250/5, 251/6, 251/15,
253/3, 256/19, 256/21, 257/1,
257/7, 258/7, 258/12, 264/9,
265/6, 266/20, 268/2, 268/9,
268/14, 271/8, 273/1, 276/1,
276/10, 277/18, 279/16

ān-ḥazret -2- [Far.+Ar.] hazretleri.

ā. 179/3, 255/13

ān-heme -12- [Far.] hepsi, onca, o
kadar.

ā. 152/18, 156/20, 164/18,

	184/15, 187/4, 192/21, 206/14, 207/10, 210/19, 255/2, 269/5, 277/9		a. 232/9, 262/19, 274/14 a. için 149/5, 158/8, 158/9, 214/3, 234/12, 237/20
anı	-74- onu. a. 151/3, 154/5, 154/13, 157/16, 157/17, 159/20, 166/6, 168/2, 173/14, 174/18, 175/8, 177/3, 183/10, 187/15, 187/20, 191/7, 191/18, 194/2, 199/15, 200/15, 202/21, 203/18, 207/17, 211/19, 212/1, 214/10, 218/20, 219/2, 222/9, 226/19, 230/6, 230/12, 233/11, 235/5, 235/6, 236/9, 236/20, 237/11, 237/18, 240/6, 241/11, 243/9, 244/12, 244/19, 247/6, 247/15, 247/21, 249/6, 249/16, 249/17, 256/15, 256/18, 257/5, 262/21, 263/13, 264/19, 266/1, 266/11, 266/17, 269/21, 271/8, 272/20, 274/6 a. bile 198/21 a. için 168/3, 173/12, 178/16, 179/20, 192/4, 252/3, 254/6, 264/20	anġla-	-3- anlamak, öğrenmek. a.-dım 224/15 a.-ġıl 176/12 a.-may 198/7
		ant	-7- ant, yemin. a. 191/17 a. birdiler 147/11 a. içtiler 146/11, 249/7 a. içip irdim 146/20 a. içip 216/9 içken a.+ıġa 147/1
		‘ār	-3- [Ar.] ar, haya, utanma. ‘ā. 177/13 ‘ā. u nāmūs kıldıġ 161/9 ‘ā.+dur-sin 232/19
		ara	-32- ara, arasında. a.+dın 148/19 Mekkeni a.+sı 147/12 a.+sı 167/2, 173/21 a.+sı irdi 188/7 a.+sıda 146/9, 148/1, 168/5, 178/12, 178/19, 197/13, 199/12, 241/6, 241/9, 241/12,
anıġ	-9- onun.		

241/15, 241/19, 256/10, 274/6,		ā. 156/14, 252/12
277/6		bāğ-ı ā. 225/2
bularnı a.+sıda 178/12		ā. kıldı 200/20
koylarını a.+sıda 269/9	arı-	-1- temizlemek.
olarını a.+sıda 166/16		a.-dı 275/6
öngen giyâhlarını a.+sıda	arığ	-3- arı, temiz.
246/18		a. 204/4
yigitni a.+sıda 252/4		a. su 148/5
a.+sıdın 158/14, 277/12		a.+da 211/2
a.+mızda 239/15, 276/21	arığla-	-1- temize çıkarmak.
a.+larıngızda 168/6		a.-p 220/12
a.+larıda 167/4	ārī	-7- [Far.] evet, öyle mi?
araba -3- araba.		ā. 193/15, 193/16, 201/16,
a. 231/17		222/11, 248/5, 273/5
a.+ğa 231/18, 231/19		ā. kıldım 196/16
aralaştır- -1- aralaştırmak, ayırmak.	arğa	-29- arka, sırt.
a.-up 170/3		a. 261/20
ārām -6- [Far.] rahat, huzur.		a.+mnı 243/16
ā. 150/9, 278/20		a.+mdaki 274/1
ā. yok 217/12		a.+ngını 158/18
ā. kıla'lmadı 220/19		a.+sı 153/20, 159/1
ā. alsun 169/2		a.+sı dik boldı 152/19
ā. alsunlar 149/18		a.+sı dik 158/18
‘araşāt -2- [Ar.] mahşer yeri.		a.+sını 174/12, 243/10, 243/12,
ehl-i ‘a. 255/14		243/13
ārāste -4- [Far.] süslenmiş, düzenli.		a.+sığa 158/20, 262/15

a.+sıda 273/19	artukluk -1- üstünlük taslamak, kendini
Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı	beğenmişlik.
a.+sıdın 215/20	a. 278/10
a.+sıdın 163/9, 176/21, 192/7,	aruğ -7- zayıf, cılız, arık.
216/18, 259/17	a. 197/1, 227/3, 227/4, 227/6,
a.+larını 174/13, 195/9	227/8, 228/8, 228/12
a.+larığa 195/19	‘ arż -16- [Ar.] arz, yeryüzü.
İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmı	‘a. 266/15, 268/16
a.+larıda 151/10	‘a. kıldı 203/21, 207/16,
a.+larıdın 152/3, 239/10, 240/8	229/16, 264/16, 268/18
arpa -4- arpa.	‘a. kıldılar 160/17
a. 233/6	‘a. kılınğlar 160/18
kıoyğan a. 233/9	aytmağan ‘a. kıılmağan tedbır
a. nāıdur 233/11	kıılmaadı 211/20
arslan -6- aslan, aslan burcu.	‘a.-ı hālını 211/13
a. 259/6, 263/7, 268/3	‘a.+ğa 160/20
a.+nı 256/5, 263/7, 268/3	‘a.+ım 218/1
‘ arş -1- [Ar.] göğün en yüksek	‘a.+ımını 174/19
tabakası.	‘a.+ı 221/5
‘a.+dın 266/8	‘a.+ını 204/1
art- -1- artmak, çoğalmak.	ārzū -4- [Far.] arzu, istek.
mihri a.-ar irdi 206/8	ā. kııla-siz 250/20
artuğ -3- fazla, çok, değerli.	ā. kıılır 200/2
a. 209/18	ā.+m 210/8
a.+dur 200/14	ā.+lar kıılıp 223/6
a.+rağ bolur 225/8	ārzūmend -1- [Far.] istekli, özlemlı,

	hırslı.		aşhâb -15- [Ar.] halk, ahali.
	â. boldılar 158/13		a.-1 Eyke 277/21, 278/2, 278/9,
as-	-3- asmak.		278/19, 279/2, 279/5
	a.-arlar 225/16		a.-1 Fîl 157/1
	a.-ıp 226/10		a.-1 Eykeni 278/16, 279/4,
	a.-kâlı 225/15		279/7
‘aşâ	-8- [Ar.] asa.		a.-1 Fîlni 156/13
	‘a. 262/10		a.-1 Kehfni 191/10
	‘a. kılp 180/16, 180/17		a.-1 Eykeğa 278/2, 278/3
	‘a.+ğa 257/13		a.-1 Medyendin 279/7
	‘a.+nı 180/18	asığ	-1- fayda, yarar
	‘a.+ları birle 176/18		a. 170/18
	‘a.+larını 176/9, 208/1	‘âşî	-6- [Ar.] asi, günahkar.
âsân	-8- [Far.] kolay.		‘â. 158/8, 219/6, 231/15
	â. 179/4, 224/19		‘â. vü câfî 255/16
	â. bolur 182/21		sizni ‘â. vü câfî 255/15
	â. bolsun 251/3		yıglağan ‘â.+lerni 246/21
	â. kıldı 222/4	aşl	-2- [Ar.] asıl, soy, sop.
	â. kıllur 175/9		a.+1 192/9, 209/10
	â. kıllurlar 205/3	aşlâ	-6- [Ar.] asla, hiçbir zaman.
	â.+dur 161/17		a. 204/9, 205/17, 208/14,
âsâyiştelik	-1- [Far.+Tr.] huzur,		209/8, 210/5, 213/15
	güvenlik, rahatlık.	aşlî	-1- [Ar.] asıl olan.
	â. 234/3		şûret-i a.+siğa 169/19
‘asel	-1- [Ar.] bal.	âsmân	-22- [Far.] gökyüzü.
	‘a. 196/14		â. 169/8, 242/14, 266/8, 272/13

ā. u zemīn 157/15	a.+ıda 161/10, 187/14, 196/8,
māh-ı ā.+nı 199/20	207/2
ā.+nı 253/13, 264/7	a.+ıdın 169/4, 169/5
ā.+ğa 154/9, 171/10	a.+larığa 146/17
ā.+dın 153/1, 153/12, 176/19,	āstāne -3- [Far.] eşik, huzur, kat.
192/6, 228/13, 229/3, 263/6,	ā. 149/13
268/2, 278/12	bu ışıkni ā.+si 150/6
ā.+ğaça 181/1	ışıkni ā.+si 149/9
ā.+larını 181/6	aş -16- aş, yemek.
yir ü ā.+larını 260/9	a. 191/19, 218/3, 231/8,
āsmāne -1- [Far.] gök, tavan.	232/19, 238/5, 238/9, 238/13,
ā. 198/12	238/21, 264/4, 271/4, 271/7
āsmānī -1- [Far.] gök ile ilgili.	a. yimegil 232/18
māh-ı ā. 193/3	a. yimes-min 232/18
‘aşr -1- [Ar.] ikinci vakti.	a. birle 224/2
namāz-ı ‘a. 188/16	a.+nı 218/4
asra- -3- besleyip büyötmek, himaye	a.+ını 226/9
etmek.	aş- -3- aşmak, yükselmek.
a.-dı 206/3	a.-tı 175/18, 270/12, 278/14
a.-ğıl 206/3	‘āşık -7- [Ar.] aşık.
a.-p 183/16	‘ā. 179/3, 214/9
ast -15- alt.	‘ā. u şeydā boldı 203/8
a.+ını 201/8	‘ā. u şeydā bolup 202/12
yirni a.+ını 169/4	‘ā. bolğan 230/5
a.+ığa 169/2, 177/13, 271/3,	‘ā. bolupdur 217/19
278/20, 278/21	‘ā. irmiş 217/14

‘aşıklıĝ	-2- [Ar.] aşıklık, sevdalık.		ā. boldum 209/14
	‘ā.+ım 230/2, 230/4		ā. boldı 224/5
āşkār	-1- [Far.] açık, belli.	aşsız	-1- aşsız, yemeksiz.
	ā. kılp 217/2		a. 220/20
āşkārā	-6- [Far.] açık, belli.	aşuĝ-	-3- acele etmek; özlemek.
	ā. 247/19		a.-tılar 168/18
	ā. boldılar 249/20		a.-maĝıl 168/14
	ā. kılganım yoĝ 259/8		a.-masun 177/21
	ā. kılp irdiler 154/5	at (1)	-54- ad, isim.
	ā. kılpas-min 191/4		a. 204/2, 262/21, 266/14
	ā. bolĝu dik 191/13		a. bolup 276/10
aşlıĝ/k	-26- buĝday, zahire.		a. kıyadı 173/17
	a. 205/7, 228/12, 229/2, 229/4,		a. kıydılar 158/8, 158/9,
	233/12, 233/19, 236/8, 236/20,		263/11
	239/8, 239/11		a. kıyup 207/3
	a.(aşlık) 173/20, 174/5, 179/14,		a. kıyup-siz 245/14
	179/15, 239/6		a.+ım 163/6, 163/13, 172/2,
	a.(aşlık) birle 233/4		199/12, 250/12
	a.(aşlık) alĝalı 174/8		a.+ım birle 265/17
	a. ikse 228/14		a.+ımnı 222/21
	a. salsalar 205/19		a.+ıng 163/13, 265/17
	a.+ı 205/17		a.+ıng nime 250/12
	a.+larıngız 236/7		a.+ıngnı 245/9
	a+larnı(aşlıklarını) 233/3		a.+ı 148/12, 158/3, 160/4,
	a+larnı(aşlıklarını) 173/21		160/9, 162/12, 162/13, 166/5,
āšnā	-2- [Far.] aşına.		222/20, 224/20, 224/21, 249/5,

250/12, 262/1, 262/5	tañg a.-tı 169/10, 192/14
birini a.+ı 162/12, 172/7	a.-tılar 152/3
kızını a.+ı 172/6	a.-kay-min 245/17
oğlumnu a.+ı 250/12	a.-sa 182/10
a.+ı irdi 160/19	oğ a.-sa 241/12
a.+ımı 157/8, 170/6, 200/15,	tañg a.-ğunça 168/18
222/20, 223/1, 245/7, 245/9	a.-ıp 256/6
a.+ıñgız 163/5	tañg a.-arda 168/18
a.+ları 194/11	a.-kanda 226/13
a.+larını 208/10	tañg a.-kuncha 173/4
at (2) -18- at.	tañg a.-masdın 167/12
a. 169/9, 173/2, 175/16,	a.-mağay-siz 246/5
193/19, 233/11, 233/19,	a.-maqlık 152/3
251/15, 254/18	ata -176- baba, ata, ced.
a. dik 154/20	a. 151/8, 151/12, 151/17,
a.+nı başını 257/17	152/7, 152/8, 152/10, 152/17,
a.+ğa 202/3, 253/6	152/19, 175/18, 176/4, 178/19,
a.+dın 253/10, 254/17, 254/19,	183/2, 183/9, 183/15, 184/8,
257/4	184/18, 188/19, 190/6, 202/13,
a.+ı 188/8	228/14, 237/1, 237/8, 245/21,
a.+ımı 224/11	246/3, 247/9, 251/20, 253/15,
a.+larını 257/16	254/1, 260/20, 261/4, 262/3,
at- -17- atmak, bırakmak, salmak.	263/13, 263/16, 263/17,
a.-ar 168/18	263/21, 264/1, 276/18
tañg a.-ar 277/16	a. yurtını 172/18
a.-ar-min 246/2	bu a. 150/14

a. anasidin 201/7
bu a. birle 153/11
a.+m 149/12, 151/11, 151/21,
186/4, 186/9, 186/14, 191/19,
195/12, 196/18, 206/11, 207/4,
207/21, 208/1, 213/4, 220/16,
221/17, 238/4, 243/19, 248/21,
265/8
a.+mniġ 238/19
a.+mni 187/1, 197/18, 254/11,
263/20
a.+mġa 186/4, 186/19, 195/12,
195/15, 206/12, 242/6
a.+mge 243/18
a.+mdin 195/11, 196/15,
196/21, 197/10, 203/19, 251/1
a.+m-sizler 186/4
a.+larım 232/5
a.+niġ 149/8, 151/12, 152/1,
158/17, 253/7
a.+niġni 264/8
a.+niġa 254/15
a.+niġġa 177/14, 204/6, 253/8
a.+niġdin 267/13
a.+sı 202/10, 202/19, 249/15,
256/17, 263/12, 263/19, 267/10
a.+sı birle 242/6
a.+sı boldı 208/16
a.+sı boldılar 178/11
a.+sı ikenimni 157/20
a.+sını 250/13
a.+sıġa 187/21, 202/19, 257/3
a.+sıdin soġniġ 256/21
a.+mız 174/15, 182/16, 191/18,
195/3, 235/13, 243/2, 247/16
a.+mız birlen 174/15
a.+mızni 236/12, 243/21
a.+mızġa 185/7, 191/17,
247/16, 248/20
a.+mızge 181/21
a.+niġiz 192/2, 234/20
a.+niġizni 174/9, 242/19,
185/15
a.+niġizġa 174/17, 192/1,
195/11, 236/2
a.+larıniġiz 182/20, 185/20
a.+ları 181/2, 181/18, 182/3,
184/7, 237/14, 249/11, 253/20,
254/20
a.+ları bile 254/11
a.+ları birle 240/18, 254/18
a.+larını 150/9, 160/4, 183/1,

183/12, 183/18, 185/10,	â.-i düzağge 185/18
188/15, 190/3, 191/16, 192/3,	â.-i iştiyâk 253/10
243/1, 243/21, 254/19, 257/2	â.-i iştiyâkı 220/21
Hzret-i İbrâhîm ‘aleyhi’s-	â.-i iştiyâkıda 249/17
selâmını a.+larını 160/4	â.-i ‘ışkıda 211/14, 223/14
a.+larığa 157/19, 174/19,	atlan- -5- süvari olmak, ata binmek.
177/18, 181/2, 181/4, 181/18,	a.-dı 175/16, 178/2, 266/13,
215/7, 234/8, 236/15, 240/19,	268/9
241/1, 251/19, 253/21	a.-dılar 257/10
a.+larıdın 240/14, 249/17,	atlığ -22- adlı; şöhretli.
256/9	a. 157/15, 161/5, 183/2,
ata- -1- adlandırılmak.	194/12, 195/16, 195/21, 207/1,
a.-dılar 157/2	207/20, 208/8, 214/8, 214/9,
‘aṭâ -5- [Ar.] ihsan,bağış.	235/5, 239/20, 256/17, 261/3,
‘a. kıldı 170/9, 199/13	262/4, 265/12, 275/10
‘a. kıılır 157/8	Beraḥşâş a. 160/19
‘a. kıılğay 204/17	Seyyide a. 149/14
‘a.+ğa 260/8	Vâhile a. 162/11
atalık/ik -2- atalık, babalık.	‘aynu’l-cân a. 199/10
a.(atalık) 152/12	atlık/ıg -3- atlı, ata binmiş.
a.+ğa 174/18	a.(atlık) 252/20
atan- -7- adlandırılmak, zikredilmek.	a. 253/7, 239/10
a.-dı 178/16	av -8- av.
a.-dılar 173/12, 245/2, 245/3,	a.+ğa 149/7, 183/14, 256/5,
273/14, 273/15	257/10, 265/13
âteş -6- [Far.] ateş, kor.	a.+dın 149/10, 150/7, 258/8

āvāre	-1- [Far.] avare, derbeder.	ā.+iṅgızını 181/3
	ā.+dür-min 197/11	ā.+larını 155/21
āvāz	-40- [Far.] ses.	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmını
	ā. 147/21, 155/2, 155/3, 155/8,	ā.+larını 257/18
	158/5, 176/19, 177/1, 185/17,	
	215/13, 255/4	āvāze -1- [Far.] ses, şarkı.
	ā.-ı hoşını 180/9	ā.+si 200/12
	ā. birle 189/15, 195/14, 255/6	‘avret-pūş -1- [Ar.] açığı haram olan
	ā. boldı 169/9	yerlere örtülen giysi veya örtü.
	ā. kildi 147/20, 153/12, 158/4,	‘a.+im bolsun 187/7
	158/5, 185/19, 215/1	ay (1) -12- ay, 30 gün.
	ā. kıldılar 277/17	a. 157/10, 256/19
	ā. kıılıp 188/11, 188/18	toğkuz a. 204/20, 263/11,
	ā.+iṅgını 209/4	266/13
	ā.+ı 158/21, 236/12	yitti a. 274/10, 274/19
	Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selāmını ā.+ı	a.+da 179/18
	153/15	a.+dın soṅg 175/1
	ā.+ı dik kıılıp 158/20	a.+ğaça 179/16
	Zelīhānı ā.+ın 257/16	a.+ı 147/5
	ā.+ını 156/9, 158/20, 182/9	a.+ıda 171/1
	Zelīhānı ā.+ını 257/16	ay (2) -7- ay, kamer.
	Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām	a. 147/17, 181/9, 187/10,
	āvāzlarını ā.+ını 156/6	199/21, 242/12, 254/1
	İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmını	a.+nı nūrı 179/19
	ā.+ını 156/8	ay- -151- söylemek, sormak.
	ā.+ığa 236/12	a.-dı 160/21, 161/16, 163/16,
		163/18, 163/19, 167/20,

168/13, 172/3, 172/5, 172/20,
174/4, 175/14, 175/21, 176/12,
176/14, 178/14, 185/20, 186/6,
186/18, 186/21, 187/2, 187/3,
191/17, 192/9, 197/5, 202/1,
203/16, 204/5, 206/20, 208/1,
208/5, 209/18, 211/10, 213/12,
216/6, 216/14, 216/17, 216/19,
216/20, 217/3, 217/21, 218/4,
268/5, 272/8
a.-dılar 146/11, 146/12, 148/8,
149/12, 157/11, 157/13,
161/15, 162/1, 163/6, 163/13,
163/14, 163/15, 163/17,
163/20, 164/2, 164/4, 164/6,
164/11, 164/12, 164/16,
164/20, 165/11, 165/14,
165/19, 165/21, 166/1, 166/3,
166/7, 166/11, 166/13, 166/16,
166/18, 166/20, 167/1, 167/10,
167/16, 167/19, 168/3, 168/5,
168/7, 168/9, 168/16, 168/19,
169/17, 169/20, 171/4, 171/6,
173/6, 174/20, 174/21, 175/18,
175/20, 176/4, 176/5, 177/5,
177/8, 177/10, 179/4, 181/2,

181/18, 181/21, 183/2, 183/15,
184/10, 186/9, 186/13, 187/6,
187/19, 189/20, 190/3, 190/6,
190/12, 191/21, 192/18,
192/19, 193/10, 193/20, 194/4,
195/14, 195/16, 201/13,
206/19, 209/17, 209/19,
210/10, 212/20, 213/1, 213/6,
216/11, 216/12, 216/15, 217/8,
233/10, 234/19, 239/18, 239/19

kilip a.-dılar 188/19

yıǵlap a.-dılar 186/2

a.-ǵıl 146/14, 178/1

selām a.-ǵıl 150/6

ayā -1- [Ar.] ey, hey.

a. 158/21

ayaǵ/ķ -39- ayak.

yalañg a. 185/9

a.+ı 256/1

ferzend-i ādemni a.+ı 147/14

a.+ım 197/1

a.+ımnı 152/10

a.+ın 189/12

a.+ıñg 196/8

a.+ını 187/3

ferzend-i ercümendni ķol a.+ını

152/15	‘a.+ı bile 193/17, 194/13
a.+ığa 186/2, 186/8, 194/8,	‘a.+ı bolsa 193/19
194/14, 264/4, 268/6	‘a.+ı yok 213/19
a.+ıda 196/17, 222/14, 231/21	‘a.+ını 194/12
a.+ıdın 221/3	‘a.+larını 214/14
a.+ıñgız 196/14	‘a.+lardın 214/6, 214/7
a.+ları 185/13	‘ayblik -2- [Ar.+Tr.] ayıplı, kusurlu.
bir a.+ları 149/21	‘a. boldı 147/2
a.+ları(ayaqları) 262/5	‘a.+dür-min 266/4
a.+ları birle 227/19	‘āyet -1- [Ar.] ayet.
a.+larını yiştirler 153/20	‘ā.+i 178/18
a.+larını(ayaqlarını) 155/4	‘ay(ı)r- -7- ayırmak.
a.+larını(ayaqlarını) 275/4	a.-dınğlar(ayırđınğlar) 195/11
a.+larığa 159/16, 198/8,	a.-masun(ayırmasun) 231/13
201/19, 206/18, 220/7, 227/19,	a.-ıp bolmas irdi 157/19
262/9	a.-mağğa(ayırmağğa) 249/18
a.+larıça 187/12	a.-ıp 195/18, 196/15, 251/1
a.+larıda 195/8	‘āyine -3- [Far.] ayna.
a.+larıdaki 155/5	‘ā.-yi sa‘yleri 247/5
a.+larıdın 197/8	‘ā.+ğa 194/4
‘ayb -17- [Ar.] ayıp, günah.	‘ā.+de 192/20
‘a. 214/7	‘aylan- -1- dönmek, çevrilmek.
‘a. kıılır irmişler 217/21	a.-dı 198/1
‘a.+nı 193/17	‘aylığ/ik -5- aylık.
‘a.+ıñg birle 266/4	a. 207/6
‘a.+ı 193/17, 193/18, 214/6	a. bolğanda 266/12

	a.(aylık) 216/14, 268/9	a.-ur-sin 151/17, 169/18,
	bir a.(aylık) 147/13	216/14, 222/21, 226/19,
ayran	-1- ayran	236/11, 262/13
	a.+1 150/1	a.-ur 177/21, 184/15, 201/8,
ayrıl-	-14- ayrılmak.	230/4, 231/10, 242/13, 252/5
	a.-dım 196/21, 245/4	a.-ur-miz 201/8
	a.-sun 219/16	a.-ur-siz 146/12
	a.-ıp 184/5, 197/11, 201/7,	a.-ur-sizler 150/17
	231/9, 239/5	a.-urlar 149/13, 200/5, 240/18
	a.-urğa 212/1	a.-ıpdur 153/21, 170/21, 192/4,
	a.-ğanım 196/21	257/3
	a.-ğu dik 150/13	a.-mışlar 259/16
	a.-madı 169/6	a.-ıpdurlar 154/13, 161/11,
	a.-mağay-min 272/5	168/2, 170/20, 171/13, 173/8,
	a.-masam 272/5	179/6, 184/13, 188/3, 199/6,
ayrılığ	-1- ayrılık.	205/2, 209/2, 212/17, 213/16,
	a.+ğa 150/16	214/2, 214/6, 217/15, 219/13,
ayt-	-819- söylemek.	226/11, 227/13, 230/7, 230/18,
	a.-adur 187/19, 216/9, 240/14,	231/2, 233/13, 234/7, 235/7,
	240/17, 240/21, 241/5, 242/1,	237/5, 247/1, 248/6, 249/18,
	242/4, 246/21	250/2, 254/18, 254/19, 255/19,
	selām a.-adur 162/3	257/4, 259/10, 260/1, 261/5,
	a.-ar-min 228/17	263/5, 264/6, 273/14, 273/18,
	a.-ur-min 151/20, 258/18,	274/19, 275/19, 275/20, 276/8,
	262/14	276/10, 278/1
	şenā a.-ur-min 274/9	a.-tım 258/13

a.-ting 163/19

a.-ti 149/11, 150/2, 151/11,
151/13, 151/15, 151/17,
151/20, 152/19, 152/21, 153/6,
156/15, 156/17, 159/13,
159/16, 159/17, 160/15,
160/18, 161/8, 163/4, 163/6,
163/13, 164/19, 165/20,
172/11, 174/9, 174/14, 174/15,
175/8, 176/17, 176/21, 177/3,
177/12, 177/15, 177/16, 178/1,
181/20, 181/21, 182/14,
182/17, 184/16, 185/14,
186/10, 186/12, 186/21,
187/17, 190/12, 191/2, 191/3,
191/6, 192/1, 193/4, 193/11,
195/6, 198/4, 198/6, 198/14,
199/1, 201/2, 201/11, 201/14,
201/21, 203/5, 203/6, 203/7,
203/17, 203/18, 204/1, 204/9,
205/20, 206/3, 206/21, 207/11,
207/21, 208/7, 208/8, 208/14,
209/4, 209/10, 209/11, 209/20,
210/1, 210/4, 210/6, 210/11,
210/14, 210/17, 211/5, 211/13,
211/15, 211/19, 211/20, 212/1,
212/2, 212/14, 212/15, 212/16,
212/18, 212/20, 212/21, 213/2,
213/3, 213/5, 213/7, 213/8,
214/11, 216/1, 217/2, 217/6,
217/10, 218/13, 219/2, 220/4,
221/3, 221/8, 221/11, 221/12,
222/9, 222/12, 222/18, 222/20,
223/16, 223/18, 224/1, 224/10,
224/12, 224/14, 224/16,
224/19, 225/5, 225/9, 226/19,
227/1, 227/20, 228/1, 228/2,
228/4, 228/5, 228/6, 228/7,
228/21, 229/5, 229/20, 229/21,
230/2, 230/8, 230/11, 232/7,
232/10, 232/15, 232/17, 233/9,
235/5, 235/18, 235/19, 236/10,
236/11, 236/19, 238/15,
238/19, 239/5, 239/16, 242/4,
242/5, 243/4, 243/16, 243/17,
248/19, 249/1, 249/13, 250/1,
250/3, 250/9, 250/10, 251/1,
251/3, 252/15, 252/21, 253/2,
253/5, 256/8, 256/12, 256/16,
257/11, 257/13, 257/20,
257/21, 258/2, 258/3, 258/10,
258/13, 258/19, 259/4, 259/7,

259/13, 259/17, 259/19, 261/1,
262/7, 262/13, 262/14, 262/15,
262/19, 262/20, 263/1, 263/2,
263/8, 263/13, 263/14, 263/16,
263/17, 263/20, 263/21, 264/1,
264/3, 264/5, 264/7, 264/14,
264/17, 264/20, 264/21, 265/3,
265/4, 265/5, 265/7, 265/8,
265/21, 266/3, 266/4, 266/5,
266/6, 266/7, 266/9, 266/10,
267/4, 267/5, 267/6, 267/8,
267/13, 267/18, 267/19,
267/20, 268/1, 268/13, 268/20,
268/21, 269/14, 269/21, 270/3,
270/6, 270/10, 270/13, 271/13,
271/16, 272/11, 272/13,
272/14, 272/17, 272/18, 273/1,
273/3, 273/5, 273/7, 273/21,
274/1, 274/4, 275/9, 275/12,
276/11, 276/18, 279/10
söz a.-tı 152/3
a.-dük 194/12
a.-tılar 146/10, 146/14, 146/18,
146/20, 146/21, 147/1, 147/6,
147/9, 148/10, 148/11, 148/13,
148/15, 149/8, 150/6, 150/14,

150/21, 151/5, 151/14, 151/17,
151/18, 151/21, 152/1, 152/2,
152/4, 152/6, 152/7, 152/10,
152/17, 153/4, 153/9, 154/11,
155/16, 156/16, 157/8, 158/7,
158/13, 158/17, 158/21, 159/5,
159/7, 159/8, 162/2, 162/7,
162/10, 162/14, 162/19,
162/20, 163/9, 165/9, 165/13,
174/7, 174/9, 177/2, 177/20,
178/3, 178/6, 181/2, 181/4,
182/2, 182/4, 182/15, 183/12,
183/13, 183/19, 184/8, 184/15,
184/18, 185/6, 187/8, 187/9,
187/17, 188/11, 189/4, 189/17,
190/20, 191/3, 191/5, 191/13,
192/5, 193/9, 193/12, 193/14,
193/17, 193/18, 194/1, 194/7,
194/18, 194/20, 194/21, 195/9,
197/10, 197/15, 198/18,
198/20, 201/5, 201/8, 202/5,
204/7, 207/5, 208/13, 208/17,
208/18, 210/13, 210/16, 213/2,
213/4, 214/13, 215/8, 216/8,
217/8, 218/16, 218/19, 219/5,
219/8, 219/9, 219/10, 220/16,

221/15, 222/7, 222/13, 222/21,
223/2, 225/6, 225/14, 225/20,
226/3, 226/5, 226/6, 226/14,
227/11, 228/11, 228/15, 229/1,
229/7, 229/13, 230/16, 230/20,
230/21, 231/2, 231/7, 231/9,
231/20, 232/2, 232/5, 232/9,
232/12, 232/17, 232/18,
232/19, 234/1, 234/17, 234/20,
234/21, 235/1, 235/2, 235/12,
235/14, 235/15, 235/16,
235/20, 235/21, 236/2, 236/4,
236/7, 236/13, 236/16, 236/21,
237/1, 237/3, 237/8, 237/9,
237/21, 238/8, 238/10, 238/11,
238/17, 238/21, 239/11,
239/13, 239/14, 240/14,
240/17, 240/21, 241/2, 241/5,
241/7, 241/10, 241/13, 241/16,
241/20, 241/21, 242/7, 242/18,
242/19, 243/11, 243/15, 244/2,
244/3, 244/5, 244/8, 244/10,
244/13, 244/18, 244/19, 245/7,
246/7, 246/11, 247/6, 247/8,
247/9, 247/13, 247/16, 247/17,
248/2, 248/4, 248/5, 248/9,

248/12, 248/14, 248/16,
248/20, 249/9, 249/12, 250/4,
250/6, 250/17, 250/19, 251/2,
251/11, 251/19, 251/21, 253/7,
253/21, 254/12, 254/14, 255/4,
255/6, 256/4, 256/8, 257/2,
257/19, 257/21, 258/1, 258/3,
258/6, 258/21, 259/1, 259/7,
259/12, 260/3, 260/8, 260/9,
260/13, 260/17, 261/1, 262/7,
262/11, 262/12, 262/13,
262/14, 262/17, 262/18,
262/20, 262/21, 263/4, 263/9,
263/20, 268/10, 268/12,
268/19, 269/3, 269/19, 269/21,
270/4, 270/11, 270/18, 271/9,
271/10, 271/17, 271/19, 272/2,
272/4, 272/6, 272/9, 272/20,
273/2, 273/4, 273/9, 273/11,
274/10, 274/12, 274/13,
274/16, 274/21, 275/12,
275/13, 275/17, 276/2, 276/15,
277/1, 277/7, 277/9, 277/12,
277/13, 278/4, 278/10, 278/20,
279/10, 279/12, 279/13
dürüd a.-tılar 187/17

kilip a.-tılar 275/14
‘özü a.-tılar 248/11
a.-ğaylar 255/14
a.-ğay-sin 149/10, 225/21
a.-ay 192/9
a.175/12, 177/1
a.-ğıl 146/19, 163/15, 177/3,
177/14, 186/6, 201/9, 207/5,
207/7, 226/2, 229/9, 231/10,
258/16, 258/19, 258/21,
262/14, 262/20, 278/12, 279/11
a.-sun 175/21, 176/2
‘özü a.-sun 198/5
a.-alük 193/6
a.-inğ 162/3, 174/17, 222/13,
225/6, 256/8
a.-inğlar 163/12, 201/5, 227/10,
243/19
barıp a.-inğlar 243/18
a.-sunlar 162/5
a.-salar 153/19
a.-sam 191/4, 229/12, 270/20
a.-ğunça 218/15
a.-ıp 170/6, 200/19, 207/8,
225/5, 225/8, 230/13, 234/14,
240/19, 248/3, 264/18, 268/7,
277/10, 277/11
söz a.-ıp 223/3
a.-küçi-min 276/17
a.-kandın 200/14
a.-adurğan kişi 228/3
a.-ken 228/21, 229/6, 230/15,
275/14
a.-ken dik bolup 272/17
a.-ken günâhlarını 253/3
a.-kendin soñg 253/10
Sārāni a.-kenini 147/7
a.-kenleri dik kıldılar 151/6
a.-kenleri dik kılıp 233/8
a.-mağan ‘arz kılmagan tedbır
kalmadı 211/20
a.-mağanıdın 228/6
a.-ur irdim 219/14
a.-ıp irdim 230/3
a.-ıp irdim 225/16
a.-ıp irdi 208/6, 231/13
a.-ur irdi 201/8, 203/13, 223/9,
259/6
a.-ıp irdiler 181/18
a.-ur irdiler 179/21, 185/11,
196/21, 205/11, 218/11,
219/15, 220/15, 223/7, 225/1,

253/15, 276/20	a.+sı 268/16
ḥased a.-ur irdiler 217/16	a.+ları 242/15
a.-mas-min 177/4	a.+larığa 170/7
a.-mas 197/5	‘ azāb -22- [Ar.] azap, eziyet.
a.-a’lmadım 196/10	‘a. 164/16, 215/10, 216/5,
a.-madıñgız 152/7	278/13
a.-madılar 225/12, 248/3,	‘a. suyu 154/8
254/10, 268/11	‘a. kıldurmak için imesdür
cevāb a.-madılar 191/3	230/16
a.-mağıl 239/4, 253/2	‘a. yiberür 277/12, 277/14
a.-mañg 181/19, 182/4	‘a. kıılır-min 256/16, 265/5
a.-a’lmay 245/9	‘a. kıılğıl 216/10
a.-may 191/18	‘a. kıılsa 219/4
a.-mağ 261/6, 261/7, 261/8	‘a. birür-miz 277/8
a.-mağğa 222/15, 222/21,	‘a. kıılay 230/14
223/1	‘a. u ‘uqūbetleridin 277/10
a.-mekleri 153/18	‘a.-ı rüz-ı zulle 279/3
‘ ayyār -1- [Ar.] çok dolaşan, aylak.	‘a.+ı 164/9
‘a. 208/18	‘a.+ıdın 164/18, 278/6
az -1- az.	‘a.+lar kıılıp 240/15
a. mu 242/7	‘a.+lar bile 218/21
az- -2- azmak, doğru yoldan	‘a.+lar kıılğanımge 217/7
çıkmaq.	āzād -7- [Far.] hür, serbest.
a.-ıpdurlar 192/15	ā. 267/12
a.-ğanlarını 176/15	ā. kııldı 231/13, 231/14
a’zā -3- [Ar.] vucut uzuvları.	ā. kııldım 255/8

ā. kılp 231/12, 255/17	‘a. kılp 187/20
ā. kılsa 231/16	‘a. tutmak için 198/13
āzādlik -1- [Far.+T.] özgürlük.	‘a.+dür 176/1
ā.+ge 221/21	‘a.+i bolduñg 207/13
‘ azamet -1- [Ar.] azamet, büyüklük.	‘a.+i bolur-sin 207/15
‘a.+i 266/8	‘a.+rak 220/16, 277/4
āzār -6- [Far.] azar, incitmek.	‘ azīzlik -1- [Ar.+Tr.] ululuk, yücelik.
ā. 185/17, 270/12	‘a.+ni 247/4
ā. birgen 198/4	āzmāyiş -2- [Far.] deneme, sınama.
ā. birmeñg 242/19	ā. kılp 256/4
ā. birmeñgler 273/8	ā. kılpur-min 197/16
peder-i ā. boldılar 240/19	azuk -2- azık, yol yiyeceği.
‘ azb -1- [Ar.] kesme, ısırma;	a. bile 147/15
hastalıktan bitkin düşme.	a.+ı kılpñglar 238/3
‘a.+ığa 240/19	
azdur- -2- azdırmak, yoldan çıkarmak.	B
a.-ayın 273/4	bāb -1- [Far.] kapı, ana kapı.
a.-a’lmadı 213/11	b.+da 219/19
‘ azīz -22- [A.] ulu, yüce	baba -7- baba.
‘a. 146/4, 151/5, 161/9,	b.+m 245/2
195/14, 213/2, 220/17, 247/13,	b.+mğa 261/4
248/15, 256/15, 260/11	b.+mız 182/5, 276/19
‘a. boldum 259/15	b.+larıñgız 246/3
‘a. bar irdi 256/14	b.+larıñgızını 245/21
‘a. bolsa 182/4	b.+larıdurlar 260/20
‘a. kılpğan bolsa 204/7	bād -1- [Far.] rüzgar, yel, esinti.

	b. u şarşar dik 253/6		b.+ı 222/13, 231/11
bādiye	-1- [Ar.] çöl, sahra.		b.+ı iridi 186/18
	miḥnet-i resīde-i b.-i firāk		b.+larığa(bağırlarığa) 184/13
	253/11	bağışla-	-3- bağışlamak, affetmek.
bağ	-1- bağ, uçkur.		b.-dı 251/7
	b.+ımı 214/15		b.-dılar 234/1
bāğ	-13- [Far.] bağ, büyük bahçe.		b.-sun 231/12
	b. kıldurur irdi 210/21	bağla-	-11- bağlamak, kapatmak.
	b. u bŭstān 210/6		b.-dı 199/16, 200/11
	b. u bŭstānım 210/5		b.-dılar 173/11, 187/8
	b.-ı ārāste 225/2		b.-ng̃ 152/10
	b.+nı 211/1, 211/8		b.-p 152/16,161/18, 187/3,
	b.+ge 211/7		187/11, 202/3, 208/2, 240/7
	b.+qa 210/18, 211/9		kol b.-p 207/6
	b.+ımı 209/20	bahā	-19- [Far.] baha, değer, fiyat.
	b.+ıge 161/11		b. 165/21
	b.+lar kıldılar 277/20		b. bile 194/3
	b.+ları dik 160/12		b. bolup-min 205/12
bağal	-1- [Far.] kucak, koltuk altı.		b. kılğan bile 205/7
	mŭy-ı b. 158/1		b. koyup irdiṅg̃ 192/20
bāgbān	-3- [Far.] bahçıvan.		b. koyup 195/1
	b. 161/11		b.+nı 200/21
	b.+lar 211/3, 211/5		b.+ng̃nı 192/21
bağ(ı)r	-7- bağır, göğüs.		b.+sı irdi 194/3
	b.+ım 245/6		b.+sın 264/12
	b.+ımını 189/10, 245/16		b.+sını 202/1, 204/2

b.+sığa 193/19, 201/3, 203/18, 205/21	b.-tılar 159/1, 172/8, 172/18, 174/10, 212/13, 212/14, 213/14
b.+ları 205/5	ķoy b.-tılar 172/13
b.+larını 205/15	b.-ğıl 209/16, 212/19, 216/17, 266/1
b.+larığa 205/11	ķoy b.-ğıl 172/12
bahādırlık -1- [Far.+Tr.] bahadırlık, yiğitlik.	b.-sa 179/21, 199/20, 202/17, 211/8
b. bile 241/7	b.-sañğ 172/5, 211/17
bahāne -5- [Far.] bahane.	b.-salar 172/9, 213/14, 216/18, 218/17
b. bile 228/17, 228/19, 242/21	b.-ğalı 158/11
b. birle 228/17, 239/6	b.-ğanda 212/6
bahāsız -1- [Far.+Tr.] değersiz, kıymetsiz.	b.-a'lmasdın 195/9
b.165/21	b.-ıp 149/13, 153/16, 155/18, 159/21, 190/21, 193/4, 194/4, 222/5, 222/10, 235/15, 262/15
baħt -3- [Far.] baħt, şans, talih. taħt u b. 210/6	b.-a'lmas irdiler 190/3
b. u devlet 210/19	b.-mas irdiler 206/7
b.+ı 209/16	b.-a'lmas-miz 248/15
bā'is -8- [Ar.] yol açan, sebep olan.	b.-maydur 211/21
b. 178/14, 194/3, 220/1	b.-maslar 161/16
b.+i 221/10, 223/20, 279/11	b.-madılar 161/13
b.+din 194/5	b.-mağay-miz 183/16
bu b.+din 146/10	
baķ- -46- bakmak; besleyip büyütmek.	bāķi -1- [Ar.] baki, ebedi. 'ālem-i b.+ğa 159/18
b.-tı 174/3	

bağtur-	-1- baktırmak.	222/9, 222/11, 224/2, 225/3,
	b.-dı 202/14	229/11, 232/10, 238/15, 241/6,
bala	-9- yavru, çocuk.	241/9, 241/12, 241/15, 241/19,
	b. 216/13, 216/14, 216/17	248/21, 250/19, 251/3, 252/5,
	b.+nı 216/16	257/5, 258/13, 258/16, 260/16,
	b.+ğa 223/17	261/12, 265/18, 265/20, 266/3,
	b.+mnı 245/4	266/6, 266/8, 274/13
	b.+sını 249/16	işîng b. 265/17
	b.+sı irdi 216/13	b. mālımıznı 203/19
bālā	-2- [Far.] boy.	b. mu 149/6, 149/16, 163/16,
	‘ālem-i b.+ğa 150/14	174/8, 190/1, 191/2, 192/20,
	b.+da 253/13	201/4, 207/19, 218/14, 221/17,
bala-çağa	-1- çoluk çocuk.	235/12, 252/15, 253/16, 258/7,
	b.+larıngıznı 251/11	263/17
balıg/ğ	-6- balık.	b. mular 207/21
	b. 199/11	b. u Ĥudāyā 153/9, 155/12,
	kebāb bolğan b. (balıg)	157/20, 189/17, 208/4, 219/11,
	dik279/1	269/1
	b.+ğa 199/10, 199/12	b. u Ĥudāyā Ĥudāvendā
	b.+lar 199/12	221/14, 244/13, 255/14
	b.+ları(balıgları) 181/7	b. u maqşūdğa 195/1
bar	-170- var.	b. u maqşūdğa 191/12
	b. 156/16, 163/3, 163/16,	b. beyābānga 192/14
	172/4, 180/14, 193/10, 193/17,	b.-ı ildin 209/14
	207/15, 208/14, 212/15,	b.+dur 149/19, 152/10, 156/11,
	212/16, 214/4, 214/5, 221/18,	157/16, 159/19, 159/20,

167/21, 174/9, 178/15, 178/20,
179/2, 184/14, 212/14, 228/3,
240/17, 253/17, 261/6
b.+dur mu 156/16
b.+durlar 247/16
b.+lar mu 234/20
b. iken 163/4, 208/18, 241/10,
243/16
b. imiş 190/19
b. irdi 146/6, 147/15, 154/7,
156/20, 159/16, 160/6, 160/7,
160/8, 162/11, 162/12, 165/16,
170/19, 172/19, 179/7, 180/2,
182/9, 187/15, 188/10, 188/13,
190/17, 192/6, 194/2, 198/21,
199/1, 200/15, 202/20, 204/19,
207/20, 210/4, 211/13, 214/4,
214/9, 214/16, 233/18, 235/5,
235/16, 239/20, 240/3, 240/6,
249/4, 249/5, 249/8, 256/10,
256/17, 258/9, 258/13, 259/5,
262/3, 262/4, 262/6, 265/10,
265/12, 265/13, 265/21,
266/21, 268/15, 269/9, 269/10,
269/13, 270/21, 273/19, 275/10
‘azîz b. irdi 256/14

b. bolsa 164/9, 256/11
bar- -238- varmak.
alıp b.-adur 152/1
kitip b.-adur 148/4
zebūn bolup b.-adur 202/15
b.-ur-min 151/5
alıp b.-ur-min 193/11
b.-ur-sin 151/11, 253/7
alıp b.-ur 151/12
b.-ur-miz 175/15, 182/19,
192/1, 243/3, 243/14, 243/15
b.-ur-siz 163/15, 246/12
b.-ur-sizler 191/21
b.-urlar 151/12
b.-dı 167/15, 173/16, 173/19,
176/17, 191/15, 192/12, 197/8,
214/11, 258/5, 263/19, 264/13,
264/17, 264/19, 265/15,
267/15, 269/17, 269/20, 270/1
alıp b.-dı 205/20
b.-dınġlar 236/21
b.-dılar 147/19, 147/20, 152/4,
160/2, 162/19, 163/10, 171/21,
181/15, 185/20, 195/8, 226/8,
231/20, 243/8, 247/10, 256/10,
258/5, 265/21, 279/13

alıp b.-dılar 162/14
uykuğa b.-dılar 173/3
b.-a'lgay mu 174/14
b.-ay 176/17, 225/11, 251/16,
259/16
b.-ayın 250/2, 265/19
b.-gil 159/19, 159/20, 177/14,
229/9, 231/10, 257/11, 272/8,
274/20, 275/17
b.-gil 268/21
b.-sun 266/17, 268/11
b.-alük 191/13
b.-inġ 161/2, 194/8, 238/3,
262/7, 264/9
b.-inġlar 244/18, 247/8,
248/20, 258/4 b.-sam
268/18
b.-saġ 186/19, 207/5
b.-sa 156/13
b.-saġ 183/10
b.-saġız 222/13
b.-saġızlar 237/1
b.-saġlar 183/14
alıp b.-saġlar 192/2
b.-salar 180/18
b.-ıp 147/21, 151/16, 156/2,
156/8, 156/9, 158/17, 160/18,
162/3, 162/15, 162/16, 163/2,
163/4, 163/8, 163/9, 166/7,
173/9, 174/4, 174/15, 175/5,
176/12, 176/20, 176/21, 177/9,
177/10, 178/1, 178/7, 180/19,
191/1, 191/17, 192/16, 194/9,
195/3, 195/17, 199/7, 200/12,
200/13, 200/15, 201/21, 202/1,
203/21, 204/6, 207/1, 208/8,
211/8, 215/5, 219/17, 220/9,
221/1, 224/14, 225/3, 226/1,
228/17, 228/20, 228/21, 229/4,
229/6, 231/13, 236/3, 236/15,
240/4, 240/14, 241/1, 242/2,
243/4, 243/12, 248/19, 249/1,
249/2, 251/11, 256/1, 256/20,
257/1, 258/11, 261/3, 262/10,
265/10, 266/19, 267/9, 267/16,
268/20, 271/20, 272/18,
273/10, 275/18, 277/16, 279/10
alıp b.-ıp 168/21, 185/16,
193/6, 194/14
ġayālını kılıp b.-ıp 224/10
pādişāh b.-ıp 173/16
yığıp b.-ıp 177/16

b.-ıp alıñg 270/11		b.-dı iken 275/10
b.-ıp alıp 155/9		b.-ur bolsam 231/11
b.-ıp aytıñglar 243/18		b.-may 195/4
b.-ıp olturdı 212/9		b.-a'lımas-miz 174/5
alıp b.-ıp turdı 257/12		b.-a'lmağay 174/14
b.-urda 260/11		b.-masam 265/19
b.-ğanda 167/1		b.-mañnı 171/9, 184/9, 206/13
b.-ğansarı 242/17		b.-mağğa 191/20
b.-maslikige 211/7	barça	-4- hep, bütün, hepsi.
b.-ur esbâbını 162/10		b. 272/13
b.-ğan yirde 147/10		b.+sı bile 204/19
b.-gen 203/15		b.+sını 258/6
alıp b.-ğan 236/18		b.+larıdın 237/14
b.-ğay irdim 189/14	bäre	-4- [Far.]defa, kez.
b.-ıp irdim 222/18		b. 209/6, 273/19
b.-ur irdi 249/5		her b. 154/3, 219/15
b.-ur boldı 225/19	barış	-1- varış.
b.-ur irdi 148/7, 161/5, 222/5,		b. kiliş kıldılar 224/6
250/2, 272/7	barlıg'ik	-4- varlık.
b.-ıp irdük 163/3		b.+ığa 276/15
b.-ur irdiler 151/10, 187/13,		b.+ığa(barlikığa) 163/11,
196/1, 205/10, 215/17, 231/21,		278/5, 278/8
233/18, 249/7, 254/11, 268/16,	bas-	-11- basmak.
271/5, 272/11		yavnı b.-ar-sizler 176/6
b.-ur boldılar 237/7		b.-tı 198/1
b.-ıp irdiler 149/16		b.-sun 152/14

b.-ip 161/3, 184/13, 207/18, 263/13, 270/10	b.+ıdın 200/18, 201/10
mühr b.-ip 194/15, 241/3	b.+ıngızdın 196/10
b.-ip alıp 146/17	b.+ları 266/19
baş -63- baş, kafa, ilk.	b.+larını 169/8, 186/2, 186/9, 201/4, 209/6, 218/18, 231/6, 248/9, 270/15
b. 218/11, 225/3, 228/12	b.+larığa 169/12, 170/7, 199/16, 200/1, 202/3, 227/18, 231/7, 231/19, 275/20
yalanğ b. 215/19	b.+larıda 174/1, 174/2
b. kılp 251/18	b.+larıdın 175/18, 248/3, 253/14
b. köterdi 188/11	b.+larıça 187/12
b. kötermeğler 188/12	başka -13- başka, ayrı.
b. bolup 256/9	b. 151/1, 188/12, 188/18, 195/12, 200/19, 212/13, 232/13, 263/17, 268/21, 276/12
b.+nı 188/13	b. kılsun 149/9
b.+dın 208/11, 242/8	b.+ları 243/19
yağ b.+dın 268/7	başla- -3- başlamak.
b.+ım 196/8, 266/3	b.-p 165/21, 175/17, 272/8
b.+ımını 217/5	başlığ/k -3- başlı; önderi olan.
b.+ımğa 186/15, 225/11	b. 192/2
b.+ımda 181/5, 196/9	ol b. 156/21
b.+ıngını 177/13	b.(başlığ) 229/18
b.+ı kel 249/5	bat- -3- batmak.
b.+ı 183/6	
b.+ını 170/6, 221/7, 268/7	
atnı b.+ını 257/17	
b.+ığa 169/13, 187/4, 188/17, 191/15, 191/20, 251/14, 264/5, 264/6, 264/20	

b.-ar 263/8	b.+lar 173/17
kün b.-ar kiçe kilür 260/16	bā-berekāt -5- [Far.+Ar., ç.] bereket,
b.-ıp 153/4	bolluk sahibi.
batman -6- batman, bir tür ağırlık	zāt-ı b.+durlar 148/13
ölçüsü.	zāt-ı b.+nı 204/4
b. 174/16, 174/17, 233/5,	b.+ğa 269/14
233/16	zāt-ı b.+ğa 161/9, 269/13
miñg b. 256/6	bā-kemāl -4- [Far.+Ar.] büyüklük,
b. irdi 255/21	mükemmellik.
bāver -5- [Far.] inanış, itikat.	cemāl-i b. 207/12
b. kılmadı 164/19, 243/17	b.+leriga 223/14
b. kılmadılar 185/18	b.+leridin 147/17
b. kılmaz-siz 190/6	cemāl-i b.+leridin 147/16
b. kılmazañgızlar 185/19	bā-sürür -6- [Far.+Ar.] neşeli, keyifli.
bay -3- zengin, çokluk.	nūr-ı b. 146/6, 146/8, 146/12,
b. 233/12	147/18
b. ü tüvānā 156/3	ba'zī -14- [Ar.] bazı.
b. kılsa 166/12	b. 170/20, 209/3, 254/17
bayağı -1- erken, önceki.	b.+sı 170/19, 170/20
b. 213/13	b.+lar 154/13, 192/4, 252/5,
bāz -4- [Far.] yine, tekrar.	257/3, 257/4, 275/20
b. 189/1, 192/1, 206/21, 214/14	b.+ları 170/21, 277/5, 279/7
bāzār -9- [Far.] pazar, çarşı.	becā -4- [Far.] yerinde, hayatta.
b. 148/18, 264/13, 264/14	b. 221/2, 237/16
b.+ğa 200/21, 264/12	b. kiltürdiler 252/16
b.+da 202/2, 205/11, 205/12	b. kiltürgay-siz 147/10

be-cān -3- [Far.] can ile, candan. b. u dil 206/2, 224/7 b. u dil-ḥarīdār bolur irdi 201/1	be-dergāh -4- [Far.] dergahı için, dergahından. b.-ı kâziyü'l-ḥacāt kılıp 197/10 münacāt-ı b.-ı kâziyü'l-ḥacāt kılıp 184/21, 189/17, 219/10
beççe -9- [Far.] çocuk, yavru. b. 218/2, 218/5 b.-i dürr 235/9, 235/10 ‘ammüke b. irdiler 160/5 b.+ler 194/17, 194/20 b.+ler birle 161/16 b.+lergā 194/19	bed-gümān -1- [Far.] kötü düşünce, kötü kuşku. b. boldı 224/18
beççe-bāz -1- [Far.] sübyancı. b. 161/19	bed-kārlıq -3- [Far.+Tr.] kötü işli; zina yapan. b. 161/20 b.(bed-kārlıq) kıлмақ irdi 167/18 b.+nı(bed-kārlıq) 161/19
beden -16- [Ar.] beden, vücut b.+deki 182/11 b.+im 197/1, 199/9 b.+inġ 253/9 b.+inġde 274/15 b.+inġni 274/11 b.+i 270/14 b.+ideki 243/9 b.+leri 196/3, 271/1, 271/21 b.+lerini 202/13, 270/18 b.+leridin 274/6 kafes-i b.+leridin 276/2 Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı b.+lerini 199/6	bed-kirdār -2- [Far.] kötü amelli. gürūh-ı b.+lardur-miz 251/20 b.+larını 168/10 bed-nāmlıq -1- [Far.] kötü şöhretli, adı kötüye çıkmış. b.+ı 219/16 be-gāyet -4- [Far.+Ar.] sonuna kadar, çok, hayli. b. 149/14, 180/19, 265/21, 267/10 behişt -13- [Far.] cennet. b. 279/11

b.-i � anber-siriştde 278/8	b.+lardın 246/1
b.+ni 164/17, 253/14, 277/10	b.+larımğa 187/20
b.+ğa 191/10	belâgat -4- [Ar.] güzel söz söyleme sanatı, yerinde söz söyleme.
b.+din 147/2, 153/1, 187/16, 188/5, 274/21, 275/7	hadd-i b.+ğa 208/20
behre-mend -1- [Far.] faydalanan, yaralanan.	b.+ke 158/10, 192/4
b. bolgıl 204/8	hadd-i b.+ke 158/3
belâ -30- [Ar.] afet, sıkıntı, tasa.	belî -1- [Ar.] evet.
b. 166/17, 198/8, 270/6, 271/17	b. 234/20
b. kilse 205/3	beliyyet -1- [Far.] bela, sıkıntı.
b. bolmağay irdi 166/19	b.-i düzağdın 220/2
b. bolmegey irdi 166/17	belki -7- [Far.] belki, muhtemelen.
b. yiberdim 272/12	b. 164/19, 200/4, 225/5, 230/16, 248/3, 251/17, 263/18
b. yiberür-min 164/14	be-nâgâh -1- [Far.] ansızın, birdenbire.
b. yiberür 164/7	b. 221/5
b. yiberip 197/21	bend -1- [Far.] kuşak.
b.-yı cânge 271/16	b.+lerini 208/2
b.+nı 198/5, 261/17, 273/2	bende -11- [Far.] kul, köle.
b.+ğa 179/4, 246/3, 247/5, 260/8, 271/10	b. 242/12, 242/13
�âlem-i b.+da 197/14, 253/12	çâker ü b. 221/19
b.+dın 275/1	b.+ğa 273/16
b.+sığa 247/6	b.+m 220/2
b.+lar 197/13, 213/5	b.+lerim 220/1, 255/16
b.+larını 245/3, 246/1	b.+leriñdür-miz 255/15
	b.+leriñni 155/13

b.+leriṅğa 155/12	peygamber-i b. bilsün 262/8
b.+lerini 242/10	berī -1- [Ar.] günahsız, temiz.
bendelik -1- [Far.+Tr.] kulluk, kölelik.	b.+dürler 214/7
b.+din 221/20	ber-ķarār -1- [Far.+Ar.] kararlı, sağlam.
bendlik -1- [Far.] set, engel.	b. mu 268/11
b. kılpdurlar 254/21	berkin- -1- kendini gizlemek,
berāber -3- [Far.] eşit, denk.	saklamak.
b. bolsun 205/17	b.-di 176/21
b.+dür-sin 278/10	ber-ṭaraf -1- [Far.] bertaraf, ortadan
b.+ide boldı 155/6	kaldırma.
berbād -1- [Far.] yok olmuş, harap.	b. boldı 234/3
b. birdim 257/20	bes -8- [Far.] yeter, kafi, elverir.
berekāt -6- [Ar., ç.] bereketler,	b. 155/20, 184/14, 191/7,
bolluklar.	194/6, 197/7, 214/13, 273/16,
b. birsün 150/1, 150/5	279/2
b.+ıdın 204/16, 206/2, 208/16,	besī -2- [Far.] çok fazla.
211/6	b. 150/13, 206/6
bereket -1- [Ar.] bereket.	beşāret -5- [Ar.] müjde, iyi haber.
b.+idin 247/7	b. birdiler 157/8
berg -1- [Far.] yaprak; belge.	b. birgenidin 157/9
b. yazdı 166/11	b.+din 159/10, 231/5
ber-güzīde -2- [Far.] seçkin, seçilmiş.	yiberğan b.+in alğan 171/20
peygamber-i b. 255/7	beşāset -1- [Ar.] güler yüzlülük,
b. kılpdur 248/11	güleçlik.
ber-ḥaķ -1- [Far.+Ar.] haklı, haktan	b.+din 183/7
gelen, hak üzere.	be-tamām -1- [Far.+Ar.] tam, dört

dörtlük.	alğanlarını b.+1 257/7
b. 156/14	be-yek-bäre -1- [Far.] birden.
bey ^ç -2- [Ar.] satma, satış.	b. 255/4
b. ü şirā kıldılar 194/6	bey^ç laş -1- [Ar.+Tr.] satış; pazarlık.
b.+ğa 205/14	b.-ur irdiler 205/10
beyābān -11- [Far.] çöl, kır, ova.	beyt -5- [Ar.] beyit, şiir; ev, hane.
b. irdi 192/15	b. 206/5
b.+ğa 158/16, 267/8	b.+ni 197/19, 209/13
bar b.+ğa 192/14	ehl-i b.+lerini 251/7, 277/15
b.+da 172/19, 173/2, 188/19,	be-şad -1- [Far.] yüz kere, yüzlerce.
201/14, 235/19	b. 246/5
b.+daki 190/13	bıçak -15- bıçak.
b.+larda 189/6	b. 152/12, 152/17, 152/20,
beyān -25- [Ar.] beyan, açıklama.	153/4, 153/5, 185/16, 218/3
b.-ı vākı ^ç aları 171/18	bir b. 151/9
b.-ı vākı ^ç ası 160/3	b. sürdiler 152/16
b. kılay 217/1, 239/1	b.+nı 152/18, 153/3
b. kıldı 177/18, 198/5, 202/19,	b.+nı kismegeni 153/17
208/11, 222/19, 228/21, 229/5,	b.+nı uçını 152/20
230/15, 258/6, 267/12, 272/20	b.+nı yüzi 152/19
b. kıldılar 150/8, 176/5, 251/8,	b.+ğa 152/17
254/9	bırağ- -1- bırakmak.
b. kılıp 164/18, 201/19	b.-ıp 196/17
b. kılıp-siz 246/1	bī-ādāblığ -1- [Far.+Ar., ç.]
b.+1 irdi 215/11	edepsizlikler.
b.+1 150/11	b. 219/20

bī-cevāb -1- [Far.+Ar.] cevapsız,
yanıtsız.

b. 174/14

bī-çāre -14- [Far.] çeresiz, yardımsız.

b. 185/8, 186/4, 187/5, 191/19,

196/16, 207/4, 233/12

b.+dür-min 197/10

b.+ni 197/15, 250/4

b.+lerğa 210/15, 264/11,

264/19, 269/7

bī-çigüne -1- [Far.] biçimi ve şekli
olmayan.

b.+dür 266/7

bī-çün -1- [Far.] eşsiz, benzersiz.

b. 266/7

bī-dār -1- [Far.] uyanık.

b. kılıp 216/2

bī-dimāg -4- [Far.+Ar.] beyinsiz,
şuursuz.

b. 147/6

b. boldılar 159/8

b. kıla'ımadı 270/6

b. bolup 172/9

bī-ecel -1- [Far.+Ar.] sebepsiz,
nedensiz.

b. 270/4

bī-edeblik -1- [Far.+Tr.] edepsizlik.

b. 198/7

bī-fā'ide -1- [Far.+Ar.] faydasız,
yararsız.

b. 209/19

bī-fervālik -1- [Far.] krş. **bī-pervālik**
korkusuz, ilgisiz.

b. kılmañlar 183/13

bī-ferzend -1- [Far.] çocuksuz.

b.+dür-min 204/10

big -10- bey, efendi.

b. kılayın 174/9

b.+i 264/13, 264/14

b.+e 177/13

b.+lerdin 232/11

b.+leri 163/18, 175/14, 265/1

b.+leriğa 163/18

olturğan b.+leriğa 235/15

bigāne -1- [Far.] yabancı.

b. 209/14

bī-günāh -3- [Far.] günahsız.

b. 221/9, 221/10

b.+dur 275/14

bī-günāhlik -1- [Far.+T.] günahsızlık.

b.+leriğa 229/19

bih -11- [Far.] iyi, yeğ.

b.+rağ 156/16, 183/17, 211/9, 213/2, 213/3, 232/6, 244/15	bī-hūş -13- [Far.] baygın, kendinde olmayan, şuursuz.
b.+rağdur 209/17	b. 223/1, 250/14
b.+rağ irdi 195/17	b. boldum 238/17
b.+rağdın 178/14	b. bolur irdi 182/10
bīḥ -1- [Far.] kök, dip, asıl, esas.	b. bolup 179/17, 189/1, 202/9, 203/4, 207/4, 218/7, 218/15, 238/14, 244/6
b. ü bünyādı bile 241/15	
bī-ḥaber -2- [Far.+Ar.] habersiz.	bī-ḥürmetlik -3- [Far.+Ar.+Tr.]
b. 191/15, 215/19	ḥürmetsizlik.
bī-ḥad(d) -2- [Far.+Ar.] hudutsuz, sınırsız	b. 253/8
b. 181/1	b. kılğanıñg için 254/15
b.(bī-ḥadd) ü bī-ḥisāb bolğay 192/10	b. kılıpdur 198/7
bīhī -2- [Far.] iyilik, güzellik, sağlık.	bī-iḥtiyār -1- [Far.+Ar.] iradesiz.
b. 274/21	b. 213/16
b.+ni 275/1	bī-i' tibār -1- [Far.+Ar.] itibarsız, önemsiz.
bī-ḥisāb -4- [Far.+Ar.] hesapsız.	b. 248/1
b. 174/10, 175/18, 181/1	bī-ḥarār -1- [Far.+Ar.] kararsız.
bī-ḥadd ü b. bolğay 192/10	b. irdiler 213/4
bī-hūde -3- [Far.] beyhude, boşuna, boş yere.	bī-ḥarārlik -1- [Far.+Ar.+Tr.] kararsızlık.
b. 209/20, 211/11, 277/7	b. 184/14
bī-hūde-güylık -1- [Far.+Tr.] boş söz.	bikr -1- [Ar.] bakire.
b. kılıp 173/14	b. yörür irdi 203/10
	bī-ḥuvvet -1- [Far.+Ar.] kuvvetsiz.

	b.+dür-sin 276/21	b.-diñgiz 225/6
bil	-12- bel.	b.-diler 171/7, 182/3, 211/6,
	b.+imde 181/5	234/7, 246/6, 260/16, 269/4
	b.+i 222/12	kılganını b.-diler 186/2
	b.+ığa 161/18	b.-gey irdi 157/20
	b.+ide 235/9, 235/10	b.-gey-siz 277/15
	b.+lerni 189/7	b.-ey 209/11
	b.+leriğa 199/16, 202/3, 208/2,	b. 245/6
	240/7	bir b.-ğıl 262/21
	b.+leridin 187/11, 240/8	b.-ğıl 175/11, 210/12, 245/1
bil-	-106- bilmek, anlamak; yeterlik	b.-sün 229/11, 229/13
	bildiren tasviri fiil.	b.-sün 230/17
	b.-edür 211/17	bir b.-sün 262/8
	b.-ür-min 206/20, 209/18,	peygamber-i ber-ğak b.-sün
	211/16, 222/8, 232/13, 244/20,	262/8
	272/14	b.-iñgler 255/6
	b.-ür-sin 167/21, 267/18, 269/1	b.-sem 209/5
	b.-ür mü-sin 206/20	ğaber b.-sem 165/4
	b.-ür 209/10, 222/8, 271/18	b.-señg 213/12
	b.-ür-miz 220/16	b.-mey 180/5, 216/11
	b.-ür-siz 175/1	b.-mey aldı 205/15
	b.-ür mü-siz 247/20	b.-ip 177/17, 188/11, 204/4,
	b.-ür mü-sizler 247/17	214/10, 225/7, 243/7, 249/6,
	b.-dim 177/17	255/9, 260/17, 272/15
	b.-di 219/18, 220/3, 263/13	birmekni b.-ğan 271/18
	b.-diñg mü 272/17	b.-mes irdim 177/17

b.-ür irdi 220/17	b.-mey 236/6
b.-mes irdi 218/8, 264/12	bile -120- beraber, ile.
b.-ür irdiler 179/20, 241/18	b. 147/16, 174/10, 189/7,
b.-mes irdiler 204/12	194/8, 199/19, 202/12, 212/6,
b.-mes-min 154/11, 244/6,	212/7, 228/20, 241/16
263/17, 272/13, 275/10	Âdem ‘aleyhi’s-selâm b. 259/2
b.-a’lmas-min 197/12, 245/14	âftâb b. 218/5
b.-mes-miz 227/12, 236/1,	ağaları b. 180/20, 181/15,
240/13, 240/16, 240/21, 241/5,	247/2
241/8, 241/12, 241/15, 241/18,	ağalarım b. 184/9
241/21	alışları b. 154/21
b.-genim yok 244/13	anasını sözi b. 159/7
b.-medim 274/13	anı b. 198/21
b.-medinġ 211/10	ataları b. 254/11
b.-medi 266/18	bahâ b. 194/3
ğadrini b.-medinġ 210/19	bahâ kılğan b. 205/7
b.-medinġiz 277/14	bahâdırlık b. 241/7
b.-mediler 165/4, 165/7,	bahâne b. 228/17, 228/19,
167/10, 227/10, 227/21	242/21
b.-mesün 239/8	barçası b. 204/19
b.-mesünler 167/12	Beşîr b. 193/7
bildür- -3- bildirmek, farkına varmak.	Bibi Hâcer b. 146/7
b.-diġ 260/4	cân u dil b. 203/8, 205/14
b.-sün 155/13	cânım b. 172/4
b.-ey 150/17	cevherât b. 156/14
b.-mesdin 236/19	cidd ü cehd b. 206/15

çāderi b. 214/16
dīdār-ı cemāli b. 191/7
emri b. 187/16, 267/1
irleri b. 214/10
fermānı b. 146/18, 154/9
gevherleri b. 200/20
gūştı b. 149/21, 218/3
gūyā bile 207/11
güller b. 188/7
hāl b. 197/3, 221/13
hālāyıklar b. 178/21
h̄ārlik b. 243/1
İşhāk ‘aleyhi’s-selām b. 159/8
ittifāk b. 181/21
i‘zāz u ikrāmlar b. 231/20
ķanatı b. 267/1
ķıçırğanı b. 155/17
kim b. 151/21
kişi b. 178/2
kōrmek b. 200/2, 218/7, 218/10
kōzleri b. 214/20
ķudreti b. 179/16, 215/16
ķuvvetiᅇg b. 241/17
ķuyruęı b. 199/10
leşkerleri b. 253/5
Lūt ‘aleyhi’s-selām b. 160/5
meşāķķat b. 159/5
miᅇnet ü meşāķķat b. 197/18
mini b. 213/6
mülķ ü emlākiᅇg b. 245/17,
246/2
müselmānlar b. 277/18
Mālik b. 202/1, 205/10
Medīne b. 188/7
namāz b. 220/13
nevālar b. 183/5
oęlunę b. 189/21
olanı b. 154/5
öldürgen b. 187/2
pāklik b. 156/8
pīl b. 156/19
rūze b. 220/13
Sāķī b. 223/20, 224/20, 226/8
satķan b. 204/8
sini dīdārıᅇg b. 209/21
sōz b. 224/18
sōzler b. 184/8
şāᅇ b. 180/15
şefā‘ati b. 231/14
şeytān b. 215/5, 219/6
şimşīr b. 182/11
Şem‘ün b. 186/19

taş b. 258/15		kollarıñgız b. 218/4
tınāb b. 187/11		la‘l ü yāķūt u zümrüd b. 258/9
tofraķ b. 197/9		söz b. 182/19
tonġguz b. 182/6		şüretler b. 222/21
töhmet b. 216/9		tüşler b. 185/7
ümīd b. 158/16, 216/6		Ya‘ķüb ‘aleyhi’s-selāmı
vech b. 211/21		münācātlarını icābeti b. 178/11
vezīrleri b. 223/21		vech b. 146/7
vişāliñg b. 210/7	bilin-	-1- bilinmek.
yulduzuñg b. 187/10		b.-di 232/8
yüzüñg b. 242/8	bīmār	-1- [Far.] hasta.
Yehūdā b. 186/2, 244/1		b. bolup 171/1
Yūsuf b. 247/8	binā	-8- [Ar.] bina, ev.
Yūsuf ‘aleyhi’s-selām b.		b.-yı Ka‘be-i Mu‘azzamanı
207/20		154/6
Zelīhā b. 214/20		b. kıldı 155/19, 156/14
zencīrlər b. 221/5		b. kıldılar 148/18
‘aybı b. 193/17, 194/13		b. kıldırdı 232/21
‘azāblar b. 218/21		b. kılgıl 154/10
‘Azīz-i Mısr b. 203/10		b. kıлмақını 173/15
‘ıřķ u mecāzı b. 214/19		b. kılıp irdiler 154/6
bilen	-12- beraber, ile.	bīnā -1- [Far.] gören, iyi gören
hemeleri b. 248/12		b.+sin 162/15
hīle b. 245/14		bināt -1- [Far.+Ar.] binalar, yapılar.
ķanatları b. 187/15, 188/6		b.+ları 156/11
kirişleri b. 212/10		bī-pāklıķ -1- [Far.+Tr.] temiz olmayan,

kirli.	174/2, 174/11, 175/1, 175/16,
b. kılmegey irdi 167/9	176/6, 176/14, 176/16, 176/20,
bī-pervālik -1- [Far.] korkusuzluk.	177/15, 178/17, 178/18, 179/6,
b. kılıp irdük 237/2	179/7, 179/17, 179/21, 180/5,
bir -608- bir, tek.	180/7, 180/9, 180/14, 180/15,
b. 147/14, 147/16, 148/5,	180/17, 180/20, 181/3, 181/4,
148/8, 148/16, 148/19, 148/21,	181/6, 181/7, 181/11, 181/12,
149/2, 149/14, 149/18, 155/1,	181/13, 181/14, 181/15,
155/2, 155/4, 157/14, 157/20,	181/16, 181/17, 182/2, 182/9,
158/6, 158/12, 158/14, 158/15,	182/13, 182/14, 182/17, 183/1,
158/18, 158/19, 159/9, 159/12,	184/1, 184/5, 184/20, 185/14,
159/13, 159/16, 159/19,	185/16, 185/20, 186/7, 186/8,
159/20, 160/5, 160/13, 161/5,	186/13, 186/15, 187/16,
161/10, 161/11, 161/12,	187/18, 188/4, 188/6, 188/10,
161/21, 162/12, 162/13,	188/14, 189/16, 190/8, 190/10,
162/19, 163/1, 163/2, 163/3,	190/14, 190/17, 190/20, 192/6,
163/4, 165/2, 165/3, 165/15,	192/7, 192/9, 192/15, 192/16,
166/2, 166/4, 166/10, 166/19,	193/2, 193/3, 193/11, 194/2,
166/20, 167/1, 167/5, 167/8,	194/4, 194/16, 194/18, 195/5,
167/15, 168/6, 168/12, 169/1,	195/7, 195/20, 196/1, 196/2,
169/6, 169/9, 169/10, 169/17,	196/11, 197/6, 197/7, 197/20,
169/2, 170/1, 170/5, 171/3,	198/4, 198/16, 199/1, 199/6,
171/6, 171/8, 172/5, 172/8,	199/9, 199/11, 199/16, 200/1,
172/13, 172/17, 172/18,	200/2, 200/9, 200/12, 200/15,
172/19, 173/2, 173/3, 173/10,	202/18, 202/20, 203/3, 203/4,
173/15, 173/17, 173/18, 174/1,	203/9, 203/20, 205/3, 205/7,

205/19, 205/21, 206/11, 206/13, 207/2, 207/15, 207/20, 208/15, 209/9, 210/2, 210/3, 210/4, 210/21, 211/5, 211/8, 211/13, 212/1, 212/4, 212/5, 212/8, 213/3, 214/11, 214/16, 215/3, 216/5, 216/10, 217/14, 217/21, 218/1, 218/3, 218/7, 218/10, 218/14, 220/9, 220/20, 220/21, 221/5, 221/10, 221/13, 222/1, 222/2, 222/4, 222/5, 222/9, 222/13, 222/18, 223/6, 223/16, 223/21, 224/5, 224/12, 224/15, 224/17, 225/2, 225/3, 225/9, 226/12, 226/14, 226/18, 226/20, 227/1, 227/8, 227/13, 228/4, 228/8, 228/19, 230/15, 232/18, 233/5, 233/6, 233/16, 234/7, 235/14, 235/16, 235/21, 236/1, 236/3, 236/17, 236/18, 237/2, 237/11, 237/12, 237/13, 237/14, 237/17, 238/13, 239/6, 239/9, 239/20, 240/5, 240/6, 240/12, 241/6, 241/9, 241/12, 241/15, 241/19, 242/6, 242/16, 243/3, 243/5, 243/10, 243/14, 243/16, 244/1, 244/9, 244/11, 245/4, 245/7, 245/10, 246/19, 247/2, 247/11, 247/16, 249/6, 249/7, 249/8, 250/3, 250/7, 250/8, 251/12, 251/13, 252/17, 253/6, 254/17, 255/21, 256/5, 256/6, 256/7, 256/8, 256/9, 256/12, 256/13, 256/14, 257/10, 258/9, 258/11, 258/13, 258/15, 258/18, 258/19, 259/16, 259/17, 261/5, 261/18, 262/3, 262/6, 262/16, 262/19, 263/2, 263/3, 263/5, 263/7, 263/10, 263/11, 263/19, 264/1, 264/2, 264/4, 264/11, 264/12, 265/10, 265/12, 265/13, 265/20, 265/21, 266/1, 266/2, 266/19, 266/21, 267/11, 268/2, 268/3, 268/13, 268/15, 268/16, 268/19, 269/10, 269/17, 269/20, 270/8, 270/16, 270/21, 271/5, 271/12, 271/13, 271/16, 271/19, 271/20, 272/7, 272/11, 273/7, 273/10, 273/17, 273/18, 274/7, 274/21, 275/7, 275/10, 275/16, 276/1, 277/7, 277/17,

278/1, 278/10, 278/17, 278/18,
279/6, 279/9
bir b. 150/8, 177/18, 239/1,
242/10, 254/9
digen b. 249/4
her b. 195/13
kalğan b. 180/12
kılğan b. 258/12
kızımını b. 267/19
künlerde b. 257/10
ondın b. 148/16
b. ayakları 149/21
b. aylık 147/13
b. bıçak 151/9
b. bir 150/8, 177/18, 239/1,
242/10, 254/9
b. birleriñizde 259/18
b. bolup 219/6
b. bölek 147/15
b. burçıdın 155/2, 155/3
b. bütñi 160/19
b. dik 176/10, 234/6
b. dīvārıdın 155/1
b. hişşesini 180/8
b. hoş 157/7
b. bilgil 262/21

b. bilsün 262/8
b. boldı 214/20, 215/5
b. dikdür 174/6
b. kette 156/20
b. kişi 152/1
b. koçkar 153/16
b. kün 157/6, 158/4, 161/8,
164/16
b. künde 147/13
b. mertebe 153/7, 156/7, 156/9
b. miñg 205/7
b. niçe 182/17
olanı b. oğlı 249/4
b. oğul 157/8
b. öy 154/6
‘Arablarnı b. öyi 156/16
b. parça 154/11
b. päre 214/18
b. rivāyetde 153/21
b. sâ‘at 150/13
b. şevāb bitülür 156/10
b. tağnı 154/10
b. taraf 154/21
b. tñāb 151/9
b. tün 150/18
b. uluğ 149/20

b. uluğ öy 156/14

b. vaqt 218/11

b. yılan 154/13

b. yolu 172/14

b. yüz koy 150/18

b. yüz 150/19, 150/20

b. zamān 150/16

b.+er 210/8

b.+dür 163/15, 262/18, 266/7,

266/10

b.+i 156/11, 156/12, 160/9,

172/14, 172/15, 173/18,

182/10, 182/11, 182/12,

184/14, 199/13, 217/16,

217/17, 224/2, 225/10, 232/16,

235/18, 235/19, 240/19,

254/19, 254/20, 256/15, 259/4,

275/4, 275/5

her b.+i 210/2, 256/13, 278/17

her b.+ini 247/11

b.+i yok 244/16

b.+i biridin 174/6

b.+ni 170/8, 182/10, 262/2

b.+ini 160/9, 172/4, 180/10,

180/11, 180/13, 182/9, 193/1,

274/2

b.+ini atı 162/12, 172/7

b.+isini 244/9

b.+iğa 147/8, 170/8, 275/19

b.+iğa on 151/3

b.+idin 158/5, 220/10, 220/11

biri b.+idin 174/6

b.+imiz 235/13, 248/19

her b.+iğiz 237/12

b.+leri 262/2

-363- vermek.

b.-ür-min 151/3, 151/19,

169/19, 174/21, 175/12, 202/6,

236/8, 236/20, 245/18

cevāb b.-ür-min 204/5

cezā b.-ür-sin 263/18

b.-ür-sin 157/14

b.-ür 166/4, 205/2, 271/7,

279/2

māl b.-ür 160/1, 163/21

necāt b.-ür 186/11

zehr b.-ür 224/3

cevāb b.-ür-miz 186/20

‘azāb b.-ür-miz 277/8

cevāb b.-ür-sizler 195/11

b.-ür-sizler mü 236/3

b.-ürler 227/15

bir-

b.-ipdür 172/9, 275/19
tâbiş b.-ip turupdur 146/9
b.-ip-siz 172/10
cevâb b.-ipdürler 260/5
b.-gendürler 241/3
haber b.-gendürler 250/11
b.-dim 151/14, 171/9, 249/14,
256/13, 257/21, 264/19, 270/7,
270/15, 279/12
berbâd b.-dim 257/20
haber b.-dim 261/12
nuşret b.-dim 269/16
b.-diñg 244/11, 260/3
b.-di 149/6, 160/6, 163/8,
172/9, 172/13, 174/16, 174/17,
175/2, 180/8, 180/9, 180/10,
180/11, 180/12, 180/13, 182/5,
187/18, 192/9, 194/2, 196/2,
205/20, 206/8, 212/3, 212/4,
224/5, 236/17, 238/8, 239/3,
245/20, 249/10, 249/12, 250/9,
259/9, 262/7, 264/11, 264/12,
265/15, 271/13, 274/4
cevâb b.-di 171/11, 202/2,
235/18, 251/13
emânet b.-di 193/6, 193/11
haber b.-di 167/15, 173/16,
257/13
kand u kandâlât b.-di 206/7
mülk b.-di 266/7
necât b.-di 275/1
orun b.-di 232/2
şihhat b.-di 261/20
şihhatlik b.-di 275/13
teskîn-i hâtır b.-di 203/8
yârî b.-di 267/7
b.-dük 153/13, 238/2, 274/19
b.-diñgiz 205/21, 231/8
b.-diler 148/19, 148/20, 154/3,
154/4, 159/14, 166/10, 174/20,
176/7, 176/8, 176/9, 176/10,
180/18, 182/6, 184/16, 184/20,
191/8, 193/2, 194/15, 224/7,
225/5, 226/10, 232/3, 233/9,
233/12, 237/5, 237/6, 240/3,
242/3, 242/20, 245/19, 248/18,
249/8, 252/8, 255/8, 258/11,
262/18, 262/19, 262/21, 263/1,
264/14, 264/17, 266/18, 269/6,
274/3, 275/7
alıp b.-diler 158/3
ant b.-diler 147/11

beşâret b.-diler 157/8
cân b.-diler 179/15
cevâb b.-diler 164/8, 238/12
destûr b.-diler 165/18
haber b.-diler 163/3, 234/6,
247/11, 250/21
îzâ vü ihânet b.-diler 278/13
mühlet b.-diler 177/7
ruḥşat b.-diler 239/9, 251/11
ta^ç lîm b.-diler 204/13, 277/21
necât b.-gümdür 178/4
b.-güçdür-min 176/1
cevâb b.-gey-min 233/1
b.-ğay-sin 221/14
maşlaḥat b.-ğay 160/18
b.-gey 242/15, 247/16
b.-ğaylar 233/15, 242/15
b.-geyler 228/14, 242/13
şadaḳa b.-geyler 273/11
b.-ey-min 232/8
b.-ey 172/12, 176/6, 249/9
haber b.-ey 178/14
b.-eyin 163/20, 168/3, 172/4,
174/10, 203/20, 272/15, 274/1,
279/11
kızlarımın b.-eyin 167/19
râḫat b.-eyin 272/13, 272/18
şıḫḫat b.-eyin 272/18
b.-ğıl 167/18, 168/8, 212/1,
236/6, 249/8, 249/9, 249/13,
258/10, 258/14, 264/1, 274/1
devlet b.-ğıl 159/2
haber b.-ğıl 171/3
mühlet b.-ğıl 177/6
nuşret b.-ğıl 164/11, 270/7,
270/14
tesellî-i ḫâtır b.-ğıl 189/20
tuḫfe b.-ğıl 192/8
b.-gil 153/11, 260/14, 262/6
b.-sün 150/2, 150/5, 177/14
berekât b.-sün 150/5
cevâb b.-sün 190/10
b.-mesün 200/16
b.-elük 191/17, 203/19
b.-inġ 172/10, 172/11, 174/17,
249/11
iltip b.-inġ 152/13
haber b.-inġ 190/1
yangâḳ alıp b.-inġ 194/17
b.-inġler 174/9, 176/13, 233/7,
236/2, 237/4, 239/7, 262/16,
262/19, 262/21, 263/1

ruḥṣat b.-ingler 238/10
b.-sünler 256/8
b.-sem 168/4, 232/11, 236/3
b.-señg 158/15, 213/12
b.-se 188/5, 262/17, 263/3,
268/2
b.-sek 148/16, 148/17
b.-señgiz 223/8
icâzet b.-señgiz 148/16, 203/21
mühlet b.-señgiz 177/4
b.-ür irdim 242/20
b.-ür irdi 210/3
ḥaber b.-ür irdi 167/15
b.-ür irdiler 180/16, 220/15,
269/7, 276/20
müşt b.-ür irdiler 185/11
şefâtî b.-ür irdiler 185/11
ṭa'âm b.-ür irdiler 154/1
b.-e durğan vaḳtḍa 233/14
ḥaber b.-geli 151/16
b.-ip 162/14, 163/17, 172/11,
172/12, 175/13, 191/17,
193/21, 194/1, 194/5, 200/4,
210/7, 212/9, 216/1, 219/3,
224/4, 225/7, 233/19, 236/18,
237/17, 240/6, 240/19, 244/1,
249/11, 250/5, 250/7, 251/15,
251/16, 255/4, 262/11
cevâb-ı selâm b.-ip 162/1
kõñgöl b.-ip 223/17
yangâḳ b.-ip aldılar 194/21
yangâḳ b.-ip alur 194/18
b.-ip bolğunça 239/8
b.-ip yiberdi 231/3
icâzet b.-megünçe 243/19
b.-geni yoḳ 174/21
pâdişâhlik b.-gen 260/10
âzâr b.-gen 198/4
cevâb b.-gen 149/7, 156/1
naşîḥat b.-gen 276/5
beşâret b.-genidin 157/9
b.-geniñg için 269/14
b.-gen bolsa 156/2
ruḥṣat b.-mesni 184/12
b.-ip irdim 264/15
b.-maḳ bolup irdi 194/2
b.-ip idi 269/19
b.-ip irdi 270/1, 270/11
b.-ip irdiler 242/1, 242/17
ḥaber b.-ğan iken 171/8
cevâb b.-meğan bolsa 156/2
b.-mey 172/9, 243/1

b.-meydür 182/5	birâderlik -1- [Far.] erkek kardeşlik.
b.-mes-min 175/11, 236/9, 236/21	b. 182/1
b.-medinġ 244/12	biraz -1- biraz.
b.-medi 175/11, 263/2, 273/9	b. 254/16
cevâb b.-medi 258/15	birbir -5- birbiri, yabancı olmayan, yakın.
fâ'ide b.-medi 220/19, 254/16	b.+ini 212/5
cevâb b.-mediler 182/3, 182/4, 190/1	b.+iġa 235/21
b.-megey-min 176/2	b.+idin 170/6
teşvîş b.-meñġ 266/5	b.+leriñġizde 259/18
âzâr b.-meñġ 242/19	b.+leriġa 162/4, 253/11
b.-meñġler 185/18	b.+leriġe 235/20
âzâr b.-meñġler 273/8	b.+lerini 278/19
teşvîş b.-meñġler 167/17	birçi -1- veren, verici.
b.-mesenġ 168/8	b. 225/9
b.-maġ 171/11	biri -13- beri, ...-den beri.
haber b.-maġ üçün 162/19	b. 146/15, 160/21, 172/20, 195/6, 207/1, 209/10, 209/12, 213/17, 222/14, 228/1, 251/1, 268/19
cân b.-maġnı 171/12	yıldın b. 193/5
b.-mekim 251/3	birinçi -6- birinci.
b.-mekni 271/17	b. 178/15, 179/10, 230/8, 258/13, 260/19
birâder -9- [Far.] birader, erkek kardeş.	on b. 179/9
b.+im 189/21, 194/21, 219/14, 228/16, 229/14, 245/10	birış- -1- verişmek.
b.+inġni 191/6	
b.+leri 191/19, 276/8	

h�at b.-diler 148/17	271/18
birle -204- ile, beraber, birlikte.	del�il b. 214/13
b. 163/1, 174/13	du�a b. 205/3
a�ığı b. 152/10	emri b. 234/9, 268/9, 274/14,
�demi b. 176/18	276/11
a�aları b. 195/13, 249/20	ir b. 259/8, 272/2
a�alarım b. 195/6	irkek b. 164/6
alıp b. 209/8	erre b. 171/11
anası b. 268/8	Eyy�b ‘aleyhi’s-sel�m b.
aş b. 224/2	262/11, 268/1
aşlık b. 233/4	fa�l u keremi b. 228/18, 239/3
ataları b. 240/18, 254/18	feri�te b. 167/6
atası b. 242/6	ferm�nı b. 147/13, 170/6, 264/6
atım b. 265/17	�aflet b. 165/10
�v�z b. 189/15, 195/14, 255/6	�azab b. 186/1, 227/21
aya�ları b. 227/19	�ull b. 198/12
bah�ne b. 228/17, 239/6	g�şt b. 173/7
beççeler b. 161/16	h�al b. 271/21
bu ata b. 153/11	h�alkı b. 231/10, 231/16
B�h�l b. 263/5, 268/7	h�an�er b. 216/4
Bek�vul b. 225/4	h�atunlarım b. 232/16
c�n b. 203/1, 265/15	h�i� vech b. 270/6
c�n u dil b. 200/17, 202/12	h�oş-h�allik b. 251/9
�okman b. 264/10	igne b. 205/1
damollası b. 270/9	�m�n u isl�m b. 260/11
def� bol�an bolma�anı b.	isl�m b. 260/14

iş b. 182/17, 223/21, 278/10

işler b. 245/15

it b. 163/16, 163/17

i' zāz b. 150/10

i' zāz u ikrām b. 174/7, 255/2

kanatları b. 167/3

karı b. 252/4

kavmleri b. 277/19

kavuşu b. 233/17

kenîzeki b. 263/6

kenîzekleri b. 203/2

kenîzeklerim b. 232/16

kerāmeti b. 261/15

keremi b. 256/17

kılınç b. 171/12

kızlar b. 211/8

kimerse b. 165/3

kişi b. 163/5, 253/4, 256/10,

267/16, 274/5

kol b. 152/10

kolu b. 256/6, 266/21, 271/7

körmek b. 203/20

közüm b. 169/2, 189/14

kudreti b. 178/5, 268/6

kurb u menzilet b. 204/21

kurt b. 261/14

kuvvetiᅡg b. 241/14

kümiş b. 183/7

leşkeri b. 178/6

luᅡf b. 259/14

Lūᅡ 'aleyhi's-selām b. 162/21,

167/4

maşlaᅡat b. 188/14

mekr ü ᅡile b. 240/14

miᅡnet b. 265/6, 271/12

mīl b. 240/12, 240/13

min b. 186/13

mini b. 232/17, 238/10, 265/19

mollāları b. 270/8

Maᅡdis b. 147/12

Melik b. 230/8

Mübeşşir b. 250/21

naᅡçir b. 269/8

nāle vü zārī b. 210/1

niᅡāb b. 234/12

nikāᅡ b. 214/3, 258/19

oᅡlanları b. 254/3

oᅡlı b. 266/20

oᅡulları b. 253/20

olar b. 195/6, 265/20

on bir yulduz b. 254/1

ölçek b. 233/12

öz keremi b. 231/12
rāḥat b. 265/6
rāstlik b. 258/6
Reyyān Melik b. 223/20,
254/20
Şafā b. 148/1
Sākī b. 224/5, 224/16
samani b. 233/4
silāḥ b. 176/6
sini b. 189/13, 265/19
siz b. 232/18
siziṅg b. 232/19
sizler b. 168/4
sözi b. 229/8, 262/18, 273/9
sözimiz b. 223/7
Süleymān ‘aleyhi’s-selām b.
273/13
sünṅekleri b. 170/2
süväre b. 254/17
şarāb b. 224/2
şefā‘ atleri b. 231/15
şimāl b. 178/5
şukunı b. 257/16
şunıṅg b. 271/5, 275/16
taş b. 152/2, 256/6
ta‘ rīf kılgan b. 180/4
ta‘ rīfler b. 251/8
ta‘ zīm ü tevāzu‘ b. 238/11
temür b. 264/9
ten b. 202/21
til b. 232/3
tili b. 183/8, 232/4
tilleri b. 236/10
tişi b. 253/15
toḡuşkanı b. 238/6
uluḡları b. 255/18
ümīd b. 160/15, 204/8
vech b. 223/11
yarmaḡ b. 233/14
yitmiş kişi b. 161/7
yüzimiz b. 243/2
Ya‘ kūb ‘aleyhi’s-selām b.
172/19, 253/20
Yehūdā b. 237/14
Yūsuf ‘aleyhi’s-selām b.
249/5, 259/3, 260/2
Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmsız b.
209/9
za‘ ferān b. 204/15
Zelīḡā b. 226/13, 229/17
zikri b. 146/3
‘ācizlik b. 248/1

‘adālet b. 234/3	b. 157/17, 235/11
İşhāk ‘aleyhi’s-selām b. 170/19	bī-şabrlık -1- [Far.+Ar.] sabırsızlık.
‘amel b. 273/13	b. kıluḡa ‘ilācı 221/18
‘aşāları b. 176/18	bisāt -5- [Ar.] yaygı, sofrā.
‘aybıḡ b. 266/4	b. 200/21
‘Azīz-i Mışr b. 229/10	b.+ıda 228/18
‘ibādet b. 169/15	kilīm ü b.+lar 200/10
birlen -4- ile, beraber.	libās u b.+larını 218/17
atamız b. 174/15	b.+larını 220/12
ḡalkı b. 239/9	bisyār -5- [Far.] çok, pek çok, bol.
Şām b. 256/10	b. 183/9, 216/8, 217/20, 223/6,
teşrīfi b. 261/15	251/8
birer -1- birer, her biri	biş -17- beş.
b. 204/8	b. 154/17, 163/5, 180/6,
birge -6- birlikte, beraber.	217/13, 217/15, 233/15, 240/5,
b. 203/15, 213/6, 221/1, 238/9,	260/2, 262/6, 268/9, 277/6
267/15, 275/11	b. ḡayvān 191/10
birlik -4- birlik, vahdet, teklik.	b. taḡdın 154/14
b. 163/11, 276/15, 278/5, 278/8	b. taḡdın taş 154/16
bir miḡ -7- bin.	bu b. taḡdın 154/15
b. 157/12, 157/17, 263/1, 269/8	b. yıḡaçlık 162/17
b. peygamber 158/13	bīşe -2- [Far.] orman, koru.
b. yulduz 157/11	b. irdi 278/1
birün -2- [Far.] dış, dışarda.	b.+ḡa 278/17
‘addin b. 216/1, 217/7	bişinçi -8- beşinci.
bir yüz -3- yüz.	b. 178/20, 179/11, 179/18,

	180/11, 194/11, 233/20, 260/7, 263/1		b.-di 194/9 b.-ğaylar 154/18
bişük	-2- beşik. b.+deki 216/13 b.+din 169/5		b.-p 204/16, 205/18, 234/9, 237/5, 242/6, 242/16, 245/21, 266/17
biş yüz	-1- beş yüz. b. 255/21		haç b.-p 241/2 nâme b.-p 175/2
bit-	-3- bitmek, tamamlamak. b.-di 200/8 b.-tiler 251/16 b.-mes 228/14	bitiglik	-1- yazılı. b.+dür 174/3
		biti/ül-	-5- yazılmak. bir şevâb b.-ür(bitülür) 156/10
bî-tâb	-1- [Far.] kararsız, takatsiz. b. boldılar 173/6		b.-ip 155/1 b.-ğan 194/11, 269/11
bî-tâkat	-1- [Far.+Ar.] güçsüz. b. bolup 188/16		b.-ğan irdi 225/18
		bîve	-2- [Far.] dul. b. 210/15, 264/11
bî-tâkatlıg/ik	-7- [Far.+Ar.+Tr.] takatsiz. b. kıldılar 184/12 b. kıladur 191/19 b. kıılır irdim 245/6 b. kıılıp 246/10 b.+din 196/3, 211/9 b.+ıga(bî-tâkatlıgıga) 189/18	biz	-139- biz. b. 153/13, 174/4, 174/15, 175/8, 182/7, 183/16, 183/17, 191/1, 191/17, 193/6, 193/20, 194/10, 194/11, 203/1, 203/21, 219/2, 219/17, 239/13, 243/15, 248/11, 277/13
bitger-	-2- bitirmek. b.-megünçe 174/5 b.-meklik 178/20		b.+ni 155/12, 185/7, 191/18, 199/2, 202/21, 232/17, 239/13, 245/13, 255/5, 261/3
biti-	-12- yazmak.		

b.+ni igemiz 255/15	b.+larning 206/20
b.+ni mälımız yoqdur 203/18	b.+lerge 182/16, 193/20, 236/4,
b.+ni uruğımızdın 243/16	247/16
b.+ning 223/7	b.+larga 161/4, 161/16, 183/9,
b.+ga 159/20, 167/18, 167/21,	187/2, 190/13, 219/8, 231/8,
168/8, 193/21, 203/17, 203/21	236/13, 236/17, 236/19, 237/8,
b.+ge 182/5, 194/17, 224/8,	237/10, 238/11, 247/13, 278/12
242/19, 243/21, 246/5	b.+lerde 189/18, 235/21
b.+de 197/16, 271/19	b.+lerdin 182/15, 198/5,
b.+din 155/11, 193/6, 198/8,	229/18, 235/17, 236/13, 237/2,
200/16, 239/13, 248/11	248/19, 278/10
b.+ler 148/16, 163/3, 165/21,	bizâ'at -1- [Ar.] sermaye, mal, mülk.
166/1, 166/3, 168/9, 168/16,	b.+ini 178/8
176/4, 188/19, 188/20, 201/8,	bizâr -2- [Far.] bıkmış usanmış.
211/5, 219/8, 220/15, 227/11,	b. 182/15
231/8, 235/12, 235/21, 236/18,	b. bolunğlar 278/5
237/8, 239/11, 239/16, 239/19,	bî-zebân -1- [Far.] dilsiz.
245/3, 245/14, 248/15, 251/20,	b. 190/9
255/5, 255/15, 276/18, 278/11	boğ- -1- boğmak.
b.+ler dik 278/10	b.-up 275/16
b.+lerni şerī' atimizde 239/15	boğ(u)z -4- boğaz.
b.+lerni 148/15, 161/15, 163/4,	b.+ıngdın 159/13
165/1, 167/21, 168/14, 187/1,	b.+ılarını 159/13
193/14, 195/3, 238/1, 239/15,	Ya'qūb 'aleyhi's-selāmı
242/3, 242/9, 247/14, 248/10,	b.+ıdın 159/15
251/20, 271/13, 276/21	b.+ıladıdın 180/1

boğuzla--1- boğazını kesmek.

b.-nġ 152/20

boğuzlanış -1- boğazlanış, kesilmek.

b.+ke 245/3

bol- -887- olmak.

b.-adur-min 147/7

b.-adur 150/16

rāzī kılınġız b.-adur 193/21

çaķımçılardın b.-ur-min 191/4

kuluġ b.-ur-min 210/10

min b.-ur-min 250/14

Mışrdın b.-ur-min 190/17

körün-meklik b.-ur-min 224/9

maħrūm b.-ur-min 213/7

żāyi^ç b.-ur-min mü 203/5

şundaġ b.-ur-sin 225/18

giriŧtār b.-ur-sin 215/10

kimni evlādı b.-ur-sin 172/1

muķarreb b.-ur-sin 225/20

nā-būd b.-ur-sin 151/20

nime b.-ur-sin 149/7

pādişāh b.-ur-sin 222/1

yirdin b.-ur-sin 190/17

yolunġan ķuş dik b.-ur-sin

215/1

zer-dār b.-ur-sin 192/10

vilāyetlik b.ur-sin 267/12

ç azīzi b.-ur-sin 207/15

b.-ur 206/5

peydā b.-ur 159/10

peyġamber b.-ur 254/15

revā b.-ur 214/8

artuķraķ b.-ur 225/8

āsān b.-ur 182/21

dimāķ b.-ur 172/15

dimek b.-ur 148/5, 163/14,

188/9, 278/2, 279/5

devā b.-ur 272/10

ferzendimiz b.-ur 206/4

ħalknı ziyāret-gāhı b.-ur 155/7

ħāşıl b.-ur 224/3

ħüb b.-ur 151/4, 167/11,

262/12

icābet b.-ur 159/9, 252/6

bīzār b.-ur 182/16

intiżār b.-ur 202/7

kābiniġa b.-ur 172/6

ķabūl b.-ur 151/1

ķaħţçilik b.-ur 228/13

kiġ b.-ur 252/4

körseġiz b.-ur 256/4

kūni b.-ur 221/19

niçük b.-ur 146/21	278/9
nime b.-ur 186/10, 239/14	bende b.-urlar 221/20
nime kılr b.-ur 186/21	kul b.-urlar 227/17
öldürüp b.-ur 186/20	rāzī b.-urlar 205/3
peydā b.-ur 153/10, 158/14, 259/6	kūyūngda b.-mışam 209/14
revā b.-ur 213/20	bahā b.-up-min 205/12
tar b.-ur 252/4	riżāsıça b.-ğandur 270/4
tatlıg b.-ur 247/1	çāk b.-updur 216/19
tiᅇgri b.-ur 264/6	müstecāb b.-updur 208/5
uşbu b.-ur 194/2	müşerref b.-updur 232/1
vefā b.-ur 275/16	nā-bīnā b.-updur 222/12
yaman b.-ur 204/3	peydā b.-updur 148/10
yan b.-ur 157/16	tanıp bolmaydurğan b.-updur 149/3
zevāl b.-ur 260/16	vaᅇtı b.-updur 183/9
ziyāde b.-ur 164/13	yıl b.-updur 244/19
ᅇaber b.-ur mu kin 190/18	ziyāde b.-updur 199/15
ᅇaddimiz b.-ur mu 190/14	‘āşık b.-updur 217/19
ᅇurbānlık ᅇılsam b.-ur mu 151/4	cemāl b.-uptur 263/12 b.-updur 146/16
fāriᅇ b.-ar bolmas 251/4	ᅇiraylık b.-updur 213/15
kim b.-ur-siz 149/17	muntazır b.-up turupdur 228/11
Eyyūb dik b.-ur-sizler 271/8	sā‘ at b.-updur 274/11
giriftār b.-ur-sizler 164/7	giriftār b.-up-siz 271/10
yalğançı b.-ur-sizler 192/1	ᅇarı b.-ğandurlar 235/3
‘ıyş u ‘işretde b.-ur-sizler	me‘mūr b.-dım 162/6

āṣnā b.-dum 209/14	257/6
bī-hūṣ b.-dum 238/17	arķası dik b.-dı 152/19
cüdā b.-dum 209/14	āṣnā b.-dı 224/5
ḫalāṣ b.-dum 245/11	atası b.-dı 208/16
ķara b.-dum 209/16	āvāz b.-dı 169/9
luṭf b.-dum 259/14	emr b.-dı 153/7
mübtelā b.-dum 209/15	ḫarāb b.-dı 197/2
niṣāne b.-dum 217/21	helāk bolġu dik b.-dı 211/15
pādiṣāh b.-dum 254/9	ıııġ b.-dı 278/16
sergerdān b.-dum 197/19	meṣġūl b.-dı 165/5
yaķın b.-dum 259/15	ma‘ mūrķilik b.-dı 234/3
‘azīz b.-dum 259/15	mülkü’l-mennān b.-dı 189/20
ḫaṭā-kārlardıñ b.-dıñġ 217/5	barur b.-dı 225/19
muḫanneṣ b.-duñġ 161/10	bed-gümān b.-dı 224/18
sin b.-duñġ 220/1	berāberide b.-dı 155/6
yatmaķçı b.-duñġ 226/7	ber-ṭaraf b.-dı 234/3
‘azīzi b.-duñġ 207/13	bir b.-dı 214/20, 215/5
b.-dı 169/4, 170/20, 172/14, 197/9, 205/7	helāk bolġu dik b.-dı 211/15
aḫṣām b.-dı 178/5	bülend b.-dı 155/4
aķ b.-dı 193/9	cem‘ b.-dı 267/15
altun b.-dı 233/6	cezm b.-dı 184/7
alur b.-dı 193/16	cüft b.-dı 230/11, 270/17
anası b.-dı 172/15, 172/16, 172/17	derd-nāk b.-dı 197/9
andaġ b.-dı 202/12, 251/17,	endāzesiçe b.-dı 154/13
	fermān b.-dı 146/14, 147/2, 152/17, 154/10, 155/6, 169/1,

169/10, 169/2, 226/1, 274/20,
277/18
fermān-ı İlāhī b.-dı 156/4
ğam-gīn b.-dı 265/1
ğā'ib b.-dı 184/6, 185/16,
199/5, 235/6, 235/17, 235/18,
264/9
gūlistān b.-dı 153/7
haber b.-dı 173/20, 178/3,
199/19
haber-dār b.-dı 250/1
hacāletlik b.-dı 241/8
hacālet-mend b.-dı 270/5
haķīķī b.-dı 230/4
hāmīle-dār b.-dı 263/6
harī-dār b.-dı 205/14
hāşıl b.-dı 215/13
helāk b.-dı 157/1, 169/13
hīre b.-dı 199/17
hiṭāb-ı İlāhī b.-dı 164/14
hiṭāb-ı Rabbü'l-erbāb b.-dı
150/16
hoş b.-dı 247/1
hoşnūd b.-dı 232/14
hoş-ḥāl b.-dı 172/3, 205/19
höküz b.-dı 148/20

hūn-ālūd b.-dı 218/8
hurrem b.-dı 188/7, 206/2
icābet b.-dı 204/18, 251/4,
278/15
idiş taban b.-dı 169/6
iş b.-dı 211/6
ķabūl b.-dı 270/20
kāfir b.-dı 170/20
ķaḥṭlık b.-dı 173/19
ķaḥṭlik b.-dı 179/13
ķaranguluk b.-dı 198/1
kiçesi b.-dı 233/6
kem-bağal b.-dı 257/8
kette b.-dı 180/17
ķız b.-dı 172/17
köp b.-dı 148/21, 168/15,
172/18
körmes b.-dı 235/4, 235/6,
238/20, 249/18, 249/19, 257/9,
279/9
kōzi dik b.-dı 271/1
kūr b.-dı 168/13, 258/2
ķurtı b.-dı 276/1
ķuvvet b.-dı 224/13
kūn b.-dı 190/18, 190/20
maķbūl-ı dergāh b.-dı 169/8

ma^ʿ k̄ūl b.-dı 192/3, 224/4
ma^ʿ lūm b.-dı 214/14, 216/21,
253/18, 273/16, 273/20
meşgūl b.-dı 259/11, 267/11
meşhūr b.-dı 150/14
mihribān b.-dı 206/6
miṅġ b.-dı 199/17
muḳayyed b.-dı 264/3
mu^ʿ aṭṭar b.-dı 188/10
müselmān b.-dı 193/8, 255/19,
268/7, 269/12, 277/5
müstecāb b.-dı 157/21, 206/13,
249/17, 260/21, 277/11
müşerref b.-dı 223/15
nā-bīnā b.-dı 207/2, 246/14,
246/16
nime b.-dı 244/7
oġrım b.-dı 240/9
oġul b.-dı 170/18
öylük b.-dı 172/18
pehlevān b.-dı 267/10
pesend b.-dı 148/14
pest b.-dı 215/8
peşīmān b.-dı 223/18
peydā b.-dı 149/1, 180/17,
184/4, 218/7, 220/11, 227/7,
227/8, 266/12, 270/16, 270/17,
275/4, 278/19
peygamber b.-dı 262/2
rāġıb b.-dı 202/20
rāst b.-dı 267/2
resā b.-dı 267/10
revā b.-dı 258/19
revān b.-dı 206/18, 245/19,
269/3
rızā b.-dı 245/3
rūşenlik b.-dı 198/10
rüsvalıġ b.-dı 161/20
Rabbü'l erbāb b.-dı 245/12
sekkiz b.-dı 219/7
şādmān b.-dı 206/6
şeydā b.-dı 200/18
şīrīn b.-dı 188/9
şöhret b.-dı 168/15, 249/21
tamām b.-dı 155/10, 164/15,
173/19, 177/9, 204/20, 212/8,
233/5, 260/17, 261/4, 263/11,
266/13, 274/20
ṭayyār b.-dı 156/4
teṅġe b.-dı 205/8
tofraġ b.-dı 185/14
toldı b.-dı 158/8

vācib b.-dı 153/18	ziyāde b.-dı 148/20, 151/7,
vaḥy b.-dı 150/18, 150/19,	151/8, 189/2, 198/1, 201/1,
150/20, 151/1, 152/5	223/5, 242/18, 278/17
vāḳı ^ʿ b.-dı 244/13	ʿāciz b.-dı 266/21
vāḳı ^ʿ a b.-dı 203/15	ʿāşık u şeydā b.-dı 203/8
vaḳt b.-dı 160/14, 230/4	ʿayblik b.-dı 147/2
vaḳtı b.-dı 164/16, 233/8	ʿıyd b.-dı 194/16
vaḳtım b.-dı 260/17	ʿitāb b.-dı 269/4
vaḳtī b.-dı 179/14	tamām b.-dı 177/8
vefāt b.-dı 256/15, 256/19,	yüklük b.-dı 204/20
257/7	nime b.-dı ikin 244/6
yara b.-dı 185/13	ārzūmend b.-dılar 158/13
yaruḳ b.-dı 188/10	āşkāra b.-dılar 249/20
yaş b.-dı 230/10	atası b.-dılar 178/11
yıl b.-dı 171/6, 177/11, 229/8,	barur b.-dılar 237/7
231/20, 263/2	bī-dimāğ b.-dılar 159/8
yıllar b.-dı 231/10	bī-tāb b.-dılar 173/6
yiberür b.-dı 220/3	bī-hūş b.-dılar 223/2
yumşak b.-dı 187/15	ḥāmılelık b.-dılar 157/10
yüklük b.-dı 158/4	körmes b.-dılar 158/12
yüklük b.-dı 266/12	ḳoyar b.-dılar 195/5
Yūsuf ʿaleyhi's-selāmda b.-dı	ḥoş-ḥāl b.-dılar 198/11, 279/15
200/1	ḥursend b.-dılar 150/9
zāhir b.-dı 222/2	meşğül b.-dılar 269/20
zebūn b.-dı 210/8, 217/11	revān b.-dılar 252/14
zīr ü zeber b.-dı 169/13	ʿāşık b.-dılar 214/10

çiraylıg b.-dılar 147/4	perîşân-ḥâl b.-dılar 150/9
dâḥil b.-dılar 234/6	peydâ b.-dılar 253/4
der- ^ç azb b.-dılar 239/21	piyâde b.-dılar 253/10
Fedânda b.-dılar 172/17	revân b.-dılar 151/9, 162/13,
ğamıda b.-dılar 173/20	185/4, 191/20, 195/21, 252/9,
ğam-gīn b.-dılar 165/7, 191/20,	253/6
208/12	selîmü'l-a ^ç zâ b.-dılar 275/6
ğâ'ib b.-dılar 202/17	şâdmân b.-dılar 220/11
ḥâkim b.-dılar 256/13	tanuş b.-dılar 224/21
ḥatunlik b.-dılar 172/14	taşlamakçı b.-dılar 273/7
ḥayrân b.-dılar 202/13	teñg b.-dılar 194/17
ḥâzır b.-dılar 215/3, 221/15	ümîdvâr b.-dılar 246/8
helâk b.-dılar 169/12, 279/6	vefât b.-dılar 170/15, 171/1,
ḥizmetide b.-dılar 160/2	256/20, 256/21, 279/16
ḥursend b.-dılar 149/2, 157/9,	yaşar b.-dılar 240/5
161/4, 237/20	yatmas b.-dılar 214/10
kâfir b.-dılar 276/13	yolğa revân b.-dılar 147/12
ķarı b.-dılar 166/9	ḥalâş b.-ğay-min 225/21
ķaytar b.-dılar 195/2	ḥürmetlik b.-ğay-min 205/13
kette b.-dılar 157/18	ḥalâş b.-ğay-sin 226/20
kirgüzmes b.-dılar 273/6	yok u nâ-būd b.-ğay-sin 246/2
mâ'ıl b.-dılar 186/1	b.-ğusıdur 179/5
meşgûl b.-dılar 211/3, 238/6,	ma ^ç mūr b.-ğusıdur 247/5
270/1, 270/5, 270/12, 279/8	b.-ğay 217/7
mütevellid b.-dılar 180/17	bî-ḥadd ü bî-ḥisâb b.-ğay
peder-i âzâr b.-dılar 240/19	192/10

devlet ü sa' âdet b.-ğay 236/4	b.-sun 174/16
ferahlık b.-ğay 188/4	āsān b.-sun 251/3
ferište b.-ğay 218/12	berāber b.-sun 205/17
keffāret b.-ğay 269/6	evlādīngğa b.-sun 158/15
ma' mūrlik b.-ğay 228/12	hālāş b.-sun 191/18
ne b.-ğay 197/20	hāyālīngde b.-sun 212/2
niçük b.-ğay 168/16	işim b.-sun 249/2
nime b.-ğay 265/6	kefenim b.-sun 187/7
nişāne b.-ğay 157/20	köp b.-sun 150/5
oğul b.-ğay 263/10	kul b.-sun 203/17, 239/15
pādişāh b.-ğay 263/10	müselmān b.-sun 262/8
sa' âdet-i sermedī b.-ğay	peydā b.-sun 159/3
238/11	rāzī b.-sun 272/6
Yūsufum b.-ğay 223/1	rūşen b.-sun 191/7
zer-dār b.-ğay 192/11	şāf u rūşen b.-sun 229/15
nāmesi b.-ğay 246/8	sāyesiçe b.-sun 154/12
yoğ u nā-būd b.-ğay-siz 245/17	yaz b.-sun 182/18
hīre b.-uy 179/21	zāhir b.-sun 234/18
emīn b.-ay 251/3	'avret-pūşim b.-sun 187/7
qādrlik b.-ay 187/1	muqayyed b.-uñg 261/2
meşgūl b.-ayın 260/1	kā'il b.-uñglar 163/12
pesend b.-ayın 199/12	āgāh b.-uñglar 255/6
min.mañga b.-ğıl 219/5	bīzār b.-uñglar 278/5
müselmān b.-ğıl 177/11	iqrār b.-uñglar 163/12
āgāh b.-ğıl 245/2	peşimān b.-uñglar 163/11
behre-mend b.-ğıl 204/8	haber-dār b.-sunlar 224/15

sa' âdet-mendi b.-sam 207/16
barur b.-sam 231/11
himâyet b.-sam 186/10
kaşıda b.-sam 218/14
kılur b.-sam 223/9
kul b.-sam 194/5, 206/11
mihnetde b.-sam 273/3
min b.-sam 219/14, 228/17,
229/14
ilgeri çıkar b.-sañg 158/6
korkar b.-sañg 210/15
müselmân b.-sañg 175/12
ogul b.-sa 151/19
yaramas b.-sa 154/21
andağ b.-sa 159/7, 174/15,
187/3, 208/5, 214/7, 226/6,
248/20
bar b.-sa 164/9, 256/11
birgen b.-sa 156/2
bülend b.-sa 155/5
cânım b.-sa 151/14
cevâb birmeğan b.-sa 156/2
çâk b.-sa 216/17, 216/18
çıyanları b.-sa 187/9
def b.-sa 198/8
ferzendi bolmağan b.-sa 204/15
giriftâr b.-sa 188/4
günâh kılğan kişi b.-sa 198/4
günâhı b.-sa 154/17
hem b.-sa 159/11, 195/18
her ne b.-sa 189/14
kandağ b.-sa 206/1
karındaşınğ b.-sa 241/11
kilgen b.-sa 176/13, 266/17
kem-bağal b.-sa 156/2
kış b.-sa 160/13
kişi b.-sa 198/4
lâzım b.-sa 203/1
mâlda b.-sa 156/3
muvâfiğ b.-sa 200/13
mübtelâ b.-sa 179/4
ni' met b.-sa 160/10
ölğan b.-sa 191/14
ölmeğan b.-sa 191/14
perde b.-sa 199/9
peygamber b.-sa 235/2
râst b.-sa 164/9, 216/15, 278/12
rû-be-rû b.-sa 241/19
şundağ b.-sa 230/1
tapқан b.-sa 246/4
taramağ b.-sa 209/7
taş b.-sa 186/5

tirig b.-sa 187/7	202/9, 203/4, 207/4, 218/7,
vāḳi' b.-sa 188/4	218/15, 238/14, 244/6
vāḳi' bolgen b.-sa 254/6	bī-tāḳat b.-up 188/16
vāḳı' a b.-sa 244/2	bulġar-bāz b.-up 161/19
yigen b.-sa 275/10	büryān b.-up 231/11, 259/19
yoḳ b.-sa 172/5	cān b.-up 209/15
yolı yoḳ b.-sa 244/9	cemā' a cemā' a b.-up 252/13
yumaḳ b.-sa 209/7	cüdā b.-up 215/16
'aybı b.-sa 193/19	çekürtige b.-up 275/20
'azīz b.-sa 182/4	dü-tā b.-up 222/12
'azīz ḳılġan b.-sa 204/7	ikevlen b.-up 193/1
'ināyet-i Ḥazret-i ilāhī b.-sa	ilçi b.-up 177/12
216/15	imgen dik b.-up 215/12
ḳarındaşım b.-sa 196/8	firīfte b.-up 183/20
fermān-ber-dār b.-salar 161/1	ġam-ġīn b.-up 165/4, 228/10
açmaġan b.-salar 191/4	ġā'ib b.-up 146/9, 181/13
rū-be-rū b.-salar 182/13	giriftār b.-up 223/17
şabr ḳılġan b.-salar 246/3	ḥacl b.-up 216/8
şūretlerni b.-up 215/7	ḥalāş b.-up 248/17
at b.-up 276/10	ḥalḳa b.-up 152/20, 154/13
aytken dik b.-up 272/17	ḥarī-dār b.-up 205/10
baş b.-up 256/9	ḥayrān b.-up 149/11, 149/13,
bīmār b.-up 171/1	215/21
bir b.-up 219/6	ḥāzır b.-up 217/1, 230/20
bī-dimāġ b.-up 172/9	ḥoş b.-up 215/12
bī-hüş b.-up 179/17, 189/1,	ḥoş-dil b.-up 278/19

hoş-ḥāl b.-up 225/4
 hoş-ḥāl u ḥurrem b.-up 204/1
 ḥüb-dost b.-up 224/6
 ḥursend b.-up 150/4, 157/13,
 174/16, 190/17, 231/6, 247/8,
 268/14
 hōş b.-up 198/9
 icābet b.-up 197/21
 kalkan dik b.-up 174/2
 kem b.-up 200/6
 kette b.-up 158/10
 köp b.-up 200/8
 kul b.-up 197/1, 202/5, 220/17
 küni b.-up 255/10
 maḥrūm b.-up 272/10
 mānend-i ḥūn b.-up 196/11
 miḥmān b.-up 157/7
 misāfir b.-up 172/21
 münkir b.-up 242/11
 müselmān b.-up 255/10
 nā-ḥār b.-up 212/14, 213/14
 nā-ümīd b.-up 186/11
 nā-‘ ilāc b.-up 182/20
 nefsleriṅgizga b.-up 190/4
 nevmīd b.-up 151/14, 151/19,
 243/2, 273/5
 pādīşāh b.-up 173/14
 perīşān b.-up 244/8
 perīşān-ḥāl b.-up 174/21, 244/3
 pest b.-up 198/10, 243/10,
 243/13
 b.-up 196/3, 209/14
 peydā b.-up 148/3, 170/7,
 185/14
 piyāde b.-up 252/15
 rāzī b.-up 187/20
 rūşen b.-up 251/7
 siz b.-up 203/18
 şūretide b.-up 161/6, 173/3,
 182/14, 191/21, 203/10,
 269/18, 269/21, 270/2, 270/10,
 271/16, 272/7, 272/16, 273/1,
 273/7, 279/4
 şādmān b.-up 183/10
 ta‘ām yimey b.-up 180/5
 teṅg b.-up 217/20, 219/19
 turġan b.-up 172/20
 töben b.-up 215/18
 ümīd-vār b.-up 146/15
 yelmeye b.-up 207/17
 zākir b.-up 183/8
 ziyāde b.-up 147/4, 189/6,

202/15	mükerrem b.-ğan 261/15
ziyāderak b.-up 179/18	müşerref b.-ğan 261/15
‘āşık u şeydā b.-up 202/12	peydā b.-ğan 148/9
zebūn b.-up baradur 202/15	‘āşık b.-ğan 230/5
şundağ b.-up turğan eşnāda	ğā’ib b.-ğan ağamğa 238/16
170/8	ħakāret b.-adurğan sözni 261/8
ziyāde b.-up 231/3	esİR ü yesİR b.-ğan 201/7
‘āşī b.-up 158/9	ğarķ b.-ğan 201/16
nā-‘ilāç b.-up 240/10	ğā’ib b.-ğan ağanğ 238/17
bī-hūş b.-up 250/15	kebāb b.-ğan balığ dik 279/1
fāriğ b.-ğanda 166/1	def b.-ğan bolmağanı birle
aylığ b.-ğanda 266/12	271/18
rıħlet kılır b.-ğanda 159/18	me’mūr b.-ğan işinğizni kılınğ
şaddaķnā b.-ğanda 242/10	152/8
tūfān b.-ğanda 154/8	b.-ğan vāķı‘anı 272/20
yıl b.-ğanda 256/20	b.-ğan vāķı‘alarını 243/18
bolup b.-ğanda 255/11	ābād b.-ğanı 149/1
vaķt b.-ğunça yoķtur 171/4	helāk b.-ğanı 156/13
birip b.-ğunça 239/8	meşğūl b.-ğanı 209/6
nişāne b.-ğunçalik 218/13	müselmān b.-ğanı ħatunlarını
gūlistān b.-ğan 148/14	168/20
helāk b.-ğan 148/14	müselmān b.-ğanını 268/11
inimiz yoķ b.-ğan 236/1	b.-gen vāķı‘alarını 216/21
ma‘rūf b.-ğan 146/3	müselmān b.-ğanlarını 277/16
mezkūr b.-ğan 205/14	def bolğan b.-mağanı birle
mübtelā b.-ğan 261/14	271/18

andağ b.-ğanıᅡ 209/19	b.-ur irdi 209/4
me ʾmūr b.-ğanlarıda 262/9	b.-ur irdi 179/19
muᅡtāc b.-ğandın 210/17	kette b.-ur irdi 180/15/
nevmīd b.-ğanlar kāfirlerdür	tirig b.-sa irdi 238/9
247/10	Yūsuf b.-sa irdi 236/13
revā b.-ğandın 258/17	tişüksiz b.-sa idi 263/9
müselmān b.-ğandın soᅡᅡ	ᅡuvvet b.-sa irdi 168/3
256/18	müselmān b.-sa irdi 166/17,
vefāt b.-gendin 170/20	166/19, 166/20
fāriᅡ b.-gendin soᅡᅡ 255/3	oᅡul b.-ar idi 263/9
āᅡkārā b.-ᅡu dik 191/13	nime b.-ğan irdi 267/20
rüsvā b.-ᅡu dikdür-min 219/19	ʿālem b.-maᅡay irdi 157/15
kette b.-up irdim 195/6	belā b.-maᅡay irdi 166/19
hem b.-maᅡay irdiᅡᅡ 157/16	hīᅡ peyᅡamber b.-maᅡay irdi
bī-hūᅡ b.-ur irdi 182/10	157/16
ᅡoᅡ b.-ur irdi 242/6	mihir ü maᅡabbetlik b.-maᅡan
muʿaᅡᅡar b.-ur irdi 180/4	irdi 151/8
pest b.-ur irdi 174/12	irkeklikdin b.-maᅡan irdi 214/5
peydā b.-ur irdi 180/15	ayrıp b.-mas irdi 157/19
peyᅡamber b.-ur irdi 237/20	ᅡattıᅡᅡilik b.-mas irdi 161/1
su b.-ur irdi 186/5	ᅡorᅡunᅡı b.-mas irdi 260/14
ᅡīfte vü ūeydā b.-ur irdi 200/2	pervāları b.-mas irdi 226/13
zīr ü zeber b.-ur irdi 182/12	ol peyᅡamber b.-masa irdi
ziyāde b.-ur irdi 217/12	157/15
be-cān u dil-ᅡarīdār b.-ur irdi	belā b.-meᅡey irdi 166/17
201/1	birmaᅡ b.-up irdi 194/2

ma' lûm b.-up irdi 239/19	fâriğ bolar b.-mas 251/4
sasığ b.-up irdi 268/16	hoş-ğüy b.-mas 201/3
yıl b.-up irdi 226/7, 234/8	nime b.-mas 273/3
b.-up irdi 226/9	oğurluk b.-mas 236/1
tirig b.-ğay irdiñgiz 197/2	tutkaqlıg ' illeti b.-mas 238/16
meşğul b.-ur irdiler 206/12	tanıp b.-maydurğan bolupdur
mütehâyir b.-ur irdiler 198/17	149/3
helâk b.-mağay irdiler 166/20	andağ b.-madı 251/17
dâhil b.-up irdiler 200/7	dip b.-madı 269/6
müselmân b.-up irdiler 279/7	hâşıl b.-madı 223/15
tîre b.-ur imiş 199/21	hemesi b.-madı 160/14
peydâ b.-urmuş 158/14	hîç nime b.-madı 226/9
ğire b.-ur imiş 199/21	köñglüm b.-madı 268/1
âhir b.-dı irse 260/3	köz açıp b.-madı 198/2
aytur b.-sañğlar 201/9	ma' kûl b.-madı 167/17
vâki' b.-gen bolsa 254/6	müselmân b.-madı 277/5
ferzendi b.-mağan bolsa 204/15	nâ-bînâ b.-madı 246/13, 246/15
perîşân b.-may 244/8	ni' met b.-madı 160/15
hîç kim b.-maydur 206/1	pest b.-madı 159/11
kem b.-maydur 206/2	zâhir b.-madı 192/12
ma' lûm b.-maydur 150/17	zâ'il b.-madı 146/7
almasek b.-mas 243/3	vaqtı b.-madı mu 268/12
çıkarıp b.-mas 204/2	günâh-kâr b.-madılar 192/5
devâ b.-mas 272/10	peygamber b.-madılar 192/4
edâ b.-mas 180/4	' aceb b.-megey 166/12
iştıp b.-mas 242/14	çirig b.-mağay 177/15

fā'idesi b.-mağay 278/8	b.-ip 221/6
mā'il b.-mağay 170/13	bota -1- deve yavrusu.
zevāl b.-mağay 266/10	b.+m 184/10
ziynet-perest b.-mağay 170/12	botala- -1- devenin yavrulaması.
‘ilācı b.-mağay 278/7	b.-sun 182/18
perīṣān b.-mağıl 246/12	boy -3- boy, beden, vücut.
ḥarām b.-masun 237/11	b.+ığa 199/1
kem b.-masun 159/3	b.+ıdın 243/11
ṭāḳatı b.-masun 212/2	b.+ları 176/10
nevmīd b.-maṅġ 247/9	boya -2- boya.
yaqın b.-maṅġlar 236/9	b. 276/1
sezā-vār b.-maṅġlar 185/18	b.+ğa 275/21
b.-masa 164/2, 177/13, 204/6, 211/18, 231/12, 246/2, 265/5	boyan- -1- boyanmak.
ḥātrı b.-masa 276/21	b.-ğan köylekni 188/17
mālı b.-masa 269/15	boyluġ/ük -3- boylu.
vaqt b.-masa 171/5	bülend b. 172/6
rū-be-rū b.-maḳ 175/19	b.(boylük) 234/4
tatlıġ b.-maġı 233/11	uzun b.(boylük) 269/10
cüdā b.-maḳğa 249/4	boy(u)n -13- boyun.
hem-bister b.-maḳını 203/9	b. (boyun) ḳoyup 162/10
ḳul b.-uşıdın 203/17	b.(boyun) sunğan ḥil' atin
kūr b.-uşıdın 212/19	kiygen 146/2
boş -1- boş.	b. (boyun) sunmas 227/21
b. 187/9	b.+ğa(boyunğa) 183/16
boşat- -1- boşaltmak.	b.+dın(boyundın) 183/16
	b.+ını 195/14

	b.+ıġa 185/5, 264/4		b. irdim 190/14
	b.+ıda 222/14		b. almaġandur 191/4
	b.+ıdın 250/13		b.+ni 189/12, 189/13, 190/7,
	b.+umuzġa 185/7		190/8, 190/9, 190/10, 190/20,
	b.+larıġa(boyunlarıġa) 220/7,		191/8
	253/11		b.+ġa 183/20, 184/6, 207/1,
böl-	-1- bölmek.		241/7, 241/11, 241/14, 241/17,
	b.-üp 170/5		241/20
bölek	-16- bölüm, kısım, hisse.		b.+din 184/5, 190/16
	b. 155/2, 191/1, 197/11,		b.+ler 191/8
	200/16, 202/14, 205/7, 215/10,		Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmı
	270/21, 271/19		b.+leri 191/10
	bir b. 147/15		b.+lerni 181/12, 184/5
	bölek b. 195/13, 242/15	bu	-533- bu.
	mundın b. 156/11		b. 146/6, 148/10, 148/11,
	b. bölek 195/13, 242/15		154/16, 154/17, 155/16,
	b.+ini 170/5		156/11, 156/16, 156/19, 157/1,
böri	-51- kurt.		157/5, 157/12, 157/15, 157/16,
	b. 181/11, 181/12, 183/14,		157/17, 158/2, 158/16, 159/2,
	184/4, 184/5, 184/17, 188/20,		159/4, 159/7, 159/10, 159/11,
	189/5, 190/6, 190/9, 190/12,		159/15, 159/19, 160/10,
	190/21, 191/1, 191/2, 191/3,		160/15, 160/16, 160/18,
	191/6, 208/17, 235/18, 241/1,		160/20, 161/4, 161/13, 161/17,
	241/3, 247/9, 275/10		161/19, 162/6, 163/3, 163/8,
	b. yidi 192/1		163/12, 163/19, 163/21, 164/2,
	b. iken 189/4		164/3, 164/4, 164/11, 164/12,

164/20, 165/11, 166/1, 166/17,
167/9, 167/12, 168/9, 168/16,
168/20, 170/3, 170/11, 170/19,
172/20, 173/10, 173/11,
173/18, 174/6, 174/19, 174/20,
175/14, 175/18, 176/19, 177/3,
177/4, 177/18, 177/20, 178/4,
178/13, 178/15, 178/17,
178/18, 178/19, 178/20, 179/1,
179/2, 179/5, 179/16, 179/17,
180/15, 180/17, 180/18, 181/2,
181/8, 181/12, 181/18, 181/20,
182/17, 183/6, 183/9, 183/15,
184/6, 185/18, 186/15, 186/17,
187/5, 187/21, 188/4, 188/19,
188/21, 189/15, 189/17,
189/18, 190/3, 190/9, 190/18,
190/19, 190/20, 191/8, 191/13,
192/3, 192/14, 192/15, 192/16,
192/21, 193/5, 193/8, 193/11,
193/12, 193/14, 193/16,
193/17, 194/20, 195/8, 195/10,
196/5, 196/7, 196/10, 196/12,
197/3, 197/15, 197/19, 198/4,
198/5, 198/7, 198/11, 198/17,
198/18, 199/3, 200/11, 200/12,
200/16, 201/2, 201/6, 201/11,
201/12, 201/21, 202/5, 202/6,
202/7, 202/11, 202/12, 202/13,
202/19, 202/21, 203/3, 203/5,
203/14, 203/16, 204/4, 204/13,
204/15, 205/10, 205/12,
205/14, 206/2, 206/3, 206/6,
206/17, 206/18, 207/3, 207/8,
207/10, 207/13, 208/17,
209/13, 209/15, 210/15,
211/12, 211/15, 211/17, 212/4,
212/8, 212/10, 214/13, 215/21,
216/16, 217/2, 217/4, 217/6,
217/13, 217/18, 217/19, 218/2,
218/4, 218/7, 218/8, 218/10,
218/11, 218/12, 218/14,
218/15, 218/18, 219/1, 219/2,
219/6, 219/8, 219/12, 219/15,
219/18, 221/13, 222/2, 222/6,
222/21, 223/2, 223/19, 224/3,
224/5, 224/9, 224/18, 225/10,
225/16, 225/21, 226/7, 226/14,
226/18, 227/1, 227/4, 227/8,
227/9, 227/10, 227/11, 228/10,
229/3, 229/4, 229/5, 229/18,
230/9, 230/13, 230/16, 231/1,

231/5, 231/9, 231/10, 231/14,
231/20, 231/21, 232/5, 232/7,
233/7, 234/8, 234/15, 235/7,
235/16, 236/10, 236/11,
236/14, 237/21, 238/2, 238/4,
238/7, 238/11, 238/21, 239/4,
239/21, 240/11, 240/14, 241/4,
242/5, 242/12, 243/6, 244/4,
244/21, 245/16, 246/6, 246/7,
247/3, 248/5, 248/16, 248/20,
249/1, 249/8, 249/20, 250/1,
250/4, 250/6, 250/10, 250/13,
250/17, 251/2, 251/9, 251/17,
252/17, 253/4, 253/7, 253/9,
253/10, 253/12, 255/7, 255/17,
258/17, 258/20, 259/8, 259/9,
259/13, 259/14, 260/6, 261/5,
261/12, 262/3, 262/5, 262/15,
263/2, 263/14, 263/18, 264/7,
264/9, 264/14, 265/3, 265/4,
265/5, 265/8, 265/13, 265/18,
267/12, 268/4, 268/17, 270/17,
270/18, 270/20, 271/11, 273/2,
273/8, 273/20, 274/1, 274/2,
274/5, 274/9, 274/11, 274/21,
275/1, 276/10, 277/7, 277/14,

278/13
b. irdi 175/2, 184/2, 249/18,
266/15
b.+dur 254/1
b.+dur mu 216/7
b. turur 187/21, 257/4
hĩç kimni b. 253/15
b. ata birle 153/11
b. ata 150/14
b. bā' işdin 146/10
b. biş tağdın 154/15
b. çölde 148/8
b. demgaça 147/4
b. dünyāda 151/1
b. işikni āstānesi 150/6
b. feriştelerni 153/2
b. ferzend-i 152/15
b. ħaberdin 176/3
b. ħalk 148/8
b. ħizmetiğā 150/4
b. kişi 200/14
b. koy 153/21
b. koyını kilgenide 153/17
b. kün 186/4, 208/5
b. nimerselerni 169/7
b. nūr-ı 146/8

- b. öyni 154/16
- b. sözğa 148/17
- b. sözlerni 149/11
- b. sözni 152/7
- b. tört 153/18
- b. üç 147/11
- b. vâkı' alarnı 150/7
- b. yakında 148/9
- b. yan 149/1, 168/1, 221/4
- b. yirde 149/1
- b. yirğa 148/7
- b. yirni 169/6
- b.(bul) 148/14, 161/15, 174/5,
174/16, 190/15, 230/11, 242/4,
260/17, 268/4, 271/21, 277/7,
278/20
- b.(bul) yirni 190/14
- b.(bular) 148/12, 173/9, 174/5,
174/19, 182/15, 183/1, 187/7,
188/19, 191/21, 193/8, 193/17,
193/18, 193/20, 194/1, 194/7,
203/11, 224/7, 224/21, 235/20,
237/16, 239/9, 239/12, 239/14,
239/16, 240/18, 242/13, 243/8,
244/1, 244/19, 252/15, 252/19,
252/21, 255/7
- b. +nı(bularnı) 160/7, 165/12,
167/8, 167/10, 168/14, 168/16,
174/1, 174/2, 174/7, 174/17,
176/11, 186/1, 193/14, 193/15,
218/19, 219/16, 224/5, 224/18,
224/19, 225/19, 228/9, 231/11,
231/12, 234/18, 236/2, 239/17,
239/19, 240/20, 241/5, 241/9,
241/12, 241/15, 241/19, 243/7,
251/16, 253/12, 255/7, 277/5,
277/12, 279/1
- b. +nı(bularnı) anası 239/20
- b. +nı(bularnı) arasında 178/12
- b. +ğa(bularğa) 160/13
- b. +ğa(bularğa) 148/14,
174/16, 175/19, 184/7, 191/21,
200/6, 224/2, 239/9, 263/8,
277/9, 277/12
- b. +dın(bulardın) 191/15,
231/12, 254/11, 277/8
- b. +dın(bulardın) soñg 237/15
- buçuk** -1- buçuk, yarım.
- b. 205/12
- buğday** -23- buğday, başak burcu.
- b. 174/16, 227/7, 228/9,
228/12, 228/13, 233/16, 236/2,

236/3, 236/9, 236/17, 236/18,	b. 174/1, 174/2, 198/16, 200/1,
247/15	278/19, 278/21
b.+nı 227/5, 227/6, 227/8,	ağ b. 192/7
229/4, 236/6, 275/15	ğara b. 198/1
b.+ğa 227/7, 228/9	b.+ı 278/13, 279/4
b.+larını 233/17, 237/6	b.+nı 278/20, 278/21
bul- -1- bulmak.	ağ b.+nı 154/11
b.-dı 200/3	şol b.+nı 154/12
bulak -1- pınar, kaynak	b.+ğa 174/3, 198/16
b.+ı 147/3	b.+dın 278/19
bulğa- -3- bulamak, kirletmek.	b.+ı irdi 278/21
b.-pdurlar 218/17	burç -8- [Ar.] burç, kale, köşe.
b.-y 188/15	b.+dın 155/1, 215/1, 215/13,
b.-p 241/1	222/4
bulğanç -1- bulanmış, kirlenmiş.	bir b.+dın 155/2, 155/3
perīşān u b. 228/1	burqa -1- [Ar.] peçe, başörtüsü.
bulğançuk -1- bulanmış olan,	b.+nı 248/8
karıştırılmış.	bur(u)n (1) -5- burun.
b. 227/11	b.+ı(burnı) dik 227/4
bulğar-bāz -1- [Tr.+Far.] kadınların	b.+ını(burnını) 146/21
birbiri ile cinsi münasebette	b.+ları 197/9
bulunması*	b.+larını 146/17
b. bolup 161/19	b.+larığa 147/3
buluğsa- -1- [Tr.] pıhtılaşmak.	bur(u)n (2) -11- burun; önce
b.-dı 271/2	b. 171/3, 171/7, 171/8, 198/14,
bulut -19- bulut.	250/8, 263/2

	hemedin b. 199/19		b.-dı 156/19, 173/3, 173/15,
	b.+ğı b. 248/10, 250/19		192/16, 199/7, 200/15, 205/16,
	b.+rağ 167/12, 237/15		211/1, 215/5, 216/10, 221/18,
burūt	-2- [Far.] büyük.		262/16, 264/9, 265/9, 266/19,
	sağal u b. 157/18		267/14, 267/8
	b. almak 158/1		b.-dılar 167/11, 233/7, 236/2,
būse	-4- [Far.] öpücük, öpüşme.		236/5, 238/5, 238/6, 239/7,
	b. kılay 159/13		240/12, 242/2, 242/21, 247/11,
	b. kıla-min 159/14		268/21
	b. kıldılar 208/12, 252/18		müftîlerini b.-dılar 252/11
būstān	-5- [Far.] bostan, bahçe.		b.-sağız 216/11, 248/19
	bāğ u b. 210/6		b.-ğan dik 173/16, 237/14
	b. dik 188/6	buz-	-3- bozmak.
	b.+nı 210/4		b.-masun 150/7
	bāğ u b.+ım 210/5		b.-up 149/9, 156/17
	b.+larını 210/4	buzav	-3- buzağı.
butağ	-2- budak, dal.		b.+ımdın 165/14
	şāğ u b.+ım yok 204/10		b.+ları 165/15
	b.+ı yok irdi 180/14		b.+larını 165/17
būy	-1- [Far.] koku.	buzuğ	-1- bozuk.
	b.-ı reyhān 183/4		b. 176/20
buyur-	-39- buyurmak, emretmek.	buzul-	-1- bozulmak.
	b.-adur 276/18		b.-mas 212/18
	b.-adurgandur 231/1	bük-	-2- bükme.
	b.-ur 225/15		b.-üp 221/2
	işin b.-updur 211/4		tiz b.-üp 263/20

bülbül -3- [Far.] bülbül. b.+ler 182/18, 183/1, 255/1	b.+ni 262/5, 264/3, 264/5, 268/13
bülend -11- [Far.] yüksek. b. 184/20, 200/14, 222/9, 226/10, 232/11, 255/6, 257/14 b. yirge 275/7 b. boldı 155/4 b. bolsa 155/5 b. boyluğ 172/6	bir b.+ni 160/19 b.+ğa 162/5, 262/4, 262/6, 276/15, 278/5 b.+din 163/7, 163/10 b.+ümğa 258/13 secde kıladurğan b.+ümdur 214/17
bülendliğ -2- [Far.+Tr.] yükseklik. b.+ı 173/17 b.+ıdın 278/18	b.+üñg 258/12 kılingan b.+üñgdin 214/18
bünyād -2- [Far.] temel, kök. b. 212/4 bıñ ü b.+bünyādı bile 241/15	büte -1- [Far.] pota, altın ve gümüş eritilen alet. b.+siğa 197/17
bürhān -1- [Ar.] delil, işaret. b. 214/21	büt-perest -1- [Far.] putperest, puta tapan. b. irdiler 160/8
bürken- -1- örtünmek. b.-ip 154/4	bütün -2- bütün, tam. b. 158/19, 189/4
büryān -4- [Ar.] kebab edilmiş. b. 222/14, 245/6 b. bolup 231/11, 259/19	büzürg-vār -1- [Far.] büyük, yüce, ulu. peder-i b.+ımdurlar 255/7
büt -19- [Far.] put. b. 264/2 b. kıldurup 264/1 b.+i 214/16	C cādū-ger -3- [Far.] büyücü, sihirbaz. c. 168/15 c.+dür 163/19

	c. iken-sizler 177/17		c.+ge 271/17
cādū-gerlik	-1- [Far.+Tr.] büyücülük, sihirbazlık. c. kılp 168/13		belā-yı c.+ge 271/16 c.+dın 152/7, 195/14, 198/3, 220/16, 220/17
cāfi	-2- [Ar.] cefa eden. sizni ʿāṣī vü c. 255/15 ʿāṣī vü c. 255/16		c.+dın kiçken Hāzret-i 146/4 c.+ım 196/12, 211/17, 212/20 c.+ım bile 172/4
cām	-5- [Far.] cam; kadeh, bardak. c. 242/4, 242/5 c.+nı 240/12, 241/17		c.+ım bolsa 151/14 c.+ım idinġ 196/6 c.+ımını alinġ 171/9
cāme	-1- [Far.] elbise. c. 183/9		c.+ımını hoşluġı 209/20 c.+ımını 212/3
cāmiʿ	-1- [Ar.] cami, mescid. mescid ü c.+ge 255/2		c.+ımġa 211/15, 211/16 c.+ımdın 213/2
cān	-43- [Far.] can; samimi, içten. c. 152/10, 169/19, 171/10, 228/14, 251/3 c. u dil bile 203/8, 205/14 c. u dil birle 200/17, 202/12 c. u dilimni 209/4 c. alġalı 171/4 c. birdiler 179/15 c. birmaġnı 171/12 c. birle 203/1, 265/15 c. bolup 209/15 c. ilter-min 195/18		c.+inġ 186/12 c.+ını 246/9 c.+larını 171/9 c.+larını 170/8, 200/4
		cān-dār	-1- [Far.] canlı, diri. hīç c. 148/9
		cānver	-8- [Far.] canlı, yaratık; canavar. c. 156/12, 185/14, 246/21 c.+ni 170/3, 170/7 c.+ler 170/9 c.+lerini 170/10, 170/11

cānverān -1- [Far., ç.] canlılar	c.+din 218/11
c. 187/6	şunça c.+ler 164/13
cāsūs -1- [Ar.] casus.	cehd -2- [Ar.] cehd, çok çalışmak.
c.+durlar 235/20	cidd ü c. bile 206/15
cāy -7- [Far.] yer, mevki.	cidd ü c. kıldı 207/10
c. 262/11	cehennem -1- [Ar.] cehennem.
c.+ğa 162/14	c.+dür 191/5
c.+din 193/13	cehl -1- [Ar.] cahillik, cehalet.
c.+inġ 265/18	c.+i kildi 175/14
c.+iġa 154/21	celāl -1- [Ar.] ulu, yüce.
c.+idin 169/7	c.+im 253/16
c.+idin turdı 230/1	cem^ç -6- [Ar.] toplama, bir araya
cebbār -2- [Ar.] büyük hükümdar.	getirme.
c.+ı 175/3	c. boldı 267/15
c.+larını 175/3	c. kıldı 156/18
cedel -2- [Ar.] tartışma.	c. kılgıy 255/11
c. 225/12	c. kılmak 204/2
c. kıldı 225/14	c. kılmaknı 204/3
cedy -1- Oġlak burcu.	c. kılıp 252/8
c. 181/10	cemā^ç a -3- [Ar.] cemaat, topluluk
cefā -4- [Ar.] cefa, eziyet.	cemā ^ç a c. bolup 252/13
kılgan c. 195/17	c. cemā ^ç a bolup 252/13
c. kılay-siz 185/20	c.+ge 252/14
c. vü cevır kılmaknı 221/10	cemāl -21- [Ar.] güzellik, yüz
c.+larıdın 197/3	güzelliġi.
cehālet -2- [Ar.] cehalet, bilgisizlik.	hüsn ü c. 179/17, 202/11

vişāl-i c. 223/14	c. müşkilleri 179/4
c.-i bā-kemāl 207/12	cem'iyet -1- [Ar.] cemiyet.
c.-i bā-kemālleridin 147/16	c.-i halk 181/5
c.-i cihān-ārālarını 179/16	cenāze -1- [Far.] cenaze.
c.-i cihān-ārāngızdur 258/3	namāz-ı c. 171/16
c. boluptur 263/12	ceng-gāh -1- [Far.] savaş alanı.
hüsñ ü c.+im 258/17	c.+ğa 176/11
hüsñ ü c.+imni 258/14	cennet -3- [Ar.] cennet.
hüsñ ü c.+iñg 257/20	c.+de 153/21
dīdār-ı c.+i bile 191/7	c.+deki 213/6
c.+in 168/11	kılgın c.+ini 173/13
c.+ini 218/12	cennetī -1- [Ar.] cennet ehli.
hüsñ ü c.+idin 199/21	c.+lerdür 260/19
c.+iñgiz 196/12	cerāhat -2- [Ar.] cerahat, irin.
c.+leri 199/17	c.+imge 245/13
hüsñ ü c.+leri 147/4	c.+leri 275/5
c.+lerini 180/5, 223/6	cesed -6- [Ar.] ceset.
hüsñ ü c.+lerini 151/7	c.-i mübāreklerini 256/20,
cemāllik -1- [Ar.+Tr.] güzellik, güzel	256/21
yüzlü.	c.+iñgni 177/13
c. 213/17	c.+leri 212/17, 212/18
cemī' -16- [Ar.] hep, bütün.	peygamberlerini c.+leri 253/9
c. 172/17, 178/13, 178/17,	cevāb -63- [Ar.] cevap, yanıt,
180/13, 192/2, 199/12, 214/6,	karşılık.
242/13, 242/15, 252/7, 252/11,	c. 149/6, 151/4, 154/16,
253/14, 257/14, 260/6, 270/10	170/11, 178/15, 178/17,

178/18, 178/20, 179/1, 179/2,
179/3, 184/1, 194/4, 204/21,
213/20, 218/15, 225/12, 232/3,
238/8, 240/2, 242/20, 246/14,
247/21, 249/4, 254/4, 260/5,
260/13, 260/15, 260/19, 273/14
onunçı c. 179/5
c.-ı dil-pezîr 232/7
c.-ı selâm birip 162/1
c. aytmadılar 191/3
c. birdi 171/11, 202/2, 235/18,
251/13
c. birdiler 164/8, 238/12
c. birmedi 258/15
c. birmediler 182/3, 182/4,
190/1
c. biripdürler 260/5
c. birür-min 204/5
c. birür-miz 186/20
c. birür-sizler 195/11c. birgey-
min 233/1
c. birsün 190/10
c. birgen 149/7, 156/1
c. birmeğan bolsa 156/2
c.+ım 246/3
c.+ın işitken 276/6

c.+ını 156/11
c.+ığa 228/8, 245/21, 257/5
c.+ıngızğa 228/10

cevâhir -6- [Ar.] cevher, kıymetli.

c. 210/7, 253/14

dürr ü c. 205/9, 210/6

c.+ler 183/3, 192/7

cevâhirât -2- [Ar., ç.] cevherler.

c.+dın 147/3

c.+lar 216/1

cevâhib -1- [Ar., ç.] taraflar, yanlar,
yönler.

eṭrâf u c.+din 160/16

cevherât -1- [Far.+Ar., ç.] cevherler.

c. bile 156/14

cevzâ -1- İkizler burcu.

c. irdi 181/10

cevr -1- [Ar.] cefa, eziyet.

cefâ vü c. kılmağnı 221/10

ceyb -1- [Ar.] yaka.

c.+de irdi 180/3

cezâ -5- [Ar.] ceza.

c. 242/20

c. birür-sin 263/18

c.+sı 230/3, 265/2

c.+sığa 226/7

cezm -1- [Ar.] kesme, sağlamlaştırma. c. boldı 184/7	cilā' -2- [Ar.] parlaklık. c. 218/5 āftāb u c. 218/2
cidd -2- [Ar.] gayret, çalışıp çabalama. c. ü cehd bile 206/15 c. ü cehd kıldı 207/10	civānlig -1- [Far.+Tr.] gençlik. c.+inġ 257/19
ciġer -2- [Far.] ciġer; çok sevilen. c.+im 196/6 c.+ini 220/21	civānmerdlik -1- [Far.+Tr.] cömertlik, yiġitlik. c. 260/7
ciġer-bend -1- [Far.] oġul. c.+leridin 249/3	cöne- -3- dönmek, yollanmak. c.-diler 236/15 c.-p 150/7, 195/4
ciġer-gūşe -1- [Far.] ciġer köşesi, sevgili. c.+lerim 184/16	cum'a -1- [Ar.] cuma, toplanma. c. 200/11
cihān -3- [Far.] dünya. hūrşīd-i c. 183/2 c.+nı 207/13, 207/14	cübbe -1- [Ar.] cüppe. c.+sidin 243/9
cihān-ārā -2- [Far.] dünyayı süsleyen. cemāl-i c.+ġızdur 258/3 cemāl-i c.+larını 179/16	cüdā -3- [Far.] ayrı, ayrılmış. c. 249/3 c. boldum 209/14 c. bolup 215/16
cihān-numā -1- [Far.] dünya atlası, dünyayı gösteren. c.+sıda 174/2	cüft -4- [Far.] çift, eş. c. 261/14, 274/11 c. boldı 230/11, 270/17
cihāzlik -1- [Ar.] ev eşyası, çeyiz. c. 252/16	ç
	çāder -6- [Sans.] çadır. ç. 162/20

	ç. kıldılar 154/2		ç.+lardın bolur-min 191/4
	ç.+ni 154/4, 253/18		ç.+larını 191/5
	ç.+i bile 214/16	çakır-	-1- çağırmaq, bağırmaq.
	ç.+leriga 253/18		ç.-ğan 230/6
çağır	-1- mavi hareli ela göz. közi ç. 249/5	çap-	-5- kesmek, parçalamak. taşka ç.-tılar 153/3
çağla-	-1- tahmin etmek, sanmak. ç.-dılar 252/14		ç.-salar 171/12 ç.-ğalı 211/1
çāh	-12- [Far.] kuyu, çukur. ç. 191/20 ç.-i Zemzemdür 156/12 ç.+nı 187/14, 191/15, 192/16 ç.+ke 240/15, 241/1, 248/16 ç.+da irdiler 192/13 ç.+dın 191/21, 240/15 ç.+ıdın 241/6		ç.-ıp 182/1 ç.-duğunu kılıp 251/18
		çāre	-3- [Far.] çare, tedbir. ç. yok 195/12, 203/7 ç. yokdur 190/5
		çarḥ	-1- [Far.] çark, tekerlek. ç.-i felek 183/7
çāk	-3- [Far.] çatlak, yırtık. ç. 216/18 ç. bolsa 216/17, 216/18	çarla-	-13- bağırmaq. ç.-pdur 174/4 ç.-dı 218/3, 218/5 ç.-ğay-min 218/1 ç.-ğıl 156/4 ç.-p 159/1, 159/13, 209/8, 210/4, 212/10, 222/6, 229/16 ç.-ğanıdın 219/12
çaқ-	-1- çakmak. ç.-ğan dik 218/6		
çāker	-1- [Far.] hizmetçi, kul. ç. ü bende 221/19	çarlat-	-4- çağirtmek, bağirtmek. ç.-ıp 221/12, 224/4, 224/16, 258/5
çaқıl-	-1- çakılmak. ot ç.-dı 197/7		
çaқımçı	-2- laf taşıyan, dedikoducu.		

çārsū -1- [Far.] çarşı, dört yol, dört taraf. ç.+da 225/15	ç. dikdürler 205/2 ç.+nı 173/10 ç.+lardın 173/10
çehārmīh -1- [Far.] çarmih. ç. kılp 216/10	çerm -1- [Far.] insan ve hayvan derisi. ç. 161/18
çeke -1- alnın iki yanı. ç.+leride 180/2	çeşme -8- [Far.] çeşme, musluklu su haznesi. ç. 148/3, 148/10, 199/1, 275/4
çekmen -1- el dokuması kaşgar paltosu. ç. 220/7	ç.+din 199/3 ç.+ni 199/1, 199/3 ç.+lerni 278/16
çekürtige -1- çekirge. ç. bolup 275/20	çıda- -5- dayanmak, tahammül etmek. ç.-mağanıdın 221/8 ç.-may 202/12 ç.-may kıçkırsun 221/8 ç.-ya'lmay 274/5 ç.-'lmaslar 272/2
çemen -2- [Far.] çimen, yeşil kısa otlar örtülü yer. ç.+lerde 183/5, 183/7	
çend -3- [Far.] kaç, kaça, birkaç. her ç. 199/15, 206/9, 268/17	
çendān -6- [Far.] o kadar, o denli. ç. 172/7, 221/7, 247/12, 251/5, 278/9	
çengāl -1- [Far.] çatal; pençe. ç.+ıga 241/9	çık- -116- çıkmak, belirlemek. ç.-adur 199/2 ilgeri ç.-adur-min 158/5 ç.-ar-sin 215/9 ç.-ar 261/3 ç.-ğandur 237/10 ç.-ıpdurlar 180/20
çep -1- [Far.] sol. ç. 208/2	
çerāğ -5- [Far.] fitil, mum. ç. 173/9 ç. dik 201/17	

ç.-tım 248/16, 248/17
alıp ç.-tım 216/4
ç.-dı 268/3
ç.-tı 155/1, 181/15, 207/20,
227/2, 227/3, 237/9, 238/1,
239/17, 256/5, 263/7, 263/13,
265/13, 267/16, 270/16
alıp ç.-tı 150/2
kavlap ç.-tı 215/20
ç.-tılar 150/1, 165/3, 165/18,
167/16, 169/5, 171/10, 200/1,
215/19, 216/16, 221/5, 231/16,
278/17
kan ç.-adılar 147/1
ç.-ğaylar 255/13
ilgeri ç. 158/7
ç.-ğıl 169/4
ç.-sun 221/4, 267/16
ç.-ıng 168/20, 277/12
ç.-ınglar 252/12
karşu ç.-ınglar 176/3
karşu ç.-sunlar 176/2
ç.-sa 239/14, 239/15
ç.-ıp 155/5, 155/18, 156/6,
158/6, 158/16, 161/4, 167/8,
167/12, 169/9, 181/14, 184/20,
186/19, 188/16, 190/7, 198/10,
199/3, 199/4, 199/14, 208/7,
215/18, 217/5, 221/2, 231/11,
239/9, 243/2, 249/11, 250/6,
250/8, 254/9, 255/20, 264/10,
268/3, 269/17, 269/20, 270/21,
279/1
ot ç.-ıp 258/11
sular ç.-ıp 200/7
yügürüp ç.-ıp 149/17
ç.-ıp kitken 254/14
ç.-ıp kitti 254/13
ç.-ıp kittiler 191/1
ç.-ıp oturup 275/7
ç.-magünçe 188/12
ç.-ğan 267/3
ç.-ğan nimerseleleri 237/21
zindāndın ç.-ar irdim 229/14
ç.-ar irdim 228/18
ç.-ar irdi 182/11, 243/9, 271/1
su ç.-mas irdi 200/6
ç.-ar imiş 241/6
ilgeri ç.-ar bolsañg 158/6
ç.-maslar 207/21, 208/1
ç.-madı 149/7, 177/1, 181/14,
243/14, 243/16

	sağal ç.-mağ 157/21		ç. 164/19
	ç.-mağnı 228/17		ç.+ları bolsa 187/9
çıkar-	-34- çıkarmak.	çiçek	-1- çiçek
	ç.-ur-min 157/14		ç.+ler 183/1
	ç.-ur-sin 230/21	çihre	-1- [Far.] çehre, yüz.
	ç.-ur 228/20		ç.-i 'âlem-ârâlarından 147/17
	ç.-urlar 225/15	çiraylığ/ık/ik	-19- güzellik, yakışıklılık.
	ķavlap ç.-dım 267/21		ç. 174/6, 249/9
	ç.-dınğ 153/12, 265/4		ç. boldılar 147/4
	ç.-dı 200/9, 239/3		ç.(çiraylık) 172/7
	ç.-dılar 248/18, 253/20, 265/10,		ç.(çiraylık) 161/6, 161/16,
	266/20, 271/3		162/18, 162/19, 163/3, 212/21,
	ç.-ğıl 155/12, 168/1		249/10, 249/13
	ç.-alik 164/21		ç.(çiraylık) bolupdur 213/15
	ç.-sam 223/18		ç.(çiraylık) ir-di 213/16, 235/17
	ç.-ıp 154/9, 167/18, 185/16,		ç.(çiraylık) irdiler 179/19,
	187/15, 225/7, 239/2, 248/7,		182/12
	266/16, 266/17		ç.(çiraylık) kördüm 249/13
	ç.-ıp bolmas 204/2	çirig	-6- asker, ordu.
	ç.-ğalı 192/1		ç. 177/15, 177/16, 266/12
	ç.-ğan 260/9		ç. bolmağay 177/15
	ç.-mas 230/18		ç. yığılıpdur 175/18
	ç.-mañğ 181/3		ç.+i 262/6
	yoldın ç.-masunlar 162/4	çirmaş-	-2- birlikte dönmek, sarmak ya
	ķan ç.-masam 146/11		da bükmeκ.
çıyan	-2- çıyan.		ç.-ıp 227/7, 228/9

çokman -1- iri toparlak başlı kalın
çomak.

ç. birle 264/10

çökür- -1- çöktürmek.

ç.-üp 149/21

çöl -2- çöl.

ç. 198/15

ç.+de 148/9

çöri -6- kadın köle.

ç.+si 204/19

ç.+leri 266/14

ç.+lerin 179/14

ç.+lerini 233/20

ç.+leriñiz 270/4

ç.+leriğa 270/3

çukur -2- çukur.

ç.+lar 233/4

ç.+larını 233/4

çuvâl -5- [Far.] çuval.

ç.+larını ağızını 236/6

ç.+larığa 236/2

ç.+larımızğa 236/19

ç.+larıñızğa 237/10

ç.+larıñızdın 237/9

çü -1- [Far.] gibi.

ç. 196/16

çün -3- [Far.] için; gibi, nasıl.

ç. 202/18, 207/4, 208/10

çünançi -4- [Far.] o şekilde, öyle.

ç. 237/14, 247/2, 278/3, 279/1

çünki -2- [Far.] şundan dolayı.

ç. 193/20, 261/7

çürü/ü- -3- çürümek.

ç.-di 257/3

ç.-ğan(çürüğan) süñgek 169/18

ç.-mes 257/3

D

dağ -1- dağ.

d. 211/16

dāhil -2- [Ar.] dahil, mensup.

d. boldılar 234/6

d. bolup irdiler 200/7

dağl -2- [Ar.] girme, karışma, nüfuz
etme.

d. kılmadılar 273/9

d. kılmañlar 167/19

daķika -1- [Ar.] dakika, bir saatlik
zamanın altmışta birlik dilimi.

d. 213/3

dām -1- [Far.] tuzak, kapan, puslu.

d.+ımğa 211/21

dāmād	-1- [Far.] damat, güveyi. d. kılamakğa 202/19		d. kılnıĝ 163/9, 262/8 d. kılp 164/13, 277/6
damolla	-2- [Far.] öğretmenlerin büyüğü. d. 270/10 d.+sı birle 270/9	def	-4- [Ar.] def etme, kovma. d. bolĝan bolmaĝanı birle 271/18 d. bolsa 198/8 d. kılgay 198/5 d. kılsa 271/17
dān	-2- [Far.] tane. d.-ı buĝday 227/7		
dānā	-3- [Far.] bilgili, alim. d. 162/15, 228/4 d. irdi 205/15	defn	-1- [Ar.] mezara gömme. d. kıldılar 171/17
dāne	-2- [Far.] tohum. d. 205/19 d.+si 227/5	deh-yek	-1- [Far.] onda bir; öşür vergisi d. 148/19
dāstān	-1- [F.] destan, epepe, hikaye. d.+lar 183/5	delālet	-1- [Ar.] delalet, yol gösterme. d. kılp 220/6
da'vā	-3- [Ar.] dava, mesele. d.-yı peygamberlikni 278/11 d. kılpur-sin 278/11, 278/12	delil	-1- [Ar.] delil, kanıt. d. birle 214/13
da'vet	-10- [Ar.] davet, çağırma, çağrı. d. kıldılar 164/15 d. kılpur 264/8 d. kılsa 233/1 d. kılgıl 177/19 d. kılsun 177/9, 177/21	delv	-3- [Ar.] kova. d. 181/10 d.+ni 192/21, 193/3
		dem	-11- [Far.] soluk, nefes, zaman d. 196/6, 269/17, 270/2 d. salıp 188/5 d. urdı 269/20, 270/3, 270/16 bu d.+gaça 147/4 d.+imni 245/9 d.+imde 232/9

her d.+i 261/19	d.+sini 156/7, 156/9
dendâne -1- [Far.] diş tanesi; tarak, çark. d. 173/18	dergâh -6- [Far.] tekke; makam, huzur, kat.
der-^çazb -1- [Ar.] azarlama, çıkışma. d. boldılar 239/21	d.-ı Hâzret-i ilâhîğa 225/21 mağbûl-ı d. boldı 169/8
derd -13- [Far.] dert, gam, keder, kasavet. d. 211/15, 223/4 d.-i firâkıını 242/7 d.-i firâkı 220/21 d.-i firâkıda 245/4, 249/16 d.-i firâkıdın 191/18 d.-i firâkıñgızda 259/18 d.+ni 202/14 d.+din 173/6 d.+im 272/3 d.+imni 269/2 d.+in 211/16	d.-ı ilâhîge 274/11 Hâk sühbânehu ve ta'âlânı d.+ığa 219/12 d.+ıge 259/21 d.+ıñgda 150/21
derd-nâk -2- [Far.] dertli, tasalı, kaygılı. d. boldı 197/9 âh-ı d. urup 196/19	der-güş -4- [Far.] kulağında. d.-ı muraşsa ^ç -püş 181/6, 206/8, 235/9, 235/10
derece -9- [Ar.] derece, basamak. d. 189/18, 248/10, 278/15 yüz d. 200/14 d.-i ^ç âlîge 248/16 d.+de irdi 248/1	der-hâl -19- [Far.] hemen, şimdi. d. 158/19, 177/5, 190/11, 197/21, 198/6, 207/8, 215/5, 221/15, 226/2, 229/14, 249/17, 253/3, 257/17, 260/21, 262/17, 263/4, 271/14, 277/11, 279/13
	deriçe -1- [Far.] pencere, küçük kapı. d.+leridin 253/13
	dervâze -6- [Far.] kapı, kale kapısı. d. 173/18 d.+din 237/12, 237/13, 237/14 d.+si 173/18
	derviş -2- [Far.] Allah için yoksulluğu

kabullenen kimse; ihtiyar, ihtiyaç sahibi. d.-i dil-rîş 219/21 d.+lerğa 258/15	destür -1- [Ar.] izin. d. birdiler 165/18
deryâ -20- [Far.] deniz. d. 187/6, 196/8, 199/8, 199/10, 265/10, 265/21, 266/21 mâhîyân-ı d. 187/5, 196/19 mâhîyân-ı d. yığlaşur irdiler 189/15 d.-yı Nîlni 227/2 d.+nı 199/7 d.+ğa 189/11 d.+dın 227/2, 261/3 d.+sını 200/6 d.+sığa 201/16, 261/3, 261/5 d.+larnı 181/6	devâ -4- [Ar.] ilaç, çare. d. bolur 272/10 d. bolmas 272/10 d. kılayın 272/8 d.+sı 272/10 devât -1- [Ar.] divit. d. u kalem tilep 205/18 devlet -18- [Ar.] devlet. d. 158/15, 239/3, 273/14 d. ü sa' âdet bolğay 236/4 d. ü ' izzetni 211/10 baht u d. 210/19 tâc u d. 200/17 d. birğül 159/2 d.-i ebedî 238/11 d.+dür 211/11 d.+ni 210/19 d.+de 272/4, 273/2 d.+ke 231/21 d.+i 159/3 d.+ini 224/8, 224/11 tâc u d.+leridin 164/18
destâr -4- [Far.] sarık. d. 237/17 d.+larnı 182/6, 243/8	
destârlık -1- [Far.+Tr.] sarıklı. d. 252/20	
dest-būs -1- [Far.] el öpme. d. kılayın 214/3	
deste -1- [Far.] deste, demet. d.+si 258/9	dıraht -7- [Far.] ağaç. d. 180/14, 220/10

d.+nı 241/15, 278/17	d.-p iken-siz 245/18, 253/2
d.+dın 180/17	d.-p-siz 246/2
d.+lar 200/8	d.-pdürler 148/6, 154/1, 154/5,
d.+larını 200/7	158/2, 165/15, 169/13, 169/16,
dıraht-zâr -1- [Far.] orman.	179/7, 180/13, 181/11, 187/19,
d. 278/1	191/12, 192/5, 199/5, 199/14,
di- -1228- demek, söylemek.	200/8, 205/4, 209/1, 212/18,
d.-ydür 150/15, 152/2, 240/13,	215/11, 219/13, 242/16,
240/15, 240/16, 240/20,	244/15, 246/16, 247/5, 248/2,
240/21, 241/3, 241/5, 241/8,	249/19, 250/7, 251/10, 276/1
241/10, 241/12, 241/13,	d.-dim 218/21
241/14, 241/16, 241/18,	d.-di 146/14, 149/7, 149/8,
241/19, 241/21, 242/1, 242/6	149/12, 149/17, 150/3, 150/17,
d.-r-min 232/11	151/3, 151/12, 151/13, 151/16,
d.-r-sin 169/19, 195/7, 211/15,	151/20, 152/7, 153/9, 156/16,
213/5, 242/9, 242/12, 242/13,	157/17, 159/6, 159/13, 160/18,
264/15	161/3, 163/18, 163/20, 168/1,
d.-r müsin 187/1, 242/8	170/3, 172/4, 174/4, 174/5,
d.-r 228/1	174/10, 174/19, 175/6, 175/9,
d.-r-miz 193/6, 264/5	175/14, 175/15, 176/17, 177/7,
d.-r-siz 152/5	177/11, 177/18, 178/4, 178/13,
d.-r-siz 202/21	182/21, 186/1, 186/13, 186/21,
d.-r-sizler 220/18	187/2, 187/21, 190/11, 190/20,
d.-rler 178/16	191/5, 191/7, 191/19, 191/21,
d.-p min 150/17	192/3, 192/9, 192/11, 193/16,
d.-pdür 171/13	193/19, 194/1, 194/13, 197/17,

198/12, 199/3, 199/12, 200/13,
201/12, 202/1, 202/8, 203/4,
203/7, 203/20, 204/5, 204/11,
205/17, 205/21, 206/5, 206/19,
206/21, 207/3, 207/11, 207/16,
208/1, 208/5, 208/6, 208/15,
209/5, 209/11, 209/19, 210/10,
210/12, 210/16, 210/19,
211/11, 211/20, 211/21, 212/2,
212/14, 213/3, 214/3, 214/17,
216/6, 216/7, 216/10, 216/14,
216/16, 216/18, 216/19,
216/20, 217/3, 217/7, 217/11,
218/2, 218/5, 218/6, 218/15,
219/1, 219/2, 219/20, 220/5,
221/3, 221/4, 221/9, 221/12,
221/13, 222/7, 222/8, 222/10,
222/11, 222/12, 222/19, 224/1,
224/3, 224/12, 224/13, 224/15,
224/16, 224/18, 225/6, 225/12,
225/17, 226/2, 227/10, 227/21,
228/3, 228/7, 228/11, 229/1,
229/15, 230/7, 230/9, 230/12,
230/14, 231/5, 232/8, 232/11,
232/18, 233/3, 233/10, 236/12,
238/9, 238/17, 239/5, 241/7,

241/10, 241/13, 241/16,
241/20, 242/5, 243/17, 246/20,
249/9, 249/14, 250/10, 250/12,
250/13, 250/14, 251/2, 251/4,
252/17, 252/20, 253/1, 253/3,
253/17, 254/20, 256/1, 256/8,
256/13, 256/16, 256/17, 257/5,
257/15, 258/1, 258/2, 258/3,
258/7, 258/10, 258/16, 258/18,
258/20, 259/16, 259/19, 260/1,
260/13, 262/12, 262/14, 263/3,
263/16, 263/18, 263/20, 264/1,
264/2, 264/5, 264/8, 264/10,
264/12, 264/13, 264/14,
264/16, 264/17, 264/20, 265/3,
265/5, 265/6, 265/8, 265/9,
265/16, 265/17, 265/18,
265/19, 265/20, 266/1, 266/5,
266/6, 266/7, 266/9, 266/10,
267/6, 267/7, 267/18, 267/21,
268/5, 268/6, 268/19, 268/21,
269/15, 270/7, 270/14, 271/8,
271/14, 271/17, 272/9, 272/11,
272/13, 272/16, 272/19,
272/21, 273/2, 273/8, 273/13,
274/1, 274/2, 279/5

d.-diler 146/21, 147/2, 147/8,
148/4, 148/12, 148/14, 148/17,
149/8, 149/10, 149/13, 149/17,
149/19, 149/20, 150/16, 151/1,
151/6, 151/13, 151/14, 151/17,
151/18, 151/19, 152/2, 152/9,
152/18, 152/20, 153/5, 153/17,
153/18, 155/17, 156/17,
157/14, 157/21, 158/7, 158/15,
158/19, 159/3, 159/6, 159/8,
159/10, 160/1, 160/16, 161/10,
161/16, 162/5, 162/6, 162/8,
162/9, 162/20, 163/8, 163/13,
163/19, 164/3, 164/7, 164/14,
165/1, 165/8, 165/10, 165/14,
165/15, 165/21, 166/4, 166/7,
166/9, 166/13, 166/18, 166/21,
167/12, 167/17, 167/19, 168/3,
168/10, 168/17, 168/18,
168/19, 170/10, 171/5, 171/6,
171/9, 172/2, 172/5, 173/7,
174/21, 175/1, 175/9, 175/20,
176/4, 177/6, 177/10, 177/20,
181/3, 181/9, 181/20, 182/16,
183/11, 183/17, 183/18,
183/21, 184/10, 184/11,
184/13, 184/17, 184/19,
186/10, 186/18, 187/6, 187/18,
188/12, 189/21, 190/5, 190/7,
190/9, 190/10, 191/6, 192/1,
192/18, 192/21, 193/10,
193/15, 193/16, 193/17,
193/18, 193/21, 194/9, 194/17,
194/18, 198/19, 198/21,
203/16, 204/9, 206/20, 206/21,
207/7, 207/9, 208/6, 208/14,
208/18, 208/19, 209/6, 209/11,
209/18, 209/20, 210/6, 210/11,
210/14, 210/17, 210/20, 211/5,
212/15, 212/16, 212/17,
212/20, 213/1, 213/5, 213/10,
214/19, 216/9, 216/12, 216/13,
216/15, 217/2, 217/10, 218/13,
219/4, 219/7, 219/12, 220/18,
221/15, 221/17, 222/7, 222/8,
222/9, 222/15, 222/16, 222/18,
222/21, 223/3, 223/10, 225/9,
225/13, 225/18, 225/21, 226/8,
227/12, 229/13, 230/18, 231/9,
231/13, 232/1, 232/6, 232/10,
232/13, 234/2, 235/4, 235/6,
235/13, 235/14, 235/16,

235/19, 235/21, 236/1, 236/3,
236/10, 236/13, 236/21, 237/1,
237/3, 237/4, 237/8, 237/19,
238/1, 238/3, 238/4, 238/15,
238/18, 238/20, 239/5, 239/6,
239/8, 239/12, 239/14, 239/16,
239/21, 240/2, 240/13, 240/15,
240/16, 240/20, 240/21, 241/4,
241/5, 241/6, 241/8, 241/9,
241/10, 241/11, 241/12,
241/13, 241/14, 241/15,
241/16, 241/17, 241/18,
241/19, 241/21, 242/3, 242/4,
242/9, 242/19, 243/4, 243/12,
243/16, 244/2, 244/8, 244/15,
244/17, 244/18, 245/9, 245/18,
246/10, 246/13, 247/4, 247/7,
247/8, 247/16, 247/17, 247/18,
247/21, 248/6, 248/8, 248/14,
248/15, 249/1, 249/9, 249/11,
250/20, 251/21, 252/1, 253/7,
253/8, 253/9, 254/9, 254/15,
254/20, 255/6, 255/8, 255/10,
256/4, 257/5, 257/6, 257/17,
258/4, 258/17, 258/18, 258/19,
258/20, 259/1, 259/13, 260/5,

260/18, 261/2, 261/4, 262/8,
262/14, 262/17, 263/10, 265/3,
266/20, 269/19, 270/1, 270/5,
270/20, 271/12, 271/18, 272/4,
273/11, 274/12, 274/13,
274/15, 275/1, 275/2, 275/9,
275/13, 275/16, 275/18,
276/12, 277/5, 277/8, 277/11,
277/15, 277/21

d.-gey-sin 149/9

d.-gey 242/12, 242/14, 255/17

d.-geyler 219/20, 242/12,
242/13, 255/16

d.-gil 201/10, 207/7

d.-sün 191/18

d.-ngler 201/6, 201/7

selâm d.-ngler 195/12

d.-sünler 162/5

d.-sem 244/17, 268/18

d.-señg 268/13

d.-se 205/14, 229/12, 263/4

d.-sek 182/16, 190/6, 239/12

d.-señgiz 190/6

d.-seler 174/15, 272/19

d.-p 146/2, 146/11, 146/13,
146/16, 147/11, 147/20,

147/21, 148/9, 148/10, 148/11,
148/13, 149/5, 149/6, 149/10,
149/13, 149/16, 149/18, 150/2,
150/6, 150/7, 150/18, 150/19,
150/20, 150/21, 151/4, 151/21,
152/15, 152/17, 153/1, 153/7,
153/8, 153/10, 153/11, 153/12,
153/15, 154/8, 154/10, 154/13,
154/14, 155/1, 155/3, 155/7,
155/8, 155/13, 155/16, 155/18,
156/1, 156/2, 156/4, 156/18,
157/8, 157/12, 158/5, 158/6,
159/1, 159/11, 159/12, 159/14,
159/17, 159/21, 160/6, 161/4,
161/17, 162/1, 162/9, 162/16,
163/5, 163/13, 163/16, 164/15,
165/4, 165/6, 165/20, 166/2,
167/9, 167/11, 168/15, 169/3,
169/10, 170/10, 170/12,
170/13, 170/14, 171/6, 171/19,
172/1, 172/3, 172/11, 172/12,
172/21, 173/14, 173/20,
174/10, 174/18, 175/8, 175/12,
175/13, 176/6, 176/19, 177/20,
178/13, 179/5, 179/15, 179/21,
181/21, 182/3, 182/7, 182/20,
182/21, 184/1, 185/3, 185/7,
185/8, 185/15, 185/18, 186/4,
186/6, 186/11, 186/16, 186/19,
187/4, 187/7, 187/10, 187/14,
188/17, 188/18, 188/19,
188/21, 189/3, 189/8, 189/14,
189/19, 189/20, 190/16,
190/17, 190/18, 190/21, 191/1,
191/2, 191/9, 191/14, 192/2,
193/6, 193/12, 193/15, 193/19,
194/2, 194/14, 195/1, 195/3,
195/7, 195/13, 195/16, 195/18,
196/4, 196/15, 196/19, 197/3,
197/5, 197/7, 197/13, 197/19,
197/21, 198/8, 198/15, 198/16,
199/6, 199/8, 199/9, 199/21,
200/2, 200/13, 201/4, 201/11,
201/15, 201/18, 201/21, 202/2,
202/7, 202/17, 202/21, 203/1,
203/3, 203/7, 203/15, 203/17,
203/21, 204/3, 204/4, 204/8,
205/10, 205/14, 206/2, 206/12,
206/13, 207/4, 207/19, 207/21,
208/5, 208/19, 209/13, 210/1,
210/8, 211/4, 211/12, 211/18,
212/3, 213/12, 213/13, 214/16,

215/2, 215/6, 215/13, 215/14,
216/6, 217/5, 217/14, 217/19,
219/9, 219/15, 220/2, 220/9,
221/2, 221/11, 222/1, 222/6,
222/10, 222/11, 222/15,
222/19, 222/20, 223/1, 223/6,
223/17, 223/19, 224/9, 224/18,
224/20, 225/3, 225/14, 226/15,
228/2, 228/14, 228/17, 229/18,
230/1, 230/19, 233/1, 233/7,
233/8, 233/17, 234/16, 234/18,
236/2, 237/4, 237/12, 237/17,
238/1, 238/5, 238/6, 238/9,
238/11, 238/14, 238/19, 239/7,
239/16, 240/8, 240/9, 240/11,
240/15, 241/2, 241/4, 242/1,
242/2, 242/20, 243/6, 243/14,
243/15, 243/21, 244/4, 244/6,
244/13, 244/14, 244/20,
245/12, 245/13, 245/19, 246/6,
246/8, 246/20, 247/1, 247/3,
247/11, 248/11, 248/17, 249/2,
249/6, 249/8, 249/14, 249/17,
250/2, 250/4, 250/6, 250/9,
250/11, 250/12, 250/17,
250/18, 251/2, 251/11, 251/12,

251/13, 251/18, 252/5, 252/12,
252/17, 252/19, 252/21, 253/4,
253/16, 254/11, 254/14, 255/4,
255/14, 256/11, 256/16, 257/3,
257/17, 258/14, 259/9, 260/19,
261/7, 261/14, 262/6, 262/14,
262/16, 264/15, 264/18,
264/19, 266/11, 266/17,
266/19, 267/3, 267/4, 267/6,
267/9, 267/12, 267/14, 267/16,
268/2, 268/11, 268/18, 268/20,
269/2, 269/11, 269/16, 270/7,
270/12, 270/15, 271/3, 271/15,
271/20, 272/5, 273/5, 274/6,
274/10, 274/20, 275/11,
275/15, 276/4, 276/5, 276/17,
276/20, 277/19, 278/9, 278/13,
278/20, 279/12

d.-p turup kaldı 243/19

d.-p bolmadı 269/6

d.-gen 148/13, 148/21, 159/19,
159/20, 160/7, 160/8, 169/11,
170/16, 170/17, 172/8, 172/12,
172/13, 180/2, 192/6, 197/19,
198/7, 202/7, 203/4, 203/6,
216/13, 239/10, 254/1, 273/4

d.-gen bir 249/4	167/18, 171/3, 185/12, 200/15,
d.-gen kızını 170/17	201/7, 203/14, 205/13, 219/5,
d.-gen kuşını 157/1	219/17, 220/16, 223/8, 241/18
d.-gen murādīngğa 203/6	d.-mes-min 230/21
d.-gen oğlumnu 245/10	d.-mediŋler mü 190/21,
d.-gen oğluŋ 250/14	208/17
d.-gen sūdā-gerler 148/7	d.-megil 262/17
d.-gen üçün 182/4	d.-meŋler 201/5
d.-genimde 225/11, 245/10	d.-mesem 201/13
d.-geni 241/4	d.-ya'lmay 219/19
d.-genlerini 240/10	d.-mağ 166/1
d.-p irdim 216/4, 216/7, 230/4,	d.-mağ bolur 172/15
249/12, 251/16	d.-mek 278/2
d.-meseler irdi 148/5	ança d.-mek 184/18
d.-p irdi 185/17, 193/9, 198/5,	d.-mek bolur 148/5, 163/14,
201/16, 210/5, 253/5	188/9, 278/2, 279/5
d.-r irdi 257/9, 257/10, 259/7	d.-mekni 245/8
d.-p irdiŋiz 192/1, 249/13	d.-mağnı 263/3
d.-p irdiler 166/9, 190/1, 191/1,	d.-mekğa 178/14
194/5, 197/5, 197/16, 201/10,	d.-mekke 260/14
201/14, 207/8, 217/1, 218/16,	dīdār -4- [Far.] yüz, çehre; görme,
222/11, 234/5, 241/3, 244/19,	görüşme, karşılaŝma.
271/10	d.-ı cemāli bile 191/7
d.-p irdiler 149/6, 184/6,	d.+ını 279/12, 279/13
221/17, 253/1	sini d.+ıŋ bile 209/21
d.-r irdiler 154/7, 156/21,	dīde -3- [Far.] göz.

d.+din 196/11	dürr-i yegâne d. 222/1
d.+lerim 196/10	evvelği d. 267/1, 275/6
d.+lerimdin 196/5	gül d. 220/20, 245/5
dihkân -1- [Far.] köylü, toprak sahibi.	içideki d. 244/5
d. 270/2	kebâb bolğan balıg d. 279/1
dihkânçilik -3- [Far.+Tr.] çiftçi, toprakla	kıızlarıñg d. 167/20
uğraşan.	ķoy d. 245/3
d. kıılur irdiler 161/21	könğlideki d. 223/15
d.+ni 232/13	ķurğaşun d. 196/3
d.+ğa 158/11	küldürleğan d. 169/9
dik -68- gibi.	min d. 212/21
d. 201/4, 263/15	oğul d. 253/15
âftâb d. 196/4	oķ d. 201/17, 245/5
arķası d. 158/18	sım-âb d. 196/3
âşkârâ bolğu d. 191/13	sözlegü d. 215/21, 218/18
at d. 154/20	sözlegün d. 200/18
ayrılğu d. 150/13	tavşı d. 158/18
bâd u şarşar d. 253/6	ķāvus-mest d. 200/20, 212/9
bâğları d. 160/12	tişi d. 227/4
bir d. 176/10, 234/6	tügme d. 201/17
bizler d. 278/10	yay d. 201/17, 245/5
burnı d. 227/4	yıldaki d. 160/15
büstân d. 188/6	yibergen d. 278/3
buyurğan d. 173/16, 237/14	za ^c ferân d. 162/7, 220/20,
çaķğan d. 218/6	245/5
ķerâg d. 201/17	zehre d. 146/9

Zelīhā d. 213/17	d. 181/19
arçası d. boldı 152/19	ferzend-i d. 181/18
helāk bolġu d. boldı 211/15	dīlber -1- [Far.] gönlü alıp götürən, güzel kız.
közi d. boldı 271/1	d.+im 196/6
aytken d. bolup 272/17	dil-h̄āh -1- [Far.] gönül isteġi, gönül dileġi.
imgen d. bolup 215/12	d.+im 209/16
ķalkān d. bolup 174/2	dil-ħarīdār -1- [Far.] gönül alıcı.
yolunġan ķuķ d. bolur-sin 215/1	be-cān u d. bolur irdi 201/1
Eyyūb d. bolur-sizler 271/8	dil-nüvāz -1- [Far.] gönül okķayan.
bir d.+dür 174/6	pādiķāh-ı d.+ımızsız 255/5
ķerāġ d.+dürler 205/2	dil-pezīr -1- [Far.] gönlü razı eden, kalbin kabul ettiġi.
rüsvā bolġu d.+dür-min 219/19	cevāb-ı d. 232/7
aķılġan gül d. irdi 214/4	dil-rīķ -1- [Far.] yüreġi yaralı, dertli. dervīķ-i d. 219/21
aytkenleri d. ķıldılar 151/6	dimāġ -3- [Ar.] beyin, akıl, ķuur. d.+ı 180/4
āvāzı d. ķılıp 158/20	d.+ımnı 250/17
aytkenleri d. ķılıp 233/8	d.+larıġa 250/16
un d. ķılır 241/9	dīn -7- [Ar.] din, ķeriat. d.+de 266/5
dil -9- [Far.] gönül, yürek, kalp. be-cān u d. 206/2, 224/7	d.+im 266/6
cān u d. bile 203/8, 205/14	d.+imniġ 267/21
cān u d. birle 200/17, 202/12	d.+iġ 266/6
d.+im 196/5	
cān u d.+imni 209/4	
d.+ide 206/3	
dil-bend -2- [Far.] gönül baġlayan.	

	d.+ide irdiler 276/12		d.+dın 154/21
	d.+idür 266/6		d.+ımı 211/8
diñg	-1- denk, benzer krş. teñg		d.+ığa 212/5
	d. 167/21		d.+ıdın 155/1
diñgiz	-1- deniz.		bir d.+ıdın 155/1
	d.+deki 267/5	diyār	-1- [Ar.] memleket, ülke.
dirhem	-3- [Ar.] dirhem, gümüş para.		d.+ıda 196/17
	d. 195/1	dost	-17- [Far.] dost.
	d.+ğa 195/1		d. 171/8
	d.+din 194/1		d. tutadur 219/11
diriğ	-2- [Far.] esirgemek; eyvah, vah.		d. tutar irdiler 225/2
	d. 212/3, 234/16		d. u yārımğa 152/13
div	-3- dev.		d.+min 150/15
	d.-i mel'ün 160/21		d.+ğa 171/8
	d.+ni 160/19		d.+um 189/10, 193/11, 253/16, 255/17, 279/10
	d.+lerni 272/16		uluğ d.+um 151/5
divān	-1- [Ar.] divan, meclis.		d.+uñgnı 189/17
	d.+ıdın 245/8		d.+ımı 151/11
dīvānelik	-1- [Far.+Tr.] delilik, budalalık.		d.+lar 208/11
	d. 202/17		d.+larım 218/4
			d.+raqdur mu 277/4
dīvār	-11- [Far.] duvar.	dostluq	-2- [Far.+Tr.] dostluk.
	d. 155/3, 155/5		d.+ı 150/17
	d. örür irdiler 154/20		d.+ımı 150/17
	d.+ğa 212/13, 221/7	du'ā	-74- [Ar.] dua.

d. 155/11, 187/21, 207/6, 207/13, 223/7, 245/17, 246/2, 246/5, 252/6	d.+nı 159/4, 162/16, 187/21, 188/4, 204/13, 226/14, 226/15, 226/18
d.-yı hayr kıldılar 207/9	d.+ğa 206/12
d. alay 251/2	d.+da 207/7
d. alıpdur 208/19	d.+dın 251/4
d. birle 205/3	d.+sı 249/17
d. kılay 158/15, 251/3	d.+sını 269/2, 274/18
d. kılayın 252/5	d.+sını alayın 250/2
d. kılay-min 191/6	d.+lar 209/3
d. kıldı 232/4, 249/15, 269/2	d.+ları 157/21, 197/21, 206/13, 251/4, 260/21, 277/11, 278/14
d. kıldılar 150/2, 150/6, 155/10, 159/2, 175/20, 184/21, 185/3, 190/9, 191/8, 197/21, 207/16, 208/15, 251/4, 258/18, 260/19, 278/14	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın d.+ları 204/18
d. kıldım 159/6	d.+ların 159/4
d. kılganlarını 150/8	d.+larını 204/16, 208/16
d. kılgay-siz 152/14	du‘ā-bāzlik -1- [Far.] hile, dalavere.
d. kılıng 159/9	d. kılp 244/3
d. kılp irdiler 208/9	dūzah -13- [Far.] cehennem.
d. kılp 208/13	d. 212/21
d. kılsalar 207/15	d.+nı 164/18, 169/12, 277/10
d. kılsaᅇgız 204/11, 208/15	d.+ge 242/16
d. kıurlar 207/14	āteş-i d.+ge 185/18
d. kılurnı 204/12	d.+ka 169/11, 220/3
	d.+da 278/7
	d.+dın 231/15, 255/17, 279/11

	beliyyet-i d.+dın 220/2		d.+ni 224/12
dü-gāne	-1- [Far.] çift, ikiz.		d.+ğa 176/1
	d. 252/7		d.+ler 208/12
dünyā/e	-14- [Ar.ö.i.] dünya, dünyalık.		d.+lerğa 204/10
	d. 155/16, 260/10	düşmenlik	-4- [Ar.+Tr.] düşmanlık.
	(dünye) d. 207/19, 207/21,		d. 182/1
	208/1, 208/6, 208/7		d. kıladurğan 186/16
	mini d. 260/17		d. kıladur-min 159/17
	d.+da 208/13, 231/14, 260/11		d. kıladur-sin 211/18
	bu d.+da 151/1	dü-tā	-1- [Far.] iki büklüm, kamburu
	d.+dın 260/12, 260/17		çıkılmış.
dür	-8- [Ar.] inci.		d. bolup 222/12
	d. 201/4		
	beççe-i d. 235/9, 235/10		E
	d.-i yegāne dik 222/1	ebedī	-1- [Ar.] ebede mensup, sonu
	d. ü cevāhir 205/9, 210/6		olmayan.
	d. ü der-güş-ı 181/6		devlet-i e. 238/11
	gūlām-ı d. ü der-güş-ı 206/8	ebedü'l-ebed	-1- [Ar.] daima.
dürūd	-1- [Ar.] selam.		e. 278/7
	d. ayttılar 187/17	ebire	-2- torunun torunu
dürüştlık	-1- [Far.+Tr.] kabalık, sertlik.		e.+lerini 252/7
	d. kılıp-sin 149/13		İbrāhīm Ḥalīlu'llāhını e.+si
düşmen	-7- [Far.] düşman.		201/18
	d. tutarlar 192/3	ebr	-3- [Far.] bulut.
	d.+dür 181/20		e.-i nevbahār 202/18, 207/5,
	d.+dürler 242/14		208/10

ecel	-2- [Ar.] muayyen olan vade, ömrün sonu. e. 171/2 e.+din 171/8	191/14, 194/4, 200/13, 201/8, 201/13, 202/21, 204/7, 206/3, 208/5, 210/15, 211/17, 212/2, 214/5, 218/21, 219/9, 222/13,
ecnās	-1- [Ar., ç.] cinsler, çeşitler. e.+dın 205/6	223/9, 223/18, 228/17, 230/11, 236/9, 236/13, 236/20, 239/15,
ecr	-1- [Ar.] karşılık, cevap. e.+imni 172/10	241/12, 241/19, 245/18, 248/1, 258/16, 259/5, 263/3, 268/1,
edā	-3- [Ar.] ödeme, yerine getirme. e. bolmas 180/4 e. kıldılar 220/10, 252/7	269/15, 272/3, 275/10, 276/21, 278/12, 279/11
ednā	-1- [Ar.] pek aşağı, bayağı; az, pek az. e.+sı 205/6	ehl -22- [Ar.] sahip, malik. e. 248/21 e.-i beytlerini 251/7, 277/15 e.-i kâfile 192/13, 193/5, 198/10, 198/17, 198/18, 244/5 e.-i kâfiledin 244/5 e.-i zindānlar 220/11, 220/12 e.-i ʿālem 216/5 e.-i ʿaraşāt 255/14 e.-i ʿıyālleriṅgizni 168/19 e.+ini 200/6 e.+iḡa 237/6, 278/3, 278/15 e.+idin 279/6 e.+leri 166/15
eflāk	-1- [Ar., ç.] felekler, gökler. ʿālem-i e.+ḡa 276/2	
efsūs	-2- [Far.] yazık, eyvah. e. 199/4, 254/16	
eger	-62- [Far.] eğer. e. 148/5, 148/16, 152/10, 157/15, 158/6, 164/9, 166/20, 168/3, 168/8, 173/6, 174/11, 175/4, 176/12, 176/13, 176/15, 176/16, 179/19, 179/21, 188/5, 189/5, 190/6, 191/4, 191/13,	ejder -2- [Far.] büyük yılan. e. 199/5

	e. imes irdi 199/5	el-ḥamdüli'llâh -2- [Ar.] Allah'a
ekâbir	-4- [Ar., ç.] büyükler, rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar. e. 203/13 e. ü eşrâf 252/11 e. ü eşrâflarından 231/3 yiberğan 'âlem ü e.+leridür 253/1	hamdolsun, Allah'a şükür. e. 155/2, 259/21
		elḥân -1- [Ar., ç.] nağmeler, ezgiler. e. iyelerler 183/6
		el-kıssa -53- [Ar.] hülâsa, hasılı, sözün kısası. e. 152/3, 153/3, 155/3, 158/3, 159/2, 162/16, 165/16, 168/3, 169/8, 198/21, 199/14, 200/8, 202/8, 203/20, 205/8, 205/16, 208/20, 210/21, 212/18, 215/12, 217/11, 219/15, 220/3, 221/13, 222/3, 222/16, 223/5, 226/8, 227/21, 228/20, 231/18, 232/6, 233/21, 234/9, 236/14, 240/10, 242/16, 247/7, 248/8, 249/14, 250/7, 251/10, 251/13, 252/13, 253/17, 254/8, 254/11, 254/21, 255/18, 256/17, 264/7, 273/17, 273/21
eke	-1- abla. e.+mni 252/17	
ekrem	-3- [Ar.] şeref sahibi, pek cömert. Resül-ı e. 194/15 Resül-ı e. şalla'llâhu 'aleyhi ve sellemğa 180/11 e. şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem 194/16	
elbette	-7- [Ar.] mutlaka; sonunda. e. 147/10, 185/3, 213/10, 222/15, 231/1, 247/15, 278/11	
elem	-2- [Ar.] ağrı, acı, sızı, sancı. e. 196/18 e. kıldı 197/20	emânet -4- [Ar.] emanet. e. 155/8 e. taşını 155/6 e. birdi 193/6, 193/11
el-hâl	-1- [Ar.] şimdi, şimdiki halde. e. 242/1	emel-hâl -1- [Ar.] arzu hali, ümitlenme

	durumu.		mülk ü e.+lerini 255/8
	a.+ler 183/6	enār	-2- [Far.] nar.
emīn	-3- [Ar.] emin, güvenilir.		e. 274/21
	Cebra'īl-i ĩ. 153/19		e.+nı 274/21
	ĩ. bolay 251/3	enbiyā	-4- [Ar., ç.] kendine kutsal
	peygamber-i ĩ.+dür-min 278/4		kitap indirilmemiş
emīr	-2- [Ar.] bir kavmin başı;		peygamberler, yalavaçlar.
	büyük bir hanedana mensup		e. 190/13, 205/1, 205/2, 261/17
	kimse.	endām	-1- [Far.] vücut, beden, insanın
	e. ü ümerā 252/11		organı.
	e. ü ümerāları 203/12		uyat e.+ığa 161/17
emlāk	-2- [Ar.] ev, tarla, bahçe.	endāze	-1- [Far.] altmış santimetrelık
	mülk ü e.+inġ bile 245/17,		bir ölçü; ölçek.
	246/2		e.+siçe boldı 154/13
emr	-15- [Ar.] emir, iş buyurma,	endek	-6- [Far.] az, azıcık.
	buyruk.		e. 159/10, 165/9, 183/10,
	e. 153/6, 268/10		221/12, 247/7, 247/14
	e. kıldı 155/20, 198/16, 199/10,	endekī	-1- [Far.] az olan, pek az.
	257/16		e. 198/9
	e. kıldılar 239/6	endekline	-1- [Far.] az, pek az.
	e.+i bile 187/16, 267/1, 274/14		e. 223/16
	e.+i birle 234/9, 268/9, 276/11	endişe	-4- [Far.] düşünce, vesvese,
	Ĥudāy ta'ālānı e.+ini 277/2		merak.
	Ĥudāy ta'ālānı e.+ığa 162/10		fıkr ü e. kılıp turgen 224/9
emvāl	-2- [Ar.] mülkler.		e. kılıp 221/6
	māl u e.+inġ 192/10		e.+de irdim 224/13

	e.+mğa 224/13		e. 252/8
endüh	-2- [Far.] gam, keder, tasa.		barur e.+ını 162/10
	ğam u e. 245/12		toy e.+ını 259/2
	e.+ide 258/2		e.+ların 179/13
engüşteri	-1- [Far.] yüzük.		e.+larını 233/20
	e. 181/5	eşer	-4- [Ar.] etki, belirti, alamet.
ercümend	-5- [Far.] muhterem, şerefli.		e.+i 192/12, 202/14
	ferzend-i e. 148/2		olanı e.+ini 221/20
	ferzend-i e.+ni kol ayığını		e.+idür 233/11
	152/15	esİR	-2- [Ar.] esir, tutsak.
	ferzend-i e.+ni yığısın 148/2		e. kılıp 175/15
	ferzend-i e.+imğa 245/14		e. ü yesİR bolğan 201/7
	ferzend-i e.+ler 255/7	eşnā	-17- [Ar.] ara, aralık, vakit.
erre	-1- [Far.] testere.		e.+da 148/1, 152/20, 181/6,
	e. birle 171/11		184/5, 185/12, 185/14, 186/12,
errele-	-1- [Far.+Tr.] testere ile		192/13, 197/18, 202/4, 219/5,
	kesmek.		223/19
	e.-seler 171/11		ol e.+da 153/12, 159/8, 275/8
erzān	-1- [Far.] ucuz, layık, uygun.		şol e.+da 250/21
	e. 173/20		şundağ bolup turğan e.+da
erzānçilik	-1- [Far.+Tr.] ucuzluk.		170/8
	e. 233/5	eşrāf	-3- [Ar., ç.] şeref ve itibar
eşah	-1- [Ar.] sahih, doğru.		sahibi kimseler.
	e.+rağ 257/4		e. 203/13
esbāb	-5- [Ar., ç.] gerekli şeyler,		ekābir ü e. 252/11
	malzemeler.		ekābir ü e.+larıdın 231/3

eṭrāf	-8- [Ar., ç.] yanlar, uçlar, kıyılar. e. u cevānibdin 160/16 e.+da 265/11 e.+ımı 156/19 e.+ığa 157/11, 187/12 yirni e.+ıda 246/17 e.+ıdağı 189/6 e.+ıdaki 235/3		e.+ı 207/17 kimni e.+ı bolur-sin 172/1 e.+ı irdi 276/9 e.+ıdın 157/14, 159/3, 159/9 e.+larıñg 150/5 e.+ları 193/13 Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmı e.+ları 188/13 oloları e.+larıdur 256/14
evḳāt	-2- [Ar., ç.] vakitler, zamanlar, çağlar. e. 271/5 e.+ım 268/18	evliyā	-3- [Ar., ç.] erenler, keramet sahibi olanlar. e.+lar 205/1, 205/2 e.+larını gūştı 190/13
evlā	-1- [Ar.] daha uygun, daha layık. e.+dur 153/8	evvel	-33- [Ar.] önce, ilk, birinci. e. 147/10, 152/10, 156/4, 165/21, 175/7, 178/20, 180/7, 181/10, 193/18, 194/8, 229/9, 237/9, 239/1, 258/17, 260/5 e.+i 179/2, 245/15 e.+de 206/1, 276/12 e.+idin 178/15, 178/18, 179/3 e.+ğı 181/1, 205/11, 233/18 e.+ğıdın 258/7 e.+ğı dik 267/1, 275/6 e.+ğıdın 151/7, 225/8, 225/20 e.+raq 256/1
evlād	-18- [Ar., ç.] çocuklar; sülale, nesil. e.-ı Medyenğa 276/7 e.-ı Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selām 191/12 e.-ı Ya‘kūb 185/14, 185/17, 185/20 mini e.+ımdın 158/13 e.+ıñg 192/10 e.+ıñgğa bolsun 158/15		

evvelâ	-1- [Ar.] ilk olarak, her şeyden önce. e. 223/17	177/8, 177/11, 177/20, 178/1, 178/4, 178/6, 178/14, 181/2, 181/18, 183/2, 183/9, 183/13,
evvelîn	-1- [Ar., ç.] evvelkiler, önce gelen insanlar. e. ü âhirînni 255/11	183/14, 183/15, 184/8, 184/10, 184/16, 184/18, 185/6, 185/14, 185/17, 186/2, 186/9, 186/10,
ey	-327- ey! e. 146/11, 146/12, 146/14, 146/19, 147/9, 147/20, 150/14, 150/16, 151/11, 151/15, 151/18, 151/20, 151/21, 152/4, 152/5, 152/7, 152/10, 152/17, 152/19, 152/21, 153/4, 153/6, 153/9, 153/12, 154/12, 154/14, 155/6, 155/12, 155/15, 155/17, 155/19, 157/7, 157/12, 157/20, 158/7, 158/13, 158/17, 159/6, 159/9, 159/13, 159/16, 160/21, 161/8, 162/2, 162/7, 162/20, 163/19, 164/11, 164/16, 165/9, 165/13, 166/3, 167/1, 167/10, 167/20, 168/7, 168/13, 168/16, 168/19, 169/4, 169/6, 169/10, 169/2, 169/20, 174/14, 175/14, 175/18, 175/20, 176/4, 176/14, 176/21, 177/2, 177/3, 177/5,	186/18, 187/17, 187/19, 188/11, 188/19, 189/10, 189/11, 189/13, 189/17, 189/20, 189/21, 190/3, 190/6, 190/12, 191/2, 191/6, 192/9, 192/18, 192/19, 193/11, 194/7, 195/5, 195/10, 195/14, 196/21, 197/4, 197/16, 198/6, 198/14, 198/18, 198/19, 199/1, 201/2, 201/5, 204/1, 204/5, 204/7, 204/9, 206/19, 207/5, 207/8, 207/11, 208/4, 208/8, 208/13, 208/14, 209/4, 209/10, 209/13, 209/18, 209/20, 210/4, 210/11, 210/13, 210/14, 210/17, 211/10, 211/15, 211/19, 211/20, 212/1, 212/2, 212/14, 212/19, 212/21, 213/3, 213/5, 213/12, 215/1, 215/8, 216/1, 216/6, 216/11, 216/14, 216/16,

216/17, 216/20, 217/2, 217/3,
217/5, 217/6, 217/8, 217/10,
217/21, 218/4, 218/16, 219/2,
219/11, 219/21, 220/4, 220/15,
221/14, 221/16, 221/19,
224/10, 224/14, 226/3, 226/14,
226/19, 227/9, 227/16, 228/2,
228/7, 230/2, 230/11, 230/20,
231/8, 232/10, 232/12, 232/15,
232/17, 232/18, 233/10, 234/1,
234/15, 236/11, 237/1, 237/8,
238/21, 239/11, 242/5, 242/18,
243/18, 244/7, 244/13, 244/18,
245/16, 245/21, 246/9, 246/11,
246/21, 247/9, 247/13, 248/4,
248/9, 248/12, 248/15, 248/19,
250/3, 250/4, 250/17, 251/20,
253/7, 253/8, 253/16, 254/1,
254/12, 254/13, 255/4, 255/6,
255/13, 255/14, 255/16,
257/17, 257/19, 258/10,
258/12, 258/21, 259/4, 259/12,
259/17, 259/19, 261/1, 261/9,
262/11, 262/17, 262/18,
262/20, 262/21, 263/2, 263/13,
263/14, 263/16, 263/17,

263/21, 264/1, 264/7, 265/3,
265/4, 265/18, 265/21, 266/3,
266/5, 266/15, 267/13, 267/18,
267/19, 268/12, 269/1, 269/3,
269/16, 270/4, 270/15, 271/2,
271/6, 271/13, 271/16, 271/19,
272/2, 272/4, 272/6, 272/8,
272/9, 272/14, 272/20, 273/1,
273/7, 273/10, 273/11, 273/12,
274/4, 274/10, 274/13, 276/11,
276/15, 276/18, 276/20, 277/1,
277/7, 277/12, 277/13, 278/4,
279/10, 279/13

eyā

-1- [Ar.] ey, hey!

e. 209/16

eyvān

-1- [Far.] büyük sofa;
oturulacak yüksek yer.
manzara-yı e.-ı 200/9

eyyām

-1- [Ar., ç.] günler, gündüzler.
e.+larını 207/14

ez-behr

-1- [Far.] için, uğruna.
e.-i yegāne 252/7

ez-rūy

-1- [Far.] ile, bakarak,
üstünden.
e.-ı naşîhat 248/3

F			
fāhiş	-1- [Ar.] mübalağalı, taşkın, aşırı. f. iş kıldı 161/11	fāsık	-1- [Ar.] Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın. f.+larını 166/13
fāhişe	-3- [Ar.] ahlaksız kadın, aşifte. f. 163/21, 164/4 f. iş kılgan yok 164/5	fāsîd	-1- [Ar.] kötü, fena, yanlış, bozuk. ahvâl-i f. 186/17
fakîr	-2- [Ar.] zengin olmayan, parasız, züğürt f. 269/7 zelîl ü f. 175/4	faşih	-1- [Ar.] güzel düzgün ve açık konuşan. f. 183/8
fā'ide	-9- [Ar.] fayda, menfaat. f. birmedi 220/19, 254/16 f. birmes 216/12 f. kılmadı 223/16 f. kılmur 209/18 f. körer-miz 206/3 f.+si bolmağay 278/8 f.+si yok 159/7 f.+leriğa 248/17	faşl	-1- [Ar.] ayrıntı, ayrılma; bölüm. f. 149/18
fānî	-2- [Ar.] ölümlü, geçici. ‘âlem-i f.+din 159/18, 160/1	fāş	-1- [Far.] meydana çıkma, duyulma. f. kılmadı 230/1
fāriğ	-3- [Ar.] vazgeçmiş, çekilmiş. f. bolar bolmas 251/4 f. bolgandin soñg 255/3 f. bolğanda 166/1	fātiha	-1- [Ar.] başlangıç, giriş; Kur'an'ın ilk suresi. f. 162/14
		fāzıl	-1- [Ar.] fazilet sahibi, erdemli. f. u fuzalā 252/11
		fazl	-2- [Far.] fazla, ziyade, artık; üstünlük. f. u keremi birle 228/18, 239/3
		fedā	-1- [Ar.] gözden çıkarma, uğruna verme. f. iylep 209/15

fehml- -1- [Ar.+Tr.] fehm etmek, anlama. f.-p 229/5	f. 173/5, 226/18, 259/17, 273/7 f. birle 167/6 f. bolğay 218/12
felek -2- [Ar.] gökyüzü, sema. çarh-ı f. 183/7 f.-i ğaddârını 197/3	f. irdi 199/5, 264/6 f.+dür 203/14, 259/7 f.+ni 273/8
ferâğ-dil -1- [Ar.+Far.] canından bezmiş, yüreği terk edilmiş. f. 173/1	f.+ğa 173/3 f.+ler 147/13, 150/14, 150/16, 153/9, 154/9, 154/18, 167/1,
ferah -2- [Ar.] gönül açıklığı, sevinç. f.+dın 183/3 f. tapıp 183/10	167/2, 167/10, 176/19, 187/17, 197/16, 242/12, 242/13 f.+ler-miz 166/3
ferahlik -1- [Ar.+Tr.] mutluluk, huzur. f. bolğay 188/4	f.+lerni 168/11 bu f.+lerni 153/2
ferâmüş -5- [Far.] unutma, hatırdan çıkma. f. kıldıñğlar 185/15 f. kılpdur-min 228/7, 253/8 f. kılmadıñğ 221/16 f. kılmap-siz 250/20	f.+lerğa 152/21 yiberğan f.+leridür-miz 168/9
ferhümendlik -1- [Far.+Tr.] talihli. f. 153/11	fermân -31- [Far.] emir, buyruk. f. 171/6, 251/17 f.-ı İlähî boldı 156/4 f.-ı ilâhî 169/3, 234/2, 251/16 f.-ı ilâhîni 202/7 f.-ı vâcibü'l-iz'ân 189/19
ferik -2- [Ar.] insan topluluğu. ferik f. 252/13 f. ferik 252/13	f. kiltürdiler 155/15 f. kıladur 162/3 f. kıldı 187/13
ferişte -31- [Far.] melek.	f. yoktur 222/21

f. boldı 146/14, 147/2, 152/17, 154/10, 155/6, 169/1, 169/10, 169/2, 226/1, 274/20, 277/18 f.+ı bile 146/18, 154/9 f.+ı birle 147/13, 170/6, 264/6 f.+ını 163/10 f.+ığa 146/2, 267/9	204/11, 204/16, 216/16, 263/2, 263/3, 268/2 f. kıılır 159/21 f.-i âdemni ayağı 147/14 f.-i dil-bend 181/18 f.-i ercümend 148/2 f.-i ercümendimğa 245/14 f.-i ercümendler 255/7 f.-i ercümendni kol ayağını 152/15 f.-i ercümendni yığsın 148/2 f.-i şâlih 150/5 f.+im 184/10 f.+imni 148/11 f.+ingni 246/12 İbrâhîm Halîlu'llâhni f.+idür 148/12 kimni f.+idür 148/11 f.+i 170/12, 170/13, 170/14, 232/6, 270/6, 270/13 f.+i bolmağan bolsa 204/15 f.+i imesdür 203/14 f.+i yok irdi 202/14 f.+ığa 152/21, 242/14 f.+ide 201/21 âdem f.+ide 201/3
fermân-ber-dâr -3- [Far.] fermana uyan, emre itaat eden. f. bolsalar 161/1 f.+min 152/6, 210/20	
ferş -1- [Ar.] döşeme, yayma. f.-i altun 183/7	
feryâd -9- [Far.] yardım istemek için çıkarılan yüksek ses, bağışma. nâle vü f. 274/8 f. kııldı 146/17, 197/4 f. kııldılar 195/19 f. kıılğan 261/14 f. kıılıp 221/6, 274/7, 275/8 f. urup 259/6	
feryâd-res -1- [Far.] feryad edenin imdadına yetişen. f. yok 197/11	
ferzend -60- [Far.] oğul, çocuk. f. 148/11, 158/7, 199/13,	

f.+imiz bolur 206/4	fi'd-dünyâ ve'l-âhiret -1- [Ar.] dünyada
f.+lerim 183/13, 244/18	ve ahirette.
f.+lerimni 245/16, 246/1	sefiyyu'llâh f.+dür-sin 175/11
f.+lerinġni 275/17	fidye -1- [Ar.] can kurtarma karşılığı
f.+lerimizdin 155/12	verilen akçe.
f.+lerinġizni 270/10	f.+ni 153/14
f.+leri 147/4, 237/7, 270/8, 270/9	fi'l-cümle -1- [Ar.] nihayette, sonunda.
f.+lerni 270/11	f. 247/1
f.+lerini 189/2, 190/13, 236/16, 272/16, 274/19	fiġân -1- [Far.] ızdırap ile baġırıp çaġırma.
f.+leriġa 162/21, 175/21, 176/2	f. kıldılar 196/20
f.+leridin 156/1	fikr -3- [Ar.] fikir, düşünce.
ferzendlik -1- [Far.+Tr.] çocukluk.	f. kıldı 224/7
f. 195/15	f. ü endiše kılıp turgen 224/9
ferzend-h'ân -1- [Far.] evlat olarak	f. ü hayâl kılıp 159/12
istemek, evlat edinmek.	fil -1- [Ar.] fil.
f. kılayın 204/6	ašhâb-ı f.+ni 156/13
fevc -2- [Ar.] bölük, takım, cemaat.	fi'1 -1- [Ar.] fiil, iš, amel, hareket.
fevc f. 252/13	f.+lerinġni 177/17
f. fevc 252/13	firâķ -22- [Ar.] ayrılık, ayrılma.
fıršat -6- [Ar.] fırsat, uygun zaman,	f. 197/20
elverišli durum.	hier ü f. 201/16
f.+da 240/17, 242/5, 246/5, 246/10, 246/12	miġnet-i reside-i bâdiye-i f. 253/11
f.+ıdın soġġ 203/4	f.+ıġda 210/8, 210/11
	derd-i f.+ı 220/21

derd-i f.+ını 242/7	f. 212/11, 217/7
f.+ıda 185/3, 185/20, 196/17, 197/18, 207/1, 235/6, 259/19	ḥaddın f. 216/1
derd-i f.+ıda 245/4, 249/16	G
Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın f.+ıda 257/9	ḡaddār -1- [Ar.] çok zulmeden, hain, merhametsiz.
derd-i f.+ıdın 191/18	felek-i ḡ.+ını 197/3
f.+ıñgız 258/2	ḡāfil -1- [Ar.] gaflette bulunan, ihmal eden.
derd-i f.+ıñgızda 259/18	ḡ. irdim 177/16
f.+ları 223/5	ḡaflet -1- [Ar.] gafillik, boş bulunma. ḡ. birle 165/10
ot-ı f.+ları 189/6	ḡāhī -4- [Far.] bazen, ara sıra. g. 212/7, 253/11, 253/12
fırifte -4- [Far.] aldatılmış, kandırılmış.	ḡāh u bī-ḡāh -1- [Far.] vakitli vakitsiz. g. 207/7
f. bolup 183/20	ḡā’ib -15- [Ar.] kayıp, görünmeyen. ḡ. boldı 184/6, 185/16, 199/5, 235/6, 235/17, 235/18, 264/9
f. kıldılar 183/18, 184/8	ḡ. boldılar 202/17
f. kılıñglar 182/19	ḡ. bolḡan aḡamḡa 238/16
fūlād -1- [Ar.] çelik. f. 218/3	ḡ. bolḡan aḡaḡ 238/17
fūzālā -1- [Ar., ç.] faziletli, erdemli kimseler. fāzıl u f. 252/11	ḡ. bolup 146/9, 181/13
fūlān -3- [Ar.] herhangi bir şahıs. f. 192/20, 240/11, 244/11	ḡ. idiñḡ 196/5
fūrḡat -1- [Ar.] ayrılık. f.+ḡa 196/16	ḡ. kılp 185/6
fūzūn -3- [Far.] çok, fazla.	ḡ. kılp-siz 146/13

ġā'ibāne -3- [Ar.+Far.] görmeyerek, görünmeyerek, arkadan. ġ. 217/13, 217/19, 217/21	ġ.+ıngda 196/11 ġ.+ı 244/9 Lūtnı ġ.+ını sizçe yimes müdi 165/9 olanı ġ.+ını yip 165/9 ġ.+ıda 190/19 ġ.+ıda boldılar 173/20 sizni ġ.+ıngızda 238/20
ġalaṭ -3- [Ar.] yanlış. ġ. 241/4 ġ. sözdür 221/4 ġ.+ı 216/11	
ġalbur -1- kalbur. ġ.+nı 271/1	ġam-ġin -8- [Ar.+Far.] gamlı, kederli. ġ. 197/9 ġ. boldı 265/1 ġ. boldılar 165/7, 191/20, 208/12 ġ. bolup 165/4, 228/10 ġ. kılmañġlar 168/6
ġalebe -3- [Ar.] galibiyet, üstünlük. ġ. kıldı 246/8 ġ. kıılır irdiler 182/13 ġ.+ge 256/10	
ġālip -3- [Ar.] galip, üstün gelen. ġ. kildiler 173/12 ġ. kildim 267/7 ġ. kilmegen irdi 173/12	ġam-ḡār -1- [Ar.+Far.] dert ortaġı. ġ. 196/16
ġam -17- [Ar.] gam, keder, üzüntü. ġ. 202/5 ġ. u endūh 245/12 ġ. u ḡayġu 244/12 ġ. u miḡnetġa 196/15 ġ. yimeġil 238/17 ġ. yimeġil 268/20 ġ. yip 175/8 ġ.+nı 228/18, 247/1	ġamlik -1- [Ar.+Tr.] sıkıntılı, üzüntülü, kederli. ġ. 249/1 ġam-zede -1- [Ar.+Far.] gamlı, yaşlı. ġ. 253/10 ġaraż -3- [Ar.] hedef, gaye, maksat. ġ.+ları 167/18, 242/21, 243/20 ġarīb -6- [Ar.] kimsesiz, zavallı. ġ. 152/13, 190/14, 201/6

ğ.+dür 266/1	ğ.+1 174/13
kilğan ğ.+dür-min 222/6	ğ.+ığa 164/7
‘acīb ü ğ. irmes 231/16	ğ.+ıdın 168/5, 210/14, 226/4
ğarīblıq -1- [Ar.+Tr.] yoksulluk, kimsesizlik.	ğ.+ları 242/18
ğ. 195/17	ğazablan- -1- [Ar.+Tr.] öfkelenmek, kızmak.
ğarq -2- [Ar.] suya batma; boğulma.	ğ.-sa 174/11
ğ. bolğan 201/16	gedā -7- [Far.] yoksul, dilenci.
ğ. kıldılar 189/11	g. 264/12, 264/14, 264/17
ğavğā -3- [Ar.] kavga, dövüşme, vuruşma.	g.+nı 264/13, 264/15
ğ. 168/15	g.+dın 264/17
niçük ğ. 188/19	gedālıq -1- [Far.+Tr.] yoksulluk.
ğ.+sı 189/2	g. kıdur irdi 268/15
ğayb -1- [Ar.] gayb, bilinmeyen, gizli olan.	genc -1- [Far.] hazine, define.
‘ālem-i ğ.+dın irdi 261/9	g.+lerni 181/8
ğayret -1- [Ar.] geyret, çabalama.	ger -2- [Far.] eğer.
ğ.+leri 225/14	g. 183/5, 196/13
ğayretlıq -1- [Ar.+Tr.] gayretli, çabalı.	gerd -4- [Far.] toz, toprak.
ğ. yok mu 168/6	g. ü ğubarı 234/17
ğazab -12- [Ar.] kızgınlık, dargınlık.	yolnı g. ü ğubarı 150/2
ğ. 278/21, 279/3	g. ü ğubarını 199/2, 199/8
ğ. birle 186/1, 227/21	gerden -1- [Far.] gerdan, boyun.
ğ. kılp 272/12	g.+ığa 220/1
ğ.+ımnı 243/17	gerden-tāblik -1- [Far.+Tr.] boyun bükme.
	g. kıdur-sin 210/9

gevher -14- [Far.] elmas, cevher. g. 187/12, 205/9, 264/12, 268/2 g.+ni 264/12 g.+din 264/2, 268/3 g.+din irdi 264/11 g.+im 196/7 g.+i 209/21 g.+leri bile 200/20 g.+lerni 264/14, 264/17	ġisū -4- [Far.] omuza dökülen saç, uzun saç. g.+larını 184/19, 209/7 g.+larını tarağıl 151/5 g.+larığa 206/6
ġilmān -2- [Ar., ç.] tüyü, bıyığı çıkmamış gençler, köleler. hūr u ġ. 153/1 hūr u ġ.+lar 253/14	ġiyāh -4- [Far.] bitki, nebat, ot. g. 147/15, 229/3, 246/18 öngən g.+larını arasında 246/18
ġirīv -1- [Far.] bağırma, bağırışma. ġ. turdı 255/9	ġonçe -2- [Far.] gonca, tomurcuk. ġ. 196/6 ġ.+siğa 196/12
ġiriftār -7- [Far.] yakalanmış, tutulmuş. g. bolsa 188/4 g. bolup 223/17 g. bolup-siz 271/10 g. bolur-sin 215/10 g. bolur-sizler 164/7 g. kılğay-sin 216/5 g.+durlar 240/19	ġubār -5- [Ar.] toz. ġ. alıp 158/11 gerd ü ġ.+ı 234/17 yolnı gerd ü ġ.+ı 150/2 gerd ü ġ.+ını 199/2, 199/8
ġiryān -3- [Far.] ağlayan, ağlayıcı. g. 222/13, 231/11, 245/6	ġulām -4- [Ar.] tüyü, bıyığı çıkmamış genç, köle. ġ. 235/9, 235/10 ġ.-ı dürr ü der-güş-ı 206/8 ġ.+nı 206/2
	ġull -6- [Ar.] boyunduruk, boyna takılan zincir. ġ. 220/7, 221/4, 222/14 ġ. u zencirni 221/3 ġ. birle 198/12

	ğ.+larını 222/3		226/10
gür	-7- [Far.] mezar, kabir.		keyik g.+ını 158/13
	g.+ını 251/3		g.+lar 170/6
	g.+da 212/15, 212/16, 212/18,		aķđan g.+larını 169/18
	253/9, 257/5	güyā	-3- [Far.] söyleyen.
gurbet	-1- [Ar.] gariplik, yabancılık.		zebān-ı g. 207/10
	ğ.+ke 196/14		g. kıldı 190/10
güristān	-1- [Far.] mezarlık, kabristan.		g. kılgıl 190/9
	g.+da 198/21	güft-gü	-1- [Far.] sohbet konuşma.
gürpā	-1- yaban eőeđi ayaklı.		g.+da irdiler 193/12
	g.+larını 200/10	göl	-9- [Far.] gül.
ğusl	-2- [Ar.] boy abdesti, yıkanma.		g. 180/2, 183/5, 196/12
	ğ. 184/19		açılđan g. dik irdi 214/4
	ğ. kıldılar 275/5		g. dik 220/20, 245/5
ğuşőa	-1- [Ar.] keder, kayđı.		g.+ler 182/18, 211/2
	ğ.+sı 270/12		g.+ler bile 188/7
ğüşť	-16- [Far.] meyvenin etli kısmı,	göl-āb	-1- [Far.] gül suyu.
	dana eti, et.		g. 238/14
	g. 218/7, 218/9	gülistān	-2- [Far.] gül bahçesi.
	g. birle 173/7		g. boldı 153/7
	g. ornıda 218/17		g. bolđan 148/14
	g.+ıngını 225/16	gümān	-6- [Far.] zan, düşünce, sezme.
	g.+ı 257/2		g. kıladurđan iş yoktur 224/17
	evliyālarını g.+ı 190/13		g. kıladur-min 224/16
	g.+ı bile 149/21, 218/3		g. kıldılar 229/18
	g.+ını 170/1, 170/4, 218/4,		g. kılıp irdim 224/17

g. kılop 158/21	253/1
g. kılop-miz 278/11	g.+mı ötkin 198/7
güm-râh -1- [Far.] yolunu şaşırır.	g.+ımıznı 248/10
g.+lar 161/4	g.+ımızğa 251/20
günâh -39- [Far.] günah, Allah'ın emrine aykırı olan.	g.+ıngızlarını 248/14
g. 159/16, 192/3, 216/17, 216/18, 230/5	g.+larıngıznı 252/1
g.-ı kebiredür 186/21	g.+larığa 230/13
nime g. kıldım 149/11	g.+ların 156/11
g. kıldurğan 220/1	g.+larını 231/12
g. kılgan kişi bolsa 198/4	aytken g.+larını 253/3
g. kılop irdi 267/20	g.+larını 155/13
g. kılop irdingiz 271/10	günâh-kâr -4- [Far.] günah işleyen.
g. kılop 210/16	g. 192/4, 230/7, 253/17, 255/15
g. kılpas irdi 220/2	güneh -2- [Far.] günah.
g. kılpas 156/8	g.+din 215/5
g.+nı 216/20, 216/21, 230/6	g.+leriingizni 255/17
g.+nı kılpas 210/17	gürüh -3- [Far.] cemaat, bölük, takım.
g.+dın 247/4	gürüh g. 252/13
g.+ım 197/12, 229/11	g. gürüh 252/13
g.+ımın 228/7	g.-1 bed-kirdârlardur-miz 251/20
g.+ingni 210/16	güvâh -4- [Far.] şahit, delil, kanıt.
g.+ı bolsa 154/17	g. 163/16, 216/12
g.+ı için 246/21	g.+dur 216/13
g.+mı 198/9, 219/21, 252/21,	g.+ım 163/16
	güvâhlık/ik -5- [Far.+Tr.] şahitlik, delil.

g. 163/17	h. birgendürler 250/11
g.(güvâhlik) 242/13, 242/15	h. birgöl 171/3
g.+lerini(güvâhliklerini)	h. biriñg 190/1
242/14	h. birmağ üçün 162/19
güye -1- güve, kurtçuk.	h. birür irdi 167/15
g. 233/17	h. bilsem 165/4
	h. boldı 173/20, 178/3, 199/19
	h. bolur mu kin 190/18
	h.+ni 176/5, 207/3, 248/20,
	250/6
	h.+ğa 252/10
	h.+de 156/3, 165/15, 171/13
	bu h.+din 176/3
	h.+iñg 191/2
	ölüm h.+idür 171/6
	h.+i 203/17
	h.+ini 190/18, 250/1, 250/10,
	251/1
	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmnı h.+ini
	252/7
	h.+imiz yok 239/13, 242/3
	h.+iñgizni 257/21
	h.+lerin 165/7
	h.+lerini 201/20
	h.+lerni 178/14
	haberçi -1- [Ar.+Tr.] heberci.

H

haber -56- [Ar.] haber, son ve yeni

havadis.

h. 160/6, 163/8, 165/4, 245/17,

279/2

h. kiltürdüm 208/6

h. taptı 267/5

h. tigürdi 252/10

h. tigürdiler 157/7

h. yitkürğil 208/5

h. yok 216/2

h. alğalı 188/20

h. birdi 167/15, 173/16, 257/13

h. birdiler 163/3, 234/6,

247/11, 250/21

h. birdim 261/12

h. birey 178/14

h. birğan iken 171/8

h. birgeli 151/16

h. 223/4	hācet -7- [Ar.] ihtiyaç, lüzum, gereklilik.
haber-dār -2- [Ar.] haberli.	h.+im 258/13, 258/16, 258/17
h. boldı 250/1	h.+imni 258/18
h. bolsunlar 224/15	h.+iñg 258/19
hac -6- Hac.	h.+ini 258/21
h. kıla'lmaydur 156/3	h.+leri 258/19
h. kılğanlarını 156/7	hācī -1- [Ar.] hacca giden.
h. kılğanını 156/9	h.+lerğa 152/4
h. kılmağğa 155/20	hācib -1- [Ar.] kapıcı, perdecı.
h. kılur 156/2	h.+leri 233/18
h.+ğğa 156/4	hacī -3- [Ar.] utanma, utangaçlık.
hacālet -6- [Ar.] utanma, utangaçlık, mahcubiyet.	h. 147/17, 190/16
h.+ke 242/9	h. bolup 216/8
h.+din 218/18, 239/17, 241/18, 248/9, 248/18	hacı -1- katır.
hacāletlik -1- [Ar.+Tr.] utanmak.	h. 175/16
h. boldı 241/8	had(d) -14- [Ar.] had, derece; sınır.
hacālet-mend -1- [Ar.+Far.] utanan kimse.	h.-i(hadd) belāgatğa 208/20
h. boldı 270/5	h.-i(hadd) belāgatke 158/3
hāce -4- [Far.] hoca, efendi, ağa.	h.(hadd) ü hisābı yoq irdi 251/15
h.+m 197/4	h.(hadd) ü hisābnı 269/8
h.+si 249/21	koylarını h.(hadd) ü hesābı yoq 269/9
h.+sini 249/21	h.+din 212/11, 217/7, 278/14
h.+miz 255/15	h.+din füzün 216/1

h.+din ziyâde	251/6	h. 199/11, 242/19, 261/17
h.+ingde(ḥadding)	277/8	H. 247/6
h.+i(ḥadd)	192/15	Ḥazret-i H. 178/11
h.+ide(ḥaddide)	170/16	H. sübhānehu ve ta'ālā 146/3,
h.+imiz(ḥaddimiz)	bolur mu	154/8, 163/10, 178/12, 179/9,
	190/14	187/13, 208/13, 208/21,
ḥādīm	-3- [Ar.] hizmet eden, hizmetçi.	248/10, 251/6
	h.+ler	233/7, 238/5
	h.+lerğa	238/4
ḥāfız	-1- [Ar.] hıfzeden, saklayan,	Ḥazret-i H. sübhānehu ve
	koruyan.	ta'ālā 146/18, 203/9, 215/4,
	h.+lar	255/1
ḥāh	-2- [Far.] isteyen, ister.	H. sübhānehu ve ta'ālādın
	h.	180/1
ḥāhla-	-12- [Far.+Tr.] arzulamak,	Ḥazret-i H. sübhānehu ve
	istemek.	ta'ālādın 152/16
	h.-ydurlar	202/21
	h.-dılar	234/14
	h.-saṅg	272/3, 272/14
	h.-sa	152/8, 237/3, 242/8
	h.-saṅgız	204/6
	h.-salar	222/4
	h.-p	261/17, 274/2
	h.-mas-min	278/4
ḥāk(k)	-51- [Ar.] gerçek doğru; Allah,	h. u ḥürmetidin 153/11
	hak; alakalı, ilgili.	h.+dın 235/1, 261/17

h.+ımda(haqqımda) 195/10	h. birle 271/21
h.+ı(haqqı) 232/9, 242/18, 253/16, 255/8, 267/13	h.-i imgekim 221/14
h.+ıdur(haqqıdur) 232/9	h.-i öz 192/21
h.+ını 210/14	h.+ni 206/17
olanı h.+ını(haqqını) 213/9	şüret-i h.+ni 264/16
h.+ığa(haqqığa) 204/18, 207/9, 207/16	h.+ğa 202/13, 218/14, 244/9
h.+larıngız 259/18	h.+de 147/18, 186/5, 189/2, 189/16, 189/19, 195/8, 206/11, 214/5, 218/11, 227/8, 228/2, 229/19, 235/8, 236/10, 246/11, 253/21, 258/21, 262/15, 273/7, 273/11
h.+larığa 247/19	tartar h.+de 152/12
haqāret -1- [Ar.] hor görme, incitme.	h.+dedürler 206/11
h. boladurğan sözni 261/8	h.+din 159/15
haqqı -1- [Ar.] hakikate mensup, gerçek.	h.+im 219/7
h. boldı 230/4	h.+imni 197/2, 213/12
hākım -1- [Ar.] üstte bulunan; her şeye hükmeden Tanrı, hükümdar.	mini h.+imni 190/21
h. boldılar 256/13	h.+imğa 211/17
hāl -69- [Ar.] hal, durum.	h.+iṅni 177/16
h. u aḥvāl 191/15	h.+i 206/21, 217/11, 218/15, 222/9, 222/11
h. u aḥvālimdin 206/12	h.+ini 220/21, 229/17
h. u aḥvāllerini 236/16	‘arz-ı h.+ini 211/13
ḥatt-ı h. 183/4	h.+iğa 151/16, 197/15
h. u aḥvālleriga 187/5	h.+ide 209/5
h. bile 197/3, 221/13	

h.+ler 261/10	selām 226/5
h.+lerğa 190/21, 218/10	h. kılğan 226/5
h.+lerge 217/6	h. kılğay 226/15
h.+leri 218/18	h. kılıp 220/2, 260/10
h.+lerini 180/5, 191/16, 222/8, 229/16, 253/12	h. kılur-miz 223/8
h.+leridin 165/4	hālāslik -1- [Ar.+Tr.] kurtuluş.
h.+leriğa 189/15	h. 221/14
hālā -15- [Ar.] şimdi, henüz.	hālāvet -1- [Ar.] tatlılık, şirinlik.
h. 177/14, 182/17, 195/18, 206/1, 208/17, 214/3, 223/8, 243/14, 243/15, 250/20, 252/15, 258/3, 274/12	h.+ni 182/7
h. kilding 159/6	hālāyık -22- [Ar., ç.] halk, insanlar, yaratıklar.
h. nki 213/19	h. 202/13, 219/20, 232/5, 271/19, 273/7
hāla -3- [Ar.] hala, teyze.	h.+ğa 162/8, 179/16, 233/12, 253/18
h.+ları 253/19, 253/20	h.+lar 154/7, 155/19, 192/3, 201/2, 203/13, 233/18, 255/6, 271/2, 271/6, 271/9
h.+larını 253/20	h.+lar bile 178/21
hālāş -12- [Ar.] kurtulma.	h.+larını 180/4
h. boldum 245/11	h.+larını āvāzlarını 155/20
h. bolğay-min 225/21	hālet -3- [Ar.] hal, suret, keyfiyet.
h. bolğay-sin 226/20	h. 178/20
h. bolsun 191/18	h.-i rūy 196/2
h. bolup 248/17	h.+i 214/4
h. kılğalı kildük 168/10	hālī -1- [Ar.] hale mensup, şimdiki.
h. kılğan Cebra'ıl 'aleyhi's-	

	h.+ğaça 274/13		h. kılay 231/4
halife	-3- [Ar.] birinin yerine geçen kimse. h. 161/7 h. kıldılar 171/14	halk	-52- [Ar.] halk, ahali. h. 157/20, 160/6, 179/16, 197/13, 198/15, 199/2, 199/3, 200/2, 200/11, 200/14, 223/18, 252/17, 253/10, 279/1 bu h. 148/8 cem'iyet-i h. 181/5 kaysı h. 162/9 h.+nı 155/15, 162/4, 200/1, 210/21 ol h.+nı 161/13 h.+nı közi 199/17 h.+nı meyli 156/17 h.+nı ziyâret-gâhı bolur 155/7 h.+ğa 154/1, 235/1 h.+ı 179/20, 180/5, 193/13, 221/19, 227/17, 231/7, 231/20, 244/7, 255/4, 255/9 Mü'tefikât h.+ı 162/9 h.+ı birle 231/10, 231/16 h.+ı birlen 239/9 h.+ını 202/6, 227/14, 243/6, 255/2 h.+ığa 162/3, 197/21, 199/19, 220/15, 249/20
halîlu'llâh	-10- [Ar.] Allah'ın sadık dostu; İbrahim peygamber. H. 245/2 İbrâhîm H. 148/12, 153/6, 245/2 İbrâhîm H.+durlar 276/7 İşhâk nebiyyu'llâh ibni İbrâhîm H.+durlar 261/21 İbrâhîm H.+dur-min 175/10, 245/1 İbrâhîm H.+nı ebîresi 201/18 İbrâhîm H.+nı ferzendidür 148/12		
halîlü'r-raḥman	-2- [Ar.] Allah'ın sadık dostu. Hâzret-i İbrâhîm H. 182/5 H.+nı 182/6		
halîm	-1- [Ar.] yumuşak huylu, mülayim, ılımlı. h.+min 177/21		
hâliş	-1- [Ar.] hilesiz, katkısız.		

	ḥ.+ıda irdi 160/11		ḥ.+sinde irmiş 225/9
halka	-2- [Ar.] halka, ortası boş, tasma.	hānedān	-1- [Far.] kökten asil ve büyük aile; ocak.
	ḥ. bolup 152/20, 154/13		ḥ.+ıngğa 230/3
halvet	-1- [Ar.] تنها, yalnız kalma.	hannān	-1- çok acıyan; çok merhamet eden Allah.
	ḥ.+ke kirdiler 259/3		H. 154/21
hām	-1- [Far.] pişmemiş, olgunlaşmamış.	ḥār	-3- [Far.] hor, hakir, aşağı.
	ḥ. 261/4		ḥ. 247/21
hamel	-1- koç, koç burcu		ḥ. kılmaz 204/8
	H. 183/2		ḥ.+lar 227/20
hāmīle	-1- [Ar.] gebe kadın.	har-	-1- yorulmak, yorgun hissetmek.
	ḥ.+si 243/11		ḥ.-ıp 185/9
hāmīle-dār	-1- [Ar.+Far.] gebelik sahibi.	harāb	-4- [Ar.] harap, viran, yıkık.
	ḥ. boldı 263/6		ḥ. 197/1
hāmīlelik	-1- [Ar.+Tr.] gebelik.		ḥ. kıldı 220/21
	ḥ. 157/9		ḥ. kılp 175/5
hān	-1- [Far.] han, bey.		ḥ. kılmagıl 185/3
	ḥ. 225/9	harām	-10- [Ar.] haram.
hançer	-2- [Ar.] hançer.		ḥ. 216/6
	ḥ. birle 216/4		ḥ. bolmasun 237/11
	ḥ.+ini 175/19		ḥ. kılay-min 173/7
hāne	-4- [Far.] hane, ev, mesken.		ḥ. kıldı 245/8
	ḥ.-yi Ka‘ be 155/10		ḥ. kıldılar 173/8
	ḥ.-yi Ka‘ beğa 155/15		ḥ.+dur 190/13, 232/17, 257/3,
	ḥ.-yi Ka‘ beni 154/10		

273/12	h̄. +da irdi 213/21	h̄. +sını 224/7
h̄arām-zāde -1- [Ar+Far.] piç.	h̄. 163/18	h̄ārlik -1- [Far.+Tr.] dikenlik. h̄. +ni 248/17
h̄arām-zādelik -1- [Ar.+F.+Tr.] piçlik.	h̄. 219/18	h̄ārlık/ik/ıg -3- [Far.+Tr.] horluk, aşağılık. h̄. 164/18
h̄arāret -2- [Ar.] ısı, sıcaklık.	h̄. 278/17	h̄. (h̄ārlık) bile 243/1
h̄. +ini 210/12	h̄. +din (h̄ārlıkdin) 247/4	h̄. +ını (h̄ārlıgını) 202/6
h̄arb -1- [Ar.] harp, savaş.	h̄. u z̄arb kılu irdim 168/4	h̄ırs -1- [Far.] ayı. h̄. 182/6
h̄arc -3- [Ar.] harç, harcama.	h̄. kılip 212/4, 238/3	h̄arvār -1- [Far.] eşek gibi, eşek yükü, 300 kg'lık ağırlık birimi. h̄. 233/16
şarf u h̄. kılip 251/18	h̄areket -2- [Ar.] hareket.	h̄āş -3- [Ar.] özel, özgü, seçkin. h̄. 224/10, 253/5
h̄. +i 215/8	h̄. +ler kılip 217/4	h̄. kıldı 224/8
h̄arem -1- [Ar.] harem.	h̄. +ğa 266/2	h̄ased -4- [Ar.] kıskançlık. h̄. aytur irdiler 217/16
h̄arī-dār -4- [Far.] satın alıcı.	h̄. 200/3, 202/7	h̄. kıldı 269/14
h̄. boldı 205/14	h̄. bolup 205/10	h̄. kıldılar 266/14
h̄arīr -1- [Ar.] ipek.	h̄. 235/8	h̄. kılganlarını 260/6
h̄arīta -1- [Ar.] harita.		h̄āşıl -7- [Ar.] peyda olan, hasıl olan, üreyen. h̄. 220/4, 233/16
		h̄. boldı 215/13

h. bolmadı 223/15	215/11, 237/4, 242/4, 242/7,
h. bolur 224/3	267/4, 269/10
h.-ı kelām 161/11	h.-ı(haṭṭ) hāl 183/4
h.+ını 233/15	h. birişdiler 148/17
hāşılāt -3- [Ar.] herhangi bir işten	h. bitip 241/2
hasıl olan işler.	h. kıldılar 266/15
h. 148/20	h. kılğan 267/8
h.+ını 233/15	h.+ını 242/2, 243/20, 244/2,
h.+ıge 232/12	266/17, 266/18, 267/3
hāsībet -1- [Ar.] saygı.	h.+dın 242/3
h. kıldılar 194/19	h.+ı(haṭṭı) 242/1
hāsīdlik -1- [Ar+Tr.] kıskançlık.	h.+lar 215/11
h. kıldıñgızlar 190/4	hātā -3- [Ar.] hata, yanlış, günah.
hasret -2- [Ar.] hasret, özlem.	h. 237/2
h. 201/16	h.+keçürmek 179/10
h.+ide 190/20	h.+sığa 186/16
hāşşiyet -2- [Ar.] kuvvet, tesir.	hātālık -1- [Ar.+Tr.] hata, yanlışlık.
h. yok irdi 182/9	h. 165/8
h.+i 182/9	hātā-kār -2- [Ar.+Far.] hata eden, yanlış
haste -1- [Far.] hasta, rahatsız.	yapan.
h. 171/1	h.+lardın boldıñg 217/5
hāşā -1- [Ar.] asla, hiçbir vakit.	h.+lardındur-miz 248/11
h. 244/5	hātīme -1- [Ar.] son, bitim; son nefeste
haṭ(t) -24- [Ar.] hat, hudut, çizgi.	şehadet getirme.
h. u haṭtasını 224/7	h. 260/14
h. 175/4, 194/9, 194/14,	hātne -2- [Ar.] sünnet.

	h. kıllıqlıq 179/10	h.+ı irdi 202/10
	h. kılmak 158/2	mîr-âhürni h.+ı irdi 217/18
hâtr	-5- [Ar.] gönül, gönülde olan his.	İsmâ'îlni h.+ı-min 149/8
	teskîn-i h. birdi 203/8	h.+ıngız irdim 272/4
	tesellî-i h. birgıl 189/20	h.+lar 161/15, 161/18, 161/19, 162/4, 203/13, 217/19, 218/7, 218/8, 218/10, 218/15, 218/16, 218/18, 219/1, 219/2, 219/7, 219/12, 229/17, 230/13, 272/2
	h.+ımdın 186/14	
	h.+ıngda 192/19	
	h.+ı bolmasa 276/21	
hâturn	-99- kadın, zevce	kisilğan h.+lar 220/14
	h. 162/19, 170/17, 213/17, 217/16, 219/7, 219/15, 260/6, 263/15, 265/3, 266/5, 266/15, 273/21, 274/3	h.+larını 216/19, 218/2, 229/12, 229/16, 229/17, 230/14, 243/11
	tabîb h. 161/14	h.+larını iri 217/18
	h. irdi 218/10	h.+larını şerridin 219/15
	h.+nı 168/2, 218/3, 267/8, 273/18	h.+larını ümîdi 223/11
	h.+ğa 161/15, 214/12	h.+largâ 180/8, 180/9, 217/21
	h.+dın 214/13	h.+lardın 179/7, 214/10, 267/8
	h.+umğa 216/6	h.+larım birle 232/16
	h.+ı 169/12, 217/16, 271/7	h.+larımız 167/21
	Bekāvulnı h.+ı 217/16	h.+ları 149/6, 149/10, 149/11, 162/11, 165/2, 167/14, 179/7, 180/15, 199/21, 214/9, 223/5, 266/14, 270/21, 272/1
	olanı h.+ı 217/17	müselmân bolğanı h.+larını 168/20
	vezîrni h.+ı 217/17	
	Yasavulnı h.+ı 217/17	h.+larını 149/11, 161/18, 262/1

h.+larığa 161/13, 161/14, 217/13	h.-geyler 242/16
h.+larıge 229/9	h.-p 161/21
h.+larıdın 150/8, 247/6	hayf -1- [Ar.] haksızlık, yazık ki, vah!
hatunlik -1- hatunlu, kadınlı.	h. 211/4
h. boldılar 172/14	hayl -2- [Ar.] zümre, takım, güruh.
hayā -2- [Ar.] utanma, sıkılma.	h. 160/12, 205/6
şerm ü h.+nı 180/7, 203/20	hayr -1- [Ar.] iyilik, iyi.
hayāl -12- [Ar.] hayal, insanın kafasında kurup tasarladığı şey.	du ^c ā-yı h. kıldılar 207/9
h. kılp irdi 243/13	hayrān -15- [Ar.] şaşmış, şaşsa kalmış.
h. kılp 225/4	h. 209/15, 222/14, 227/19
fıkr ü h. kılp 159/12	h. boldılar 202/13
h. 196/13	h. bolup 149/11, 149/13, 215/21
h.+ni kılp barıp 224/10	h. kaldı 163/17, 206/17, 225/5, 228/21, 256/3, 266/18
h.+imni 186/17	h. kaldılar 201/10, 240/16
h.+inġni 209/11	hayret -1- [Ar.] şaşma, şaşırma.
h.+inġde 276/20	h. 253/15
h.+inġde bolsun 212/2	haytlik -1- bayramlaşma*
h.+i 219/16	h.+ge 194/17
h.+ide irdi 204/3	hayvān -1- [Ar.] canlı.
h.+imizni 167/21	biş h. 191/10
hayāt -1- [Ar.] dirilik, canlılık.	hayyizlik -2- [Ar.] yer, taraf.
h. irdiler 258/5	h. 214/6, 214/14
hayda- -3- sürmek, kovmak, defetmek.	hāzır -5- [Ar.] hazır eden.
h.-dılar 156/20	

h. boldılar 215/3, 221/15	262/17, 274/10
h. bolup 217/1, 230/20	H.-i Eyyüb ‘aleyhi’s-selâm
h.+dur 214/19	269/4
hazine -10- [Ar.] hazine; devlet	H.-i Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmını
malının saklandığı yer.	261/13
h.+ni 233/14	H.-i Hâk sübhânehu ve ta‘âlâ
h.+ğa 205/21, 247/14	146/18, 203/9, 215/4, 220/10
h.+de 205/21	H.-i Hâk sübhânehu ve
h.+deki 210/15	ta‘âlâdın 152/16
h.+sin 178/6, 178/8	H.-i Hâk sübhânehu ve ta‘âlânı
h.+sini 232/12	210/10, 246/15, 271/11
pâdişâhını h.+siğa 233/13	H.-i Hâk 178/11
h.+side 242/1	H.-i Hâk sübhânehu ve
hazineçi -2- [Ar.+Tr.] hazineci.	ta‘âlâğa 149/3
h. kılnġ 232/13	H.-i Havvâ 180/12
h.+ler 239/8	H.-i Havvânı 259/3
hazine-dâr -1- [Ar.+Far.] hezineyi	H.-i İbrâhîm Hâlîlû’r-raḥman
koruyan kimse.	182/5
H.+ları 205/20	H.-i İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâm
hazret -75- [Ar.] saygı amaçlı	150/1
büyüklere verilen unvan;	H.-i İbrâhîm ‘aleyhi’s-
huzur.	selâmdın 158/2
h. 261/20	H.-i İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâmını
H.-i Cebra’îl ‘aleyhi’s-selâm	atalarını 160/4
217/1	H.-i İbrâhîm ‘aleyhi’s-selâmını
H.-i Cebra’îl 234/1, 254/11,	147/4

H.-i İbrâhîm 151/6	‘aleyhi ve sellem 192/5
‘inâyet-i H.-i ilâhî bolsa 216/15	H.-i Şâlih ‘aleyhi’s-selâmı 191/11
vaḥy-i ḥ.-i ilâhî 154/3	H.-i Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâm 276/6
H.-i İlâhîdin 226/1	H.-i Şu‘ayb ‘aleyhi’s-selâmı 276/3
dergâh-ı H.-i ilâhîğa 225/21	H.-i Ya‘küb ‘aleyhi’s-selâm 222/17
H.-i İshâk ‘aleyhi’s-selâm 157/2	H.-i Ya‘küb 246/15
H.-i İsmâ‘îl ‘aleyhi’s- selâmdurlar 146/4	H.-i Yûsuf ‘aleyhi’s-selâm 194/3, 215/19, 216/11, 216/12, 216/21, 217/7
H.-i İsmâ‘îl ‘aleyhi’s-selâmı kurbânlik kılğanlarını 150/10	H.-i Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmı 196/1, 200/16, 209/1, 216/20
H.-i Lût ‘aleyhi’s-selâmı beyân-ı 160/3	H.-i Yûsuf 186/12, 187/6, 215/16, 216/7, 216/14, 247/5
H.-i mülkü’l-mennân 189/19	H.-i Yûsufge 233/21
H.-i Muḥammed Muştafâ şalla‘llâhu ‘aleyhi ve sellem 146/6, 147/18, 153/10, 219/13	H.-i Yûsufı 184/19
H.-i Muḥammed Muştafâ şalla‘llâhu ‘aleyhi ve sellemni 255/11	H.-i Yûsufnı 217/12, 220/18, 243/13
H.-i Mûsâ ‘aleyhi’s-selâmı höküzlerini 154/4	H.-i ‘Alî kerrema’llâhu vechehu 191/12
H.-i Nûḥ ‘aleyhi’s-selâmı tûfânığaça 154/7	H.-i ‘İsâ ‘aleyhi’s-selâmı 156/15
H.-i peygamber şalla‘llâhu	H.-i ‘Ömer rażıya’llâhu ‘anh

194/20	148/17, 149/2, 149/16, 151/19,
H.-i ‘Ömer rażıya’llāhu ‘anhke	153/13, 153/18, 154/5, 154/17,
154/4	156/2, 156/3, 156/11, 159/9,
H.+Alī kerrema’llāhu vechehu	160/1, 160/16, 161/5, 165/7,
191/11	166/9, 166/12, 166/19, 170/12,
h.+imde 176/1	170/13, 170/14, 172/12,
hedıyye -1- [Ar.] hedıye.	172/14, 172/19, 173/6, 174/9,
kilgen h. 252/8	174/15, 174/18, 175/6, 175/9,
helāk -16- [Ar.] mahvolma, ölme.	175/11, 176/1, 176/19, 177/14,
h. 166/13, 211/14	177/15, 179/2, 179/15, 179/19,
h. boldı 157/1, 169/13	182/10, 183/10, 185/14,
h. boldılar 169/12, 279/6	185/18, 186/1, 186/8, 186/10,
h. bolġan 148/14	186/11, 189/2, 189/5, 190/13,
h. bolġanı 156/13	190/15, 190/20, 191/6, 191/20,
h. bolmaġay irdiler 166/20	192/17, 193/1, 193/19, 194/9,
h. kılgeli 168/17, 176/16	194/13, 197/5, 201/7, 201/10,
h. kıılmaġdur 261/9	202/9, 204/3, 204/8, 205/12,
h. kıılır irdim 230/12	206/1, 206/11, 207/14, 207/15,
h. kıılurġa 184/4	207/17, 208/13, 208/15,
h. kıılır-miz 166/14	208/20, 209/4, 209/5, 209/19,
h. kıılır-siz 168/17	211/12, 211/13, 211/18, 213/3,
helāl -1- [Ar.] dinin hükümlerince	213/4, 213/5, 213/16, 214/4,
haram olmayan şey.	216/10, 216/14, 217/3, 217/8,
h.+de irdi 213/21	219/17, 220/17, 221/19, 222/4,
hem -203- [Far.] hem, da/de.	222/7, 222/8, 223/1, 223/4,
h. 148/1, 148/8, 148/15,	223/8, 223/16, 224/7, 224/9,

224/13, 224/17, 224/18,
224/21, 225/5, 225/6, 225/9,
225/17, 227/18, 227/20,
228/14, 229/16, 229/17, 230/1,
230/14, 232/18, 232/19, 235/2,
235/3, 235/10, 235/17, 236/6,
236/12, 236/17, 236/18,
236/20, 237/1, 237/16, 237/21,
238/9, 239/16, 239/21, 240/18,
242/8, 242/15, 243/19, 245/11,
246/3, 246/4, 246/20, 247/14,
248/13, 249/2, 249/11, 249/15,
249/16, 249/17, 249/19,
250/20, 251/11, 259/8, 259/9,
259/19, 261/8, 261/19, 263/15,
264/1, 264/8, 264/21, 265/8,
265/20, 266/7, 266/16, 267/4,
267/6, 267/8, 267/10, 267/13,
267/15, 268/7, 268/12, 268/18,
270/3, 271/6, 271/14, 271/18,
272/14, 275/11, 276/19,
277/13, 278/10
İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmnı h.
151/7
Mālik h. 205/15
ol h. 239/20

h. bolmağay irdiṅ 157/16

h. bolsa 159/11, 195/18

hem-bister -1- [Far.] aynı yatakta.

h. bolmağını 203/9

hem-dem -1- [Far.] aynı zamanda.

h.+im idiṅiz 196/16

heme -159- [Far.] cümle, hep, bütün.

h. 153/1, 155/7, 156/21,

157/15, 161/8, 169/18, 171/10,

173/20, 179/13, 180/11, 181/6,

181/7, 181/8, 181/15, 182/21,

185/13, 187/6, 198/3, 198/10,

198/14, 199/2, 199/3, 199/17,

199/18, 200/1, 200/2, 200/3,

200/11, 202/13, 202/20, 205/1,

205/8, 205/16, 211/6, 214/6,

214/7, 214/14, 215/1, 215/11,

218/8, 218/17, 218/18, 219/21,

221/7, 221/19, 222/2, 223/2,

223/10, 229/17, 230/5, 232/5,

232/11, 242/10, 243/15, 244/5,

244/20, 249/20, 251/7, 253/10,

253/18, 254/3, 255/7, 255/17,

262/13, 266/8, 268/16, 269/5,

269/16, 269/17, 270/4, 270/8,

270/9, 270/13, 271/20, 275/5,

275/17, 277/17, 279/1	h.+leri 153/9, 160/8, 169/11,
h. kılğan işleriŋizğa 277/4	181/2, 190/7, 192/4, 197/6,
h.+din 156/7, 162/8, 170/11,	229/18, 231/7, 237/5, 238/10,
170/12, 170/13, 170/14, 186/3,	244/1, 244/7, 251/17, 252/8,
195/15, 213/2, 255/8	252/13, 278/20, 279/5
h.+din burun 199/19	h.+lerini 176/16, 234/6
h.+si 157/1, 161/19, 169/9,	h.+leriğa 248/18
176/18, 188/13, 197/14,	hemîşe -4- [Far.] daima, her vakit.
198/17, 203/12, 203/13,	h. 206/10, 207/6, 217/14,
218/10, 218/19, 227/2, 242/14,	276/18
252/15, 254/14, 275/3	hemşire -1- [Far.] kız kardeş.
h.+si bolmadı 160/14	h.+leri 240/3
h.+siğa 192/3, 232/3	hem-râh -2- [Far.] aynı yolda.
h.+sige 252/8, 266/3, 269/5	h. 180/18
h.+sine 195/16	h. irdi 249/8
h.+sini 148/20, 166/14, 202/6,	hem-vâr -1- [Far.] bir çırpıda olan düz
205/21, 227/15, 231/13,	yer.
239/17, 256/11, 261/6, 267/12,	h. kıldılar 178/9
277/16	henüz -8- [Far.] şimdiye kadar.
h.+miz 186/13, 255/5	h. 164/19, 171/4, 171/12,
h.+leriŋiz 227/16, 235/14,	227/6, 250/19, 258/6, 258/20,
252/12, 271/8	268/12
h.+leriŋizni 185/19, 255/8,	her -121- [Far.] her, bütün, hep
255/16	h. 148/16, 151/2, 152/3,
h.+leriŋ 237/11	154/16, 156/2, 156/7, 156/9,
h.+leri bilen 248/12	156/12, 157/16, 160/11,

160/12, 160/14, 165/13, 170/4,
170/5, 170/7, 170/10, 173/9,
178/17, 178/18, 179/4, 180/14,
180/19, 180/21, 192/16, 196/6,
196/10, 201/1, 203/9, 205/6,
209/6, 212/6, 213/14, 220/14,
223/7, 226/11, 232/12, 233/18,
235/14, 242/4, 243/8, 244/2,
244/3, 247/1, 247/5, 252/16,
263/14, 267/17, 270/17,
273/16, 273/19
h. bāre 154/3, 219/15
h. bir 195/13
h. biri 204/19, 210/2, 256/13,
278/17
h. birini 247/11
h. biriᅡgiz 237/12
h. çend 199/15, 206/9, 268/17
h. demi 261/19
h. kaçan 222/4
h. kaçça 205/14, 205/18
h. kandağ 188/5, 205/3, 219/4,
241/15
h. kaydın 265/18
h. kaysı 182/8, 185/9, 218/3,
255/1, 267/17

h. kaysıları 181/14, 219/4,
237/13, 243/6, 243/8, 256/7,
256/9
h. kaysımızge 194/1
h. kaysıᅡgız 182/19
h. kaysısı 188/18, 194/6
h. kısım 182/19
h. kim 182/9, 199/20, 205/10,
209/3, 238/6
h. kimerse 188/4, 247/4
h. kimerse'ı 204/14
h. kimge 205/2, 237/20
h. kimni pādişāh 231/17
h. kişi 223/3
h. kün 210/3
h. künde 221/9
h. ne bolsa 189/14
h. ne 210/20, 211/11, 217/8,
222/19, 248/21
h. niçük 193/19, 232/15
h. nime 232/8
h. nimerse 182/4, 262/17,
263/4
h. nimerse'ı 203/1
h. tāre 205/8

hergiz -41- [Far.] asla, hiçbir zaman.

h. 147/10, 152/19, 156/20, 157/19, 159/19, 164/15, 164/19, 177/20, 181/19, 184/18, 185/10, 186/5, 190/3, 195/10, 198/21, 200/3, 201/3, 205/11, 206/4, 206/7, 206/9, 207/9, 210/20, 211/4, 211/7, 211/12, 211/21, 212/18, 215/21, 216/8, 217/10, 220/5, 220/19, 223/10, 239/21, 241/4, 243/12, 251/8, 270/12, 271/8, 274/11		heybet -1- [Ar.] heybet, korku hissi uyandıracak olan. h.+idin 176/20
		heybetlik -1- [Ar.+Tr.] heybetli. h. 215/13
		hezār -2- [Far.] bin. h. 183/5 h.-ı rahmet 194/21
		hırkā -1- [Ar.] hırka, ceket. h.-i aḥzar 183/7
		hırş -1- [Ar.] hırs, azgınlık. h. u şehvet 214/19
hesāb -1- [Ar.] göz önünde, dikkat etme. koylarını ḥadd ü h.+ı yok 269/9		ḥıyānet -5- [Ar.] hainlik. h. kılğan 159/14 h. kılğanım yok 230/17 h. kılıp 224/15 h. kılur musin 224/12 h.+ni 224/16
hevā -14- [Far.] istek, arzu. h. 173/15, 183/9, 185/8 murḡān-ı h. 187/5, 189/15, 196/19 h.-yı nefsgē 257/15 h. açıldı 198/10 h.+ḡa 169/2, 256/6 h.+da 148/8, 278/18 h.+dın 225/11, 246/19		ḥıyānetçi -1- [Ar.+Tr.] hainlik yapan. h. imes-min 230/19
heves -1- [Ar.] heves, arzu. h.+i 215/8		ḥıyānet-kar -1- [Ar.+Far.] hainlik yapan. h.+lar 230/17
		ḥicāb -1- [Ar.] utanma, sıkılma. h. kalmadı 167/4
		hicr -1- [Ar.] ayrılık. h. ü firāk 201/16

hiç	-81- [Far.] hiç.		
	h. 146/5, 147/21, 151/8,		h. kimge 259/8
	151/12, 151/17, 156/12,		h. kimni bu 253/15
	159/12, 165/4, 166/12, 166/21,		h. kimni saçalı 171/7
	167/4, 168/13, 174/21, 175/11,		h. kimni 155/20
	180/14, 182/1, 182/3, 182/4,		h. nime bolmadı 226/9
	186/7, 187/4, 189/18, 190/1,		h. nimerse 273/9
	192/12, 197/12, 202/14,		h. oğul 157/5
	205/21, 206/2, 211/7, 211/14,		h. peygamber bolmağay irdi
	211/21, 219/19, 223/11,		157/16
	224/17, 229/20, 231/16, 234/9,		h. vech birle 270/6
	239/7, 243/10, 247/17, 247/20,	hikāye	-1- [Ar.] hikaye.
	248/12, 248/13, 258/15, 259/8,		h.+din 273/20
	259/21, 263/17, 271/19, 273/3,	hikāyet	-17- [Ar.] hikaye, anlatı.
	277/4, 277/6, 277/11, 279/6		h. 154/6, 161/7
	h. cān-dār 148/9		h. kıldurdı 226/21
	h. qayda 192/15		h. kılpdurlar 192/5, 256/14
	h. qaysılarıñgızını 259/18		h.+de 173/8, 173/13, 179/6,
	h. qaysıñgızlar 186/17		179/12, 201/19, 202/10, 205/4,
	h. kes 197/12		206/9, 209/2, 223/13, 246/17,
	h. kim bolmaydur 206/1		269/6
	h. kim 164/4, 173/12, 194/5,	hikmet	-9- [Ar.] hakimlik, sebep.
	199/9, 199/10, 205/7, 271/9,		h. 154/16, 170/11, 184/1,
	273/9, 273/17, 279/6		260/13, 260/14, 274/13
	h. kimerse yoq 147/14		‘ilm-i h. 208/21, 222/2
	h. kimğa 182/3	hil’at	-2- [Ar.] padişah tarafından

takdir edilen kimseye giydirilen elbise.	hışşe	-22- [Ar.] pay, hisse.
h.+in 157/4		h. 180/8, 223/12, 275/19
boyun sungan h.+in kiygen		on h. 151/7, 151/8, 180/12
146/2		toğkuz h. 180/8
hîle		yüz h. 209/18
-6- [Ar.] oyun, aldatma.		h. kılp 180/7, 180/8, 180/10,
h. 182/2		180/11, 180/12
mekr ü h. 219/18		tört h. kılp 170/2
h. bilen 245/14		h. kılp irdi 182/11
mekr ü h. birle 240/14		h.+ni 180/12
mekr ü h. kılp 183/12		h.+si 167/5
kılgan mekr ü h.+lerin 229/12		h.+sini 180/7, 180/9
hîle		h.+sidin 167/5
-1-[Far.+Ar.] haylî, pek çok*		bir h.+sini 180/8
h. 223/16		
himâyet		hitâb
-1- [Ar.] koruma, korunma.		-14- [Ar.] hitap, yazılı veya
h. bolsam 186/10		sözlü sesleniş.
hîre		h. 169/20, 244/11, 246/21
-4- [Far.] karmaşık, donuk,		h.-1 İlahî boldı 164/14
fersiz.		h.-1 müsteṭâb-1 Rabbü'l-erbâb
h. 179/19, 199/20		245/11
h. boldı 199/17		h.-1 Rabbü'l-erbâb boldı
h. boluy 179/21		150/16
hisâb		h. kildi 157/14, 169/6, 171/5,
-4- [Ar.] hesap, sayma.		197/16, 250/5
h. kılgay 242/10		h. kılgay 255/13
h.+dur 175/19		h.+in 157/5, 261/16
hadd ü h.+nı 269/8		
hadd ü h.+1 yok irdi 251/15		

hizmet -13- [Ar.] hizmet, iş, iş görme.

h. 196/10

h. kıldılar 173/9

h. kılip irdim 172/10

h. kılip 167/13

h.+imde 181/5

h.+ini 195/15

h.+iğa 235/13

bu h.+iğa 150/4

h.+ide boldılar 160/2

h.+leride 252/19, 279/16

h.+leriğa 206/8, 258/8

hizmet-kâr -3- [Ar.+Far.] hizmet eden.

h.+lar 199/8

h.+larğa 233/6

h.+larığa 199/7

hocıdâr -1- kahya

h.+larını 205/16

hortüm -1- [Ar.] hortum.

h.+ını 156/20

horüs -2- [Far.] horoz.

h. 170/12

h.+nı 170/1

hoş -21- [Far.] güzel, iyi, tatlı.

h. 173/15, 176/5, 176/11,

208/19, 246/19, 248/20, 252/10

bir h. 157/7

h. boldı 247/1

h. bolup 215/12

h. bolur irdi 242/6

h. kildi 219/13

h. kilip 161/13

h. kilmes irdi 206/9

h. kilmes 229/13

h. kıldı 161/18

h. kılgıl 210/12

h. kıllur mukin 210/7

āvāz-ı h.+nı 180/9

hoş-âmed -1- [Far.] hoş geldi.

h. ü piş-âmedler kılar irdi

206/9

hoş-âvâz -1- [Far.] sesi güzel.

h. 255/1

hoş-dil -1- [Far.] gönlü hoş.

h. bolup 278/19

hoş-hâl -9- [Far.+Ar.] hoş hal, hali

vakti yerinde.

h. 198/10, 206/1, 279/14

h. boldı 172/3, 205/19

h. bolup 198/9, 225/4

h. kıldıñg 208/13

h. u hurrem bolup 204/1

h. ü hurrem 249/3	hoş-rüy -9- [Far.] sevimli, tatlı.
hoş-hâllik -1- [Far.+Ar.] hoş halli.	h. 149/14, 165/11, 167/6,
h. birle 251/9	167/9, 172/7, 176/10, 228/4,
hoş-hüy -3- [Far.] hoş huy, iyi huy.	235/15, 263/12
h. 172/7, 176/10	hoş-şüret -1- [Far.+Ar.] güzel
h. bolmas 201/3	görünüşlü.
hoş-hüylik/ik -3- [Far.] hoş huylu, iyi	h. 235/15
huylu.	höküz -4- öküz.
h.(hoş-hüylik) 179/12	h. 150/20, 262/19
h.+ni(hoş-hüylikni) 180/10	h. boldı 148/20
h.+larıdın 180/3	h.+lerini tili 154/5
hoşlaş- -2- [Far.+Tr.] hoşlanmak.	hüb -15- [Far.] güzel, hoş.
h.-ıp 195/6, 195/13	h. 182/21, 191/14, 205/16,
hoşlu/uğ -2- [Far.+Tr.] hoşluk.	229/5, 239/16
h.+ı 184/10	h. bolur 151/4, 167/11, 262/12
h.+ı(hoşluğu) 209/21	h.+dur 210/17
hoşnüd -1- [Far.] razı, memnun.	h.+rağ 156/15, 156/16, 211/9,
h. boldı 232/14	225/6, 232/6, 244/20
hoşnüdlig -1- [Far.+Tr.] hoşnutluk.	hüb-dost 1- [Far.] iyi dost.
h.+ı için 255/17	h. bolup 224/6
hoş-kadd -2- [Far.+Ar.] güzel boylu.	hüblig -1- [Far.+Tr.] güzellik.
h. u kâmet 235/15	tenimni h.+ı 209/21
h. irdi 172/7	hudâvend -22- [Far.ö.i.] Allah.
hōş-refiâr -1- [Far.] hoş yürüyüş, hoş	Hudâyâ H. 157/13
gidiş.	H.-i 'âlemdin 253/16
h. 172/7	H.-i 'âlemga 270/13

Ḥ.+ā 177/19, 197/15, 197/18, 199/9, 199/11, 219/5, 244/11, 249/15, 253/15	ḥ. boldı 188/7, 206/2
Ḥudāyā Ḥ.+ā 150/21, 164/12, 164/20, 165/8, 169/17, 249/15, 277/9	ḥoş-ḥāl u ḥ. bolup 204/1 ḥ.+dür 183/9
İlāhī Ḥ.+ā 159/2, 191/8, 206/12	ḥursend -12- [Far.] kanaat eden, kısmetine razı olan.
ḥulḳūm -1- [Ar.] boyun, boğaz. ḥ.+larığa 185/17	ḥ. boldılar 149/2, 150/8, 157/9, 161/4, 237/20
ḥulle -1- [Ar.] Cennet elbisesi. ḥ. 275/7	ḥ. bolup 150/4, 157/13, 174/16, 190/17, 231/6, 247/8, 268/14
ḥūn -1- [Far.] kan. mānend-i ḥ. bolup 196/11	ḥursendliĝ -1- [Far.+Tr.] şükür etmek. ḥ. kıllur irdiler 250/19
ḥūn-ālūd -1- [Far.] kana bulanmış. ḥ. boldı 218/8	ḥūrşīd -1- [Far.] güneş. ḥ.-i cihān 183/2
ḥūr -3- [Far.] güneş. ḥ. u ğılmān 153/1 ḥ. u ğılmānlar 253/14 ḥ. musin 265/16	ḥurūş -1- [Far.] çoşma, çağıldı, gürültü. ḥ.+ke 196/20
ḥūrāk -1- [Far.] yiyecek, besin. ḥ.+larığa 229/2	ḥuşūl -1- [Ar.] üreme, türeme, çıkma. ḥ. tuttı 233/16
ḥūrākī -1- [Far.] yiyecek gıda. ḥ.+dur 233/11	ḥūş -19- [Far.] akıl, fikir. h.+ke 223/3 h.+dın kittiler 208/10 h.+larıĝa 218/16 h.+ı 200/18, 201/10 h.+ıĝa 223/16
ḥurrem -8- [Far.] şen, sevinçli. ḥoş-ḥāl ü ḥ. 249/3 şād u ḥ. 191/9	

h.+ıġa kilip 203/5	Ĥudāy ta' ālānı ĥ.+in kılmaġım
h.+ıdın kitti 203/15	153/8
h.+ları 175/18	hümāyūn -4- [Far.] mübarek, kutlu.
h.+larıġa 189/1, 189/8, 207/4, 208/10, 218/11, 250/15, 253/12	pīšāne-i h.+iŋġızda irdi 146/12 h.+larıda 146/6
h.+larıdın 189/7, 253/11	pīšāne-i h.+larıda 146/5,
h.+larıdın kitip 189/1	147/17
ĥūt -1- [Ar.] balık, balık burcu.	hüner -1- [Far.] marifet, ustalık.
Ĥ. 183/2	h.+leriġa 243/6
ĥuṭbe -1- [Ar.] hutbe cuma namazı ve bayram namazında verilen öġüt.	ĥürmet -12- [Ar.] sayġı.
oġulġan ĥ.+ni 259/3	‘izzet ü ĥ. 210/19, 277/2 ‘izzet ü ĥ. bile 228/19 ‘izzet ü ĥ.+iŋġ 225/8
ĥūy -2- [Far.] tabiat, mizaç.	ĥ.+i 242/18
ĥ. 177/16	ĥ.+ini 242/19
ĥ.+ını 224/14	ĥ.+ini kılġunça 277/2
ĥuzūr -1- [Ar.] hazır bulunma.	ĥ.+idin 199/11, 255/8
ĥ.+iŋġda 230/13	ĥaġ u ĥ.+idin 153/11
ĥükemā -1- [Ar.] hakimler.	‘izzet ü ĥ.+leri 253/17
ĥ.+larını 202/14	‘izzet ü ĥ.+leridin 164/17
ĥükm -6- [Ar.] hüküm, emir, komuta.	ĥürmetlik -1- [Ar.+Tr.] sayġılı.
ĥ. kıldılar 248/6	ĥ. bolġay-min 205/13
ĥ. kıldıŋġ 177/19	ĥüsn -15- [Ar.] güzel, iyi.
ĥ.+ümġa 187/20	ĥ. 179/10, 180/11, 199/16,
ĥ.+i 266/20	259/14
ĥ.+iġa 146/3	‘ıřġ u ĥ. 260/7

h. ü cemâl 179/17, 202/11	‘1. u hüsni 260/7
h. ü cemâlidin 199/21	‘1. u maḥabbetni 184/13
h. ü cemâlim 258/17	‘1. u mecâzî bile 214/19
h. ü cemâlimni 258/14	‘1.+nı 211/16, 259/10
h. ü cemâliṅ 257/20	‘1.+ṅızda 257/20, 259/20
h. ü cemâlleri 147/4	‘1.+ı 258/7
h. ü cemâllerini 151/7	‘1.+ıda 230/12
h. ü leṭâfetde 200/17	âteş-i ‘1.+ıda 211/14, 223/14
h.+leri 199/15	‘ıyâl -2- [Ar.] bakmakla zorunlu
hüveydâ -1- [Far.] açık, belli.	olunan çocuk, kadın.
h. irdi 147/18	‘1.+leriṅizni 248/21
	ehl-i ‘1.+leriṅizni 168/19
I	‘ıyd -1- [Ar.] bayram.
ıpar -1- misk, koku.	‘1. boldı 194/16
ı. 204/15	‘ıyd-gâh -1- [Ar+Far.] bayram yeri.
ırgat- -1- sallamak, silkelemek.	‘1.+dın 194/16
ı.-ıp tüşürüp 181/2	‘ıyş -1- [Ar.] yaşama; eğlence.
ısığ -6- ısı, sıcaklık.	‘1. u ‘ışretde irdi 214/1
ı. 275/4, 275/5, 278/15	‘1. u ‘ışretde bolur-sizler 278/9
ı. irdi 185/8, 198/15	ıztırâb -1- [Ar.] acı, elem, azap.
ı.+nı 278/18	ı.+ğa 196/3
ısığlığ -1- sıcaklık.	İ
ı. 278/15	i- -91- imek fiili krş. ir- .
ısırğa -1- küpe.	barıp i.-dim 208/9
ikki ı. 147/3	cânım i.-diṅ 196/6
‘ışk -11- [Ar.] aşk.	

ğā'ib i.-diŋg 196/5
refik i.-diŋg 196/6
oğul bolar i.-di 263/9
oğsar i.-di 196/13
birip i.-di 269/19
tişüksiz bolsa i.-di 263/9
hem-demim i.-diŋgiz 196/16
titregüç i.-diŋgiz 196/9
şehrde i.-miş-min 181/4
olturup i.-miş-min 181/5
tiŋgri i.-kenim 272/15
atası i.-kenimni 157/20
tiŋgri i.-kenimni 272/17
yağşı i.-ken-sin 211/18
iblis i.-ken-sin 272/21
qarındaşım i.-ken-sin 172/3
munda i.-ken-sin 268/19
‘ahd qılğan i.-ken-sin 268/1
i.-miş 158/14
alıp kilgen i.-miş 199/20
bar i.-miş 190/19
bolhıre bolur i.-miş 199/21
çıkar i.-miş 241/6
tıre bolur i.-miş 199/21
i.-ken 195/12, 266/16
bardı i.-ken 275/10
böri i.-ken 189/4
ikki yüz yigirme i.-ken 171/2
haber birğan i.-ken 171/8
qulıda i.-ken 219/20
su i.-ken 246/19
şol i.-ken 195/11
tāze i.-ken 216/19
tirig i.-ken 208/19
tüşi i.-ken 202/17
yigen i.-ken 191/1
yigitler i.-ken 235/16
münāsib i.-ken 266/10
tiŋgri imes i.-ken 264/18,
264/20
bar i.-ken 163/4, 208/18,
241/10, 243/16
yoq i.-ken 159/17
i.-kenlikini 219/18
dip i.-ken-siz 245/18, 253/2
yalguz i.-ken-siz 148/15
cādū-ger i.-ken-sizler 177/17
oğrı i.-ken-sizler 239/12
kilip i.-kenler 149/12
yiberğan i.-kenler 266/16
i.-kenliklerini 167/10
tiŋgri i.-mes iken 264/18,

264/20	kul i.-mesdür 193/12
i.-mes irdi 172/7	püşide i.-mesdür 277/5
ağarğan i.-mes irdi 171/7	yigen i.-mesdür 189/5
ejder i.-mes irdi 199/5	i.-mes-miz 238/2
ķadarlık i.-mes irdi 247/12	muhtac i.-mes-miz 166/2
ķiři i.-mes irdi 203/5	i.-mesdür-miz 245/15
i.-mes irdiler 215/4	‘ ibadet -11- [Ar.] ibadet.
oğrı i.-mes irdiler 240/1	‘i. 226/12, 269/11, 276/11
hıyānetçi i.-mes-min 230/19	ṭā‘ at u ‘i. kılurlar 234/21
körğan i.-mes-min 163/18	secde-i ‘i. 254/4, 254/5
körgen i.-mes-min 190/15	‘i. birle 169/15
maħrem i.-mes-sin 265/19	‘i.+ni 178/20
ķulı i.-mes müsın 193/15	‘i.+ğa 259/11, 267/11
ķul i.-mes 192/10	‘i.+iğa 276/4
i.-mes 159/1, 265/19	‘ ibādeḥāne -1- [Ar.+Far.] ibadet evi.
iş kıladurğan iş i.-mes 211/15	‘i.+ge 259/16
kem i.-mes 266/5	iblis -15- [Ar.] şeytan.
kirek i.-mes 193/20, 210/6,	i. 271/2, 271/16, 271/18,
256/12	272/14, 272/16, 273/1, 273/3,
lāzım i.-mes 184/18	273/5, 274/4
miniki i.-mes 242/12	i. ‘aleyhi’l-la‘ ne 271/6
nāmesi i.-mes 246/7	i. ‘aleyhi’l-la‘ neni 270/12
ādem i.-mestür 218/12	i. irdim 273/5
ferzendi i.-mesdür 203/14	i. iken-sin 272/21
‘azāb kıldurmak için i.-	i.+ni 161/8
mesdür 230/16	i.+ge 273/5

‘ibret	-4- [Ar.] kötü bir hadiseden alınan ders. ‘i. 261/12 ‘i. alğaylar 216/5 ‘i. alğıl 261/12 ‘i.+ler 261/6		273/13, 273/14, 273/21 kuduğmı i.+ide 188/10 i.+ideki 232/16 i.+ideki dik 244/5 i.+idin 237/21, 240/7, 278/21 i.+lerideki 275/6
icābet	-8- [Ar.] kabul etme, kabul edilme. i. boldı 204/18, 251/4, 278/15 i. bolup 197/21 i. bolur 159/9, 252/6 i. kıldük 274/18 Ya‘ kûb ‘aleyhi’s-selāmı münacātlarını i.+i bilen 178/11	iç-	-11- içmek. i.-ti 226/9, 246/19 i.-tiler 275/6 ant i.-tiler 146/11, 249/7 i.-se 204/16 ant i.-ip irdim 146/20 i.-geli 220/11, 226/9 ant i.-ip 216/9 i.-ken antığa 147/1
icāzet	-3- [Ar.] izin, ruhsat. i. birmegünçe 243/19 i. birsengiz 148/16, 203/21	içkeri	-2- içeri. i.+ğa 208/7 i.+ki 212/5
iç	-30- iç. i.+imge 245/9 i.+iğa 278/17 i.+ige 160/12, 160/20 i.+ini 188/6 i.+ide 160/21, 189/7, 189/16, 193/3, 200/5, 211/1, 212/5, 232/6, 234/8, 235/7, 236/14, 254/6, 259/8, 260/16, 270/8,	içre içür-	-1- içinde, arasında. i.+ğa 172/17 -1- içirmek. i.-mey 217/11
		idiş ige	-1- damar. i. taban boldı 169/6 -3- iye, sahip. bizni i.+miz 255/15

	yaratken i.+miz 193/10		i.+ıngça 274/15
	i.+sige 239/15	ih̄tiyāt	-1- [Ar.] ilerisini düşünerek davranma.
ig(i)n	-3- omuz.		i. üçün 266/19
	i.+ini 202/12	ih̄tiyātla-	-1- [Ar.+Tr.] ilerisini düşünmek.
	i.+idin 241/6		i.-p 184/15
	i.+ilerini 199/4	ik-	-4- ekmek.
igil-	-2- eğilmek.		i.-sünler 229/2
	i.-di 245/5		aşlıg i.-se 228/14
	i.-gen 201/17	ikev	-8- her ikisi.
igne	-2- iğne.		i.+i 250/14, 250/21
	i. birle 205/1		i.+ıngizge 236/18
	i.+ğa 205/1		i.+len 193/7, 219/6, 259/3
igir-	-1- eğirmek.		i.+len bolup 193/1
	i.-ip 154/2		i.+leri 158/10
ih̄ānet	-3- [Ar.] haksızlık, kötülük.	ikin	-4- ekin.
	īzā vü i. 276/20		i. tikinni 233/2, 233/3
	īzā vü i. birdiler 278/13		i.+ni 233/15
	i. kılp irdiler 248/18		i.+lerige 270/1
ih̄tiyār	-7- [Ar.] isteğe bağlı; irade, seçme.	ikin	-1- ki bağlacı
	i. 175/1		nime boldı i. 244/6
	i. kıldı 173/15	ikki	-73- iki.
	i. kılmadı 228/17		i. 147/8, 148/3, 153/4, 162/10,
	i. kılmaz-min 232/10		162/19, 163/3, 168/20, 168/21,
	i.+ım 260/10		170/21, 172/4, 172/14, 172/15,
	i.+ımızça 276/19		

172/16, 180/2, 182/11, 184/14,
188/17, 189/6, 194/1, 194/7,
199/13, 202/18, 204/19,
207/13, 207/14, 208/13,
215/18, 216/3, 220/9, 220/10,
224/1, 224/4, 224/5, 232/15,
233/15, 238/20, 244/8, 252/16,
253/10, 259/4, 259/6, 259/7,
260/2, 262/2, 264/2, 264/12,
264/13, 264/15, 267/16,
270/17, 273/20, 274/1, 274/3,
274/6, 274/7, 274/8, 274/9,
274/11, 275/3, 275/4

i. tavanların 148/2

i. tavanlarını 148/3

i. yıgaçlık 178/2

Hâcerni i. 146/21

Lûṭ ʿaleyhi's-selâmı i. 162/11

i. ısırga 147/3

i.+si 160/4, 273/19

i.+sini 244/17

i.+sidin 224/18

i.+miz 235/14

ikki ming -3- iki bin.

i. 148/19, 156/19, 196/11

ikkinçi -18- ikinci.

i. 147/10, 152/11, 178/16,
178/21, 179/10, 180/8, 192/17,
194/8, 194/10, 230/8, 233/19,
258/14, 258/17, 260/6, 260/20,
262/18

i.+si 193/18, 259/5

ikki yüz -2- iki yüz.

i. 170/15, 176/18

ikki yüz yigirme -1- iki yüz yirmi.

i. iken 171/2

iklîm -1- [Ar.] kıta.

i.+lerni 175/3

ikrâm -7- [Ar.] hürme, saygı
gösterme.

i. 198/13

i' zâz u i. birle 174/7, 255/2

i' zâz u i. kıla başladı 198/11

i' zâz u i. kıılır irdiler 220/12

i.+lar 165/12

i' zâz u i.+lar bile 231/20

ikrâr -7- [Ar.] saklamayıp söyleme;
tasdik, kabul.

i. 230/14

i. boluñglar 163/12

i. kııldı 218/20

i. kııldılar 229/19, 230/13

	i. kılnğlar 278/5		‘i.+ı bolmağay 278/7
	i. kılsağlar 278/8		‘i.+ı yok 221/19
iktür-	-1- ektirmek.		‘i.+ımı 175/8, 175/19, 184/12
	i.-diler 233/3	ilāh	-1- [Ar.] Arapçada Tanrı.
il	-19- halk; memleket, şehir.		i.+ım 197/12
	i. 149/1, 198/12, 256/8, 266/21	ilāhī	-38- [Ar.] Allah’a ait, tanrı ile ilgili.
	i.+ni 156/4, 160/11, 160/15		i. 155/10, 162/14, 185/2, 190/9,
	i.+ğa 168/15, 218/12, 271/4,		197/10, 197/18, 199/9, 199/11,
	276/10		219/5, 244/11, 250/4, 253/15,
	i.+din 164/3, 164/21, 167/12,		260/9, 260/10, 260/11, 260/18,
	267/5, 271/3		269/14, 270/6, 270/13, 270/18,
	i.+ige 235/2		270/19, 274/9
	bar-ı i.+din 209/14		fermān-ı i. 169/3, 234/2,
	i.+idin 277/16		251/16
	i.+ler 160/12		taqdīr-i i. 195/11
	i.+lerge 235/3		vaḥy-i ḥazret-i i. 154/3
il-	-1- ilişmek, ilişirmek,		fermān-ı i. boldı 156/4
	bağlamak.		ḥiṭāb-ı i. boldı 164/14
	közleriğa i.-mediler 211/12		‘ināyet-i Ḥazret-i i. bolsa
‘ilāc	-13- [Ar.] ilaç, derde deva olan şey.		216/15
	‘i. kılmak 175/14, 201/12		i. Ḥudāvendā 159/2, 191/8,
	‘i. tapa’lmadı 211/8		206/12
	i. kıla’lmay 159/12		fermān-ı i.+ni 202/7
	‘i.+nı 146/20, 182/1		i.+ğa 226/1
	‘i.+ı 161/2, 161/17		dergāh-ı Ḥazret-i i.+ğa 225/21

	dergāh-ı i.+ge 274/11		‘i.+leri 275/6
	Hāzret-i i.+din 226/1	illig	-1- elli(50).
ilçi	-6- elçi.		i. 234/9
	i. 175/2, 267/16	illig ikki	-1- elli iki.
	i. bolup 177/12		i. yıl 171/15
	i.+ni 177/12	‘ilm	-5- [Ar.] ilim.
	i.+din 175/13		‘i. 260/7
ile	-1- ile		‘i.-i hikmet 208/21, 222/2
	i. 198/13		‘i.-i ta‘bīr 208/21
ilet-	-1- iletmek, ulaştırmak.		‘i.-i ta‘bīr irdi 222/2
	i.-geyler 255/12	ilt-	-6- iletmek, götürmek.
ilgeri	-21- ileri, doğu, ön taraf.		cān i.-er-min 195/18
	i. 164/4, 174/21, 176/17, 192/1,		i.-gil 260/12
	198/15, 213/7, 239/19, 249/1,		i.-ip 265/12, 271/4, 273/6
	250/2, 250/8, 252/9, 274/4,		i.-ip biriṅg 152/13
	279/14	iltifāt	-2- [Ar.] yüzünü çevirip
	i. çık 158/7		bakmak, teveccüh etmek.
	i. çıkadur-min 158/5		i. kılmadılar 211/12
	i. çıkar bolsaṅg 158/6		i. kılmadıṅgız 259/21
	i. tüşti 158/8, 158/9	iltimās	-1- [Ar.] kayırma, arka çıkma.
	i.+ki 252/14		i. kıldı 203/21
ilintür-	-1- iliştiirmek.	im-	-1- emmek.
	i.-üp 211/21		i.-gen dik bolup 215/12
‘illet	-3- [Ar.] illet, hastalık.	‘imāme	-3- [Ar.] sarık, tesbih.
	‘i. 261/20		‘i. 183/6, 237/20
	tutkaqlıg ‘i.+i bolmas 238/16		‘i.+leri 237/17

imān	-23- [Ar.] iman.	Bibi Hâcerni i.+ini 146/9
	İ. 230/10, 279/6	i.+idin 215/12
	İ. kiltürdi 266/11, 268/7	i.+leridin 227/3
	İ. kiltürey 263/3	imdi -73- şimdi.
	İ. kiltüreyin 177/5, 258/16, 268/2	i. 146/15, 146/16, 147/2, 152/8, 152/15, 155/15, 159/6, 159/7, 159/16, 161/1, 162/15, 166/7, 166/8, 168/13, 172/21, 177/14, 177/17, 190/4, 193/5, 195/12, 197/7, 201/12, 204/2, 207/15, 215/12, 216/4, 217/4, 219/1, 219/6, 219/7, 219/8, 219/19, 221/12, 221/14, 223/10, 224/11, 227/9, 230/4, 231/8, 231/11, 237/1, 237/2, 239/4, 239/5, 240/9, 242/12, 242/13, 243/3, 243/17, 244/4, 244/9, 244/15, 245/12, 248/13, 256/12, 258/15, 259/18, 259/21, 261/1, 263/15, 264/20, 265/6, 266/16, 267/18, 270/14, 272/12, 272/17, 274/14, 274/15, 277/8, 277/13, 278/5
	İ. kiltürgen üçün 268/5	
	İ. kiltürğil 163/21	
	İ. kiltürmağnı 268/12	
	İ. kiltürünğler 276/15	
	İ. kiltürüp 177/11, 255/9, 268/13	
	İ. u islâm birle 260/11	
	İ.+ğa 163/9, 177/9, 177/19, 177/21, 233/1, 262/8, 277/6	
‘imār	-1- [Ar.] şekillendirme, bayındır hale getirme.	
	‘i.+ığa 199/16	
‘imâret	-6- [Ar.] bayındırlık; yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş hayır evi.	
	‘i. 212/4, 212/8	
	‘i. kıldılar 148/18	
	‘i. kılğalı 210/21	imgek -1- acı, eziyet.
	‘i.+ler 173/17, 277/20	hâl-i i.+im 221/14
imçek	-3- göğüs, meme.	imin- -1- emzirilmek.

	i.-ip 215/12		i. 197/1
inan-	-6- inanmak.		i.+ğa 194/8, 194/14, 195/21
	i.-ğan-min 169/20	ini	-14- küçük erkek kardeş.
	i.-dım 232/8, 233/2		i. 178/19
	i.-mas musin 169/20		i.+m 159/13, 195/15
	i.-mas-min 264/9		i.+si 240/17
	i.-mağıl 272/21		i.+sini 191/9
‘ināyet	-4- [Ar.] inayet, lütuf, ihsan, iyilik.		ağa i.+miz 235/13
	‘i.-i Hāzret-i ilāhī bolsa 216/15		i.+miz yok bolğan 236/1
	‘i. kılıp 231/12		i.+ngiz 235/12
	‘i.+i 271/11, 272/1		i.+ngizni 236/8
incil-ḥān	-1- [Ar.] İncil okuyan.		i.+ngizğa 236/3
	i. irdi 156/14		i.+leri 243/15
inde-	-2- seslenmek, çağırmaq.		i.+lerini 176/18
	i.-ğalı 163/7	inkār	-1- [Ar.] inkar, yaptığını gizleme.
	i.-ğanı 176/15		i. 278/14
inek	-4- inek.	inḳiyād	-1- [Ar.] bağlanma, boyun eğme.
	i. 227/2, 227/4, 228/11		i. kılıp 146/3
	i.+lerni 227/4	inṣāf	-1- [Ar.] merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
ineke	-6- üvey anne.		i. kılıp 232/5
	i. 211/13, 212/4	inṣā’allah	-2- [Ar.] allah nasip etti ise.
	i.+ğa 240/3		İ. 203/7, 205/12
	i.+si 211/13, 211/21		
	i.+sini 211/18		
iṅgirçaq	-4- tahterevan		

intiḳāl	-1- [Ar.] bir yerden başka bir yere geçme, göçme. i. kıldı 146/8	Mısrda i.-dim 251/1 ḥatunıñgız i.-dim 272/4 iblis i.-dim 273/5
intiḳām	-1- [Ar.] öc alma. i. alur irdi 236/13	ḳuçagıda i.-dim 186/14 ḳulı i.-dim 193/15
intiḳār	-1- [Ar.] bekleme beklenilme. i. bolur 202/7	böri i.-dim 190/14 endişede i.-dim 224/13
ir	-23- erkek; koca; asker; kişi. i. 168/6, 198/4, 199/21, 241/6, 241/9,241/12, 241/15, 241/19, 260/6, 263/15, 273/10 i. birle 259/8, 272/2 i.+ğa 147/2 i.+im 259/5, 274/2 i.+iñg 209/17 i.+iñgni 272/8 i.+niñgğa 272/18 ḥatunlarını i.+i 217/18 i.+ini 271/7 i.+leri bile 214/10	ğafil i.-dim 177/16 ḳayda i.-diñg 245/10 sin i.-diñg 169/7, 220/1 yok i.-diñg 261/10 toğrı i.-diñg 277/8 ḥelâlde i.-di 214/1 ḥoş-ḳadd i.-di 172/8 Ḥubbü'l-Aḥyār i.-di 188/9 hümâyünıñgızda i.-di 146/13 ısığ i.-di 198/16 ḳarağı i.-di 188/10 kesel i.-di 223/3 ‘āḳile i.-di 149/15 üçün i.-di 230/17 tüglük i.-di 159/2 taḥiyyet i.-di 254/8 Refikā i.-di 158/4 pādişāh i.-di 202/11 ol i.-di 256/18
ir-	-807- imek fiili krş. i-. yok i.-ür 203/18 ḥānesinde i.-miş 225/9 ne i.-miş 222/20 ‘āşık i.-miş 217/14 min i.-dim 249/1	

çiraylık i.-di 213/17	256/17, 258/9, 258/13, 259/5,
i.-di 254/15	262/3, 262/4, 262/6, 265/10,
âb-ı Zemzem i.-di 148/6	265/12, 265/13, 265/21,
açığ i.-di 188/9	266/21, 268/15, 269/9, 269/13,
açılğan gül dik i.-di 214/4	270/21, 273/19, 275/10
aķ i.-di 181/16	batman i.-di 255/21
aldıda i.-di 273/19	bed-kârlık kılmak i.-di 167/18
aldımda i.-di 181/8	beyâbân i.-di 192/15
altundın i.-di 258/9	beyânı i.-di 215/11
andağ i.-di 231/17	be-cân u dil-ħarîdâr bolur i.-di
arası i.-di 188/7	201/1
atı i.-di 160/19	bihraķ i.-di 195/17
Āzer i.-di 160/4	bu i.-di 175/2, 184/2, 249/18,
bahâsı i.-di 194/3	266/15
balası i.-di 216/13	bulutı i.-di 278/21
bar i.-di 146/6, 147/15, 154/7,	butağı yoķ i.-di 180/14
159/16, 160/6, 160/7, 160/8,	bîşe i.-di 278/1
162/11, 162/12, 165/16,	Becalîş i.-di 224/20
170/19, 172/19, 179/7, 180/2,	Beşîr i.-di 249/5
182/9, 187/15, 188/10, 188/13,	Bünyâmin i.-di 251/10
190/17, 192/6, 194/2, 198/21,	ceybde i.-di 180/3
199/1, 200/15, 202/20, 204/19,	Cevzâ i.-di 181/10
207/20, 210/4, 211/13, 214/4,	çiraylık i.-di 235/17
214/9, 214/16, 233/18, 235/5,	dânâ i.-di 205/15
235/16, 239/20, 240/3, 240/6,	Hâzer i.-di 160/4
249/4, 249/5, 249/8, 256/10,	hem-râh i.-di 249/8

hāşşiyet yok i.-di 182/9	kök i.-di 153/20
hatun i.-di 218/10	köp i.-di 154/15, 269/13
hatunı i.-di 202/10	kuçağlarında i.-di 184/3
hayālide i.-di 204/3	kulımız i.-di 193/14
hüveydā i.-di 147/18	küni i.-di 200/11
hadd ü hisābı yok i.-di 251/15	la'ldin i.-di 262/5
halkıda i.-di 160/11	Leyyā i.-di 172/6
harāmda i.-di 213/21	mecāzī i.-di 230/2
derecede i.-di 248/1	mini mūnisim i.-di 162/15
i.-di 261/17	mīr-āhūrnu hatunı i.-di 217/18
evlādı i.-di 276/9	mülki i.-di 260/7, 260/8
ferište i.-di 199/5, 264/6	münevver i.-di 181/8
ferzendi yok i.-di 202/14	münfa' il i.-di 147/17
gevherdin i.-di 264/11	müselmān yok i.-di 166/21
Habeşī i.-di 193/8	Mısrda i.-di 192/6, 249/21
ısg i.-di 185/8	ne i.-di 154/16, 170/11, 184/1,
incil-h'ān i.-di 156/14	194/4, 196/17, 246/14, 249/4
kāfir i.-di 262/4, 269/12	nime i.-di 260/13, 260/14
kāfire i.-di 165/2, 167/14,	nikāhıda i.-di 209/2
213/18, 230/10	nikāhlarında i.-di 253/19
karı i.-di 230/10	oğlı i.-di 276/9
kızı i.-di 262/2	oğrı i.-di 239/20
kızları i.-di 262/1	ol i.-di 214/2, 229/11, 240/10,
kim i.-di 169/7	243/9, 247/21, 276/13
kişi i.-di 275/12	pādşā i.-di 217/18
koy i.-di 153/21	pādşā-zāde i.-di 217/17

pāyānı yok i.-di 192/15	yir yok i.-di 160/10
revā i.-di 168/2	yok i.-di 150/14
ma ^ʿ lūm i.-di 247/19	bar i.-di 156/21, 269/11
Rāḥile i.-di 172/7	yolda i.-di 196/2
Raḥīme i.-di 262/1	yiride i.-di 188/7
Reyyān Melik i.-di 200/12	‘ālem-i ğaybdın i.-di 261/9
şāhib-cemāl i.-di 263/12	yok i.-di 147/5, 147/15, 148/9, 172/4, 267/20
sarıĝ i.-di 225/10	ḥisābı yok i.-di 269/10
Şeleş i.-di 262/5	ḥisābnı yok i.-di 269/9
simiz i.-di 175/16	yol i.-di 147/13, 167/2
sitem-kār i.-di 156/14	yurtda i.-di 160/11
şeyṭān i.-di 275/14	Yūnā i.-di 224/21
şeyṭān-ı la ^ʿ ĩn i.-di 173/11	zebūn i.-di 200/6
şol i.-di 223/20	Zīne i.-di 162/13
şunda i.-di 154/5	‘ıyş u ‘ışretde i.-di 214/1
şuṅda i.-di 202/9	‘azīz bar i.-di 256/14
taşdın i.-di 169/12	‘ilm-i ta ^ʿ bīr i.-di 222/3
ta ^ʿ līm üçün i.-di 260/15	mihribān i.-diṅgiz 195/15
tenĝe i.-di 205/8	nādān i.-diṅgizler 247/18
toḳsan üçde i.-di 269/13	şūḥ i.-diṅgizler 247/18
vilāyetide i.-di 262/4	çiraylık i.-diler 182/13
yaĝı i.-di 223/21	bī-ḳarār i.-diler 213/4
yaĝın i.-di 278/1	büt-perest i.-diler 160/8
yalĝuz i.-di 219/6	Cebra’ıl ‘aleyhi’s-selām i.- diler 215/4
yaman i.-di 239/21	
yiṅg i.-di 161/1	

çāhda i.-diler 192/13	yuġan i.-di 172/7
çiraylık i.-diler 179/19	ķılıp turur i.-dim 181/9
gũft-gũde i.-diler 193/12	yȳrũr i.-dim 190/18, 245/10
ķayāt i.-diler 258/5	kisip i.-diŋ 268/6
ķara kȳzlũk i.-diler 269/10	alıp i.-dim 231/11
ķarı i.-diler 252/4	aytıp i.-dim 225/17
kem-baġal i.-diler 262/9	alıp i.-dim mũ 216/7
ķiķik i.-diler 240/3	aķıp turur i.-di 227/3
muķterem i.-diler 161/9	barur i.-di 249/6
mũtefekkir i.-diler 206/10	bilgey i.-di 157/21
Maķdis yiride i.-diler 150/11	bilmes i.-di 218/9
Medyende i.-diler 279/15	bolsa i.-di 168/4
oġulları i.-diler 179/9	bolur i.-di 179/20, 180/16
pehlevān i.-diler 173/2	çıkmas i.-di 200/7
Rũmlik i.-diler 262/1	aķar i.-di 148/6
ķaķrāda i.-diler 175/17	açılır i.-di 215/16
ķenā-ķĩān i.-diler 181/7	alıp i.-di 191/18
yaķda i.-diler 187/18, 187/19	alur i.-di 180/3, 202/13
yigit i.-diler 252/3	aytıp i.-di 208/6, 231/13
ćammũke beççe i.-diler 160/5	aķarġan imes i.-di 171/7
dĩnide i.-diler 276/13	ayrıp bolmas i.-di 157/19
peyġamberlerdin i.-diler	kiter i.-di 226/14
213/20	ķıl-a'lmas i.-di 243/11
yigeni yoķ i.-di 227/6	olturup i.-di 250/1
yoķ i.-se 245/16	tartar i.-di 223/13
yoķ i.-se 177/15	turup i.-di 193/20

yörür i.-di 173/15, 203/11	qorur i.-dim 187/9
almağay i.-dim 201/11	körer i.-dim 162/15
ant içip i.-dim 146/20	körgay i.-dim 189/14
aytıp i.-dim 230/3	körgey i.-dim 189/12
aytur i.-dim 219/14	olturur i.-dim 227/2
barğay i.-dim 189/14	unamağan i.-dim 219/14
barıp i.-dim 222/18	söyğay i.-dim 189/13
birip i.-dim 264/15	sürgay i.-dim 189/12
birür i.-dim 242/20	şöhret kıılmağay i.-dim 201/12
bilmes i.-dim 177/17	taşlar i.-dim 177/13
bī-ṭāqatlık kıılur i.-dim 245/6	tüşmes i.-dim 217/6
çıkar i.-dim 228/18	tüşüp i.-dim 198/21
dip i.-dim 216/4, 216/7, 230/4, 249/12, 251/16	uğlap i.-dim 216/2
gümān kıılıp i.-dim 224/17	yıgey i.-dim 238/9
ğarb u zarb kıılı i.-dim 168/4	yörür i.-dim 146/15, 193/5
helāk kıılur i.-dim 230/12	zindāndın çıkar i.-dim 229/14
ğızmet kıılıp i.-dim 172/10	bahā kıoyup i.-diñg 192/20
ğabül kıılur i.-dim 223/10	hem bolmağay i.-diñg 157/16
ğaçar i.-dim 259/12	kiter i.-diñg 207/12
kilip i.-dim 190/15, 190/18	kirip i.-diñg 209/12
kilmes i.-dim 171/5	körüp i.-diñg 221/20
kilür i.-dim 152/8	olturur i.-diñg 263/14
kitğüzmeğay i.-dim 189/13	tüşüp i.-diñg 229/12
kette bolup i.-dim 195/6	yörer i.-diñg 185/7
kopğay i.-dim 275/11	zārī kıılur i.-diñg 259/13
	‘ahd kıılıp i.-diñg 275/15

yigenim yoq i.-di 233/10

qoyup i.-di 255/21

simir turur i.-di 153/21

yaşar i.-di 256/18

yatar i.-di 203/10

yir i.-di 162/17, 173/21, 188/8,

209/9, 270/18, 274/14

bāğ kıldurur i.-di 210/21

qaçmağda i.-di 213/21

qalmağda i.-di 242/21

tigip i.-di 237/18

aytur i.-di 201/8, 203/13,

223/9, 259/6

barur i.-di 148/7, 161/5, 222/5,

250/2, 272/7

belā bolmağay i.-di 166/19

belā bolmegey i.-di 166/17

birip i.-di 270/1, 270/11

birmağ bolup i.-di 194/2

birür i.-di 210/3

bilmes i.-di 264/12

bilür i.-di 220/17

bitilğan i.-di 225/18

bī-hūş bolur i.-di 182/10

bī-pāklıq kılmegey i.-di 167/9

bolup i.-di 226/9

bolur i.-di 209/4

çıkar i.-di 182/11, 243/9, 271/1

dimeseler i.-di 148/5

dip i.-di 185/17, 193/9, 198/5,

201/16, 210/5, 253/5

dir i.-di 257/9, 257/10, 259/7

ejder imes i.-di 199/5

imes i.-di 172/7

irkeklikdin bolmağan i.-di

214/5

ğālip kilmegen i.-di 173/12

gedālığ kılur i.-di 268/15

günāh kılıp i.-di 267/20

günāh kılmas i.-di 220/2

ğaber birür i.-di 167/15

ğayāl kılıp i.-di 243/13

hīç peyğamber bolmağay i.-di

157/16

hişşe kılur i.-di 182/11

ğoş bolur i.-di 242/6

ğoş kilmes i.-di 206/9

ğoş-āmed ü piş-āmedler kılar

i.-di 206/9

intikām alur i.-di 236/13

işāret kılıp i.-di 193/15

işletür i.-di 210/21

kaçar i.-di 259/6, 259/12	mihir ü maḥabbetlik bolmağan
kaçıp i.-di 193/14	i.-di 151/8
qadarlik imes i.-di 247/12	mihri artar i.-di 206/8
qalıp i.-di 211/7, 257/11	mu' aṭṭar bolur i.-di 180/4
qalmas i.-di 179/19	müselmān bolsa i.-di 166/17,
qattıqçilik bolmas i.-di 161/1	166/19, 166/20
qavlar i.-di 185/9	nime bolğan i.-di 267/20
qazıp i.-di 188/8	oğurluq qılmas i.-di 244/6
kilmes i.-di 200/3	oḡsar i.-di 275/12
kilür i.-di 155/2, 155/3, 174/1,	ol peyğamber bolmasa i.-di
200/4	157/15
qıçqırur i.-di 271/2	olturguzup i.-di 199/16
qılınğan i.-di 258/10	olturup i.-di 176/11, 264/4,
qılur i.-di 200/3	266/2
qol salıp i.-di 215/17	olturur i.-di 174/2, 226/12,
qorqunçı bolmas i.-di 260/14	250/7
körgeñ i.-di 208/19	ozmağda i.-di 214/1
körmekde i.-di 221/5	ölğan i.-di 240/2
körünür i.-di 212/7, 271/21	öter i.-di 182/10
kötera'lmas i.-di 175/16	ötken i.-di 167/5, 234/11
kuçmağda i.-di 213/20	ötmes i.-di 209/9
qurup i.-di 200/7	pervāları bolmas i.-di 226/13
kümiş i.-di 173/19	pest bolur i.-di 174/12
ma' lüm bolup i.-di 239/19	peydā bolur i.-di 180/15
meyl qılıp i.-di 184/4	peyğamber bolur i.-di 237/20
	pinhān qılıp i.-di 242/17

rāst kilür i.-di 154/21	tökülüp i.-di 275/20
saqlar i.-di 274/14	tura'lmas i.-di 179/21
salıp i.-di 229/8, 244/9	turar i.-di 180/1, 211/2
sasıg bolup i.-di 268/16	turmasa i.-di 230/11
sayrap turur i.-di 255/1	turur i.-di 158/16, 223/19, 235/10
secde kıılır i.-di 262/4	urar i.-di 221/9
sorap i.-di 222/15	uyalur i.-di 180/2
sözler i.-di 248/2	üzülğan i.-di 157/6
sözleşip i.-di 202/1	yaramas i.-di 259/5
su bolur i.-di 186/5	yigey i.-di 275/11
sūdā-gerçilik kıılır i.-di 269/8	yise i.-di 189/5
sürter i.-di 206/18	yıglar i.-di 220/20
şarç kıılıp i.-di 233/15	yıl bolup i.-di 226/7, 234/8
şehrğa kirip i.-di 206/14	yırtğay i.-di 189/5
şıfte vü şeydā bolur i.-di 200/2	yırtıp i.-di 259/19
şükrler kıılır i.-di 259/10	yibergen i.-di 199/6
taşat kııla'lmas i.-di 209/8	yibermeğay i.-di 166/18
tapa'lmas i.-di 205/7	yörür i.-di 159/12, 192/12, 223/14, 267/5, 273/17
tapar i.-di 221/10	Yūsuf bolsa i.-di 236/13
tarar i.-di 209/7	zır ü zeber bolur i.-di 182/12
tartmağan i.-di 270/13	ziyāde bolur i.-di 217/12
taşat kıılmeğey i.-di 269/15	‘ālem bolmağay i.-di 157/15
tirig bolsa i.-di 238/9	i.-imes irdi 203/6
toğқан i.-di 160/5	i.-kilip irdi 149/9, 264/7
toğmağan i.-di 213/17	
toğuşkan i.-di 207/20	

barıp i.-dük 163/3	196/1, 205/10, 215/17, 231/21,
bī-pervālik kılp i.-dük 237/2	233/18, 249/7, 254/11, 268/16,
kitip i.-dük 188/20	271/5, 272/11
olturup i.-dük 186/14	birip i.-diler 242/1, 242/17
öldür i.-dük 277/1	birür i.-diler 180/16, 220/15,
dip i.-diᅇgiz 192/1, 249/13	269/7, 276/20
günāh kılp i.-diᅇgiz 271/10	bey ^ç laşur i.-diler 205/10
körgay i.-diᅇgiz 197/3	bilmes i.-diler 204/12
sorgay i.-diᅇgiz 197/2	bilür i.-diler 179/20, 241/18
tirig bolğay i.-diᅇgiz 197/2	dāhil bolup i.-diler 200/7
kilmes i.-diᅇgizler 238/4	dip i.-diler 166/9, 190/1, 191/1,
açmas i.-diler 165/5	194/5, 197/5, 197/16, 201/10,
açnı toyğuzur i.-diler 269/7	201/14, 207/8, 217/1, 218/16,
ķopar i.-diler 273/20	222/11, 234/5, 241/3, 244/19,
aķtarıp i.-diler 239/17	271/10
alıp i.-diler 211/4	dir i.-diler 154/7, 156/21,
āşkāra kılpur i.-diler 154/5	167/18, 171/3, 185/12, 200/15,
aytıp i.-diler 181/18	201/7, 203/14, 205/13, 219/5,
aytur i.-diler 179/21, 185/11,	219/17, 220/16, 223/8, 241/18
196/21, 205/11, 218/11,	dihķānçilik kılpur i.-diler 161/21
220/15, 223/7, 225/1, 253/15,	dīvār örür i.-diler 154/20
276/20	dost tutar i.-diler 225/2
baķa'lmas i.-diler 190/3	du ^ç ā kılpur i.-diler 208/9
baķmas i.-diler 206/7	imes i.-diler 215/4
barıp i.-diler 149/16	ğalebe kılpur i.-diler 182/13
barur i.-diler 151/10, 187/13,	ķased aytur i.-diler 217/16

helāk bolmağay i.-diler 166/20
hursendlıg kılur i.-diler 250/19
ihānet kılıp i.-diler 248/18
iş kılıp i.-diler 247/20
işenür i.-diler 173/2
i' zāz u ikrām kılur i.-diler
220/12
kılur i.-diler 173/10
karak turur i.-diler 188/19
kilip i.-diler 254/20
kiltürür i.-diler 154/20
kilür i.-diler 180/19, 194/16,
200/2, 253/6, 253/12
kiter i.-diler 160/13
kılur i.-diler 161/13, 220/13,
226/12, 269/12
koymas i.-diler 174/11
koyup i.-diler 234/4
koyur i.-diler 271/16
körer i.-diler 235/5
körüp i.-diler 227/13
kurup i.-diler 253/19
māhīyān-ı deryā yığlaşur i.-
diler 189/16
melāmet kılur i.-diler 217/13,
217/19

meşgūl bolur i.-diler 206/12
mihribān i.-diler 147/5, 149/15,
150/13, 158/12, 165/16,
180/19, 240/4, 269/7
müselmān bolup i.-diler 279/7
müşt birür i.-diler 185/11
mütehayyir bolur i.-diler
198/17
namāz okur i.-diler 276/18
naşihat kılur i.-diler 276/17
oğrı imes i.-diler 240/1
oğurluğ kılur i.-diler 276/13
oğşar i.-diler 157/19
okur i.-diler 209/3
olturguzup i.-diler 248/7
olturup i.-diler 146/16, 188/16,
206/16, 270/8
olturur i.-diler 154/4, 222/5,
235/8
ögürüp i.-diler 213/13
öldürür i.-diler 201/13
ötkerür i.-diler 220/13, 271/6
pend ü naşihat kılur i.-diler
225/1
peşimān kılur i.-diler 190/2
salğan i.-diler 165/16

salıp i.-diler 222/2	270/15
salur i.-diler 222/4	tutar i.-diler 248/1
satar i.-diler 276/14	tutup i.-diler 155/9, 194/19
sikretip i.-diler 275/4	yağar i.-diler 173/9
sıgmas i.-diler 251/9	yalbarıp i.-diler 186/8
siver i.-diler 173/8	yatar i.-diler 184/3
sorap i.-diler 222/20	yatur i.-diler 197/3
sorar i.-diler 222/11	yir i.-diler 179/14
sözleşip i.-diler 234/12	yit' almas i.-diler 205/11
sözleşür i.-diler 182/8	yitmegen i.-diler 192/4
şefātī birür i.-diler 185/11	yıgılıp i.-diler 203/13
taşat kıla'lmas i.-diler 278/18	yıglar i.-diler 189/2, 189/8,
tapa'lmas i.-diler 182/1	189/15, 197/13
tartıp i.-diler 205/17	yiberip i.-diler 237/17
tavāf kıılır i.-diler 154/8	yiberür i.-diler 220/14, 223/7
ta' am birür i.-diler 154/1	yişip i.-diler 199/3
tā' at kıılır i.-diler 272/1	yörüp i.-diler 254/16
tebessüm kıılır i.-diler 236/14	yörür i.-diler 162/18, 179/18,
tedbīr tapa'lmay yörür i.-diler	180/18, 197/6, 198/17, 203/11,
182/2	206/10, 223/6, 231/18
teferruc kıılıp i.-diler 253/13	'ahd kııldurup i.-diler 149/5
temāşā kıılır i.-diler 253/14	kılıp i.-diler 199/9
tişler i.-diler 253/15	kılıp i.-diler 154/7
toğrap i.-diler 223/5	körünmes i.-diler 246/19
turur i.-diler 153/2, 212/7,	olturur i.-diler 215/21
235/9, 235/12, 255/1, 255/2,	sorap i.-diler 253/5

sürtüp i.--diler 193/9	iri-	-3- erimek.
yörür i.-diler 155/8		i.-di 258/12
alıp i.-diler 189/4		bağrı i.-di 186/18
aytur i.-diler 219/16		i.-p 196/3
dip i.-diler 149/7, 184/7,	irkek	-11- erkek.
221/18, 253/2		i. 161/17, 162/19, 203/13,
kaçar i.-miş 217/14		255/5
ķavar i.-miş 217/14		i. birle 164/6
tiler i.-miş 253/1, 253/3		i.+ler 161/19
ķılur i.-mişler 218/1		i.+lerni 161/2
āhir boldı i.-se 260/3		i.+lerğa 180/8, 180/9
ķabūl ķıldı i.-se 204/1		i.+lerimiz 161/15
oyğandı i.-se 227/20		i.+lerıǵa 161/13
yağşıladılar i.-se 230/19	irkeklik	-1- erkeklik, güç
muwāfiķ i.-mes 235/21		i.+din bolmağan irdi 214/5
revā i.-mes 177/12, 254/3,	irte	-12- yarın.
254/5, 260/12, 261/7		i. 159/11, 265/3
tiggen i.-mes 147/14		i.+si 150/18, 165/3, 165/5,
Tiŋri i.-mes 264/7		184/14, 200/19, 227/1, 239/10,
‘acīb ü ģarīb i.-mes 231/16		241/2, 255/18, 263/8
rāzī i.-mesdür 146/19	isen	-2- emin ellerde.
irāde		-1- [Ar.] dileme, isteme.
i. ķılsa 204/7	is	-3- koku.
irğaş-		-1- birini kendiliğinden takip
etmek, katılmak.		i.+ileri 250/16
ı.-ıp 182/20		i.+ni 250/17
	Yūsuf	‘aleyhi’s-selāmı

	i.+lerini 189/3	istikāmet -1- [Ar.] doğruluk, doğru hareket.
is-	-1- esmek.	
	i.-ip 211/19	i. kıldı 266/21
isile-	-1- koklamak.	istikbāl -2- [Ar.] birini karşılama.
	i.-yin 189/3	i. için 253/19
iske-	-2- koklamak.	istikbār -1- [Ar.] büyüklenme, kendini büyük görme.
	i.-gil 275/1	
	i.-p 152/14	i.+ı 278/14
iski	-1- eski.	iş -125- iş, vazife, görev.
	i. 220/7	i. 161/3, 186/15, 188/4, 190/3,
ism	-1- [Ar.] isim.	191/13, 201/12, 232/17,
	i.-i şeriflerini 222/15	238/11, 249/20, 261/9, 263/18,
‘işmet	-2- [Ar.] masum, günahsızlık.	276/16
	‘i. 260/15	mundağ i. 263/17
	perde-i ‘i.+de 202/20	yaman i. 161/13
isrā’īl	-2- Hz. Yakup’un lakabı.	i. birle 182/17, 223/21, 278/10
	i. 173/12	i. boldı 211/6
	Ya’ kûb-i i. 175/10	i. kıladurğan iş imes 211/15
isrā’īlu’llāh	-2- Hz. Yakup’un lakabı.	fāhiş i. kıldı 161/11
	yā i. 191/2	fāhişe i. kılgan yok 164/5
	Ya’ kûb i. 201/17	i. kılip irdiler 247/20
iste-	-1- istemek.	i. kılip 243/3
	i.-diler 269/5	i. kıлмаğay 224/15
isti’ānet	-1- [Ar.] yardım isteme, yardım dileme.	i. kılmasek 276/19
	i. tilep 256/9	i. kılsañg 217/9
		i. kılsañgızlar 164/7

i. kılsek 224/8, 237/8	i.+imni 177/17
i. kılurın 266/18	i.+iŋg 265/18
i. kılurlar 234/20	i.+iŋg bar 265/17
gümān kıladorğan i. yoqtur 224/17	i.+iŋgni 169/19, 210/20
i. yoqdur 244/15	‘ömrleriŋğa kılğan i.+leriŋğa 163/11
i. tüşse 205/3	Bünyāminni i.+idür 239/20
i.+dür 253/7	kimni i.+idür 215/9
iş kıladorğan i. imes 211/15	i.+i 210/13
yaman i.+ni 161/12	i.+in 174/5
i.+ni āhiri 168/16	i.+in buyurupdur 211/4
i.+ni kılğan 263/17	i.+ini 211/5, 216/2, 230/18, 233/2, 261/18
i.+ni kılmas-min 224/9	i.+ini kıldılar 211/6
i.+ni 159/7, 161/17, 195/10, 217/2, 223/10, 229/14, 232/14, 239/7, 276/17	i.+ini kılmadıŋg 221/16
i.+ğa 147/11, 160/18	i.+ini kılamak 182/21
i.+қа 163/6, 166/12, 167/21, 176/12, 176/14	i.+iğa 209/6, 211/20, 262/9
i.+ke 210/15, 211/3, 214/21, 231/1, 266/8, 270/13	kılğan i.+iğa 218/19
uluğ i.+ke 162/6	i.+ige 261/2
i.+de 211/17	i.+imizni kılurmiz 277/14
i.+din 198/17, 232/15, 239/13	me`mür bolğan i.+iŋgizni kılıŋg 152/8
i.+im bolsun 249/2	i.+iŋgizni kılıŋglar 277/13
i.+im yoqdur 271/18	i.+ler 152/21, 158/2, 168/14, 216/19, 248/16
	i.+ler birle 245/15

i.+ler kıldılar 261/10		i.-ür irdiler 173/2
i.+ler kıldıngız 247/20	işik	-19- kapı.
nime i.+ler kıldıngız 247/17		i. 167/14, 215/16
i.+lerğa 181/8		i.+i 181/6
i.+lerde 261/8		i.+ni 165/18, 167/8, 168/10,
i.+lerdin 163/21		168/11
i.+leriŋ 211/12, 216/7		i.+ni āstānesi 149/9
heme kılgan i.+leriŋizğa		bu i.+ni āstānesi 150/6
277/4		i.+ge 215/15
i.+leri 161/19, 164/4		i.+de 167/14
kılgan i.+leri 234/14, 247/19,		i.+ğa 212/10, 221/1, 231/6,
247/21		237/15
i.+lerini 234/14		i.+ide 235/11
kılgan i.+lerini 239/1		i.+idin 249/7
i.+lerni 216/8, 231/4, 248/17		i.+leriğa 167/7, 207/19
i.+lerni kılsaŋ 215/9	iş(i)t-	-52- işitmek, duymak.
kılgan i.+leriğa 190/2, 223/18		i. 261/17
i.+leridin 261/11		i.-ür 155/17
işāret -3- [Ar.] işāret.		i.-tiŋ 217/8
i. kıldılar 163/1, 163/16		i.-ti 232/7, 250/13, 257/10
i. kılp irdi 193/15		i.-tiler 148/2, 151/4, 155/21,
išek -1- eşek.		188/21, 208/11, 215/13, 252/7
i.+leri 191/11		i.-ip bolmas 242/14
işen- -5- güvenmek, inanmak.		i.-ey 221/11
i.-ip 224/8, 224/10, 224/12,		i.-se 182/10, 209/3
243/6		i.-ip 149/2, 157/17, 158/16,

163/8, 166/6, 174/20, 181/20, 193/16, 196/19, 201/20, 207/4, 208/10, 221/9, 225/16, 229/5, 229/18, 235/7, 235/16, 236/14, 238/21, 244/7, 246/20, 251/2, 251/5, 257/18, 266/18, 267/12 i.-ken 157/5, 261/16 cevābın i.-ken 276/6 i.-kenler 156/6, 156/8, 156/9 i.-kenlerini 222/19 i.-mediler 257/16	iştıyāk -7- [Ar.] şevklenme. āteş-i i. 253/10 āteş ü i.+ı 220/21 i.+ıda 196/18, 253/8 āteş-i i.+ıda 249/17 i.+ları 217/12 Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmın i.+ları 223/4
iştil- -3- işitmek, duyulmak. i.-di 149/1, 217/13, 217/20	it (1) -8- it, köpek. i. 163/2 i. birle 163/16, 163/17 i.+ğa 163/1 i.+i 163/4
işittür- -2- işittirmek, duyurmak. i.-diler 175/7 i.-mağ 155/17	it (2) -1- et; beden, vücut. i.+leri 257/3
işle- -1- işlemek, çalışmak, yapmak. i.-geli 210/18	it- -4- etmek, yapmak. neẓr u niyāz i.-tiler 198/3 raḥm i.-gil 197/15 i.-ip 261/19
işlet- -1- işletmek, çalıştırmak, yerine getirmek. i.-ür irdi 210/21	‘iṣret -2- [Ar.] içki içmek. ‘ıyş u ‘i.+de bolur-sizler 278/9 ‘ıyş u ‘i.+de irdi 214/1
‘iṣret -2- [Ar.] içki içmek. ‘ıyş u ‘i.+de bolur-sizler 278/9 ‘ıyş u ‘i.+de irdi 214/1	‘itāb -3- [Ar.] azarlama, paylama. ‘i. 248/3 ‘i. boldı 269/4 ‘i.+ğa 256/16
iştan -1- iç donu. i. 214/15	

itek	-2- etek; uç, kenar. i.+ini 230/6 i.+leridin 194/18		etme; korkma; üzüntüye uğrama. İ. taptı 271/18
iter-	-1- iteklemek. i.-ürler 227/19		İ. vü ihânet birdiler 278/13 İ. vü ihânet 276/20
i' tibâr	-1- [Ar.] itibar, önem gösterme. i. 192/2	i' zâz	-7- [Ar.] aziz kılma. i. 198/13
i' tikâd	-1- [Ar.] inanç, inanma. i.+ımda 201/13		i. birle 150/10 i. u ikrâm birle 174/7, 255/2
ittifâk	-1- [Ar.] ittifak, uyuşma. i. bile 181/21		i. u ikrâm kıla başladı 198/11 i. u ikrâm kıılır irdiler 220/12
ivâz	-2- [Ar.] bedel, karşılık. i.+ın 153/13 şadaşasını i.+ını 247/15		i. u ikrâmlar bile 231/20
iyle-	-7- eylemek, etmek. i.-rler 183/8 elhân i.-rler 183/6 rağş i.-rler 183/7 fedâ i.-p 209/15 i.-mekge 197/11 i.-mey 196/15, 196/16	i' zâzla-	-1- [Ar.+Tr.] aziz kılmak. i.-pdur 248/11
iz	-1- iz. i.+idin 148/3	izil-	-1- ezilmek. i.-ip 169/18
iz-	-1- ezmek. i.-ip 204/16	izle-	-15- izlemek. i.-diler 161/5 i.-ng 247/8 i.-ngler 244/18, 267/4 i.-sem 202/16
izâ	-3- [Ar.] iyiliğe karşı iyilik	izzet	-16- [Ar.] değer, kıymet. i.-p 147/19, 148/9, 155/7, 158/16, 161/5, 162/18, 190/18, 197/6, 267/5 su i.-p 192/16

‘i. 200/17, 205/13	ķ.+ni 197/6
taħt-ı ‘i. 200/16	ķ.+iŋge 196/7
‘i. ķıldılar 248/19	ķ.+i 196/1, 198/21
‘i. ķıldım 259/15	ķ.+ini 196/4
‘i. ķılıp 170/16	ķ.+leriĝa 196/21
‘i. ķılsa 231/17	ķabūl -48- [Ar.] kabul.
‘i. ü ħürmet 210/19, 277/2	ķ. 150/3, 194/13
‘i. ü ħürmethürmet bile 228/19	ķ. boldı 270/20
‘i. ü ħürmetiŋĝ 225/8	ķ. bolur 151/1
‘i. ü ħürmetleri 253/17	ķ. ķıl 263/4
‘i. ü ħürmetleridin 164/17	ķ. ķıldı irse 204/1
‘i.+ni 202/6	ķ. ķıldı 159/4, 171/3, 174/18,
devlet ü ‘i.+ni 211/10	194/9, 263/20, 266/2, 269/2
‘i.+im 253/16	ķ. ķıldılar 147/12, 148/17,
	172/6, 218/2, 224/7, 234/2,
	258/16

K

ķabızu’l-ervāħ -1- [Ar.] ruħları	ķ. ķıldım 266/4
kabzedem, Azrail.	ķ. ķıldük 203/1
ķ. 276/1	ķ. ķılıĝıl 155/11, 234/2, 266/3
ķabīle -1- [Ar.] kabile, halk.	ķ. ķılıŋĝ 174/18
ķ.+sidin 149/14	ķ. ķılıp 256/9, 263/5
ķābin -1- [Far.] damadın geline	ķ. ķılmadı 218/20, 265/1, 265/7
verdiĝi aĝırlık, ceyiz, başlık	ķ. ķılmadılar 187/8, 195/19,
parası.	220/5, 234/1, 278/9
k.+iĝa bolur 172/6	ķ. ķılmaĝay 242/15
ķabr -6- [Ar.] kabir, mezar.	ķ. ķılmasa 219/9

ķ. ķılmasıar 164/14	176/20, 195/3, 210/1, 214/10,
ķ. ķılmasıam 216/3	215/16, 278/7, 278/17, 279/16
ķ. ķılmasıaŋġ 210/18, 218/21	ķ.-ıı ķitġıl 152/1
ķ. ķılması-sin 219/3	ķ.-ar irdim 259/12
ķ. ķılmay mu 171/9	ķ.-ar irdi 259/6, 259/12
ķ. ķılsalar 203/1	ķ.-ıı irdi 193/14
ķ. ķılur irdim 223/10	ķ.-ar irmiş 217/14
ķ. ķılur-min 151/3	ķ.-maķda irdi 213/21
ķabz -2- [Ar.] el ile tutma, avuġ	ķaġan -16- ne zaman, ne zaman ki.
iġine alma.	ķ. 168/17, 168/18, 171/5,
ķ.-ı rŭġ ķıldı 261/4	177/7, 210/10, 231/16, 233/8,
ķ. ķılıı 171/10	234/4, 237/11, 250/4, 250/16,
ķac -1- [Far.] bir ġeřit kŭġŭk ġam.	257/9, 271/15
k. 197/19	her ķ. 222/4
ķaġ- -31- kaġmak.	ķ. kim 193/7
ķ.-ar-min 259/7	ķ.+ġaġa 164/13
ķ.-ar-sin 259/13	ķaġķak -3- kaġak, firar eden.
ķ.-ar 228/15 ķ.-tıŋġ 214/13	ķ. 193/18, 194/13, 197/5
ķ.-ıı-sin 193/12	ķadar -2- [Ar.] kadar.
ķ.-ııdur 197/5	ol ķ. 177/15
ķ.-tı 216/4, 259/16, 267/17	şu ķ. 236/6
ķ.-tılar 215/15	ķadarlık -1- [Ar.+Tr.] kadarlık,
ķ.-maġay-min 198/21	miktarlık.
ķ.-masaŋġ 217/6	ķ. imes irdi 247/12
ķ.-ġalı 198/20	ķadd -7- [Ar.] boy.
ķ.-ıı 151/20, 161/3, 163/2,	ķ. u ķamet 157/18, 176/11

ķ. u ķāmeti 267/10	ķāfir -35- [Ar.] kafir.
ķ. u ķāmetleri 174/6, 234/6	k. 176/21, 277/1
ķ.+i 201/17	k. boldı 170/20
ķ.+im 245/5	k. boldılar 276/13
ķadem -3- [Ar.] ayak, adım.	k. irdi 262/4, 269/12
ķ. 275/2	k.+ni 176/20
ķ. ķoysalar 214/21	k.+ġa 168/2, 174/21, 175/11
ķ.+lerini 255/7	k.+ler 164/2, 164/8, 164/21,
ķādir -3- [Ar.] kudretli, ġüçlü.	167/9, 167/12, 167/15, 168/7,
ķ.+ā 197/10, 255/15	168/11, 168/13, 176/4
ķ.+dür 266/8	nevmīd bolġanlar k.+lerdür
ķadr -3- [Ar.] deġer, kıymet.	247/10
ķ. ü menziletinġiz 232/7	k.+lerni 163/1, 167/16, 168/12,
ķ.+ini bilmediġ 210/19	175/21, 177/19, 246/7, 277/17,
ķ.+lerini 205/15	278/13
ķadrlik -1- [Ar.] ġüçlölük, kuvvetlilik.	kilġanı k.+lerni 167/20
ķ. bolay 187/1	k.+lerġa 164/12, 167/14,
ķaf -2- kap, ķanta.	167/15, 167/17, 176/2
ķ.+ıġa 239/7, 239/8	ķāfire -4- [Ar.] kafir(kadınlar için).
ķafes -1- [Far.] kafes; hapishane.	k. irdi 165/2, 167/14, 213/18,
ķ.-i bedenleridin 276/2	230/10
ķāfile -8- [Ar.] kafile.	ķāfūr -1- [Far.] ġüzel koku, misk.
ehl-i ķ. 192/13, 193/5, 198/10,	k. 212/4
198/17, 198/18, 244/5	ķaġt -1- [Ar.] kıtlık.
ķ.+de 198/4	ķ. 233/6
ehl-i ķ.+din 244/5	ķaġtçilik -4- [Ar.+Tr.] kıtlık.

ķ. 233/5, 234/3	ķ.-ıpdur 261/1
ķ. bolur 228/13	ķ.-ıp mudı 244/4
ķ.+ni 233/11	ķ.-dım 159/17, 223/17, 239/3
ķaħtılık/ik -1- [Ar.+Tr] kıtlık.	ārī ķ.-dım 196/16
ķ. boldı 173/19	ķ.-dı 148/5, 149/14, 158/1,
ķ.(ķaħtılık) boldı 179/13	158/2, 164/15, 199/1, 210/5,
ķā'il -1- [Ar.] söyleyen, diyen; razı	215/21, 227/20, 244/2, 261/19,
olmuş.	264/11, 270/9, 271/1, 276/10
ķ. 163/11	dip turup ķ.-dı 243/19
ķak- -10- kakmak, iteklemek,	ħayrān ķ.-dı 163/17, 206/17,
çakmak.	225/5, 228/21, 256/3, 266/18
ķ.-tılar 167/8, 240/13, 240/16,	mīrāř ķ.-dı 152/4
240/20, 241/5, 241/8, 241/11,	yolunup ķ.-dı 159/15
241/14, 241/17, 241/21	ķ.-dınġızlar 218/14
ķākül -1- [Far.] alnın üzerine	ķ.-dılar 165/6, 167/10, 172/20,
sarkıtılan kısa kesilmiş saç.	218/10, 240/10, 243/1, 244/12,
ķ.+lerini 199/7	279/1
ķal- -86- kalmak, devamlılık.	ħayrān ķ.-dılar 201/10, 240/16
ķ.-ur-min 220/18, 239/6	susap ķ.-dılar 173/5
ķ.-ur-sin 211/10, 215/2	vaşan kılıp ķ.-dılar 150/12
ķ.-ur 166/15	ķ.-ġay 183/14
yalanġaç ķ.-ur 205/1	ķ.-sun 153/15
ķ.-ur mu 192/2	ķ.-sa 190/21, 257/9
ķ.-urlar 231/11	ķ.-ıp 191/19
ķ.-ıp mudınġ 198/20	ķ.-ġan 240/6, 249/1, 271/11
ķ.-ıp-sin 198/20, 271/17	ķ.-ġan bir 180/12

ķ.-ġan ‘ömrüm 265/6	ķ.+nġnı 258/10
ķ.-ġanını 229/2	ķ.+ları 258/9
ķ.-ġanıġa 203/19	ķamer -1- [Ar.] ay.
ķ.-ıp irdi 211/7, 257/11	k. 181/10
ķ.-mas irdi 179/19	ķāmet -6- [Ar.] boy.
ķ.-ur irdiler 173/10	ħoş-ķadd u ķ. 235/15
ķ.-madı 151/11, 179/15,	ķadd u ķ. 157/18, 176/11
205/21, 215/21, 218/18,	ķadd u ķ.+i 267/10
221/14, 259/18, 266/3, 271/20	ķadd u ķ.+leri 174/6, 234/6
aytmaġan ‘arz kılmaġan tedbīr	ķamtū -1- [Ç.] birlikte.
ķ.-madı 211/20	ķ. kılıp 229/10
ħicāb ķ.-madı 167/4	ķan -12- kan.
tāķat ķ.-madı 189/18, 197/16	ķ. 152/11, 185/14, 243/9, 271/7
tāķatı ķ.-madı 200/18	ķ. çıķadılar 147/1
ķ.-masun 204/11	ķ. çıķarmasam 146/10
ķ.-maķda irdi 242/21	ķ. kılıp 190/8
ķalem -3- [Ar.] kalem.	ķ. yıġladı 196/9
devāt u ķ. tilep 205/18	ķ.+ġa 188/17, 218/17
ķ.+de 225/18	ķ.+ıġa 188/15, 241/1
ķ.+din 153/2	ķan- -1- kanmak, doymak.
ķalkān -1- kalkan.	ķ.-ġunça 210/8
ķ. dik bolup 174/2	ķanat -6- kanat
ķamçı -5- kamçı.	ķ.+ı 215/1
ķ. 258/12	ķ.+ı bile 267/1
ķ.+ġa 258/11	ķ.+ları bilen 187/15, 188/6
ķ.+nı 258/11	ķ.+ları birle 167/3

	ķ.+larını yazıp 169/1	ķandaş -1- aynı kandan, kardeş.
ķança	-10- ne kadar, kaç.	ķ. 196/14
	ķ. 151/2, 155/5, 156/2, 160/10,	ķanı -7- hani, nerede.
	193/21	ķ. 221/4, 257/20, 257/21, 258/2
	her ķ. 205/14, 205/18	ol ķ. 258/13
	ķ. naşihatnı 164/12	tiŋgri ķ. 264/18, 264/19
	ķ. pādişāhlar 158/14	ķāni‘lik -1- [Ar.+Tr.] şükür etmek,
ķand	-2- şeker.	kanmış.
	nebāt-ı ķ. 196/14	ķ. 260/8
	ķ. u ķandālāt birdi 206/7	ķanlıĝ/ik -6- kanlı.
ķanda	-1- nerede, nere.	ķ. 152/13, 188/21, 189/3,
	ķ.+dur 228/5	208/3, 235/19
ķandaĝ/ķ	-21- ne gibi, ne çeşit.	ķ.(ķanlık) 249/1
	ķ. 180/6, 189/4, 209/10,	ķapla- -1- kaplamak.
	212/16, 221/11, 231/9, 236/10,	ķ.-dı 161/18
	239/5, 246/3, 246/4, 257/6,	ķara (1) -11- kara, siyah
	261/10, 275/2, 275/12	ķ. 152/14, 181/16, 278/18
	her ķ. 188/5, 205/3, 219/4,	ķ. boldum 209/16
	241/15	ķ. köz 269/9
	ķ. bolsa 206/1	ķ. közlük irdiler 269/10
	ķ.(ķandaķ) kılıp 186/20	ķ. tonlük 235/11
	ķ. tāķat kılır-min 146/16	ķ. ‘alemlik 252/18
ķand	-1- [Far] şeker	ķ. bulut 198/1
	ķ. u ķandālāt birdi 206/7	ķ. kiçeĝa 198/1
ķandālāt	-1- meyve şekeri.	ķ. tofraķĝa 196/5
	ķand u ķ. birdi 206/7	ķara (2) -7- hayvan, hayvan sürüsü.

ķ. 251/15, 266/3, 266/19	ķ.-iŋg 152/11
ķ. māl 169/9	ķarġa -2- karga.
yılķı ķ.+ları 172/18	ķ. 170/1, 170/14
ķ.+larını 173/2, 200/4	ķarı (1) -10- yaşı, ihtiyar.
ķara- -8- bakmak.	ķ. 195/10, 201/15
ķ.-sa 197/4	ķ. abuşıķa 267/19
ķ.-p turur irdiler 188/19	ķ. birle 252/4
ķ.-p 184/20, 206/14, 213/12,	ķ.+dur 185/20
242/4	ķ. irdi 230/10
ķarap ķ.-p 195/19	ķ. irdiler 252/4
ķ.-p ķarap 195/19	ķ. boldılar 166/9
ķarabaş -1- kadın kōle, cariyē.	ķ. bolġandurlar 235/3
ķ.+dın 204/20	ķ.+nı kōŋgli tar bolur kōŋgli
ķaraġu -1- kōr, âmâ	252/4
ķ.+irdi 188/9	ķarı (2) -2- karış.
ķarak -1- gōz bebeġi, gōz.	ķ. 173/18
ķ.+ımnı 152/14	ķırķ ķ. yirde 246/18
ķaranġulıġ/uk -3- kōrlük; karanlık.	ķarı- -3- yaşılanmak.
ķ.(ķaranġuluk) 197/8	ķ.-pdur-min 256/12
ķ.(ķaranġuluk) boldı 198/1	ķ.-dım 184/11, 233/3
ķ.+ıdın 251/3	ķarındaş -30- kardeş.
ķarār -2- [Ar.] karar, hōküm; sabit	ķ.+dur 159/20
olma; sabır tahammül.	ķ.+ım 186/9, 186/10, 190/17,
ķ. taptı 155/10	195/14, 196/7, 245/2
ķ.+ım yok 213/3	ķ.+ım iken-sin 172/3
ķarat- -1- baktırmak.	ķ.+ımdurlar 255/7

ķ.+ıng bolsa 241/11	ķ. ıkınglar 176/3
sini ķ.+ıngdur 172/11	ķ. ıksunlar 176/2
ķ.+ıngnı 241/14, 241/17,	kārvān -10- [Far.] kervan.
241/20	k. 193/13, 195/4, 197/21,
ķ.+ımızğa 183/16	198/2, 237/7, 239/9
ķ.+ıngız 174/8, 238/7	k.+nı 198/3
ķ.+ıngıznı 174/9	k.+dın 198/14
ķ.+lar 236/11	k.+lar 195/4, 195/20
ķ.+larım 186/2, 195/10,	ķařař -1- [Ar.] kıssalar.
243/18, 248/12, 265/20, 277/3	ķ. 179/1
ķ.+larımın 277/2	ķařd -6- [Ar.] kasıt, amaç.
ķ.+larıngnı 276/21	ķ. 181/11
ķ.+ları 262/3	ķ. ķıldı 227/6, 274/8
ķ.+larığa 174/10	ķ. ķıldılar 146/17
yamanlik ķılğan ķ.+larığa	ķ. ķıldılar-sizler 186/3
179/1	ķ. ķılıp 185/16
ķarındařlıđ -1- kardeşlik.	kāse -1- [Far.] iniden veya
ķ. 195/16	topraktan yapılmış çanak.
ķar(ı)n -7- karın, göbek.	k. tolsa taşar tökülür 260/17
ķ.+ım 233/8	ķařr -1- [Ar.] kısaltma, kısa kesme;
ķ.+ı toymadı 227/5	yüksek köşk.
ķ.+ımı 158/6, 158/7	ķ.-1 ālī 232/21
ķ.+ıda 199/13	ķař -30- kaç, n, karşı; kenar, kıyı.
ķ.+ıdın(ķarınıdın) 158/4	ķ.+ığa 151/5, 151/11, 177/10,
ķ.+ıları 185/9	191/16, 195/3, 195/20, 202/3,
ķarřu -2- karşı.	203/12, 203/20, 226/8, 243/2,

244/1, 268/12, 272/8	176/16, 179/4, 189/14, 194/8,
ķayın atalarını ķ.+ıge 172/9	194/14, 195/14, 195/20, 216/5,
ķ.+ıda 196/9, 206/10	227/8, 265/5, 271/10, 278/15
Hācerni ķ.+ıda 147/11	ķ. ķılur-sin 197/13
ķ.+ıda bolsam 218/14	ķ.(ķattıg) 167/9
ķ.+ıngğa 207/21, 216/4	ķattı(g)ķçilik -2- katılık, sertlik,
ķ.+larığa 169/15, 183/1, 198/6,	güçlülük.
206/16, 220/4, 222/17	ķ. bolmas irdi 161/1
İsmā'ıl 'aleyhi's-selāmnı	ķ.+idin(ķattıgçilikidin) 160/20
ķ.+larığa 151/19	ķattıgıg -1- katılık, sertlik, güçlülük.
ķ.+larıda 161/20	ķ. 247/14
İsmā'ıl 'aleyhi's-selāmnı	ķav- -2- kovmak.
ķ.+larıda 150/12	ķ.-ar-min 259/13
ķāşkī -4- [Far.] keşke.	ķ.-ar ırmış 217/14
k. 189/11, 189/13, 197/2, 210/8	ķavla- -15- kovalamak.
ķat -3- kat, huzur.	ķ.-r-miz 164/3
ķ. 266/7, 266/8	ķ.-dı 163/4, 181/12, 184/5,
törtünçi ķ. 154/9	215/15, 265/13
ķatār -1- [Ar.] katar, hayvan dizisi.	ķ.-dılar 185/8
ķ.+ıdın 215/9	ķ.-nglar 258/20, 271/3
ķatı- -1- katılaşmak.	ķ.-p 216/4, 239/11, 266/17
ķ.-p 164/15	ķ.-r irdi 185/9
ķatre -4- [Ar.] damla.	ķ.-p çıktı 215/20
ķ. 147/14, 169/6, 189/16, 209/9	ķ.-p çıkardım 267/21
ķattıg/ķ -17- katı, sert, güçlü.	ķavluhu ta'ālā -77- [Ar.] Allah'ın
ķ. 160/13, 171/13, 173/6,	kelamı, ayet.

ķ. 152/5, 152/9, 153/12,	ķ.+im 277/1, 277/13
153/14, 153/15, 155/11,	ķ.+i 162/17, 166/13, 256/14,
155/14, 163/21, 164/3, 164/5,	276/9
164/8, 164/9, 164/11, 164/21,	ķ.+ini 276/4
165/1, 165/17, 165/20, 166/3,	ķ.+iġa 161/10, 276/5, 276/11
166/4, 166/5, 166/6, 166/7,	ķ.+leri 276/18
166/10, 166/13, 166/14,	ķ.+leri birle 277/19
166/15, 166/21, 167/7, 167/16,	ķ.+leriġa 164/4
167/20, 168/1, 168/4, 168/6,	ķavuġ -1- kabuk.
168/19, 169/13, 183/18, 190/5,	ķ.+ı birle 233/17
193/4, 208/21, 213/7, 213/10,	ķav(u)ş- -6- kavuşmak.
213/18, 217/14, 218/9, 218/20,	ķ.-ur-min(ķavşurmin) 250/5
219/11, 225/18, 227/12, 230/4,	ķ.-tılar 146/7
231/1, 231/5, 232/14, 234/12,	ķ.-ķay 250/4
237/4, 238/18, 244/16, 247/12,	ķ.-kây mu 250/3
250/18, 250/20, 251/19,	ķ.-maġunça 250/11
251/21, 253/21, 254/2, 259/14,	ķ.-mas 250/11
259/15, 260/4, 260/9, 260/10,	ķavuştur- -1- kavuşturmak.
260/12, 260/18, 261/9, 261/11,	ķ.-up 235/9
274/16, 274/17, 276/7, 277/21,	ķayan -5- hangi.
279/2	ķ. 149/6, 151/11, 180/19,
ķavm -18- [Ar.] kavim, insan	191/21, 275/10
topluluġu.	ķayda -6- nerede.
ķ. 276/11, 276/12, 276/15,	ķ. 152/14, 163/14, 180/18,
278/4	192/16
ķ.+din 164/20	ķ.+dur 154/11

ķ. irdiŋg 245/10	her ķ. 182/8, 185/9, 218/3,
ķaydın -15- nereden.	255/1, 267/17
ķ. 193/11, 202/16, 206/19,	ķ. ħalkķ 162/9
222/17, 234/18, 236/11,	ķ.+dur 264/21, 266/6
244/19, 247/3, 247/9, 250/9,	ķ.+nı 170/5
264/13, 265/17, 266/17, 278/11	ķ.+sı 239/8
her ķ. 265/18	her ķ.+sı 188/18, 194/6
ķayġu -3- kayġı, tasa, ūzūntū.	her ķ.+mızge 194/1
ġam u ķ. 244/12	ķ.+ŋgız 241/6, 241/16, 241/19
ķ.+nı 244/11	her ķ.+ŋgız 182/19
ķ.+ġa 167/9	hıċ ķ.+ŋgızlar 186/17
ķayın ata -1- kayın-baba.	ķ.+ları 180/21
ķ.+larını ķaşıge 172/9	her ķ.+ları 181/14, 219/4,
ķayna- -3- kaynamak.	237/13, 243/6, 243/8, 256/7,
ķ.-dı 278/16	256/9
ķ.-r-min 218/21	hıċ ķ.+larıŋgıznı 259/18
ķ.-p 245/3	ķayt- -15- dŧnmek, geri dŧnmek.
ķaynaġ -1- kaynamış.	ķ.-tı 151/19
ķ. 171/12	ķ.-tılar 243/2
ķayra- -2- dŧnmek.	ķ.-ar 265/3
ķ.-p 152/18	ķ.-ıŋglar 160/16, 167/17
ķaysı -41- hangisi.	ķ.-ıp 231/9, 268/8
ķ. 154/20, 170/7, 173/7, 180/1,	ķ.-ıp kitti 149/9
189/10, 189/11, 215/15, 243/2,	ķ.-ar boldılar 195/2
256/11, 262/13, 267/11,	ķ.-madiŋg mu 164/20
273/13, 278/10	ķ.-madı 265/9

ķ.-madılar 160/17		münacât-ı be-dergâh-ı ķ. kılıp
ķ.-mas-min 265/9		184/21, 189/17, 219/10
ķ.-masa 265/3	ķebâb	-10- [Ar.] kap içerisinde
ķ.-mağıl 234/15		pişirilen et.
ķaytar-		k. 158/19, 220/21
-6- döndürmek.		
ķ.-dılar 252/1, 252/3, 252/5		k. bolğan balıg dik 279/1
ķ.-ıp 227/15, 239/18, 258/14		k. kılıp 158/14, 158/18, 159/5
ķaz-		k.+nı 158/15, 158/20, 159/2
-2- kazmak.		
ķ.-dılar 181/14		k.+ıgâ 158/13
ķ.-ıp irdi 188/8	ķebîre	-1- [Ar.] büyük günah.
ķazâ		günâh-ı k.+dür 186/21
-2- kaza; mukadderatın ortaya		
çıkması.	ķecâbe	-1- [Far.] deve üstüne konulan
tağdır ü ķ. 225/18		bir çeşit tahtirevan.
ķ.+gâ 260/8		k. 265/20
ķazan		
-1- kazan, büyük tencere.	ķef	-1- [Ar.] avuç
ķ.+ıda 245/3		k. 168/12
ķazârâ		
-1- [Ar.] kazayla, bilmeyerek,	ķefen	-1- [Ar.] kefen.
yalnışlıkla.		k.+im bolsun 187/7
ķ. 148/7	ķeffâret	-1- [Ar.] bir günaha karşı
ķazdur-		tutulmak üzere yapılan şey.
-1- kazdırmak.		k. bolğay 269/6
ķ.-up 233/4		
ķazî		
-1- [Ar.] kadı.	ķehf	-1- [Ar.] mağara.
ķ. 252/11		Aşhâb-ı K.+ni 191/10
ķâziyü'l-ħacât		
-4- [Ar.] bütün ihtiyaçları	ķel	-1- kel.
yerine getiren Allah.		başı k. 249/5
be-dergâh-ı ķ. kılıp 197/10	ķelâm	-3- [Ar.] söz.

k. 161/12	kemer -6- [Far.] kemer.
hâşıl-ı k. 161/11	k. 181/5, 235/9, 235/10
k.+ıñğnı 155/12	tılâ k. 199/16
kelân -4- [Far.] iri, büyük, heybetli.	k.-i künânî 200/20
merd-i k. 182/14, 191/19,	k.-i muraşşa ^c 202/3
223/2, 272/7	kembend -2- [Far.] kemer bağı;
kele -1- boğa, tosun.	belinde kemeri olan.
k. 172/8	k.+im yok 240/8
kelime -2- [Ar.] kelime.	k.+leri 240/6
k.-i şerîfni 163/12	kemlîğ/îk -2- [Far.+Tr.] kötülük, kötü
k.+lerni 204/15	niyet.
kem -6- [Far.] az, eksik; fena, kötü.	k.+ım yok 204/10
k. 205/19, 270/21	k. kıllur-sizler(kemlik) 160/16
k. bolmasun 159/3	kem-pîr -4- [Far.] yaşlı.
k. bolmaydur 206/2	k. 224/5, 224/9
k. bolup 200/6	k.+ğa 224/5
k. imes 266/5	k.+ler 265/7
kemâl -1- [Ar.] olgun, olgunluk.	kenîzek -20- [Far.] küçük cariye
k.-i kudretiñğnı 197/21	k. 203/3
kem-bağal -6- [Far.] fakir, yoksul.	k. 252/16, 257/11, 263/6
k. 264/19	k.+ni 172/12, 172/13, 216/13
k. boldı 257/8	k.+din 203/3
k. bolsa 156/2	k.+i 257/11, 257/12
k.+dur 262/16	k.+i birle 263/6
k. irdiler 262/9	k.+ler 203/15
k.+larğa 233/12	k.+ler 264/10

k.+lerim birle 232/16	yüzünü şerefli kılsın. Hz. Ali
k.+leri 203/6, 221/7, 221/10,	için söylenen dua.
252/17	Ḥazret-i 'Alī k. 191/12
k.+leri birle 203/2	kerret -1- [Ar.] kere, defa, kez.
k.+lerini 221/1	k. 234/15
kent -5- [Soğd.] şehir.	kerrübî -3- [Ar.] meleklerin büyüğü.
k. 159/19, 256/12, 262/4	k.+ler 153/1, 197/14, 253/12
k.+ğa 239/10, 256/13	kes -1- [Far.] kimse, kişi.
kerāmet -10- [Ar.] keramet, veliler	hīç k. yok 197/12
tarafından gösterilen	kesel -17- [Ar.] tembellik,
olağanüstü marifet.	uyuşukluk.
k. 199/11	k. 156/12, 268/15, 268/17,
k. kıldı 179/10, 208/21	268/18, 269/3, 274/2
k. kılpdur 248/10	k.+irdi 223/2
k. kılsa 204/11, 208/15	k.+ni 268/21, 269/5
k. taptı 230/10	k.+ğa 268/20, 269/4
k.+ni 198/11	k.+im 275/10
k.+i birle 261/15	nime k.+iñg 238/15
k.+ler 157/13	k.+i 271/3
kerem -6- [Ar.] kerem, lütuf.	k.+ini 223/3
k.+i birle 256/17	k.+lerni 269/5
fażl u k.+i birle 228/18, 239/3	ketmen -2- çapa.
öz k.+i birle 231/12	k.+ni 211/3, 211/4
k.+i turur 271/11	kette -16- ulu, yüce, büyük.
k.+idin 247/9	k. 154/12, 172/9, 181/5, 207/2,
kerrema'llāhu vechehu -1- [Ar.] Allah	240/4, 276/14

bir k. 156/20		274/8, 275/9
k. boldı 180/17		ķ.-dılar(ķiķķurdılar) 170/6
k. boldılar 157/18		ķ.-sun 221/9, 221/13
k. bolup irdim 195/6		ķ.-ıp 272/16, 278/20
k. bolup 158/10		ķ.-ğanlarını 221/9
k. bolur irdi 180/15		ķ.-ur irdi 271/2
k. ķılıp 232/11		ķ.-maķ 155/17
k.+si 158/9, 167/20	ķıl-	-1103- kılmak, etmek, yapmak.
k.+raķı 214/14		düşmenlik ķ.-adur-min 159/17
keyik -5- geyik.		gümān ķ.-adur-min 224/16
k. 158/14, 158/16		düşmenlik ķ.-adur-sin 211/18
k. gūştını 158/13		bī-tāķatlık ķ.-adur 191/19
k.+ni 159/5		fermān ķ.-adur 162/3
k.+ler 148/8		mu ^ç aţţar ķ.-adur 250/17
ķible -1- [Ar.] ķible.		ziyāde ķ.-adur 223/3
ķ. 268/3		maĥv ķ.-adur-miz 245/9
ķiķğır- -3- baĥırmak.		mūnācāt ķ.-adurlar 208/4
ķ.-ġıl 155/16		ţaleb ķ.-adurlar 208/5
ķ.-ġanı 155/16		ţa ^ç ne ķ.-adurlar 246/20
ķ.-ġanı bile 155/17		tōĥmet ķ.-adurlar 190/14
ķiķġ -1- gıdıklanma, kaştıntı.		bilip ķ.-ur-min 177/18
ķ. 270/16		ţāķat ķ.-ar-min 184/11
ķiķķ(u)r- -18- baĥırmak.		ta ^ç rīf ķ.-ar-min 180/6
ķ.-dı 156/5, 193/1, 207/19,		tiriglik ķ.-ur-min 274/10
271/6		ķ.-ur-min 221/11
ķ.-dılar 155/18, 156/5, 193/1,		āzmāyiş ķ.-ur-min 197/16

ķabŭl ķ.-ur-min 151/3	da' vet ķ.-ur 264/8
ķandaĝ tākāt ķ.-ur-min 146/16	fā'ide ķ.-ur 209/18
miĥmān ķ.-ur-min 159/12	ferzend ķ.-ur 159/21
naŝihāt ķ.-ur-min 164/13, 262/12	ħac ķ.-ur 156/2
niçŭk ķ.-ur-min 191/5	köp ķ.-ur 269/15
pādiŝāh ķ.-ur-min 187/20	ķul ķ.-ur 257/15
şabr ķ.-ur-min 273/4	ķurbānlik ķ.-ur 151/13, 151/18
ŝāf u tınıķ ķ.-ur-min 197/17	melāmet ķ.-ur 165/1
secde ķ.-ur-min 264/1	pādiŝāh ķ.-ur 257/14
tākāt ķ.-ur-min 239/5	peydā ķ.-ur 183/4
vaŝiyyet ķ.-ur-min 147/9	şabr ķ.-ur 270/6, 270/13
‘azāb ķ.-ur-min 256/16, 265/5	secde ķ.-ur 265/2
ħāŝıl ķ.-ur musin 220/5	tebessŭm ķ.-ur 183/5
da' vā ķ.-ur-sin 278/11, 278/12	temāŝā ķ.-ur 253/13
gerden-tāblik ķ.-ur-sin 210/9	un dik ķ.-ur 241/9
ķattıĝ ķ.-ur-sin 197/13	ziyāde ķ.-ur 225/8
secde ķ.-ur-sin 263/21	‘atā ķ.-ur 157/8
tavşif ķ.-ur-sin 266/9	ħoŝ ķ.-ur mukin 210/7
kerāmetler ķ.-ur-sin 157/14	ķ.-ur-miz 168/15, 184/19
ķabŭl ķ.-mas-sin 219/3	gŭmān ķ.-ur-miz 278/11
ħiyānet ķ.-ur musin 224/12	ħalāŝ ķ.-ur-miz 223/8
ta' accŭb ķ.-ur musin 166/9	helāk ķ.-ur-miz 166/14
işler ķ.-ur 153/1	işimizni ķ.-ur-miz 277/14
ķ.-ur 216/7, 219/4	niçŭk ķ.-ur-miz 161/16
āsān ķ.-ur 175/9	ķ.-a'lmas-miz 175/8
	helāk ķ.-ur-siz 168/17

 al k  .-ur-siz 149/12
 kemlik  .-ur-sizler 160/16
 mel met  .-ur-sizler 218/13
 ned met  .-ur-sizler 278/7
 sizler  .-ur-sizler 164/4
  urmet  .-ur-siz 277/3
 pe im n  .-ur-siz 216/12
 b ver  .-mas-siz 190/6
  .-urlar 254/6, 254/7
  s n  .-urlar 205/3
 du     .-urlar 207/14
 i   .-urlar 234/20
 na  re-gerlik  .-urlar 183/6
 p re p re  .-urlar 186/15
 riv yet  .-urlar 252/6
 t    at u   ib det  .-urlar 234/21
 tiriglik  .-urlar 272/2
 uru   .-urlar 165/3
 zeb n-ı t  ne-dir z  .-urlar
 223/19
 fer m    .-ıpdur-min 228/7,
 253/8
 d r  tlik  .-ıp-sin 149/13
 t     m  .-ıp-sin 270/18
 ber-g z de  .-ıpdur 248/11
 b - urmetlik  .-ıpdur 198/7
 ker met  .-ıpdur 248/10
 men   .-ıpdur 223/1
 na ib  .-ıpdur 180/7
 peyg mber  .-ıpdur 162/8
 riv yet  .-ıpdur 150/11
  .-g ndur 159/7
 bey n  .-ıp-siz 246/1
 g   ib  .-ıp-siz 146/13
   ahd  .-ıp-siz 146/12
 bendlik  .-ıpdurlar 254/21
 hik yet  .-ıpdurlar 192/5,
 256/14
 riv yet  .-ıpdurlar 178/10,
 182/8, 204/17, 227/17
 Riv yet  .-ıpdurlar 226/20
 riv yet  .-ıpdurlar 146/5
  .-dım 196/13
  z d  .-dım 255/8
 du     .-dım 159/6
  ab l  .-dım 266/4
 na ihatlar  .-dım 277/10
 musah har  .-dım 243/4
 m  erref  .-dım 207/13
 nime g n h  .-dım 149/11
 ni  r  .-dım 259/21
  abr  .-dım 247/6

şabr u ʔāḳat ḳ.-dım 274/12

terġīb ḳ.-dım 218/20

tevbe ḳ.-dım 165/11

tevellā ḳ.-dım 258/14

ümīd-vār ḳ.-dım 277/10

ʕafv ḳ.-dım 204/9, 255/17

ʕizzet ḳ.-dım 259/15

ḥoş-ḥāl ḳ.-dınġ 208/13

ḥükm ḳ.-dınġ 177/19

kūr ḳ.-dınġ 168/14

mükerrem ḳ.-dınġ 260/11

nāle ḳ.-dınġ 274/12

ʕār u nāmūs ḳ.-dınġ 161/9

teklīf ḳ.-dınġ mu 211/20

iʕzāz u ikrām ḳ.-a başladı

198/11

āġāz ḳ.-dı 202/17

ārāste ḳ.-dı 200/20

āsān ḳ.-dı 222/4

āzād ḳ.-dı 231/13, 231/14

beyān ḳ.-dı 177/18, 198/5,

202/19, 208/11, 222/19,

228/21, 229/5, 230/15, 258/6,

267/12, 272/20

binā ḳ.-dı 155/19, 156/14

cedel ḳ.-dı 225/14

cemʕ ḳ.-dı 156/18

cedel ḳıldı 225/13

cidd ü cehd ḳ.-dı 207/10

duʕ ā ḳ.-dı 232/4, 249/15, 269/2

elem ḳ.-dı 197/20

emr ḳ.-dı 155/20, 198/16,

199/10, 257/16

fāḥiş iş ḳ.-dı 161/11

fermān ḳ.-dı 187/13

feryād ḳ.-dı 146/17, 197/4

fıkr ḳ.-dı 224/7

ġalebe ḳ.-dı 246/8

ġüyā ḳ.-dı 190/10

ḥarāb ḳ.-dı 220/21

ḥarām ḳ.-dı 245/8

ḥāş ḳ.-dı 224/8

ḥased ḳ.-dı 269/14

ḥoş ḳ.-dı 161/18

iḥtiyār ḳ.-dı 173/15

iḳrār ḳ.-dı 218/20

iltimās ḳ.-dı 203/21

intikāl ḳ.-dı 146/8

istikāmet ḳ.-dı 266/21

ḳabūl ḳ.-dı 159/4, 171/3,

174/18, 194/9, 263/20, 266/2,

269/2

ķabż-ı rŭĥ ķ.-dı 261/4	secde ķ.-dı 181/9, 206/17,
ķaşd ķ.-dı 227/6, 274/8	254/1, 262/6
kerāmet ķ.-dı 179/10, 208/21	selām ķ.-dı 212/12, 222/17
köşk ķ.-dı 173/17	şiddīķlardın ķ.-dı 221/17
maşlahat ķ.-dı 223/21, 224/19	şoĥbet ķ.-dı 263/6
ma ^ʿ ķŭl ķ.-dı 216/9, 220/6	şerm-sār ķ.-dı 190/16
ma ^ʿ lŭm ķ.-dı 269/18, 270/2	şitāb ķ.-dı 181/1
meyl ķ.-dı 213/12, 213/18,	şŭkr ķ.-dı 267/2
267/21	ta ^ʿ zŭm ķ.-dı 149/19
mŭve ķ.-dı 181/1	ĥāş ķ.-dı 224/11
musahĥar ķ.-dı 260/6	yok ķ.-dı 227/9
musallaĥ ķ.-dı 157/1	ĥabŭblik ķ.-dı 161/15
mu ^ʿ āmele ķ.-dı 256/16	taĥşŭn ŭ āferŭnler ķ.-dı 256/7
mŭcām ^ʿ at ķ.-dı 204/19	taķrŭr ķ.-dı 225/5, 244/5
mŭlākāt ķ.-dı 208/7	tavşŭf ķ.-dı 202/1
mŭmtāzraķ ķ.-dı 178/12	ta ^ʿ rŭf ķ.-dı 200/15
mŭnācāt ķ.-dı 199/11	teslŭm ķ.-dı 268/8
naşŭb ķ.-dı 203/10	tevaķķuf ķ.-dı 192/11
naşŭĥat ķ.-dı 211/14, 265/1	ŭmŭd ķ.-dı 267/2
perde ķ.-dı 199/10	vaĥy ķ.-dı 234/15
pest ķ.-dı 243/17	yād ķ.-dı 178/13
peşŭmān ķ.-dı 220/19	yaĥşŭ ķ.-dı 229/14
rāĥŭb ķ.-dı 206/13	yaĥşilik ķ.-dı 213/9, 236/17
raĥm ķ.-dı 244/15	yamanlik ķ.-dı 261/7
rāst ķ.-dı 254/2	yöriş ķ.-dı 249/3
şabr ķ.-dı 245/2, 265/9	yörüş ķ.-dı 267/15

‘adem kı.-dı 197/20	ferāmūş kı.-dınđlar 185/15
‘afv kı.-dı 256/17	kı.-dılar 155/12, 157/20, 275/17
‘arz kı.-dı 203/21, 207/16,	āferīn kı.-dılar 232/4
229/16, 264/16, 268/18	andağ kı.-dılar 147/1
‘atā kı.-dı 170/9, 199/13	āvāz kı.-dılar 277/17
selām kı.-dı 255/19	aytkenleri dik kı.-dılar 151/6
‘arz kı.-dı 268/17	bāđlar kı.-dılar 277/20
musallať kı.-dı 186/17	barış kiliş kı.-dılar 224/6
emr kı.-dı 268/11	beyān kı.-dılar 150/8, 176/5,
ķabūl kı.-dı 194/14	251/8, 254/9
ķařd kı.-dı 181/12	bey‘ ü řirā kı.-dılar 194/6
āđāz kı.-dı 217/21	binā kı.-dılar 148/18
şermende kı.-ayazdı 219/6	bī-tāķatlık kı.-dılar 184/12
bed-kārlık kı.-maķ irdi 167/18	būse kı.-dılar 208/12, 252/18
binā kı.-dı 212/5	ĉāder kı.-dılar 154/2
icābet kı.-dūk 274/18	da‘ vet kı.-dılar 164/15
ķabūl kı.-dūk 203/1	defn kı.-dılar 171/17
yūzsizlik kı.-dūk 243/3	du‘ ā kı.-dılar 150/2, 150/6,
ķařd kı.-dılar-sizler 186/3	155/10, 159/2, 175/20, 184/21,
işler kı.-dınđız 247/20	185/3, 190/9, 191/8, 197/21,
meyl kı.-dınđız 214/12	207/16, 208/15, 251/4, 258/18,
nime işler kı.-dınđız 247/17	260/19, 278/14
rīř kı.-dınđız 245/16	du‘ ā-yı ĥayr kı.-dılar 207/9
yaĥřilikler kı.-dınđız 231/8	edā kı.-dılar 220/10, 252/7
ĥāsidlik kı.-dınđızlar 190/4	emr kı.-dılar 239/6
kı.-dınđlar 195/10	feryād kı.-dılar 195/19

fiġān ҡ.-dılar 196/20	243/2, 244/21
firiġte ҡ.-dılar 183/18, 184/8	maşlahatnı ҡ.-dılar 243/7
ġarķ ҡ.-dılar 189/11	men ^ç ҡ.-dılar 217/1, 245/11
ġusl ҡ.-dılar 275/5	meyl ҡ.-dılar 168/11, 213/19, 214/15, 214/20
ġümān ҡ.-dılar 229/18	mihmān-dārlik ҡ.-dılar 255/3
ġalīfe ҡ.-dılar 171/14	mihribānçilik ҡ.-dılar 179/5
ġarām ҡ.-dılar 173/8	muķarrer ҡ.-dılar 175/8
ġased ҡ.-dılar 266/14	münācāt ҡ.-dılar 151/4, 162/14, 164/12, 165/7, 177/19, 178/3, 197/18, 199/9, 221/14, 260/3
ġasībet ҡ.-dılar 194/19	naşīhat ҡ.-dılar 265/7, 277/6
ġaġ ҡ.-dılar 266/15	naşīhatlar ҡ.-dılar 278/9
hem-vār ҡ.-dılar 178/9	naşīhatlar ҡ.-dılar 164/18
ġizmet ҡ.-dılar 173/9	nedāmet ҡ.-dılar 254/16
ġükme ҡ.-dılar 248/6	nidā ҡ.-dılar 201/4
iķrār ҡ.-dılar 229/19, 230/13	nikāġ ҡ.-dılar 259/2
işāret ҡ.-dılar 163/1, 163/16	nişār ҡ.-dılar 253/14
işini ҡ.-dılar 211/6	rāżī ҡ.-dılar 183/12
işler ҡ.-dılar 261/10	reşķ ҡ.-dılar 182/1
ķabūl ҡ.-dılar 147/12, 148/17, 172/6, 218/2, 224/7, 234/2, 258/16	şabr ҡ.-dılar 183/1, 273/15
ķaşd ҡ.-dılar 146/17	şadaķa ҡ.-dılar 233/12
ķurbānlik ҡ.-dılar 150/19, 150/20, 157/18	secde ҡ.-dılar 156/21, 253/21, 254/4
ķutluķ ҡ.-dılar 236/4	selām ҡ.-dılar 161/21, 165/12, 174/6, 236/15
livāta ҡ.-dılar 161/7	
maşlahat ҡ.-dılar 164/21,	

sevgend-yād kı.-dılar 274/6	ķabūl kı.-dılar 150/4
sūfre kı.-dılar 154/1	kette kı.-dılar 240/5
şart kı.-dılar 263/5	şükr kı.-dılar 273/15
şikāyet kı.-dılar 160/20	vehm kı.-dılar 195/3
şükr kı.-dılar 149/4, 157/13, 195/1, 270/3, 270/5, 275/8	būse kı.-a-min 159/14
talāk kı.-dılar 149/11	mihmān-dārlik kı.-ğay-min 218/1
tamām kı.-dılar 162/16	şabr kı.-ğay-min 223/17
tayyār kı.-dılar 259/2	giriftār kı.-ğay-sin 216/5
tażarru ^ç kı.-dılar 169/8	āmurzīde kı.-ğay 240/20
ta ^ç bīr kı.-dılar 227/16	def kı.-ğay 198/5
tekzīb kı.-dılar 279/2	halāş kı.-ğay 226/15
tevbe kı.-dılar 244/14	hisāb kı.-ğay 242/10
uluğ kı.-dılar 176/10	mağfired kı.-ğay 248/13
vaşiyet kı.-dılar 159/18, 261/2	şād u ħurrem kı.-ğay 208/14
va ^ç de kı.-dılar 158/17	^ç afv kı.-ğay 210/16
yād kı.-dılar 249/14	^ç aṭā kı.-ğay 204/17
yarlığ-ı ^ç ālī kı.-dılar 252/12	cem ^ç kı.-gey 255/11
zerre kı.-dılar 154/5	ārzū kı.-a-siz 250/20
zulm kı.-dılar 221/21	du ^ç ā kı.-ğay-siz 152/14
^ç afv kı.-dılar 198/9, 253/3	şabr kı.-ğay-siz 246/3
^ç arz kı.-dılar 160/17	şefkat kı.-ğay-siz 195/16
^ç imāret kı.-dılar 148/18	^ç afv kı.-ğay-siz 228/7
^ç izzet kı.-dılar 248/19	peşīmān kı.-ğay-sizler 183/21
maşlaḫat kı.-dılar 191/15, 219/8	peşīmān kı.-ğaylar 221/21
feryād kı.-dılar 274/9	kı.-ay 218/14, 221/11, 224/18,

272/19	rahm k. 158/7, 189/19
andağ k.-ay 212/1	secde k. 264/3, 264/8
beyân k.-ay 217/1, 239/1	qurbânlik k.- 150/21
bûse k.-ay 159/13	binâ k.-ğıl 154/10
du‘â k.-ay 158/15, 251/3	da‘vet k.-ğıl 177/19
hâliş k.-ay 231/4	güyâ k.-ğıl 190/9
nime k.-ay 242/9, 242/20	hoş k.-ğıl 210/12
secde k.-ay 193/9	qabûl k.-ğıl 155/11, 234/2,
uluğ k.-ay 266/3	266/3
‘azâb k.-ay 230/14	kıyma k.-ğıl 170/2
big k.-ayın 174/9	qurbânlik k.-ğıl 150/18,
dest-bûs k.-ayın 214/3	150/19, 153/14
devâ k.-ayın 272/8	mihmân k.-ğıl 165/14
du‘â k.-ayın 252/5	rahm k.-ğıl 244/14
ferzend-h‘ân k.-ayın 204/6	revâ k.-ğıl 258/13
secde k.-ayın 264/2	şabr k.-ğıl 186/11, 189/21,
şabr k.-ayın 146/14	221/19
şadaqa k.-ayın 210/16	secde k.-ğıl 272/15
talâk k.-ayın 272/3	taşarruf k.-sañg k.-ğıl 232/15
yarağın k.-ayın 171/3	temâşâ k.-ğıl 170/3
du‘â k.-ay-min 191/6	yâd k.-sañg k.-ğıl 245/12
harâm k.-ay-min 173/7	‘afv k.-ğıl 155/13
k. 177/4, 217/9	‘azâb k.-ğıl 216/10
qabûl k. 263/4	kerâmet k.-ğıl 199/12
qurbânlik k. 150/20, 151/2	secde k.-ğıl 272/18
naşîhat k. 164/14	âmurzîde k.-sun 251/21

başqa k.-sun 149/9	ṭayyār k.-iṅg 162/10
da' vet k.-sun 177/9, 177/21	k.-iṅgız 186/10
revā k.-sun 258/21	rāzī k.-iṅgız boladur 193/21
şabr k.-sun 146/14, 187/20	'ibādet k.-iṅglar 276/12
tevbe k.-sun 198/4	azuķı k.-iṅglar 238/3
mā' il k.-aylük 219/2	firīfte k.-iṅglar 182/19
yalangaç k.-ay-miz 187/6	iķrār k.-iṅglar 278/5
kiṅgeş k.-alı 174/15	işīṅgizni k.-iṅglar 277/13
püşte k.-alı 243/6	ma' lüm k.-iṅglar 237/11
say' k.-alı 219/8	pāk k.-iṅglar 199/8
k.-alı 211/5	raḥm k.-iṅglar 186/4
yok k.-alik 256/11	rām k.-iṅglar 182/18
uruş k.-alük 176/4	revā k.-iṅglar 184/17
cefā k.-ay-siz 185/20	Raḥm k.-iṅglar 185/18
k.-iṅg 147/8	şabr k.-iṅglar 182/17
da' vet k.-iṅg 163/9, 262/8	secde k.-iṅglar 193/10
du' ā k.-iṅg 159/9	ṭavāf k.-iṅglar 155/20
ḥazīneçi k.-iṅg 232/13	'arz k.-iṅglar 160/18
ķabül k.-iṅg 174/18	anbār k.-sunlar 229/3
kişīga k.-iṅg 183/15	ṭavāf k.-sunlar 156/18
me' mūr bolğan işīṅgizni k.-iṅg 152/8	temāşā k.-sunlar 176/3
öziṅgiz k.-iṅg 175/19	uruş k.-sunlar 176/2
pāre pāre k.-iṅg 264/10	yād k.-sunlar 207/7
raḥm k.-iṅg 247/17	k.-masunlar 162/4
şabr k.-iṅg 273/12	şefā' at k.-sam 191/6
	köp k.-sam 164/13

ķurbānlik ķ.-sam 150/21	‘izzet ķ.-sa 231/17
tiriglik ķ.-sam 270/19	ķurbānlik ķ.-sa 151/3
ķurbānlik ķ.-sam bolur mu	iş ķ.-sa 263/18
151/4	iş ķ.-sek 224/8, 237/8
‘uķūbet ķ.-sam 239/5	terk ķ.-sek 276/19
ķ.-saᅇg 210/20	iķrār ķ.-saᅇglar 278/8
iş ķ.-saᅇg 217/9	livāta ķ.-saᅇglar 161/3
işlerni ķ.-saᅇg 215/9	ķ.-saᅇgız 245/18
nime ķ.-saᅇg 177/4	du‘ ā ķ.-saᅇgız 204/11, 208/15
řadaķa ķ.-saᅇg 247/15	ma‘ lūm ķ.-saᅇgız 201/11
secde ķ.-saᅇg 272/12	naşihat ķ.-saᅇgız 237/8
taşarruf ķ.-saᅇg ķ.-gıl 232/15	iş ķ.-saᅇgızlar 164/7
yād ķ.-saᅇg ķ.-gıl 245/12	uruş ķ.-saᅇgızlar 176/6
andaĝ ķ.-saᅇg 212/3	du‘ ā ķ.-salar 207/15
āzād ķ.-sa 231/16	ķabūl ķ.-salar 203/1
bay ķ.-sa 166/12	meyl ķ.-salar 259/12
da‘ vet ķ.-sa 233/1	serzeniş ķ.-salar 234/14
def‘ ķ.-sa 271/17	uruş talaş ķ.-salar 271/15
irāde ķ.-sa 204/7	ķ.-ıp 158/19
kerāmet ķ.-sa 204/11, 208/15	ķ.-ħať ķ.-ıp 194/15
meyl ķ.-sa 213/19	ķ.-ħiřře ķ.-ıp 180/9, 180/13
revā ķ.-sa 258/16	ķ.-ıp 198/13, 200/9, 200/11,
şabr ķ.-sa 247/5	239/7
taħāret ķ.-sa 204/15	āmed ķ.-ıp 208/19
taᅇaf ķ.-sa 154/17	ārzūlar ķ.-ıp 223/6
‘azāb ķ.-sa 219/4	āřkār ķ.-ıp 217/2

āvāz kı.-ıı 188/11, 188/18	ġā'ib kı.-ıı 185/6
āvāzı dik kı.-ıı 158/20	ġümān kı.-ıı 158/21
aytkenleri dik kı.-ıı 233/8	ġünāh kı.-ıı 210/16
āzād kı.-ıı 231/12, 255/17	ġalāş kı.-ıı 220/2, 260/10
āzmāyiş kı.-ıı 256/4	ġarāb kı.-ıı 175/5
baş kı.-ıı 251/18	ġarc kı.-ıı 212/4, 238/3
beyān kı.-ıı 164/18, 201/19	ġareketler kı.-ıı 217/4
be-derġāh-ı kıāziyü'l-ġācāt kı.-ıı	ġayāl kı.-ıı 225/4
197/10	ġıyānet kı.-ıı 224/15
bī-dār kı.-ıı 216/2	ġişse kı.-ıı 180/7, 180/8,
bī-hūde-ġüylık kı.-ıı 173/14	180/10, 180/11, 180/12
bī-tākatlık kı.-ıı 246/10	ġizmet kı.-ıı 167/13
cādū-gerlık kı.-ıı 168/13	inġiyād kı.-ıı 146/3
cem' kı.-ıı 252/8	inşāf kı.-ıı 232/5
ġapduġını kı.-ıı 251/18	iş kı.-ıı 243/3
ġehārmīġ kı.-ıı 216/10	ġabūl kı.-ıı 256/9, 263/5
da' vet kı.-ıı 164/13, 277/6	ġabz kı.-ıı 171/10
delālet kı.-ıı 220/6	ġamtū kı.-ıı 229/10
du' ā kı.-ıı 208/13	ġan kı.-ıı 190/8
du' ā-bāzlık kı.-ıı 244/3	ġandaġ kı.-ıı 186/20
endīşe kı.-ıı 221/6	ġaşd kı.-ıı 185/16
esīr kı.-ıı 175/15	kebāb kı.-ıı 158/14, 158/18,
feryād kı.-ıı 221/6, 274/7,	159/5
275/8	kette kı.-ıı 232/11
fıkr ü ġayāl kı.-ıı 159/12	kıyma kı.-ıı 170/5
ġāzab kı.-ıı 272/12	kıoyı kı.-ıı 152/11

ul .-ip 202/6
 kdez .-ip 197/17
 malaat .-ip 175/8, 191/20
 ma lm .-ip 211/19
 meded .-ip 193/2
 mekr  hle .-ip 183/12
 men .-ip 219/1, 245/7
 mertebe .-ip 257/14
 meyl .-ip 259/5
 mihribanilik .-ip 172/3
 mnact .-ip 153/9, 164/20,
 169/17, 197/15, 219/5, 244/10,
 250/4, 269/14, 270/13, 270/18,
 274/16, 277/9, 278/14
 mnact-ı be-dergh-ı
 kziy'l-hact .-ip 184/21,
 189/17, 219/10
 nle .-ip 201/14, 244/13
 nn .-ip 271/7
 nezzre .-ip 153/2
 nid .-ip 201/2
 niyyet .-ip 156/6
 tkr .-ip 152/18
 zng .-ip 216/20
 pre .-ip 153/4
 pre pre .-ip 258/15
 perhz .-ip 217/8
 peygmber .-ip 163/7, 278/3
 prste .-ip 252/12
 ram .-ip 151/16, 195/18
 rek .-ip 156/17, 182/7
 abr .-ip 164/14
 arf .-ip 257/8
 arf u arc .-ip 251/18
 sye .-ip 154/12, 174/1,
 198/16, 198/17, 200/2
 selm .-ip 149/18
 retide .-ip 161/14
 ekveler .-ip 197/3
 ikklik .-ip 242/9
 ikyet .-ip 229/20
 tasn .-ip 218/19
 tat .-ip 179/21
 tasm .-ip 237/6, 264/11
 tamm .-ip 175/13, 246/6
 tma .-ip 162/21, 262/16
 ta-brn .-ip 277/1
 tvf .-ip 156/8, 156/10
 tyy .-ip 236/15, 243/20
 tyyr .-ip 203/2, 210/3,
 220/14, 252/9
 t at .-ip 207/3

tebessüm kı.-ıp 218/16	‘ināyet kı.-ıp 231/12
temāşā kı.-ıp 211/5	‘izzet kı.-ıp 170/16
tevbe kı.-ıp 245/11	‘özrlr kı.-ıp 172/11, 228/6
tevellā kı.-ıp 248/2	nevāzlık kı.-ıp 255/2
toy kı.-ıp 172/8	yaruk kı.-ıp 257/15
tört hişşe kı.-ıp 170/2	ḥayālını kı.-ıp barıp 224/10
vāsıta kı.-ıp 226/6	vaṭan kı.-ıp ḳaldılar 150/12
va‘deler kı.-ıp 224/4	temāşā kı.-ıp turḡanlarını 153/3
vīrān kı.-ıp 175/15	fıkr ü endīşe kı.-ıp turgen 224/9
yād kı.-ıp 152/14	ıkrāmlar kı.-ıp 165/13
yaḡşı kı.-ıp 165/1, 238/2	tābūt kı.-ıp 261/3
yaḡşılık kı.-ıp 245/15	ṭāḳat kı.-ıp 221/7
yalaṅḡ kı.-ıp 248/9	ṭayy kı.-ıp 245/20
yāverlik kı.-ıp 211/17	ṭa‘ām kı.-ıp 244/12
yirḡa kı.-ıp 152/16	nikāḥ kı.-ḡanda 259/3
yok kı.-ıp 236/21, 237/1	kı.-helāk kı.-ḡalı 166/14
zārī kı.-ıp 186/5	özge kı.-ḡalı 267/21
ziyāde kı.-ıp 242/7	ṭavāf kı.-ḡalı 156/6
zūrlık kı.-ıp 168/8	‘imāret kı.-ḡalı 210/21
zūr kı.-ıp 193/2	ḥalāş kı.-ḡalı kildük 168/10
‘afv kı.-ıp 154/17, 198/7	secde kı.-geli 161/9
‘ahd kı.-ıp 237/4	helāk kı.-geli 168/17, 176/16
‘amel kı.-ıp 237/8	ḥurmetini kı.-ḡunça 277/2
‘aşā kı.-ıp 180/16, 180/17	maḥabbet kı.-ḡunça 209/17
‘azāblar kı.-ıp 240/15	ilāc kı.-a’lmay 159/12
‘azīz kı.-ıp 187/20	

yaḥşı mu'āmele kı.-masdın	kı.-ğan işleri 234/14, 247/19,
149/12	247/21
yaḥşilik kı.-masdın 236/13	kı.-ğan işleriğa 190/2, 223/18
kı.-mayın 244/14	‘ömrleriñğa kı.-ğan işleriñğa
düşmenlik kı.-adurğan 186/16	163/11
secde kı.-adurğan bütümdür	kı.-ğan işlerini 239/1
214/17	heme kı.-ğan işleriñizğa 277/4
gümān kı.-adurğan iş yoqtur	yamanlik kı.-ğan qarındaşlarığa
224/17	179/1
bī-hürmetlik kı.-ğanıñg için	günāh kı.-ğan kişi bolsa 198/4
253/9	kı.-ğan mekr ü hilelerin 229/12
feryād kı.-ğan 261/14	kı.-ğan nimerseni 276/19
ḥalāş kı.-ğan 226/5	kı.-ğan secdeleri 254/7
ḥaṭ kı.-ğan 267/8	oğurluq kı.-ğan için 266/16
ḥıyānet kı.-ğan 159/14	pādişāhlik kı.-ğan için 257/4
işni kı.-ğan 263/17	fāḥiše iş kı.-ğan yok 164/5
şābirlerdin kı.-ğan 152/9	secde kı.-ğan yulduzlarıñgdın
secde kı.-ğan 187/9	185/12
yaḥşilik kı.-ğan 179/1	kı.-ğan günāhların 156/10
bahā kı.-ğan bile 205/7	Hābilnı kı.-ğanı
kı.-ğan bir 258/12	153/21
ta‘rīf kı.-ğan birle 180/4	ḥac kı.-ğanı 156/9
kı.-ğan cefā 195/17	‘azāblar kı.-ğanımge 217/7
ḥalāş kı.-ğan Cebra’ıl ‘aleyhi’s-	maḥabbet kı.-ğanıñg 209/17
selām 226/5	bī-hürmetlik kı.-ğanıñg için
kı.-ğan işiğa 218/19	254/15

ķ.-ġanını bildiler 186/2	helāk ķ.-ur irdim 230/12
zūlm ķ.-ġanlardın 146/19	ķabūl ķ.-ur irdim 223/10
du‘ā ķ.-ġanlarını 150/8	ħarb u źarb ķ.-u irdim 168/4
Ĥazret-i İsmā‘īl ‘aleyhi’s- selāmnı ķurbānlik ķ.-ġanlarını 150/10	ta‘accüb ķ.-ıp turur irdim 181/8
ħac ķ.-ġanlarını 156/7	ġümān ķ.-ıp irdim 224/17
ħased ķ.-ġanlarını 260/6	ħızmet ķ.-ıp irdim 172/10
münācātın ķ.-gen 171/19	şöhret ķ.-maġay irdim 201/12
ķ.-gen cennetini 173/13	‘ahd ķ.-ıp irdiñġ 275/15
ġünāhnı ķ.-maġan 210/17	zārī ķ.-ur irdiñġ 259/13
aytmaġan ‘arz ķ.-maġan tedbīr ķalmadı 211/20	ķ.-ur irdi 200/3
ķ.-maġanıñġlar 244/4	gedālıġ ķ.-ur irdi 268/15
ķ.-secde ķ.-gen 181/10	ħişse ķ.-ur irdi 182/11
Ĥudāy şadaķa ķ.-ġuçlarıġa 247/15	secde ķ.-ur irdi 262/4
ta‘bīr ķ.-ġuçlarını 263/8	sūdā-gerçilik ķ.-ur irdi 269/8
du‘ā ķ.-urnı 204/12	şükrler ķ.-ur irdi 259/10
nime ķ.-ır bolur 186/21	ġünāh ķ.-mas irdi 220/2
ķ.-ıkrār kılġanını 230/15	oġurluķ ķ.-mas irdi 244/6
rıħlet ķ.-ur bolġanda 159/18	bī-pāklık ķ.-megey irdi 167/9
helāk ķ.-urġa 184/4	tā‘at ķ.-megey irdi 269/15
bī-şabrlık ķ.-urġa ‘ilācı 221/18	şarķ ķ.-ıp irdi 233/15
iş ķ.-urnı 266/18	ġünāh ķ.-ıp irdi 267/20
bī-tāķatlık ķ.-ur irdim 245/6	ħayāl ķ.-ıp irdi 243/13
	işāret ķ.-ıp irdi 193/15
	meyl ķ.-ıp irdi 184/4
	pinhān ķ.-ıp irdi 242/17

bāğ kı.-durur irdi 210/21
 hoş-āmed ü pīş-āmedler kı.-ar
 irdi 206/9
 nime kı.-a'lmas irdi 243/10
 tākat kı.-a'lmas irdi 209/8
 bī-pervālik kı.-ıp irdük 237/2
 günāh kı.-ıp irdiñiz 271/10
 yırağ kı.-sañızdılar 147/7
 kı.-ur irdiler 161/13, 220/13,
 226/12, 269/12
 āşkārā kı.-ur irdiler 154/5
 dihkāncilik kı.-ur irdiler 161/21
 ğalebe kı.-ur irdiler 182/13
 hursendliğ kı.-ur irdiler 250/19
 i'zāz u ikrām kı.-ur irdiler
 220/12
 melāmet kı.-ur irdiler 217/13,
 217/19
 naşihat kı.-ur irdiler 276/17
 oğurluğ kı.-ur irdiler 276/13
 pend ü naşihat kı.-ur irdiler
 225/1
 peşimān kı.-ur irdiler 190/2
 tavāf kı.-ur irdiler 154/8
 tā'at kı.-ur irdiler 272/1
 tebessüm kı.-ur irdiler 236/14
 temāşā kı.-ur irdiler 253/14
 teferruc kı.-up irdiler 253/13
 du'ā kı.-ıp irdiler 208/9
 ihānet kı.-ıp irdiler 248/18
 iş kı.-ıp irdiler 247/20
 tākat kı.-a'lmas irdiler 278/18
 binā kı.-ıp irdiler 154/6
 'ahd kı.-ğan iken-sin 268/1
 'ayb kı.-ur irmişler 217/21
 kı.-ur bolsam 223/9
 kabül kı.-dı irse 204/1
 'aziz kı.-ğan bolsa 204/7
 şabr kı.-ğan bolsalar 246/3,
 zulm kı.-mas-min 213/10
 kı.-mas-min 210/20, 223/10,
 248/14
 āşkārā kı.-mas-min 191/4
 ihtiyār kı.-mas-min 232/10
 işni kı.-mas-min 224/9
 h̄'ār kı.-mas 204/8
 şabr kı.-a'l-mas 270/7
 tākat kı.-a'lmas 270/14
 iş kı.-adurğan iş imes 211/15
 peygamberlik kı.-maslar 235/2
 kı.-ğanım yoğ 216/8
 āşkārā kı.-ğanım yoğ 259/8

hıyānet kı.-ğanım yok 230/17	yalğan kı.-madı 257/6
şoĥbet kı.-ğanım yok 259/8	raĥm kı.-madıngız 259/20,
ferāmūş kı.-map-siz 250/20	269/4
şikāyet kı.-madım 248/13	iltifāt kı.-madıngız 259/21
rām kı.-a'lmadım 211/21	bāver kı.-madılar 185/18
tākāt kı.-a'lmadım 274/13	daĥl kı.-madılar 273/9
ferāmūş kı.-madıng 221/16	iltifāt kı.-madılar 211/12
işini kı.-madıng 221/16	ķabūl kı.-madılar 187/8, 195/19,
nāle kı.-madıng 274/11	220/5, 234/1, 278/9
nāmūs kı.-madıng 161/10	raĥm kı.-madılar 187/5, 269/1
meyl kı.-madıng mu 230/20	zāhir kı.-madılar 240/1
ārām kı.-a'lmadı 220/19	şabr kı.-a'lmadılar 147/6
bī-dimāğ kı.-a'lmadı 270/6	tākāt kı.-a'lmadılar 240/6
şabr kı.-a'lmadı 271/6	temāşā kı.-may-sin 210/5
tāb u tākāt kı.-a'lmadı 211/7	rūsvā kı.-mağay-sin 186/19
tākāt kı.-a'lmadı 216/9, 220/21	ālūde kı.-megey 170/14
kı.-madı 186/6	iş kı.-mağay 224/15
bāver kı.-madı 164/19, 243/17	ķabūl kı.-mağay 242/15
fāş kı.-madı 230/1	vīrān kı.-may 174/11
fā'ide kı.-madı 223/16	gūnāh kı.-may 156/8
iĥtiyār kı.-madı 228/17	ķabūl kı.-may mu 171/9
ķabūl kı.-madı 218/20, 265/1,	ĥac kı.-a'lmaydur 156/3
265/7	şefķāt kı.-mağay-sizler 186/17
naşīb kı.-madı 203/9	ĥarāb kı.-mağıl 185/3
te'sīr kı.-madı 277/6, 277/11	rūsvā kı.-mağıl 217/2
te'şīr kı.-madı 211/14	tama' kı.-mağıl 210/13

şermende kı.-masun 195/3

zulm kı.-masun 146/19

te'ḥīr kı.-maṅg 152/15

kı.-maṅglar 195/10, 276/17

bī-fervālik kı.-maṅglar 183/13

daḥl kı.-maṅglar 167/19

ḡam-gīn kı.-maṅglar 168/6

secde kı.-maṅglar 276/16

yıraq kı.-maṅglar 184/17

secde kı.-masunlar 162/5

ḡabūl kı.-masam 216/3

ḡabūl kı.-masaṅg 210/18,

218/21

ḡabūl kı.-masa 219/9

iş kı.-masek 276/19

raḡm kı.-masaṅgız 247/16

bāver kı.-masaṅgızlar 185/19

raḡm kı.-masaṅglar 186/3

ḡabūl kı.-masalar 164/14

raḡbet kı.-masalar 214/5

cem' kı.-maḡ 204/2

ḡatne kı.-maḡ 158/2

işini kı.-maḡ 182/21

nikāḡ kı.-maḡ 168/2

oḡurluḡ kı.-maḡ 239/13

şabr kı.-maḡ 246/4, 273/16

seyr-i şaḡrā kı.-maḡ 183/9

şükr kı.-maḡ 273/16

'ilāc kı.-maḡ 175/14, 201/12

şifte kı.-maḡ üçün 183/18

şabr kı.-maḡdın 203/7

secde kı.-maḡdın 278/5

helāk kı.-maḡdur 261/9

dāmād kı.-maḡğa 202/19

ḡac kı.-maḡğa 155/20

kiltürüp kı.-maḡğa 154/16

pervā kı.-maḡğa 266/21

secde kı.-maḡğa 264/3, 266/9

vedā' kı.-maḡğa 198/21

ḡurbānlik kı.-maḡğa 152/5

şādmān kı.-maḡlik 249/2

binā kı.-maḡnı 173/15

cefā vü cevri kı.-maḡnı 221/10

cem' kı.-maḡnı 204/3

mu' āmele kı.-meklik 178/21

körünmeklik kı.-ıp 224/12

zinā kı.-maḡ 215/9

meyl kı.-maḡı 214/2

Ḥudāy ta' ālānı ḡükmin kı.-

maḡım 153/8

ḡılāde -1- [Ar.] gerdanlık.

kı. 165/16

kıldur-	-11- yaptırmak, ettirmek. k.-dı 173/17, 264/2 binā k.-dı 232/21 hikāyet k.-dı 226/21 şūretlerini k.-dı 156/15 k.-up 207/2 büt k.-up 264/1 tahāret k.-up 184/19 günāh k.-ğan 220/1		k. 164/14, 164/15, 171/15, 180/2, 184/2, 199/13, 199/14, 207/18, 208/9, 218/10, 233/18, 234/11, 244/19, 245/4, 246/14, 246/17, 262/6, 263/2, 270/21, 279/14 k. kararı yerde 246/18 k. yıl 164/15 k.+ı 270/21
	‘ahd k.-up irdiler 149/5 ‘azāb k.-mak için imesdür 230/16	kırk mîng	-1- kırk bin. k. 176/20
		kısm	-17- [Ar.] bölüm, parça, kısım.
kılıç	-1- kılıç. k.+ını 182/1		k. 156/12, 163/3, 201/2, 201/21, 205/12, 210/3, 210/4, 218/10, 218/14, 224/9, 224/13, 225/13, 231/21
kılığlık	-1- huylu, tabiatlı. hatne k. 179/10		
kılın-	-2- yapılmak, edilmek. k.-ğan bütüñdin 214/18 k.-ğan irdi 258/10		her k. 182/19 k.+dur 254/4, 260/19 k.+da 202/12
kılınç	-1- kılıç. k. birle 171/12	kıssa	-28- [Ar.] kıssa, hikaye. k. 160/3, 171/17, 178/9, 178/15, 178/17, 178/18, 178/19, 179/2, 261/13
kımırla-	-1- kımıldamak. k.-mas-min 243/19		on ikinci k. 146/1 on sekkizinci k. 276/3
kımırlat-	-1- kımıldatmak. k.-mağan ādemlerini 169/7		
kırk	-23- kırk(40).		k.+ını 178/13, 179/5, 267/12

ķ.+da 178/20, 261/6, 261/12	ķ. ķilġıl 170/2
ķ.+dadur 179/1	ķ. ķılıp 170/5
ķ.+lar 178/19	ķ.+nı 170/5
ķ.+larnı 178/12, 178/13, 178/17, 179/5, 229/18	ķiymet -2- [Ar.] ķiymet, deġer. ķ. 200/21, 205/12
ķ.+larda 179/1	ķız -83- ķız, ķız çocuk.
ķ.+larıdur 178/16	ķ. 148/17, 149/14, 157/5, 174/8, 174/9, 207/20, 260/2, 263/10, 263/11, 265/18, 265/19, 265/20, 265/21, 266/3, 266/4, 266/6, 266/7, 266/10, 268/5
ķiř -2- ķiř. ķ. 182/17 ķ. bolsa 160/13	
ķiřlak -2- ķiřlak. ķ.+da 170/16 ķ.+ıdın 183/2	
ķiy- -1- ķiyamak. ķ.-a 209/16	ķ.+dur 265/14 ķ. boldı 172/17 ķ.+nı 148/21, 172/16, 172/17, 265/12
ķiyām -1- [Ar.] kalkma, ayaġa kalkma, ayakta durma. ķ.-ı ķiyāmetġaça 207/17	ķ.+dın 228/15, 263/10 ķ.+ım 172/4, 208/14, 265/2, 265/4
ķiyāmet -13- [Ar.] ķiyamet. ķ. 169/18, 195/11, 219/21, 242/10, 255/10, 275/11 ķ.+ni 215/9 ķ.+de 186/20, 204/5 ķ.+ġaça 156/6, 159/3, 199/12 ķiyām-ı ķ.+ġaça 207/17	
ķiyma -3- ķiyma.	üç ķ.+ı 269/13

ķ.+ı irdi 262/2	ķızlıĝ	-1- ķızlık, ķız olmak; ķızlık
ķ.+ın 263/13		zarı
ķ.+ını 158/3, 168/20, 172/9,		anı ķ.+ını 203/11
174/21, 175/11, 177/14,	ķi	-346- [Far.] ķi, ķrř. ķim (1)
263/12, 264/19, 268/6		k. 146/8, 146/14, 147/16,
digen ķ.+ını 170/17		148/2, 148/9, 149/6, 150/16,
ķ.+ını atı 172/6		151/2, 154/12, 154/13, 155/4,
ķ.+ıĝa 263/19, 263/21, 264/3,		155/6, 155/8, 155/17, 156/4,
264/18, 265/1, 270/6		158/4, 158/5, 158/6, 161/2,
ķ.+ıdın 263/18		161/12, 161/15, 164/4, 165/8,
ķ.+lar birle 211/8		165/13, 165/15, 165/21, 167/9,
ķ.+larım 167/19		168/2, 168/15, 169/3, 169/18,
ķ.+larımın bireyin 167/19		170/11, 171/11, 171/21, 172/5,
ķ.+larıĝ 167/21		172/20, 173/8, 173/15, 174/2,
ķ.+larıĝ dik 167/20		174/3, 174/12, 175/2, 175/4,
ķ.+larıĝnı 272/15		175/8, 175/10, 175/12, 177/8,
ķ.+larımızĝa 247/14		177/12, 177/15, 177/17, 178/1,
ķ.+ları 159/20, 162/11, 167/13,		178/15, 179/6, 179/13, 179/14,
207/20, 250/19, 261/18		179/19, 179/20, 180/5, 180/20,
ķ.+ları irdi 262/1		181/4, 181/21, 182/3, 182/4,
ķ.+larını 233/21		182/8, 182/13, 182/14, 183/19,
ķ.+larıĝa 167/11		184/8, 184/13, 185/6, 185/11,
ķızıl	-3- ķızıl.	185/14, 185/17, 185/19, 186/2,
ķ. 180/1, 225/10, 255/20		186/6, 186/10, 186/12, 186/14,
ķızılık	-1- ķızılık.	186/18, 187/2, 187/8, 187/19,
ķ. tıķıldı 186/7		188/3, 188/11, 189/4, 189/8,

189/10, 189/20, 190/9, 190/16,
190/20, 191/8, 191/10, 192/1,
192/5, 192/6, 192/20, 193/13,
194/1, 194/4, 194/9, 194/15,
195/3, 195/16, 196/2, 197/4,
197/16, 198/6, 198/18, 198/20,
199/5, 199/6, 199/11, 199/19,
200/15, 201/2, 201/3, 201/5,
201/6, 201/8, 201/13, 201/14,
201/19, 201/20, 201/21, 202/5,
202/10, 202/12, 202/20, 203/1,
203/3, 203/5, 203/12, 203/13,
203/16, 203/18, 203/21, 204/5,
204/7, 204/9, 204/11, 204/14,
204/17, 205/4, 205/11, 205/20,
206/6, 206/10, 206/20, 207/5,
207/7, 207/11, 208/1, 208/5,
208/7, 208/13, 208/18, 209/11,
209/16, 210/7, 213/12, 213/15,
213/17, 214/2, 214/20, 216/1,
216/6, 216/8, 216/10, 216/11,
216/14, 216/15, 216/16,
216/17, 216/19, 216/20, 217/2,
217/3, 217/6, 217/8, 217/10,
217/13, 217/17, 218/1, 218/4,
218/11, 219/14, 219/20, 220/3,

221/3, 221/8, 221/11, 221/19,
222/21, 223/5, 223/7, 224/10,
229/10, 229/11, 230/3, 231/17,
232/8, 232/21, 234/11, 234/14,
235/21, 237/9, 238/4, 238/16,
240/17, 240/21, 241/6, 242/1,
242/4, 243/9, 243/18, 244/5,
244/7, 244/8, 244/17, 245/1,
245/6, 246/3, 246/20, 247/21,
248/1, 248/2, 248/6, 249/9,
249/15, 250/3, 250/5, 250/11,
250/16, 251/17, 253/7, 253/16,
254/19, 254/20, 254/21, 255/3,
255/4, 255/6, 255/14, 255/21,
257/5, 259/13, 260/15, 261/6,
264/18, 266/15, 267/2, 267/8,
268/21, 270/3, 270/6, 270/7,
270/10, 270/15, 271/6, 272/8,
273/16, 273/20, 276/13,
276/20, 278/1, 278/11, 278/16,
279/6
hālā k. 213/19
kilip kōrdi k. 275/8
kōrdi k. 197/6, 199/15, 206/1,
265/14, 267/5
şāyed k. 160/18, 198/5, 198/7,

246/5, 273/10		k.-señgiz 152/7
vaqtı k. 146/7, 147/5, 151/9,		cāndın k.-ken Hāzret-i 146/4
155/6, 155/10, 156/3, 157/18,	kiçe	-44- gece.
158/8, 158/10, 159/17, 164/15,		k. 157/10, 159/11, 165/2,
173/19, 180/16, 180/19, 183/1,		173/9, 173/10, 178/4, 181/13,
184/7, 185/4, 188/13, 188/21,		181/15, 184/1, 184/2, 189/6,
193/10, 195/2, 199/18, 204/20,		189/7, 192/6, 203/9, 204/19,
205/20, 206/13, 212/8, 213/11,		212/2, 213/4, 214/11, 225/2,
214/14, 226/18, 226/21,		226/11, 226/20, 227/1, 227/13,
227/15, 230/19, 232/1, 233/6,		227/17, 233/7, 242/12, 245/10,
233/16, 234/13, 237/6, 237/13,		252/19, 259/16, 260/1, 263/5,
240/2, 246/6, 249/20, 250/13,		263/6, 269/11, 278/15, 279/9
253/18, 255/10, 256/3, 257/7,		kün batar k. kilür 260/16
257/12, 258/5, 260/2, 260/13,		k. kündüz 189/16
263/11, 263/12, 266/13, 267/2,		k.+ni 167/5, 220/13
274/19, 278/13		ğara k.+ğa 198/1
kibi -1- gibi.		k.+si 184/13, 184/14, 217/11
k. 209/15		k.+si boldı 233/6
kiç -1- geç, gecikmiş.	kiçele-	-1- gecelelemek.
k.+qoymasun 258/21		k.-p 249/2
kiç- -7- geçmek, başışlamak,	kiçik	-8- küçük.
ölmek; vazgeçmek.		k. 223/16, 251/13, 276/14
k.-er 190/21, 219/7		uluğ k. 218/10
k.-tim 152/7		k. irdiler 240/3
k.-ti 261/19		k.+i 158/8
k.-tiler 261/18		k.+leri 199/21

	k.+rağ 169/1		k.-ip-sin 177/12
kiçiklik/ik	-2- küçüklük.		k.-ipdür 167/8, 214/8, 255/19
	k.+imdin(kiçiklikimdin) 195/6		alıp k.-ipdür 153/16, 168/15
	k.+ı 154/12		k.-gendür 262/16
kiçür-	-4- geçirmek; affetmek, bağışlamak.		k.-ip turupdur 186/12
	k.-di 261/8		k.-ip-sizler 238/2
	k.-diler 252/2, 261/8		k.-ipdürler 176/12
	k.-mek 179/11		k.-dim 151/16, 159/6, 163/7, 163/15, 172/1, 196/12, 204/2, 207/12, 208/9, 251/2, 258/16
kil-	-515- gelmek.		ğälip k.-dim 267/7
	k.-edür 174/3, 183/11, 188/18, 253/5, 253/7		k.-diñg 262/14, 265/18
	yığlap k.-edür 188/18		hâlâ k.-diñg 159/6
	k.-ür-min 175/6, 206/19, 250/9		k.-diñg mü 159/6
	k.-ür-sin 172/1, 206/19, 222/6, 222/18, 250/9		k.-di 147/21, 148/3, 151/20, 153/15, 154/12, 155/8, 157/12, 158/6, 158/10, 159/5, 159/13, 161/14, 162/19, 163/3, 163/5, 165/13, 169/3, 169/20, 171/6, 173/3, 174/10, 175/17, 177/2, 178/1, 178/5, 178/18, 178/19, 181/8, 181/18, 185/17, 191/16, 192/7, 198/6, 199/19, 200/21, 203/2, 207/18, 213/16, 221/1, 221/2, 221/8, 222/16, 226/21, 228/6, 230/14, 238/4, 238/14,
	k.-ür 181/3, 183/16, 213/5, 228/12, 233/6, 243/5, 254/6		
	kün batar kiçe k.-ür 260/16		
	mihmân k.-ür 165/6		
	vücüdge k.-ür 157/12		
	k.-ür-miz 234/19		
	k.-ür-sizler 234/18, 237/1, 244/4		
	k.-gendür-min 172/4, 222/7		
	k.-ipdür-min 228/8		

244/11, 246/21, 250/8, 251/4,
252/16, 252/18, 254/17, 256/5,
258/20, 264/4, 264/12, 264/16,
265/4, 265/7, 267/2, 267/7,
268/8, 272/9, 272/21, 278/19
āvāz k.-di 147/20, 153/12,
158/4, 158/5, 185/19, 215/1
cehli k.-di 175/14
h̄iṭāb k.-di 157/14, 169/6,
171/5, 197/16, 250/5
hoş k.-di 219/13
nā-pesend k.-di 226/1
nidā k.-di 154/13, 155/17,
214/21, 253/16, 270/7, 270/15
raḥmı k.-di 186/7, 211/19,
257/19
rāst k.-di 268/4
yarlıg k.-di 269/16
k.-dük 166/4, 166/14, 168/16,
174/8, 176/16, 191/12, 195/1,
214/14, 238/1, 247/15
ḥalāş kılğalı k.-dük 168/10
yandurğanı k.-dük 176/15
k.-diŋler 236/21
k.-diŋiz 163/6, 166/12, 172/3
k.-diŋizler 176/14

k.-diler 146/18, 147/7, 147/8,
147/14, 148/2, 148/8, 148/18,
149/2, 149/10, 149/16, 150/7,
155/9, 159/8, 160/15, 160/20,
162/21, 167/3, 167/7, 167/15,
171/4, 171/10, 172/10, 172/19,
174/6, 187/6, 189/1, 189/8,
192/14, 193/10, 193/13,
195/20, 196/2, 199/15, 199/18,
223/4, 237/16, 238/5, 239/18,
240/5, 242/2, 243/20, 244/7,
250/15, 252/21, 257/12, 258/8,
262/18, 262/20, 262/21, 263/1,
263/4, 268/10, 268/12, 268/15,
277/15, 277/19, 279/13
alıp k.-diler 158/20, 193/7
ğālip k.-diler 173/12
kirip k.-diler 250/21
yitip k.-diler 147/13
k.-ğay 229/3
h̄iṭāb k.-ğay 255/13
nidā k.-gey 255/16
k.-ğusıdur 234/16
k.-gey-sizler 258/4
k.-geyler 251/17
k. 230/13, 261/17, 264/16

k.-ğıl 147/20, 200/16, 201/21, 213/7, 242/2	153/5, 154/12, 156/10, 156/18, 156/19, 160/12, 160/17,
k.-sün 263/20	160/19, 161/7, 161/21, 162/7,
tapıp k.-elik 191/1	162/20, 164/16, 165/9, 165/12,
k.-iňg 247/11	165/13, 165/19, 165/20,
k.-iňgler 218/16, 234/5, 236/8, 248/21, 251/11, 278/20	169/12, 169/15, 170/4, 170/7, 172/20, 173/10, 173/16,
alıp k.-iňgler 236/8	174/19, 175/20, 176/11,
yıgılışıp k.-iňgler 243/5	176/14, 177/5, 177/8, 177/18,
k.-sünler 251/18	177/20, 178/3, 178/6, 178/8,
k.-sem 195/6, 265/18	181/11, 181/12, 182/14,
k.-seňg 263/14	183/14, 184/8, 185/20, 187/14,
k.-se 150/6, 152/2, 167/14, 182/11, 211/17, 234/5, 241/6, 241/9, 241/15, 243/9, 270/7	189/2, 189/20, 192/11, 193/14, 196/3, 196/20, 197/14, 199/3, 199/10, 200/16, 201/11, 202/1,
belā k.-se 205/3	203/3, 204/13, 206/14, 206/16,
yaqın k.-se 259/6	207/4, 207/8, 207/19, 208/10,
köçüp k.-sek 148/16	211/3, 212/11, 215/7, 218/11,
k.-seňgiz 236/20	221/7, 222/16, 223/2, 223/3,
k.-seler 148/9, 185/9	223/16, 224/4, 224/5, 225/4,
k.-gen bolsa 176/13, 266/17	225/11, 225/14, 225/19, 226/3,
k.-ğanda 154/3, 236/8	226/12, 226/18, 229/1, 229/6,
k.-gende 149/8, 258/4	229/15, 231/6, 234/1, 234/6,
k.-günçe 188/20	235/2, 237/15, 239/9, 239/10,
k.-ip 146/13, 146/17, 148/4, 150/12, 151/11, 151/15, 152/3,	239/11, 240/8, 240/11, 243/8, 243/13, 243/15, 243/16, 245/7,

245/11, 245/20, 246/11,
246/19, 250/3, 251/19, 252/18,
254/12, 254/17, 255/18, 256/7,
256/11, 258/5, 258/21, 259/2,
259/17, 261/1, 261/4, 262/7,
262/17, 263/20, 265/7, 265/14,
265/15, 266/21, 267/1, 269/3,
269/18, 269/21, 270/3, 270/9,
270/10, 271/4, 271/9, 271/16,
271/19, 272/1, 272/19, 273/1,
273/7, 273/11, 274/4, 274/10,
275/19, 276/2, 277/12, 279/8,
279/10
k.-ip 162/18
açığı k.-ip 210/17
alıp k.-ip 202/4
Bibi Sārānı açığı k.-ip
146/10
hoş k.-ip 161/13
hūşığa k.-ip 203/5
raħmı k.-ip 273/10
sorap k.-ip 149/4
k.-ip aydılar 188/19
k.-ip ayttılar 275/14
k.-ip ҡondı 178/2
k.-ip kōrdi ki 275/8

k.-güçi 251/10
Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı k.-ür
yollarığa 257/12
k.-ürni 171/2
k.-ğan ğarībdür-min 222/6
k.-ğan nimerseleri 247/12
k.-ğanı kāfirlerini 167/20
k.-ğanlarığa 256/19
k.-ğanı kişilerini 161/5
k.-gen 160/16, 161/5, 237/6
k.-gen hediye 252/8
k.-geni 161/2
k.-genide 152/3
bu ҡoynı k.-genide 153/17
k.-edürğan 251/12
k.-edürğan ādemler 160/14
k.-ğan 239/11
k.-ip irdim 190/15, 190/18
k.-ür irdim 152/8
k.-ip irdi 149/8, 264/6
k.-ür irdi 155/2, 155/3, 174/1,
200/4
rāst k.-ür irdi 154/21
k.-ür irdiler
180/19,194/16,200/2, 253/6,
253/12

k.-ip irdiler 254/20	k.-ür-miz 175/15
k.-ip irdiler 199/8	k.-ürler 214/8
alıp k.-gen imiş 199/20	k.-üpdürler 156/3, 173/13,
k.-ip ikenler 149/12	179/13, 201/19, 202/10, 205/4,
k.-mes irdi 200/3	206/10, 223/13, 244/10,
hoş k.-mes irdi 206/9	246/17, 269/6
râst k.-medi 160/17	k.-düm 267/18, 272/9
ziyâd k.-medi 205/19	haber k.-düm 208/6
k.-medi 165/6, 205/17, 235/20	k.-düñg 204/8, 278/11
mihmân k.-medi 165/5, 165/10	k.-di 203/12, 212/10, 221/2,
hoş k.-mes 229/13	221/3, 267/18
k.-mes 210/13, 239/13, 243/21,	îmân k.-di 266/11, 268/7
245/13	nime k.-düñgiz 162/2
k.-mesenğiz 236/9	k.-diler 162/11, 187/4, 188/6,
k.-mesenğizler 236/20	190/8, 190/16, 218/6, 237/16,
k.-meñgler 236/9	240/12, 265/20
k.-mes irdim 171/5	becâ k.-diler 252/16
ğâlip k.-megen irdi 173/12	fermân k.-diler 155/15
k.-mes irdiñgizler 238/4	becâ k.-ğay-siz 147/10
kilim -1- [Far.] kilim; aba, hırka.	îmân k.-ey 263/3
k. ü bisâtlar 200/10	îmân k.-eyin 177/5, 258/16,
kiliş -1- geliş.	268/2
barış k. kıldılar 224/6	îmân k.-ğıl 163/21
kiltür- -94- getirmek.	k.-ğıl 158/19, 164/9, 174/4,
k.-ür-sin 197/13	229/6, 240/11
k.-ür 261/6	taş k.-gil 154/14

k.-elik 190/7	148/13, 149/2, 149/6, 150/2,
k.-üñg 190/7	150/14, 152/4, 152/7, 152/10,
k.-üñgler 176/13, 231/4, 238/5	153/4, 153/10, 153/16, 153/21,
îmân k.-üñgler 276/15	154/10, 154/16, 155/10,
k.-üp 147/3, 149/20, 154/3,	155/12, 155/15, 156/1, 156/3,
154/10, 155/7, 161/3, 168/14,	156/13, 156/17, 157/5, 157/7,
169/19, 175/2, 181/16, 185/10,	157/11, 157/14, 157/19,
187/16, 191/17, 201/1, 203/19,	157/20, 158/8, 158/9, 158/13,
227/14, 233/7, 233/9, 238/14,	158/17, 158/21, 159/2, 159/16,
242/11, 243/1, 253/14, 274/21,	159/18, 161/11, 162/3, 162/18,
275/7	162/19, 162/20, 163/3, 163/9,
îmân k.-üp 177/11, 255/9,	163/12, 163/17, 164/11,
268/13	164/14, 165/9, 165/13, 165/14,
k.-ğan 176/5	165/19, 167/8, 169/17, 169/2,
k.-ğan kişilerğa 257/21	169/20, 171/2, 171/5, 171/8,
k.-ğan yarmaq 236/5	171/13, 172/3, 173/6, 173/13,
îmân k.-gen üçün 268/5	174/6, 174/17, 174/21, 175/9,
k.-üp kıılmaqğa 154/16	175/11, 175/20, 176/14, 177/8,
k.-ür irdiler 154/20	177/19, 178/10, 178/14, 180/6,
k.-medi 279/7	180/13, 181/2, 181/11, 183/14,
k.-medük 247/14	184/1, 184/2, 187/13, 189/20,
k.-mekke 154/15	191/17, 192/9, 192/10, 192/14,
îmân k.-maqñı 268/12	192/15, 192/19, 193/3, 193/4,
kim (1) -366- ki.	193/5, 193/12, 194/3, 194/4,
k. 146/5, 146/10, 146/14,	194/18, 194/20, 194/21, 195/5,
147/6, 148/10, 148/11, 148/12,	195/14, 196/21, 197/4, 197/10,

198/14, 198/16, 200/5, 202/16,
205/1, 205/2, 205/7, 207/11,
208/4, 209/1, 209/17, 210/17,
211/6, 212/1, 212/17, 213/16,
214/2, 214/3, 214/6, 214/8,
214/12, 214/13, 214/14,
214/19, 214/21, 215/1, 215/5,
215/8, 217/15, 218/9, 218/16,
219/2, 219/5, 219/10, 219/11,
219/13, 219/14, 219/19,
219/20, 220/1, 220/15, 221/7,
221/10, 221/12, 221/14,
221/15, 221/20, 221/21, 222/6,
222/7, 222/12, 222/13, 222/18,
222/20, 222/21, 223/2, 223/9,
223/13, 223/16, 223/17,
223/18, 223/20, 223/21, 224/1,
224/7, 224/12, 224/14, 224/17,
224/19, 225/2, 225/5, 225/6,
225/9, 225/14, 225/20, 226/1,
226/3, 226/11, 226/14, 226/19,
226/20, 227/1, 227/11, 227/13,
227/16, 227/17, 227/18,
227/20, 228/1, 228/6, 228/8,
228/11, 228/13, 228/15,
228/16, 228/21, 229/5, 229/18,
229/20, 230/7, 230/13, 230/17,
231/3, 231/10, 231/17, 231/20,
232/5, 232/7, 232/16, 232/17,
233/13, 233/15, 234/1, 234/7,
234/11, 234/16, 236/4, 236/6,
236/21, 237/11, 237/20, 238/6,
238/8, 239/11, 240/2, 242/1,
242/12, 242/20, 243/2, 244/10,
244/11, 244/13, 244/21, 245/1,
245/2, 245/4, 245/7, 245/12,
245/21, 246/9, 246/11, 246/14,
246/17, 246/21, 247/1, 247/3,
247/6, 247/18, 247/20, 248/4,
248/6, 248/12, 248/15, 249/4,
249/9, 249/13, 249/18, 250/1,
250/3, 250/4, 250/9, 250/10,
250/19, 251/1, 251/2, 251/3,
251/6, 251/12, 251/16, 251/19,
252/3, 252/6, 252/11, 252/14,
254/1, 254/3, 254/4, 254/5,
254/6, 254/7, 254/12, 254/13,
254/18, 254/19, 254/20, 255/6,
255/13, 255/16, 255/19, 256/3,
256/12, 257/4, 257/14, 259/9,
259/10, 259/15, 259/16,
259/17, 260/1, 260/16, 265/4,

268/1, 268/17, 268/18, 269/3,
269/4, 269/6, 269/7, 269/11,
269/14, 269/16, 270/18, 271/2,
271/16, 271/19, 271/20, 272/4,
273/1, 273/14, 273/18, 274/7,
274/9, 274/13, 274/16, 274/19,
274/21, 275/19, 276/8, 276/10,
276/18, 277/9

her k. 209/3, 238/6

hîç k. 273/9

kaçan k. 193/7

ol k. 152/11, 156/12, 259/4,
259/5

kim (2) -62- kim, kimse, kişi.

k. 154/16, 155/17, 179/4,
201/6, 209/3, 226/3, 226/5,
228/12, 249/13, 252/21, 253/4

k. irdi 169/7

her k. 182/9, 199/20, 205/10,
238/6

hîç k. 164/4, 173/12, 194/5,
199/9, 199/10, 205/7, 271/9,
273/17, 279/6

k. bile 151/21

k.+dür-min 255/4, 255/14

k.+sin 149/7

hîç k. bolmaydur 206/1

k.+dür 148/13, 186/15, 203/3,
228/4, 241/10, 241/13, 252/19

k.+siz 272/11

k.+sizler 174/7

k. bolur-siz 149/17

k.+dür-sizler 255/4, 255/14

k.+dürler 260/19

hîç k.+ni 155/20, 253/15

k.+ni evlâdı bolur-sin 172/1

k.+ni ferzendidür 148/11

k.+ni işidür 215/9

k.+ni kuduqidur 148/10

her k.+ni 231/17

hîç k.+ni şakalı 171/7

k.+ni yükidin 239/15

k.+ğa 172/12

hîç k.+ğa 182/3

k.+ge 235/1, 249/9, 263/21

her k.+ge 205/2, 237/20

hîç k.+ge 259/8

k.+din 216/16, 235/1

kimerse -16- kimse, kişi.

k. 173/10, 174/12, 179/21,
222/8, 222/9, 222/12, 222/16,
227/13, 268/16

her k. 188/4, 247/4	k.-di 161/11, 171/6, 184/15,
k. birle 165/3	192/7, 206/1, 208/7, 211/10,
hıç k. yoğ 147/14	249/10, 263/13, 273/17
k.+đa 180/7	k.-diler 146/5, 148/21, 157/6,
her k.+’i 204/14	167/11, 168/9, 168/11, 183/1,
k.+ler 252/17	220/9, 232/1, 237/13, 237/14,
kin -3- ki bağlacı krş. ki.	244/1, 247/11, 253/18, 254/21,
alur mu k. 193/6	259/4, 262/10, 278/17
đaber bolur mu k. 190/18	k.-đıl 218/2, 277/19
yiter mü k. 193/19	k.-sün 208/6
kiŋ -5- geniş, enli, uzatılmış.	k.-iŋler 237/12, 244/18
k. 173/15, 178/21, 200/10	k.-sem 196/13
k. bolur 252/4	k.-ip 160/12, 165/12, 168/8,
k.+dür 155/16	177/10, 181/13, 184/6, 208/6,
kiŋeř -1- istişare, fikir alış verişi.	208/7, 212/11, 216/2, 220/4,
k. kılalı 174/15	222/17, 237/16, 237/18,
kiŋeř- -4- düşünmek, birbirlerine	238/20, 243/21, 249/8, 255/2,
düşüncelerini açmak.	266/2, 267/11, 271/1, 271/6,
k.-ti 265/2	278/20
k.-tiler 148/15, 191/13	alıp k.-ip 200/5
k.-eyin 272/19	k.-gende 180/20, 255/20
kir- -72- girmek.	k.-geniŋđa 226/7
k.-ür müsin 220/5	k.-ip irdiŋ 209/12
k.-er 191/10	řehrđa k.-ip irdi 206/14
zindāŋa k.-ür 220/8	k.-ip turdı 160/20
k.-dim 223/16	k.-ip kildiler 250/21

	k.-mes-min 272/21		k.-tim 267/21
	k.-mes-miz 187/1		k.-diler 274/5
	k.-meñgler 237/12		k.-tiler 265/9
kirek	-11- gerek, lazım.		k.-gil 153/7
	k. 175/14, 201/12, 204/2,		k.-geli 146/17
	219/19, 224/20, 238/3, 273/16		k.-ip 153/4, 177/13, 180/16,
	k. imes 193/20, 210/6, 256/12		180/17, 187/12, 266/16, 274/3
kirek-	-3- gerekmek, gerekli olmak.		k.-ip irdiñg 268/5
	k.-mes 175/6, 232/13		k.-medi 152/17, 152/18
kireklik	-2- gerekli.		k.-mes-sin 153/5
	k. 251/17, 252/8		k.-megil 153/8
kir(ġu/ġü)z-	-7- girdirmek, sokmak.		k.-meġil 152/17
	k.-dılar(kirġuzdılar) 169/2		bıçaġnı k.-megeni 153/17
	k.-düm 249/11		k.-mekġa 182/1
	k.-medi 271/9	kisil-	-2- kesilmek.
	k.-mediler 273/17		k.-ġan ġatunlar 220/14
	k.-meñgler 271/8		k.-ġan ġolını 265/11
	k.-mes boldılar 273/6	kişen/ñġ	-3- köstek.
	k.-üp 238/12		k. 222/14
kiriş	-1- giriş.		k.(kişen) 231/21
	k.+leri bilen 212/10		k. salıp 220/8
kirt-	-1- kertmek, traşlamak.	kişi	-107- kişi.
	k.-tiler 154/18		k. 148/13, 148/18, 159/20,
kis-	-22- kesmek.		161/5, 166/16, 166/18, 166/19,
	k.-er-min 265/8		166/20, 175/16, 181/16,
	k.-er-sin 153/5		191/21, 193/6, 194/12, 194/18,

195/5, 199/6, 200/13, 201/1,
203/15, 203/19, 206/5, 206/20,
207/19, 211/5, 213/10, 214/9,
224/5, 225/19, 235/11, 239/10,
241/10, 241/13, 243/10,
251/13, 251/14, 252/14,
252/18, 263/17, 263/19,
264/18, 268/15, 269/12
alğan k. 249/21
aytadurğan k. 228/3
bir k. 152/1
bu k. 200/14
her k. 223/3
on k. 176/4
yitip alur k. 201/4
k. birle 163/5, 178/2, 253/4,
256/10, 267/16, 274/5
yitmiş k. birle 161/7
k.+dür 251/12
māl-dār k.+dür 159/21
k. bolsa 198/4
günāh qılğan k. bolsa 198/4
k. yoqtur 232/6
k. irdi 275/12
k. imes irdi 203/5
k.+ni 156/19, 161/17, 163/4,

170/17, 196/19, 200/12,
201/15, 207/13, 208/16, 224/4,
259/9, 265/3, 273/4
yaman sağıngan k.+ni 230/3
k.+ğa 174/14, 200/16, 209/7,
223/2, 256/9, 260/6
alğan k.+ğa 241/3
k.+ğa qılınğ 183/15
k.+ge 211/4, 248/13
k.+din 186/15k.+ler 178/19,
197/5, 211/6, 221/21, 252/20
k.+sin 172/1, 276/20
k.+si 224/1
k.+lerde 182/9
k.+lerdin 195/18, 245/15
kiltürğan k.+lerğa 257/21
k.+lerge 195/10
k.+lerni 161/2, 161/5
kilğannı k.+lerni 161/5
-58- gitmek.
k.-er-min 158/6
k.-er 260/17
k.-ti 149/6, 149/7, 151/16,
158/16, 169/9, 170/4, 173/1,
217/6, 223/4, 225/18, 226/11,
243/13, 261/20, 270/21

çıkıp k.-ti 254/13		k.-günçe 195/4
hüşıdın k.-ti 203/15		k.-er irdiñg 207/12
ķayıp k.-ti 149/9		k.-er irdi 226/13
‘aķlı k.-ti 175/14		k.-ip irdük 188/20
k.-tiler 149/10, 150/7, 163/2,		k.-er irdiler 160/13
169/11, 170/10, 191/9, 215/18,		k.-meydür 268/18
225/12, 240/9, 268/20		k.-maķ üçün 240/5
çıkıp k.-tiler 191/1	kitāb	-1- [Ar.] kitap.
hüşdın k.-tiler 208/10		k.+ıñgnı 155/13
ķoyup k.-tiler 147/16	kitf	-1- [Ar.] omuz.
k.-gey-min 272/5		k.+lerıga 208/3
k.-geyler 161/3	kitger-	-1- gidermek.
k.-gil 268/18		k.-dük 274/18
ķaçıp k.-ğıl 152/1	kitgüz-	-1- götürmek.
k.-ğıl 151/20		k.-meğay irdim 189/13
k.-sün 168/14	kiy-	-15- giymek.
k.-sünler 167/12		k.-diñg 224/11
k.-ip 189/8, 196/1, 253/12,		k.-diler 231/7, 243/8
254/11		k.-günçe 199/4
hüşlarıdın k.-ip 189/1		k.-ip 183/7, 208/1, 211/3,
k.-ip baradur 148/4		212/8, 235/8, 262/9, 275/7
k.-ge 187/2		libās k.-ip 221/1
k.-keni 170/7		k.-gen 157/4
çıkıp k.-ken 254/14		boyun sungan ħıl‘atin k.-gen
ķoyup k.-ken yirlerini 149/3		146/2
k.-kendin soñg 248/7		k.-meğan libāslarını 212/8

kiydür- -15- giydirmek.	sindin k. 198/15
libās k.-ür-min 199/2	k.+idin 260/16
k.-di 198/12, 200/19	tiriglikni k.+idin 260/16
k.-diler 187/16	kiz- -1- gezmek.
k.-ğıl 151/6, 206/4	k.-ip 189/7
k.-üp 184/20, 199/15, 199/18,	koçkar -5- koç.
202/3, 209/8, 220/7, 231/19	bir k. 153/16
libās k.-üp 210/3	k.+nı şāhı 153/19
kiydürül- -1- giydirilmek.	k.+ları 269/9
k.-di 183/9	k.+larını 176/9, 208/2
kiyin -45- sonra, arka.	koğa -3- kova.
k. 147/16, 148/21, 149/14,	k.+ğa 192/18
149/15, 150/6, 151/15, 155/15,	k. saldı 192/17
156/5, 157/9, 158/9, 158/10,	koq- -1- korkmak.
159/5, 159/19, 160/1, 170/2,	k.-mañg 168/9
170/4, 170/17, 170/20, 171/15,	kol -94- kol
172/20, 182/20, 183/20,	k. 177/1, 187/3, 197/1, 216/6,
187/21, 216/11, 244/14, 245/8,	235/9, 257/4
249/5, 258/17, 260/2, 279/8	İsmā‘īl ‘aleyhi’s-selāmı k.
başı kel, tişleri aldın k. “yamuk	153/20
yumuk”, közi çağır 249/5	Yūsufnı k. 221/3
andın k. 148/17, 150/12,	ferzend-i ercümendni k.
156/10, 169/15, 210/1, 244/14,	ayağını 152/15
252/20, 254/8	k. bağlap 207/6
niçe kündin k. 148/7	k. birle 152/10
on kündin k. 157/10	k. saldılar 259/17

ķ. salıp irdi 215/17	ķ.+umızdın 183/16
ķ.+ġa 170/6, 185/6	ķ.+ıngız 152/12
ķ.+dın 185/5, 204/2	ķ.+larıngız bilen 218/4
ķ.+um 187/8	ķ.+ları bile 189/6
ķ.+umnı 268/5, 268/6	ķ.+ları 262/5
ķ.+umda 181/5	İbrāhīm ‘aleyhi’s-selāmı
ķ.+uġg 268/5	ķ.+ları 155/4
ķ.+ıng 267/5	ķ.+larını 152/15
ķ.+uġgı 187/10, 210/11,	ķ.+larını 166/6, 187/8, 187/10,
212/20	218/8, 218/9, 218/17, 223/5,
ķ.+uġgga 177/3, 192/9	229/9, 229/10, 253/11, 255/12
ķ.+ıngga 275/18	ķ.+larında 169/16, 235/8,
ķ.+uġgdın 211/17	235/10, 235/11, 249/8, 258/9
ķ.+ı 220/14, 257/8, 267/1,	ķ.+larıdın 155/9, 211/4, 275/2,
267/5, 267/19	275/3
ķ.+ı birle 256/6, 266/21, 271/7	ķ.+larıġa 154/21, 159/1,
ķ.+ı yok 266/1	166/10, 189/3, 193/8, 220/7,
ķ.+ını 173/11, 178/21, 188/17,	262/9
216/3, 253/15, 265/7, 265/9,	ķolla- -1- kucaklamak.
266/16, 267/21	ķ.-p 186/6
Ķarķısunnı ķ.+ını 267/1	ķon- -8- konmak, bir yerde
kisilġan ķ.+ını 265/11	konaklamak.
ķ.+ıġa 267/20	ķ.-ar 264/6
ķ.+ıda 222/14, 231/21	ķ.-updur 150/3
olarını ķ.+ıda 148/14	ķ.-dı 264/5, 264/20
ķ.+ıdın 161/6, 226/4, 257/11	kilip ķ.-dı 178/2

	ķ.-dılar 162/17		ķ.-up 182/10, 184/1, 184/6,
	ķ.-unġ 162/20		227/9, 244/2, 245/11
	ķ.-maġay-siz 147/11		ķ.-ġanlarıldın 227/11
ķonak	-1- konuk, misafir.		ķ.-ar bolsanġ 210/15
	ķ.+ımız 167/10		ķ.-may-sin 217/9
ķop-	-5- kalkmak, yükselmek, zuhur etmek.		ķ.-may-sizler 185/15
	ķ.-ar 274/2		ķ.-manġ 166/3
	ķ.-ayın 275/2	ķorkunç	ķ.-masunlar 176/1
	ķ.-ġıl 274/21	-2- korkunç.	
	ķ.-ġay irdim 275/11		ķ.-ı bolmas irdi 260/14
	ķ.-ar irdiler 273/20		ķ.+ıdın 246/15
ķopar-	-3- koparmak, ayırmak, yükseltmek.	ķorkut-	-4- korkutmak.
	ķ.-dılar 275/2		ķ.-dım 277/11
	ķ.-ġıl 274/20		ķ.-tılar 164/19
	ķ.-ıp alur 241/16		ķ.-up 219/2
ķork-	-28- korkmak.	ķoru-	-1- korumak.
	ķ.-adur-min 183/14, 210/14, 212/19, 212/21, 213/1		ķ.-r irdim 187/9
	ķ.-arım 196/9	ķoruķ küm	-1-*
	ķ.-tı 181/3, 232/21		k. 227/7
	ķ.-tılar 166/3, 175/7	ķoş-	-23- koşmak; koşul tutmak.
	ķ.-ķa-min 193/5		ķ.-tum 187/21
	ķ.-unġlar 168/5, 185/20, 278/6		ķ.-tılar 176/19
	ķ.-sa 247/4, 279/11		ķ.-ġay 261/4
			ķ.-ķaylar 246/12
			ķ.-ġıl 185/3, 260/18, 260/19

	ķ.-saŋg 195/5		262/16, 262/18
	ķ.-up 170/5, 172/13, 182/16,		bir yz ķ. 150/18
	182/21, 183/10, 184/9, 184/12,		bu ķ. 153/21
	184/16, 184/20, 195/7, 237/12,		ķ. baķgl 172/12
	240/8, 275/11		ķ. baķtlar 172/13
	ķ.-maslıĝlarını 184/7		ķ. dik 245/3
ķoř	-5- tarla.		ķ. irdi 153/21
	ķ.+ķa 193/10, 227/3		ķ.+n 154/1
	ķ.+ķa koyup 188/20		bu ķ.+n kilgenide 153/17
	ķ.+ķa alıp 193/6		ķ.+larını 269/20
	ķ.+ta 183/14		ķ.+lardn 188/20
ķořm	-1- komşu.		ķ.+ları 148/21
	ķ.+larıŋg 244/12		ķ.+larını 269/20
ķořul-	-4- şart tutulmak,		ķ.+larını arasda 269/9
	kararlaştırılmak.		ķ.+larını hadd  hesb yoķ
	ķ.-ur 246/10		269/9
	ķ.-d 219/7	ķoy-	-108- koymak, bırakmak,
	ķ.-ĝay 246/6		yerleştirmek.
	ķ.-mad 170/8		ķ.-ar-sin 211/16
ķořun	-1- ordu.		ķ.-ar 206/5
	ķ.+dn 267/2		at ķ.-up-siz 245/14
ķovala-	-1- kovalamak.		mihr ķ.-dum 209/13
	ķ.-p 230/6		ķ.-duŋg 242/9, 274/15
ķoy	-23- koyun.		ķ.-d 149/20, 150/4, 173/18,
	ķ. 148/19, 157/18, 158/10,		196/17, 199/16, 210/3, 249/16,
	172/8, 173/2, 183/11, 184/9,		251/5, 261/19, 265/12, 266/14

at k̄.-dı 173/17

k̄.-dılar 154/2, 154/10, 158/11,
165/17, 169/1, 170/4, 188/21,
216/21, 218/3, 226/9, 231/7,
233/8, 237/19, 238/13, 256/20,
256/21, 257/2, 265/10, 271/4,
271/15, 271/20, 275/3

at k̄.-dılar 158/8, 158/9, 263/11

k̄.-madılar 259/16, 266/20

k̄.-ğaylar 220/1

k̄.-ğil 155/7, 209/6, 210/11,
212/20, 249/17, 273/10, 274/2,
277/7

k̄.-sun 177/14

k̄.-unġ 147/10, 157/8

k̄.-unġlar 233/7   k̄.-sam
150/3

k̄.-saġlar 187/7

kağem k̄.-salar 214/21

yıkıla k̄.-a 195/8

k̄.-up 147/16, 147/19, 153/8,
155/5, 162/2, 169/8, 170/2,
170/5, 186/2, 186/9, 196/21,
200/10, 200/21, 202/3, 208/2,
208/3, 222/4, 225/11, 227/18,
231/19, 237/21, 240/7, 245/13,

250/7, 268/7

aç k̄.-up 183/13

at k̄.-up 207/3

bahā k̄.-up 195/1

boyun k̄.-up 162/10

koşka k̄.-up 188/20

k̄.-up kitken yirlerini 149/3

k̄.-up kittiler 147/16

k̄.-ġan arpa 233/9

k̄.-ar boldılar 195/4

bahā k̄.-up irđinġ 192/20

k̄.-up irdi 255/21

k̄.-ur irdiler 271/16

k̄.-up irdiler 234/4

k̄.-mas irdiler 174/11

k̄.-mas-min 217/11

k̄.-mas-miz 187/2

aç k̄.-mas-miz 184/18

k̄.-may-min 186/18

k̄.-may 209/7

kiç koymasun 259/1

k̄oycı -1- çoban, koyun besleyen
k̄. 269/21

k̄oydur- -2- koydurmak, bırakmak.
k̄.-dı 218/4
k̄.-up 255/21

 koyu	-6- aşığı; koyu, sağlam. k. 156/20, 169/11, 218/18 k. kılip 152/11 k. saldı 188/13 k. salıp 201/4	 kögertür-	-1- göğertmek. k.-ürdi 166/11
 koyul-	-2- koyulmak; yoğunlaşmak k.-ğandur 238/1 k.-ğay 255/13	 kök (1)	-2- mavi. k. irdi 153/20 k.+i 200/7
 koy(u)n	-3- koyun, bağır, göğüs. k.+ığa 192/7 k.+larığa 227/14 k.+larıdın 184/4	 kök (2)	-2- gökyüzü. k.+ğa 184/21 k.+din 227/13
 kozgal-	-1- hareketlenmek, kımıldanmak. k.-dı 195/20	 kök(ü)s	-3- göğüs. k.+ümğa 210/11, 212/20 k.+ığa 188/17
 kö-	-1- görmek. k.-diler 148/2	 köm-	-2- gömmek. k.-diler 170/16, 189/11
 köç-	-9- göçmek, göç etmek. k.-ti 183/2 k.-üp 148/18, 162/13, 172/18, 173/1, 173/19, 183/2, 195/21 k.-üp kilsek 148/16	 kömdür-	-1- gömdürmek. k.-diler 233/4
 köger-	-4- göğermek k.-di 246/18 yığaç k.-di 166/11 k.-ip 180/21, 200/8	 könglek	-2- gömlek k.+leri 215/17 k.+leriğa 215/17
		 köng(ü)l	-65- gönül. k.(köngül) 211/20, 265/15 k.(köngül) birip 223/17 k.+üm 169/2, 183/20, 184/8, 184/9, 201/15, 221/12, 230/21, 259/9 yiberğan k.+üm 183/21 k.+üm bolmadı 268/1

k.+ümi 184/10		166/2,165/4, 167/5, 197/9,
k.+ümni 210/7, 210/12		198/9 242/6, 247/1
k.+ümde 217/3		k.+lerini(köngüllerini) 161/18,
mini k.+ümde 159/16		208/20
k.+ümde yok 248/16		k.+leriğa(köngüllerige) 169/3,
k.+ümdedür 196/18		183/4, 234/15, 238/3
k.+üñg 212/21		k.+leride(köngülleride) 219/4,
k.+üñge 272/3		232/19, 234/17
k.+üñgde 217/2, 258/7	köp	-93- çok.
k.+üñgdeki 209/11		k. 147/5, 147/6, 149/15,
ıarını k.i tar bolur 252/4		149/18, 150/4, 150/9, 156/13,
Zelîhâmı k.+i 221/9		157/9, 158/11, 159/17, 162/15,
Yûsuf ‘aleyhi’s-selâmını k.+i		162/18, 163/20, 165/7, 165/12,
213/18		165/16, 174/20, 175/15,
k.+i 183/10, 201/17, 215/12,		175/16, 175/18, 176/4, 184/12,
229/15, 252/4, 254/11, 268/21		190/17, 193/21, 194/17,
k.+in 198/13		195/12, 197/9, 197/20, 201/21,
k.+ini 183/18, 184/8, 198/19,		203/2, 206/3, 210/6, 210/18,
228/19, 266/1		211/14, 213/13, 215/20, 224/2,
k.+ini ağırtsa 206/5		224/4, 225/12, 225/14, 226/20,
k.+ide 262/15		226/21, 228/6, 228/10, 228/14,
k.+ideki 259/10		229/2, 231/8, 231/10, 233/8,
k.+ideki dik 223/15		234/2, 234/10, 235/5, 235/6,
k.+iğa 186/5		235/7, 236/17, 237/7, 237/20,
k.+üñgizdeki 246/5		238/21, 239/2, 240/4, 242/20,
k.+leri(köngülleri) 159/10,		244/3, 245/6, 245/15, 246/11,

251/2, 254/16, 256/16, 258/14,	k.-üp-sin 268/2
261/6, 263/12, 269/14, 278/13	k.-üpdür 182/3
k. boldı 148/21, 168/15, 172/18	k.-üp-siz 181/19, 263/9
k. bolsun 150/5	k.-düm 152/5, 207/6, 222/13,
k. bolup 200/8	225/9, 225/14, 227/1, 227/5,
k. kılsam 164/13	238/16, 259/14
k. kıılır 269/15	çiraylık k.-düm 249/13
k. sözni uzatmağıl 168/7	k.-düñg 177/16
k.+dür 179/6, 196/18, 232/9	k.-diñg 224/11
k. irdi 154/15, 269/13	k.-düñg mü 176/21
k.+i 277/5	k.-di 146/8, 165/19, 174/2,
k.+rağ 246/20	174/6, 174/12, 175/13, 192/6,
k.+rağdur 156/17	192/14, 200/14, 202/8, 202/16,
k.+rağlığı 150/15	205/13, 214/11, 221/5, 225/2,
köplig -1- çokluk.	227/1, 227/18, 234/16, 250/16,
k.+ıdın 175/21	256/3, 256/15, 263/12, 265/15
kör- -239- görmek, bakmak.	tüş k.-di 202/11, 263/6
k.-edür 182/7	‘ömr k.-di 256/19, 260/2
k.-er-min 146/13	k.-di ki 197/6, 199/15, 206/1,
k.-er-min mü 279/12	265/14, 267/5
k.-ür-sin 221/20	kilip k.-di ki 275/8
k.-er 245/4, 258/1, 258/17	k.-dük 224/8, 235/19
k.-ür-miz 219/17	k.-diler 147/14, 148/4, 149/2,
k.-er-miz 153/9, 219/9	153/16, 157/11, 162/18, 163/5,
fā’ide k.-er-miz 206/3	165/3, 167/4, 167/8, 171/16,
k.-ür-sizler 277/14	175/17, 180/20, 181/13,

181/15, 189/4, 192/15, 193/3,
193/13, 212/11, 213/14,
213/15, 214/20, 214/21,
226/10, 231/17, 234/13, 246/9,
250/15, 251/7, 254/21, 260/16,
275/19
tüş k.-diler 181/11
‘ömr k.-diler 170/21, 171/15,
256/21
k.-gey 226/19
k.-ey 221/4
k.-eyin 263/20
k.-ğil 163/4, 192/21, 200/13
k.-gil 174/4, 216/2
k.-sün 202/7, 268/11
k.-elik 164/9
k.-ünğler 152/21
k.-a’lsam 210/9
k.-sem 146/15, 173/7, 200/2,
223/6, 270/19
k.-señg 151/1, 225/17
k.-se 201/1
k.-señgiz 152/14
k.-señgiz bolur 256/4
k.-seler 161/12, 225/1
k.-edurgen 151/2

k.-erge 196/12
k.-a’lmağaç 221/11
k.-ip 176/11
k.-üp 148/10, 153/3, 153/16,
161/6, 161/8, 167/8, 168/11,
169/2, 175/18, 180/5, 181/3,
183/11, 184/1, 184/9, 192/20,
193/3, 194/19, 195/8, 198/11,
199/15, 200/16, 200/17,
201/20, 201/21, 202/12,
202/21, 203/8, 203/14, 206/1,
206/17, 212/13, 215/21,
218/11, 218/14, 223/14, 227/9,
231/20, 233/9, 237/19, 238/16,
242/3, 245/10, 245/20, 248/9,
256/2, 257/18, 262/10, 264/17,
275/9
k.-meyin 213/13
k.-geli 149/8, 149/15
k.-gen 181/18, 184/2, 202/18,
203/5, 203/15, 203/16, 223/12,
266/11, 268/4
k.-gen tüşini 192/11
k.-gen imes-min 190/15
k.-gen tüşleriñdin 185/11
k.-gen tüşleriñğa 186/6

k.-gen tüşüñgni 253/2	k.-mesenğ 225/17
k.-er irdim 162/15	k.-mese 199/9
k.-ğay irdim 189/14	k.-mek birle 203/20
k.-gey irdim 189/12	k.-mek bile 200/2, 218/7,
k.-üp irdinğ 221/20	218/10
k.-gen irdi 208/19	k.-mağğa 149/2
k.-ğay irdinğiz 197/3	k.-mekde irdi 221/5
k.-er irdiler 235/5	körgüz- -5- göstermek.
k.-üp irdiler 227/13	k.-ğay-sizler 167/2
k.-megen 225/13	k.-señğ 169/19, 211/11
k.-mey 155/20, 196/11	k.-üp 160/18
k.-a'lmay 150/9, 173/13	k.-mes 219/08
k.-genim yok 263/15	körkem -1- güzel, gösterişli.
k.-ğan imes-min 163/18	k. yüzlük 269/10
k.-mepdür-min 225/17	körkle -1- güzel, dilber.
k.-medinğ 261/11	k.+ 194/18
k.-medi 199/11	körklük -2- güzellik.
revā k.-mes-min 263/16	k. 212/14, 234/4
k.-mes 158/11, 235/4	körset- -10- göstermek.
k.-mes boldı 235/4, 235/6,	k.-ür 279/14
238/20, 249/18, 249/19, 257/9,	k.-ti 154/12, 267/4
279/9	k.-tiler 179/16, 215/11, 238/13,
k.-a'lmadı 223/11, 257/8	256/7
revā k.-mediler 183/11	k.-señğ 197/21
k.-meğay-sizler 183/15	k.-sek 243/21
k.-mesün 199/6	k.-ürğa 218/12

körüksiz -1- güzel olmayan. k. 227/3	köter- -20- kaldırmak, gidermek; ortadan kaldırmak.
körül- -1- görülmek. k.-üp 180/1	k.-dim 169/3 baş k.-di 188/11
körün- -20- görünmek. k.-edür 191/13 k.-di 161/6, 212/13, 249/10, 279/4 k.-medi 267/3 k.-diler 211/9, 272/17 k.-ey 181/21, 185/7 k.-ünğler 272/16 k.-se 165/14, 249/9, 249/13 k.-ür irdi 212/7, 271/21 k.-mes irdiler 246/18 k.-mes 147/2 k.-meklik 224/8, 224/11	k.-diler 169/2 niğâb k.-diler 179/20 k.-se 273/2 niğâblarını k.-seler 179/19 k.-ip 168/21, 173/5, 183/16, 238/13, 256/2, 273/10 k.-ip aldı 185/5 k.-günçe 270/16 k.-a'lmay 218/11 k.-ğannı 169/6 baş k.-meñgler 188/12 k.-a'lmas irdi 175/16 k.-mekni 271/18
körüş- -8- görüşmek. k.-ti 268/8 k.-tiler 244/1, 254/18 k.-eyin 256/1 k.-üp 248/12, 254/11, 262/11 k.-kendin soñg 256/1	köteril- -1- yekseltilmek. k.-ürdi 155/6
köşk -2- [Far.] köşk. k.-i cihân-numâsıda 174/1 k. kıldı 173/17	köy- -9- yanmak, kavrulmak. k.-edür-min 209/13 k.-er 205/2 k.-er-sizler 278/7 k.-üp 151/20, 279/1 k.-edurgen 210/12 k.-mey 245/2

	k.-mes mü 151/21		k. açıp bolmadı 198/2
	k.-işni 211/16		k. tuttılar 165/6
köydür-	-8- yakmak, tutuşturmak, yaktırmak.		k. yumup açkunça 167/2
	k.-di 178/6, 269/18, 269/20, 270/2		k.+ğa 198/2
	k.-diler 178/8		k.+din 270/20
	k.-ğıl 178/7		k.+üm 201/14, 212/19, 245/6, 258/17
	k.-megil 153/7		k.+üm birle 169/2, 189/14
	k.-meñgler 185/20		k.+ümni 184/10, 189/10, 258/14, 270/19
köylek	-24- gömlek.		k.+ümni rüşeni 209/21
	k. 187/16, 216/18		k.+ümğa 152/12, 189/12
	k.+ni 188/21, 189/3, 189/4, 249/1, 249/2, 251/6, 251/10		k.+ümdin 147/7, 196/8
	boyanğan k.+ni 188/17		k.+üñg 212/16, 258/2
	k.+imni 152/13, 187/6, 248/20		k.+i 168/12, 199/20, 200/1, 202/9, 222/12, 222/13, 231/11, 238/20, 249/18, 250/15, 266/2, 273/18
	k.+i 216/17		ħalknı k.+i 199/17
	k.+in 189/5		k.+i çağır 249/5
	k.+ini 208/3, 235/19, 241/1		k.+i dik boldı 271/1
	k.+lerini 182/5, 187/8, 188/15, 240/7, 251/10		k.+i yaşlıg 201/16
	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı		k.+ini 206/18, 208/12, 213/15, 246/21, 264/2
	k.+lerini 251/5		k.+iğa 211/9, 279/4
köz	-86- göz.		k.+ige 249/10
	k. 259/14		
	ğara k. 269/9		

k.+idin 206/17, 220/19, 243/9	ķ.+ıda irdim 186/14
k.+içe 248/6	ķ.+larıda irdi 184/3
k.+üñgiz 152/12, 191/7	ķuçağla- -6- kucaklamak.
k.+lerim 210/8	ķ.-p 195/14, 196/4, 197/6,
k.+lerimdin 245/4	215/14, 250/13, 250/14
k.+leri 157/19, 185/14, 207/2,	ķuçağlaş- -1- kucaklaşmak.
215/7, 235/3, 235/4, 235/6,	ķ.-ıp 212/7
246/13, 246/14, 246/16, 248/4,	ķūçe -4- [Far.] küçük sokak, dar
248/21, 249/19, 251/7, 257/9,	sokak.
261/19, 264/11, 279/9	k. 206/15
k.+leri bile 214/20	k.+ge 222/5
k.+lerini 158/11, 184/21, 193/8	k.+lerde 271/2
k.+lerini yaşını 246/19	k.+leriğa 254/21
k.+leriğa 186/7, 197/7, 197/8,	ķudret -10- [Ar.] kudret, güç.
248/21, 251/6	ķ.+imni 170/3, 176/2
k.+leriğa ilmediler 211/12	kemāl-i ķ.+iñgni 197/21
k.+leridin 185/6	ķ.+i 266/8
ķözlük -1- gözlü.	ķ.+i bile 179/16, 215/16
ķara k. irdiler 269/10	ķ.+i birle 178/5, 268/6
ķözyaşı -1- gözyaşı.	ķ.+ini 176/21
k. 196/11	ķ.+iğa 166/9
ķubbe -1- [Ar.] kubbe	ķuduk/ğ -31- kuyu.
ķ. 200/9	ķ. 181/14, 188/7, 188/9, 192/14
ķuç- -1- kucaklamak, sarılmak.	ķ.+nı 187/4, 187/9, 187/12,
k.-mağda irdi 213/20	187/14, 188/6, 193/3
ķuçağ -2- kucak.	ķ.+nı içide 188/10

	ķ.+nı sunı 188/9	233/20, 270/3, 270/4
	ķ.+ġa 187/11, 192/17, 213/4, 239/1, 254/10	ķ. bolsam 194/5, 206/11 ķ. bolsun 203/17, 239/15
	ķ.+ġa saldılar 189/11	ķ. bolup 197/1, 202/5, 220/17
	ķ.+ġa salıp 188/14	ķ. bolurlar 227/17
	ķ.+da 188/13, 191/13	ķ. boluşıdın 203/17
	ķ.+dın 191/14, 193/7, 226/4, 239/2	ķ. kılıp 202/6 ķ. kılır 257/15
	ķ.+dın(ķuduġdın) 260/9	ķ. u çöriilerin 179/14
	ķ.+ıdur 148/11	ķ.+min 201/13
	kimni ķ.+ıdur 148/10	ķ. i-mes 192/9
	ķ.+ıġa(ķuduġıġa) 187/3	ķ. imesdür 193/12
	ķ.+larnı 278/16	ķ.+nı 192/10, 192/12, 193/11, 193/16, 193/17, 200/16, 201/6, 203/17, 203/21, 205/10, 205/21, 209/5, 219/8, 257/14
ķufı	-2- [Ar.] kilit. ķ. 215/16 ķ. salıp 212/10	ķ.+nı künide 193/5
ķüh	-4- [Far.] daġ. k.-ı Ĥırī 154/14 k.-ı Lübnān 154/14 k.-ı Zīnā 154/14 k.-ı Cūdī 154/14	ķ.+um-sin 210/9 ķ.+unġ bolur-min 210/10 ķ.+unġnı 216/2 ķ.+unġġa 217/4 ķ.+ı 217/14, 249/4
ķul	-73- kul, köle. ķ. 192/9, 192/16, 192/21, 196/15, 197/4, 197/7, 197/19, 198/7, 201/11, 204/4, 204/8,	Ĥudānı ķ.+ı 163/14 şerādın ķ.+ı 266/8 ķ.+ı imes müsın 193/15 ķ.+ı irdim 193/15

ķ.+ı-min 201/14	(ķulluķ) ķ.+ġa 239/2
ķ.+ıdur-min 210/11	ķ.+din 247/3, 260/10
ķ.+ını 192/16	ķum -1- kum.
ķ.+ıġa 193/4, 196/1, 216/10, 217/14, 217/19	ķ. 206/5
ķ.+ıda iken 219/20	ķumlik -1- kumlu. yol ķ. 185/8
ķ.+ımız 240/15	ķūr -4- [Far.] ķör.
ķ.+ımız irdi 193/14	k. boldı 168/13, 258/2
ķ.+umuz 195/7	k. boluşıdın 212/19
ķ.+umuznı 194/12	k. ķıldınġ 168/14
ķ.+ıġızdur-miz 255/5	ķurb -2- [Ar.] yakınlık, yakın olma.
ķ.+lar 193/8	ķ. 198/18
ķ.+larım 160/21	ķ. u menzilet birle 204/21
ķ.+ları 269/8	ķurbān -2- [Ar.] kurban.
ķ.+larıdur 252/19	ķ. 153/18
ķulaġ/ķ -9- kulak.	ķ.+nıġ üķün 146/4
ķ.(ķulaķ) 146/17	ķurbānlik -18- [Ar.+Tr.] kurbanlık.
ķ.(ķulaķ) salmadılar 185/10, 186/1	ķ. 150/20, 151/2, 152/4
ķ.+ı 164/15	ķ. ķıldılar 150/19, 150/20, 157/18
ķ.+ını 146/21	ķ. ķıl 150/20, 151/2
ķ.+ıġe 257/17	ķ. ķılġıl 150/18, 150/19, 153/14
Hācerni ķ.+ıġa 147/3	ķ. ķılsam bolur mu 151/4
ķ.+larıda(ķulaķlarıda) 253/2	ķ. ķılsam 150/21
ķullik/uķ -5- kulluk.	ķ. ķılur 151/13, 151/18
ķ. 209/5, 209/6	Hābilnı ķ. ķılġanı 153/21

	Ḥazret-i İsmâ'îl 'aleyhi's-selâmın ҡ. ҡılғанларын 150/10		ҡ.-dı 279/8
			ҡ.-madı 220/19
ҡurbet	-1- [Ar.] yakınlık.		ҡ.-p irdi 200/7
	ҡ.+i 261/20		ҡ.-p irdiler 253/19
ҡurç-	-1- yarmak, delmek.		ҡ.-maydur 213/15
	ҡ.-ıp 270/16	ҡuruğ/қ	-8- kuru; boş; mahrum.
ҡurğan	-1- kale, büyük kale		ҡ. 204/10
	ҡ. 256/10		ҡ. yığaç 166/10
ҡurğaşun-	-1- kurşun.		ҡ.(kuruğ)172/4, 227/7, 227/8,
	ҡ. dik 196/3		228/9, 228/13
ҡurt	-29- kurt, börü; böcek solucan.		ҡ.(kuruğ) yığaçnı 166/11
	ҡ. 225/16, 270/17, 271/1,	ҡurut-	-3- kurutmak.
	271/13, 274/6, 274/7, 274/8,		ҡ.-updur 228/9
	274/9, 274/11		ҡ.-tı 227/7
	ҡ. birle 261/14		ҡ.-up 160/13
	ҡ.+nı 271/14, 274/7	ҡuruт	-3- keş, çökelek.
	ҡ.+ğa 271/13		ҡ.+lar 237/9
	ҡ.+ı 275/21		ҡ.+larını 236/5
	ҡ.+ı boldı 276/1		ҡ.+larımıznı 236/18
	ҡ.+lar 212/16, 270/17, 270/20,	қуш	-19- kuş.
	271/15, 271/20, 274/13, 275/3		ҡ. 161/20, 246/19, 264/4,
	ҡ.+large 270/18		264/5, 264/6, 264/7, 264/20,
	ҡ.+larıғe 275/19		265/12
ҡurt-	-1- kurtarmak.		aқ ҡ. 267/1
	ҡ.-қaydur 261/19		yoluңan ҡ. dik bolur-sin 215/1
қuru-	-5- kurumak.		ҡ.+nı 265/11

digen k.+nı 157/1	k. bolsa irdi 168/3
k.+lar 148/8, 225/11, 225/16, 226/11, 246/20	k.+i 184/11
k.+ları 183/8	k.+iñg 241/10, 241/13
k.+larını 162/2	k.+iñg bile 241/17
kūşe -2- [Far.] köşe.	k.+iñg birle 241/14
k.+de 220/9, 226/12	k.+lerini 256/2
ķut(ġ/ķ)ar- -3- kurtarmak.	ķuvvetlik -1- [Ar.+Tr.] kuvvetli.
k.-iñglar(ķutķarıñglar) 186/4	ķ.+min 169/3
k.-ġıl 164/20	kūy -5- [Far.] köy; mahalle; işlek sokak.
k.-ġalı(ķutķarġalı) 168/17	k.+ıġa 170/13, 244/18
ķutluk -1- kutlu, saadetli, uğurlu.	ķulnı k.+ıda 193/5
ķ. ķıldılar 236/4	k.+uñgda 209/10
ķutul- -6- kurtulmak	k.+uñgda bolmışam 209/14
ķ.-ur-sizler 227/16	ķuyruġ -1- kuyruk.
ķ.-dılar 277/18	ķ.+ı bile 199/10
ķ.-ġay-miz 242/8	ķuyul- -1- dökölmek, akıtılmak.
ķ.-up 215/19	ķ-ġandur 279/1
ķ.-madı 279/6	kūze -1- [Far.] testi.
ķ.-maķnı 278/7	k.+de 250/7
ķuvve -1- [Ar.] kuvvet, güç.	ķuzı -3- kuzu.
ķ.+leriġa 173/2	ķ.+lar 182/18
ķuvvet -9- [Ar.] kuvvet, güç, takat, sıhhat.	ķ.+larını 183/11, 184/9
ķ. 214/5	ķuzıla- -1- kuzulamak.
ķ. boldı 224/13	ķ.-sun 182/18
	ķüç -6- güç, kuvvet; zulüm, kaba

kuvvet.	k.+din 165/16, 214/18, 258/12,
k. 241/17, 256/2	262/5
k.+inġ 241/20	k.+lerimni 259/20
k.+i 193/1	k.+lerini 233/19
k.+i yitmedi 192/21, 206/15	kün (1) -160- gün, gündüz.
küçlük -1- güçlü, kuvvetli.	k. 158/12, 159/11, 159/12,
k. 173/2	161/21, 165/5, 165/6, 169/17,
küdez -1- gözetlemek, korumak.	171/1, 171/3, 172/8, 173/2,
k. kılp 197/17	173/15, 177/3, 179/19, 181/3,
küfr -1- [Ar.] küfür, imansızlık.	181/11, 182/2, 182/13, 183/1,
k. ü zalâetleri 164/13	183/9, 186/13, 187/18, 192/11,
kül- -8- gülmek.	194/4, 196/10, 196/12, 199/13,
k.-er-sin 186/13	199/14, 202/5, 202/7, 202/18,
k.-di 176/16, 218/8, 262/15	203/16, 209/9, 209/14, 210/3,
k.-diler 153/3, 186/12, 198/9	212/8, 221/13, 223/21, 224/21,
k.-üp 250/18	226/14, 227/10, 231/14,
külbe -1- [Far.] kulube.	231/21, 232/7, 233/18, 240/5,
k.-i aĥzân 245/5	245/7, 245/21, 246/19, 247/2,
küldürle- -1- güldürdemek, şimşek	249/1, 249/6, 250/3, 250/8,
çakmak.	257/10, 258/13, 259/9, 259/13,
k.-ğan dik 169/9	259/14, 261/4, 262/6, 262/18,
kümüş -14- gümüş.	263/1, 263/7, 263/14, 264/4,
k. 200/3, 205/5, 212/4, 235/10,	264/11, 265/3, 265/13, 266/2,
235/11, 251/14	266/19, 267/11, 268/4, 268/19,
k. birle 183/7	271/12, 271/16, 271/19, 272/7,
k. irdi 173/19	272/11, 273/17, 276/1, 277/14,

279/9	225/19, 278/18
bir k. 157/6, 158/4, 161/8,	k.+i 147/5, 149/16, 165/7,
164/16	165/11, 169/18, 171/1, 195/11,
bu k. 186/4, 208/5	201/11, 201/20, 203/12,
her k. 210/3	206/15, 211/5, 219/21, 229/13,
ol k. 156/1, 198/19	242/10, 248/6, 257/5, 262/20,
toğkuz k. 263/11	262/21, 275/11, 279/5
yitti k. 274/10, 274/19	k.+i bolup 255/10
k. batar kiçe kilür 260/16	k.+i bolur 221/19
k. boldı 190/18, 190/20	k.+i irdi 200/11
k.+ni 165/9, 202/6, 251/9,	k.+ide 219/21
279/5	k.+ki 226/9
k.+ni nūrı 179/20	k.+ğı 205/12
k.+ni tünğa ulap 220/20	k.+lerde 169/17
k.+ğa 202/15, 206/8, 272/3	k.+lerde bir 257/10
k.+ge 217/11	k.+leri 153/18
k.+de 207/18, 208/9, 221/8,	kün (2) -5- güneş, güneş ışığı.
221/12	k. 181/9, 187/10, 199/21,
bir k.+de 147/13	242/12, 254/1
her k.+de 221/9	künānī -1- ok kuburları.*
k.+din 147/16, 160/1, 202/15,	kemer-i k. 200/20
206/8, 217/11, 227/10, 272/3	kündüz -19- gündüz.
yitti k.+din 157/9	k. 159/11, 184/2, 189/6, 189/7,
niçe k.+din kiyin 148/7	212/2, 213/4, 242/12, 252/19,
on k.+din kiyin 157/10	260/1, 269/11, 278/15, 279/9
k.+din soḡ 225/7, 225/15,	kiçe k. 189/16

yaruḡ k. 198/1	lahza-be-lahza -1- [Ar.] anbean, her an.
k.+ni 184/14	l. 189/1
k.+i 182/13, 217/12, 271/4	la^ʿin -10- [Ar.] kovulmuş, nefret
k.+ini 220/13	kazanmış, lanetlenmiş.
kündüzle -1- güzdüzlemek.	l. 175/11
k.-p 249/2	şeytân-ı l. 151/19, 161/14,
küngüre -1- [Far.] kubbe.	272/11
k.+leridin 253/14	Şeddād-ı l. 173/13
künlüğ/ıĵ/ük -9- günlük.	ʿUmlāk-ı l. 174/1, 175/10
k. 208/9	şeytân-ı l. irdi 173/11
k.(künlük) 173/21	l.+ni 220/1
k.(künlük) 167/2, 199/1,	şeytân-ı l.+ni 219/21
207/18, 211/6, 239/9, 277/16	la^ʿ1 -2- [Ar.] kırmızı.
üç k.(künlük) ʿömrüñgiz 261/1	l. ü yâĵüt u zümrüd bilen 258/9
kürek -1- kürek.	l.+din irdi 262/5
k.+ge 175/16	laḡife -2- [Ar.] güldürecek güzel söz
kürsî -5- [Ar.] kürsü, taht; arşın	ve hikaye.
altındaki gök katı.	l. 231/13, 242/10
k. 200/21, 202/4	lāyık -3- [Ar.] layık, uygun.
altun k. 200/10	l. 229/2, 232/10
k.+ġa 247/11	l.+dur-sin 263/16
k.+din 153/1	lāzım -2- [Ar.] gerekli.
küşte -1- [Far.] öldürölmüş.	l. bolsa 203/1
k.+din 243/6	l. imes 184/18
	leb -8- [Far.] dudak; sahil, kenar.
	l.+iġa 199/3, 199/7, 199/8

l.+ige 193/3	leṭāfetlik -1- [Ar.+Tr.] hoşluk, güzellik.
l.+ide 199/10, 227/2, 266/21	l. 201/2
l.+idin 265/21	libās -18- [Ar.] elbise.
lebbeyk -1- [Ar.] buyurunuz, emir sizin efendim.	l. 151/6, 223/19
L. 156/2	l. kiydürüp 210/3
lerze -1- [Far.] titreme, titreyiş.	l. kiydürür-min 199/2
l.+ge 197/14	l. kiyip 221/1
leşker -19- [Far.] asker, yiğit, kahraman.	l.-ı mülükâne 231/3
l. 156/18, 156/19, 157/1, 175/18, 176/14, 267/14, 267/15	l. u bisâtlarnı 218/17
l. yığıp 268/9	l.+ını 198/12
l.+ni 157/1, 175/18, 257/15	l.+lar 184/20, 199/18, 205/1, 209/8, 231/18
l.+ğa 156/21	l.+larnı 231/7
l.+i 267/17	l.+larını 182/11, 199/3, 211/2
l.+i birle 178/6	kiymeğan l.+larını 212/8
l.+ini 175/17, 243/4	lîkin -7- [Far.] lakin, ama, fakat.
l.+ini yığdı 175/15	l. 169/2, 177/4, 213/1, 219/18, 224/17, 267/19, 268/11
l.+miz 175/14	livāṭa -3- [Ar.] erkekler arasında cinsi sapıklık.
l.+leri bile 253/5	l. kıldılar 161/7
leṭāfet -3- [Ar.] latiflik, hoşluk,güzellik.	l. kılmasonlar 162/3
l.+ni 180/12	l. kılsaṅlar 161/3
ḥüsn ü l.+de 200/17	loḳma -2- [Ar.] lokma.
l.+leri 201/1	l. 209/9
	l. ṭa'ām 189/16

luṭf -2- [Ar.] lutuf, ihsan.

l. birle 259/14

l. boldum 259/14

‘ışk u m.+ni 184/13

m.+ini 250/20, 259/11

m.+idin 219/10

m.+leri 253/17

M

ma‘āza’llāh -1- [Ar.] yegane sığınılacak

yer Allah’tır; Allah korusun.

m. 198/20

mihr ü m.+leri 151/7

oğulnu mihr ü m.+leri 150/14

mihr ü m.+lerini 206/2

maḥabbetlik -1- [Ar.+Tr.] muhabbetli,

mağfired -2- [Ar.] Allah’ın günahları

bağışlaması.

m. 251/20

m. kılğay 248/13

sevgili.

mihr ü m. bolmağan irdi 151/8

maḥal -8- [Ar.] yer, mahal.

m. 182/17, 223/5

mağrib -4- [Ar.] batı.

m. 223/20, 223/21, 224/3,

268/9

m.+de 192/19, 192/20, 243/5,

259/14, 259/15

m.+din 172/20

māh -2- [Far.] ay.

m.-ı āsmānī 193/3

m.-ı āsmānnı 199/20

māhiyān -3- [Far., ç.] balıklar.

m.-ı deryā yığlaşur irdiler

189/15

maḥabbet -15- [Ar.] sevgi.

m. 260/7

m. kılğanıñg 209/17

m. kılğunça 209/17

m.+iñgdin 209/12

mihr ü m.+i 253/16

m.+i 253/16

mihr ü m.+i 150/15

m.-ı deryā 187/5, 196/19

maḥlūk -7- [Ar.] mahluk, yaratılmış

olan.

m.+nı 207/6, 272/13

m.+ğa 254/3

m.+dın 185/15, 185/20, 217/9,

226/2

maḥlūkāt -2- [Ar., ç.] yaratılmış olan

canlılar.	makām -1- [Ar.] makam.
m. u mevcūdāt 157/15	m.-ı maḥmūdge 255/12
m.+dın 161/8	maḳbūl -1- [Ar.] kabul olunmuş,
maḥmūd -1- [Ar.] medhedilmiş,	alınmış.
övülmüş, seçkin.	m.-ı dergāh boldı 169/8
maḳām-ı m.+ge 255/12	maḳşūd -5- [Ar.] kastedilmiş olan.
maḥrem -2- [Ar.] haram şeriatın yasak	m.+ğa 214/14
ettiği şey.	bar u m.+ğa 191/12, 195/1
m. imes-sin 265/19	m.+umğa 203/16
m.+im 196/16	m.+ları 229/11
māh-ruḥ -1- [Far.] ay yanaklı.	ma'ḳūl -5- [Ar.] makul, akla yakın.
m.+um 196/6	m. boldı 192/3, 224/4
maḥrūm -2- [Ar.] mahrum, yoksun.	m. bolmadı 167/17
m. 213/6	m. kıldı 216/9, 220/6
m. bolup 272/10	māl -50- [Ar.] mal, mülk.
maḥşer -1- [Ar.] maḥşer, kıyamette	m. 163/20, 172/17, 174/10,
ölülerin dirilip toplanacağı yer.	178/8, 198/3, 203/2, 203/19,
m.+de 231/15	212/1, 219/3, 224/2, 239/15,
maḥv -1- [Ar.] yok etme, ortadan	270/6, 272/16
kaldırma.	m. u menālın 257/7
m. kıladur-miz 245/9	m. u mülk 179/13
mā'il -3- [Ar.] bir yana eğilmiş, eğri;	m. u pul için 163/19
hevesli, istekli, meyilli.	m. u pul 163/20
m. boldılar 186/1	m. u tavar u tivedin 261/18
m. bolmağay 170/13	ḳara m. 169/9
m. kılaylūk 219/2	pul ü m. 194/5

m. birür 160/1, 163/21	m. 150/15
m. u emvâliñg 192/10	m.+dur 148/9
m.+da bolsa 156/3	m. boldı 214/14, 216/21,
m.+ım 204/10, 206/2, 259/20	253/18, 273/16, 273/20
m.+ımnı 172/5	m. irdi 247/19
m.+ıñg 257/21	m. bolmaydur 150/17
m.+ı 269/16	m. bolup irdi 239/19
m.+ı bolmasa 269/15	m. kıldı 269/18, 270/2
m.+ın 178/6	m. kılıñglar 237/11
m.+ını 178/7, 205/20, 227/14	m. kılıp 211/19
bizni m.+ımız yokdur 203/18	m. kılsañgız 201/11
bar m.+ımıznı 203/19	ma' mür -1- [Ar.] bayındır.
m.+ımızğa 276/19	m. bolğusıdur 247/5
m.+ımızdın 148/16	ma' mürçilik -2- [Ar.+Tr.] bayındır
m.+larımın 210/15	edicilik.
pul ü m.+larımın 210/7	m. 233/5, 234/2
m.+larıñgını 272/14, 275/17	ma' mürlik -1- [Ar.+Tr.] bayındırlık.
m.+larıñğa 150/5	m. bolğay 228/12
m.+larını 182/7, 269/8, 274/19	mänend -1- [Far.] benzer, eş.
m.+larını 212/4	m.-i hün bolup 196/11
m.+larığa 190/13	ma' nı -6- [Ar.] mana, anlam; neden.
m.+larıdın 148/19	m.+si 148/5, 160/7, 172/15,
māl-dār -1- [Ar.+Far.] malı olan,	188/9, 189/10
zengin.	‘Abdu’llāhın m.+si 163/14
m. kişidür 159/21	ma' nılık -1- [Ar.+Tr.] engellik.
ma' lüm -15- [Ar.] malum, belli, bilinen.	m. 168/6

manşib -3- [Ar.] devlet hizmeti, memuriyet. m. 232/13 m.+nı 233/14 m.+ıngını 225/8	m.+ğa 221/10
manzara -1- [Ar.] seyir yeri. m.-yı eyvânı 200/9	maẓmûn -4- [Ar.] ince söz. m.+ı 244/21, 266/15 m.+ın 246/6 m.+ıdın 247/7
ma' rûf -1- [Ar.] meşhur, bilinen, tanınan. m. bolğan 146/3	mebādā -6- [Far.] sakın, olmaya ki. m. 152/11, 183/20, 186/18, 195/3, 224/15, 239/14
maşlahat -18- [Ar.] ehemmiyetli, güvenilir iş. m. 174/10, 182/17, 182/21, 191/14, 219/7, 243/18 m. birğay 160/18 m. birle 188/14 m. kıldı 223/21, 224/19 m. kıldılar 164/21, 243/2, 244/21 m. kılganını 186/1 m. kılop 175/8, 191/20 m.+nı kıldılar 243/7 m.+larını 243/7	mecāzī -2- [Ar.] gerçek olmayan. ‘ışk u m. bile 214/19 m. irdi 230/2
ma' şük -1- [Ar.] sevgili. m. 179/3	mecīd -1- şan ve şeref sahibi olan Allah Qur'ân-ı m.+de 160/6
ma' şüm -1- [Ar.] masum.	meclīs -2- [Ar.] meclis, toplantı. m. 183/8, 217/20
	mecnûn -1- [Ar.] cin tutmuş, deli, çıldırılmış. m. 209/15
	meded -1- [Ar.] meded, yardım. m. kılop 193/2
	meger -3- [Far.] meğer, sadece, dışında, haricinde. m. 175/12, 203/14, 218/12
	mehcür -1- [Ar.] terk olunmuş. m. 207/1

mekr -7- [Ar.] hile.	m. oĸıĸa 217/21
m. ü ĸıle birle 240/14	m.+lerĸa 223/17
m. ü ĸıle ĸılıp 183/12	mele'ı'l-a'lä -2- [Ar., ĸ.] yüce topluluk.
m. ü ĸıle 219/18	m. 253/12
ĸılıĸan m. ü ĸılelerin 229/12	melä'ıke-i m. 197/14
sizlerni m.+leriĸizdür 190/4	melekü'l mevt -3- ölüm meleĸi, Azrail.
m.+i turur 216/19	m. 246/9
m.+idin 226/4	m. 246/10, 261/4
mekteb -2- [Ar.] mektep, okul.	melik -38- [Ar.] padişah; Allah'ın
m.+ĸa 249/5	adlarından.
m.+din 249/10	m. 163/19, 174/14, 202/3,
mekteb-ĸâne -2- [Ar.+Far.] okul binası.	224/7, 228/4, 229/16, 231/13,
m.+ni 249/7	232/2, 232/3, 232/4, 232/10,
m.+ge 249/10	232/12, 232/14, 232/17,
meläl -1- [Ar.] usanma, sıkılma,	232/18, 232/21, 233/8, 233/9,
sıkıntı.	233/10, 233/14, 236/10, 239/3,
m. 261/6	256/18, 265/3, 266/5
melä'ıke -6- [Ar., ĸ.] melekler.	m.+ä 255/14
m.-i mele'ı'l-a'lä 197/14	m. birle 230/8
m.+ler 152/21, 153/1, 189/17,	m.+ni 231/2
253/12, 253/15, 253/16	m.+ni aldıĸa 256/5
melämet -7- [Ar.] azarlama, serzeniş.	m.+ni yüzlerini 238/16
m. 218/13	m.+ĸa 233/15
m. ĸılır irdiler 217/13, 217/19	m.+ge 229/4, 231/2, 231/13
m. ĸılır 165/1	m.+din 256/11
m. ĸılır-sizler 218/13	mel'ün -9- [Ar.] melun, lanet edilmiş.

m. 177/11, 269/16, 270/2, 270/9, 270/15	mennān -1- çok ihsan eden; Allah'ın adlarındandır.
div-i m. 160/21	yā m. 155/1
‘Umlāk-ı m. 173/14	menzil -4- [Ar.] konak yer; bir günlük yol, mesafe.
m.+dın 178/4	m. 243/20
m.+lar 177/20	m. ü merāhil 236/15
memleket -9- [Ar.] memleket, ülke	m. ü merāhilni 245/19
m. 236/11	m.+leriğa 156/10
m.+ni 190/19, 231/4	menzilet 2- [Ar.] derece, rütbe.
m.+din 190/18	ķurb u m. birle 204/21
m.+ini 203/12, 231/3, 233/21	ķadr ü m.+iŋiz 232/7
m.+iğa 192/11	menziletlik -1- [Ar.+Tr.] dereceli, rütbeli.
m.+idin 207/12	m. 198/18
me'mūr -3- [Ar.] memur, emir almış olan kimse.	merāhil -3- [Ar., ç.] konaklar, mesafeler.
m. boldım 162/6	m. 243/20
m. bolğan işiŋizni ķılıŋ	menzil ü m. 236/15
152/8	menzil ü m.+ni 245/19
m. bolğanlarıda 262/9	merātibe -4- [Ar., ç.] dereceler; kez, defa
men' -5- [Ar.] yasak etme, bırakmama.	m. 179/4
m. ķıldılar 217/1, 245/11	üç m. 152/18
m. ķılıp 219/1, 245/7	yitmiş m. 153/8
m. ķılıpdur 223/1	yitti m. 152/3
menāl -1- [Ar.] gelir, kazanç	
māl u m.+in 257/7	

mercān -3- [Ar.] mercan.	m. kılop 257/14
m. 200/4, 205/5	m.+de 192/17
m.+larını 205/9	m.+din 257/15
merd -4- [Far.] adam, insan.	m.+sige 248/17
m.-i kelān 182/14, 191/19,	mervārīd -6- [Far.] inci.
223/2, 272/7	m. 205/5, 263/9, 264/4
merdāne -1- [Far.] mertçe, yiğitçe.	tişük m. 263/7
m. 221/1	m.+din 263/7
merd-kārçilik -1- [Far.] mert gibi, erkek	mescid -1- [Ar.] mescit.
gibi	m. ü cāmī ^c ge 255/2
m. 211/3	meşakkat -10- [Ar.] zahmet, sıkıntı,
merd-silāhlik -1- [Far.] silahlı adam,	zorluk.
asker.	miḥnet ü m. 197/17, 210/18,
m. 267/14	223/12
merdüm -2- [Far.] adam, insan.	m. bile 159/5
m. 179/13	miḥnet ü m. bile 197/18
m.+ler 156/18	miḥnet ü m. tarttlar 204/21
merḥamet -1- [Ar.] şefkat gösterme.	m.+ğa 211/10
m.+iṅni 234/16	m.+ke 196/15
meriḥ -1- Mars.	m.+dedürler 206/11
m. 181/10	minnet ü m.+leri 242/7
mertebe -17- [Ar.] mertebe, derece.	meşgül -14- [Ar.] meşgul.
m. 171/11, 171/12, 177/16,	m. 165/4, 269/19
189/7, 192/17, 202/18, 221/13,	m.+dür 235/13
234/9, 259/9	m. bolayın 260/1
bir m. 153/7, 156/7, 156/9	m. boldı 259/11, 267/11

m. boldılar 211/3, 238/6, 270/1, 270/5, 270/12, 279/8	m. kılop 259/5
m. bolđanı 209/6	m. kılmadıng mu 230/20
m. bolur irdiler 206/12	m. kıлмаđı 214/2
meşhūr -1- [Ar.] meşhur, şöhetli.	m. kılsa 213/19
m. boldı 150/14	m. kılsalar 259/12
meşkūr -1- [Ar.] şükre, teşekküre deđer.	m.+i 213/21, 214/1, 216/10
m. 247/5	halkını m.+i 156/17
metā^c -1- [Ar.] satılacak mal, eşya.	Zelīhānı m.+i 213/20
m.+dın 210/2	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı m.+i 213/21
mevcūdāt -1- [Ar., ç.] yaratıklar, yaratılmış olanlar.	mevve-zār -1- [Far.] mevve bahçesi.
mahlūkāt u m. 157/15	m. 278/1
mevzi^c -1- [Ar.] bir şey konulacak yer.	mezkūr -1- [Ar.] zikr olunmuş, adı geçmiş.
m.+iğa 162/17	m. bolđan 205/14
meydān -2- [Ar.] meydan.	mı/i/u/ü -100- soru edatı.
m.+ğa 267/16	aldıngız m.(mu) 246/9
m.+lar 200/10	az m.(mu) 242/7
meyl -23- [Ar.] meyl, eğilim.	bar m.(mu) 149/6, 149/16, 163/16, 174/8, 190/1, 191/2, 192/20, 201/4, 207/19, 218/14, 221/17, 235/12, 252/15, 253/16, 258/7, 263/17
m. 214/5	bara’lgay m.(mu) 174/14
m. kıldı 213/12, 213/18, 267/21	bardur m.(mu) 156/16
m. kıldılar 168/11, 213/19, 214/15, 214/20	barlar m.(mu) 234/20
m. kıldıngız 214/12	
m. kılop irdi 184/4	

ber-ķarār m.(mu) 268/11	m.+di(müdi) 241/20
budur m.(mu) 216/7	Lūtnı ğamını sizķe yimes
dostraķdur m.(mu) 277/4	m.+di(müdi) 165/9
ğayretlik yok m.(mu) 168/6	tapşurmay m.+dılar(mudılar)
ħaddimiz bolur m.(mu) 190/14	186/9
ķabül kılmay m.(mu) 171/9	ħıyānet kıtur m.+sin(musin)
ķalur m.(mu) 192/2	224/12
ķavuşķāy m.(mu) 250/3	ħūr m.+sin 265/16
ķaytmadıñg m.(mu) 164/20	inanmas m.+sin(musin) 169/20
köñgülleri alındı m.(mu) 166/2	ķılħāşıl kıtur m.+sin(musin)
ķurbānlik kılsam bolur m.(mu)	220/5
151/4	perī m.+sin(musin) 265/16
meyl kılmadıñg m.(mu) 230/20	sındurur m.+sin(musin) 187/1
müselmān yok m.(mu) 166/16,	tanur m.+sin(musin) 267/19
166/18, 166/20	ta' accüb kıtur m.+sin(musin)
rāst m.(mu) 241/3	166/9
sordıñgız m.(mu) 191/2	tutķaķlığ m.+sin(musin)
teklif kıldıñg m.(mu) 211/20	238/15
toğrarlar m.(mu) 218/9	bilür m.+sin(müsin) 206/20
uyatmadıñgız m.(mu) 241/7	m.+sin(müsin) 209/11, 222/8
vaktı bolmadı m.(mu) 268/12	dir m.+sin(müsin) 187/1, 242/8
yalğan m.(mu) 242/4	kirür m.+sin(müsin) 220/5
yanmadıñg m.(mu) 258/20	ķulı imes m.+sin(müsin)
yok m.(mu) 218/14, 279/12	193/15
ķalıp m.+dıñg(mudıñg) 198/20	minür m.+sin(müsin) 185/7
ķalıp m.+dı(mudı) 244/4	yitķürür m.+sin(müsin) 222/11

bilür m.+siz(müsiz) 247/20	öldürüpdür m.(mü) 151/13,
bilür m.+sizler(müsizler)	151/17
247/17	söz sözledi m.(mü)229/20
satar m.+n̂glar(mı̂n̂glar) 197/5	sözler m.(mü) 216/14
anadın m.+sizler(musizler)	tilemeydür m.(mü) 212/21
235/14	uyalmas-min m.(mü) 214/19
satar m.+sizler(musizler)	yir m.(mü)187/2
193/16	yitmes m.(mü)196/21
bar m.+lar(mular) 207/21	ẑayi' bolur-min m.(mü) 203/5
şāhib-şecā' at	m.+kin(mükin) 159/1
m.+dürler(midürler) 256/4	yiter m. +kin(mükin) 193/19
hoş kıılır m.+kin(mukin) 210/7	mihmān -23- [Far.] misafir, konuk.
°Ays m.+kin(mukin) 158/21	m. tigürdi 165/11
alur m.+kin(mukin) 193/6	m. 165/6, 165/8, 167/14
haber bolur m. Kin(mukin)	m. bolup 157/7
190/18	m. kilmedi 165/5, 165/10
mübirür-sizler m.(mü) 236/3	m. kilür 165/6
bildîng m.(mü) 272/17	m. kılgıl 165/14
dimed̂ngler m.(mü) 190/21,	m. kıılır-min 159/12
208/17	m.+lar 165/13, 165/19, 166/2,
ir alıp irdim m.(mü) 216/7	166/13, 167/12, 168/5
kildîng m.(mü) 159/6	m.+larımğa 167/17, 167/19
kördü̂ng m.(mü) 176/21	m.+ları̂ngnı 168/1, 168/7
körer-min m.(mü)279/12	m.+ları̂ngıznı 167/17
köymes m.(mü) 151/21	m.+larığa 165/17
oğlısiz m.(mü) 201/15	mihmān-dārlik -2- [Far.+Tr.] misafire ev

sahipliği yapmak.	mıhr -11- [Far.] sevgi.
m. kıldılar 255/3	m. 253/15
m. kılğay-min 218/1	m. koydum 209/13
mihmānsız -1- [Far.+Tr.] misafirsiz.	m. ü maḥabbeti 150/15
m. 165/5	m. ü maḥabbetleri 151/7
mihnet -26- [Ar.] mihnet.	oğulnu m. ü maḥabbetleri
m. 206/11, 211/10, 261/19,	150/14
272/4	m. ü maḥabbetlerini 206/2
m. ü meşakḳat bile 197/18	m. ü maḥabbetlik bolmağan
m. ü meşakḳat tarttılar 204/21	irdi 151/8
m. ü meşakḳat 197/17, 210/18,	m.+i 152/12, 211/19
223/12	m.+i artar irdi 206/8
m. birle 265/6, 271/12	m.+in 195/16
m.-i resīde-i bādiye-i firāk	mihribān -15- [Far.] şefkatli,
253/11	merhametli.
m.+ni 247/1	m. 152/21, 189/4, 197/2, 249/3
m.+ğa 272/2, 273/16	m. boldı 206/6
ğam u m.+ğa 196/15	m. irdiñiz 195/15
m.+ğa tüşse 269/15	m. irdiler 147/5, 149/15,
m.+ke 220/18, 273/4, 273/15	150/13, 158/12, 165/16,
m.+de bolsam 273/3	180/19, 240/4, 269/7
m.+i 219/10	mihribānçilik -2- [Far.+Tr.] merhametli
m.+idin 223/12	olma.
m.+ler 239/2	m. kıldılar 179/5
m.+lerini 274/18	m. kılıp 172/3
yibergen m.+leriğa 273/12	mıqdār -4- [Ar.] parça, kısım, bölüm.

	m. 155/4, 219/3, 224/8, 224/11	217/9, 217/10, 218/14, 218/20,
mîl	-2- [Ar.] göze sürme çekmeye yarayan kalem; ucu sivri çelik çubuk.	219/4, 219/11, 222/1, 222/7, 223/9, 223/10, 223/16, 224/13, 224/14, 224/16, 224/17, 225/9, 225/13, 225/16, 225/21,
	m. birle 240/12, 240/13	229/12, 230/5, 230/6, 230/7, 230/12, 230/17, 230/19, 231/11, 232/10, 232/13, 232/18, 232/19, 233/1, 233/3, 238/15, 238/21, 239/4, 239/6, 243/4, 244/8, 244/20, 245/1, 248/5, 249/12, 255/4, 255/14, 255/16, 256/12, 258/4, 259/6, 259/12, 259/13, 259/20, 261/2, 262/19, 262/21, 263/21, 264/14, 266/4, 267/4, 267/6, 267/13, 268/4, 268/13, 272/6, 272/8, 272/12, 272/13, 272/18, 273/4, 273/5, 274/1, 276/17, 278/4
min	-465- ben.	dip m. 150/17
	m. 146/10, 146/14, 147/6, 149/11, 149/17, 149/19, 151/20, 152/5, 152/7, 154/11, 155/16, 158/4, 158/6, 158/15, 159/6, 159/21, 162/1, 163/7, 163/15, 163/18, 163/20, 169/3, 172/4, 172/10, 172/21, 173/14, 174/21, 175/10, 175/11, 176/1, 176/5, 176/17, 177/21, 180/6, 186/10, 186/14, 186/18, 190/14, 191/5, 191/6, 193/15, 194/4, 196/17, 197/18, 200/13, 201/11, 201/13, 202/7, 203/5, 203/18, 203/19, 204/1, 204/5, 205/10, 206/11, 207/12, 208/6, 208/8, 209/5, 209/18, 210/6, 210/7, 210/10, 211/16, 211/20, 212/1, 212/3, 213/2, 214/18, 216/2, 216/3, 216/6, 216/7, 216/8, 217/3, 217/4, 217/6,	m. dik 212/21
		m. birle 186/13
		m.+dür-min 155/8, 175/6, 201/18, 232/11, 238/17, 241/7, 241/10, 241/13, 241/16,

241/20, 275/13
m.+dür 230/5, 230/6, 230/7
m. irdim 249/1
m. bolsam 219/14, 228/17,
229/14
m. bolur-min 250/14
m.+i 149/12, 151/2, 152/8,
152/14, 152/21, 155/16,
156/15, 156/18, 157/20,
160/21, 162/8, 163/6, 163/12,
164/20, 168/6, 170/2, 172/3,
174/18, 176/1, 176/2, 181/8,
184/9, 184/10, 185/3, 186/3,
186/4, 186/9, 186/10, 186/15,
186/19, 187/20, 190/15, 193/9,
194/18, 194/20, 195/10,
195/11, 196/8, 196/9, 196/14,
196/15, 196/17, 197/2, 201/13,
202/16, 204/7, 206/12, 207/7,
207/15, 208/9, 208/13, 209/16,
210/5, 210/9, 210/12, 211/15,
216/2, 216/15, 218/13, 218/21,
219/6, 219/12, 219/15, 220/1,
220/4, 222/10, 223/1, 224/13,
225/20, 228/3, 228/10, 229/6,
229/7, 230/1, 231/12, 232/8,

232/9, 232/15, 233/1, 234/5,
234/18, 238/9, 239/1, 244/6,
244/9, 245/14, 245/16, 246/3,
248/5, 248/16, 248/20, 249/2,
249/16, 250/11, 251/1, 253/16,
255/7, 256/16, 258/4, 258/19,
260/8, 260/9, 260/11, 261/3,
262/12, 262/13, 264/7, 264/21,
265/2, 265/20, 266/3, 266/6,
266/7, 266/10, 267/19, 268/4,
268/13, 269/1, 270/18, 270/19,
272/3, 272/8, 272/17, 273/10,
274/2, 275/10, 277/1, 277/3,
277/13
m.+i bile 213/6
m.+i birle 232/17, 238/10,
265/19
m.+i dünyâ 260/17
m.+i evlâdımdın 158/13
m.+i hâlimni 190/21
m.+i kızımğa 267/19
m.+i köñglümde 159/16
m.+i mûnisim irdi 162/15
m.+i öyümni 268/17
m.+i sizlerğa 248/12
m.+i şehrimğa 236/9

m.+i tiriglikim 209/21	268/2, 269/1, 270/7, 270/14,
m.+i üçün 195/12, 259/7	271/11, 272/9, 272/12, 272/15,
m.+i yok 196/7	272/17, 275/13
m.+i Yūsufni 257/11	maṅga bolgıl 219/5
maṅga 158/14, 162/15, 163/21,	m.+de 157/20, 168/3, 209/12,
164/11, 166/7, 167/1, 169/19,	216/2, 224/17, 238/15, 259/5
169/20, 171/2, 172/10, 174/9,	m.+dedür 230/5
175/4, 175/6, 176/13, 177/4,	m.+din 151/1, 152/13, 155/17,
177/14, 181/9, 185/3, 186/3,	159/18, 165/8, 174/21, 195/12,
186/15, 186/16, 190/14, 192/8,	210/13, 223/9, 225/6, 229/20,
195/15, 196/16, 197/11,	259/13, 262/16, 265/16
199/11, 201/15, 204/11, 208/5,	m.+iki imes 242/12
208/15, 209/4, 209/15, 209/17,	min- -5- binmek, çıkmak.
210/6, 210/9, 211/11, 211/12,	m.-ür müsin 185/7
211/17, 211/18, 212/1, 213/5,	m.-diṅg 224/11
213/7, 213/9, 216/3, 216/7,	m.-diler 147/8
216/8, 217/8, 217/10, 227/20,	m.-ip 175/17, 253/6
231/4, 232/12, 232/13, 232/19,	miṅg -31- bin.
233/7, 236/8, 236/9, 239/1,	m. 159/5, 171/11, 171/12,
239/19, 243/19, 244/3, 244/11,	196/10, 203/8, 205/8, 211/1,
244/14, 244/17, 246/2, 246/20,	212/3, 212/4, 223/12, 235/9,
249/11, 250/3, 250/10, 250/11,	235/10, 239/10, 256/9, 261/14,
254/1, 256/8, 256/12, 258/10,	262/16, 262/18, 262/19,
259/5, 259/12, 259/20, 260/3,	262/20, 264/14, 265/15, 269/9,
262/6, 263/3, 263/16, 264/1,	270/17, 271/1
264/14, 265/19, 266/5, 267/7,	bir m. 205/7

yüziğa m. 151/3	misk -1- [A.] mis, Orta Asya'da bir
m. batman 256/6	ceylanın göbek derisinde
m. boldı 199/17	çıkarılan kokulu madde.
minber -2- [Ar.] minber.	m. ü 'anber-büy 180/3
m. 255/13	mişkāl -8- [Ar.] 24 kıratlık ağırlık
m.+ğa 255/13	ölçüsü.
mindür -8- bindirmek.	m. 212/3, 212/4, 251/14
m.-di 195/21, 198/14	yüz m. 251/14
m.-ğay 194/14	miskīn -1- [Ar.] miskin, biçare, aciz.
m.-ünġ 194/8	m. 201/6
m.-üp 147/9, 202/3, 205/20,	mişllik -1- [Ar.] misillik.
265/20	m. 196/8
minnet -1- [Ar.] minnet, gönül borcu.	mīve -7- [Far.] meyve.
m. ü meşakkatleri 242/7	m. 160/15
mīr-āhūr -1- [Far.] sarayın ahır müdürü,	m. kıldı 181/1
imrahor.	m.+si 201/15
m.+nı ġatunı irdi 217/18	m.+ler 211/1
mīrāş -3- [Ar.] miras.	m.+lerni 160/14
m. 237/18	m.+lerdin 160/12
m. kıaldı 152/4	m.+leri 225/3
m.+dur 246/4	mīzān -1- [Ar.] terazi, ölçü, tartı.
misāfir -8- [Ar.] misafir.	m. 181/10
m. 190/14, 222/5, 222/6,	mollā -1- [Ar.] büyük kadı; medrese
222/15, 222/18, 222/20	talebesi.
m. bolup 172/21	m.+ları birle 270/8
m.+ni 161/12	mu -130- bu.

m.+nı 155/11, 175/19, 186/20,
187/2, 187/3, 193/12, 194/7,
197/15, 198/19, 202/13, 204/2,
206/1, 216/4, 219/16, 227/9,
227/11, 228/21, 229/1, 237/1,
237/2, 239/20, 241/6, 243/3,
246/20, 258/3, 258/20, 264/5,
264/13, 264/15, 265/2, 265/7

m.+nı sasığıdın 268/17

m.+nı sevābı 156/7

m.+nıng 158/14, 159/3, 201/3

m.+nıng üçün 218/13

m.+nıngdın 218/12

m.+nga 206/4, 262/20, 263/1,
264/3

m.+nda 147/20, 148/15,
148/16, 156/18, 162/20,
172/21, 176/17, 190/15,
207/12, 229/6, 229/8, 243/16,
247/11, 251/17, 252/15,
264/16, 268/19

m.+nda iken-sin 268/19

m.+ndın 157/16, 161/2,
188/12, 211/10, 225/21, 232/6,
242/19, 244/14, 245/8, 268/18,
268/21

m.+ndın bölek 156/11

m.+ndın turdılar 167/2

m.+ndın 185/19, 191/1,
193/20, 205/7, 205/12

m.+nça 148/8, 194/3, 204/21,
211/6, 212/1, 223/17, 241/10,
241/13, 244/11, 244/12,
245/12, 252/5, 253/17, 274/12,
279/11

m.+ndağ 146/11, 151/8,
157/13, 161/1, 163/18, 164/5,
168/14, 193/20, 195/10, 201/3,
203/5, 203/11, 213/5, 215/9,
216/8, 216/19, 217/4, 220/17,
221/10, 221/11, 224/8, 233/10,
239/3, 242/3, 245/15, 248/10,
255/9, 263/17, 266/9, 267/4,
270/12, 271/10, 272/10

m.+ndağ ağır 169/3

m.+ndağ iş 263/17

m.+ndağ sözleriñ 209/19

m.+ndağdur 239/16

mu'abbir -6- [Ar.] tabir eden, yoran.

m.+ler 227/9, 227/10, 227/21,
263/9

m.+lerni 227/1

m.+lerdin 192/8	m. bolğandın 210/17
mu'āmele -3- [Ar.] muamele, hareket, davranış.	m. imes-miz 166/2
m. kıldı 256/16	muhterem -1- [Ar.] saygıdeğer, sayın.
yaşşı m. kılmadın 149/12	m. irdiler 161/9
m. kılmeklik 178/21	muhtereme -1- [Ar.] saygıdeğer(hanımlar için)
mu'atfâr -3- [Ar.] güzel kokulu.	‘âcize-i muhteseme-i m.+miz 202/20
m. boldı 188/10	muhteseme -1- [Ar.] muhtesem(hanımlar için)
m. bolur irdi 180/4	‘âcize-i m.-i muhterememiz 202/20
m. kıladur 250/17	muqadder -1- [Ar.] takdir olunmuş, kıymet biçilmiş.
mu'azzama -2- [Ar.] kocaman, ulu. Mekke-i M. 156/3 Mekke-i M.+ğa 156/21	m.+dür 268/20
mu'cize -2- [Ar.] mucize. m. 214/21 m.-i Mekke-i Mükerrredür 156/11	muqarreb -2- [Ar.] Allah'a yakın olan. m. 217/18 m. bolur-sin 225/20
muğannî -1- [Ar.] şarkıcı. m.+ler 255/1	muqarrer -2- [Ar.] kararlaştırılmış. m. boldı 205/6 m. kıldılar 175/8
muhammes -1- [Ar.] beşli, beş katlı. m.+ni 196/5	muqayyed -2- [Ar.] kayıtlı; ayağında zincir veya pranga bulunan. m. boldı 264/3 m. boluğ 261/2
muhanneş -1- [Ar.] korkak, alçak, kalles.	muna -2- işte!
m. bolduğ 161/10	
muhtâc -3- [Ar.] muhtaç, ihtiyacı olan. m. 238/2	

m. 147/20, 147/21	gümüſle bezenmiſ giysi ile
munġdaſ -2- sırdaſ; dertleſmek.	örtülü.
m.+ım 196/9	der-güſ-ı m. 181/6, 206/8,
m.-geli 196/7	235/9, 235/10
münis -2- [Ar.] alıſılmıſ; cana yakın.	murġ -1- [Far.] kuſ.
m.+ım 196/6	m.-ı rüġlarını 276/2
mini m.+ım irdi 162/15	murġān -3- [Far.] kuſlar.
munġluġ -1- sıkıntılı, kaygılı.	m.-ı hevā 187/5, 189/15,
m. 196/8	196/19
muntazır -1- [Ar.] bekleyen.	murġ-zār -1- [Far.] kuſ cenneti.
m. bolup turupdur 228/11	m.+lar 183/4
murād -11- [Ar.] murat, istek, amaç,	musahġar -2- [Ar.] birinin emrine,
gaye.	hizmetine verilmiſ olan.
m.+ım 215/13	m. kıldı 260/6
m.+ımnı 213/12, 220/4, 259/9	m. kıldım 243/4
m.+ımġa 203/7, 259/21	musallaġ -2- [Ar.] musallat, birine
digen m.+ıngġa 203/6	iliſmiſ.
m.+ı 223/15	m. 186/16
m.+ımız 224/3	m. kıldı 157/1
m.+ımıznı 223/8	musibetlik -1- [Ar.+Tr.] felaket, ansızın
m.+ıngızġa 245/18	gelen bela.
muraſſa^ç -4- [Ar.] süslenmiſ, bezenmiſ.	m. 277/17
m. 258/9	mu^çtemed -1- [Ar.] itimat edilen,
kemer-i m. 202/3	güvenilen kiſi.
tāc-ı m. 181/5, 200/20	m. 224/1
muraſſa^ç-pūſ -4- [Ar.+Far.] altın ve	muttaſıl -1- [Ar.] ulaſan, kavuſan.

m. 218/14	m. kıldı 204/19
muṣāfīk -4- [Ar.] muvafık, uygun, münasip.	müddet -2- [Ar.] müddet, süreç.
m. 147/1, 267/9	m. 165/6, 222/3
m. bolsa 200/13	müfti -1- [Ar.] müftü.
m. irmes 235/21	m.+lerni buyurdılar 252/11
mūy -3- [Far.] kıl.	mühlet -9- [Ar.] mühlet, bir iş için tanınan süre.
m.-ı bağal 158/1	m. 177/4, 177/5, 177/7, 227/10
m.-ı zīrnāf 158/1	m. birdiler 177/7
m.+ları 205/8	m. birgıl 177/6
mūziyāt -2- [Ar., ç.] insanı rahatsız eden küçük hayvancıklar.	m. birsengiz 177/4
m.+lar 188/11	m. tiler-min 177/7
m.+larıge 188/12	m. tiler-sin 177/6
mübārek -8- [Ar.] mübarek.	müühr -2- [Ar.] mühür.
m. 185/13, 196/12, 196/20, 212/17, 253/11	m. basıp 194/15, 241/3
cesed-i m.+lerini 256/20, 256/21	mükāfāt -2- [Ar.] mükafat, karşılık.
mübtelā -3- [Ar.] mübtela, düşkün, tutkun.	m.+ığa 216/4, 244/12
m. boldum 209/15	mükerrem -3- [Ar.] muhterem, hürmet edilen.
m. bolğan 261/14	m. 161/9
m. bolsa 179/4	m. bolğan 261/15
mücam'at -1- [Ar.] cinsi münasebette bulunma.	m. kıldıñg 260/11
	mükerreme -1- muhterem, aziz, saygıdeğer.
	mu'cize-i Mekke-i M.+dür 156/11

mükezzibât -1- [Ar.] yalanlayanlar. m.+dur 160/7	m.+i irdi 260/7, 260/8
mülâkât -1- [Ar.] buluşma, görüşme. m. kıldı 208/7	melikü'l-mennân -1- [Ar.] Çokça ihsan edenlerin padişahı olan Allah. hâzret-i m. 189/19
mülâzım -1- [Ar.] bir yere tutunup kalan, ücretsiz olarak çalışan. m. 265/14	mülûk-âne -1- [Ar.+Far.] hükümdar gibi. libâs-ı m. 231/3
mülâzımî -1- [Ar.] mülazımlık, hizmetçi. m. 265/13	mü'min -1- [Ar.] mümin, iman eden. m.+lerni 219/21
mülâzimet -2- [Ar., ç.] mülazımlar, hizmetçiler. m.+leriğa 233/18, 251/16	mümtâz -1- [Ar.] imtiyazlı, ayrı tutulmuş. m.+rağ kıldı 178/12
mülk -18- [Ar.] mülk, mal; memleket. m. 260/3, 260/5, 260/15 mâl u m. 179/13 m. birdi 266/7 m. ü emlâkiñg bile 245/17, 246/2 m. ü emvâllerini 255/8 m.+dür 260/5 m.+ümni 233/2 m.+imni 232/15 m.+iñge 266/10 m.+i 260/7	münâcât -33- [Ar.] yalvarma, dua etme. m. 197/9 m. kıladurlar 208/4 m. kıldı 199/11 m. kıldılar 151/4, 157/19, 162/14, 164/12, 165/7, 177/19, 178/3, 197/18, 199/9, 221/14, 260/3 m. kılp 153/9, 164/20, 169/17, 197/15, 219/5, 244/10, 250/4, 269/14, 270/13, 270/18, 274/16, 277/9, 278/14 m.-ı be-dergâh-ı kâziyü'l-hâcât kılp 184/21, 189/17, 219/10

m.+ın kılgen 171/19	277/15, 277/19
m.+ları 270/20	m. boldı 193/8, 255/19, 268/7,
Ya' kûb 'aleyhi's-selâmı	269/12, 277/5
m.+larını icâbeti bilen 178/11	m. bolğandın soñ 256/18
münâdî -2- [Ar.] bağırان, tellal.	m. bolğanı hatunlarını 168/20
m. 201/1	m. bolğanını 268/11
m.+ler 201/1	m. bolğıl 177/11
münakkaş -1- [Ar.] nakşedilmiş, nakışlı,	m. bolmadı 277/5
resimli.	m. bolsa irdi 166/17, 166/19,
m. 200/9	166/20
münāsib -2- [Ar.] uygun, yerinde.	m. bolsañ 175/12
m. 247/14	m. bolsun 262/8
m.+iken 266/9	m. bolup irdiler 279/7
münevver -2- [Ar.] nurlu.	m. bolup 255/10
nūr-ı m. 181/6	m. yoğ irdi 166/21
m. irdi 181/8	m. yoğ mu 166/16, 166/18,
münfa' il -1- [Ar.] gücenen, gücenmiş.	166/20
m. irdi 147/17	m.+lar bile 277/18
münkir -1- [Ar.] inkar eden.	m.+larını 166/17
m. bolup 242/11	m.+larğa 277/20
münğüz -1- boynuz.	müstecāb -6- [Ar.] kabul edilen, kabul
m.+ini 208/2	olan.
mürsel -1- [Ar.] peygamber.	m. boldı 157/21, 206/13,
m. peygamberler 159/2	249/17, 260/21, 277/11
müselmān -29- [Ar.] müslüman	m. bolupdur 208/5
m. 168/2, 170/19, 260/18,	müsteṭāb -1- [Ar.] hoş, güzel bulunan.

hı̇ı̇āb-ı	m.-ı	Rabbü'l-erbāb	m. irdiler 206/10
	245/11		mütehāyyir -1- [Ar.] hayret eden, şaşıran.
müşerref	-4-	[Ar.] müşerref, şereflendirilmiş.	m. bolur irdiler 198/17
	m. boldı	223/15	müteveffā -1- [Ar.] vefat etmiş olan.
	m. bolğan	261/15	m. 256/16
	m. bolupdur	232/1	mütevellid -1- [Ar.] doğmuş olan; meydana gelen.
	m. kıldım	207/13	m. boldılar 180/17
müşg	-3-	[Far.] misk.	müttakī -1- [Ar.] Allah'tan korkan, dayanan.
	m. 205/6,	251/14	m.+lerdür 260/20
	m.-i	‘anberlerini 205/9	
müşkil	-5-	[Ar.] güç, zor, çetin.	
	m. 188/4,	205/3, 228/8	
	m.+dür	224/19	
	cemī ^c	m.+leri 179/4	
müşt	-2-	[Far.] yumruk.	
	m. birür	irdiler 185/11	
	m. urdı	186/8	
müştäklı̇ğ	-1-	[Ar.] hasretlik, göreceği gelmek.	
	m.+ı	231/2	
müşteri	-2-	Jüpiter.	
	m. 261/20		
	m. 181/10		
mütefekkir	-1-	[Ar.] tefekkür eden, düşünen	
			nā-bekār -1- [Far.+Ar.] işe yaramaz, yanlış, ahlaksız.
			n. 168/10
			nā-bekārçılık -1- [Far.+Ar.+Tr.] yanlışlık, ahlaksızlık.
			n.+nı 161/12
			nā-bīnā -6- [Far.] gözü görmez, kör.
			n. boldı 207/2, 246/14, 246/16
			n. bolmadı 246/13, 246/15
			n. bolupdur 222/12
			nā-būd -1- [Far.] yok olan.
			n. bolur-sin 151/20

	yoğ u n. bolğay-sin 246/2	naqlı	-8- [Ar.] nakil yolu ile, naklen.
	yoğ u n. bolğay-siz 245/17		n.+dür 156/13, 180/6, 180/13,
nā-çār	-2- [Far.] çaresiz.		191/10, 194/15, 219/13,
	n. bolup 212/14, 213/14		219/20, 228/15
nādān	-1- [Far.] bilmez.	nāle	-12- [Far.] nale, inleme.
	n. irdiṅgizler 247/18		n. 195/18, 197/14
nāfile	-1- [Ar.] lüzumlu değilken		n. kıldıṅg 274/12
	yapılan.		n. kılp 201/14, 244/13
	n.+sidür-min 232/20		n. kılmadıṅg 274/11
nā-gāh	-6- [Far.] vakitsiz, birdenbire.		n. vü feryād 274/8
	n. 155/8, 161/12, 181/9,		n. vü zārī birle 210/1
	191/15, 196/2, 245/10, 259/5		n. vü zārīsiğa 189/18
nağme	-1- [Ar.] name, ezgi.		n.+ğa 187/6, 221/8
	n. 255/1		n.+siğa 197/15
naḥçır	-1- [Far.] av, yaban keçisi.	na^çleyn	-1- [Ar.] bir çift nalın.
	n. birle 269/8		n. 262/9
nā-^çilāc	-2- [Far.+Ar.] ilaçsız, çaresiz.	nām	-1- [Far.] isim, ad.
	n. 240/9		n. 265/13
	n. bolup 182/20	nā-maḥrem	-1- [Far.+Ar.] mahrem
nākiş	-1- [Ar.] noksan olan, eksik.		olmayan.
	n.+dur 265/3		n. 216/3
naqqāş	-1- [Ar.] nakış yapan usta.	nā-ma^çküllik	-1- [Far.+Ar.+Tr.] makul
	n.-ı şun ^ç ferş 183/6		olmayan, akla uygun
naql	-1- [Ar.] badem ve fıstıklı		gelmeyen.
	şeker.		n. 216/16
	n. u nebāt-ı 196/14	namāz	-14- [Far.] namaz.

n. 254/5	n.+si 246/7
n. bile 220/13	n.+sidür 246/7
n. oğup turadurlar 211/9	n.+si imes 246/7
n. oğup 270/15	n.+sini 243/21
n. oğur irdiler 276/18	nā-meşrū -1- [Far.+Ar.+Tr.] yasaya
n.-ı şükkrāne 220/9	aykırı olan.
n.-ı aşr 188/16	n. 214/21
n.-ı cenāze 171/16	nāmūs -5- [Ar.] namus, ırz, iffet.
n.-ı pişin 171/1	ar u n. kıldıng 161/9
n.+nı 273/21	n. kılmadıng 161/10
n.+ğa 270/12, 273/19, 274/2	n.+dur 177/13
n.+larıng 276/18	neng ü n.+dur 217/4
nāme -40- [Far.] mektup.	n.+ğa 204/2
n. 175/9, 175/13, 202/20,	nān -14- [Far.] ekmek
234/9, 242/6, 242/12, 242/16,	n. 173/20, 179/15, 185/11,
244/20, 245/16, 245/18,	228/14, 231/8, 274/3
245/21, 246/6, 246/7, 247/7,	tatlıg n. 233/10
251/16	n. kılp 271/7
n. bitip 175/2	n. pişürpdür-min 225/10
n.-i a mālga 154/17	n.+ı 233/6
n.-i a mālını 242/11	n.+ını 271/4
n.+ni 175/2, 175/7, 175/13,	n.+ıdın 233/9
202/21, 243/21, 244/1, 244/5,	arpa n.+ıdur 233/11
244/21, 245/19, 245/20,	n.+larını 225/10
245/21, 246/6	nā-pāk -1- [Far.] günahkar.
n.+de 175/2, 245/21	n. 271/7

nā-pesend -1- [Far.] beğenilmez.

n. kildi 226/1

na're -16- [Ar.] nara, yüksek sesle
bağırma.

n. 188/17, 243/5, 243/12,
243/13, 243/14, 243/15, 244/6

n. tarta'lmadım 243/17

n. tartıp 176/19

n. tarttılar 176/19

n. urdılar 250/17

n. urdınğız 244/8

n. ursa 243/11

n. urup 223/1

n.+lerini 244/7

n.+lerni 176/20

na're-gerlik -1- [Ar.+F.+Tr.] bağırın,
tallal.

n. kıllurlar 183/6

nā-resīde -2- [Far.] olmamış, ham.

n. 247/18

resīde vü n. 255/5

nā-sezā -1- [Far.] yakışmaz.

n. 261/7

naşib -4- [Ar.] pay, hisse.

n. kıldı 203/10

n. kılpdur 180/7

n. kılmadı 203/9

n. olsa 196/13

naşihat -19- [Ar.] nasihat, öğüt.

ez-rüy-ı n. 248/3

n. birgen 276/5

n. kıll 164/14

n. kıldı 211/14, 265/1

n. kıldılar 265/7, 277/6

n. kılsañğız 237/8

n. kıllur irdiler 276/17

pend ü n. kıllur irdiler 225/1

n. kıllur-min 164/13, 262/12

kañça n.+nı 164/12

n.+nı 183/15

n.+im 237/11

n.+ini 185/15

n.+lar 277/9

n.+lar kıldılar 278/9

n.+lar kıldılar 164/18

nā-ümīd -1- [Far.] ümitsiz.

n. bolup 186/11

nāz -4- [Far.] naz, kendini
beğendirmek için yapılan cilve.

n. u ni' met 210/19

n. u ni' metde 273/2

n. u ni' metleridin 164/17,

	277/10		n. irmiş 222/20
naẓar	-2- [Ar.] bakma, bakış. n.+ımda yoktur 165/15 n.+ıngğa 165/13		n. irdi 154/16, 170/11, 184/1, 194/4, 196/17, 246/14, 249/4 n.+de 151/2
naẓm	-5- [Ar.] nazım, şiir. n. 197/10, 197/19, 198/11, 209/13, 261/16	nebât	-1- [Ar.] bitki. n.-ı kıand 196/14
nâzük	-1- [Far.] nazik. n. 197/1	nebâtât	-1- [Ar., ç.] bitkiler. n.+largınça 183/4
ne	-55- ne; nasıl n. 157/14, 172/1, 186/20, 190/17, 201/12, 206/11, 212/14, 212/15, 216/11, 217/5, 219/3, 219/7, 222/6, 222/9, 222/11, 223/21, 224/8, 224/11, 244/9, 253/7, 265/4, 271/12, 271/16, 274/13 her n. 210/20, 211/11, 217/8, 222/19, 248/21 n. için 153/6, 219/3, 274/12 n. bolğay 197/20 her n. bolsa 189/14 n.+dür 153/5, 163/5, 163/13, 163/14, 178/15, 221/10, 229/1, 254/3, 258/3, 279/11 n.+’yler-siz 193/21	nebîre	-6- [Ar.] torun. n. 250/19, 252/7 n.+si 172/2, 232/20, 244/21 İşhâk Nebiyyu’llâhın n.+si 201/18
		nebiyyu’llâh	-4- [Ar.] Allah’ın peygamberi. ibni İşhâk n. 175/10 Ya’kûb-ı İsrâ’îlu’llâh bin İşhâk n. 245/1 n. 261/21 İşhâk n.+nı nebîresi 201/18
		necâset	-1- [Ar.] pislik, murdarlık. n.+ğa 170/14
		necâset-perest	-1- [Ar.+Far.] pislik düşkünü, pislîği seven. n.+dür 170/14
		necât	-8- [Ar.] kurtuluş.

n. 246/1, 246/4, 279/11	nevā -1- [Far.] ses, seda.
n. birdi 275/1	n.+lar bile 183/5
n. birgümdür 178/4	nevāzlik -1- [Far.+Tr.] okşayan,
n. birür 186/11	okşama.
n. tapmas 213/10	n.+kılıp 255/1
nedāmet -2- [Ar.] pişman olma.	nevbahār -3- [Far.] ilkbahar
n. kıldılar 254/16	ebr-i n. 202/18, 207/5, 208/10
n. kıılır-sizler 278/7	nevbet -3- [Ar.] nöbet, sıra; kez, kere.
nefes -1- [Ar.] soluk	n. 195/13, 267/17
n.+leri 278/16	yitti n. 148/1
nefs -7- [Ar.] nefis, can, ruh.	nevmîd -6- [Far.] ümitsiz.
n. 170/13, 231/1	n. bolğanlar kâfirlerdür 247/10
hevā-yı n.+ge 257/15	n. bolmañg 247/9
n.+imğa 218/20	n. bolup 151/14, 151/19, 243/2,
n.+imni 230/21	273/5
n.+inğni 230/20	nev-nihāl -1- [Far.] taze fidan.
n.+leriñgizğa bolup 190/4	n.+inğiz 196/13
nefs-perest -1- [Ar.+Far.] nefisine uyan,	nev-reste -1- [Far.] yeni meydana
nefsine tapan.	gelmiş.
n.+dür 170/13	n.+si-sindür 209/20
neng -1- [Far.] ayıp, utanma.	nezd -1- [Far.] yan, kat.
n. ü nāmūsdu 217/4	n.+ide 198/18
nesl -1- [Ar.] nesil, soy.	nezr -1- [Ar.] adak, adama.
n.+i 279/7	n. u niyāz ittiler 198/3
nevʿ -1- [Ar.] çeşit, tür.	nezzāre -2- [Ar.] bakma, bakış.
n. 231/20	n.+ğa 188/11

	n. kılp 153/2		n. kılmiz 161/16
niçe	-32- kaç.		n. kılmur-min 191/5
	n. 146/15, 147/16, 160/1,		n. tüş 182/2
	160/2, 172/17, 172/18, 172/20,		n.+din 240/1, 244/8, 274/15
	176/14, 177/6, 178/15, 183/1,		n.+dür 171/11, 206/21, 238/19
	183/16, 190/10, 190/18,	nidā	-11- [Ar.] nida, ses.
	192/11, 193/5, 209/10, 211/8,		n. 154/12, 241/6
	217/21, 221/1, 222/3, 223/5,		n. kildi 154/13, 155/17, 214/21,
	223/13, 224/21, 251/12, 266/6,		253/16, 270/7, 270/15
	266/19, 268/19		n. kilgey 255/16
	bir n. 182/17		n. kıldılar 201/4
	n. künden kiyin 148/7		n. kılp 201/2
	n. vaqtdın 149/15	nidā-ger	-3- [Ar.+Far.] tellal.
niçük	-44- nasıl.		n.+ler 201/5, 201/8, 201/10
	n. 146/14, 157/11, 165/8,	nihāl	-1- [Far.] taze, düzgün fidan.
	165/20, 166/7, 169/20, 174/21,		n.+ini 182/1
	176/4, 183/16, 183/17, 184/11,	nihāyet	-3- [Ar.] nihayet, sonuç.
	195/17, 206/11, 213/20, 217/4,		n. 174/7, 205/15, 213/15
	218/14, 220/18, 232/5, 245/14,	nihāyetsiz	-1- [Ar.+Tr.] sonuçsuz.
	252/17, 254/14, 261/10,		n. 150/8
	261/17, 264/6, 267/6, 268/5,	niķāb	-9- [Ar.] peçe.
	272/5, 273/4, 274/9		n. 235/7, 248/3
	her n. 193/19, 232/15		n. birle 234/12
	n. bolğay 168/16		n. köterdiler 179/20
	n. bolur 146/21		n.+nı 202/8, 218/6, 238/13
	n. ğavğā 188/19		n.+ıngnı 218/6

	n.+larını köterseler 179/19	her n. 232/8
nikāh	-8- [Ar.] nikah.	yaşurğaniñg n. 214/16
	n. 214/2	n. boldı ikin 244/6
	n. birle 214/3, 258/19	n. boldı 244/7
	n. kıldılar 259/2	n. bolğan irdi 267/20
	n. kılganda 259/3	n. bolğay 265/6
	n. kılamak 168/2	hıç n. bolmadı 226/9
	n.+ıda irdi 209/2	n. bolmas 273/3
	n.+larıda irdi 253/19	n. bolur 186/10, 239/14
nime	-110- ne; bir şey.	n. bolur-sin 149/7
	n. 152/5, 152/21, 157/16,	n. günāh kıldım 149/11
	163/6, 166/12, 168/14, 174/10,	n. işler kıldıñgız 247/17
	174/15, 175/14, 176/12,	n. kiltürdüñgiz 162/2
	176/14, 190/1, 195/11, 202/21,	n. keseliñg 238/15
	203/15, 204/5, 204/8, 205/21,	n. kıla'lmas irdi 243/10
	209/11, 213/5, 217/9, 219/19,	n. kılay 242/9, 242/20
	224/18, 229/12, 233/1, 234/20,	n. kılr bolur 186/21
	235/4, 240/13, 240/16, 240/21,	n. kılsañg 177/4
	241/5, 241/8, 241/11, 241/14,	n. üçün 152/7, 186/13, 190/12,
	241/18, 241/21, 242/12,	204/21, 205/7, 208/1, 210/9,
	242/13, 244/9, 247/20, 249/12,	213/19, 214/7, 221/3, 226/6,
	251/3, 253/1, 256/16, 260/5,	229/10, 235/2, 235/18, 238/8,
	260/16, 262/14, 265/17,	241/11, 241/14, 241/17,
	265/18, 266/18, 271/5, 271/9,	244/11, 257/3, 269/4
	272/19, 273/10	n.+dür 228/10, 230/4, 250/12,
	atıñg n. 250/12	258/19, 265/2, 265/17

n. irdi 260/13, 260/14	n.+leriga 251/18
n.+siz 162/1	ni' met -14- [Ar.] nimet.
n.+ge 275/9	n. 260/15
n.+din 166/2	nāz u n. 210/19
nimerse -35- şey, nesne.	n. bolmadı 160/15
n. 165/13, 165/15, 193/21,	n. bolsa 160/10
199/11, 201/3, 222/2, 247/14,	n.+ni 269/14
261/19, 262/16, 277/4	n.+ğa 273/16
her n. 182/4, 262/17, 263/4	nāz u n.+de 273/2
n. yoğdur 209/12	n.+im 260/17
n. yoğtur 201/21	n.+imni 228/1
hīç n. 273/9	n.+ler 206/4, 260/16
on n. 179/10	n.+leri 160/11
n.+dür 254/14	nāz u n.+leridin 164/17, 277/10
n.+ni 150/21, 151/1, 169/3,	ni' metlik -1- [Ar.+Tr.] nimetli, nimetlik.
180/6	n. 160/10
kilğan n.+ni 276/19	nirse -1- nesne, şey.
n.+sini 151/2	n.+ni 165/21
yiberğanı n.+sini 174/20	nīsān -1- [Ar.] Nisan ayı.
her n.+ ³ i 203/1	n. 183/3
n.+ler 193/20, 237/21	nişār -2- [Ar.] özel bir toplulukta
bu n.+lerni 169/7	saçılan para vs. şeyler.
n.+lerni 238/2, 238/4	n. kıldılar 253/14
çıķğan n.+lerni 237/21	n. kıldım 259/21
n.+lerge 238/2	nişān -1- [Far.] nişan, iz, belirti.
kilğan n.+leri 247/12	n. 147/21

nişâne	-4- [Far.] nişan. n. boldum 217/21 n. bolğay 157/20 n. bolğunçalik 218/13 n.+si 184/14	n.+ıdın 181/7 tabağ-ı n.+larıda 253/13
niyâz	-1- [Ar.] yalvarma. nezr u n. ittiler 198/3	nuşret -5- [Ar.] yardım, başarı, üstünlük. n. 176/1 n. birdim 269/16 n. birgül 164/11, 270/7, 270/14
niyyet	-1- [Ar.] niyet. n. kılp 156/6	nübüvvet -2- [Ar.] peygamberlik. n. 260/15
nohta	-2- yular, dizgin. n.+sını 206/15 tiveni n.+sını 207/10	n.+ni 254/15 nühüft -1- [Far.] gizli, saklı. sırr-ı n.+ni 207/8
nür	-18- [Ar.] nur; Hz. Muhammed'i temsilen kullanılan söz. n. 254/13 ol n. 146/15 n.-ı bā-sürūr 146/6, 146/8, 146/12, 147/18 n.-ı münevver 181/6 n.+nı 146/13 n.+da 188/6 n.+dın 146/15, 255/13 n.+ı 189/10 aynı n.+ı 179/19 künni n.+ı 179/20	nühüfte -1- [Far.] gizli, saklı. n.+ni 207/9 O o -1- o. o. yan 149/1 obdān -1- besili, semiz* o. 198/13 oğlak -5- oğlak; oğlak burcu. o.+nı 200/12, 241/1 o.+nı 158/18, 158/19, 158/20, 188/14 oğlan -38- çocuk, evlat, erkek evlat. o. 243/16

o.+ğa 148/16, 166/12	o. iken-sizler 239/12
o.+lar 169/5	o. imes irdiler 240/1
o.+larım 183/14, 190/3	o.+ğa 173/4
o.+larımğa 245/15	o.+m boldı 240/9
o.+larıñgı 175/5	oğrılık -2- hırsızlık.
o.+ları 174/11, 175/7, 175/17,	o. 239/20
176/14, 185/4, 190/5 191/1,	o.+leri 239/19
194/10, 208/18, 223/2, 234/5,	oğ(u)l -149- çocuk, evlat.
236/16, 237/1, 237/8, 237/13,	o.(oğul) 151/8, 151/18, 166/4,
247/8, 247/10, 256/13	166/7, 172/15, 172/16, 172/17,
Ya'kūb 'aleyhi's-selāmı	176/10, 178/19, 179/7, 180/15,
o.+ları 252/2	193/12, 204/20, 208/15,
o.+ları birle 254/3	233/21, 247/14, 260/2, 261/18,
o.+larını 147/19, 171/20,	262/6, 263/3, 270/6, 270/7,
190/16	272/15
Ya'kūb 'aleyhi's-selāmı	bir o.(oğul) 157/8
o.+larını 256/15	hıç o.(oğul) 157/5
o.+larığa 190/21, 208/17,	o. toğmadım(oğul) 166/8
244/18, 247/8	o. toğdılar(oğul) 147/16
o.+ları-miz 234/19	o. toğdı(oğul) 266/14
oğrı -17- hırsız.	o. bolar idi(oğul) 263/9
o. 191/18, 192/2, 193/18,	o. boldı(oğul) 170/18
194/13, 197/7, 235/19, 240/2,	o. bolğay(oğul) 263/10
240/10, 245/13, 245/14, 266/15	o. dik(oğul) 253/15
o.+durlar 235/20	o.+dur(oğuldur) 198/19
o. irdi 239/20	o.+nı(oğulnı) 166/5, 172/15,

178/11, 198/18, 206/3, 208/16,
211/6, 231/21

o.+nı(oğulnı) anası 172/14

o.+nı(oğulnı) mihr ü
maḥabbetleri 150/14

o.+ğa(oğulğa) 153/11, 176/10,
180/16, 204/19, 266/12

o.+dın(oğuldın) 152/7, 170/19,
228/14

o.+um 151/21, 152/4, 152/5,
159/6, 172/3, 181/3, 198/14,
199/1, 201/15, 208/14, 215/8,
216/7, 244/6, 244/9, 250/3,
268/4

şol o.+um 151/4

o.+um yoktur 168/4

o.+umnı 245/13

o.+umnı 190/12, 244/20,
249/13

digen o.+umnı 245/10

o.+umnı atı 250/12

o.+umğa 159/2

o.+uñg 153/14, 174/14

digen o.+uñg 250/14

sini o.+uñg 250/11

o.+uñg bile 189/21

o.+uñgnı 151/16, 250/5,
250/12, 254/14

o.+uñgdın 157/12, 254/15

o.+ı 150/15, 163/3, 166/5,
173/14, 175/10, 181/21, 185/7,

191/9, 201/18, 232/20, 244/21,
249/10, 249/18, 250/4, 250/10,

256/17, 267/9, 267/12

olanı bir o.+ı 249/4

yitti o.+ı 269/13

o.+ı birle 266/20

o.+ıdur-min 172/2

o.+ı-min 159/21

o.+ı irdi 276/9

o.+ı-siz mü 201/15

o.+ını 151/17, 207/1, 250/5,
250/14, 250/15, 266/21

o.+ığa 249/12

o.+uñgız 208/8, 246/5

o.+uñgıznı 191/4, 207/6

o.+ıları 235/5

o.+ılarını 149/2

o.+ları(oğulları) 170/19,

172/18, 175/1, 176/4, 188/8,

235/5, 240/12, 242/2, 243/13

o.+ları(oğulları) birle 253/20

o.+ları(oğulları) irdiler 179/9	o.-rlar 205/1
o.+ları(oğulları) için 246/16	o.-ydu 158/21
o.+larığa(oğullarığa) 176/3, 240/11, 243/11	o.-r irdi 275/12
o.+larımı(oğullarımı) 149/15, 173/21, 175/7, 182/8, 242/2	o.-r idi 196/13
o.+ları-miz(oğullarımız) 174/8	o.-r irdiler 157/19
oğullık -1- oğulluk, evlatlık.	oğşat- -1- benzetmek.
o.+ğa 174/18	o.-ıp161/17
oğurla- -2- hırsızlık yapmak.	oğ -9- ok.
o.-p 193/12, 242/9	o. 182/10
oğurluk -6- hırsızlık.	o. dik 201/17, 245/5
o. 245/13	o. atsa 241/12
o. bolmas 236/1	o.+ın 245/17, 246/2, 246/5
o. kılmak 239/13	o.+ığa 218/13
o. kılmaz irdi 244/6	melâmet o.+ığa 217/21
o. kılmaz irdiler 276/13	oğuşa- -25- okumak.
o. kılmaz için 266/16	o.-dı 209/13
oğla- -2- uyumak.	o.-dılar 197/19, 226/18, 259/3
o.-dı 263/6	o.-r 265/1
o.-ğandın 173/9	o.-ğıl 226/14
oğşa- -16- benzetmek.	o.-sun 155/13, 179/4
o.-r-sin 267/19, 273/5	o.-sa 188/4, 204/15
o.-r 221/2, 236/10, 236/12, 238/16	o.-p 171/16, 175/7, 175/13, 188/5, 196/5, 255/1, 270/8
o.-r-siz 248/5	namâz o.-p 270/15

	namāz o.-p turadurlar 211/9	163/4, 163/18, 165/5, 165/11,
	o.-r irdiler 209/3	166/5, 166/11, 166/21, 167/20,
	namāz o.-r irdiler 276/18	168/2, 168/15, 168/20, 168/21,
	sini o.-ğanıñgı 209/5	169/9, 169/10, 169/12, 169/13,
	o.-madılar 273/21	170/5, 170/11, 171/18, 172/19,
	o.-mağnı şevābı 179/5	173/6, 173/16, 173/17, 174/1,
	o.-mağdın 179/6	174/3, 174/4, 174/9, 174/15,
oқul-	-1- okunmak.	175/3, 175/5, 176/6, 177/16,
	o.-ğan hūṭbeni 259/3	178/4, 178/5, 178/9, 178/15,
oқut-	-3- okutmak.	180/15, 180/16, 180/18, 181/6,
	o.-ğaylar 242/11	181/7, 181/9, 182/9, 182/19,
	o.-up 266/18	184/1, 184/2, 185/14, 185/16,
	o.-adurğan 270/8	186/5, 186/7, 186/8, 186/9,
ol	-614- o, onlar.	186/12, 186/16, 187/18, 188/6,
	o. 146/8, 146/12, 146/13,	188/7, 188/9, 188/10, 188/12,
	146/15, 147/14, 147/15,	188/13, 189/2, 189/3, 189/13,
	147/16, 148/1, 148/2, 148/5,	189/16, 189/19, 190/10,
	148/6, 148/13, 149/16, 152/2,	191/19, 192/10, 192/12,
	152/3, 152/20, 153/10, 153/11,	192/13, 194/4, 194/5, 194/10,
	153/14, 153/19, 154/3, 154/7,	194/13, 194/18, 196/19, 197/4,
	154/8, 155/6, 155/8, 155/20,	197/7, 197/14, 197/18, 197/20,
	156/17, 157/10, 158/15,	198/3, 198/6, 198/9, 198/12,
	159/20, 159/21, 160/5, 160/7,	198/16, 198/21, 199/1, 199/3,
	160/11, 160/14, 160/18,	199/5, 199/12, 200/6, 200/13,
	160/19, 160/20, 161/2, 161/4,	201/1, 201/16, 201/20, 202/4,
	161/5, 161/12, 161/18, 162/14,	203/10, 203/11, 203/17,

204/19, 205/1, 206/16, 206/20,
207/3, 207/16, 207/19, 207/20,
208/12, 208/16, 208/18,
208/20, 209/18, 210/17, 211/1,
212/13, 213/4, 214/5, 214/12,
214/13, 214/17, 214/18,
214/19, 215/6, 215/11, 215/16,
216/12, 216/13, 216/16,
216/17, 217/10, 217/15, 218/1,
219/3, 219/7, 219/14, 220/14,
221/20, 221/21, 222/3, 222/8,
222/9, 222/11, 222/15, 222/16,
222/18, 222/20, 223/2, 223/4,
223/5, 223/16, 223/17, 226/9,
227/4, 227/6, 227/7, 227/8,
227/13, 227/17, 228/2, 228/4,
228/5, 228/12, 228/13, 229/4,
229/13, 229/14, 229/16,
229/19, 230/7, 230/14, 231/17,
232/9, 232/14, 232/16, 232/17,
233/4, 233/5, 233/11, 234/1,
234/14, 235/5, 235/8, 235/17,
235/18, 236/10, 236/19, 237/2,
237/6, 237/9, 237/17, 237/19,
237/20, 238/10, 240/2, 240/4,
240/12, 240/17, 241/6, 241/10,
241/13, 241/16, 241/19, 242/1,
242/12, 242/13, 243/5, 245/10,
246/1, 246/11, 246/14, 246/16,
246/18, 246/21, 247/16,
247/18, 248/2, 248/6, 248/7,
248/14, 248/17, 249/4, 253/18,
253/21, 254/2, 254/4, 254/5,
254/6, 254/7, 254/13, 254/19,
254/20, 255/13, 255/16,
255/21, 256/1, 256/2, 256/12,
256/15, 256/16, 257/5, 257/11,
257/12, 257/14, 257/19, 258/1,
258/10, 258/11, 258/12,
258/13, 258/18, 258/21, 259/7,
259/14, 259/15, 260/6, 261/5,
261/8, 261/9, 262/5, 262/6,
262/15, 263/3, 263/5, 263/6,
263/7, 263/9, 263/10, 264/2,
264/5, 264/6, 264/7, 264/8,
264/12, 264/13, 264/15,
264/17, 264/18, 264/18,
264/19, 264/20, 265/1, 265/10,
265/11, 265/12, 265/13,
265/14, 266/8, 266/15, 266/18,
267/1, 267/3, 267/5, 267/8,
267/13, 268/3, 268/4, 268/5,

268/11, 268/13, 268/15,
268/18, 268/20, 268/21, 269/2,
269/4, 269/5, 269/12, 269/13,
270/9, 270/11, 270/17, 271/13,
271/14, 271/21, 272/14,
272/20, 273/7, 273/11, 273/20,
273/21, 274/3, 274/7, 274/8,
274/21, 275/13, 275/19, 276/4,
276/12, 277/19, 277/20,
278/19, 278/21, 279/3, 279/5
o. başlık 156/21
o. eşnâda 159/8, 275/8
o. halkını 161/13
o. hem 239/20
o. kadar 177/15
o. kanı 258/13
o. kim 152/11, 156/12, 259/4,
259/5
o. kün 156/1, 198/19
o. nūr 146/15
o. öyge 212/9
o. peygamber bolmasa irdi
157/15
o. şüretlerini 212/13
o. süfrede 154/1
o. tábütünü 154/2

o. vaktde 161/20, 204/12,
218/1, 246/8
o. zamân 153/20, 156/18
o.+dur 152/10, 154/16, 161/2,
165/21, 189/10, 228/12,
228/13, 234/11, 237/9, 237/11,
260/15, 261/6
o. irdi 214/2, 229/11, 240/10,
243/9, 247/21, 256/17, 276/13
alar 162/9, 162/19, 165/21,
246/1
alarını 154/15, 161/14, 163/9,
167/11, 168/12, 176/12,
230/16, 261/11, 277/2
alarğa 166/17, 236/7, 238/10,
239/4, 244/12, 246/1
anı 146/20
anı bile 154/5
anı bir oğlu 249/4
anı eşerini 221/20
anı ğamını yip 165/9
anı haqqını 213/9
anı hatunı 217/17
anı kızlığını 203/11
anı ögesige 247/18
anı peygamberi 268/13

anı üçünirdi 230/16	239/19, 242/3, 242/11, 246/4,
anı yiberğanı peygamberidür-	272/19
min 163/15	olar birle 195/6, 265/20
anı yüziğa 199/20	olarını 160/6, 191/16, 218/1,
anı 153/16, 154/2, 161/6,	230/14, 234/10, 236/5, 239/4,
161/12, 188/15, 238/16,	244/18, 256/5, 260/6, 279/3
245/11, 257/10, 257/18,	olarını arasında 166/16
264/11, 275/7, 275/9	olarını evlâdlarıdur 256/14
añğa 147/21, 149/15, 158/9,	olarını qolıda 148/14
161/18, 182/5, 182/6, 186/1,	olarını 203/1, 234/13
190/17, 193/10, 202/6, 205/19,	olarğa 148/14, 155/13, 156/10,
211/13, 213/9, 213/18, 214/9,	165/18, 169/11, 176/1, 234/12,
219/7, 223/1, 228/3, 230/6,	234/15, 242/3, 248/1, 256/12,
231/5, 232/13, 233/1, 237/8,	261/7, 261/8
242/15, 249/9, 249/13, 255/10,	olardın 234/16, 261/7
257/11, 259/14, 261/10,	oldur 264/7
263/11, 263/18, 264/1, 264/12,	ol- -1- olmak.
265/20, 266/21, 267/10, 269/6,	naşib o.-sa 196/13
270/3, 271/6, 273/8, 277/5	oltur- -52- oturmak.
andın 149/14	o.-adurlar 222/10
olar 148/11, 160/8, 160/20,	o.-ur 193/3
166/1, 168/14, 187/9, 195/6,	o.-urlar 207/3
201/13, 202/21, 207/14,	o.-updur-min 229/8, 245/6
217/13, 224/6, 234/10, 234/18,	o.-updur 181/5, 222/14,
234/21, 235/12, 235/14,	234/17, 252/17
235/21, 236/4, 238/8, 239/14,	o.-updurlar 227/18

yaqın o.-duŋ 263/14
o.-dı 203/3, 238/7, 263/13,
263/21
barıp o.-dı 212/9
o.-dılar 162/21, 184/20, 218/18
o.-ay 243/5
o.-ğıl 213/7
o.-uŋ 211/5
o.-up 182/7, 218/8, 226/21,
235/8, 250/7, 273/21
çıkıp o.-up 275/7
o.-ğan 250/8
o.-ğan bigleriğa 235/15
o.-ğan sarāylarını 200/9
o.-ğan vaqtda 218/15
o.-ur irdim 227/2
o.-ur irdiŋ 263/14
o.-up irdi 249/21
o.-ur irdi 174/2, 226/12, 250/7
o.-up irdi 176/11, 264/4, 266/2
o.-up irdük 186/14
o.-ur irdiler 154/4, 222/5, 235/8
o.-ur irdiler 215/20
o.-up irdiler 146/16, 188/16,
206/16, 270/8
o.-up imiş-min 181/4

olturguz- -13- oturtmak.

o.-dı 174/7, 200/5, 200/21,
202/4, 262/11, 264/3
o.-dılar 187/16
o.-up 199/19, 203/3, 231/19,
238/12
o.-up irdi 199/16
o.-up irdiler 248/7
-51- on(10)
o. 156/8, 160/2, 165/6, 166/18,
167/2, 167/6, 168/21, 173/21,
174/6, 174/16, 174/17, 176/10,
177/7, 177/9, 177/11, 180/7,
180/8, 180/10, 180/11, 181/11,
181/13, 184/4, 184/5, 190/19,
194/11, 211/5, 233/16, 234/5,
252/18, 254/14, 254/15,
256/10, 256/12, 279/16
biriğa o. 151/3
o. hişşe 151/7, 151/8, 180/12
o. kişi 176/4
o. kündin kiyin 157/10
o. nimerse 179/10
o. örüm saçları 273/18
o. pāre 254/13
o. tayaq urğıl 221/8

o. yıl 177/7	o.+inçi kışsa 276/3
o.+dın bir 148/16	on sekiz buçuk -4- on sekiz buçuk.
o.+ığa yüz 151/3	o. 194/1, 194/5, 205/11, 241/2
on altınçı -1- on altıncı.	on dört -1- on dört.
o. 178/9	o. 254/6
on bir -6- on bir.	on üçünçü -1- on üçüncü.
o. 181/9, 187/10, 235/12, 253/20, 256/10	o. 157/2
o. yulduz birle 254/1	on yitti -1- on yedi.
on birinçi -2- on birinci.	o. 190/20
o. 165/7, 179/9	on yittinçi -1- on yedinci.
on biş -1- on beş.	o. 261/13
o. 165/11	onğ -3- sağ; doğru; gerçek.
on bişinçi -1- on beşinci.	o. 208/1, 235/8, 255/12, 265/9
o. 171/17	onğaça -1- o vakit.
on ikki -11- on iki.	o. 164/14
o. 172/17, 178/11, 179/7, 187/18, 204/20, 228/16, 229/8, 229/21, 231/20, 275/2	onça -1- öylece.
Mâlik Zağarnı o. 204/18	o. 183/21
on ikkinçi -1- on ikinci.	onunçı -3- onuncu.
o. kışsa 146/1	o. 179/12, 194/11
on minğ -4- on bin.	o. cevâb 179/5
o. 174/17, 252/18, 253/4, 256/9	orda -8- yuva, ocak, yerleşim yeri.
on sekkiz -4- on sekiz.	o.+ğa 258/3
o. 194/12, 195/1, 260/2	o.+sını 230/2, 255/20
	o.+sığa 231/19, 264/16
	o.+larını 235/10, 237/15
	o.+larığa 258/5

or(u)n	-24- yer, makam.		o.+nı 210/12, 211/16
	o.(orun) 226/10, 232/11		o.+ka 153/6
	o.(orun) birdi 232/2		o.+ke 153/6
	o.+ı 191/5		o.+dın 163/7, 163/10
	Beytü'l-Ma' mürnı o.+ı 147/15		o.+uñgda 209/13
	o.+ıda 154/6, 155/10, 229/14		Nemrüdni o.+ı 148/13
	gūşt o.+ıda 218/17		o.+mı 152/14
	o.+ığa 154/9, 173/14, 186/4,		Nemrüdni o.+ığa 245/2
	218/7, 249/21, 271/15, 274/7		o.+ığa 197/20
	o.+ıdın 215/14, 241/13,		o.+ıda 201/16
	267/12, 268/6, 275/4		o.+ıdın 212/21
	o.+ıların 236/4	ot (2)	-2- ot.
	o.+ların(orunların) 215/2,		o. 190/14, 263/10
	271/12	otkuz	-2- oturtmak.
orta	-5- orta.		o.-dılar 247/12
	o. tişi 215/18		o.-up 154/19
	o.+sı 179/2	otlav	-1- otlak.
	o.+sıda 230/2		o. 148/15
	o.+sığa 173/17, 187/11	otun	-6- odun.
ot (1)	-26- ateş.		o.+ğa 181/15
	o. 153/7, 178/5, 218/6, 242/8,		o.+ı 181/16
	263/7, 268/3, 269/17, 269/20,		o.+mı 181/16
	279/1		o.+ları 181/16, 181/18
	o. çağıldı 197/7		o.+larını 181/17
	o. çıkıp 258/11	otuz	-1- otuz.
	o.-ı firâkları 189/6		o. 208/14

oy-	-1- oymak.	Ö	
	o.-dılar 169/2	öç	-1- öç, intikam.
oygak	-1- uyanık.		ö.+ni 267/13
	o. 226/21	öç-	-3- sönmek; siniri yatışmak.
oygan-	-16- uyanmak.		ö.-ti 174/13
	o.-dım 227/9		ö.-üp 173/10
	o.-dı 225/4, 233/8, 263/8		ö.-mesün 199/12
	salıp o.-dı 192/8	öçür-	-1- söndürmek.
	o.-dılar 181/4, 181/13, 184/1,		ö.-di 173/10
	184/6, 227/15	öge	-8- küçük erkek kardeş.
	o.-ıp 167/13, 173/4, 202/17,		ö.+m 248/5, 248/8
	246/10		ö.+sige 247/21
	o.-dı irse 227/20		anı ö.+sige 247/18
	o.-madı 169/5		ö.+miz 235/16
oygat-	-1- uyandırmak.		ö.+ngiz 235/18
	o.-mağan 169/7		ö.+ngizni 236/20
oynaşlık	-1- hafiflik, hafif meşreplik.		ö.+ngizge 238/10
	o. için 259/4	ögür-	-6- çevirmek, döndürmek.
oynat-	-2- oynatmak, kımıldatmak.		ö.-diler 195/9
	o.-ur-miz 183/17		ö.-düm 265/8
	o.-ıp 180/19		ö.-üp 208/4, 212/12, 265/2
oyun	-1- oyun.		ö.-üp irdiler 213/13
	o.+ğa 183/20	öl-	-22- ölmek.
oz-	-1- geçmek, gitmek, ilerlemek.		o.-erler 156/6, 156/8, 156/10
	o.-mağda irdi 214/1		ö.-megendür 270/5
			ö.-di 172/16, 173/13 176/20,

270/4, 277/17	ö.-se 219/4, 265/8
ö.-diler 261/18	ö.-sağ 182/15
ö.-sem 187/7, 261/2	ö.-geli 151/12, 151/15, 152/1,
ö.-se 214/2, 216/10	186/1, 186/18
ö.-üp 196/11, 249/21, 270/9,	ö.-üp 175/5
272/5	ö.-mey 187/2
ö.-gendin soñg 224/3	ö.-gen bile 187/2
ö.-ğan irdi 240/2	ö.-genni 267/21
ö.-ğan bolsa 191/14	ö. irdük 277/1
ö.-meğan bolsa 191/14	ö.-ür irdiler 201/13
ölçek -3- ölçek.	ö.-medi 170/11
ö. birle 233/12	ö.-meğay-min(öltür-) 267/13
ö.+te 276/14	ö.-mese 186/21
öl(d/t)ür- -45- öldürmek.	ö.-mağ 177/12
ö.-ür-min 159/11	ö.-mek 186/20, 224/19
ö.-ür-sin 263/18	ö.-mağğa 185/16, 186/1, 186/3
ö.-ürler 186/10	ö.-mağğa 170/11
ö.-üp bolur 186/20	ölüg -6- ölü.
ö.-üpdür mü 151/13, 151/17	ö. 169/16, 183/8, 208/4, 236/1
ö.-di 176/18, 228/2, 256/6,	ö.+lerni 169/18, 270/10
270/3, 270/10	ölüm -7- ölüm.
ö.-di(öltür-) 163/2, 235/19	ö. 171/3, 260/12, 260/13,
ö.-diler 226/10, 267/9	260/14, 260/16
ö.-ğıl 170/1, 260/18	ö. haberidür 171/6
ö.-elük 191/14	ö.+din 186/4
ö.-ünğler 182/15, 267/9	‘ömr -23- [Ar.] ömür.

‘ö. 158/11, 171/15, 271/5	öp-	-2- öpmek.
‘ö. alan ‘ömrüm 271/12		ö.-ti 254/17
‘ö. kördi 256/19, 260/2		ö.-sem 196/14
‘ö. kördiler 170/21, 171/15, 256/21	öpkele-	-1- öfkelenmek. ö.-di 265/1
‘ö. ötkerdiler 169/16, 173/1, 276/1	öpüş-	-1- öpüşmek. ö.-üp 212/7
‘ö. ötkerdim 265/6	ör-	-2- örmek. ö.-diler 155/5
‘ö.+üm 259/8, 271/11, 273/3		dīvār ö.-ür irdiler 154/20
alan ‘ö.+üm 265/6	ördek	-2- ördek. ö. 170/1, 170/13
‘ö.+ümde 233/10, 263/15		
üç künlük ‘ö.+üniz 261/1	örge-	-2- örenmek. ö.-diler 161/12, 161/19
‘ö.+leri 260/3		
‘ö.+leria alan ileria 163/11	örget-	-6- öretmek. ö.-ti 260/4
ö		ö.-tiler 187/21, 226/15, 268/14
-2- ön, karşı taraf. ö.+de 180/2 ö.+ümde 227/20		ö.-se 209/5
ön-	-3- ıkmak, yükselmek, yaymak. ö.-er 232/13 ö.-gen giyāhlarnı arasıda 246/18 ö.-maay 229/4	ö.-ey 222/1
	örle-	-2- yükselmek, ıkmak, belirmek. ö.-di 181/1 ö.-medi 180/21
öndür-	-2- büyötmek, düzene koymak. ö.-di 180/14, 220/10	örte- -2- tutumak, yakmak. ö.-r 209/4 ö.-p 197/20

örten-	-1- alevlenmek, kavrulmak, yanmak. ö.-ip 223/14		ö.-küçilerni 273/10 ö.-küçilerğa 250/7 ö.-er irdi 182/10
örtet-	-1- alevlenlendirmek, tutuşturmak. ö.-ken 201/16		ö.-ken irdi 167/5, 234/11 ö.-mes irdi 209/9 ö.-medi 152/19
örüm	-2- örülmüş, örülmüş saç. ö. 180/2 on ö. saçları 273/18		ö.-mes 268/18 uçup ö.-mes 156/12 ö.-mese 152/19
öt-	-39- geçmek, geçerli olmak. ö.-düm 159/16 ö.-ti 148/19, 165/8, 186/14, 216/16, 223/5, 271/11, 273/3 ö.-tiler 160/1 ö.-se 265/6, 271/12 ö.-üp 192/12, 207/12, 222/5, 237/2, 249/7, 268/16, 268/20 ö.-ken 177/14, 234/10, 258/6, 267/12 ö.-ken üçün 234/11 ö.-ken vâkı‘ alardın 254/8 ö.-ken vâkı‘ alarnı 254/9 ö.-ken ‘ömlerineĝğa 163/10 ö.-kende 180/1 ö.-kendin soĝğ 177/5 günâhını ö.-kin 198/7	ötker-	-8- geçirmek, geçirtmek, delmek. ömr ö.-dim 265/6 ö.-diler 251/9 ‘ömr ö.-diler 169/16, 173/1, 276/1 ö.-ğanıĝız sebebidin 165/10 ö.-ür irdiler 220/13, 271/6
		ötkür	-1- keskin. ö. kılp 152/18
		öy	-81- ev. ö. 155/19, 156/16, 207/2, 212/5, 233/20, 268/20, 270/10 bir ö. 154/6 bir uluĝ ö. 156/14 ö.+ni 154/8, 154/12, 155/20, 156/17, 161/11, 215/13, 270/8,

270/9

bu ö.+ni 154/16

yitti ö.+ni 212/10

ö.+ni Beytü'l-Ma' mûre 154/7

ö.+ğa 156/17, 168/11, 207/3

ö.+ge 216/2, 218/7, 230/6,

263/19, 271/9

ol ö.+ge 212/9

ö.+de 149/16, 152/7, 182/7,

207/3, 207/21, 211/7, 235/13

ö.+de yok 149/6

ö.+deki 236/3, 236/8, 236/19

ö.+din 149/17, 156/16

ö.+ümni 156/18

mini ö.+ümni 268/17

ö.+ümge 165/8

şol ö.+ümdin 156/15

ö.+üñğğa 275/17

ö.+i 192/6

Ka' be ö.+i 154/11

‘Arablarnı bir ö.+i 156/16

ö.+ini 212/5, 215/1

ö.+iğa 161/7, 205/20, 206/14,

221/7, 226/13

ö.+ige 159/13, 204/1, 273/17

Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı ö.+ige

200/5

ö.+ide 202/16

ö.+üñğizğa 165/10

İsmā‘īl ‘aleyhi’s-selāmı

ö.+lerini 149/4

ö.+lerni 157/11, 278/16

ö.+lerimdin 213/6

ö.+leriñğğa 161/2, 167/16

ö.+leriñğizge 271/8

ö.+leriğa 160/13, 167/11,

167/15, 168/8, 195/4, 273/6,

275/18, 277/15

ö.+leriğe 165/12

Ya‘kūb ‘aleyhi’s-selāmı

ö.+leride 180/14

öylen- -1- evlenmek.

ö.-ür yarağım 172/5

öyl(i/ü)k-2- evli, evi olan kimse.

üç miñğ biş yüz ö. 148/18

ö.(öylük) boldı 172/18

öz -154- kendi.

ö. 153/13, 160/12, 161/3,

167/21, 170/7, 175/19, 180/5,

183/16, 190/4, 196/17, 216/9,

217/4, 217/19, 218/4, 218/20,

227/15, 228/18, 230/13,

230/20, 232/2, 236/10, 239/3,
242/11, 242/17, 243/6, 248/7,
261/18, 268/6, 268/8, 276/19,
276/20, 277/13
ö. keremi birle 231/12
hâl-i ö. 192/21
Yūsufnı ö. 252/21
ö.+üm 219/19, 228/16, 243/4,
251/16
ö.+üm için 231/4
ö.+ümni 230/12, 247/6
ö.+ümğa 173/7, 204/6
ö.+ümdindür 197/12
ö.+ünġ 162/14, 168/13, 169/4,
189/19, 211/19, 269/1
ö.+ünġ kılp 216/20
ö.+inġ 274/14
ö.+ünġni 192/18, 192/20,
199/1, 211/19, 232/16
ö.+ünġlerdin 184/17
ö.+i 155/10, 156/14, 161/6,
175/9, 175/16, 203/20, 205/1,
205/2, 205/21, 209/7, 222/14,
229/13, 256/18, 262/5, 267/4,
267/11, 268/8, 269/19, 270/1,
270/2, 270/9, 270/11, 271/18

ö.+ini 161/14, 161/18, 165/1,
170/14, 203/17, 209/6, 217/20,
218/12, 218/19, 221/6, 221/11,
247/4, 249/12, 250/13, 259/11,
261/8, 263/13
ö.+iġa 159/21, 175/19, 203/8,
212/8, 224/10, 238/14, 242/11,
259/15, 270/14
ö.+ige 224/8
ö.+idin 238/8
ö.+inġiz kılp 175/19
ö.+ler 173/3
ö.+lerinġga 182/17
ö.+lerinġizni 252/12
ö.+lerinġizġa 256/13
ö.+lerimizge 160/16
ö.+leri 147/8, 147/19, 165/18,
167/13, 169/5, 184/20, 233/16,
235/3, 254/20, 261/17, 269/10,
269/11, 276/17
ö.+lerini 192/18, 196/4, 199/4,
207/7, 210/1, 218/11, 222/8,
230/19, 233/21, 239/21,
260/15, 278/21
ö.+leriġa 173/8, 205/3, 205/4,
219/12, 236/5

	ö.+lerige 252/8		‘ö. ayttılar 248/11
	ö.+leridin 161/3, 252/9		‘ö. tiledi 263/19
özge	-46- başka, diğer.		‘ö. tilediler 252/2, 252/3
	ö. 166/21, 170/10, 174/8,		‘ö.+in 263/19
	178/17, 178/19, 179/1, 179/5,		‘ö.+ler 159/17, 201/19, 218/19,
	181/20, 182/9, 184/5, 195/10,		225/8, 267/5, 268/7
	198/15, 203/7, 209/7, 209/12,		‘ö.+ler kılıp 172/11, 228/6
	210/6, 212/18, 253/9, 259/8,	özüg	-1- can, öz.
	263/16, 265/2, 266/4, 266/5,		ö.+lerini 199/14
	266/19, 268/18, 268/19, 269/9,		
	279/14		P
	ö. kılğalı 267/21	pā	-7- [Far.] ayak.
	ö.+ni 278/4		ser ü p. 202/11, 248/18
	ö.+ğa 254/5		ser ü p.+lar 172/11, 200/19,
	ö.+ge 216/20		206/4, 225/7
	ö.+çe 224/14		ser ü p.+larını 252/9
	ö.+si 269/12	pādişāh	-106- [Far.] padişah,
	ö.+sini 270/21		hükümdar.
	ö.+ler 205/1, 237/15		p. 156/17, 163/4, 163/13,
	ö.+leri 236/10, 236/12		163/14, 163/16, 163/17,
	ö.+lerni 178/7, 178/8, 181/15,		163/19, 174/4, 174/18, 202/8,
	195/17		203/12, 203/20, 224/18,
	ö.+lerge 205/2, 260/15, 263/16		227/21, 228/10, 228/21,
			229/11, 229/18, 230/12, 263/17
‘özr	-15- [Ar.] özür.		P. 160/17, 174/8, 174/9,
	‘ö. 267/8		174/14, 174/16, 202/1, 202/9,
	‘ö. aytsun 198/5		

203/21, 224/15, 225/15, 228/5,
232/21
her kimni p. 231/17
vezîr-i p. 204/1
p.-ı dil-nüvâzımız-siz 255/5
p.-ı Mısr 237/16, 245/16
p.-ı Mısrğa 244/21
p.-ı Mısrnı 242/1, 243/21
p.-ı ‘âlem 230/2, 230/11,
242/5, 255/4
p.-ı ‘âlem-penâh 224/14,
228/2, 242/18, 248/4
p. barıp 173/16
p. boldum 254/9
p. bolğay 263/10
p. bolup 173/14
p. bolur-sin 222/1
p. kıılır 257/14
p. kıılır-min 187/20
p.+irdi 202/10
p.+nı 160/7, 178/7, 224/6,
226/8, 227/21, 228/19, 230/1,
230/15, 231/19, 232/1, 242/8,
257/15, 266/20
p.+nı ħazînesiğâ 233/13
p.+nıñ 239/12

p.+ğa 160/17, 162/19, 163/2,
163/8, 174/5, 174/6, 175/13,
224/14, 225/11, 225/20,
225/21, 228/6, 228/16, 228/20,
229/9, 229/12, 231/10, 264/14
p.+ke 240/18
p.+dın 191/7
p.+ı 175/3, 223/20, 223/21
Yemenni p.+ı 156/13
p.+ını 265/12
p.+ığa 164/17, 173/16
p.+lar 203/1
ķanķa p.+lar 158/14
tâc-dâr-ı p.+lar 159/3
p.+larğa 177/12
p.+larını 175/3
p.+larını 160/7

pādişāhāne -4- [Far.] padişaha yakışır.

p. 200/9, 231/6, 231/18, 248/18

pādişāhlik -10- [Far.+Tr.] padişahlık.

p. 179/12, 236/11, 248/16

p. birgen 260/10

p. kıılğan üçün 257/4

p.+ni 234/2, 247/3

p.+ge 232/10, 247/7

pādşā -8- [Far.] padişah.

p. irdi 217/18	p. bile 156/8
p.+ğa 200/14	p.+leri 216/21
p.+dın 204/1	pāk-dāmenlġ -1- [Far.+Tr.] eteği temiz
p.+sı 190/19, 200/12, 202/21, 236/17	olmak.
p.+sığa 244/20	pārsā vü p.+ıngnı 263/21
pādşāh -1- [Far.] padişah.	parça -6- [Far.] parça, ufak, küçük
p.+ıge 224/3	şey.
pādşālik -1- [Far.+Tr.] padişahlık.	p. 174/1, 174/2, 198/16, 200/1, 278/18
p.+ğa 202/5	bir p. 154/11
pādşā-zāde -1- [Far.] padişahın oğlu.	pāre -16- [Far.] parça.
p. irdi 217/17	p. 163/1, 224/5, 252/17, 254/17
pāk -7- [Far.] pak, temiz.	bir p. 214/18
p. kılınglar 199/8	on p. 254/13
p. tutmaņg 248/10	pāre p. kılıng 264/10
p. u pākize 220/12	p. kılıp 153/4
rūh-ı p.+leri 171/11	pāre p. kılıp 258/15
p.+dūr 220/2	pāre p. kılurlar 186/15
p.+dūr-miz 239/19	p. pāre kılıng 264/10
p.ā 260/3	p. pāre kılıp 258/15
pākize -3- [Far.] temiz, lekesiz, saf.	p. pāre kılurlar 186/15
p. 257/14	p.+’i 253/4
pāk u p. 220/12	p.+si 163/2
tāze vü p. 197/17	p.+sini 163/2
pāklik -5- [Far.+Tr.] paklık, temizlik.	pārsā -1- [Far.] dindar, sofu.
p. 179/12, 219/17, 229/19	p. vü pāk-dāmenlġıngnı

	263/21	per	-5- [Far.] kanat.
pāyān	-1- [Far.] son, nihayet.		p. 170/7
	p.+1 yok irdi 192/15		p.+i 170/7, 170/8
pāye	-1- [Far.] rütbe, derece, ayak.		p.+lerini 170/1, 170/3
	p.+sidin 275/15	perde	-7- [Far.] perde, örtü, peçe.
payla-	-1- nöbet tutmak.		p. 200/5, 232/16, 236/14
	p.-dılar 173/10		p.-i 'işmetde 202/20
peder	-4- [Far.] baba.		p. bolsa 199/9
	p. 196/9		p. kıldı 199/10
	p.-i āzār boldılar 240/19		p.+ğa 238/12
	p.-i büzürg-vārimdurlar 255/7	perhiz	-1- [Far.] perhiz, dince yasak
	p.+ni 196/17		olan şeylerden uzak durma.
pehlevān	-2- [Far.] pehlivan, güreşçi.		p. kılıp 217/8
	p. boldı 267/10	perī	-1- [Far.] peri.
	p. irdiler 173/2		p. musin 265/16
penāh	-4- [Far.] sığınma, sığınacak	perişān	-5- [Far.] dağınık, karışık.
	yer.		p. 227/11
	p. 265/14		p. u bulğanç 228/1
	p. tilediṅg 226/6		p. bolmağıl 246/12
	p. tiler-min 213/9		p. bolmay 244/8
	p.+iṅgga 197/12		p. bolup 244/8
penç-şenbe	-1- [Far.] perşembe.	perişān-hāl	-3- [Far.+Ar.] hali perişan
	p. 171/1		olan.
pend	-3- [Far.] öğüt, nasihat.		p. boldılar 150/9
	p. 240/19, 244/4		p. bolup 174/21, 244/3
	p. ü naşihat kıllur irdiler 225/1	pervā	-2- [Far.] korku.

p. kılmakğa 266/21	p. kıldı 220/19
p.+ları bolmas irdi 226/13	p. kılgaylar 221/21
perverdigār -14- [Far.] besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı.	p. kılgay-sizler 183/21
p.-ı ʿālemdin 214/21, 255/16	p. kıllur irdiler 190/2
p.+ım 163/21, 164/11, 254/2, 260/1	peyām -1- [Far.] haber, başkasından alınan bilgi.
yaratğan p.+ım 259/21	selām u p.+larını 222/19
p.+ımğa 259/9	peydā -26- [Far.] aşikar, mevcut.
p.+ımdın 213/1, 252/1	p. 159/9
p.+ımızdur-sin 255/15	p. boldı 149/1, 180/17, 184/4, 218/7, 220/11, 227/7, 227/8, 266/12, 270/16, 270/17, 275/4, 278/19
p.+ā 219/10, 255/15, 260/3	p. boldılar 253/4
pesend -2- [Far.] beğenme, seçme.	p. bolğan 148/9
p. bolayın 199/12	p. bolsun 159/3
p. boldı 148/14	p. bolup 148/3, 170/7, 185/14
pest -7- [Far.] alçak, aşağı.	p. bolupdur 148/10
p. boldı 215/8	p. bolur irdi 180/15
p. bolmadı 159/11	p. bolur 153/10, 158/14, 259/6
p. bolup 198/10, 243/10, 243/13	p. bolurmuş 158/14
p. bolur irdi 174/12	p. kıllur 183/4
p. kıldı 243/17	peygamber -66- [Far.] peygamber.
peşimān -8- [Far.] pişman.	p. 155/12, 157/12, 157/14, 174/21, 175/11, 194/10, 245/21, 261/3, 261/17, 266/6
p. 216/11, 278/7	
p. boldı 223/18	
p. boluñglar 163/11	

p. şalla‘ llāhu ‘ aleyhi ve sellem
194/21
Hāzret-i p. şalla‘ llāhu ‘ aleyhi
ve sellem 192/5
p. şalla‘ llāhu ‘ aleyhi ve
sellemğa 154/3
p. kıılıp 163/7, 278/3
p. kıılıpdur 162/8
bir miṅg p. 158/13
Lūṭ p. 161/10
Ya‘ kûb p. 174/7
p. boldı 262/2
p. bolmadılar 192/4
p. bolsa 235/2
hîç p. bolmağay irdi 157/16
ol p. bolmasa irdi 157/15
p. bolur 254/14
p. bolur irdi 237/20
p.-i ber-güzīde 255/7
p.-i ber-ḥaḳ bilsün 262/8
p.-i Ḥudā 191/6, 244/7, 250/3
p.-i emīndür-min 278/4
p.-i şabūrī 159/9
p.+dürler 235/1, 235/3
p. tururlar 234/21
p.+ni 174/4, 222/8, 262/1

p.+ler 159/3, 214/6, 215/1,
215/9, 257/2
p.+i 208/8, 208/14
olanı p.+i 268/13
p.+idür 266/11, 273/8
p.+idür-min 262/19, 263/1
olanı yiberğanı p.+idür-min
163/15
p.+iṅdürler 269/1
p.+imizdürler 206/21
p.+lerni cesedleri 253/9
p.+lerni 171/10, 212/18, 246/7,
277/21
p.+lerğa 246/4, 260/14, 273/11
p.+lerdin 279/14
p.+lerdin irdiler 213/19
peygamberliĝ/ıĝ/ik -11- [Far.+Tr.]
peygamberlik.
p.(peygamberlik) 162/8
p.(peygamberlik) 179/11,
187/17, 245/8, 262/7, 262/9,
278/12
p.(peygamberlik) kıılmaslar
235/2
da‘ vā-yı p.+ni(peygamberlikni)
278/11

p.+ımge 163/12	p.+ler 156/20, 156/21
p.+ıng 175/6	p.+lerni 156/19
peygamber-zāde -6- [Far.] peygamber çocuğu.	pīle -3- [Far.] ipek kozası, ipek. p. 275/21
p.+dür-min 238/15	p.+siğa 181/17
p.+dür-miz 239/13	pinhān -1- [Far.] gizli. p. kılıp irdi 242/17
p.+ni 186/20	pīr -1- [Far.] yaşlı, ihtiyar. p.-i za' İfdür-sin 277/7
p.+miz 235/21	pīrāste -1- [Far.] tertiplenmiş, düzenlenmiş.
p.+sizler 242/20	p. kılıp 252/12
p.+lerni 174/19	piş- -4- pişmek. p.-ip turur 225/3
peygamber-zādelik -1- [Far.+Tr.] peygamber çocuğu.	ta' am p.-ürüng 167/11
p.+larını 204/4	p.-genlerdindür-miz 245/4
peyk -1- [Far.] haberci, elçi. p.-i rabbü'l-ālemīn 254/13	p.-ip 160/12
peymāne -5- [Far.] büyük kadeh, şarap bardağı.	pīş-āmed -1- [Far.] olay hadise. hoş-āmed ü p.+ler kılar irdi 206/9
p.+ni 239/7, 239/8	
p.+sini 239/12, 242/9	
p.+leriᅡgizni 276/16	
pīl -9- [Far.] fil. p. 156/20 Aşhāb-ı p. 157/1 p. bile 156/19 p.-i Maᅡmūdī 156/21 p.+ni 177/13, 227/4	pīşāne -3- [Far.] hava cephesi, ön, ileri. p.-i hümāyūnıᅡgızda irdi 146/12 p.-i hümāyūnlarıda 146/5, 147/17

piş-bâz -1- [Far.] karşılayan. p. 171/10	pür-cefâ -1- [Far.+Ar.] cefalarla dolu. p. 196/12
pişîn -1- [Far.] peşin, önden. namâz-ı p. 171/1	püşte -1- [Far.] küme, yığın; sırt, tepecik. p. kılalı 243/6
pişür- -4- pişirmek. p.-üp 165/17, 233/7, 271/5 nân p.-üpdür-min 225/10	R
pişürtür- -1- pişirttirmek. p.-üp 233/9	rabbü'l-âlemîn -1- [Ar.] kainatın efendisi olan Allah. peyk-i r. 254/13
piş-vâz -2- [Far.] karşılama, karşılama çıkma. p. 254/17, 267/3	rabbü'l-erbâb -3- bütün sahiplerin rabbi olan Allah. hîtab-ı müsteṭâb-ı R. 245/11 hîtab-ı r. boldı 150/16 r. boldı 245/12
piyâde -6- [Far.] yaya. p. 185/8, 253/6, 253/7, 254/17 p. boldılar 253/10 p. bolup 252/15	ragbet -2- [Ar.] istek, arzu. r. 214/4 r. kılmaları 214/5
pul -7- bakır para. p. 204/3 mâl u p. 163/20 p. ü mâl 194/5 p. ü mâllarımın 210/7 mâl u p. için 163/19 p.+din 194/7 p.+uṅg 172/5	râğıb -2- [Ar.] istekli, isteyen. r. boldı 202/20 r. kıldı 206/13
püşide -1- [Far.] giyilmiş, giymiş. p. imesdür 277/5	râḫat -8- [Ar.] rahat, huzur. r. alsun 212/20 r. bireyin 272/13, 272/18 r. birle 265/6 r.+dur 247/1

	r.+da 271/11, 272/2, 272/4		rahmeti onun üzerine olsun.
rāhatla-	-1- [Ar.+Tr.] rahatlamak.		H̄āce İsmā‘il Mercānī r.
	r.-sun 184/9		226/11
rahm	-26- [Ar.] acıma, esirgeme, koruma.	rağs	-1- [Ar.] dans etme, oynama.
	r. 186/9, 186/17, 196/15, 197/11		r. iyelerler 183/7
	r. itgil 197/15	rām	-2- [Far.] itaat eden, boyun eğen.
	r. kı1 158/7, 189/19		r. kı1a’1madım 211/21
	r. kı1dı 244/15		r. kı1ıñğlar 182/18
	r. kı1ğıl 244/14	ra‘nā	-1- [Ar.] güzel, latif, hoş görünen.
	r. kı1ıñğ 247/17		r.+nı 212/21
	r. kı1ıñğlar 186/4	rāst	-21- [Far.] doğru.
	r. kı1ıñğlar 185/18		r. 146/12, 176/15, 216/11, 230/8, 240/18, 241/3, 246/21, 265/4
	r. kı1ıp 151/16, 195/18		r. boldı 267/2
	r. kı1madılar 187/5, 269/1		r. bolsa 164/9, 216/15, 278/12
	r. kı1madıñğız 259/20, 269/4		r. kildi 268/4
	r. kı1masañğız 247/16		r. kilmedi 160/17
	r. kı1masañğlar 186/3		r. kilür irdi 154/21
	r.+1 kildi 186/7, 211/19, 257/19		r. kı1dı 254/2
	r.+1 kilip 273/10		r. tutuñğlar 276/16
	r.+ları 213/16, 272/1		r. mu 241/3
rahmet	-3- [Ar.] rahmet, esirgeme.		r.+dur 242/4
	r. 219/14, 228/16		r.+nı 230/4
	hezār-ı r. 194/21		
rahmetu’llāhi ‘aleyh	-1- [Ar.] Allah’ın		

r.+ğa 153/12	r. bolup 187/20
rāstlġ/ik -3- [Far.+Tr.] doğruluk	r. bolurlar 205/3
r.(rāstlik) birle 258/6	r. irmesdür 146/19
r. +ını 225/7	r. kıldılar 183/12
r.+lerini(rāstliklerini) 219/18	r. kılıñız boladur 193/21
rāst-gū -1- [Far.] doğru söyleyen.	r.+dur-min 217/9, 272/6
r.+lardındur 230/7	razılık -1- [Ar.+Tr.] rızalı.
rāst-gūy -1- [Far.] doğru söz.	r. 171/9
r. 228/4	refik -1- [Ar.] arkadaş, yoldaş.
raziya'llāhu 'anh -4- [Ar.] Allah ondan	r. idiñ 196/6
razi olsun.	rek'at -1- [Ar.] rekat.
Ḥazret-i 'Ömer r. 194/20	r. 220/9
'Ömer r. 194/19	renc -2- [Far.] ağızı, sızı.
İbni 'Abbās r. 200/5	r. 271/11
Ḥazret-i 'Ömer r.+ke 154/4	r.+itğan 192/3
raziya'llāhu 'anhümā -1- [Ar.] Allah	reng -6- [Far.] renk.
onlardan razı olsun.	r. 200/19
'Abdu'llāh ibni 'Abbās r.	r. ü rüylarığa 234/17
204/17	r.+i 202/15, 222/12
raziya'llāhu ta'alā 'anhümā -2- [Ar.]	r.+idin 180/1
yüce Allah onlardan razı olsun.	r.+leri 162/6
Enes ibni Mālik r. 150/11	reng-ā-reng -2- [Far.] renkli, çeşit çeşit.
'Abdu'llāh ibni 'Abbās r.	r. 211/2, 225/3
230/18	resā -1- [Far.] yetişen, erişen.
rāzī -8- [Ar.] razı, kabul edilmiş.	r. boldı 267/10
r. bolsun 272/6	reside -2- [Far.] yetişkin, olgun.

	miḥnet-i r.-i bādiye-i firāk	revān	-13- [Far.] yürüyen, giden; akış.
	253/11		
	r. vü nā-resīde 255/5		r. 181/7, 252/13
resm	-2- [Ar.] adet, töre.		r. boldı 206/18, 245/19, 269/3
	r. 231/17		r. boldılar 151/9, 162/13,
	r.-i rusūmıda 203/1		185/4, 191/20, 195/21, 252/9,
resūlu'llāh	-4- [Ar.] resul, peygamber.		253/6
	r. 194/16, 268/17, 268/18		yoġa r. boldılar 147/12
	yā r. 190/12	reyhān	-2- [Ar.] fesleġen.
reşk	-3- [Far.] kıskanma.		r. 183/5
	r. kıldılar 182/1		būy-ı r. 183/4
	r. kılp 156/17, 182/7	riḥlet	-1- [Ar.] göç etmek; ölmek.
revā	-17- [Far.] uygun, layık.		r. kılr bolġanda 159/18
	r. 184/18, 214/7	rıtl	-6- [Ar.] büyük kadeh.
	r. bolur 213/20		yüz r. 205/5, 205/6
	r. irdi 168/2	rızā	-7- [Ar.] razı olma, kabul, onay.
	r. boldı 258/19		r. 260/8
	r. bolġandın 258/17		r. boldı 245/3
	r. kılgıl 258/13		r.+dın 195/12
	r. kılnġlar 184/17		r.+sı için 151/13, 151/14,
	r. kılsa 258/16		151/18
	r. kılsun 258/21		r.+sıça bolġandur 270/4
	r. körmediler 183/11	rızālıġ	-3- [Ar.+Tr.] razılık.
	r. körmes-min 263/16		r. tilep 152/8
	r. irmes 177/12, 254/3, 254/5,		r.+ım için 152/21
	260/12, 261/7		

	r.+ı için 151/18		249/7, 251/12, 251/13, 254/18,
rızk	-3- [Ar.] azık, yiyecek;		255/19
	Allah'ın bahşettiği nimet.		bir r.+de 153/21
	r. 268/20		r.+leride 251/9
	r. u rüzümüz 271/14	rū-be-rū	-3- [Far.] yüz yüze.
	r.+ları 247/5		r. bolmak 175/19
ridā	-3- [Ar.] hırka.		r. bolsa 241/19
	r. 181/7		r. bolsalar 182/13
	r.+nı 181/7	rūd	-1- [Far.] ırmak, çay.
	r.+larını 208/3		r.-ı Nıl 200/6
rikāb	-2- [Ar.] büyük bir kimsenin	rūḥ	-5- [Ar.] ruh.
	katı, önü.		ḳabz-ı r. ḳıldı 261/4
	r.+larını 252/18, 254/17		r.-ı pākleri 171/11
rīṣ	-1- [Far.] yara.		r.+unḡda 196/6
	r. ḳıldınḡız 245/16		r.+ları 171/10
rivāyet	-27- [Ar.] rivayet.		murḡ-ı r.+larını 276/2
	r. 234/11	rūḥānī	-1- [Ar.] ruha ait.
	r. ḳılıpdur 150/11		r.+ler 153/1
	r. ḳılıpdurlar 146/4	ruḥṣat	-9- [Ar.] izin, müsaade.
	r. ḳılıpdurlar 178/10, 182/8,		r. 195/5, 204/1
	204/17, 227/17		r. alıp 270/21
	r. ḳılıpdurlar 226/20		r. birdiler 239/9, 251/11
	r. ḳılurlar 252/6		r. birinḡler 238/10
	r.+de 161/10, 179/6, 179/7,		r. birmesni 184/12
	187/18, 199/6, 214/8, 215/3,		r. yok 239/4
	215/10, 221/13, 234/7, 235/7,		r. yoktur 222/16

rū-siyāh -1- [Far.] siyah yüzlü.	r. bile 220/13
r. 253/16	r.+lerini 165/5
rusūm -1- [Ar., ç.] yasalar, kurallar.	rüsvā -3- [Ar.] rüsva, rezil.
resm-i r.+ıda 203/1	r. bolğu dikdür-min 219/19
rūšen -6- [Far.] aydın, parlak.	r. kıлмаğay-sin 186/19
r. 181/7	r. kıлмаğıl 217/2
r. bolsun 191/7	rüsvālīg -1- [Ar.+Tr.] rüsvalık, rezillik.
şāf u r. bolsun 229/15	r. boldı 161/20
r. bolup 251/7	
közümni r.+i 209/21	S
r.+rağı 261/6	sa' ādet -2- [Ar.] saadet, mutluluk.
rūšenlīg/ik -3- [Far.+Tr.] aydınlık,	s.-i sermedī bolğay 238/11
parlaklık.	devlet ü s. bolğay 236/4
r.(rūšenlik) 218/7	sa' ādet-mend -1- [Ar.+Far.] mutlu.
r.+ı 184/10	s. +i 207/15
r.(rūšenlik) boldı 198/10	sā' at -11- [Ar.] saat, an, vakit.
rūy -5- [Far.] yüz.	s. 165/14, 181/12, 207/19,
hālet-i r. 196/2	212/1, 220/20, 267/14
r.-ı zemīn 187/6	bir s. 150/13
r.-ı 'ālemde 156/15, 232/5	toğkuz s. 263/11
reng ü r.+larığa 234/17	uşal s. 252/2
rūz -2- [Far.] gün.	yitti s. 274/10, 274/20
'azāb-ı r.-ı zulle 279/3	sā' at-be-sā' at -2- [Ar.] saatten saate.
rızq u r.+ımız 271/14	s. 189/1, 198/1
rūze -3- [Far.] oruç.	şabah -1- [Ar.] sabah.
r. açmadılar 165/6	ş. 239/10

şābir	-2- [Ar.] sabreden, dayanan.	ş. kılmak 246/4, 273/16
	ş.+lerdin 221/16	ş. kılmakdın 203/7
	ş.+lerdin kılgan 152/9	ş. kılsa 247/5
şabr	-38- [Ar.] sabır, tahammül.	ş. kılsun 146/14, 187/20
	ş. 244/16, 260/8, 261/19	ş. kıllur 270/6, 270/13
	ş. u taḥammül 221/18	ş. kıllur-min 273/4
	ş. u tāḳat kıldım 274/12	ş.+dın 190/4, 244/15
	ş. u tāḳat 221/6	şabūrī -1- [Ar.+Far.] sabredenlerden.
	ş. u tāḳatı yok 150/16	peygamber-i ş. 159/9
	ş. u tāḳatı 266/2	saç -15- saç.
	şeyṭān-ı ‘aleyhi’l-la‘neni ş. u	s. 150/3, 162/4
	tāḳatı 151/10	s.+ımnı 274/2
	ş. kıla’lmadı 271/6	s.+ıñnı 274/1
	ş. kıla’lmadılar 147/6	s.+ını 273/20, 274/5
	ş. kıla’lmas 270/7	s.+ıge 273/18
	ş. kılayın 146/14	s.+larımdın 274/1
	ş. kıldı 245/2, 265/9	s.+larıñg 257/5
	ş. kıldılar 183/1, 273/15	s.+ları 180/2
	ş. kıldım 247/6	on örüm s.+ları 273/18
	ş. kılgan bolsalar 246/3	s.+ların 212/15
	ş. kılgay-min 223/17	s.+larını 231/6, 274/3
	ş. kılgay-siz 246/3	s.+larıdın 180/3
	ş. kılgıl 186/11, 189/21, 221/19	saç- -3- saçmak, serpmek, atmak.
	ş. kılıñg 273/12	s.-tılar 168/12, 180/21
	ş. kılıñglar 182/17	s.-ıp 183/3
	ş. kılıp 164/14	saçlık -1- saçlı.

s. 152/14	Ādem-i ş. 161/8
şadaka -7- [Ar.] sadaka.	sağın- -9- sanmak, zannetmek; sözle
ş. 273/11	yardım etmek.
ş. birgeyleler 273/11	s.-urlar 181/19
ş. kılayın 210/16	s.-ıpdur-min 263/20
ş. kıldılar 233/12	s.-sam 189/13
Ḥudāy ş. kılguçılarığa 247/15	s.-mas-min 213/9
ş. kılsañg 247/15	s.-mas-miz 237/4
ş.+sını ‘ivazını 247/15	s.-ıp 172/18, 188/16
şaddaknā -2- [Ar.] “Doğruladık.”	sır s.-ıp 146/16
anlamında kullanılan ifade	yaman s.-ğan kişini 230/3
şekli.	sağlık -1- sağlık.
ş. 219/21	s. 275/12
ş. bolğanda 242/10	şāhib-başıret -1- [Ar.] ileriye gören.
şadef -1- [Ar.] sedef, inci kabuğu.	ş.+lerğa 261/12
‘ālem-i ş.+leriğa 183/3	şāhib-cemāl -11- [Ar.] güzel, yakışıklı.
şāf -2- [Ar.] saf, som.	ş. 149/14, 165/11, 167/6,
ş. u rüşen bolsun 229/15	167/8, 201/3, 203/16, 214/9,
ş. u tınık kıılır-min 197/17	265/14, 266/1
şaffet -2- [Ar.] saflık, halislik,	ş. irdi 263/12
temizlik.	ş.+ni 263/15
ş.+leri 180/4	şāhib-şecā‘at -1- [Ar.] cesur yürekli,
ş.+leridin 164/17	yiğit.
şaffiyu’llāh -1- [Ar.] Allah’ın temiz	ş. midürler 256/4
olarak yarattığı kimse, Hz.	şāhiḥ -1- [Ar.] gerçek, doğru.
Adem.	ş. 234/11

şahrā	-7- [Ar.] sahra, çöl.		s.-ğıl 217/3, 219/15, 232/16
	seyr-i ş. kılmak 183/9		s.-sa 247/4
	ş.+ğa 180/20, 182/19, 271/2		s.-sağ 206/4
	ş.+da 182/6, 195/4		s.-p 265/11
	ş.+da irdiler 175/17		selâmet s.-p 228/18
şâ'ika	-1- [Ar.] yıldırım, şimşek.		s.-r irdi 274/14
	ş. 198/9		s.-masam 242/19
sağal	-11- sakal.	sal-	-74- salmak.
	s. 252/20		s.-ur 227/14
	s. aqarmak 158/1		s.-dım 225/11
	s. aqı 171/6		s.-dı 153/6, 200/10, 223/8,
	s. çıkmak 157/21		223/15, 224/4, 259/10, 259/11
	s. yolmasunlar 162/4		koğa s.-dı 192/17
	s. u burüt 157/18		koı s.-dı 188/13
	s.+ıngğa 171/5		zindānga s.-dı 223/20
	hıç kimni s.+ı 171/7		s.-dılar 147/3, 152/18, 187/11,
	s.+ıdın 177/1		213/5, 233/13, 239/1, 239/2,
	s.+ıngızını 150/3		239/8, 261/5, 274/7
	s.+ları 157/21		kol s.-dılar 259/17
sakla-	-19- saklamak.		kuğuğa s.-dılar 189/11
	s.-r-min 210/14, 213/9		terāzūga s.-dılar 205/18
	s.-r-miz 237/2		s.-ğay-sin 216/5, 269/2
	s.-ğandur 259/7		s.-ğay 194/14, 244/10
	s.-pdur 219/1, 221/18		s.-ay 242/8
	s.-dım 247/6		s.-ğıl 261/3
	s.-dı 199/13, 199/14, 203/11		suğa s.-ğıl 199/2

s.-sun 219/8	zindānga s.-mak 224/20
s.-iṅg 152/18	zindānga s.-maḡnı 220/6
zencīr s.-iṅg 194/8	saldur- -4- saldırmak.
s.-sam 153/5	s.-ur-min 219/1
s.-sa 219/17	s.-dı 212/6
aşlıg s.-salar 205/19	s.-ğıl 219/9, 219/16
suğa s.-salar 171/12	şālih -8- [Ar.] doğru, iyi.
s.-ıp 156/20, 181/17, 185/8,	ş. 191/21
197/17, 199/4, 208/3, 218/18,	ferzend-i ş. 150/5
231/18, 236/6, 236/19, 237/10,	ş.+ler 260/19, 260/20
239/7, 240/15, 241/1, 253/11,	ş.+lerğa 260/18, 260/19
261/5, 271/20	şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem -1- [Ar.]
dem s.-ıp 188/5	Allah'ın selamı onun üzerine
kişēṅg s.-ıp 220/8	olsun.
ḡoyı s.-ıp 201/4	ş. 179/3, 255/13
ḡudukğa s.-ıp 188/14	ekrem ş. 194/16
ḡufl s.-ıp 212/10	Ḥazret-i Muḡammed Muştafā
s.-ıp oyğandı 192/8	ş. 146/6, 147/18, 153/10,
zindānga s.-ğanı 243/19	219/13
s.-ğanlarını 254/10	Ḥazret-i peygamber ş. 192/5
s.-ıp irdi 229/8, 244/9	Muḡammed Muştafā ş. 231/15
ḡol s.-ıp irdi 215/17	Peyğamber ş. 194/21
s.-ıp irdiler 222/2	Resūl-ı Ḥudā ş. 194/19
s.-ur irdiler 222/4	Resūl-ı Ekrem ş. 228/15
s.-ğan irdiler 165/16	Ḥazret-i Muḡammed Muştafā
ḡulaḡ s.-madılar 185/10, 186/1	ş.+ni 255/11

	peygamber ş.+ğa 154/3	şarşar	-1- [Ar.] fırtına.
	Resûl-ı Ekrem ş.+ğa 180/11		bād u ş. dik 253/6
saman	-1- saman.	sarşıl-	-1- sarsılıp, şaşırıp*
	s.+ı birle 233/4		s.-ıp 148/4
şandal	-1- [Ar.] sandal.	sası-	-5- kokmak, bozulmak.
	ş. 173/18		s.-r 212/15, 212/18, 253/9
şandūk	-2- [Ar.] sandık.		s.-p 271/2
	ş.+ğa 192/8		s.-maz 253/9
	ş.+nı 176/6	sasıĝ	-2- kokuşmuş, pis koku.
sar-	-1- sarmak, dolamak.		s. bolup irdi 268/16
	s.-ĝaydı 245/5		munı s.+ıdın 268/17
sarāy	-4- [Far.] saray, ev, bina.	sasıĝlıĝ	-1- kötü koku.
	s.+ıda 264/14, 264/17		s.+ıngdın 271/19
	s.+lar 277/20	sat-	-47- satmak.
	olturĝan s.+larını 200/9		s.-adur-miz 193/6
sārbān	-1- [Far.] kervancı, deveci.		s.-adurlar 194/20
	S. 269/18		s.-ar-min 264/13, 264/15
şarf	-2- [Ar.] kullanma, işletme.		s.-ar-miz 193/16
	ş. kılp 257/8		s.-ar miĝlar 197/5
	ş. u ĝarc kılp 251/18		s.-ar musizler 193/16
sarĝar-	-4- sararmak.		s.-ıpdurlar 195/1
	s.-ıp 162/7, 202/15, 220/20,		s.-tı 195/7, 241/4, 249/16
	222/12		yitkürüp s.-tı 205/16
sarıĝ	-2- sarı.		s.-dük 194/7, 194/12
	s. 227/3		s.-tılar 233/13, 233/20, 233/21,
	s. irdi 225/10		239/2, 240/15, 249/15

s.-ğay 194/14	s.-mağğa 194/3
s.-iñg 194/9	satur- -1- sattırmak.
s.-iñglar 194/18	s.-ğıl 249/16
s.-sağ 206/3	şavma' a -1- [Ar.] mabet, ibadethane.
s.-ıp 179/14, 196/15, 204/5, 241/2	ş.+ğa 267/11
s.-ıp aldım 210/7	savu- -1- soğumak.
s.-ıp alğan vaqtda 209/2	s.-masun 254/11
s.-ıp alğan 210/9	savuç -5- sağık.
s.-ıp alıpdur 219/3	s. 160/14, 182/17, 275/5, 278/19
s.-up algen 216/1	sa' y -2- [Ar.] çalışma, çabalama.
s.-қан 197/5	s. kılalı 219/8
s.-қан bile 204/8	âyine-yi s.+leri 247/5
s.-қанlarını 254/10	sāye -7- [Far.] gölge.
s.-keniñgizdin 251/1	s. kılıp 154/12, 174/1, 198/16, 198/17, 200/2
s.-masdın 206/3	s.+side 278/17
s.-ar irdiler 276/14	s.+siçe bolsun 154/12
s.-mas-min 204/5, 249/6	sāyebān -4- [Far.] gölgelik.
s.-masam 249/14	s. 278/20, 279/4, 279/5
s.-mağda 205/15	s.+dur 279/3
satıl- -7- satılmak.	şayha -1- [Ar.] bağırma, nara atma.
s.-dım 197/1, 220/17	ş. tartıp 195/14
s.-dılar 194/6	sayra- -3- ötmek, şakımak.
s.-sa 202/5	s.-dı 183/1
s.-ay 202/7	s.-sun 182/18
s.-ğanlarığa 234/8	

	s.-p turur irdi 255/1	s. kıladurğan bütümdür 214/17
sebeb	-24- [Ar.] sebep, neden.	s. kılay 193/9
	s. 153/5, 246/14, 249/4,	s. kılayın 264/1
	249/18, 254/3	s. kıldı 181/9, 206/17, 254/1,
	s.+din 159/14, 165/4, 186/9,	262/6
	212/17, 213/4, 215/11, 229/12,	s. kıldılar 156/21, 253/21,
	235/4, 246/16, 248/8	254/4
	s.+i 240/10	s. kılgan yulduzlarıñdın
	s.+idin 184/6, 192/4, 196/18,	185/12
	226/19, 227/17, 249/16	s. kılgan 187/9
	Hâcerni s.+idin 147/6	s. kılgeli 161/9
	ötkerğanıñız s.+idin 165/10	s. kılgen 181/9
sebz	-5- [Far.] yeşil.	s. kılgıl 272/15
	s. 227/7, 228/9, 228/12	s. kılıñlar 193/10
	s. ü ter ü tâze 227/5	s. kıлмақdın 278/5
	s.+din 183/8	s. kıлмақğa 264/3, 266/9
sebze	-1- [Far.] yeşillik.	s. kıлмаñğlar 276/16
	s.+lerdin 183/4	s. kılmasunlar 162/5
secde	-43- [Ar.] secde.	s. kılsañğ 272/12
	s. 254/3, 254/4, 272/17	s. kılur irdi 262/4
	s.-i sehv 254/4, 254/5	s. kılur 265/2
	s.-i tañıyyet 254/5, 254/6	s. kılur-min 264/1
	s.-i tañıyyet irdi 254/7	s. kılur-sin 263/21
	s.-i tilâvet 254/5, 254/6	s.+ğa. 169/8
	s.-i 'ibâdet 254/4, 254/5	s.+din 270/16
	s. kıl 264/3, 264/8	kılgan s.+leri 254/7

seg	-1- [Far.] köpek, it. s.+leri 163/18	s. 267/8
seher	-6- [Ar.] seher vakti. s. 233/7, 233/8, 245/17, 246/2, 252/5 s.+de 252/5	selâm -35- [Ar.] selam. s. 175/21, 177/8, 187/17, 207/7, 208/8, 222/19, 223/7, 232/1, 255/18, 261/1, 262/7, 279/10
sehl	-1- [Ar.] kolay, sakıncasız. s. 193/21	s. u peyâmlarını 222/19 s. u taḥiyyetni 237/16
sehv	-3- [Ar.] yanlış. s. 254/6 secde-i s. 254/4, 254/5	s. aygıl 150/6 s. aytadur 162/3 s. yiberdi 178/4
sehven	-1- [Ar.] yanlışlıkla. s. 238/1	s. kıldı 212/12, 222/17 s. kıldılar 161/21, 165/12,
sekîne	-1- [Ar.] karar; rahat; İsrailoğullarına ihsan olunan bir mucize. tâbût-ı s.+de 154/2	174/6, 236/15 s. kılip 149/18 s. tigürünĝ 152/13 cevâb-ı s. birip 162/1
sekkiz	-5- sekiz. s. 170/19, 256/19 s. boldı 219/7 s.+i 273/19	s. diñgler 195/12 s.+dın soñĝ 162/3, 175/21, 279/10 s.+ımnı 222/10, 222/15
sekkizinçi	-2- sekizinci. s. 179/2, 179/12	s.+ın 268/10 s.+ını 202/5, 221/15
sikret-	-1- zıplıtmak. s.-ip irdiler 275/4	selâmet -6- [Ar.] selamet, sağ salim. s. 191/9, 208/17, 221/17, 221/18
seksen	-1- seksen.	

s. sağlap 228/18	sermedi -1- [Ar.+Far.] ebedilik,
s.+ka 153/14	kalıcılık.
selimü'l-a'zâ -1- [Ar.] uzuvları sağlam,	sa'âdet-i s. bolğay 238/11
sağlıklı.	ser-sân -1- baş gibi.*
s. boldılar 275/6	s. 209/15
senâ -3- [Ar.] övgü.	serzeniş -2- [Far.] başa kakma, çıkışma.
ş. 257/14	s. kılsalar 234/14
ş. aytur-min 274/9	s. için 248/3
zıkr ü ş. vü şükriñni 270/20	şevâb -5- [Ar.] sevap.
senâ-h'ân -1- [Ar.+Far.] öven,	ş. 154/17
metheden.	bir ş. bitülür 156/10
ş. irdiler 181/7	munı ş.+1 156/7
ser -8- [Far.] baş.	oğumağnı ş.+1 179/5
s. 182/21	İsmâ'îl-i Zebîhni ş.+larını
s. ü pâ 202/11, 248/18	153/19
s. ü pâlar 172/11, 200/19,	sevgend -1- [Far.] yemin, ant.
206/4, 225/7	s. 249/14
s. ü pâlarını 252/9	sevgend-yâd -1- [Far.] yemin etmek.
şerâ -1- [Ar.] toprak.	s. kıldılar 274/6
ş.+dın kulı 266/8	şevr -1- boğa burcu.
serd -1- [Far.] sert.	Ş. 181/10
âh-1 s. 203/4	seyr -2- [Ar.] seyir, temaşa.
sergerdân -1- [Far.] avare, aylak.	s.-i şahrâ kılmak 183/9
s. boldum 197/19	s.+ğa 207/1
ser-hisâb -1- [Far.+Ar.] baş hesap.	seyyi'e -1- [Ar.] kötülük.
s. 205/9	a' mâl-ı s.+leriğa 242/11

sezā-vār -1- [Far.] münasip, uygun.	s.-ıp 185/9
s. bolmañğlar 185/18	şıhhat -5- [Ar.] sıhhat, sağlık.
sıçra- -2- sıçramak.	ş. 221/18
s.-p 215/2, 215/14	ş. birdi 261/20
şıddıķ -6- [Ar.] sözünün eri kişi,	ş. bireyin 272/18
gerçek dost.	ş. tapar 156/13
ş. 228/8	ş. taptı 269/3
ş.+ım 215/6	şıhhatlik 2- [Ar.+Tr.] sıhhatlik, sağlıklı.
ş.+ımnı 197/16, 215/5	ş. 251/6
ş.+larnı 246/7	ş. birdi 275/13
ş.+lardın kıldı 221/17	sık- -4- sıkmak.
şıddıķu'llāh -5- [Ar.] Allah'ın sadık	s.-sa 241/9
kulu; Hz.Yusuf.	s.-ay 225/3
ş. 204/4	s.-ıp 271/7
Yūsuf-1 ş. 208/8	s.-may 225/4
Yūsufı ş. 201/18	sın- -1- kırmak, bozulmak, bozguna
Yūsuf-1 ş. 'aleyhi's-selāmnı	uğratmak.
vāķı' alarıdır 178/10	s.-dı 215/18
ş.+dur 188/12	sına- -2- sınamak, denemek, tecrübe
şıfatlığ -1- [Ar.+Tr.] sıfatlı.	etmek.
ş. 204/4	s.-dım 263/21
sığ- -1- sığmak.	s.-mağ için 237/10
s.-mas irdiler 251/9	sındur- -6- kırdırmak.
sığın- -3- sığınmak.	s.-ur musin 187/1
s.-ur-min 197/12	s.-dum 268/14
s.-sañğ 266/10	s.-dı 216/3

	s.-up 168/11, 190/8, 264/19	simir-	-1- beslemek.
sır(r)	-6- [Ar.] sır, gizli şey.		s. turur irdi 153/21
	s.-ı(sırr) nühüftni 207/8	simiz	-6- semiz.
	s. sağınıp 146/16		s. 198/13, 227/3, 227/4, 228/8,
	s.+nı 191/3		228/11
	s.+ımnı(sırrımnı) 230/1		s. irdi 175/16
	s.+ını(sırrını) 217/2, 259/8	sin	-228- sen.
sigir	-9- sığır.		s. 157/16, 158/6, 158/17,
	s. 227/2, 227/3, 228/8, 228/13		163/19, 163/21, 168/14, 175/9,
	s.+ni 227/8, 228/8		175/10, 177/12, 177/19, 187/1,
	s.+ler 227/6		193/12, 195/7, 198/7, 198/14,
	s.+lerni 233/11		204/8, 207/11, 208/13, 209/16,
	s.+lerini 233/19		210/9, 211/18, 212/2, 213/5,
silāh	-2- [Ar.] silah.		214/13, 214/18, 215/2, 215/8,
	s. 176/6		217/2, 217/5, 217/6, 217/8,
	s. birle 176/6		218/2, 221/19, 225/20, 226/19,
sile-	-10- ovmak.		238/21, 239/4, 249/15, 249/16,
	s.-di 174/13, 243/17, 267/1		253/7, 255/15, 259/12, 259/13,
	s.-diler 187/15, 188/6		261/10, 263/15, 263/16,
	s.-ñg 243/12		263/18, 264/8, 264/15, 265/16,
	s.-se 174/12, 243/10		265/19, 266/5, 267/11, 267/18,
	s.-p 159/1, 243/13		268/1, 272/12, 272/21, 275/14,
sım	-1- [Far.] gümüş.		276/20, 276/21, 278/10
	zer ü s.+lerini 205/9		s.+dür-sin 184/11, 209/21
sım-āb	-1- [Far.] civa.		s.+sin 260/9, 260/10
	s. dik 196/3		s.+siz 184/11, 213/3

s. irdiŋg 169/7, 220/1

s. bolduŋg 220/1

s.+i 149/13, 151/12, 152/1,
155/12, 155/13, 158/15,
159/21, 164/2, 167/20, 174/14,
175/5, 177/3, 186/18, 187/1,
189/10, 189/11, 189/12, 195/7,
198/7, 207/12, 207/21, 208/13,
209/4, 209/10, 209/11, 209/12,
209/18, 210/6, 210/8, 210/11,
210/20, 212/2, 213/2, 216/4,
216/6, 216/7, 218/1, 218/21,
219/3, 221/16, 225/6, 225/15,
226/3, 226/14, 229/20, 230/3,
243/15, 250/5, 254/14, 258/12,
259/7, 259/13, 262/13, 263/3,
263/16, 263/21, 264/7, 264/21,
265/5, 265/18, 265/19, 266/3,
266/4, 266/5, 266/6, 266/7,
267/18, 268/1, 269/1, 272/3,
272/21, 274/15, 276/18, 277/1

s.+i birle 189/13, 265/19

s.+i didariŋg bile 209/21

s.+i qarındaşıŋgdur 172/11

s.+i oĝluŋg 250/11

s.+i oĝuĝanıŋgı 209/5

s.+i tiŋriŋg 266/9

s.+i üçün 210/15

s.+iŋg 210/10, 216/7, 219/2
saŋga 150/15, 151/16, 151/20,
158/15, 160/1, 162/15, 163/15,
163/20, 168/14, 172/12,
175/11, 178/14, 185/2, 187/17,
193/5, 199/2, 209/13, 209/15,
209/16, 209/17, 210/19, 212/1,
217/6, 217/10, 221/19, 221/21,
222/1, 224/10, 239/1, 245/8,
246/12, 249/12, 250/11,
256/16, 261/12, 262/12, 266/1,
266/4, 266/7, 272/18, 274/1,
274/9, 277/8

s.+de 159/16

s.+din 150/15, 155/17, 163/20,
174/14, 197/11, 204/9, 212/1,
212/3, 219/16, 224/16, 242/8,
259/6, 259/12, 263/16, 263/18,
272/6, 273/2

s.+din kiyin 198/15

s.+çe 151/21

siŋgil -1- küçük kız kardeş.

s.+imdin 195/16

sip- -1- serpmek.

	s.-ti 238/14		s.+dür 247/2
sipāhī	-1- [Far.] asker.		s.+i 227/16
	s.+sidür 252/15		s.+ige 166/4
sirdān	-2- [Far.] tok, doymuş.*		s.+idin 183/2
	s. 227/7	sivüntür-	-1- sevindirmek.
	yitilgan s. 227/5		s.-üp 234/18
sitem-kār	-1- [Far.] zulüm ve haksızlık eden.	siyün-	-1- sevinmek
	s. irdi 156/14		s.-üp 215/13
		siz	-175- siz.
siv-	-10- sevmek.		s. 146/11, 148/15, 152/6,
	s.-er-min 213/2, 213/3		153/7, 162/1, 174/18, 175/1,
	s.-er-miz 183/17		183/17, 186/9, 202/21, 203/17,
	s.-genim yok 259/4		211/5, 214/12, 216/1, 243/12,
	s.-dim 259/4		248/5, 250/19, 255/5, 259/19,
	s.-düm 259/20		266/16, 271/9, 277/12
	s.-di 260/6		s. birle 232/18
	s.-señgiz 183/17		s. bolup 203/18
	s.-er kenîzeki 263/5		s.+ni 152/4, 152/5, 153/6,
	s.-er irdiler 173/8		166/12, 168/9, 168/17, 174/18,
sivün-	-7- sevinmek.		202/16, 204/5, 220/15, 223/7,
	s.-di 269/17		224/13, 228/3, 228/7, 232/7,
	s.-di 214/15		232/11, 236/17, 239/6, 248/11,
	s.-diler 157/17		248/15, 257/20, 257/21, 258/2,
	s.-diler 176/3		258/3, 259/4, 259/15, 259/20,
	s.-üp 235/16, 236/16, 250/6		262/8
sivünç	-4- sevinç.		s.+ni derd-i 259/18

s.+ni ğamıñgızda 238/20	239/12, 246/3, 246/4, 247/18,
s.+ni pīṣāne-i 146/12	251/11, 255/4, 255/14, 277/13
s.+ni söziñgizni 153/8	s.+ler birle 168/4
s.+ni ‘āṣī vü cāfī 255/15	s.+ler kılur-sizler 164/4
s.+iñg 232/18	s.+lerni mekrleriñgizdür 190/4
s.+iñg birle 232/19	s.+lerni ṣerī‘ atıñgizge 239/16
s.+de 175/1	s.+lerni 155/20, 163/7, 174/4,
s.+din 174/8, 183/17, 196/21,	174/9, 186/16, 193/9, 237/10,
204/11, 231/9, 239/5, 244/2,	239/11, 248/13, 248/14,
253/1, 263/10, 271/14, 272/5	255/16, 277/4
s.+dindür 271/14	s.+lerġa 150/17, 155/19, 161/1,
s.+edür 196/7	163/6, 164/7, 167/19, 168/4,
s.+ġa 152/10, 152/11, 162/2,	176/5, 182/20, 227/16, 227/17,
166/4, 175/21, 181/19, 194/7,	236/8, 236/20, 238/2, 271/3,
207/6, 208/8, 208/19, 228/10,	271/7, 276/12, 276/17, 277/3,
232/8, 233/2, 243/12, 246/5,	277/14, 278/4
246/10, 261/1, 262/7, 266/5,	mini s.+lerġa 248/12
272/9, 279/10, 279/13	s.+lerge 242/20
s.+ge 157/7, 186/9, 222/18,	s.+lerdin 164/4, 239/14,
248/10, 258/15, 275/12	244/20, 248/13
Lūṭnı ğamını s.+çe yimes müdi	şoḥbet -2- [Ar.] sohbet.
165/9	ş. kıldı 263/6
s.+ler 150/16, 164/6, 172/21,	ş. kılğanım yoġ 259/8
174/7, 176/17, 183/14, 183/15,	sok- -2- sokmak.
183/20, 186/3, 186/13, 195/17,	s.-tılar 152/20
218/14, 220/17, 228/1, 238/4,	s.-up 152/20

sol	-2- sol. s. 235/10, 255/12	kündin s. 225/7, 225/15, 225/19, 278/18
soᅅg	-81- son, sonra; arka, art. s. 157/9 alᅅandın s. 174/5 andın s. 150/2, 161/14, 162/6, 176/18, 182/21, 199/5, 204/9, 208/12, 217/20, 218/5, 220/9, 222/19, 225/9, 228/7, 232/4, 233/1, 233/12, 236/7, 238/19, 238/21, 242/12, 242/14, 242/15, 242/16, 245/9, 245/21, 248/21, 250/5, 251/6, 251/15, 253/3, 256/19, 256/21, 257/1, 257/7, 258/7, 258/12, 264/9, 265/6, 266/20, 268/2, 268/9, 268/14, 271/8, 273/1, 276/1, 276/10, 277/18, 279/16 atasıdın s. 256/21 aydın s. 175/1 aytkendin s. 253/10 bulardın s. 237/15 fariᅅ bolgendin s. 255/3 fırşatdın s. 203/4 kitkendin s. 248/7 körüşkendin s. 256/1	müselmān bolᅅandın s. 256/18 ölgendin s. 224/3 ötkendin s. 177/5 selāmdın s. 162/3, 175/21, 279/10 tapışᅅandın s. 247/2 tiggendin s. 201/12 yıldın s. 229/3, 263/19 zamāndın s. 243/14, 250/15 ‘Azīz-i Mıᅅrdın s. 217/18 andın s. 224/14, 232/21, 244/18 kündin s. 227/11 oᅅlaᅅandın s. 173/10
	soᅅgra -4- sonra. s. 175/7, 200/21, 208/7, 276/13	
	sor- -96- sormak. s.-dı 163/5, 163/13, 163/14, 172/1, 174/7, 174/8, 176/14, 192/8, 193/17, 198/19, 202/16, 203/3, 207/21, 216/12, 216/16, 219/2, 221/10, 228/4, 229/17, 229/20, 232/4, 232/7, 236/12, 250/9, 250/12, 256/3, 256/15, 261/17, 264/17, 267/3, 267/6,	

267/11, 267/20	s.-rlar 156/11
söz s.-dı 202/18	s.-dım 191/3
s.-dılar 148/10, 148/11, 148/12,	s.-dılar 191/16
149/6, 149/17, 162/9, 166/19,	söz s.-y 190/10
171/10, 177/6, 182/3, 189/21,	s.-lük 182/2
190/16, 191/2, 214/17, 222/6,	s.-nġlar 216/13
234/18, 234/19, 234/20,	s.-p 191/15, 229/13, 236/17
234/21, 235/4, 235/12, 235/13,	s.-p kilip 149/4
235/17, 236/16, 238/7, 238/8,	s.-p irdi 222/15
238/15, 238/19, 240/13,	s.-p irdiler 222/20, 253/4
240/16, 240/20, 241/5, 241/8,	s.-r irdiler 222/11
241/11, 241/14, 241/18,	sorat- -1- sordurmak.
241/21, 244/1, 244/5, 246/9,	s.-ġanım 230/16
247/3, 251/8, 251/12, 252/14,	soy- -8- soymak, deriyi yüzmek.
252/17, 252/19, 252/21, 254/8,	s.-dılar 154/1, 188/14
254/13, 255/3, 256/11, 258/6,	s.-up 158/19, 159/5, 165/14,
258/12	165/17, 170/3
s.-dınġız mu 191/2	s.-maġnı 152/5
s.-sam 222/20, 259/6	sök- -1- sövmek, küfretmek.
s.-ġıl 229/1	s.-tiler 151/21
s.-suġ 229/10	söy- -1- sevmek.
s.-uġ 238/8	s.-ġay irdim 189/13
s.-ġay irdinġiz 197/2	söyün- -1- sevinmek.
sora- -16- sormak.	s.-genleridin 153/17
s.-r 229/18	söz -124- söz, laf.
s.-r-siz 153/7	s. 160/17, 167/17, 172/1,

175/4, 186/14, 192/3, 210/1,
217/19, 224/3, 244/3, 245/1
s. bile 224/18
s. bilen 182/19
ğalať s.+dür 221/4
s. aytıp 223/3
s. ayttı 152/3
s. soray 190/10
s. sordı 202/18
s. sözledi mü 229/20
s.+ni 157/17, 174/5, 177/4,
181/20, 185/18, 188/21,
201/11, 202/19, 230/8, 230/9,
230/13, 235/7, 235/16, 236/11,
238/21, 250/13, 251/2, 253/9,
263/2
bu s.+ni 152/7
ħakâret boladurğan s.+ni 261/8
köp s.+ni uzatmağıl 168/7
s.+ğa 174/16, 175/14, 274/5
bu s.+ğa 148/17
s.+de 219/14
s.+din 164/2, 164/20, 165/11,
206/6, 258/20, 265/8
s.+üm 216/15, 237/9
s.+ümni 160/21, 185/19,

186/16, 210/18
s.+ünġ 250/10
s.+inġ 164/9
s.+ünġni 219/9, 225/7, 226/7
s.+ünġe 272/21
s.+inġğa 187/1
s.+inġge 153/13
anasını s.+i bile 159/7
s.+i 217/8, 241/3, 242/4, 242/5,
248/2
s.+i birle 229/8, 262/18, 273/9
s.+in 277/3
s.+ini 174/19, 176/12, 200/18,
216/9, 219/3, 229/7, 230/15
Bâhîlni s.+ini 263/5
Zelîhâni s.+ini 223/10
s.+iġa 211/12, 218/15, 272/21
s.+imiz birle 223/7
s.+imizni 191/18
s.+inġiz 224/13
sizni s.+inġizni 153/8
s.+ler bile 184/8
s.+lerġa 239/21
s.+leriġ 278/12
mundaġ s.+leriġ 209/19
s.+leriġde 192/2

s.+leriṅdin 211/11	s.-meṅ 243/12
s.+leri 219/12, 225/21, 235/19, 235/21, 261/17	sözleş- -7- sözleşmek, anlaşmak.
s.+lerni 158/16, 163/8, 163/19, 174/20, 177/14, 177/18, 216/14, 229/5, 230/16, 236/14, 239/4, 267/12, 277/7	s.-ür-sin 151/21
bu s.+lerni 149/11	s.-ür-miz 202/2
s.+lerini 184/15, 229/15, 240/18, 257/6, 259/1	s.-gil 202/1
s.+leriḡa 240/11	s.-meḡil 232/16
sözle- -19- söylemek.	s.-ip irdi 202/1
s.-r 216/15	s.-ip irdiler 234/12
s.-r mü 216/14	s.-ür irdiler 182/8
s.-di 161/4, 232/3, 232/7, 265/15	su'āl -17- [Ar.] soru.
söz s.-di mü 229/20	s. 154/15, 170/10, 178/14, 183/21, 194/3, 204/21, 213/18, 240/1, 246/13, 247/19, 249/3, 254/3, 260/5, 260/12, 260/14, 260/18, 273/12
s.-ya'lmadılar 239/17	şubḡ -1- [Ar.] sabah.
s.-se 243/12, 248/1	ş. 245/6
s.-mesdin 263/2	sūdā -1- [Far.] alış veriş, ticaret.
s.-p 164/19	s.+ḡa 222/18
s.-gü dik 215/21, 218/18	sūdā-ger -6- [Far.] tüccar.
s.-gün dik 200/18	s. 192/6, 239/11
s.-r irdi 248/2	s.+ler 192/14, 193/10, 193/11
yalḡan s.-mes 241/4	digen s.+ler 148/7
s.-medi 186/7	sūdā-gerçilik -1- [Far.+Tr.] tüccarlık.
	s. kıllur irdi 269/8
	şuffe -1- [Ar.] sofa.

	ş.+lerde 255/1		ş.+ler 212/13
sun-	-2- sunmak, uzatmak.		ş.+ler bilen 222/21
	boyun s.-mas 227/21		ş.+lerni 213/14, 215/6
	boyun s.-ğan hil'atin kiygen		ol ş.+lerni 212/13
	146/2		ş.+lerini 212/6, 213/13
şun'	-2- [Ar.] yapış, yapmak.		ş.+lerini kıldırdı 156/15
	ş.-i Hudā 259/5	susa-	-3- susamak.
	ş.+uñgı 270/19		s.-dılar 185/9
şun'ferş	-1- [Ar.] Allah'ın yaratmış		s.-sa 257/10
	olduğu halı, kilim.		s.-p kaldılar 173/5
	naqqāş-ı ş. 183/6	susat-	-1- susatmak.
süre	-3- [Ar.] sure.		s.-ıp 183/13
	s.-i Yūsufnı 179/4	susız	-1- susuz.
	s.+de 178/18		s. 220/20
şüret	-28- [Ar.] suret, şekil, görünüş;	su(y)	-55- su.
	put.		s. 147/14, 147/16, 147/19,
	ş.-i aşlīsığa 169/19		147/20, 147/21, 148/1, 148/4,
	ş.-i hālını 264/16		148/9, 149/1, 150/2, 169/6,
	ş.+i 212/7		181/15, 185/10, 192/17, 209/9,
	ş.+ide 167/6		250/7, 250/9
	ş.+ide bolup 161/6, 173/3,		arığ s. 148/5
	182/14, 191/21, 203/10,		s. bolur irdi 186/5
	269/18, 269/21, 270/2, 270/10,		s. çıkmas irdi 200/6
	271/16, 272/7, 272/16, 273/1,		s. izlep 192/16
	273/7, 279/4		s. iken 246/19
	ş.+ide kıılıp 161/14		s. tatmadılar 189/16

s. yok 192/16	Allah.
s.+nı 187/15, 200/6, 275/5	Haq s. 146/3, 154/8, 163/10,
kuğuknı s.+nı 188/9	178/12, 179/9, 187/13, 208/13,
s.+ga 169/2, 169/10, 188/5,	208/21, 248/10, 251/6
192/16, 199/4, 199/7, 204/16,	Haızret-i Haq s. 146/18, 203/9,
275/5	215/4, 220/10
s.+ga salđıl 199/2	s.+nı 247/6
s.+ga salsalar 171/12	Haq s.+nı 148/6, 178/20,
s.+dın 147/21, 191/19, 199/14	240/19
s.(suy) ağışga 148/3	Haızret-i Haq s.+nı 210/10,
s.+yı 181/7, 181/14, 278/16	246/15, 271/11
‘azāb s.+yı 154/8	Haq s.+nı dergāhıga 219/12
s.+yını 190/14	Haq s.+dın 155/17, 169/2,
s.+yıga 187/14	239/4
s.+lar 211/2	Haızret-i Haq s.+dın 152/16
s.+lar çıkıp 200/7	südre- -4- sürümek.
s.+ları 147/19	s.-p 185/13, 187/4, 197/8,
sübhān -1- noksanı olmayan, Allah.	264/10
yā S. 155/1	süfre -2- [Ar.] sofrā.
sübhāna’lāh -1- [Ar.] Allah’ı her türlü	s. kıldılar 154/1
insani kusur, ayıp ve	ol s.+de 154/1
eksikliklerden tenzih ederim,	sünge -4- kemik.
manasında kullanılan ifade.	ürügan s. 169/18
s. 155/2	s.+leri birle 170/2
sübhānehu ve ta‘ālā -26- [Ar.] noksan	s.+lerini 169/19, 257/1
sıfatlardan uzak olan yüce	sür- -7- sürmek, sevk etmek; tarla

	sürmek.	ş. u hürrem tutupdur 228/19
	s.-diler 152/18, 251/6	ş. u hürrem 191/9
	bıçak s.-diler 152/16	şādılığ/ik -3- [Far.+Tr.] mutluluk.
	s.-ediler 234/3	ş.(şādlik) 228/18, 250/1
	s.-ey 185/17	ş.+dur 211/12
	s.-üp 196/5	şādmān -4- [Far.] sevinçli, mutlu.
	s.-ğay irdim 189/12	ş. boldı 206/6
sürt-	-3- sürtmek, sürmek.	ş. boldılar 220/11
	s.-se 248/21	ş. bolup 183/10
	s.-er irdi 206/18	ş. kılmaklık 249/2
	s.-üp ir-diler 193/8	şādmāne -1- [Far.] sevinçli, mutlu.
süt	-2- süt.	ş. 198/12
	s. 227/3	şādmānılığ/ik -2- [Far.+Tr.] mutluluk.
	s.+ini 173/7	ş.(şādmānlik) 153/11
sütün	-1- [Far.] direk.	ş.+dın 208/20
	s.+ını 270/9	şafalak -1- tokat, şaplak.
süvāre	-1- [Far.] binici, ata binen.	ş. urdı 249/6
	s. birle 254/17	şafalakla -1- tokatlamak.
süyen-	-1- dayanmak, kendini bir şey	ş.-p 254/10
	ile desteklemek.	şafлак -1- şaplak, tokat.
	s.-ip turdı 257/13	ş. urdı 197/7
		şāh -8- [Far.] dal.
		ş. 180/14, 180/15, 180/17
şād	-4- [Far.] sevinçli, mutlu.	ş. bile 180/15
	ş. 208/11	ş. u butağım yok 204/10
	ş. u hürrem kılgay 208/14	ş.+nı 180/16

Ş

	ş.+1 yaşıl 153/20		ş. 196/13
	ş.+ımı 176/9		ş. ki 160/18, 198/5, 198/7,
şāhāne	-4- [Far.] şahane; hükümdara ait, hükümdarla ilgili.		246/5, 273/10
	ş. 199/2, 199/15, 209/8	şāyeste	-1- [Far.] layık.
	ş. tonlar 202/2		tuḥfe-i ş. 192/9
şāhī	-1- [Far.] şaha ait, şahla ilgili.	şecā' atlık	-2- [Ar.+Tr.] yüreklilik, cesaret.
	ş. 200/20		ş. 179/12, 267/10
şakāyīku'n-nu'mān	-1- [Ar.] gelincik çiçeği.	şecer	-1- [Ar.] ağaç.
	ş. 180/1		ş.+lerde 183/6
şām	-2- [Far.] akşam.	şefā'at	-3- [Ar.] şefaath, biri için af dileme.
	ş. 245/6		ş. 191/5
	ş.+ım 209/16		ş.+i bile 231/14
şān	-1- [Ar.] şān, şöhet.		ş.+leri birle 231/15
	ş. u şevketde 200/17	şefātī	-2- [Far.] tokat, sille.
şarāb	-2- [Ar.] şarap.		ş. birür irdiler 185/11
	ş. birle 224/2		ş. urdı 186/7
	ş.+ığa 226/8	şefī'	-1- [Ar.] şefaath eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.
şart	-5- [Ar.] şart, koşul.		ş. 185/10, 243/1
	ş. kıldılar 263/5	şefi'u'llāh	-1- [Ar.] Allah'ın şefaath ettiği.
	ş. kılıp irdi 233/15		s. fi'd-dünyā ve'l-āhiretdür-sin
	ş. bile 194/7		175/11
	ş.+ım 149/19	şefkat	-2- [Ar.] şefkat.
	ş.+ımı 194/13		
şāyed	-6- [Far.] şayet.		

ş. kılğay-siz 195/16	şehvet -3- [Ar.] şehvet, cinsel istek,
ş. kılmağay-sizler 186/17	tutku.
şehr -43- [Ar.] şehir.	hırş u ş. 214/19
ş. 169/13, 173/15, 179/20,	ş.+ni 215/7
180/5, 271/6	ş.+ğa 170/12
ş.-i Qartūmğa 173/21	şehvetlik -1- [Ar.+Tr.] şehvetli, istekli.
ş.+ni 178/9, 254/21	ş.+dür 170/12
ş.+ğa 162/17, 173/18, 234/6,	şeker -1- [Far.] şeker, tatlı.
254/11, 265/19, 265/21, 267/7	ş.+im 196/14
ş.+ğa kirip irdi 206/14	şekürî -1- [Ar.] çok şükredenlerden
ş.+ge 254/21, 272/7, 272/11,	ş. 159/9
273/17	şekve -1- [Ar.] şikayet,
ş.+de 172/20, 268/15, 269/12,	memnuniyetsizlik.
274/4	ş.+ler kılp 197/3
ş.+de imiş-min 181/4	şems -1- güneş.
ş.+din 168/20, 243/2, 265/10,	ş. 181/10
266/20	şerâfet -3- [Ar.] şerefli olma.
mini ş.+imğa 236/9	ş.+idin 192/10, 230/9
ş.+ini 175/15	ş.+leridin 166/17
ş.+iğa 177/7, 178/7, 262/10,	şerâfetlik -1- [Ar.+Tr.] şereflik.
268/15, 277/19, 278/1	ş. 161/8
ş.+ide 173/20	şerbet -1- [Ar.] şerbet.
Medyen ş.+ide 276/7	ş. 220/11
ş.+ideki 269/5	şerî'at -8- [Ar., ç.] şeriat, din
ş.+leri 160/8	kaideleri.
ş.+leriğa 167/3	ş. 260/4, 268/14, 277/20

ş.+nı 154/5	kaybetmiş, divane.
ş.+da 260/12	ş. 200/17
ş.+imizde 232/17, 239/16	ş. boldı 200/18
sizlerni ş.+iñgizge 239/16	‘aşık u ş. boldı 203/8
şerif -2- [Ar.] şerefli, mübarek.	‘aşık u ş. bolup 202/12
kelime-i ş.+ni 163/12	şifte vü ş. bolur irdi 200/2
ism-i ş.+lerini 222/15	vâlih ü ş. bolur irdi 209/3
şerm -4- [Far.] utanma.	şeytân -45- [Ar.] şeytan.
ş. 217/8	ş. 151/12, 151/13, 161/6,
ş. tutmap-sin 217/3	161/8, 161/11, 181/20, 192/1,
ş. ü hayânı 180/7, 203/20	214/20, 221/16, 269/14,
şermende -3- [Far.] utangaçlık.	269/16, 270/8, 272/11, 272/16,
ş.+dür-miz 248/15	272/17
ş. kılmasun 195/3	ş.-ı la‘îni irdi 173/11
ş. kılayazdı 219/6	ş.-ı la‘îni 151/19, 161/14,
şerm-sâr -1- [Far.] utangaç.	272/11
ş. kıldı 190/16	ş.-ı la‘îni 219/21
şerr -4- [Ar.] kötülük, fenalık.	ş.-ı ‘aleyhi’l-la‘neni 156/9
ş.+idin 168/10, 226/4	ş.-ı ‘aleyhi’l-la‘ne 151/14,
hatunlarını ş.+idin 219/15	151/17, 156/5, 160/19, 161/16,
ş.+iñgdin 218/21	182/13, 182/16, 191/20, 270/5,
şeş- -1- acele etmek.	272/7, 272/10
ş.-meñg 152/17	ş.-ı ‘aleyhi’l-la‘neni şabr u
şevket -1- [Ar.] büyüklük, heybet.	taşatı 151/10
şân u ş.+de 200/17	ş. bile 215/5, 219/6
şeydâ -6- [Far.] aşktan aklını	ş.+dur 152/2, 272/20

	ş. irdi 275/14		227/8, 257/17, 278/19
	ş.+nı 161/7, 220/3, 226/4,		ş. birle 178/5
	278/6		ş. yörüp 178/5
	ş.+ğa 161/15, 173/12		ş.+ğa 170/1, 257/16
şifā	-3- [Ar.] şifa.		ş.+din 198/2
	ş. tapkay 188/5	şimşir	-3- [Far.] kılıç.
	ş. tapsam 173/6		ş. bile 182/11
	ş. taptılar 173/7		ş. tartıp 243/5
şifte	-3- [Far.] kaçık, düşkün,		ş.+ini 182/12
	tutkun.	şir	-1- [Ar.] şiir.
	ş. kılmak için 183/18		ş. 184/21
	ş. vü şeydā bolur irdi 200/2	şir	-4- [Far.] aslan.
	ş. vü şeydā 200/17		ş. 185/20
şikālik	-1- [Ar.+Tr.] anlaşmazlık.		ş.+ni 241/19
	ş. kılıp 242/9		ş.+ğa 241/19, 241/20
şikār	-1- [Far.] av.	şirā	-1- [Ar.] satın alma.
	ş.+ğa 149/16		bey ^c ü ş. kıldılar 194/6
şikāyet	-3- [Ar.] şikayet.	şirin	-2- [Far.] şirin, tatlı.
	ş. kıldılar 160/20		tatlığ ş. 246/19
	ş. kılıp 229/20		ş. boldı 188/9
	ş. kılmadım 248/13	şitāb	-1- [Far.] acele, sürat,
şikest	-1- [Far.] kırılmış.		çabukluk.
	ş. taptı 267/17		ş. kıldı 181/1
şimāl	-12- [Ar.] kuzey, kuzeyden	şol	-66- şu.
	esen rüzgar.		ş. 148/1, 154/17, 156/8, 163/8,
	ş. 170/4, 170/7, 197/21, 198/1,		165/4, 165/17, 169/3, 169/19,

173/11, 175/4, 175/20, 181/12,		ş. kıлмаğay irdim 201/12
184/5, 185/12, 186/14, 190/9,	şu	-32- şu.
190/21, 192/19, 193/17,		ş. kadar 236/6
201/11, 203/21, 204/11,		ş.+nı 151/2, 165/14, 190/19
204/12, 207/3, 211/5, 213/14,		ş.+nıng birle 271/5, 275/16
216/6, 219/5, 222/9, 228/17,		ş.+nda 244/2
243/18, 245/1, 246/3, 248/1,		ş.+nda irdi 154/5
255/9, 256/6, 259/17, 266/15,		ş.ıngda 208/19, 211/1, 219/8
266/20, 269/3, 271/7, 272/15,		ş.ıngda irdi 202/9
274/4, 278/15, 279/4, 279/14		ş.+ndın 207/1, 209/12
ş. 165/14		ş.+nça 155/5, 160/21, 190/21,
ş. bulutnı 154/12		241/7, 241/17
ş. eşnâda 250/21		ş.+nça cehâetler 164/13
ş. miqdâr 155/3		ş.+nça yıldın 228/1
ş. oğlum 151/4		ş.(şundağ) 148/13, 158/17,
ş. öyümdin 156/15		189/8, 211/4, 225/17, 225/18,
ş. vaqtğaça 166/8, 230/2,		244/3, 245/3
242/7, 274/12		ş.(şundağ) bolsa 230/1
ş. yirdin 239/18		ş.(şundağ) bolup turğan eşnâda
ş. zamân 149/11, 157/21		170/8
ş.+dur 203/4, 203/7, 203/15,		ş.(şundağ) turupdur 206/1
203/16, 234/2	şufre	-1- [Ar.] kirpik.
ş. irdi 223/20		ş.+lerini 188/10
ş. iken 195/11	şüh	-1- [Far.] oynak kadın.
şöhret -3- [Ar.] şöhret, ün, ad yapma.		ş. irdiıngizler 247/18
ş. boldı 168/15, 249/21	şukun	-1- atın ayak sesi*

	ş.+1 birle 257/16	t. kıllur musin 166/9
şüm	-2- [Far.] şom, uğursuz. ş. 177/11, 206/5	ta'âlâ -188- [Ar.] yüce, ulu. t. 171/3, 226/14
şümlüğ	-1- [Far.+Tr.] uğursuzluk. ş.+ıdın 186/17	Allâhu t. 175/8, 199/6, 206/5 Hâk t. 228/19
şükr	-13- [Ar.] şükür. ş. 259/9, 259/15, 273/14 zıkr ü şenâ vü ş.+iñgni 270/20 ş. kıldı 267/2 ş. kıldılar 149/4, 157/13, 195/1, 270/3, 270/5, 275/8 ş. kıлмақ 273/16 ş.+ler kıllur irdi 259/10	Hudây t. 146/19, 147/13, 150/1, 150/5, 152/21, 153/7, 153/21, 154/11, 155/19, 157/1, 157/7, 159/4, 160/6, 160/13, 162/2, 162/8, 163/6, 164/7, 165/9, 166/4, 166/11, 166/17, 168/5, 169/11, 170/8, 171/8, 173/3, 175/21, 176/21, 177/8, 177/21, 178/4, 180/6, 180/13, 182/15, 186/11, 186/16, 187/16, 187/17, 187/19, 190/10, 198/5, 198/16, 199/10, 199/12, 203/11, 204/7, 204/11, 204/16, 208/15, 218/12, 221/15, 221/18, 226/3, 226/5, 228/18, 230/17, 231/15, 234/15, 239/3, 240/20, 242/10, 244/15, 244/17, 245/7, 245/18, 248/10, 248/13, 255/11, 256/15, 256/16, 257/6, 257/16, 259/10, 261/1, 261/8, 262/7,
şükrâne	-3- [Ar.] şükran alameti, iyilik bilme. namâz-ı ş. 220/9 ş. üçün 252/7 ş.+siğa 157/17	
T		
tâ	-5- [Far.] kadar, dek, değın. t. 156/6, 178/18, 199/5, 199/12, 219/20	
ta' accüb	-3- [Ar.] şaşakalma. t. 216/14 t. kıllp turur irdim 181/8	

262/12, 265/11, 267/1, 267/6,
267/13, 268/9, 268/10, 269/2,
269/21, 270/4, 270/11, 271/13,
272/6, 273/12, 274/14, 274/16,
275/1, 275/13, 275/18, 276/4,
276/10, 277/3, 277/4, 277/12,
277/14, 278/2, 278/15, 279/2,
279/4, 279/10

Ḥudāy t. için 279/9

Ḥudāy t.+nı 163/11, 164/7,
166/9, 168/9, 170/6, 174/4,
178/5, 179/16, 198/18, 202/4,
208/8, 208/14, 210/14, 213/3,
221/16, 234/9, 262/8, 264/6,
268/13, 269/19, 272/9, 272/14,
273/8, 273/12, 274/14, 276/15,
278/5, 278/6, 278/8, 279/12,
279/13

yaratğan Ḥudāy t.+nı 262/13

Ḥudāy t.+nı emriğa 162/10

Ḥudāy t.+nı emrini 277/2

Ḥudāy t.+nı hükmin kılmağım
153/8

t.+nı 215/15

Ḥudāy t.+ğa 178/3, 198/4,
201/14, 234/21, 237/4, 257/14,

259/15, 265/8, 267/2, 267/6,
269/11, 272/1, 276/11, 277/9

Ḥudāy t.+ge 268/5

t.+dın 171/2

Allāhu t.+dın 146/13

Ḥaḳ t.+dın 222/16

Ḥudāy t.+dın 151/1, 153/6,
164/10, 214/18, 246/20, 247/4,

248/14, 251/20, 254/5, 255/13,

269/4, 269/16, 270/7, 270/14,

271/17, 273/1, 277/3

ṭa'ām -35- [Ar.] yemek, yiyecek.

ṭ. 165/19, 179/17, 188/6,
190/20, 209/9, 218/3, 220/10,
226/20, 238/6, 238/7, 238/10,
246/19, 269/6, 273/17, 274/1

āb u ṭ. 223/19

loğma ṭ. 189/16

ṭ. birür irdiler 154/1

ṭ. pişürünġ 167/11

ṭ. tüşürdi 191/15

ṭ. yimesler 166/2

ṭ. yimey bolup 180/5

ṭ. yise 209/8

ṭ. yiseler 180/1

ṭ. kılp 244/11

ṭ. kılp-sin 270/18	āftāb-ı t. 147/17
ṭ.+nı 173/7, 244/14	taban -1- taban, ayak altı.
ṭ.+ğa 166/1	idiş t. boldı 169/6
ṭ.+dın 165/19, 165/20, 255/3	ṭabīb -4- [Ar.] tabip, doktor.
ṭ.+lar 220/14	ṭ. 161/15, 272/9
ṭā' at -13- [Ar.] taat, ibadet.	ṭ. ḥatun 161/14
ṭ. 169/15, 259/11	ṭ.+dür-min 272/8
ṭ. kılp 207/3	ṭabīblik -1- [Ar.+Tr.] doktorluk.
ṭ. kılmegey irdi 269/15	ṭ. kıldı 161/15
ṭ. kılp irdiler 272/1	ta' bīr -27- [Ar.] tabir, yorum.
ṭ. u 'ibādet kılpurlar 234/21	'ilm-i t. 208/21
ṭ.+ni 269/15	'ilm-i t. irdi 222/3
ṭ.+ğa 269/19, 270/1, 279/8	t. itmek 179/11
ṭ.+ke 270/5	t. kıldılar 227/16
ṭ.+ige 260/1	t. kılguçlarını 263/8
ṭ.+leri 269/13	t.+ni 225/16, 227/12
tāb -3- [Far.] güç, kuvvet, takat.	t.+i 222/2, 228/10, 254/1,
t. u tāḳat kıla'ımadı 211/7	268/4
t. u tāḳat 271/19	t.+i yok 225/13
t. u tāḳatları yok irdi 150/13	t.+ini 192/8, 192/11, 222/1,
ṭabāḳ -7- [Ar.] tabak.	225/1, 225/6, 226/19, 227/9,
ṭ. 188/6, 218/3, 238/5, 238/13	227/10, 227/21, 228/3, 229/6,
ṭ.-ı nūrlarında 253/13	232/7, 260/3
ṭ.+da 232/18	tüşni t.+ini 228/16
ṭ.+lar 218/8	t.+lerini 228/21
tābān -1- [Far.] ışıklı, parlak.	ta' bīrçi -1- [Ar.+Tr.] tabirci.

	t. 192/8	t.+nı ağırlığıça 154/17
tābiş	-1- [Far.] parlayış, parıldayış. t. birip turupdur 146/9	t.+ka 182/12 biş t.+dın 154/14
ṭabl	-1- [Ar.] davul. ṭ. urunġlar 267/14	bu biş t.+dın 154/15 biş t.+dın taş 154/16
tābūt	-6- [Ar.] tabut, sandık. t. 261/2, 261/5 t.-ı sekīnede 154/2 ol t.+nı 154/2 t.+ġa 261/5	t.+ıġa 147/20, 152/4, 155/18 Ebū Ḳubeys t.+ıdın 155/8 Merve t.+ıdın 147/21 Şafā t.+ıdın 147/20 t.+larda 233/4
	taḥte-i t.+ke 224/1	taḥammül -1- [Ar.] tahammül, sabır.
tāc	-11- [Far.] taç. t. 227/18, 231/7, 231/19 altun t. 199/16, 202/3 t. bile 202/11 t. u devlet 200/17 t. u devletleridin 164/18 t.-ı muraşsa ^c 181/5, 200/20 t.+larını 248/4	şabr u t. 221/18 ṭahāret -2- [Ar.] temizlik, temizlenme. ṭ. kıldurup 184/19 ṭ. kılsa 204/15
tāc-dār	-1- [Far.] taç sahibi, padişah. t.-ı pādīşāhlar 159/3	taḥiyyet -6- [Ar.] uzun ömür dileme, hayır dua etme. t. 252/16, 254/7 254/5, 254/6, secde-i t. irdi. 254/7 selām u t.+nı 237/16
taġ	-20- daġ. t. 147/19, 182/12 t.+nı 170/5, 184/3, 271/3 bir t.+nı 154/10 tört t.+nı 170/2	taḥsīn -3- [Ar.] güzelleştirme. t. 232/3 t. kılip 218/19 t. ü āferīnler kıldı 256/7
		taḥt -13- [Far.] taht.

t. 176/11, 181/4, 203/2, 227/18, 235/8, 238/12	. kılar-min 184/11
t. u bat 210/6	abr u . kıldım 274/12
t.-ı � izzet 200/16	. kılıp 179/21
t.+ke 248/7, 248/16, 264/3	. kıtur-min 239/5
t.+ıdın 224/1	andağ . kıtur-min 146/16
t.+larığa 253/20	.+1 215/21
tate -1- [Far.] tahta, levha.	eyt�n-ı � aleyhi'l-la�neni abr
t.-i t�b�tke 224/1	u .+1 151/10
t� in ki -1- [Far.] o zamana kadar.	.+1 bolmasun 212/2
t. 216/5	.+1 kılmadı 200/18
t�k -1- [Ar.] kubbe, bina kemeri.	abr u .+1 yok 150/16
. 200/11	t�b u .+ları yok irdi 150/13
tak -1- asma, bağ kütüğü.	takdir -2- [Ar.] takdir, yazęı.
t. 225/3	t.-i il�h� 195/11
t�kat -24- [Ar.] takat, g�c, kuvvet.	t. � ka�z� 225/18
abr u . 221/6	takı -2- ve, da/de, dahi.
t�b u . 271/19	t. 211/9, 245/4
. kılmadı 189/18, 197/16	takıl- -1- takılmak.
. kıla'lmadı 216/9, 220/21	t.-ęan 264/4
t�b u . kıla'lmadı 211/7	takrir -2- [Ar.] beyan etme.
. kıla'lmadılar 240/6	t. kıldı 225/5, 244/5
. kıla'lmadım 274/13	taksim -2- [Ar.] bölme, parçalama.
. kıla'lmas irdi 209/8	t. kılıp 237/6, 264/11
. kıla'lmas irdiler 278/18	tala -2- tane, tel.
. kıla'lmas 270/14	t. 170/8

	t.+sını 275/16	ṭama^c -4- [Ar.] aşırı istek, hırs, tama.
ṭalāk	-3- [Ar.] boşama, talak.	ṭ. kılip 162/21, 262/16
	ṭ. kılayın 272/3	ṭ. kıлмаğıл 210/13
	ṭ. kıldılar 149/11	andağ ṭ.+nı 223/9
	ṭ. kılur-siz 149/12	tamağ -1- damak.
talaş	-1- dalaşmak, kavga etmek.	t.+ıdın 209/9
	uruş t. kılsalar 271/15	tamām -19- [Ar.] tamam, tam,
talaş-	-3- yağma olmak, münakaşa	tamamlanmış.
	etmek.	t. 177/7, 205/20, 245/18, 270/3
	t.-tılar 173/4	t. boldı 155/10, 164/15, 173/19,
	t.-ıp 225/12	177/9, 204/20, 212/8, 233/5,
	t.-mañğlar 271/15	260/17, 261/4, 263/11, 266/13,
ṭaleb	-3- [Ar.] isteme, istenme,	274/20
	dileme.	t. kıldılar 162/16
	ṭ. kıladurlar 208/5	t. kılip 175/13, 246/6
	ṭ.+iñg 251/3	tamām-^cālem -1- [Ar., ç.] kainatın
	ṭ.+ide 192/12	tamamı.
ta^clīm	-3- [Ar.] talim, öğretme,	t.+ğa 180/10
	öğrenme.	tamām-a^czā -1- [Ar., ç.] bütün organlar.
	t. birdiler 204/13, 277/21	t.+ları 196/2
	t. üçün irdi 260/15	tamām-beden -1- [Ar., ç.] bütün beden.
tam	-1- dam, çatı.	t.+leriğa 270/16
	t. 215/3	tamām-Mısr -1- [Ar., ç.] Mısır'ın
tam-	-2- damlamak.	tamamı.
	t.-ıp 243/9	t. 255/2
	t.-madı 169/6	tamur -1- damar.

	t.+ını 202/14		202/6, 202/7, 204/5, 231/14,
tanġ	-11- tan, şafak.		277/14
	t. 168/19, 169/9, 226/13		t.+sı 202/2, 251/11, 270/3
	t. atar 277/16	tansuġ	-1- nefis, muhteşem.
	t. atarda 168/18		t.+raġıdur 178/17
	t. atġunça 168/18	tanu-	-4- tanımak.
	t. atġunça 173/4		t.-r musin 267/19
	t. atmasdın 167/12		t.-dı 203/14
	t. attı 169/10, 192/14		t.-dılar 248/9
tan-	-2- inkar etmek, reddetmek.		t.-p 157/19
	t.-dılar 241/4	tanuş	-1- tanış, tanışmış olmak.
	t.-ġaylar 242/11		t. boldılar 224/21
ta' ne	-1- [Ar.] ayıplama, çekiştirme.	tanuş-	-1- tanışmak.
	ġ. ġıladurlar 246/20		t.-tılar 249/20
ta' ne-derāz	-1- [Ar.+Far.]	tap-	-59- bulmak; kabul etmek;
	zebān-ı ġ. ġılurlar 223/19		muradına ermek.
tanı-	-10- tanımak.		t.-ar-min 202/16, 244/20
	t.-dı 176/12, 234/10, 262/10,		t.-ar-sin 202/16
	264/17		şihhat t.-ar 156/13
	t.-may 198/12		teskīn t.-ar 221/12
	t.-p bolmaydurġan bolupdur		t.-ar-miz 244/19
	149/3		t.-ar-miz 247/9
	t.-madılar 234/10, 234/11,		t.-arlar 156/7, 156/9
	234/12, 254/19		t.-tım 193/5, 247/4, 265/21
tanġla	-13- yarın, ertesi ġün.		t.-tı 173/16, 192/16, 207/17,
	t. 184/12, 199/2, 202/2, 202/5,		230/10

haber t.-tı 267/5	tedbîr t.-a'lmay yörür irdiler
izâ t.-tı 271/18	182/2
karâr t.-tı 155/10	necât t.-mas 213/10
kerâmet t.-tı 230/10	'ilâc t.-a'lmadı 211/8
şihhat t.-tı 269/3	t.-a'lmadılar 269/5
şikest t.-tı 267/17	t.-madılar 147/21, 148/1,
teskîn t.-tı 159/10	184/12, 269/5
vefât t.-tı 260/2	tâ-bâre -1- karşılık, karşılığında
t.-tıngız 247/3	t. 217/12
t.-tılar 149/4	tapıl- -1- bulunmak.
şifâ t.-tılar 173/7	t.-sun 191/6
şifâ t.-kay 188/5	tapış- -7- buluşmak.
t.-kay-siz 246/4, 246/13	t.-ur-sin 189/21
t.-kaylar 153/19	t.-ur 242/6
t.-kaylarını 246/1	t.-urlar 240/18
şifâ t.-sam 173/6	t.-ıp 172/19, 183/1
t.-saᅇg 191/6	t.-kandın soᅇg 247/2
t.-ᅇil 173/16	t.-kan bolsa 246/4
t.-a'lmay 155/7, 273/17	tapşur- -18- ulaştırmak, teslim etmek.
t.-ıp 159/5, 190/8, 194/2,	t.-ur 204/7
199/20, 240/8, 243/20, 271/5	t.-dım 162/15
ferah t.-ıp 183/10	t.-dum 184/16, 185/3, 233/2
t.-ıp kilelik 191/1	t.-dı 196/1, 232/15, 256/18,
t.-ar irdi 221/10	266/13, 267/10
t.-a'lmas irdi 205/7	t.-dılar 194/15
t.-a'lmas irdiler 182/1	t.-ᅇay-miz 237/3

t.-ay 231/5, 266/1		her t. 205/8
t.-ayın 204/6	tarıĝ	-2- çift, tarla.
t.-uĝ 232/12		t. 205/6, 229/2
t.-up 195/2	ta'rif	-7- [Ar.] tarif.
t.-may mudılar 186/9		t. 201/21, 266/9
tar	-1- dar, küçük.	t. kılar-min 180/6
t. bolur 252/4		t. kıldı 200/15
tara-	-8- taramak.	t. kılgan birle 180/4
t.-dılar 231/6		t.+ıĝa 200/13
ĝisūlarını t.-ĝıl 151/5		t.+ler birle 251/8
t.-p 150/3, 150/4, 184/20,	tarık	-1- [Ar.] yol, usūl, yöntem.
199/8		ṭ.+ka 148/1
t.-r irdi 209/7	tarıka	-1- [Ar.] yol, yöntem.
t.-mağ bolsa 209/7		ṭ. 256/7
taraf	-26- [Ar.] taraf, yön.	tarqa-
bir ṭ. 154/21		-1- dağılmak, saçılmak.
ṭ.+ĝa 155/18, 170/4, 170/10,	tarlık	t.-p 222/2
192/16, 200/11, 212/6, 212/13,		-1- darlık, sıkıntı.
213/14, 243/8, 267/4, 267/17	tart-	t.+de 178/21
ṭ.+da 256/11		-47- tartmak; çekmek; sürmek;
ṭ.+dın 160/12, 271/21		getirmek.
ṭ.+ıĝĝa 219/2		t.-ar-sin 210/18
ṭ.+ıĝa 147/19, 148/7, 156/20,		t.-ar 243/14
163/7, 263/8, 268/3, 268/9		t.-ar-miz 224/1
ṭ.+ıdın 148/7		t.-adur-min 211/16 t.-dım
täre	-1- [Ar.] defa, kere.	196/12
		t.-tım 239/2

t.-tı 181/17, 192/21, 193/1, 206/15, 244/17	tās	-23- [Ar.] tas, su kabı. t. 240/13, 240/14, 240/16, 240/17, 240/21, 241/4, 241/5, 241/8, 241/11, 241/14, 241/18, 241/21
t.-tılar 147/13, 167/9, 193/2		
miḥnet ü meşakkat t.-tılar 204/21		
na' re t.-tılar 176/19		t.+nı 240/11, 240/12, 240/16, 240/20, 241/4, 241/8, 241/11, 241/14, 241/21
t.-aydur 243/12		
t.-ay-sizler 243/5		
t.-sun 202/6	taşarruf	-2- [Ar.] malik ve sahip olma, kullanma.
t.-iṅḡlar 205/16		t. kılsaṅḡ kılḡıl 232/15 t.+ımdadur 232/8
t.-ıp 175/5, 184/4, 188/18, 192/17, 193/2, 193/7, 203/4, 210/1, 243/6, 244/6, 257/17, 266/13, 267/15, 270/9	taş	-43- taş. t. 152/3, 154/15, 154/20, 155/5, 155/8, 169/13, 187/14, 198/2, 255/21, 276/13
na' re t.-ıp 176/19		
şayḡa t.-ıp 195/14		
t.-ıp alurmiz 168/8		biş taḡdın t. 154/16
t.-ar ḡâlde 152/12		t. bolsa 186/5
t.-ḡan 242/7		t. kiltürgil 154/14
t.-ar irdi 223/12		t. bile 258/15
t.-maḡan irdi 270/13		t. birle 152/2, 256/6
t.-ıp irdiler 205/17		t.+nı 149/20, 153/3, 154/18, 154/19, 154/20, 169/11, 182/11, 241/9, 256/2, 256/6
t.-a'lmas-sin 160/1		emānet t.+nı 155/6
na' re t.-a'lmadım 243/17		t.+nı üstiḡa 155/4
t.-a'lmadı 243/14		
t.-a'lmadılar 193/2		

t.+ğa 149/20, 162/13	t.-nġlar 156/18
t.+ğa 153/5	t.-p 185/6, 196/4, 203/20,
t.+ğa çaptılar 153/3	211/3, 250/13, 272/5
t.+da 276/14	t.-r irdim 177/13
yinġil t.+da 276/14	t.-makçı boldılar 273/7
t.+dın 182/10, 261/2, 261/4	tat- -1- tatmak.
t.+ığa 256/1	su t.-madılar 189/16
t.+ıdın irdi 169/12	tatdur- -1- tattırmak.
t.+lar 154/15	t.-dınġ 217/10
t.+larğa 185/13	tatlıġ -4- tatlı.
taş- -1- taşmak.	t. bolmaġı 233/11
t.-ar 260/17	t. bolur 247/1
taş-bārān -1- [Tr.+Far.] taş yağmuru.	t. nān 233/10
t. kılıp 277/1	t. şīrīn 246/19
taşı- -1- taşımak.	ṭavāf -7- [Ar.] tavaf, etrafının
t.-dılar 154/19	dolanma.
taşkarı -5- dışarı.	ṭ. kılgalı 156/6
t. 165/18, 263/12, 264/10	ṭ. kılınġlar 155/20
t.+da 215/20	ṭ. kılıp 156/8, 156/10
t.+dın 212/10	ṭ. kılsa 154/17
taşla- -15- dışarı atmak, çıkarmak,	ṭ. kılsunlar 156/18
atmak.	ṭ. kıılır irdiler 154/8
t.-r-miz 187/3	tavan -2- taban, ayak.
t.-dım 264/20	ikki t.+ların 148/2
t.-dı 196/14, 196/15, 196/16	ikki t.+larını 148/3
t.-dılar 256/2	ṭavar -3- mal, mülk, eşya.

	māl u ʔ. u tivedin 261/18		t.+ları(tayağları) 180/21, 181/1
	ʔ.+nı 251/15		t.+larını(tayağlarını) 180/21
	ʔ.+ığa 270/6		t.+larığa(tayağlarığa) 181/1
tavşif	-2- [Ar.] vasıflandırma, niteleme.	ṭāyife	-1- [Ar.] bölük, taife. yaman ʔ. 164/11
	t. kıldı 202/1	ṭāyy	-3- [Ar.] dürüp bükme; atlama, üzerinden geçme.
	t. kıllur-sin 266/9		ʔ. kıllıp 236/15, 243/20, 245/19
ṭāvus	-2- [Ar.] tavus kuşu. ʔ. 169/21, 170/11	ṭāyyār	-7- [Ar.] uçucu, uçan. ʔ. boldı 156/4
ṭāvus-mest	-2- [Ar.+Far.] ʔ. dik 200/20, 212/9		ʔ. kıldılar 259/2
tav(u)ş	-5- ses. t.+ıng 243/16 t.+uṅgnı(tavşuṅgnı) 158/18 t.+ı dik 158/18(tavşı) t.+ı 243/14 t.+ını 221/11		ʔ. kıllıng 162/10 ʔ. kıllıp 203/2, 210/3, 220/14, 252/9
tavuşkan	-2- tavşan. t. 265/13 t.+nı 265/13	tażarru^c	-1- [Ar.] yalvarma. t. kıldılar 169/8
tayağ/k	-10- dayanak; değnek. t.(tayağ) 235/11 on t.(tayağ) urğıl 221/8 t.(tayağ) urmasam 274/6 yüz t.(tayağ) urmasam 275/15 t.+larını 176/8	tāze	-3- [Far.] taze, körpe. sebz ü ter ü t. 227/5 t. vü pākize 197/17 t. iken 216/19
		ta^czīm	-3- [Ar.] yüceltme, ululama. t. ü tevāzu ^c birle 238/11 t. ü tevāzu ^c 165/12 t. kıldı 149/18
		ta^cziyet	-1- [Ar.] taziyet. t. tutarlar 195/13

tebārek ve ta'ālā -1- [Ar.] noksanlıktan münezzeh olan yüce Allah. t. 237/3	t. 255/21, 256/1
tebessüm -3- [Ar.] tebessüm, gülümseme t. kılp 218/16 t. kılr irdiler 236/14 t. kılr 183/5	tekbīr -2- [Ar.] "Allahu ekber" anlamında kullanılan tabir. t.+ni 153/18, 153/19
tebre- -1- kımıldamak, oynamak. t.-di 185/17	teklīf -1- [Ar.] teklif. t. kıldıng mu 211/20
tedbīr -4- [Ar.] hile. aytmağan 'arz kılmagan t. kalmadı 211/20 t. tapa'lmay yörür irdiler 182/2 t.+i 229/1 t.+ini 228/21	tekzīb -1- [Ar.] yalanlama. t. kıldılar 279/2
tefāvūt -1- [Ar.] fark. t. 252/5	temāşā -8- [Far.] temaşa, seyir. t. kılgıl 170/3 t. kılp turğanlarını 153/3 t. kılp 211/5 t. kılmay-sin 210/5 t. kılsunlar 176/3 t. kılr irdiler 253/14 t. kılr 253/13 t.+ğa 199/21
tefekkür -1- [Ar.] tefekkür, düşünme. t. 253/15	temür -2- demir. t. birle 264/9 t.+leriğa 222/2
teferrüc -1- [Ar.] açılma, ferahlama, gezinti. t. kılp irdiler 253/13	ten -4- ten, vücut, beden. t. 251/13 t. birle 202/21 t.+imni hüblığı 209/21 t.+imdeki 212/3
tefsīr -2- [Ar.] tefsir, şerh. t.+de 214/8, 244/10	teng -6- denk, eşit, benzer.
teğirmen -2- değirmen.	

t. 153/13, 180/15, 180/17	tersendelik -1- [Far.+Tr.] korkaklık,
t. boldılar 194/17	ürkeklik
t. bolup 217/20, 219/19	t.+din 190/2
tenge -2- tane.	tesbîh -2- [Ar.] Allah'ı övme.
t. boldı 205/8	t.+lerini 176/8
t. irdi 205/8	İdrîs 'aleyhi's-selâmnı t.+lerini
tenğlik -1- denklik, eşitlik, benzerlik.	208/4
t. 160/1	tesellî -1- [Ar.] teselli.
tennür -2- [Ar.] fırın, tandır.	t.-i hâtır birgıl 189/20
t. 225/10	te'sîr -5- [Ar.] tesir, alamet, nişan
t.+larını 225/10	bırakma.
tepren- -1- deprenmek, hareket etmek,	t. 186/5
kıpırdanmak.	t. kılmadı 211/14, 277/6,
t.-üp 152/12	277/11
ter -1- [Far.] yaş, ıslak, rütubetli.	t.+idin 197/14
sebz ü t. ü tâze 227/5	teskin -4- [Ar.] teskin etme, sakin
terâzû -6- [Far.] terazi.	kılma.
t. 181/16, 205/16, 276/16	t. 221/9
t. tutup 205/17	t. tapar 221/12
t.+ğa saldılar 205/18	t. taptı 159/10
t.+da 276/13	t.-i hâtır birdi 203/8
terğîb -1- [Ar.] isteklendirme, hevese	teslîm -2- [Ar.] teslim, iade etme.
getirme.	t. 252/15
t. kıldım 218/20	t. kıldı 268/8
terk -1- terk, çabuk, tez, derhal.	teşrif -2- [Ar.] teşrif, şereflendirme.
t. kılsak 276/19	t.+i birlen 261/15

	t.+in alğan 157/3		ṭ. kemer 199/16
teşvîş	-2- [Ar.] karşılık.	ṭnâb	-4- [Ar.] çadır ipi.
	t. birmenġ 266/5		ṭ. bile 187/11
	t. birmenġler 167/17		bir ṭ. 151/9
tevaḳḳuf	-1- [Ar.] durma, duraklama.		ṭ.+nı 187/11
	t. ḳıldı 192/11		yirni ṭ.+ın 147/13
tevâzu^ç	-2- [Ar.] tevazu, alçak gönüllülük.	ṭnıḳ	-1- açık, berrak, temiz.
	ta ^ç zîm ü t. 165/12		şâf u t. ḳılur-min 197/17
	ta ^ç zîm ü t. birle 238/11	ṭrâşla-	-2- [Far.+Tr.] tıraşlamak,
tevbe	-6- [Ar.] tövbe.		yontmak.
	t.+ġa 210/16		t.-dı 261/5
	t. 169/8		t.-dılar 154/18
	t. ḳıldılar 244/14	ṭrnaḳ	-1- ṭrnaḳ.
	t. ḳıldım 165/11		t. almak 158/1
	t. ḳılıp 245/11	ti-	-1- demek.
	t. ḳılsun 198/4		t.-se 260/13
tevellâ	-2- [Ar.] yanaşma, yaklaşma.	tif-	-1- tepmek.
	t. ḳıldım 258/14		t.-ip 163/1
	t. ḳılıp 248/2	tife	-8- tepe.
te'ḥîr	-1- [Ar.] tehir, gecikme.		t. 222/9
	t. ḳılmaġ 152/15		t.+ġa 181/13, 185/16
tıḳıl-	-1- tıḳılmak.		t.+de 222/9
	ḳızılıḳ t.-dı 186/7		t.+siġa 200/9
ṭlâ	-2- [Ar.] altın.		t.+side 184/3
	ṭ. 235/9		t.+sidin 156/12
			t.+leride 198/17

tiġ-	-18- deġmek, ulaşmak, varmak.		selām t.-ünġ 152/13
	t.-gen irmes 147/14		t.-üp 183/5, 193/3, 202/6
	t.-di 173/4, 256/1, 261/10		t.-mes-miz 184/18
	t.-ey-sin 221/21		t.-mesdin 187/14
	t.-se 237/20	tik-	-3- dikmek.
	āfet t.-se 270/14		t.-ip 162/21, 184/21
	t.-ip 169/12, 169/13, 187/12		t.-ken 263/10
	t.-ünçe 169/2, 169/11	tiken	-1- diken.
	t.-gendin soġ 201/12		t. 185/13
	t.-gen 175/4	tikin	-2- dikim, dikilmiş.
	t.-ip irdi 237/18		ikin t.+ni 233/2, 233/3
	t.-mes-miz 190/13	tikül-	-1- dikilmek.
	t.-mesün 152/11, 154/8		t.-ür 205/1
tiġür-	-25- deġdirmek, ulaştırmak.	tıl	-21- dil, lisan.
	t.-edür 203/6		t. 261/19, 271/13, 274/8
	t.-a'lmadiġ 168/13		t. birle 232/3
	t.-di 174/5, 229/7, 257/17		t.+dür 232/5
	ħaber t.-di 252/10		t.+ni 190/10
	miħmān t.-di 165/11		t.+ġa 153/5
	t.-diler 162/8, 163/10, 202/8,		t.+din 270/21
	202/19, 221/15		t.+imni 270/19, 274/9
	ħaber t.-diler 157/7		höküzlerini t.+i 154/5
	t.-ġay-sin 162/16, 191/9		t.+i birle 183/8, 232/4
	t.-ġıl 201/15, 257/17		t.+ini 190/9, 209/4
	t.-iġ 174/19		t.+ide 209/3, 241/2, 279/3
	t.-ünġ 195/15		t.+idin 266/15

t.+idür 232/5	t.-p 183/12, 191/8, 240/14
t.+leri birle 236/10	amân t.-p 176/12
tilâvet -2- [Ar.] Kur'an'da secde	devât u kalem t.-p 205/18
ayetleri geçtiğinde yapılan	isti'ânet t.-p 256/9
secde.	rızâlıg t.-p 152/8
secde-i t. 254/5, 254/6	yârî t.-p 164/11
tile- -48- dilemek, istemek, arzu	t.-geni 253/1
etmek.	yârî t.-geniğa 226/2
mühlet t.-r-min 177/7	amân t.-geniĝğa 177/11
penâh t.-r-min 213/9	t.-r irmiş 253/1, 253/3
t.-r-min 248/14, 252/1	t.-mesdin 252/1
mühlet t.-r-sin 177/6	t.-mes-min 163/20
t.-dim 263/2	‘âfiyet t.-mesler 205/4
penâh t.-diĝ 226/6	t.-mediler 260/13
t.-di 250/9, 265/14	t.-meydür mü 212/21
‘özü t.-di 263/19	t.-mek 260/12
t.-medi 259/9	tilek -1-[Tr.] dilek, istek.
t.-diler 171/2, 194/20, 195/5,	t.-inĝ 258/3
227/10, 243/1	tille- -1- dillemek, dişlemek.
‘özü t.-diler 252/2, 252/3	t.-p 163/2
t.-ydür 184/9, 213/1	tilmür- -3- alçak gönüllülükle
t.-gil 185/12	beklemek, birinin etrafında
t.-ĝ 251/21	dört dönme.
t.-seĝ 271/17, 273/1	t.-üp 196/7, 196/10
t.-se 177/6, 279/11	yolğa t.-üp 195/20
t.-seler 185/10, 185/11	tin - -2- dinmek.

	t.-di 167/5	tip-	-2- tepmek, ayak ile vurmak.
	t.-meydür 183/20		t.-tiler 169/10
tiŋle-	-1- dinlemek.		t.-gil 169/10
	t.-mes-sizler 277/3	tir-	-1- toplamak.
tiŋri	-32- tanrı.		t.-ip alıp 192/8
	t. 261/20, 264/5, 266/10	tire	-3- [Far.] karanlık.
	t. 264/7		t. 191/7, 199/17
	t. anı 264/18, 264/19		t. bolur imiş 199/21
	t. bolur 264/6	tirgüz-	-5- diriltmek.
	t. irmes 264/7		t.-ür-min 169/18
	t. ikenim 272/15		t.-ür-sin 169/20
	t. ikenimni 272/17		t.-di 275/18
	t. imes iken 264/18, 264/20		t.-üp 272/15
	t.+ni 265/7		t.-mek 224/19
	t.+a 264/8, 264/9, 265/2	tiri	-3- deri, post; vücut.
	t.+ge 265/1		t.+sini 154/1, 158/20
	t.+m 264/21, 266/7		t.+leriq 251/8
	t.+ma 266/10	tirig	-13- canlı, diri.
	t.+mdin 263/2, 265/2		t. 190/19, 192/2, 232/10,
	t.+ŋg 263/3, 264/21, 266/6		234/20, 240/17, 242/5, 272/5
	sini t.+ŋg 266/9		t. iken 208/19
	t.+ŋgni 266/9		t. bolsa 187/7
	t.+ŋgde 177/15		t. bolay irdiŋiz 197/2
	t.+si-min 272/12		t. bolsa irdi 238/9
	t.+sini 272/13		t.+ini 236/1
	t.+miz 161/4		t.+idin 208/4

tiriglik	-6- dirilik, hayat, yaşam.	241/6, 243/9
	t. kılsam 270/19	t.-me 158/7
	t. kıllurlar 272/2	tişil- -3- deşilmek, delinmek.
	t. 209/20, 274/9	t.-di 270/17, 271/21
	t.+ni kiyinidin 260/16	t.-ip 268/16
	mini t.+im 209/21	tişle- -5- dişlemek.
tiril-	-4- dirilmek.	t.-di 274/7
	t.-di 183/8	t.-p 159/14, 163/1, 202/13
	t.-ip 170/9, 196/11	t.-r irdiler 253/15
	t.-genini 169/17	tişsiz -1- dişsiz.
tirilik	-1- dirilik, yaşam.	t.159/17
	t.+leride 170/16	tişük -3- delik.
tiş	-11- diş.	t. 268/2
	t.+imni 216/3	t. mervârîd 263/7
	t.+i 159/14	t.+de 270/17
	orta t.+i 215/18	tişüklik -1- delikli.
	tört t.+i 159/15	t. 263/9
	t.+i birle 253/15	tişüksiz -1- deliksiz.
	t.+i dik 227/4	t. bolsa idi 263/9
	t.+idin 215/19	titre- -1- titremek.
	t.+lerimni 190/15	t.-mesün 152/12
	t.+leri 227/4, 249/5	titregüç -1- güç*
	t.+lerni 190/8	t. idingiz 196/9
tiş-	-8- deşmek.	tive -67- deve.
	t.-sün 146/21, 147/1	t. 147/8, 148/19, 149/21, 150/1,
	t.-ip 158/6, 182/11, 211/8,	150/19, 157/17, 162/10, 163/1,

163/17, 169/9, 173/7, 174/16,		t.+leri 148/21, 162/12, 191/11
205/7, 206/16, 206/18, 207/10,		t.+lerini 168/21
207/17, 233/19, 236/3, 236/18,	tiz	-4- diz.
251/15, 252/16, 263/1, 269/8		t. 221/2
yüz t. 205/6		t. büküp 263/20
t.+ni 149/19, 206/15, 206/17,		t.+imni 184/11
207/16		t.+in 263/13
t.+ni nohtasını 207/10	tiz	-7- [Far.] çabuk; sivri uçlu,
t.+ni tohtasını 149/18		keskin.
t.+ni çökürüp 149/20		t. 158/17, 242/5, 246/5, 246/12
t.+ğa 163/16		t. ü tünd 249/2, 250/2
t.+de 149/5, 149/16, 149/21,		t.+rak 185/3
252/16	tiz-	-1- dizmek, sıraya koymak.
t.+de yoktur 197/4		t.-di 206/6
t.+din 147/10, 149/5, 149/19,	tofiçak	-1- inatçı at, Arap atı.
196/4, 197/4, 198/20, 236/17,		t.+ğa 205/20
250/13, 253/5	tofrağ/k	-6- toprak.
māl u tavar u t.+din 261/18		t. 168/12
t.+mğa 208/9		t.+ını 189/12
t.+si 163/4, 206/14		t.(tofrağ) bile 197/9
t.+ler 182/18, 269/17		t.(tofrağ) boldı 185/14
t.+lerni tohtasını 192/14		t.+nı(tofrağnı) 198/2
t.+lerni 205/16, 207/15		ğara t.+ğa(tofrağğa) 196/5
t.+lerğa 269/17	toğ-	-17- doğmak, doğurmak,
t.+lerimiz 193/19		doğrulmak.
t.+leriŋizğa 150/1		t.-ar 158/4

t.-dı 204/21, 260/2, 261/20	toğuş- -4- doğmak, doğrulmak.
oğul t.-dı 266/14	t.-қан 238/9
oğul t.-dılar 147/16	t.-қанı birle 238/6
t.-ısa 180/15	t.-kan irdi 207/20
t.-arda 172/16	tohta -4- durmak, durduracak olan şey.
t.-arıda 240/2	tohta t. 148/5
t.-қан 267/9	t. tohta 148/5
t.-қанlar 208/11	tivelerni t.+sını 192/14
uruğ t.-қанlarıdın 201/7	tiveni t.+sını 149/18
t.-қан irdi 160/5	tohta- -3- durmak.
t.-mağan irdi 213/17	t.-dılar 279/15
oğul t.-madım 166/8	t.-p turdılar 195/4
t.-madılar 146/5, 157/6	t.-p 148/5
toğra- -8- doğramak.	tohtat- -1- durdurmak.
t.-rlar mu 218/9	t.-ıp 221/6
t.-pdurlar 218/17	tokkuz -16- dokuz.
t.-dılar 218/8, 229/9, 229/10	t. 157/10, 176/10, 180/7, 180/9,
t.-p 218/4	221/2, 256/18
t.-p irdiler 223/5	t. ay 204/20, 263/11, 266/13
toğrı -4- doğru.	t. hişşe 180/8
t. 205/17, 206/16, 235/20	t. kün 263/11
t.+irdiñg 277/7	t. sâ'at 263/11
toğul- -4- doğulmak.	t.+ını 180/10, 180/11, 180/12,
t.-dı 179/8, 263/11	180/13
t.-dılar 157/10	tokkuz(ı/u)ñcı -3- dokuzuncu.
t.-ğay 263/10	

t. 179/3	tonl(i/ü)k -2- donlu, elbiseli.
(tokkuzunçı) t. 179/12, 194/11	t. 252/20
toksan -2- doksan.	(tonlük) kara t. 235/11
t. 180/12	top -9- top, bölük
t. yaşka 146/5	t. 180/14, 220/10, 225/3, 227/5,
toksan üç -1- doksan üç.	227/6, 228/9, 228/13
t.+de irdi 269/13	t. giyâh 147/14
tol- -5- dolmak.	tos- -1- durdurmak, alıkoymak,
t.-dı 181/15, 197/9	engellemek.
t.-dı boldı 158/8	yol t.-up 164/6
t.-sa 260/17	toy -2- düğün.
t.-up 188/7	t. esbâbını 259/2
toldur- -1- doldurmak.	t. kılip 172/8
t.-dılar 233/14	toy- -3- doymak, kanmak.
tolğ(a/u)z- -2- doldurtmak.	t.-dı 200/8
t.-ıp 236/2	ğarnı t.-madı 227/5
(tolğuz-) t.-dılar 233/5	t.-dılar 181/2
ton -8- don, elbise.	toyğuz- -1- doyurmak.
t.+lar 199/15	açnı t.-ur irdiler 269/7
şâhâne t.+lar 202/2	töben -1- alçak yer.
t.+ını 224/11	t. bolup 215/18
t.+larını 176/7, 208/1, 211/3,	töhmet -4- [Ar.] suç, kabahat.
220/7	t. 226/8
to(n/ng)ğuz -2- domuz.	t. bile 216/9
t. bile 182/6	t. kıladurlar 190/14
(tonğuz) t.+nı 227/4	t.+imdin 230/1

tök-	-1- dökmek. t.-ti 233/17	tört miñg -3- dört bin. t. 252/14, 252/16, 252/20
tökül-	-6- dökülmek. t.-ür 212/16, 257/5, 260/17 t.-di 275/3, 278/16 t.-üp irdi 275/20	tört yüz -3- dört yüz. t. 156/19, 251/13, 269/8 tūfān -2- [Ar.] tufan. t. bolğanda 154/8 Ḥazret-i Nūḥ ‘aleyhi’s-selāmı t.+ığaça 154/7
tört	-29- dört. t. 155/18, 160/8, 160/11, 160/12, 168/12, 170/3, 170/5, 172/14, 172/16, 173/18, 179/6, 179/16, 200/11, 207/18, 208/9, 212/5, 216/14, 254/4, 258/16, 267/4 bu t. 153/18 t. ḥişşe kılıp 170/2 t. tağnı 170/2 t. tişi 159/15 t. yıl 256/21 t. yurtdın 160/10 t.+ini 194/3	tufeylī -1- [Ar.] asalaklardan, birinin üzerinden geçinenlerden. t.+dindür 157/16 tuhfe -4- [Ar.] hediye, armağan. t.-i şâyeste 192/9 t. birgıl 192/8 t.+ni 237/19 t.+lerdin 252/8 tumşuğ -1- gaga. t.+uñğa 186/12 tur- -126- durmak, bulunmak; kalkmak. t.-adur 207/6 namāz oqup t.-adurlar 211/9 yığlap t.-ar 182/20 bu t.-ur 187/21, 257/4 keremi t.-ur 271/11 mekri t.-ur 216/19
tört(i/ü)nçi	-9- dördüncü. t. 160/3, 178/18, 179/11, 180/10, 194/10 t.(törtinçi) 233/20, 260/7, 262/21 t. kat 154/9	

pişip t.-ur 225/3

t.-ur-miz 231/9

peygamber t.-urlar 234/21

t.-updur 231/17

kilip t.-updur 186/12

muntazır bolup t.-updur 228/11

şundağ t.-updur 206/1

tābiş birip t.-updur 146/9

t.-dum 258/13, 258/15

t.-dı 152/20, 153/4, 156/20,

174/13, 197/21, 214/11,

215/14, 227/1, 243/8, 263/19,

265/1, 267/13

alıp barıp t.-dı 257/12

cāyidin t.-dı 230/1

ğıriv t.-dı 255/9

kirip t.-dı 160/20

süyenip t.-dı 257/13

t.-dük 243/15

t.-dılar 149/21, 152/15, 167/13,

172/11, 176/11, 192/19, 215/2,

215/7, 237/15, 243/14, 277/16,

279/16

mundın t.-dılar 167/2

tohtap t.-dılar 195/4

t.-dılar 201/5

t.-ğıl 213/6, 265/16, 265/20

t.-gil 268/21

t.-mağıl 159/19

t.-sun 266/19

t.-unğ 176/17

t.-unğlar 172/21

t.-sa 187/9

t.-salar 273/19

t.-ğalı unamadı 207/10

t.-ğunça 167/13

t.-up 149/5, 149/13, 149/16,

150/18, 155/5, 160/21, 168/10,

170/9, 173/11, 185/12, 186/8,

198/6, 201/19, 212/12, 214/16,

215/14, 236/4, 239/10, 241/7,

241/10, 241/13, 241/16,

241/20, 244/2, 245/17, 246/2,

249/1, 262/10, 264/19, 268/6,

268/12, 269/3, 270/12, 277/6

dip t.-up kaldı 243/19

t.-adurgen 252/19

t.-ğan 271/12

t.-ğan bolup 172/20

şundağ bolup t.-ğan eşnāda

170/8

t.-ğan vaktıda 215/13

temāšā kılıp t.-ğanlarını 153/3	tut	-1- dut.
fıkr ü endīşe kılıp t.-gen 224/9		t.+ke 275/21
t.-ğuçılarğa 276/8	tut-	-74- tutmak, yakalamak; değer
t.-a'lmas irdi 179/21		etmek.
t.-ar irdi 180/1, 211/2		düşmen t.-arlar 192/3
t.-masa irdi 230/11		ta' ziyet t.-arlar 195/13
t.-up irdi 193/19		dost t.-adur 219/11
t.-ur irdi 158/16, 223/19,		şād u ħurrem t.-updur 228/19
235/10		t.-up-siz 245/13
aķıp t.-ur irdi 227/3		t.-ķaylar 255/12
sayrap t.-ur irdi 255/1		t.-tı 220/17, 256/6, 256/16,
simir t.-ur irdi 153/21		264/13, 279/2
t.-ur irdiler 153/2, 212/7,		ħuşul t.-tı 233/16
235/9, 235/12, 255/1, 255/2,		t.-tıngız 245/14
270/15		t.-tılar 146/13, 150/10, 166/6,
ķarap t.-ur irdiler 188/19		173/4, 187/14
t.-a'lmaydur-min 268/17		köz t.-tılar 165/6
t.-masaņg 277/8		şerm t.-map-sin 217/3
ṭūr	-1- [Ar.] dağ.	t.-ay 217/3
	ṭ.-ı Sīnā 154/14	t.-ayın 264/5
ṭurfe	-1- [Ar.] turfa; görülmemiş,	t.-ğıl 187/13
	yeni.	t.-uņglar 277/2
	ṭ. 197/13	rāst t.-uņglar 276/16
tusķavul	-2- [Moğ.]bekçi	t.-ķalı 168/11
	t. 234/4	t.-may 253/2
	t.+lar 247/10	t.-up 149/18, 152/15, 158/14,

159/14, 160/21, 161/2, 161/6,	tutkıklıĝ -2- sara hastalıĝı.
161/11, 161/12, 170/1, 170/3,	t. musin 238/15
173/11, 176/13, 177/2, 189/7,	t. � illeti bolmas 238/16
190/7, 190/8, 190/15, 190/19,	tutuş- -1- tutuşmak.
192/14, 194/17, 205/16,	t.-up 182/6
235/11, 241/19, 256/5, 257/11,	tuz -1- tuz.
264/15, 267/17, 267/18,	t. 245/13
273/20, 274/2, 274/5, 275/2,	tüg -2- tüy.
275/4	t.+i 182/11, 243/9
ter�z� t.-up 205/17	tüglük -2- tüylü.
t.-up irdiler 155/9, 194/19	t.159/1
t.-ar irdiler 248/1	t.+irdi 159/1
dost t.-ar irdiler 225/2	tügme -1- düĝme, düĝüm.
t.-maĝıl 234/16	t. dik 201/17
p�k t.-maĝ 248/10	tüg�l- -1- alt üst olmak,
t.-mas-min 212/3	düĝ�mlenmek.
t.-madıĝ 217/8	t.-ĝan 201/17
t.-a'lmadı 263/13	t�ken- -2- tükenmek, bitmek, son
açuk t.-meklik 178/21	bulmak.
�az�z t.-maĝ ���n 198/13	t.-di 147/19
t.-maĝĝa 213/11	t.-se 236/7
tutaş- -1- tutuşmak, yanmaya	t�lki -1- tilki.
başlamak.	t.+ĝa 184/17
t.-ıp 269/18	t�n -3- gece.
t�f� -1- [Ar.] papaĝan.	t. 210/2
. 183/8	bir t. 150/18

	künni t.+ğa ulap 220/20		t.+din 228/10
tünd	-2- [Far.] sert, haşın, şiddetli tız ü t. 249/2, 250/2		t.+ümni 225/5, 227/9, 228/1, 229/6, 254/1, 254/2
tünekün	-1- geçen gün. t. 190/15		t.+ümğa 209/12 t.+ümde 152/5, 203/5, 203/14, 203/16, 227/2, 227/20
türlük	-10- türlü, çeşit. t. 160/5, 183/5, 210/2, 211/1, 218/21, 220/14, 240/14, 240/15, 260/5		t.+üñgni 153/12, 268/4 körgen t.+üñgni 253/2 t.+üñgde 203/6
tüş	-81- düş, rüya. t. 157/10, 165/2, 179/2, 180/20, 181/3, 181/13, 181/15, 181/19, 184/1, 192/6, 202/15, 222/1, 222/2, 225/1, 225/2, 225/9, 225/13, 225/17, 226/19, 227/1, 227/10, 227/11, 227/13, 227/18, 245/10, 260/3, 266/11, 268/2 niçük t. 182/2 t. kördi 202/11, 263/6 t. kördiler 181/11 t.+dür 179/2, 227/11 t.+ni 181/2, 184/2, 184/6, 225/13, 228/8 t.+ni ta ^c birini 228/16 t.+ke 179/11		t.+i 221/20 t.+i iken 202/17 t.+ini 202/19, 225/5, 227/21, 232/7, 263/8 körgen t.+ini 192/11 t.+ide 202/11, 214/11, 223/14, 256/15 t.+iñgizni 228/3 t.+ler bilen 185/7 körgen t.+leriñgğa 186/6 körgen t.+leriñgdin 185/11 t.+leri 184/2 t.+lerini 181/18 t.+leriğa 227/15 t.+leride 246/9
		tüş-	-64- düşmek; bir binek hayvandan inmek;

konaklamak.

t.-er 192/9, 243/12

t.-üp-min 177/4

t.-üpdür 150/6

yaman t.-üpdür 149/9

t.-tüm 220/17, 229/11, 248/16

t.-di 274/7

t.-ti 157/11, 158/9, 169/11,

202/9, 215/7, 228/2, 234/14,

248/4, 258/11, 263/7, 266/2,

271/13, 273/18

ilgeri t.-ti 158/8, 158/9

t.-tiler 185/19, 192/15, 198/3,

199/1, 239/10, 253/10

t.-sünler 149/20

t.-se 186/15, 271/21

iş t.-se 205/3

miñnetğa t.-se 269/15

t.-üp 149/18, 149/21, 152/12,

155/9, 187/12, 192/7, 197/4,

198/20, 215/16, 227/14, 253/6,

254/17, 268/3

t.-ken 211/16

t.-keni 275/21

t.-kendin 202/13

t.-megen üçün 257/4

t.-megenlerige 254/19

t.-üp irdim 198/21

t.-mes irdim 217/6

t.-üp irdiñg 229/12

yirge t.-mes-min 149/19

t.-meğay-siz 149/5

t.-meğıl 254/20

t.-mesün 233/17

t.-meñg 147/11

t.-meseler 149/20

tüşür-

-4- düşürmek, indirmek.

ta⁶ am t.-di 191/15

t.-üp 199/7, 257/15

ırğatıp t.-üp 181/2

tüvānā

-2- [Far.] güçlü.

bay ü t. 156/3

t.+larğa 233/13

tüz-

-1- düzmek; tertip etmek,

dizmek.

t.-erler 183/8

tüzel-

-5- düzelmek, iyileşmek.

t.-ipdür 267/5

t.-di 267/6, 268/5, 275/5

t.-ip 154/21

tüzet-

-2- düzelmek, onarmak.

t.-ti 267/6, 268/6

U

u/ü	-251- [Far.] ve, ile krş. ve, vü	be-cân u. dil-ḥarīdār bolur irdi 201/1
	ğull u. zencīr 221/4	māl u. emvālīnġ 192/10
	āsmān u. zemīn 272/13	ğam u. endūh 245/12
	gāh u. bī-gāh 207/7	fāzıl u. fuželā 252/11
	ḥāl u. aḥvāl 191/15	ḥūr u. ġılmān 153/1
	ḥāl u. aḥvālimdin 206/12	ḥūr u. ġılmānlar 253/14
	ḥāl u. aḥvāllerini 236/16	şarf u. ḥarc kılıp 251/18
	taḥt u. baḥt 210/6	ḥaṭ u. ḥarīṭasını 224/7
	libās u. bisāṭları 218/17	bar u. Ḥudāyā 153/9, 155/12, 157/20, 189/17, 208/4, 219/11, 269/1
	perīşān u. bulġanç 228/1	bar u. Ḥudāyā Ḥudāvendā 221/14, 244/13, 255/14
	saḳal u. burūt 157/18	ḥoş-ḥāl u. ḥurrem bolup 204/1
	bāġ u. būstān 210/6	şād u. ḥurrem kılıġay 208/14
	bāġ u. būstānım 210/5	şād u. ḥurrem tutupdur 228/19
	şāḥ u. butaġım yoġ 204/10	şād u. ḥurrem 191/9
	eṭrāf u. cevānibdin 160/16	ḥaḳ u. ḥürmetidin 153/11
	ḳul u. çörilerin 179/14	‘ışḳ u. ḥüsn 260/7
	āftāb u. cilā’ 218/2	i’zāz u. ikrām birle 174/7, 255/2
	baḥt u. devlet 210/19	i’zāz u. ikrām kıla başladı 198/11
	tāc u. devlet 200/17	i’zāz u. ikrām kıtur irdiler 220/12
	tāc u. devletleridin 164/18	
	cān u. dil bile 203/8, 205/14	
	cān u. dil birle 200/17, 202/12	
	be-cān u. dil 206/2, 224/7	
	cān u. dilimni 209/4	

i' zāz u. ikrāmlar bile 231/20

amān u. isen 162/16, 237/3

īmān u. islām birle 260/11

devāt u. qalem tilep 205/18

hoş-қadd u. қāmet 235/15

қadd u. қāmet 157/18, 176/11

қadd u. қāmetleri 174/6, 234/6

қadd u. қāmeti 267/10

қand u. қandālāt birdi 206/7

ғam u. қayғu 244/12

fażl u. keremi birle 228/18,

239/3

‘ışq u. maḥabbetni 184/13

‘ışq u. mecāzī bile 214/19

māl u. menālīn 257/7

қurb u. menzilet birle 204/21

maḥlūqāt u. mevcūdāt 157/15

ғam u. miḥnetğa 196/15

māl u. mülk 179/13

yok u. nā-būd bolğay-sin 246/2

yok u. nā-būd bolğay-siz

245/17

‘ār u. nāmūs kıldıñg 161/9

naql u. nebāt-ı 196/14

neZR u. niyāz ittiler 198/3

nāz u. ni‘ met 210/19

nāz u. ni‘ metde 273/2

nāz u. ni‘ metleridin 164/17,

277/10

pāk u. pākīze 220/12

selām u. peyāmларını 222/19

māl u. pul üçün 163/19

māl u. pul 163/20

şāf u. rüşen bolsun 229/15

rızq u. rüzımız 271/14

bād u. şarşar dik 253/6

hırş u. şehvet 214/19

şān u. şevketde 200/17

‘āşık u. şeydā boldı 203/8

‘āşık u. şeydā bolup 202/12

şabr u. taḥammül 221/18

selām u. taḥiyyetni 237/16

tāb u. tāqat kıla’lmadı 211/7

şabr u. tāqat kıldım 274/12

şabr u. tāqat 221/6

tāb u. tāqat 271/19

şabr u. tāqatı yok 150/16

şabr u. tāqatı 266/2

şeytān-ı ‘aleyhi’l-la‘neni şabr

u. tāqatı 151/10

tāb u. tāqatları yok irdi 150/13

māl u. tavar u tivedin 261/18

âb u. ta'âm 223/19	bî-ḥadd ü. bî-ḥisâb bolğay
mâl u tavar u. tivedin 261/18	192/10
şâf u. tınıq kılur-min 197/17	bîḥ ü. bünyâdı bile 241/15
dost u. yârimğa 152/13	mescid ü. cāmī' ge 255/2
zâr u. zâr 246/11	cidd ü. cehd bile 206/15
ḥarb u. zarb kılı irdim 168/4	cidd ü. cehd kıldı 207/10
âsmân u. zemân 157/15	ḥüsn ü. cemâl 179/17, 202/11
ğull u. zencîrni 221/3	ḥüsn ü. cemâlim 258/17
la' l ü yâḳût u. zümrüd bilen	ḥüsn ü. cemâlimni 258/14
258/9	ḥüsn ü. cemâliñg 257/20
ta'at u. 'ibâdet kılurlar 234/21	ḥüsn ü. cemâlidin 199/21
'ıyş u. 'işretde bolur-sizler	ḥüsn ü. cemâlleri 147/4
278/9	ḥüsn ü. cemâllerini 151/7
'ıyş u. 'işretde irdi 214/1	dürr ü. cevâhir 205/9, 210/6
'azâb u. 'uḳûbetleridin 277/10	dürr ü. der-güş-ı 181/6
aḥûnd u. 'ulemâ 231/3	ğulâm-ı dürr ü. der-güş-ı 206/8
(ü)	yiberğan 'âlem ü. ekâbirleridür
ü. 180/12, 181/8, 185/14,	253/1
193/8, 196/14, 198/2, 199/17,	mülk ü. emläkiñg bile 245/17,
206/18, 208/12, 223/4, 243/20,	246/2
248/21	mülk ü. emvâllerini 255/8
taḥsîn ü. âferînler kıldı 256/7	fıkr ü. endîşe kılıp turgen 224/9
evvelîn ü. âḥirînni 255/11	ekâbir ü. eṣrâf 252/11
yir ü. âsmânlarını 260/9	ekâbir ü. eṣrâflarından 231/3
çâker ü. bende 221/19	zelîl ü. faḳîr 175/4
kilîm ü. bisâtlar 200/10	hicr ü. firâk 201/16

‘acīb ü. ğarīb irmes 231/16	oğulnı mihr ü. maĥabbetleri
gerd ü. ğubārı 234/17	150/14
yolnı gerd ü. ğubārı 150/2	mihr ü. maĥabbetlerini 206/2
gerd ü. ğubārını 199/2, 199/8	mihr ü. maĥabbetlik bolmaĝan
fıkr ü. ĥayāl kılıp 159/12	irdi 151/8
şerm ü. ĥayānı 180/7, 203/20	pul ü. māl 194/5
ķoylarını ĥadd ü. hesābı yoķ	pul ü. mällarımın 210/7
269/9	ķadr ü. menziletiĝiz 232/7
mekr ü. ĥıle birle 240/14	menzil ü. merāhil 236/15
mekr ü. ĥıle kılıp 183/12	menzil ü. merāhilni 245/19
mekr ü. ĥıle 219/18	miĥnet ü. meşakķat bile 197/18
ķılĝan mekr ü. ĥılelerin 229/12	miĥnet ü. meşakķat tarttılar
ĥadd ü. ĥisābı yoķ irdi 251/15	204/21
ĥadd ü. ĥisābnı 269/8	miĥnet ü. meşakķat 197/17,
ĥoş-ĥāl ü. ĥurrem 249/3	210/18, 223/12
‘izzet ü. ĥürmet 210/19, 277/2	minnet ü. meşakķatleri 242/7
‘izzet ü. ĥürmethürmet bile	neng ü. nāmüsdur 217/4
228/19	pend ü. naşıĥat kılır irdiler
‘izzet ü. ĥürmetiĝ 225/8	225/1
‘izzet ü. ĥürmetleri 253/17	ser ü. pā 202/11, 248/18
‘izzet ü. ĥürmetleridin 164/17	ser ü. pālar 172/11, 200/19,
taķdīr ü. ķazā 225/18	206/4, 225/7
ĥüsn ü. leķāfetde 200/17	ser ü. pālarını 252/9
mihr ü. maĥabbet 253/15	ĥoş-āmed ü. piş-āmedler kılar
mihr ü. maĥabbeti 150/15	irdi 206/9
mihr ü. maĥabbetleri 151/7	reng ü. rüylarıĝa 234/17

devlet ü. sa'adet bolğay 236/4		zer ü. zīverni 251/17
zıkr ü. şenā vü şükriᅡni		misk ü. 'anber-būy 180/3
270/20		devlet ü. 'izzetni 211/10
zer ü. sīmlerini 205/9		'ālim ü. 'ulemā 252/11
vālih ü. şeydābolur irdi 209/3	u-	-2- muktedir olmak,
bey' ü. şirā kıldılar 194/6		yapabilmek, gücü yetmek.
sebz ü ter ü. tāze 227/5		turğalı u.-namadı 207/10
sebz ü. ter ü tāze 227/5		u.-namadılar 211/4
ta' zīm ü. tevāzu' birle 238/11	uç	-5- uç.
ta' zīm ü. tevāzu' 165/12		u.+ını 258/10
tīz ü. tünd 249/2, 250/2		bıçaᅡnı u.+ını 152/20
bay ü. tüvānā 156/3		u.+ını 152/19, 258/11
emīr ü. ümerā 252/11		u.+ıdın 146/21
emīr ü. ümerāları 203/12	uç-	-8- uçmak
vezīr ü. vüzerā 203/12, 252/11		u.-tı 200/18, 201/11
la' l ü. yāᅡūt u zümrüd bilen		u.-sa 215/2
258/9		u.-up 148/8, 170/6, 170/10,
esīr ü. yesīr bolğan 201/7		264/5
zehr ü. zaᅡᅡūmlarıdın 164/19		u.-up ötnes 156/12
küfr ü. zalāetleri 164/13	uçra-	-1- karşılaşmak.
zīr ü. zeber boldı 169/13		u.-dı 272/7
zīr ü. zeber bolur irdi 182/12	uçraştır-	-1- karşılaştırmak.
zīb ü. ziyet 210/3, 252/9		u.-dı 224/6
zīb ü. ziyetler 212/8	uçur-	-2- uçurmak.
zīb ü. ziyetler bile 199/18		u.-ᅡıl 170/1
zer ü. zīver 210/6, 224/4, 224/5		u.-up 170/4

‘ūd	-2- [Ar.] öd ağacı. ‘ū. 173/18, 251/14		u.-dı 170/7, 170/8 u.-dılar 253/11
uḥla-	-4- uyumak. u.-dı 226/21 u.-dılar 246/8 u.-p irdim 216/2 u.-madılar 184/2	ulaş-	-3- ulaşmak, yetişmek, kavuşmak. u.-keni 275/21
uḥlamaslik	-1- uyumsuzluk, uykusuzluk. u. 184/14	‘ulemā	-4- [Ar., ç.] ulema, alimler. aḥūd u ‘u. 231/3 ‘ālim ü ‘u. 252/11 ‘u.+lar 170/20, 217/15
‘uḳūbet	-5- [Ar.] ceza, eziyet, azap. ‘u. 239/4 ‘u.+ğa 216/5 ‘u.+ini 215/11 ‘u.+iğa 215/10 ‘azāb u ‘u.+leridin 277/10	uluḡ	-26- büyük, ulu; önder. u. 161/8, 172/6, 181/4, 199/21, 241/15, 250/6, 251/13, 257/15, 269/1, 273/8 bir u. 149/20 u. dostum 151/5 u. işke 162/6 u. kılay 266/3 u. kıldılar 176/10 u. küçük 218/10 bir u. öy 156/14 u.+ı 175/3 u.+ıdın 158/5 u.+ları 233/18 u.+larını 175/3 u.+ları birle 255/18 u.+large 254/7
ul-	-2- çürümek, kötüleşmek, yanmak. u.-ğaydı 233/3,267/9		
ula-	-3- ilave etmek, eklemek, ulaşmak. u.-ğıl 266/1 u.-p 190/19 künni tünğa u.-p 220/20		
ulan-	-4- ulanmak, yetmek, kavuşmak. u.-dım 248/17		

	u.+larını 228/2	u.-dum 258/15
	u.+rak-sizler 186/3	u.-dı 173/5, 198/2, 217/20, 258/11, 269/17
uluğlık	-2- ululuk, büyüklük.	
	u.+ım 234/18	dem u.-dı 269/20, 270/3, 270/16
	u.+lerini(uluğliklerini) 255/9	
un	-1- un.	müş u.-dı 186/8
	u. dik kıılır 241/9	şafalağ u.-dı 249/6
una-	-9- kabul etmek, onaylamak, razı olmak.	şafalağ u.-dı 197/7
	u.-dük 239/16	şefâti u.-dı 186/7
	u.-madı 156/20, 226/10, 274/3	u.-dılar 167/3
	u.-madılar 187/9	na' re u.-dınğız 244/8
	u.-maydur 177/20, 183/21	na' re u.-dılar 250/17
	u.-masalar 176/16	u.-ay 216/4
	u.-mağan irdim 219/14	on tayağ u.-ğil 221/8
unsun-	-1- umut etmek.	u.-uñg 152/2
	u.-up 244/12	tağl u.-uñglar 267/14
unut-	-6- unutmak.	u.-sañg 275/16
	u.-tı 259/11, 263/3	u.-sa 182/12
	u.-up 199/17	na' re u.-sa 243/11
	u.-a'lmadı 220/21	u.-up 148/3, 176/18, 185/9, 188/17, 197/19, 216/3, 221/7, 244/4, 256/6, 264/9, 264/10, 270/2
	u.-may 225/21	
	u.-қанını 225/5	
ur-	-49- vurmak; saldırmak; yakmak; yapmak.	âh u.-up 221/5, 227/20, 257/18
	u.-ar 243/15	âh-ı derd-nâk u.-up 196/19
		feryâd u.-up 259/6

na ^ç re u.-up 223/1	u. kıllurlar 165/3
u.-ğaçı 255/5	u. talaş kılsalar 271/15
u.-ğanlarını 254/10	u.+ğa 176/13
u.-ar irdi 221/9	uruntur- -1- vurmak, sürüklemek.
u.-mağıl 221/12	u.-up 185/13
tayağ u.-masam 274/6	uruş- -2- vuruşmak, savaşmak.
yüz tayağ u.-masam 275/15	u.-ur-miz 175/8
u.-mağdur 175/19	u.-tılar 267/17
uruğ -13- tohum, döl, soy.	uşak -1- küçük, ufak parça, kırıntı.
u. 170/19, 208/11	u. 194/17
u. toğkanlarıdın 201/7	uşal -13- şu.
u.+ıdın 174/12, 243/10, 262/2,	u. 171/1, 173/19, 203/16,
262/3	206/15, 209/13, 211/11,
İsmâ ^ç il ^ç aleyhi's-selâmını	238/17, 250/14, 252/1, 267/14
u.+ıdın 153/10	u. âdem 239/15
u.+ıdındur 207/17	u. sâ ^ç at 252/2
u.+ıdın-sin 232/19	u. vaqt 186/14
u.+ımızdın 245/13, 261/3	uşat- -3- parçalamak, kırmak,
bizni u.+ımızdın 243/16	ufaltmak.
urun- -2- takınmak.	u.-ıpdur 265/7
u.-dı 159/1	u.-tılar 264/10
u.-sam 152/11	u.-ıp 190/15
uruş -6- vuruş, savaş.	uşbu -23- işte bu.
u. kılalük 176/4	u. 147/18, 165/14, 167/9,
u. kılsañğızlar 176/6	173/6, 175/4, 179/7, 180/3,
u. kılsunlar 176/2	182/21, 192/3, 197/2, 205/6,

	210/4, 211/6, 212/17, 224/9, 224/13, 225/13, 226/15, 233/14, 242/8, 244/2, 278/12 u. bolur 194/2		u. 217/11, 246/8 u.+da 169/5 u.+dın 167/13 u.+ğa bardılar 173/3 u.+sı 226/21
uşla-	-1- tutmak, yakalamak. u.-p 192/18	uzat-	-5- uzatmak. u.-tı 216/3 u.-sun 216/6 u.-ıp 162/14, 177/1
‘uṭārid	-1- Merkür. ‘U. 181/10		köp sözni u.-mağıl 168/7
uyal-	-9- utanmak. u.-ur-min 214/17 u.-ur-sin 214/18 u.-dı 263/19 u.-dılar 166/6 u.-ıp 195/9, 228/6 u.-ur irdi 180/2	uzun	-2- uzun, çok; uzunluk. u. 234/4 u. boylük 269/10
	u.-mas-min mü 214/19 u.-may-sizler 185/15	Ü	
uyat	-1- utanılan, ayıp sayılan. u. endāmığa 161/17	üç	-46- üç(3) ü. 147/1, 147/9, 152/10, 162/11, 167/5, 172/17, 178/20, 188/8, 189/16, 193/17, 194/7, 194/12, 194/13, 210/3, 215/10, 225/3, 225/6, 225/10, 225/11, 225/15, 225/19, 227/10, 230/8, 230/9, 230/10, 245/21, 254/19, 256/19, 258/13, 258/17, 260/19, 261/4, 261/18, 261/19, 269/12, 275/19, 277/16
uyat-	-3- utanmak u.-iñglar 185/20 u.-madıñgız mu 241/7 u.-may-sin 217/9		
uyatlıg	-1- utanan, utanmış. u. 197/13		
uyku	-6- uyku.		

bu ü. 147/11	günāhı ü. 246/21
Hācerni ü. 146/10	haber birmağ ü. 162/19
ü. kıızı 269/13	hoşnūdlığı ü. 255/17
ü. künlük ‘ömrünġiz 261/1	Ḥudāy ta‘ālā ü. 279/9
ü. merātibe 152/18	iḥtiyāt ü. 266/19
ü.+i 235/18	īmān kiltürgen ü. 268/5
ü.+ini 244/9	istikbāl ü. 253/19
üçevlen -1- üçü, üçü birden.	kitmağ ü. 240/5
ü. 193/1	qılbī-ḥürmetlik qılġanıġ ü.
üçle -1- üç olmak, üçlemek.	253/9
ü.+sini 244/17	qorqutmağ ü. 223/15
üç miġ -1- üç bin.	qurbānnıġ ü. 146/4
ü. 148/19	māl u pul ü. 163/19
üç miġ biş yüz -1- üç bin beş yüz.	mini ü. 195/12, 259/7
ü. öylik 148/18	mumıġ ü. 218/13
üçün -85- için.	ne ü. 153/6, 219/3, 274/12
anı ü. 168/3, 173/12, 178/16,	nime ü. 152/7, 186/13, 190/12,
179/20, 192/4, 252/3, 254/6,	204/21, 205/7, 208/1, 210/9,
264/20	213/19, 214/7, 221/3, 226/6,
anıġ ü. 149/5, 158/8, 158/9,	229/10, 235/2, 235/18, 238/8,
214/3, 234/12, 237/20	241/11, 241/14, 241/17,
birgeniġ ü. 269/15	244/11, 257/3, 269/4
bī-ḥürmetlik qılġanıġ ü.	oğulları ü. 246/16
254/15	oğurluğ qılġan ü. 266/16
Beşir ü. 249/18	oynaşlik ü. 259/4
digen ü. 182/4	ötken ü. 234/11

özüm ü. 231/4	233/19, 258/14, 258/17, 260/7,
pādişāhlik kılğan ü. 257/4	260/20, 262/19
rızālığı ü. 151/18	üç yüz -1- üç yüz.
rızālığım ü. 152/21	ü. 246/13
rızāsı ü. 151/13, 151/14,	üç yüz altmış -1- üç yüz altmış.
151/18	ü. 210/2
Rāhile ü. 172/10	üleş- -1- üleşmek, paylaşmak.
serzeniş ü. 248/3	ü.-dim 258/15
sınamağ ü. 237/10	ümerā -2- [Ar., ç.] emirler, beyler.
sini ü. 210/15	emīr ü ü. 252/11
şifte kılmağ ü. 183/18	emīr ü ü.+ları 203/12
şükrāne ü. 252/7	ümīd -13- [Far.] ümit.
tüşmegen ü. 257/4	ü. 204/11
Yūsuf ü. 243/3, 246/11	ü. bile 158/16, 216/6
Yūsuf ‘aleyhi’s-selām ü.	ü. birle 160/15, 204/8
232/21, 249/19	ü. kıldı 267/2
‘azīz tutmağ ü. 198/13	ü. üzdiler 198/3, 277/9
ü.+dür 263/15, 263/16	ü.+im 207/15
olanı ü.+irdi 230/16	ü.+iŋgni üzgıl 210/13
ta‘līm ü. irdi 260/15	ḡatunlarını ü.+i 223/11
‘azāb kıldurmağ ü. imesdür	Rāhileni ü.+ide 172/8
230/16	ü.+leri 157/6
üçünçi -17- üçüncü.	ümīd-vār -3- [Far.] umutlu.
ü. 147/11, 152/12, 178/17,	ü. boldılar 246/8
178/21, 179/10, 180/9, 192/17,	ü. bolup 146/15
193/18, 194/8, 194/10, 230/9,	ü. kıldım 277/10

ümmet -2- [Ar.] ümmet.	ü. 181/4, 183/4, 183/6, 238/12,
ü.+lerni 231/15	270/14
ü.+leriğa 253/17	ü.+siğa 178/2, 245/12
üns -1- [Ar.] alışma, yakınlık, dostluk.	ü.+sige 250/6
ü. 231/10	üzre -9- üzere, üzerine, üzerinde.
ürkül- -1- ürkmek, korkmak.	ü. 164/11, 197/1, 202/4, 203/3, 227/18, 235/8, 267/7, 270/7
ü.-üp 196/10	ü.+singe 269/16
üst -17- üst.	üzül- -2- kesilmek.
ü.+iğa 154/19, 170/2, 170/5, 187/15, 200/21, 211/15, 267/15, 279/1	ü.-di 223/11
taşnı ü.+iğa 155/4	ü.-ğan irdi 157/6
ü.+ige 169/4, 269/17, 269/20	üzüm -1- üzüm.
ü.+ide 176/11, 207/2, 254/18, 268/15	ü.+ni 225/3
ü.+leride 170/9	V
üstüh'ân -2- [Far.] kemik.	vâcib -1- [Ar.] vacip, yapılması gerekli olan.
ü.+ıdın 170/4	v. boldı 153/18
ü.+ları 173/5	vâcibü'l-iz'ân -1- [Ar.] itaat edilmesi vacip olan.
üz- -5- koparmak.	fermân-ı v. 189/19
ümîd ü.-diler 198/3, 277/9	va'de -3- [Ar.] vade, bir iş için tanınan süre, sözleşme.
ümîdîngni ü.-ğıl 210/13	v. kıldılar 158/17
ü.-ünğizler 223/9	v.+siğa 224/12
ü.-mey 195/16	v.+ler kılp 224/4
üze -8- üzerine, üzerinde, üstüne.	

vahşet	-2- [Ar.] yalnızlık. v.+idin 184/2 v.+im 196/18		ötken v.+larını 254/9 ötken v.+ların 254/8 v.+ları 157/3
vahy	-8- [Ar.] vahiy, Allah tarafından peygamberlere gönderilen emir. v.-i hâzret-i ilâhî 154/3 v. boldı 150/18, 150/19, 150/20, 151/1, 152/5 v. kıldı 234/15		beyân-ı v.+ları 171/18 İsmâ'îl 'aleyhi's-selâmın v.+ları 146/1 v.+larını 207/8 v.+larıdır 250/1 v.+larıdır 261/13, 276/3 Yūsuf-ı şiddîku'llâh 'aleyhi's-selâmın v.+larıdır 178/10
vâkı' a	-29- [Ar.] olan, meydana gelen olay. v. 217/13 v.+dur 157/5 v. boldı 203/15 v. bolsa 244/2 v.+nı 163/18, 198/5, 208/11, 208/17, 215/21, 270/2 bolğan v.+nı 272/20 v.+sı 169/17 beyân-ı v.+sı 160/3 v.+sıdır 179/3 v.+larını 229/17, 258/6 bolğan v.+larını 243/18 bolgen v.+larını 216/21 bu v.+larını 150/7	vâkı'	-3- [Ar.] meydana gelen, olan. v. boldı 244/13 v. bolsa 188/4 v. bolgen bolsa 254/6
		vakt	-118- [Ar.] vakit, zaman. v. 160/2, 168/15, 183/1, 210/8, 226/21, 244/3, 247/18, 263/14 bir v. 218/11 uşal v. 186/14 v. boldı 160/14, 230/4 v. bolğunça yoktur 171/4 v. bolmasa 171/5 v.+da 147/15, 177/16, 180/18, 182/19, 218/1, 220/8, 223/7, 224/9, 244/11

biredurğan v.+da 233/14	180/19, 183/1, 184/7, 185/4,
ol v.+da 161/20, 204/12, 218/1,	188/13, 188/21, 193/10, 195/2,
246/8	199/18, 204/20, 205/20,
olturğan v.+da 218/15	206/13, 212/8, 213/11, 214/14,
satıp alğan v.+da 209/2	226/18, 226/21, 227/15,
turğan v.+da 215/13	230/19, 232/1, 233/6, 233/16,
yol yürür v.+da 147/9	234/13, 237/6, 237/13, 240/2,
niçe v.+dın 149/15	246/6, 249/20, 250/13, 253/18,
v.+ğaça 154/8, 172/19, 173/12,	255/10, 256/3, 257/7, 257/12,
230/11, 277/7	258/5, 260/2, 260/13, 263/11,
şol v.+ğaça 166/8, 230/2,	263/12, 266/13, 267/2, 274/19,
242/7, 274/12	278/13
v.+ım boldı 260/17	v.+lar 168/2
v.+ı 158/4	v.+larda 173/19
v.+ı boldı 164/16, 233/8	vālih -1- [Ar.] hayret içinde.
v.+ı bolmadı mu 268/12	v. ü şeydā bolur irdi 209/3
v.+ı bolupdur 183/9	va'illāhu ā'lemu -1- [Ar.] “En iyisini
v.+ıda 171/1, 188/16, 233/7,	Allah bilir.” anlamında
239/10, 252/6, 272/5, 275/12,	kullanılan ifade.
277/17 v.+larında 194/16	V. 279/16
turğan v.+larında 271/13	vāsīta -1- [Ar.] vasīta, aracı
v.+ı boldı 179/14	v. kılıp 226/6
v.+ı ki 146/7, 147/5, 151/9,	vaşiyet -4- [Ar.] vasiyet.
155/6, 155/10, 156/3, 157/18,	v. kıldılar 159/18, 261/2
158/8, 158/10, 159/17, 164/15,	v. kıtur-min 147/9
171/21, 173/19, 180/16,	v.+im 152/10

vatan	-2- [Ar.] vatan.	183/17, 184/9, 184/17, 184/19,
	v. kılp kıldılar 150/12	185/13, 187/10, 187/12,
	v.+larını 233/20	188/10, 188/12, 189/10,
vazife	-1- [Ar.] vazife.	189/11, 189/15, 189/18,
	v.-yi yegān 227/9	190/13, 190/16, 191/14,
ve	-352- [Ar.] ve. krş. vü, u/ü	192/15, 193/9, 193/19, 196/16,
	v. 147/8, 147/17, 147/18,	196/19, 197/9, 197/14, 197/17,
	150/3, 150/8, 150/10, 152/13,	198/2, 198/6, 198/7, 198/18,
	153/11, 154/12, 154/13,	199/21, 200/3, 200/4, 200/17,
	154/21, 155/1, 155/20, 156/12,	200/18, 200/20, 201/1, 201/2,
	156/14, 156/16, 156/17, 157/5,	201/7, 202/1, 202/13, 203/2,
	157/13, 157/16, 157/18,	203/13, 203/18, 204/5, 204/7,
	157/19, 158/1, 158/5, 158/15,	205/1, 205/2, 205/9, 205/13,
	159/9, 160/9, 160/15, 161/9,	205/19, 206/4, 206/11, 207/6,
	162/4, 162/15, 163/10, 163/11,	207/7, 207/11, 208/21, 209/7,
	163/12, 163/18, 164/13,	209/21, 210/7, 210/15, 211/9,
	164/17, 164/18, 164/19,	211/10, 212/2, 213/4, 213/9,
	165/12, 169/8, 169/15, 170/1,	213/19, 214/5, 214/14, 214/21,
	170/18, 170/20, 170/21, 171/1,	215/8, 215/10, 216/1, 216/5,
	173/2, 173/17, 174/4, 174/7,	216/11, 216/19, 217/7, 218/3,
	174/9, 175/5, 175/16, 176/1,	219/6, 219/18, 219/21, 220/21,
	177/3, 177/17, 178/6, 178/8,	221/3, 221/17, 222/2, 222/8,
	178/21, 179/3, 179/14, 180/1,	223/7, 223/18, 223/19, 224/11,
	180/14, 181/1, 181/3, 181/9,	225/16, 227/8, 227/11, 228/4,
	181/11, 181/15, 182/2, 182/6,	228/9, 229/16, 229/17, 229/19,
	183/6, 183/7, 183/11, 183/13,	230/7, 230/14, 230/15, 231/3,

231/8, 232/3, 232/6, 232/8,		272/4, 272/13, 272/14, 272/15,
233/5, 233/11, 233/12, 233/13,		272/16, 274/8, 274/19, 275/5,
233/19, 233/21, 234/3, 234/13,		275/17, 276/13, 276/15,
235/2, 235/12, 236/5, 236/9,		276/16, 276/17, 276/19,
236/11, 236/17, 236/18, 237/9,		276/21, 277/2, 277/4, 277/15,
238/11, 239/3, 240/20, 241/17,		277/20, 278/1, 278/5, 278/7,
242/10, 242/12, 242/13,		278/8, 278/14, 278/15, 278/16,
242/14, 242/19, 243/1, 245/1,		279/9
245/6, 245/17, 246/1, 246/7,		v. yana 155/1, 155/2, 155/3,
247/14, 247/16, 247/18,		181/13
247/19, 247/21, 248/1, 248/3,	vecd	-1- [Ar.] kendinden geçme.
248/11, 250/19, 251/15, 252/7,		v.+din 260/6
252/8, 252/9, 252/12, 252/16,	vech	-7- [Ar.] yüz.
252/19, 253/10, 253/12,		v. 254/19
253/16, 253/20, 254/1, 254/4,		v. bile 211/21
254/5, 254/16, 255/5, 255/6,		hıç v.+bilen 146/6
255/15, 256/2, 257/16, 257/19,		v. birle 223/11
257/20, 258/14, 259/8, 259/11,		hıç v. birle 270/6
259/20, 260/1, 260/6, 260/8,		v.+din 259/4, 279/4
260/9, 260/10, 260/11, 260/18,	vedâ'	-1- [Ar.] ayrılma, ayrılış.
260/20, 260/21, 262/13, 264/7,		v. kılmakğa 198/21
264/11, 264/19, 264/21, 265/2,	vedâ' laş-	-1- [Ar.+Tr.] vedalaşmak.
266/7, 266/8, 266/9, 266/14,		v.-ip 185/4
267/10, 267/13, 268/13, 269/7,	vefâ	-2- [Ar.] vefa, sebat etme.
269/11, 269/13, 270/3, 270/4,		v. bolur 275/16
270/6, 271/4, 271/7, 271/11,		v.+sıdın 195/17

vefāt	-11- [Ar.] vefat, ölüm. v. boldı 256/15, 256/19, 257/7 v. boldılar 170/15, 171/1, 256/20, 256/21, 279/16 v. bolgendin 170/20 v. taptı 260/2 v.+larını 170/15	v.+leri bile 223/21 v.+leriğa 265/2
vehm	-1- [Ar.] vehim, kuruntu. v. 195/2	vezīrlık -3- [Ar.+Tr.] vezirlik. v. 232/9 v.+ni 232/8, 232/10
velī (1)	-2- [Far] fakat, ancak. v. 177/4, 232/15	vilāyet -20- [Ar.] vilayet, il, ülke. v. 256/8, 256/12, 265/12 v.+ni 174/11, 265/12 v.+ğa 265/12
velī (2)	-1- [Ar.] sahip, malik. v.+ler 260/20	v.+de 166/21 v.+din 169/9, 266/16, 266/17, 267/21 v.+ini 267/10
velīkin	-5- [Ar.+Far.] lakin, fakat. v. 235/17, 236/1, 236/8, 238/3, 254/10	v.+iğa 171/14, 267/16, 268/8 v.+ide irdi 262/4 Şām v.+idin 154/9
vezīr	-21- [Ar.] vezir. v. 163/4, 163/6, 174/4, 174/5, 176/13, 176/16 v.-i pādişāh 204/1 v. ü vūzerā 203/12, 252/11 v.+ni 163/9, 174/3, 176/18 v.+ni ḥatunı 217/17 v.+ğa 163/4, 176/12 v.+i 160/8, 200/15, 224/1 v.+ler 265/3	v.+ler 268/9 v.+lerini 169/2, 268/8 vilāyetlik -1- [Ar.+Tr.] vilayetlik. v. 267/11 virān -2- [Far.] yıkık, harap. v. kılıp 175/15 v. kılmay 174/11 vişāl -4- [Ar.] kavuşma. v.-i cemāl 223/14 v.+iñg bile 210/7

	v.+ini iřtiyākıda 253/7	yā	-30- [Ar.] ey.
	v.+inġiz 196/13		y. 154/21, 158/21, 172/10,
vü	-17- [Far.] ve krş. ve, u/ü		182/15, 188/4, 189/16, 198/4,
	v. 195/18, 197/14, 252/11		204/15, 208/4, 209/9, 214/11,
	şıfte v. 200/17		216/5, 218/9, 218/14, 220/5,
	sizni ʿ āřı v. cāfi 255/15		234/11, 235/20, 237/10,
	ʿ āřı v. cāfi 255/16		254/19, 254/20, 265/16,
	cefā v. cevr kılmaġnı 221/10		268/17, 268/18, 276/7, 279/12
	nāle v. feryād 274/8		y. Deyyān 155/1
	īzā v. ihānet birdiler 278/13		y. İsrā ʿ İlu ʿ llāh 191/2
	īzā v. ihānet 276/20		y. Mennān 155/1
	resīde v. nā-resīde 255/5		y. resūlu ʿ llāh 190/12
	tāze v. pākīze 197/17		y. Sübhān 155/1
	pārsā v. pāk-dāmenliġinġni	yād	-8- [Ar.] yad, anma, hatıra
	263/21		getirme.
	şıfte v. řeydā bolur irdi 200/2		y. kıldı 178/13
	zıkr ü řenā v. řükriġni 270/20		y. kıldılar 249/14
	nāle v. zārī birle 210/1		y. kılıp 152/14
	nāle v. zārīsiġa 189/18		y. kılsaġ kılıġıl 245/12
vücūd	-2- [Ar.] vücut, varlık.		y. kılsunlar 207/7
	v.+ge kilür 157/12		y.+ıġa 228/2
	v.+umnı 197/20		y.+larıġa 234/14
vüzerā	-2- [Ar.] vezirler.		y.+larıdın 237/10
	vezīr ü v. 203/12, 252/11	yaf-	-1- bkz. yap- .
			y.-ıp 188/17
		yaġ-	-5- yaġmak.

y.-dı 192/7, 275/20	235/5, 237/2, 244/11, 257/5,
y.-ıp 183/3	266/1, 276/17, 276/20
yamğur y.-mas 228/14	y. kıldı 229/14
y.-mağay 229/3	y. kılip 165/1, 238/2
yağdur- -1- yağdırmak.	y. mu'āmele kılmasdın 149/12
y.-dı 169/11	y.+dur 230/21, 244/16, 271/12
yağı -5- düşman.	y.+rağdur 167/19, 219/10
y. 266/12, 267/7	y.+rağı 178/13
y. irdi 223/21	y.+lar 260/18
y.+ng 256/11	yağşıla- -1- iyileşmek.
y.+ngnı 267/18	y.-dılar irse 230/19
yağız -1- yağız, kara.	yağşılığ/ik -10- güzellik, iyilik.
y. 183/8	y.+ı 209/4
yağşı -68- iyi, güzel.	y.(yağşılık) kıldı 213/9, 236/17
y. 147/2, 150/6, 150/9, 151/1,	y.(yağşılık) kılgan 179/1
151/2, 151/5, 152/18, 159/20,	y.(yağşılık) kılmasdın 236/13
159/21, 162/15, 165/13,	y.(yağşılık) kılip 245/15
165/15, 172/3, 173/7, 173/8,	y.+ge(yağşılıkge) 230/18,
173/15, 178/21, 181/19,	230/21
181/21, 182/4, 182/19, 183/20,	y.+din(yağşılıkdin) 278/4
184/17, 184/18, 184/20, 185/7,	y.+ler(yağşılıkler) kıldıngız
188/9, 190/5, 192/8, 199/18,	231/8
204/15, 206/3, 206/4, 209/6,	yağ- -3- yakmak.
211/2, 211/17, 212/14, 212/15,	y.-a-miz 182/7
212/16, 219/4, 224/11, 225/2,	y.-ıp 158/20
228/12, 229/5, 230/21, 232/13,	y.-ar irdiler 173/9

yağa	-6- yaka.	y. kılp 248/9
	y.+ğa 186/19	yalangaç -4- çıplak
	Zelîhâni y.+sı 259/17	y. kalur 205/1
	y.+sını 259/19	y. kılay-miz 187/6
	y.+sıda 243/4	y.+lar 200/8
	y.+ngızni 259/19	y.+larğa 269/7
	y.+larını 146/13	yalangaçla -1- soymak, çıplak hale
yakın	-17- yakın; arkadaş, dost.	getirmek.
	y. 158/4, 162/14, 214/20,	y.-p 187/10
	240/17, 246/10	yalbar -7- yalvarmak.
	y.+dur 168/19, 221/20, 244/17	y.-dım 267/6
	y. irdi 278/1	y.-dı 213/13
	y. boldum 259/15	y.-dılar 187/4
	y. bolmanğlar 236/9	y.-ıp 185/10, 213/15, 243/1
	y. kilse 259/6	y.-ıp irdiler 186/8
	y. olturduñg 263/14	yalğan -18- yalan.
	y. yitti 147/5	y. 151/17, 185/7, 185/11,
	bu y.+da 148/9	186/6, 190/6, 224/12, 225/16,
	y.+rağ 213/7, 265/15	240/19, 241/2, 267/8, 275/14
yākūt	-3- [Ar.] yakut.	y. kılmadı 257/6
	y. 264/4	y. mu 242/4
	la ^ç l ü y. u zümrüd bilen 258/9	y. sözleşmes 241/4
	y.+larını 205/9	y.+dur 242/5, 250/10
yalanğ	-3- yalın, çıplak.	y.+dın 176/15, 278/11
	y. ayağ 185/8	yalğançı -4- yalancı.
	y. baş 215/19	y. 277/21

y. bolur-sizler 192/1	y.-p 229/20
y.+lar 190/15	yamanlığ/ik -4- kötülük.
y.+larını 176/15	y.(yamanlık) kıldı 261/7
yalđuz -12- yalnız.	y.(yamanlık) kılgan
y. 160/10, 166/14, 168/13,	karındaşlarığa 179/1
181/17, 238/10, 243/4, 243/8,	y.+ım 248/12
244/14, 270/21	y.+đa(yamanlıkđa) 179/1
y.+dur 215/6	yamđur -3- yağmur.
y. irdi 219/6	y. 229/3
y. iken-siz 148/15	y. yağmas 228/14
yaman -23- yaman, kötü.	y.+ı 183/3
y. 161/3, 164/7, 181/19,	yan -18- yan, taraf; sebep.
191/19, 213/9, 224/15, 224/16,	y. 160/10
231/1, 237/4, 274/7, 276/16,	bu y. 149/1, 168/1, 221/4
276/17	o y. 149/1
y. bolur 204/3	y. bolur 157/16
y. iş 161/13	y.+ımđa 203/19
y. işni 161/12	y.+ığa 149/20, 174/7, 203/3,
y. sađınđan kişini 230/3	244/17, 257/2
y. t̄ayife 164/11	y.+ıda 232/2, 262/11
y. t̄üşüpdür 149/9	y.+larığa 171/17, 208/1
y. irdi 239/21	y.+larıda 208/3, 248/7
y.+rağ 162/8, 214/7	yan- -29- dönmek, geri dönmek.
y.+rağdur 214/6	y.-dım 165/11, 259/21
y.+rağıdur 214/14	y.-dı 151/15, 177/7, 192/13,
yamanla- -1- kötölemek, kötöleşmek.	200/19, 204/1, 221/7, 272/10,

273/5	189/1, 189/8, 193/1, 193/2,
y.-dılar 186/11, 188/14,	194/2, 194/7, 194/13, 195/2,
215/11, 243/19	197/1, 197/17, 199/3, 199/6,
y.-ğil 163/21, 164/2, 265/5	199/16, 200/2, 200/19, 201/1,
y.-gil 268/20	202/15, 203/15, 205/1, 207/4,
y.-iŋlar 163/10	207/7, 207/14, 208/10, 210/3,
y.-ip 149/10, 172/19, 177/18,	212/13, 213/5, 213/9, 213/15,
191/9, 191/16, 197/6, 267/2,	214/2, 214/4, 214/19, 215/3,
272/21	215/10, 216/19, 217/3, 217/10,
y.-ğanlarığa 150/9	220/11, 220/18, 221/6, 221/12,
y.-madıŋ mu 258/20	222/3, 222/4, 222/11, 223/18,
yana -192- yine.	225/3, 226/2, 226/7, 227/3,
y. 147/8, 148/11, 148/12,	227/5, 227/6, 228/1, 228/9,
149/15, 150/19, 150/20,	228/21, 229/3, 230/10, 230/11,
151/19, 152/7, 152/9, 154/13,	232/15, 232/17, 234/16,
154/17, 154/21, 156/10,	235/11, 235/12, 235/16, 236/2,
156/12, 157/13, 158/5, 159/6,	236/6, 236/7, 236/8, 236/12,
160/9, 161/10, 163/3, 164/12,	236/18, 236/19, 236/20,
164/16, 165/6, 166/12, 166/19,	237/11, 237/20, 239/2, 240/16,
167/6, 168/5, 170/5, 170/18,	240/20, 241/4, 241/8, 241/11,
171/12, 172/12, 172/13,	241/14, 241/17, 241/21, 242/9,
173/15, 174/8, 174/16, 176/5,	244/7, 244/13, 245/11, 245/17,
177/21, 179/7, 181/3, 181/11,	246/1, 246/20, 247/5, 247/16,
181/12, 181/15, 183/13, 184/5,	249/7, 252/16, 252/17, 254/16,
185/7, 185/19, 185/20, 186/8,	254/19, 254/20, 256/6, 256/11,
187/8, 187/19, 187/20, 188/5,	256/16, 258/1, 258/19, 260/8,

	260/9, 262/2, 263/1, 263/20,	yangak -5- ceviz.
	265/3, 265/11, 266/7, 267/21,	y. 194/20
	268/6, 268/9, 269/19, 269/20,	y. alıp biriᅡg 194/17
	269/21, 270/1, 270/11, 270/13,	y. birip aldılar 194/21
	271/6, 271/11, 271/19, 271/20,	y. birip alur 194/18
	273/1, 273/3, 275/17, 277/15	y.+ᅡa 194/20
	ve y. 155/1, 155/2, 155/3,	yaᅡgı/iᅡgi -3- yeni.
	181/13	y.(yiᅡgi) 14/4
	y.+ki 202/15	y. 242/8
yaᅡç-	-2- ezmek, kırmak,	y. başdın 268/7
	parçalamak.	ya' nı -34- [Ar.] yani.
	y.-sunlar 229/2	y. 155/19, 158/10, 160/11,
	y.-masdın 229/2	161/3, 161/15, 192/3, 201/6,
yaᅡçıl-	-1- ezilmek, kırılmak,	217/1, 218/10, 218/20, 219/11,
	parçalanmak.	227/2, 230/3, 231/4, 232/12,
	y.-dı 197/1	240/12, 244/16, 247/13,
yandaştur-	-1- yakınlaştırmak.	247/18, 251/20, 252/1, 257/2,
	y.-up 212/6	257/14, 257/19, 258/1, 260/20,
yandur-	-8- geri döndürmek.	274/18, 276/7, 276/8, 276/11,
	y.-ar 153/8	277/21, 279/2, 279/3, 279/5
	y.-dı 174/19	yaᅡglıᅡ -1- yanlı.
	y.-dılar 208/20	y. 209/15
	y.-ᅡıl 215/5	yap- -2- örtmek, kaplamak,
	y.-ᅡalı 163/7	gizlemek.
	y.-up 255/8, 274/19	y.-tı 214/16
	y.-ᅡanı kildük 176/15	y.-tılar 168/11

yār	-2- [Far.] yar, dost. y. 209/13 dost u y.+ımğa 152/13	y.-ğan perverdigārım 259/21 y.-қан 259/9, 260/9, 272/14 y.-ken 226/3, 249/15, 249/16
yara	-2- yara. y. boldı 185/13 y.+sı 189/10	y.-ken igemiz 193/10
yara-	-4- yaramak, uygun ve gerekli olmak, faydalı olmak. y.-mas-min 266/4 y.-maydur 167/21 y.-mas irdi 259/5 y.-mas bolsa 154/20	yarıl- -5- yarılmak, parçalanmak. y.-dı 181/12, 184/5, 215/3 y.-ıp 176/20, 277/17
yarağ	-2- hazırlık; silah. öylenür y.+ım 172/5 y.+ın kılayın 171/3	yarım -3- yarı, yarım, buçuk. y. 170/21, 250/16 y.+ını 237/6
yārān	-2- [Far.] dost, arkadaş. y.+lar 227/16, 250/17	yārī -4- [Far.] yardım. y. 176/1 y. birdi 267/7 y. tilegeniğa 226/2 y. tilep 164/11
yaraş-	-1- anlaşmak, uymak, uygun düşmek. y.-madı 210/19	yarlığ -3- buyruk, ferman. y. 157/12 y. kildi 269/16 y.-ı ‘ālī kıldılar 252/12
yaraştır-	-1- hazırlamak, alışmak. y.-up 271/16	yarlıқа- -2- buyurmak, emretmek. y.-dı 274/17, 275/1
yarat-	-15- yaratmak. y.-қандur 264/8, 264/21 y.-tı 266/7, 266/8, 271/14 y.-ğan Hūdāy ta‘ālānı 262/13	yarmaқ -10- para, akçe, sikke. y. 233/13, 236/18, 237/9 kiltürğan y. 236/5 y. birle 233/14 y.+nı 194/2

	y.+ğa 194/6, 194/12, 205/12, 241/2		toğsan y.+ğa 146/5
yaruğ	-2- aydınlık, parlak ışık; aralık, açıklık. y.+ı 201/14 y.+ıdın 165/19		yigirme y.+ğa 148/21 y.+da 170/15 y.+da irdiler 187/18, 187/19 y.+ım 233/3 y.+ım yüz otuzğa 166/7 y.+ımda 209/12 y.+ı yigirmeğa 263/12
yaruğluk	-1- aydınlık. y. 205/2		y.+ıka 180/20 yitti y.+ıda 202/11 Eyyüb ‘aleyhi’s-selâmı y.+ları 269/12
yaruk	-2- aydınlık, parlak ışık; aralık, açıklık. y. boldı 188/10 y. künden 198/1		
yasa-	-1- yapmak. y.-p 244/4	yaş (2)	-9- yaş; göz yaşı; genç. y. 206/18, 220/19, 227/7 y. boldı 230/10 y.+ım 196/8 y.+ı 213/15, 246/21 közlerini y.+ını 246/19 y.+larını 201/5
yasan-	-3- sıralanmak; süslenmek. y.-ıpdur 212/11 y.-ıp 212/9, 213/15		
yasat-	-1- yaptırmak. y.-tı 264/2	yaşar	-2- yaş, sürülen ömür. y.-r boldılar 240/5 y.-r irdi 256/18
yastan-	-1- yaslanmak. y.-ıban 196/17	yaşıl	-1- yeşil; mavi. şâhı y. 153/20
yaş (1)	-16- yaş, ömür. y. 257/19 y.+nı 171/2 y.+ğa 157/6 y.+ğa 223/16	yaşlıg (1)	-1- yaşlı, nemli. közi y. 201/16

yaşlıg (2) -2- yaşlı, ömürlü.	y.-mağçı bolduḡ 226/7
y.+ım 258/17	y.-masunlar 162/5
y.+ımnı 258/13	y.-mağdın 161/10
yaşur- -1- gizlemek.	yatquz- -2- yatırmak.
y.-ğanıḡ nime 214/16	y.-ur-min 226/2
yat -3- yabancı.	y.-up 152/16
y. 178/19, 183/15, 195/18	yav -1- düşman krş. yağı
yat- -30- yatmak; dağılmak.	y.+nı basar-sizler 176/6
y.-adur 197/6	yäverlik -1- [Far.+Tr.] yardımcılık.
y.-ur-min 268/19	y. kılp 211/17
y.-ur 268/17	yay -3- yay.
y.-ıpdular 148/3	y. 182/10
y.-tı 154/13, 199/5, 230/1	y. dik 201/17, 245/5
y.-tılar 171/1, 184/13, 221/13,	yay- -1- yaymak.
222/3, 271/4, 278/18	y.-ıp 173/3
y.-sam 196/17	yayıl- -3- yayılmak.
y.-saḡızlar 164/6	y.-dı 170/19, 270/16
y.-ar irdi 203/10	y.-ıp 148/4
y.-ıp 161/16, 213/6, 224/21,	yaylav -3- yayla.
226/21, 268/15	y.+daki 269/17
zindānda y.-ıp 228/16	y.+ıgā 183/2
y.-ğan ādemler 169/5	y.+miz yok 148/15
y.-ğan yirleride 153/2	yaz -2- ilkbahar; yaz.
y.-ar irdiler 184/3	y. 183/3
y.-mas boldılar 214/10	y. bolsun 182/18
y.-ur irdiler 197/3	yaz- (1) -2- yazmak.

y.-dılar 175/9	esİR ü y. bolġan 201/7
y.-ġıl 175/9	yetim -2- [Ar.] yetim.
yaz- (2) -3- çözmek, açmak, yaymak, sermek.	y. 197/15, 201/6
berg y.-dı 166/11	yevmi'z-zulle -1- [Ar.] gölge günü, Eyke halkının azaptan kaçmak için bir bulutun gölgesine sığındığı gün için söylenir.
y.-arlar 183/7	y. 279/5
kanatlarını y.-ıp 169/1	yığ- -12- yığmak, toplamak, dermek.
yazıl- -3- yayılmak, açılmak, serilmek.	y.-ıpdur-min 177/15
y.-dı 263/8, 268/4	leşkerini y.-dı 175/15
y.-ıp 183/3	y.-dılar 175/7, 269/5, 277/16
yazuk -1- günah, suç.	y.-ıp 169/19, 202/14, 203/19, 205/9, 257/1
y.+kılıp 257/14	leşker y.-ıp 268/9
yegān -1- [Far.] bir, tek.	y.-ıp barıp 177/16
vazīfe-yi y. 227/9	yığaç -5- ağaç, değnek, sopa, tahta. kuruġ y. 166/10
yegāne -2- [Far.] biricik.	y. kögerdi 166/11
ez-behr-i y. 252/7	y.+dur-min 204/10
dürr-i y. dik 222/1	kuruġ y.+nı 166/11
yek-bāre -6- [Far.] bir kez, bir defa, birdenbire.	y.+dın yondı 161/17
y. 176/16, 176/19, 202/9, 202/17, 235/18, 248/4	yığaçlık/ik -6- ağaçlık; yaklaşık 6 km'lik uzaklık.
yelmeye -2- [Tr.] bir deve türü.*	y. 168/21
y. 198/14, 207/17	
y. bolup 207/17	
yesİR -1- [Ar.] kolay.	

	biş y. 162/17	y.-r 238/8, 246/15
	y.(yığaçlık) 188/8, 241/12,	y.-r irdi 220/20
	265/10	y.-p turar 182/20
	ikki y.(yığaçlık) 178/2	y.-dı 202/18, 211/18, 221/7,
yığdur-	-5- yığdırmak, toplatmak, bir	275/9, 275/11
	araya getirtmek.	қан y.-dı 196/9
	y.-dı 227/1, 263/8, 264/2	y.-dılar 185/10, 186/5, 187/7,
	y.-up 198/3, 255/2	189/7, 196/5, 196/19, 208/11,
yığı	-1- göz yaşı, ağlama.	235/6, 235/7, 238/21, 244/4,
	ferzend-i ercümendni y.+sın	245/21, 246/11, 246/13,
	148/2	246/14, 246/16, 246/17,
yıgıl-	-9- yığılmak, toplanmak.	246/20, 251/2, 251/6, 272/5,
	y.-dı 237/7	274/10
	y.-dılar 200/11	y.-p 168/8, 174/21, 184/8,
	çirig y.-ıpdur 175/18	184/16, 187/4, 187/8, 195/14,
	y.-sun 267/14	196/21, 197/6, 201/11, 201/15,
	y.-ıp irdiler 203/13	207/5, 208/4, 210/8, 222/10,
	y.-ıp 149/1, 167/15, 244/7,	238/7, 245/4, 249/15, 249/18,
	271/9	249/19, 250/3, 268/6, 272/4,
yıgılış-	-2- toplaşmak, bir araya	279/9
	gelmek.	y.-p aydılar 186/2
	y.-ıp 243/15	y.-p kiledür 188/18
	y.-ıp kilingler 243/5	yıgılay y.-y 207/2, 238/20,
yıgıla-	-77- ağlamak.	257/9, 258/2
	y.-r-min 238/9, 279/12	y.-y yıgılay 207/2, 238/20,
	y.-r-sin 275/9	257/9, 258/2

	y.-ğan ‘ aşılerini 246/21		y.-ip 159/16
	y.-ğanlarını 196/19 y.-mağını	yıl	-104- yıl, sene.
	279/11		y. 148/16, 148/19, 156/9,
	y.-r irdiler 189/2, 189/8,		160/11, 160/13, 160/14,
	189/15, 197/13		160/15, 160/16, 164/14,
	y.-mağdın 279/15		164/15, 170/21, 171/3, 171/8,
yıglağ	-2- devamlı ağlayan, gözü		171/15, 172/17, 177/6, 177/7,
	yaşlı.		177/9, 200/6, 202/15, 214/11,
	y. 193/18, 194/13		221/13, 223/13, 226/2, 226/7,
yıglağ-	-5- ağlaşmak.		228/11, 228/13, 228/16, 229/2,
	māhīyān-ı deryā y.-ur irdiler		229/3, 229/21, 233/3, 233/5,
	189/16		233/18, 233/19, 233/20,
	y.-tılar 248/12		233/21, 234/11, 239/2, 246/13,
	y.-ip 153/9, 231/7, 250/14		246/14, 246/17, 256/19, 260/2,
yık-	-4- yıkmak.		262/6, 265/6, 271/11, 273/2,
	y.-tı 270/9		273/3, 273/21, 274/10, 276/1,
	y.-tılar 198/8		277/6, 279/14, 279/16
	y.-ip 178/9		illig ikki y. 171/15
	y.-қан 229/4		қырқ y. 164/15
yıqıl-	-14- yıkılmak.		on y. 177/7
	y.-ur 227/19		tört y. 256/21
	y.-dı 201/19, 202/9, 203/4,		yitti y. 172/5, 172/8, 172/12,
	215/18, 238/14, 257/18		172/13, 179/13, 274/19
	y.-dılar 186/8, 189/1, 207/4,		y. boldı 171/6, 177/11, 229/8,
	244/7, 250/15		231/20, 263/2
	y.-a қоя 195/8		y. bolğanda 256/20

y. bolup irdi 226/7, 234/8	y. qaraları 172/18
y. bolupdur 244/19	yıllık -2- yıllık.
y.+dur 245/4	y. 233/15
y.+nı 160/20, 234/8	yıraq -12- irak, uzak.
yıldın y.+ğa 148/20	y. 182/15, 182/16, 187/14,
y.+ğaça 156/8	194/9, 194/14, 240/17, 256/2,
y.+da 156/7, 229/4	265/16, 273/6
yitti y.+da 233/13	y. kılmañğlar 184/17
y.+daki 160/15	y. kılmañğızdılar 147/7
y.+daki dik 160/15	y.+da 263/14
y.+dın 146/15, 160/21, 172/20,	yıraqlıg -1- uzaklık.
209/10, 222/14, 268/19	y. 196/18
şunça y.+dın 228/1	yırt- -6- yırtmak.
y.+dın biri 193/5	y.-tıñgız 259/19
y.+dın soñg 229/3, 263/19	y.-ıp 202/12
y.+dın yılğa 148/20	y.-ğan 230/6
y.+ı 233/5	y.-masdın 189/4
y.+lar 231/8	y.-ıp irdi 259/19
y.+lar boldı 231/10	y.-ğay irdi 189/5
y.+ğı 229/4	yırtıl- -2- yırtılmak.
yılan -5- yılan.	y.-dı 259/17
y. 164/19, 187/9, 188/10,	y.-ıp 215/17
188/12	yi- -90- yemek.
bir y. 154/13	y.-ydürler 270/19
yılkı -2- hayvan, hayvan sürüsü.	aş y.-mes-min 232/18
y. 200/4	Lūtnı ğamını sizçe y.-mes müdi

165/9
y.-mes-miz 165/21
y.-r-sizler 271/8
y.-pdür 188/21, 189/5, 228/9
y.-diñg 190/12, 244/12
y.-di 190/6, 190/21, 208/17,
226/20, 227/5, 235/18, 241/1,
270/21, 274/11
böri y.-di 192/1
y.-diñgizler 228/1
y.-diler 150/1, 181/2, 199/4,
271/20
y.-gey 183/15
y.-geyler 225/16, 229/4
y.-gil 238/21, 275/1
y.-sün 238/6, 238/10
y.-ñgler 218/5
y.-sünler 167/12
y.-se 274/9
ta'âm y.-se 209/8
y.-seler 274/9
ta'âm y.-seler 180/1
y.-p 158/15, 159/2, 225/4,
226/11, 233/9, 264/4
ğam y.-p 175/8
olanı ğamını y.-p 165/9
ta'âm y.-mey bolup 180/5
y.-mesdin 179/17, 238/7
y.-gende 166/1
y.-geli 190/13, 220/10, 227/6,
270/1, 274/8
y.-gen 189/12, 190/8, 247/9
y.-gen börini 190/6
y.-gendin 179/17
y.-genge 274/11
y.-geni 241/3
y.-gen 274/13
y.-gey irdim 238/9
y.-r irdi 270/18,
y.-geni yok irdi 227/6
y.-genim yok 190/20
y.-genim yok irdi 233/10
y.-gendür-miz 193/21
y.-r irdi 274/14
y.-r irdiler 179/14
y.-gey irdi 275/11
y.-se irdi 189/5
y.-gen iken 191/1
y.-gen bolsa 275/10
y.-meydürler 165/19, 165/20
y.-mes-siz 165/20
ta'âm y.-mesler 166/2

y.-gen imesdür 189/5	265/11, 278/3, 278/15
y.-mediler 244/14	birip y.-di 231/3
y.-meğay-min 232/19	selâm y.-di 178/4
aş y.-megil 232/18	y.-diler 174/1, 175/13, 177/10,
ğam y.-megil 268/20	187/12, 234/9, 237/12, 240/8,
ğam y.-meğil 238/17	245/21, 251/15, 251/19,
y.-mesün 202/5	252/10, 267/16
y.-meseler 270/19, 270/20	y.-ğaylar 220/3
y.-mağğa 165/18	y.-ey 207/8, 219/20
y(i/ü)ber- -108- göndermek.	y.-eyin 234/18
y.-ür-min 184/13, 210/18	y.-ğıl 175/4, 236/6, 239/7,
belâ y.-ür-min 164/14	246/2
y.-ür 182/21	y.-sün 177/9, 177/21, 278/13
belâ y.-ür 164/7	y.-elük 182/16
‘azâb y.-ür 277/12, 277/14	y.-iñg 228/3, 245/16, 266/17
y.-ipdür 236/19	y.-iñgler 182/15
y.-gendür 218/12, 237/10	y.-sek 224/2
y.-dim 251/17, 276/7	y.-señgiz 183/10, 184/9
belâ y.-dim 272/12	y.-seler 242/6
y.-di 154/11, 156/19, 160/14,	y.-ip 203/19, 223/19, 228/19,
160/19, 163/7, 172/13, 174/3,	242/7, 248/6, 251/10, 263/19
175/2, 175/21, 177/8, 195/7,	belâ y.-ip 197/21
200/13, 201/21, 202/20, 203/2,	y.-meslikte 184/1
220/8, 224/20, 228/5, 228/10,	y.-ür boldı 220/3
230/13, 236/18, 237/19, 246/6,	y.-ğandur (yübergandur) 238/4
262/12, 262/14, 264/18,	y.-ğan beşâretin alğan 171/20

y.-ğan feriştelericidür 168/9	y.-ğay-sizler 183/21
y.-ğan könglüm 183/21	y.-gey-siz 184/6
y.-ğan ‘ālim ü ekābirleridür 253/1	y.-ğıl 206/4
y.-ğanı nimeresini 174/20	yigirme -6- yirmi.
olanı y.-ğanı peygamberidür- min 163/15	y. 195/1, 265/5
y.-gen dik 278/3	y. yaşka 148/21
y.-gen miḥnetleriğa 273/12	yaşı y.+ğa 263/12
y.-ğanığa 220/18	y.+si 180/2, 180/3
y.-geli 240/6	yigirme biş -1- yirmi beş.
y.-gen irdi 199/6	y. 170/21
y.-meğay irdi 166/18	yigirme ikki -1- yirmi iki.
y.-ür irdiler 220/14, 223/7	y. 262/4
y.-ip irdiler 237/17	yigirme tört -2- yirmi dört.
y.-ğan ikenler 266/16	y. 204/20
y.-mes 182/16	y.+yıl 256/19
y.-genim yok 267/4	yigirme üç -1- yirmi üç.
y.-mediṅ(yübermediṅ) 165/8	y. 170/21
y.-mesenṅ 175/4	yigirme yitti -2- yirmi yedi.
y.-maḫnı 183/11	y. 234/8
y.-maḫğa 244/20	yigit -21- genç, yiğit, delikanlı.
yidür- -8- yedirmek.	y. 152/14, 162/18, 163/3,
y.-diṅ 241/17, 241/21	165/11, 174/6, 222/18, 228/5,
y.-düṅ 241/11, 241/14	234/5
y.-diṅgiz 241/8	y. köṅli kiṅ bolur 252/3
	y.+dür 228/4
	y. irdiler 252/3

y.+ni 222/13, 229/6	y. mü 187/2
y.+ni arasında 252/4	y. irdi 162/17, 173/21, 188/8,
y.+ler 167/6, 167/8, 234/4,	209/9,
239/11	y. irdi 160/10
y.+ler iken 235/16	y.+ni 167/3, 169/2, 169/4,
y.+lerni 174/3	207/2, 232/12, 266/8
y.+lerğa 167/9	ağdarğan y.+ni 169/10
yigitlik -1- yiğitlik.	bu y.+ni 169/6
y. 214/3	bubul y.+ni 190/14
yimek -3- yemek.	y.+ni astını 169/4
y. 273/12	y.+ni eṭrāfıda 246/17
y.+ğa 238/6	y.+ni ṭınābın 147/13
y.+leriğa 206/7	y.+ğa 147/14, 149/20, 152/11,
yinġ -1- yeġ, iyi, hayırlı.	168/13, 168/21, 169/6, 173/5,
y. irdi 161/1	176/21, 178/2, 180/21, 182/15,
yinġil -1- hafif.	184/20, 185/6, 189/11, 192/15,
y. taşda 276/14	194/9, 194/14, 198/3, 201/12,
yir -123- yer; yer yüzü, memleket,	273/6
toprak, orun.	bu y.+ğa 148/7
y. 173/16, 175/5, 176/20,	y.+ğa kılp 152/16
181/12, 183/8, 184/5, 185/17,	y.+ge 148/3, 153/4, 181/13,
187/2, 211/1, 212/17, 242/14,	182/16, 184/6, 185/20, 215/16,
264/7, 265/18, 272/12, 272/13,	239/9, 241/12, 250/8, 257/2,
274/15, 275/21	266/19, 268/18, 268/20,
bul y. 148/14	268/21, 271/13, 271/20, 274/6,
y. ü āsmānlarnı 260/9	275/3, 275/19, 275/21, 277/16

bülend y.+ge 275/7		y.+ni 175/6
y.+ge tüşmes-min 149/19		y.+de 276/16
y.+ğaça 263/10, 268/9		y.+deki 183/4
y.+de 147/10, 147/16, 152/3,	yir-	-1- yarmak, yırtmak.
159/19, 160/5, 162/14, 173/17,		y.-er 241/19
196/7, 215/2, 221/2, 240/17,	yiş-	-4- soyunmak, çözmek.
254/6, 265/10		ayağlarını y.-tiler 153/20
barğan y.+de 147/10		y.-sün 187/10
bu y.+de 149/1		y.-ip 214/15
kırk karı y.+de 246/18		y.-ip irdiler 199/3
y.+de 217/5	yiştür-	-1- soyundurmak.
y.+din 147/1, 172/1, 185/16,		y.-diler 187/8
185/18, 198/2, 199/20, 222/6,	yit-	-55- yetmek, yeterli olmak,
229/3, 232/12		yetişmek, ulaşmak.
şol y.+din 239/18		y.-er-min 203/7
y.+din bolur-sin 190/17		y.-er 241/13
y.+ige 195/17		y.-er mü kin 193/19
y.+ide irdi 188/7		y.-tim 203/16, 247/7, 248/16,
Mağdis y.+ide irdiler 150/11		259/21
y.+idin 146/10, 158/6		y.-ti 175/13, 195/13, 200/12,
y.+leri 183/3		246/6, 250/16, 263/12, 265/10,
koyp kitken y.+lerini 149/3		278/15
yatğan y.+leride 153/2		yağın y.-ti 147/5
yiriŋ -1- irin.		y.-tiler 158/3, 158/10, 162/17,
y.+ini 271/7		179/18, 208/21, 236/15,
yiryüzi -3- yeryüzü.		237/13, 252/14

zulm y.-se 186/15	yitkür- -17- yetiştirmek, ulaştırmak.
y.-seler 215/15	y.-ür-min 222/11, 250/10
y.-geç 245/16	y.-ür-sin 207/14
y.-geli 199/1	y.-ür müsin 222/11
y.-günçe 203/18	y.-di 222/19
y.-ip 163/10, 176/21, 193/13,	y.-diler 268/10
196/2, 215/17, 237/16, 250/8,	y.-ğay 244/17
251/4	y.-gey 245/18
y.-ip alur kişi 201/4	haber y.-ğıl 208/5
y.-ip kildiler 147/13	y.-ğıl 222/15
y.-ken 241/20, 246/1	y.-sek 248/20
y.-kende 187/11, 237/11	y.-üp 202/5, 210/2, 250/2,
y.-megen irdiler 192/4	250/5, 251/2
y.-‘alması irdiler 205/11	y.-üp sattı 205/16
y.-mes 209/16, 241/20	yitmiş -10- yetmiş(70).
y.-mes mü 196/21	y. 173/10, 206/8, 232/3,
küçi y.-medi 192/21, 206/15	251/13, 271/11, 273/2, 273/3
y.-medi 155/4, 193/1, 234/9,	y. kişi birle 161/7
257/8	y. merātibe 153/8
yiter -2- yeter.	yitmiş miñg -2- yetmiş bin.
y. 236/11	y. 253/17, 267/14
y.+ğa 196/13	yitti -60- yedi.
yitil- -2- yetişilmek, erişilmiş olmak,	y. 179/4, 180/20, 187/18,
ulaşmak, yetişmek, büyümek.	189/6, 209/12, 212/5, 214/11,
y.-se 160/12	222/14, 227/2, 227/3, 227/4,
y.-ğan sirdän 227/5	227/5, 227/6, 227/8, 228/8,

228/9, 228/11, 228/12, 228/13,	alғанım y. 246/10
229/1, 229/3, 229/4, 233/3,	alғанımız y. 221/4
233/16, 247/14, 260/5, 261/18,	ārām y. 217/12
266/7, 266/8, 266/12, 273/20,	āškārā kılғанım y. 259/8
274/10, 276/1, 278/18	birgeni y. 174/21
y. ay 274/10, 274/19	bilgenim y. 244/13
y. kün 274/10, 274/19	biri y. 244/16
y. kündin 157/9	çāre y. 195/12, 203/7
y. merātibe 152/3	Eyyüb ‘aleyhi’s-selām y. 275/8
y. nevbet 148/1	fāhīşe iş kılған y. 164/5
y. oğlı 269/13	fā’idesi y. 159/7
y. öyni 212/10	feryād-res y. 197/11
y. sâ‘at 274/10, 274/20	h̄aber y. 216/2
y. yaşıda 202/11	h̄aberimiz y. 239/13, 242/3
y. yıl 172/5, 172/8, 172/12,	h̄ıyānet kılғанım y. 230/17
172/13, 179/13, 274/19	h̄iç kimerse y. 147/14
y. yılda 233/13	H̄udā y. 276/12
yittinçi -5- yedinci.	k̄arārım y. 213/3
y. 179/2, 179/12, 194/11,	kemberbendim y. 240/8
233/21, 260/8	kemlīgim y. 204/10
yitti yüz -3- yedi yüz.	h̄iç kes y. 197/12
y. 148/19, 173/9, 266/3	kılғанım y. 216/8
yitüş- -1- yetişmek.	k̄olı y. 266/1
y.-di 233/5	könġlümde y. 248/16
yok -103- yok; hayır.	körgenim y. 263/15
y. 227/8, 262/17	mini y. 196/7

öyde y. 149/6
ruḥşat y. 239/4
şabr u tākātı y. 150/16
sivgenim y. 259/4
şoḥbet kılğanım y. 259/8
su y. 192/16
şāḥ u butağım y. 204/10
ta^ʿ bīri y. 225/13
yaylavmız y. 148/15
yigenim y. 190/20
yibergenim y. 267/4
y. kılalık 256/11
y. kılıp 236/21, 237/1
uyqu y. 217/12
eşeri y. 202/15
‘aybı y. 213/19
‘ilācı y. 221/19
oğlum y. 208/15
y. u nā-būd bolğay-sin 246/2
y. u nā-būd bolğay-siz 245/17
y. mu 218/14, 279/12
ğayretlik y. mu 168/6
müselmān y. mu 166/16,
166/18, 166/20
y. iken 159/17
y.+dur 190/18
bizni mālımız y.+dur 203/18
çāre y.+dur 190/5
iş y.+dur 244/15
işim y.+dur 271/18
nimerse y.+dur 209/12
nimerse y.+tur 201/21
oğlum y.+tur 168/4
ruḥşat y.+tur 222/16
tivede y.+tur 197/4
vaqt bolğunça y.+tur 171/4
yamanlığım y.+dur 248/13
fermān y.+tur 222/21
gümān kıladurğan iş y.+tur
224/17
kişi y.+tur 232/6
y.+tur 172/5
nazarımda y.+tur 165/15
y. irür 203/18
inimiz y. bolğan 236/1
y. irdiñg 261/10
tāb u tākātları y.+irdi 150/13
y. irdi 147/5, 147/15, 148/9,
172/4, 267/20
butağı y. irdi 180/14
ferzendi y. irdi 202/14
ḥadd ü ḥisābı y. irdi 251/15

hāşşiyet y. irdi 182/9	y.+dur 265/4
müselmān y. irdi 166/21	y. irdi 147/13, 167/2
pāyānı y. irdi 192/15	y.+nı 207/18, 208/9, 234/17,
yigeni y. irdi 227/6	250/6
yigenim y. irdi 233/10	y.+nı gerd ü ğubārı 150/2
hısābı y. irdi 269/10	y.+ğa 151/9, 165/3, 176/15,
hısābnı y. irdi 269/9	185/4, 188/16, 191/20, 195/21,
yir y. irdi 160/10	196/10, 222/9, 250/16, 269/3
y. bolsa 172/5	y.+ğa revān boldılar 147/12
yolı y. bolsa 244/9	y.+ğa tilmürüp 195/20
y. irse 177/14	y.+da 156/6, 196/1, 236/6,
y. irse 245/16	273/10
y.+ını 229/11	y.+da irdi 196/1
y.+qarı 155/5, 180/21, 266/8	y.+dın 176/14, 192/14, 265/5
yokat- -2- yok etmek, imha etmek.	y.+dın çıkarmasunlar 162/4
yol y.-tı 198/2	y.+umda 151/2
yol y.-tılar 192/13	bir y.+ı 172/14
yol -62- yol; çare; adet, töre.	y.+ı yok bolsa 244/9
y. 160/18, 162/16, 199/1,	y.+ını 199/17
207/2, 238/3, 251/18, 252/18,	y.+ığa 252/12, 252/13, 257/8,
253/4, 254/16, 268/15	257/11, 278/6
y. tosup 164/6	y.+ıda 201/14, 261/18
y. yoqtı 198/2	y.+ıdur 265/5
y. yoqtılar 192/13	y.+ıngızda 259/20
y. yörür vaqtda 147/9	y.+larğa 234/4
y. qumlik 185/8	Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı kilür

	y.+larığa 257/12		y.-señgler 278/6
yol-	-3- yolmak, koparmak.		y.-ğıl 198/14, 198/16, 265/19
	y.-ğıl 170/1		y.-sünler 198/15
	y.-up 170/3		y.-ğan 201/15
	sağal y.-masunlar 162/4		y.-gen 257/15
yolbars	-1- aslan.		y.-er irdiñg 185/7
	y.+nı 256/5		y.-megay 170/13
yoluq-	-2- rastlamak, karşısına çıkmak.	yörgekle-	-1- sarıp, bürümek.
	y.-tı 272/11		y.-p 147/19
	y.-up 191/21	yörguz-	-2- yürütmek.
yolun-	-2- yolunmak, koparılmak.		y.-dı 198/15
	y.-up qaldı 159/15		y.-up 199/19
	y.-ğan quş dik bolur-sin 215/1	yörü-	-37- yürümek, hareket etmek; yaşamak.
yon-	-1- yonmak, yontmak.		y.-r-min 206/11, 217/5
	yığaçdın y.-dı 161/17		y.-r-sin 217/4
yorga	-1- rahvan yürüyen.		y.-pdür 148/8
	y. at 154/19		y.-p 151/10, 162/16, 167/14,
yorgalat-	-1- rahvan yürütmek.		183/17, 192/16, 208/9, 252/18,
	y.-ıp 154/20		271/2
yör-	-20- yürümek.		şimāl y.-p 178/5
	y.-düm 172/21		yol y.-r vaqtda 147/9
	y.-di 185/13, 206/14, 265/11		y.-r irdim 190/17, 245/9
	y.-diñgizler 172/21		y.-r irdim 146/15, 193/5
	y.-diler 180/5, 188/15, 210/2,		y.-r irdi 159/12, 192/12,
	253/4		

223/14, 267/5, 273/17	on bir y. birle 254/1
bikr y.-r irdi 203/10	y.+uŋg bile 187/10
y.-r irdi 173/14	y.+lar 242/13
y.-r irdiler 155/7	secde kılğan y.+larıŋdın
y.-r irdiler 162/18, 179/18,	185/12
180/18, 197/6, 198/17, 203/11,	y.+ları 261/20
206/10, 223/6, 231/18	y.+larıge 181/9
y.-p irdiler 254/16	yum- -1- yummak, kapatmak.
yörüş -2- yürüyüş.	köz y.-up açkunça 167/2
y. kıldı 249/3, 267/15	yumşa- -1- yumuşamak.
yörüt- -1- yürütmek. geçerli kılmak,	y.-madı 164/15
hareket ettirmek.	yumşak -1- yumuşak.
y.-üp 275/3	y. boldı 187/15
yu- -6- yıkamak.	yurt -6- yurt, mesken, konak.
y.-dılar 171/16, 231/6	y. 234/2
y.-ğıl 199/2	y.+da 172/21
y.-p 150/3, 150/4	y.+da irdi 160/11
y.-mağ bolsa 209/7	tört y.+dın 160/10
yuğan -1- sıska*	y.+uŋgnı 175/5
y.+irdi 172/6	ata y.+ını 172/18
yuç- -1- lekelemek, işaret bırakmak;	yut- -1- yutmak.
bulaşmak.	y.-ar-min 185/19
y.-ar 271/3	yügür- -8- koşmak, koşuşturmak.
yulduz -8- yıldız.	y.-diler 147/21, 148/1
y. 181/9	y.-üp 148/2, 207/20, 211/9,
bir miŋg y. 157/11	215/14, 249/11

	y.-üp çıkıp 149/17		y. 245/16, 261/19
yük	-11- yük, hayvan üstündeki iki küfe ağırlık.		y.+din 270/20
	y. 195/4		y.+imni 270/19, 274/9
	y. yüklegaı 251/15		y.+imde 210/11
	y.+ini 243/20		y.+i 176/20, 277/17
	y.+iğa 242/17		y.+ini 221/6
	Bünyāminni y.+idin 239/17	yüz (1)	-51- yüz, çehre.
	kimni y.+idin 239/15		y. 185/14, 193/8, 196/18,
	y.+lerni 237/21		198/2, 206/18, 208/12, 213/13,
	y.+lerimizde 238/1		265/2, 265/8
	y.+lerini 236/14		y.+ni 199/8, 227/4
	y.+leriğa 236/6		y.+üm 245/5
yükle-	-4- yüklemek.		y.+ümni 152/11
	y.-r-sin 216/20		y.+ümğa 197/19, 211/21,
	y.-dim 230/7		212/19, 213/12
	yük y.-ğalı 251/15		y.+üñg 212/14
	y.-p 236/15		y.+üñg bile 242/8
yüklük	-3- hamile, gebe.		y.+üñgni 196/12
	y. boldı 158/4, 204/19, 266/12		y.+üñgdin 202/8
yüñg	-1- yün.		y.+i 168/12, 199/2, 215/18,
	y.+ini 154/2		220/20
yünçi	-2- inci.		bıçaqnı y.+i 152/19
	y. 200/4, 205/9		y.+iğa 168/12, 187/15, 206/7,
	y.+ler 206/6		213/14
yürek	-10- yürek, kalp.		olanı y.+iğa 199/20

y.+ide 206/16, 244/2	körkem y. 269/10
y.+imiz birle 243/2	yüz miñg -11- yüz bin.
y.+üñgizğa 150/3, 248/15	y. 175/16, 180/4, 183/5,
y.+lerini 152/16, 180/1, 196/4,	183/11, 190/2, 205/13, 220/19,
196/20, 212/12, 238/13	228/19, 259/9, 262/6, 267/16
melikni y.+lerini 238/16	yüz otuz -2- yüz otuz.
y.+leriğa 166/6, 179/21, 186/6,	y. 157/6
190/3, 238/14	yaşım y.+ğa 166/7
y.+leridin 218/6, 248/3, 248/8	yüzsizlik -1- yüzsüzlük.
yüz (2) -33- yüz (100)	y. kıldük 243/3
y. 151/14, 151/18, 157/19,	yüz yigirme miñg -1- yüz yirmi bin.
163/5, 166/16, 173/18, 180/12,	y. 178/1
209/15, 240/14, 251/14, 274/6	yüz yetmiş -1- yüz yetmiş.
bir y. 150/19, 150/20	y. 189/7
onığa y. 151/3	
y. derece 200/14	Z
y. hişşe 209/18	zäbiñ -1- [Ar.] subay.
bir y. koy 150/18	z. 217/17
y. mişkäl 251/14	za' ferän -6- [Ar.] safran.
y. rıñl 205/5, 205/6	z. 174/17, 205/6
y. talasını 275/15	z. birle 204/15
y. tayağ urmasam 275/15	z. dik 162/7, 220/20, 245/5
y. tive 205/6	zähir -5- [Ar.] ortaya çıkan, açık.
y.+iğa miñg 151/3	z. 147/18
yüzlük -2- yüzlü.	z. boldı 222/2
y. 234/4	z. bolmadı 192/12

z. bolsun 234/18	255/21, 259/17, 263/3, 269/3,
z. kılmadılar 240/1	272/15, 274/4, 274/21, 279/14
zâ'if -5- [Ar.] zayıf, güçsüz.	bir z. 150/16
z. 201/6, 247/16, 276/21	ol z. 153/20, 156/18
z.+dür-min 155/16	şol z. 149/11, 157/21
pîr-i z.+dür-sin 277/7	z.+da 167/15, 261/18
zâ'if-ḥāl -1- [Ar.] zayıf yapılı.	z.+daki 253/16
z.+dür-min 209/10	z.+dın sonḡ 243/14, 250/15
zâ'il -1- [Ar.] sona eren, geçmiş	z.+ıge 240/19
olan.	z.+lar 234/10
z. bolmadı 146/7	z.+larığaça 257/1
zâkir -1- [Ar.] zikreden, anan, hatıra	İdrīs 'aleyhi's-selâmnı
getiren.	z.+larıdın 160/9
z. bolup 183/8	zamâne -1- [Ar.] zamane, şimdiki
zakkūm -1- [Ar.] zakkum ağacı.	zaman.
zehr ü z.+larıdın 164/19	z.+de 231/17
zâlâlet -1- [Ar.] doğru yoldan sapma.	zâr -10- [Far.] ağlama.
küfr ü z.+leri 164/13	zâr u z. 246/11
zâlim -4- [Ar.] zalim.	z. u zâr 246/11
z. 156/14, 164/20, 197/7,	zâr z. 202/18, 207/4, 208/10,
213/10	211/18
zamân -38- [Ar.] zaman.	z. zâr 202/18, 207/4, 208/10,
z. 163/8, 169/3, 173/6, 175/4,	211/18
175/20, 190/10, 198/9, 204/12,	zarar -2- [Ar.] zarar.
215/6, 216/16, 219/7, 220/21,	z. 184/18
234/1, 250/17, 255/9, 255/16,	z.+ıdın 248/17

z̄arb	-1- [Ar.] vurma, darbe, çarpma. h̄arb u z̄. k̄ılu irdim 168/4		z̄. bolur-min mü 203/5
z̄arf	-1- [Ar.] kap. z̄.+ġa 225/11	zeb̄ān	-2- [Far.] dil, lisan. z̄.-ı ġüyā 207/10 z̄.-ı ʔaʕ ne-dırāz k̄ılurlar 223/19
z̄arī	-6- [Far.] ağlayıp sızlanma. z̄. 258/14 nāle vü z̄. birle 210/1 z̄. k̄ılıp 186/5 z̄. k̄ılur irdinġ 259/13 z̄.+ni 197/14 nāle vü z̄.+siġa 189/18	zeber	-2- [Far.] üst, altüst. z̄īr ü z̄. boldı 169/13 z̄īr ü z̄. bolur irdi 182/12
z̄arlık	-1- [Far.+Tr.] ağlamaklık, zayıflık. z̄. 164/19	zeb̄ih	-1- kurbanlık, Hz. İsmail'in lakabı. İsmāʕ ĩl-i z̄.+ni şevāblarını 153/19
z̄arūret	-1- [Ar.] zorunluluk. z̄.+din 274/3	zeb̄ihūʔllāh	-1- [Ar.] Allah'a kurban edilmeye layık olan. z̄. 245/3
z̄āt	-4- [Ar.] zat, kendi, asıl. z̄.-ı bā-berekātdurlar 148/13 z̄.-ı bā-berekātını 204/4 z̄.-ı bā-berekātġa 161/9, 269/13	zeb̄ūn	-4- [Far.] zayıf, güçsüz. z̄. irdi 200/6 z̄. boldı 210/8, 217/11 z̄. bolup baradur 202/15
z̄ātliġ	-1- [Ar.+Tr.] zatlı. z̄. 204/4	zehr	-3- [Far.] zehir. z̄. ü zaġġūmlarından 164/19 z̄. birür 224/3 z̄.+i 217/10
z̄āviye	-1- [Ar.] zaviye, tekke; aç, köşe. z̄.+side 245/5	zehr	-1- [Far.] cesaret, cüret, yiġitlik. z̄. dik 146/9
z̄āyiʕ	-1- [Ar.] zayı, kayıp, yitik.	zelil	-2- [Ar.] zelil, bayaġı, aşıġı.

z. 243/1	z. 200/10
z. ü faķır 175/4	zer-dār -3- [Far.] kuyumcu.
zemīn -3- [Far.] yer, yeryüzü.	z. bolğay 192/11
āsmān u z. 157/15	z. bolur-sin 192/10
rūy-ı z. 187/6	z.+lar 205/8
z.+ni 272/14	zer-dārılığ -1- [Far.+Tr.] kuyumculuk.
zemīn-būslik -1- [Ar.+Tr.] yer öpme.	z.+da 204/9
z.+ni 221/2	zer-ger -1- [Far.] kuyumcu.
zenbīl -1- [Ar.] hamal semeri.	z.+lerni 264/2
z.+ğa 271/20	zer-ħarīd -2- [Far.] köle.
zencīr -11- [Far.] zincir.	z. 210/9, 255/5
z. 194/14, 195/8, 220/7,	zerre -1- [Ar.] zerre.
222/14, 231/21	z. kıldılar 154/5
z. salıḡ 194/8	zevāl -2- [Ar.] zeval, yok yere.
z.+ni 198/12	z. bolmağay 266/10
ğull u z.+ni 221/3	z. bolur 260/16
z.+de 197/1	zīb -4- [Far.] süs.
z.+din 222/3	z. ü ziynet 210/3, 252/9
z.+ler bile 221/5	z. ü ziynetler 212/8
zer -5- [Far.] altın.	z. ü ziynetler bile 199/18
z. ü sīmlerini 205/9	zībā -1- [Far.] güzel.
z. ü zīver 210/6, 224/4, 224/5	z. 167/6
z. ü zīverni 251/17	zīkr -2- [Ar.] zikir, anma, yad etme.
zerāfetlik -1- [Ar.+Tr.] zerafetli, zarif.	z. ü şenā vü şükriḡni 270/20
z. 201/2	z.+i birle 146/3
zer-beft -1- [Far.] sırmalı.	zinā -4- [Ar.] zina.

z. 210/13	z.+da yatıp 228/16
z. 213/20, 215/8	z.+dadur 228/5
z.+nı 215/11	z.+dakilerğa 225/1
zindān -82- [Ar.] zindan.	z.+dın 219/1, 223/8, 223/18,
z. 220/15, 231/6, 231/7,	225/7, 225/15, 226/14, 226/19,
231/10, 231/16	227/16, 228/20, 231/16, 239/3,
z.+nı 219/10, 219/11, 220/12,	248/7, 254/9, 255/20
221/1, 222/4, 243/4, 243/8	z.+dın çıkar irdim 229/14
z.+ğa 188/4, 216/5, 219/1,	ehl-i z.+lar 220/11, 220/12
219/8, 219/9, 219/14, 219/16,	z.+ıda 228/19
219/20, 220/3, 220/5, 220/8,	zindān-bān -4- [Far.] gardiyan.
220/14, 220/17, 220/18, 223/8,	z. 221/1
223/15, 224/20, 226/12, 228/5,	z. 221/4
229/8, 229/11, 230/14, 231/21,	z.+nı 221/12
239/2, 242/21, 243/18, 248/6,	z.+ğa 221/8
248/16	zindānī -2- [Far.] zindanlık, zindana
Z.+ğa 219/17, 229/11	atılmış kişi.
z.+ğa kirür 220/8	z.+ler 220/15, 225/1
z.+ğa saldı 223/20	zindānılg -1- [Far.+Tr.] zindanlık,
z.+ğa salmak 224/20	zindana atılmış kişi.
z.+ğa salmağını 220/6	z.+larını 231/14
z.+ge 226/6	zinhār -6- [Far.] asla.
z.+da 220/10, 221/13, 222/3,	z. 150/7, 198/19, 246/5,
222/13, 222/14, 223/12,	272/21, 273/8
224/21, 226/2, 226/7, 229/21,	zīr -3- [Far.] alt, aşağı.
230/11, 231/9, 239/2	z. 193/21

	z. ü zeber boldı 169/13		z. kıladur 223/3
	z. ü zeber bolur irdi 182/12		z. kılıp 242/7
zīrā	-3- [Far.] çünkü.		z. kılır 225/8
	z. 192/1, 235/21, 279/6		z.+rağ 223/12, 258/7
zīrā'at	-1- [Ar.] tarım.		z.+rağ bolup 179/18
	z.+ke 179/18	ziyāret-gāh	-1- [Ar.+Far.] ziyaret yeri.
zīrnāf	-2- genital bölge*		halkını z.+ı bolur 155/7
	mūy-ı z. 158/1	ziynet	-4- [Ar.] süs.
	z. almak 158/2		zīb ü z. 210/3, 252/9
zīver	-4- [Far.] süs, bezek.		zīb ü z.+ler 212/8
	zer ü z. 210/6, 224/4, 224/5		zīb ü z.+ler bile 199/18
	zer ü z.+ni 251/17	ziyethık	-1- [Ar.+Tr.] süslü.
ziyād	-1- [Ar.] fazlalık, çokluluk.		z.+dur 170/11
	z. kilmedi 205/19	ziynet-perest	-1- [Ar.+Far.] süsüne
ziyāde	-28- [Ar.] artma.		düşkün.
	z. 207/14, 211/10, 231/2,		z. bolmağay 170/12
	242/19, 272/3	zuhal	-1- Satürn.
	haddin z. 251/6		Z. 181/10
	z.+dür 156/7	zulle	-3- [Ar.] gölgelik, gölge eden
	z. boldı 148/20, 151/7, 151/8,		bulut.
	189/2, 198/1, 201/1, 223/5,		z. 279/3, 279/5
	242/18, 278/17		‘azāb-ı rüz-ı z. 279/3
	z. bolup 147/4, 189/6, 202/15	zulm	-5- [Ar.] zulüm, işkence.
	z. bolupdur 199/15		z. 213/9
	z. bolur irdi 217/12		z. yitse 186/15
	z. bolur 164/13		z. kıldılar 221/21

z. kılganlardın 146/19	zūrlık -1- [Far.+Tr.] güçlü, kuvvetli.
z. kılmason 146/19	z. kılp 168/8
zūr -1- [Far.] kuvvet, güç.	zūhre -1- Venüs.
z. kılp 193/2	Z. 181/10
zūrbāz -1- [Far.] kuvvete dayalı hūner	zūmrūd -1- [Far.] zūmrūt.
gōsteren, cambaz.	la ⁶ l ü yāqūt u z. bilen 258/9
z.+ū 256/7	

Toplam Kelime Sayısı : 36488

Toplam Madde Başı Sayısı : 3249

8. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A	
‘Abdu’llāh -4- Lut peygamberin Mutefikat kavmi padişahına kendini tanıttığında söylediği isim. ‘A. 163/6, 163/13, 163/19 ‘A.+nı ma‘nisi 163/14	Ā. ‘aleyhi’s-selāmı 156/1, 176/17, 208/1, 208/3
‘Abdu’llāh ibni ‘Abbās -2- Hz. Muhammed’in amcasının oğludur. ‘A. rażıya’llāhu ta‘ālā ‘anhümā 230/18 ‘A. rażıya’llāhu ‘anhümā 204/17	Afliḥ -8- Malik’in yakın adamlarından bir tanesidir, Yusuf peygambere tokat attığı için Malik’in gazabına uğramıştır. A. 195/21, 197/4, 197/6, 197/19, 198/5, 198/6 A.+ni 198/8, 198/9
‘Ād -1- Kur’an’da adı geçen helak olmuş kavim. ‘Ā.+nı 244/21	‘Alī -1- Hz. Ali. Ḥazret-i ‘A. kerrema’llāhu vechehu 191/12
Ādem -12- Hz. Adem. Ā. 201/21 Ā.-i şafıyyu’llāh 161/8 Ā. ‘aleyhi’s-selām bile 259/2 Ā. ‘aleyhi’s-selām 154/6, 176/7, 176/9, 246/13, 246/15	Allāh -1- Allah. A.+dur 264/21 Allāhu -4- Kainatın tek yaratıcısı olan Allah. A. ta‘ālā 175/8, 199/6, 206/5 A. ta‘ālādın 146/13 ‘Ammāre -2- Hz. İsmail’in karısı. ‘A. 148/21, 149/13 ‘Āmmūrā -2- Lut peygamberin dini tebliğ için gittiği şehir. ‘Ā. 162/17, 162/21

‘Arab -3- Arap. ‘A. 209/3, 279/3 ‘A.+larnı bir öyi 156/16	mahrem yerlerinin görünmemesi için kuyruğu ile perde görevi üstlenen balık.
A‘rābī -24- [Ar.] çölde ikamet eden Araplara verilen isim. A. 206/13, 206/14, 206/17, 206/19, 206/20, 206/21, 207/5, 207/10, 207/11, 207/16, 207/18, 207/20, 207/21, 208/5, 208/7, 208/11, 208/13, 208/14, 208/16, 209/4 A.+dür 208/18 A.+ni 207/9, 208/12	‘a. atlıg 199/10 ‘Aynü’s-şems -1- Mısır’da bulunan bir şehir. ‘A. 239/10 ‘Ays -24- Hz. İshak’ın oğlu Hz. Yakup’un kardeşi Hz. Ays. ‘A. 158/8, 158/13, 158/16, 158/21, 159/5, 159/6, 159/8, 159/15, 172/19, 172/20, 173/1 ‘A. mukin 158/21
Arşmer -1- Lut peygamberin kızlarından biri. A. 162/12	‘A.(‘Ays ibni İshāk) 261/21 ‘A.+nı 158/11, 158/18, 158/20, 159/1, 159/9, 159/10, 159/14, 262/2
Aşhāb-ı Kehf -1- Allah’ı inkar eden kavminden uzaklaşıp bir mağaraya sığınan bir grup mümin genç. a.+ni 191/10	‘A.+ga 158/17 ‘A.+ge 158/12 Äzer -1- Hz. İbrahim’in babası. Ä. irdi 160/4
‘Aynu’l-cān -1- Hz. Yusuf’un Mısır’a götürülmeden önce Malik’in adamları tarafından temizlenmesi için denizin kenarına götürüldüğünde	‘Azīz-i Mısr -60- Zeliha’nın kocası, Mısır hükümdarın yardımcısı. ‘A. 200/15, 200/16, 202/21, 203/4, 203/6, 203/8, 205/13, 205/14, 205/19, 209/1, 210/14,

210/21, 214/2, 216/1, 216/6,
216/10, 216/11, 216/12,
216/14, 216/16, 216/17,
216/19, 217/2, 217/3, 219/17,
221/2, 224/19, 229/7, 229/9,
230/8, 230/17, 259/5
‘A.(‘ Azīz) 203/18, 205/16,
205/20, 206/3, 213/9, 257/7
‘A. bile 203/10
‘A. birle 229/10
‘A.+nı 201/20, 202/10, 202/16,
202/19, 203/9, 206/10, 206/14,
209/2, 226/4
‘A.+nı aldıda 215/20
‘A.(‘ Azīzni) 232/9, 259/8
‘A.+ğa 202/20, 203/17,
209/17, 220/6, 224/18
‘A.+dın 209/18
‘A.+dın soḡ 217/18
‘Azrā’īl -5- Azrail, ölüm meleḡi,
melekü’l mevt.
‘A.+‘ aleyhi’s-selām 171/4,
171/3, 171/9
‘A. ‘ aleyhi’s-selāmğa 171/8
‘A. ‘ aleyhi’s-selāmnı 246/9

B

Bāhīl -66- Kur’an’da adı geçen
Mutefikat kabilesine mensup
kafir kişi.

B. 161/5, 161/6, 262/3, 262/4,
262/6, 262/10, 262/11, 262/12,
262/13, 262/14, 262/15,
262/17, 262/18, 262/19,
262/20, 262/21, 263/1, 263/2,
263/4, 263/5, 263/6, 263/8,
263/14, 263/17, 263/18,
263/20, 264/1, 264/2, 264/16,
264/17, 264/18, 264/19,
264/20, 265/1, 265/3, 265/5,
265/9, 266/11, 267/16, 267/19,
267/20, 268/5, 268/6, 268/12,
268/13

B. birle 263/5, 268/7

B.+ni 262/5, 262/8, 262/10,
262/17, 264/15, 265/7, 267/15,
267/17

B.+ni sözini 263/5

B.+ğa 263/20, 264/16, 267/16,
268/8, 268/11, 268/14

Başūh -1 Hz. İbrahim’in oğullarından

- biri.
B. 170/18
- Becalîş** -1- Mısır padişahı Reyyan Melik'in güvenilir adamlarından biri.
B. irdi 224/20
- Bekâvul** -17- Mısır padişahı Reyyan Melik'in güvenilir adamlarından biri.
B. 224/2, 224/16, 225/9, 225/12, 225/14, 225/16
B. birle 225/4
B.+nı 223/20, 224/14, 224/16, 224/20, 224/21, 226/8, 226/9, 226/10
B.+ğa 224/6
- Benî Cürhüm** -1- Hz. İsmail'in çocukluk yıllarında Mekke'de bulunan bir Arap kabilesi.
B. 148/7
- Benî-İsrâ'îl** -1- İsrail oğulları.
B. 256/13
- Beraşşâş** -1- Şeytan'ın Mutefikat kavmine gönderdiği devin adı.
B. atlığ 160/19
- Beşîr (1)** -20- Hz. Yakup'un hizmetçisi
- Mübeşşir'in oğlu.
B. 249/10, 249/21, 250/8, 250/9, 250/12, 250/13, 250/14, 250/21, 251/1, 251/3
B. için 249/18
B. irdi 249/5
B.+ni 249/6, 249/14, 249/15, 249/16, 249/21
B.+ğa 249/10
- Beşîr (2)** -1- Malik'in adamlarından olan ve Yusuf'u kuyudan Büşra ile birlikte çıkaran kişi.
B. bile 193/7
- Beytü'l Aḥzân** -2- Hz. Yakup'un oğlu Yusuf'u kaybettikten sonraki evi için kullanılan tabirdir.
B. 207/3
B.+ğa 238/20
- Beytü'l Maḳdis** -1- Mescid-i Aksa
B.+ğa 173/9
- Beytü'l-Ma'mûr** -2- Kabe'nin üzerine denk gelen göğün yedinci katında bulunduğu inanılan ev.
B.+nı 154/9
B.+nı ornı 147/15

Beytü'l-Ma'mûre -1- bkz. **Beytü'l-Ma'mûr**

öyni B. 154/7

Bibi Hâcer -25- Hz. İbrahim'in ikinci eşi ve Hz. İsmail'in annesi.

B. 147/16, 147/20, 148/4,

148/10, 148/11, 148/13,

148/17, 151/6, 151/16, 151/18

B. bile 146/7

B.+ni 147/5, 147/9, 147/12,

147/16, 149/3, 151/15

B.+ni imçekini 146/9

B.+ni suları 147/18

B.+ğa 146/8, 146/16, 147/5,

148/10, 148/15, 151/5

Bibi Sârâ -28- Hz. İbrahim'in ilk eşi.

B. 146/5, 146/8, 146/12,

146/14, 146/20, 147/1, 147/6,

147/9, 149/4, 154/2, 157/5,

157/9, 165/14, 165/18, 166/6,

170/15, 170/20

B.+nı 165/15, 170/16, 171/16

B.+nı açığıları kilip 146/10

B.+dın 157/7, 170/17

B.+ğa 146/20, 157/8, 165/13,

166/10

Buḳnâ -1- Lut peygamberin kızlarından biri.

B. 162/12

Bünyâmin -53- Hz. Yakup'un oğullarından Hz. Yusuf'un öz kardeşi.

B. 172/15, 179/9, 196/9,

237/14, 238/7, 238/14, 238/15,

238/19, 238/21, 239/5, 242/4,

242/5, 242/17, 245/13, 248/1,

248/5, 248/8, 252/15, 252/17,

252/19, 252/21, 253/2, 253/5

B. irdi 251/10

B.+ni 172/15, 172/16, 236/12,

236/17, 237/7, 237/12, 238/12,

239/7, 239/8, 240/2, 242/20,

243/5, 243/18, 243/20, 244/1,

247/8, 248/6, 251/18

B.+ni işidür 239/20

B.+ni yükidin 239/17

B.+ğa 237/3, 238/13, 247/20,

247/21, 251/16

B.+ge 242/4, 242/17

B.+din 251/12

Büşrâ -1- Malik'in adamlarından olan ve Yusuf'u kuyudan Beşir ile

birlikte çikaran kişi.

B. 193/7

C

Cādvān -2- Hz. Yusuf'un
kardeşlerinden biri.

C. 179/8, 194/11

Cebra'ıl -122- Hz. Cebrail.

C. 162/2, 168/16, 169/4, 169/6,
169/10, 190/1

Ĥazret-i C. 234/1, 254/11,
262/17, 274/10

C.-i emīn 153/19

C.+min 162/1

C. 'aleyhi's-selām 146/18,
146/21, 147/7, 153/16, 154/2,
154/18, 154/19, 155/15, 156/4,
157/6, 157/9, 159/8, 161/21,
162/7, 162/20, 163/8, 164/16,
165/8, 166/9, 166/10, 166/11,
166/16, 166/18, 166/20, 167/3,
167/5, 167/7, 167/10, 168/9,
168/10, 168/12, 168/16,
168/17, 168/18, 168/19, 169/4,
169/7, 169/10, 175/20, 176/5,

177/5, 177/8, 177/20, 178/3,
178/6, 178/8, 187/19, 187/21,
188/5, 188/11, 189/20, 190/1,
191/3, 192/13, 192/17, 192/19,
193/2, 202/4, 204/12, 207/8,
215/6, 215/10, 221/15, 226/2,
226/14, 230/19, 245/7, 245/11,
246/11, 253/6, 253/8, 253/9,
253/13, 254/12, 254/14,
255/12, 258/21, 259/2, 261/1,
262/7, 263/4, 268/10, 269/3,
273/11, 274/13, 274/21, 275/2,
275/3, 275/6, 275/14, 275/17,
277/11, 277/17, 279/9, 279/13
C. 'aleyhi's-selām irdiler 215/4
ĥalāř kılĥan C. 'aleyhi's-selām
226/5
Ĥazret-i C. 'aleyhi's-selām
217/1
C. 'aleyhi's-selāmın āvāzı
153/15
C. 'aleyhi's-selāmın 156/5,
215/4, 259/1
C. 'aleyhi's-selāmın
kōngŭlleriĥa, 169/2
C. 'aleyhi's-selāmĥa 147/2,

169/1, 187/13, 189/19, 226/1, 274/20 C. ‘aleyhi’s-selāmdın 191/2	Düldül -1- Hz. Ali’nin katırı. d.+leri 191/12
Cin -2- cin. c. 203/10 c.+ni 203/9	E
Cūdī -1- Cudi dağı. kūh-i C. 154/14	Ebābīl -1- dağ kırlangıcı; Fil suresinde sözü edilen kuş sürüsü. E. 157/1
Cürhüm -1- [Ar.] bkz. Benī Cürhüm C. 149/14	Ebū Ḳubeys -2- Mekke’de bulunan bir dağ. Rivayete göre Hacerü’l- esved taşı bu dağdan alınmıştır. E. 155/18 E. tağdın 155/8
D	
Dāne -2- Hz. Yusuf’un kardeşlerinden biri. d. 179/8, 194/11	Efrāhīm bin Yūsuf -1- bkz. Yusuf E. 262/1
Dāvud -4- Hz. Davud. D. 246/21 D. ‘aleyhi’s-selām 246/17, 246/18 D. ‘aleyhi’s-selāmğa 180/10	Enes ibni Mālik -1- sahabenin alimlerinden olan önemli bir kişidir. E. rażıya’llāhu ta‘ālā ‘anhümā 150/11
Deyyān -1- Allah’ın sıfatlarındandır. Kullarının işlediği her amelin karşılığını veren anlamına gelir. yā D. 155/1	Eyke -15- Hz. Şuayb’ın peygamber olarak gönderildiği kavim. E. 278/1, 278/15, 279/6 Aşhāb-ı E. 277/21, 278/2, 278/9, 278/19, 279/2, 279/5 E.+ni 278/2

Aşhâb-ı E.+ni 278/16, 279/4,
279/7

Aşhâb-ı E.+ğa 278/2, 278/3

Eyyüb -112- Hz. Eyüp.

E. 261/17, 262/15, 262/17,
263/2, 266/6, 268/13, 269/3,
270/4, 271/13, 271/16, 271/19,
272/4, 272/9, 273/1, 273/11,
273/12, 274/4, 274/10, 274/13,
275/10, 275/13

E. dik bolur-sizler 271/8

E. ‘aleyhi’s-selâm 261/21,
262/2, 262/9, 262/11, 262/12,
262/13, 262/14, 262/18,
262/19, 262/21, 263/1, 263/4,
264/8, 264/21, 265/4, 266/11,
267/13, 268/11, 268/14,
268/16, 268/19, 268/21, 269/1,
269/6, 269/11, 269/19, 269/21,
270/2, 270/4, 270/11, 270/18,
271/4, 271/10, 271/12, 271/14,
271/15, 271/17, 272/1, 272/6,
272/9, 272/20, 273/2, 273/4,
273/8, 273/9, 273/15, 273/19,
273/21, 274/5, 274/8, 274/12,
274/15, 275/1, 275/9, 275/11,

275/12, 275/16, 275/18

E. ‘aleyhi’s-selâm birle
262/11, 268/1

E. ‘aleyhi’s-selâm yok 275/8

Hzret-i E. ‘aleyhi’s-selâm
269/4

E. ‘aleyhi’s-selâmdurlar
261/16

E. ‘aleyhi’s-selâmğa 262/7,
268/10, 269/2, 269/18, 269/21,
270/15, 271/5, 271/9, 272/18,
272/19, 274/4

E. ‘aleyhi’s-selâmge 263/4

E. ‘aleyhi’s-selâmın yaşları
269/12

E. ‘aleyhi’s-selâmın 262/3,
262/10, 271/3, 273/6, 273/13

Hzret-i E. ‘aleyhi’s-selâmın
261/13

E.+nı 269/16, 270/14, 271/2,
271/7, 272/12, 274/20

E.+ğa 262/16, 269/14, 272/13

Eyyüb ibni Ma‘şüb -1- bkz. Eyyüb

E. 261/20

F

Fedān -3- Babil'e bağlı Hz. Yakup'un bir dönem yaşadığı kent. F. 159/19 F.+da boldılar 172/17 F.+ğa 160/2	Hācer -12- İbrahim peygamberin karısı İsmail peygamberin annesi. H. 146/17, 147/20, 151/15 H.+ni ikki 146/21 H.+ni kaşıda 147/11 H.+ni kulağığa 147/3 H.+ni sebebiden 147/6 H.+ni 147/10 H.+ni üç 146/10 H.+ğa 146/15, 146/19 H.+de 146/13
Felehme -2- Yakup peygamberin eşlerinden ikincisi. F. 172/12, 172/16	
Filistīn -1- Filistin. F. 170/16	
Fir'avn -2- [Ar.] Firavun. F.+nı 256/17 F.+dın 279/15	
H	Hācerü'l-esved -1- Ebu Kubeys dağından getirilen ve Kabe'nin inşasında kullanılan siyah taş. H.+ni 155/6
Habeşī -2- Habeşistan halkından olan kimse. h. 197/7 H. irdi 193/8	Hāvrān -3- Bahil'in bulunduğu kent. H. 262/4, 262/10, 267/15
Hābil -1- Hz. Adem'in oğullarından biri, Kabil'in kardeşi. H.+ni kurbānlik kılganı 153/21	Hāvvā -3- Hz. Adem'in eşi. H. 213/17 Hāzret-i H. 180/12 Hāzret-i H.+nı 259/3
Hāce İsmā'īl Mercānī -1- Yusuf kıssası anlatılırken bilgilerinden nakil yapılan din alimi. H. rahmetu'llāhi 'aleyh 226/11	Hāzer -1- Hz. İbrahim'in amcası Hz. Lut'un babası. H. irdi 160/4
	Hūrī -1- Kabe'nin inşasında

	kullanılan taşların getirildiği Mekke civarındaki dağlardan biri.	Ḥ.+yā Ḥudāvendā 150/21, 164/12, 164/20, 165/8, 169/17, 249/15, 277/9
	kūh-ı Ḥ. 154/14	bar u Ḥ.+yā Ḥudāvendā 255/14
Hicāz	-1- Mekke ve Medine'nin bulunduğu bölge.	bar u Ḥ.+yā Ḥudāvendā 221/14, 244/13
	Ḥ.+ğa 171/14	Ḥ. yok 276/12
Ḥubbü'l-Aḥyār	-1- Hz.Yusuf'un Ürdün'de atıldığı kuyu.	Ḥ.+nı 167/10, 247/9, 262/13, 262/21
	Ḥ.+irdiler 188/8	Ḥ.+nı kılı 163/14
Ḥudā	-55- Hüda, Allah, Tanrı.	Ḥ.+nı kılı-min 201/13
	Ḥ. 151/13, 151/14, 151/18, 152/8, 163/7, 163/15, 222/4, 237/2, 242/8, 262/18	Ḥ.+ğa 184/16, 275/8
	peygamber-i Ḥ. 191/6, 244/7, 250/3	Ḥ.+dın 185/15, 185/20, 210/15, 213/8, 217/9
	şun ^c -i Ḥ. 259/5	Ḥ.+sı 175/6
	Ḥ.+min 173/14	Ḥudāy -190- Allah.
	Resül-ı Ḥ. şalla ^c llāhu ^c aleyhi ve sellem 194/19	Ḥ. 171/2, 171/3, 215/15, 226/14
	Ḥ.+yā 154/11, 157/11, 177/19, 197/15, 219/15	Ḥ. şadağa kılguçlarına 247/15
	bar u Ḥ.+yā 153/9, 155/12, 157/20, 189/17, 208/4, 219/11, 269/1	Ḥ. ta ^c ālā 146/19, 147/13, 150/1, 150/5, 152/21, 153/7, 153/21, 154/11, 155/19, 157/1, 157/7, 159/4, 160/6, 160/13, 162/2, 162/8, 163/6, 164/7, 165/9, 166/4, 166/11, 166/17, 168/5, 169/11, 170/8, 171/8,
	Ḥ.+yā Ḥudāvend 157/13	

173/3, 175/21, 176/21, 177/8,
177/21, 178/4, 180/6, 180/13,
182/15, 186/11, 186/16,
187/16, 187/17, 187/19,
190/10, 198/5, 198/16, 199/10,
199/12, 203/11, 204/7, 204/11,
204/16, 208/15, 218/12,
221/15, 221/18, 226/3, 226/5,
228/18, 230/17, 231/15,
234/15, 239/3, 240/20, 242/10,
244/15, 244/17, 245/7, 245/18,
248/10, 248/13, 255/11,
256/15, 256/16, 257/6, 257/16,
259/10, 261/1, 261/8, 262/7,
262/12, 265/11, 267/1, 267/6,
267/13, 268/9, 268/10, 269/2,
269/21, 270/4, 270/11, 271/13,
272/6, 273/12, 274/14, 274/16,
275/1, 275/13, 275/18, 276/4,
276/10, 277/3, 277/4, 277/12,
277/14, 278/2, 278/15, 279/2,
279/4, 279/10
H. ta'ālā için 279/9
H. ta'ālādın 151/1, 153/6,
164/10, 214/18, 246/20, 247/4,
248/14, 251/20, 254/5, 255/13,

269/4, 269/16, 270/7, 270/14,
271/17, 273/1, 277/3
H. ta'ālāğa 178/3, 198/4,
201/14, 234/21, 237/4, 257/14,
259/15, 265/8, 267/2, 267/6,
269/11, 272/1, 276/11, 277/9
H. ta'ālāge 268/5
H. ta'ālānı emriğa 162/10
H. ta'ālānı emrini 277/2
H. ta'ālānı hükmin kılmamım
153/8
H. ta'ālānı 163/11, 164/7,
166/9, 168/9, 170/6, 174/4,
178/5, 179/16, 198/18, 202/4,
208/8, 208/14, 210/14, 213/3,
221/16, 234/9, 262/8, 264/6,
268/13, 269/19, 272/9, 272/14,
273/8, 273/12, 274/14, 276/15,
278/5, 278/6, 278/8, 279/12,
279/13
yaratğan H. ta'ālānı 262/13
H.+ım 218/21
H.+ıng 175/6, 268/1
H.+ıngnı 164/9, 242/18
H.+ıngge 278/12
H.+ıngız 258/16

İ

İbni ‘Abbās -1-bkz. ‘Abdu’llāh ibni

‘Abbās

İ. rażıya’llāhu anh 200/5

İbni İbrāhīm -2- bkz. Ya‘kūb

i. Hālīlu’llāhdur-min 175/10

i. ‘aleyhi’s-selāmdurlar 171/21

İbni İshāk -2- bkz. ‘Ays

i. nebiyyu’llāh 175/10

i. ‘aleyhi’s-selām 171/21

İbni yemīn -1- bkz. Bünyāmin

İ. 195/15

İbrāhīm -140- Hz. İbrahim.

İ. 146/12, 146/14, 146/19,

147/9, 150/15, 151/15, 152/21,

153/12, 154/12, 154/14, 155/6,

155/15, 155/17, 157/7, 157/12,

165/9, 166/3, 169/2, 169/20,

171/5

Hāzret-i İ. 151/6

İ.-i Hālīl 153/19

İ. Hālīlu’llāh 148/12, 153/6,

245/2

İ. Hālīlu’llāhdurlar 276/7

İ. Hālīlu’llāhdur-min 245/1

İ. Hālīlu’llāhın ebiresi 201/18

İ. Hālīlu’llāhın ferzendidür

148/12

Hāzret-i İ. Hālīlü’r-raḥman

182/5

İ. ‘aleyhi’s-selām 146/7,

146/11, 146/20, 147/8, 147/11,

147/15, 149/2, 149/8, 149/15,

149/19, 150/3, 150/4, 150/11,

150/12, 150/21, 151/3, 151/8,

151/21, 152/2, 152/15, 152/20,

153/3, 153/4, 153/15, 153/16,

154/10, 154/20, 155/7, 155/9,

155/10, 157/12, 155/16,

155/18, 156/5, 157/8, 157/10,

157/11, 157/17, 157/19, 160/5,

161/20, 162/8, 162/9, 162/13,

165/2, 165/5, 165/10, 165/12,

165/17, 165/20, 165/21, 166/2,

166/8, 166/12, 166/15, 166/18,

166/19, 167/1, 167/4, 169/17,

169/20, 170/3, 170/10, 170/15,

170/17, 170/21, 171/2, 171/4,

171/6, 171/7, 171/13, 174/12,

232/20, 243/10, 260/20, 276/12

Ḥazret-i İ. ‘aleyhi’s-selām	147/4
150/1	İ.+min 149/17
İ. ‘aleyhi’s-selāmdın 146/7,	İ.+ni 153/7
146/8, 171/7, 171/15	‘İbrānī -2- Yahudi kavminden olan
Ḥazret-i İ. ‘aleyhi’s-selāmdın	kimse.
158/2	‘İ. 232/4, 241/2
İ. ‘aleyhi’s-selāmğa 146/18,	İdrīs -3- Hz. İdris.
147/6, 149/4, 154/10, 157/6,	İ. ‘aleyhi’s-selām 176/8
165/19	İ. ‘aleyhi’s-selāmın 208/3
İ. ‘aleyhi’s-selāmge 150/18	İ. ‘aleyhi’s-selāmın
İ. ‘aleyhi’s-selāmın aldılarığa	zamānlarıdın 160/9
162/7	‘İsā -2- Hz. İsa
İ. ‘aleyhi’s-selāmın arķalarıda	‘İ. ‘aleyhi’s-selāmın 191/11
151/10	Ḥazret-i İ. ‘aleyhi’s-selāmın
Ḥazret-i İ. ‘aleyhi’s-selāmın	156/15
atalarını 160/4	İshāk -34- Hz. İshak
İ. ‘aleyhi’s-selāmın hem 151/7	İ. 157/8, 157/12, 159/9, 166/5
İ. ‘aleyhi’s-selāmın ķolları	İ. nebiyyu’llāh ibni İbrāhīm
155/4	Ḥalīlu’llāhdurlar 261/21
İ. ‘aleyhi’s-selāmın pīṣāne-i	İ. Nebiyyu’llāhın nebīresi
146/5	201/18
İ. ‘aleyhi’s-selāmın 156/7,	İ. ‘aleyhi’s-selām bile 159/8
167/4, 169/15, 169/16, 170/9,	İ. ‘aleyhi’s-selām 157/10,
171/11, 171/16, 172/2, 237/17,	157/18, 158/3, 158/7, 158/11,
243/7, 276/9	158/12, 158/21, 159/4, 159/5,
Ḥazret-i İ. ‘aleyhi’s-selāmın	159/6, 159/17, 170/18, 171/15,

171/16, 208/2, 232/20, 260/21	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı aşlarında
azret-i İ. ‘aleyhi’s-selām	150/12
157/2	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı aşlarıa
İ. ‘aleyhi’s-selāmdın 240/6	151/19
İ. ‘aleyhi’s-selāmdurlar 157/5	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı ol 153/20
İ. ‘aleyhi’s-selāmnı 159/21,	azret-i İ. ‘aleyhi’s-selāmnı
171/13, 172/2, 182/5	urbānlık ılanlarını 150/10
İ.+nı 157/20, 166/5	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı ylerini
İ.+a 157/13	149/4
İslām -2- İslam.	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı urudın
i. birle 260/14	153/10
İmān u i. birle 260/11	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı vāı‘aları
İsmā‘īl -56- Hz. İsmail	146/1
İ. 149/6, 149/8, 149/16, 150/6,	İ. ‘aleyhi’s-selāmnı 151/6,
151/11, 151/20, 170/18, 245/2	151/9, 154/18, 154/19, 171/14,
İ. ‘aleyhi’s-selām 148/20,	208/2
149/10, 149/12, 150/7, 150/8,	İ.+dūr 148/12
151/9, 151/11, 151/12, 151/13,	İ.+ni 151/4, 151/5, 151/15,
151/20, 152/1, 152/6, 152/17,	153/5, 157/14
152/19, 153/2, 153/17, 155/8,	İ.+ni atunı-min 149/8
171/14, 176/9, 260/21	İ.+a 149/7, 150/15, 157/14
İ.-i Zebīhni sevāblarını 153/19	İsrā’īlu’llāh bin İshāk -1-bkz. İshāk
azret-i İ. ‘aleyhi’s-	Ya‘kūb-ı İsrā’īlu’llāh bin
selāmdurlar 146/4	İ.nebiyyu’llāh 245/1
İ. ‘aleyhi’s-selāma 148/6,	
148/20, 150/13	

Ka'be -6- Kabe	267/7, 267/9
hâne-yi K. 155/10	Ḳ.+nı 267/1
K. öyi 154/11	Ḳ.+ğa 266/2, 266/14
K.+ni 156/6	Ḳ.+dın 265/14
hâne-yi K.+ni 154/10	Ḳart -1- Mü'tefikat kavminin dört
K.+ğa 155/16	şehrinden biri.
hâne-yi K.+ğa 155/15	Ḳ. 160/9
Ka'be-i Mu'azzama -1- büyük,ulu, yüce	Ḳartūm -5- Şeddad'ın oğlu Umlak'ın
Kabe.	inşa ettirdiği şehrin adı.
binâ-yı K.+nı 154/6	Ḳ. 173/17, 173/20, 178/7
Ḳarkisâ -4- Karkisun'un oğlu	Şehr-i Ḳ.+ğa 173/21
Ḳ. 266/14, 267/11, 268/7	Ḳatūrâ -1- Hz. İbrahim'in Bibi Sara'dan
Ḳ.+dur 268/4	sonra evlendiği kişi.
Ḳarkisūn -48- Bahil'in kızı, Meşvil'in	Ḳ. 170/17
karısı.	Ḳâzervâ -1- Hz. Yakup'un on iki
Ḳ. 263/11, 263/15, 263/16,	oğlundan biri.
264/1, 264/3, 264/5, 264/7,	Ḳ. 179/8, 194/11, 241/20
264/9, 264/11, 264/14, 264/17,	Ken'ân -37- Hz. Yakup'un memleketi,
264/18, 264/21, 265/4, 265/5,	Filistin.
265/8, 265/16, 265/17, 265/18,	K. 170/16, 178/2, 189/6,
266/3, 266/12, 266/13, 266/19,	192/11, 201/14, 237/6, 244/7,
266/20, 267/2, 267/3, 267/6,	252/12, 252/13
267/15, 267/19, 267/20, 268/1	K.+nı 235/3
Ḳ.+min 268/4	K.+ğa 172/19, 175/17, 178/2,
Ḳ.+nı 265/10, 265/14, 265/20,	188/7, 207/5, 222/16, 235/2,
266/11, 266/13, 266/20, 267/4,	236/15, 243/20, 249/3, 251/19,

256/20, 257/1, 261/3	L.+ye 176/8
K.+da 173/19, 210/5, 254/1	Levhi'l-Mahfuz -1- Allah tarafından
K.+dın 172/1, 173/20, 174/8,	takdir edilen şeylerin yazılı
192/9, 206/13, 206/19, 234/19,	bulunduğu levha.
251/12	L.+da 153/9
K+lıglarğa 239/6	Leyyā -7- Hz. Yakup'un ilk eşi.
Qıtay -1- Çin.	L. 172/8, 172/14
ķ. 200/20	L. irdi 172/6
Qüb -1- Mutefikat kavminin dört	L.+nı 172/9, 172/10, 172/11,
önemli şehrinde biri.	172/12
Q. 160/9	Leyyān -6- Hz. Yakup'un kayınbabası.
Qur'an -3- Hz. Muhammed'e nazil	L. 159/20, 172/2, 172/5,
olan kutsal kitap.	172/11
Q. 273/13	L.+ğa 171/21
Q.-1 Mecidde 160/6	L.+nı 160/2
Q.+da 254/6	Lūt -76- Hz. Lut.
Kürmüz -2- Mutefikat kavminin Hz.	L. 162/15, 162/20, 164/16,
Lut'a elçi olarak gönderdiği	166/13, 167/10, 167/20, 168/7,
vezir.	168/13, 168/15, 168/19, 262/1
K. 160/7, 163/8	L.+nı 167/1
	L.+nı ğamını sizçe yimes müdi
	165/9
	L. peygamber 161/10
Lāviye -4- Hz. Yusuf'un	L. 'aleyhi's-selām bile 160/5
kardeşlerinden biri.	L. 'aleyhi's-selām birle
L. 179/8, 194/10, 256/6	162/21, 167/4

L. ‘aleyhi’s-selām 161/20,
162/1, 162/5, 162/9, 162/10,
162/13, 162/16, 162/20, 163/1,
163/5, 163/6, 163/9, 163/13,
163/14, 163/15, 163/16,
163/20, 164/3, 164/6, 164/10,
164/16, 164/20, 165/3, 165/7,
166/21, 167/3, 167/8, 167/11,
167/13, 168/15, 167/16,
167/18, 168/3, 168/5, 168/8,
168/17, 168/18, 168/20, 169/15

L. ‘aleyhi’s-selāmğa 161/21,
163/8

Ḥazret-i L. ‘aleyhi’s-selāmı
beyān-ı 160/3

L. ‘aleyhi’s-selāmı ikki
162/11

L. ‘aleyhi’s-selāmı 160/4,
162/18, 163/5, 164/21, 165/2,
165/3, 166/14, 167/4, 167/6,
167/13, 167/15, 169/1, 169/12

Lübnān -1- Lübnan.

kūh-ı L. 154/14

Maḥmūdī -1- Kabe’ye saldırması
istenilen fakat Kabe’yi görünce
secde eden filin adı.

pīl-i M. 156/21

Maḥdis -2- Kudüs.

M. birle 147/12

M. yiride irdiler 150/11

Mālik Zağar -61- Hz. Yusuf’u satın alan
hükümdar.

M. 192/7, 192/12, 192/16,
198/3, 200/19, 201/14, 201/19,
202/2, 204/3, 204/9, 204/18

M.(Mālik) 192/9, 193/3,
193/11, 193/15, 193/16,
193/17, 193/18, 193/21, 194/7,

194/9, 195/5, 195/6, 195/20,
195/21, 197/5, 198/2, 198/3,

198/6, 198/11, 198/18, 198/19,

199/1, 199/7, 199/15, 199/18,
200/4, 201/1, 202/1, 204/7

M.(Mālik) hem 205/15

M.(Mālik Zağar Ḥızā‘ī) 192/6,
199/20

M.(Mālik) bile 202/1, 205/10

M.+nı 195/20

M.+nı on ikki 204/18

M

M.+ni(Mâlikni) 193/1, 201/10	M.+de irdiler 279/15
M.+ni(Mâlikni) aldığı 199/14	Aşhâb-ı M.+din 279/7
M.+ğa 194/12, 195/2, 242/1, 254/10	Mekke -12- Mekke.
M.+ğa(Mâlikğa) 193/14, 198/18	M. 156/20
M.+ge 194/15	M.-i Mu'azzama 156/3
M.+de(Mâlikde) 194/1	M.-i Mu'azzamağa 156/21
M.+din(Mâlikdin) 195/5	mu'cize-i M.-i Mükerrermedür 156/11
Ma'sûb ibni Revâh -1- Eyüp peygamberin büyük dedesi.	M.+de 147/15, 148/5, 154/15
M. 261/21	M.+ni 156/8, 156/9, 156/12, 156/19
Medîne -3- Medine.	M.+ni arası 147/12
M. bile 188/7	Me'mûn -1- Abbasi halifesi (813-833)
M.+ni 214/9	M. 161/7
M.+de 214/9	Merve -2- Mekke'de bir dağın adı.
Medyân -1- Hz. İbrahim'in oğullarından.	M. 148/1
M. 170/18	M. tağının 147/21
Medyen -13- Medyen şehri.	Meşvîl -26- Bahil'in damadı, Karkisun'un eşi,
M. 276/8, 276/10, 277/16, 277/19, 278/1, 278/3	M. 265/13, 265/15, 265/16, 265/17, 265/18, 265/20, 266/2, 266/4, 266/5, 266/6, 266/9, 266/10, 266/12, 267/2, 267/4, 267/6, 267/8, 267/10
M. şehride 276/7	M.+ni 265/21, 266/14, 266/18, 267/7
M.+ni 276/9	
M.+ğa 279/8	
evlâd-ı M.+ğa 276/7	

	M.+ğa 265/15, 266/12		M.+dın bolur-min 190/17
Mısr	-71- Mısır (ülke)	Mikâ'îl	-3- Hz. Mikail
	M. 148/7, 199/19, 200/6,		M. 'aleyhi's-selâm 167/5,
	202/6, 203/12, 207/12, 221/19,		168/21, 255/12
	227/14, 227/17, 231/20,	Mînâ	-1- Mina dağı.
	233/18, 233/21, 235/2, 236/17,		M. 152/4
	243/6, 244/20, 249/20, 255/4,	Muhammed Muştafâ	-12- Hz.
	255/9, 255/18, 260/7		Muhammed.
	pâdişâh-ı M. 237/16, 245/16		(Muhammed) M. 157/15,
	M.+nı 188/7, 199/21, 200/11,		178/14, 253/16, 261/9
	217/13, 247/6, 252/10		(Muhammed) M. 'aleyhi's-
	pâdişâh-ı M.+nı 242/1, 243/21		selâm 153/10
	pâdişâh-ı M.+ğa 244/21		M. şalla' llâhu 'aleyhi ve
	M.+ğa 149/1, 187/20, 191/9,		sellem 231/15
	192/13, 193/6, 193/11, 199/1,		Hzret-i M. şalla' llâhu 'aleyhi
	199/18, 199/19, 200/7, 203/2,		ve sellem 146/6, 147/18,
	206/13, 206/14, 208/8, 221/21,		153/10, 219/13
	222/18, 237/7, 237/11, 237/13,		Hzret-i M. şalla' llâhu 'aleyhi
	237/17, 245/19, 246/12, 247/8,		ve sellemni 255/11
	247/10, 252/9, 256/19		(Muhammed) M.+ni 255/17
	m.+da 208/17	Muhtarrem	-1- Muharrem ayı.
	M.+da 179/13, 202/16, 222/13,		M. 171/1
	244/20, 256/21	Müsâ	-5- Hz. Musa.
	M.+da irdi 192/6, 249/21		M. 261/3
	M.+da irdim 251/1		M. 'aleyhi's-selâm 257/1,
	M.+dın 239/9, 250/9		279/15

M. ‘aleyhi’s-selâmnı 257/1	N. 179/8
Hâzret-i M. ‘aleyhi’s-selâmnı	N.+ğa 176/9
höküzlerini 154/4	Nemrūd -4- [Ar.ö.i.] Hz. İbrahim’in
Mu‘şab -1- Reyyan Melik’in oğlu.	ateşe attıran hükümdar.
M. 256/17	N. 148/14, 153/6
Mübeşşir -21- Hz. Yakup’un kölesi,	N.+nı otı 148/13
Beşir’in babası.	N.+nı otığa 245/2
M. 249/4, 249/8, 249/9,	Nîl -4- Mısır’da Akdeniz’e
249/13, 249/15, 249/18, 250/3,	dökülen bir nehir.
250/6, 250/8, 250/9, 250/10,	N. 261/3, 261/5
250/12, 250/14	Rūd-ı N. 200/6
M. birle 250/21	deryâ-yı N.+ni 227/2
M.+ni 250/5, 250/15	Ninova -2- Dicle Nehri’nin doğu
M.+ğa 249/8, 249/12, 250/6	kıyısında bulunan ve bir dönem
M.+din 249/11	Asur Devletine başkentlik
Mü’tefikât -9- Lut kavminin helak olan	yapan bir Antik çağ kentidir.
şehri.	N. 268/15, 269/5
M. 160/6, 160/11, 160/15,	Nûh -2- Hz. Nuh.
162/3, 162/17	Hâzret-i N. ‘aleyhi’s-selâmnı
M. halkı 162/9	tûfânığaça 154/7
M.+ğa 162/13	N. ‘aleyhi’s-selâmnı 188/8
N	Ö
Neftâl -2- Hz. Yusuf’un	‘Ömer -3- ikinci halife Hz. Ömer.
kardeşlerinden.	‘Ö. razıya’llâhu ‘anh 194/19

Ḥazret-i ‘Ö. rażıya’llāhu ‘anh
194/20

Ḥazret-i ‘Ö. rażıya’llāhu
‘anhke 154/4

R

Ra‘d -1- Lut peygamberin
develerinden birinin adı.
R. 162/12

Rāhile -14- Hz. Yusuf’un annesi.
R. 172/14, 172/16, 240/2
R. üçün 172/10
R. irdi 172/7
R.+ni 172/9, 172/10, 172/12,
172/13, 181/21, 185/6
R.+ni ümīdide 172/8
R.+ğa 172/13

Rahīme -36- Eyüp peygamberin eşi.
R. 270/21, 271/4, 272/2, 272/4,
272/6, 272/7, 272/8, 272/11,
272/13, 272/14, 272/18,
272/19, 272/20, 272/21,
273/10, 273/17, 274/1, 275/8,
275/9, 275/12, 275/14
R. irdi 262/1

R.+din 274/4

R.+ni 272/16, 273/6, 273/18,
273/20, 274/5, 275/15

R.+ge 273/9, 273/21

R.+ğa 272/1

Refikā -2- İshak peygamberin eşi.

R. 158/4

R.+irdi 158/3

Resūl -6- [Ar.] resul, peygamber, Hz.
Muhammed.

R.-ı ekrem 194/15

R.-ı Ḥudā şalla‘llāhu ‘aleyhi
ve sellem 194/19

R.-ı Ekrem şalla‘llāhu ‘aleyhi
ve sellem 228/15

R. ‘aleyhi’s-selām 229/13,
257/2 R.-ı Ekrem şalla’llāhu
‘aleyhi ve sellemğa 180/11

Revāh ibni Rūm -1- Hz. Yakup’un
büyük dedesi.

R. 261/21

Reyyān Melik -37- Hz. Yusuf’un köle
olarak alındığı devirde Mısır
ülkesinin hükümdarı.

R. 201/20, 223/19, 224/3,
224/10, 226/19, 226/20, 228/3,

229/5, 231/14, 232/6, 233/21,	R. 214/8
254/17, 254/19, 255/18,	Rūm -3- [Ar.] Anadolu.
255/19, 255/21, 256/2, 256/4,	R.+nı 256/10
256/7, 256/12	R.+ğa 256/10
R.(Reyyān) 203/20, 224/7	R.+da 256/14
R. birle 223/20, 254/20	Rūm ibni ‘Ayš -1- Hz. Yakup’un büyük
R. irdi 200/12	dedesi.
R.+ni 200/15, 200/18, 223/21,	R. 261/21
224/1, 229/7, 229/15, 255/20,	Rūmlık -1- [Ar.+Tr.] Anadolu’da
256/17	yaşayan.
R.+ğa 200/12	R. irdiler 262/1
R.+ge 229/16	
R.+din 226/6	
Rūbīl -20- Hz. Yusuf’un	S
kardeşlerinden biri.	Şafā -3- Mekke’de kutsal bir tepe.
R. 174/13, 179/8, 181/20,	Ş. 147/20
185/5, 185/12, 186/6, 186/21,	Ş. birle 148/1
194/10, 241/10, 245/19,	Ş. tağdın 147/20
252/10, 256/5	Sākī -39- Reyyan Melik’in iki
R.+ni 181/20, 186/2, 186/19,	güvenilir kişisinden biri.
252/9	S. 224/2, 224/7, 224/10,
R.+ni ğazab.ı 174/10	224/12, 224/14, 225/2, 225/5,
R.+ğa 176/7, 181/20, 245/19	226/9, 228/4, 228/5, 228/20,
Rūhu’l Beyān -1- İsmail Hakkı Bursevī	229/1, 229/4, 229/6, 229/15,
(17.yy) tarafından yazılmış	229/20, 230/14, 231/13
Kur’an tefsiri	S. bile 223/20, 224/20, 226/8

S. birle 224/5, 224/16	Şeles -2- Bahil'in taptığı putun adı.
S.+ni 217/16, 224/20, 226/6, 226/8, 226/10, 228/2, 228/5	Ş. irdi 262/5 Ş.+ğa 264/1
S.+ğa 224/10, 225/20, 229/5, 231/9	Seyyide -9- Hz. İsmail'in ikinci eşi.
S.+din 224/17, 229/19, 230/12	S. 149/17, 149/19, 149/21, 150/2, 150/4, 150/7
Şâlih -3- Hz. Salih.	S. atlıg 149/14
Ş. 'aleyhi's-selâm 176/8	S.+ni 150/9
Ş. 'aleyhi's-selâmını 208/1	Siccîl -1- Sapkın Lut kavmine
Hzret-i Ş. 'aleyhi's-selâmını	yağdırılan sıcak taş.
191/11	S. 169/11
Sâm ibni Nüh -2- Hz. Nuh'un oğlu.	Sidretü'l Müntehâ -1- son sedir,
S.+nı 187/3	Allah'ın huzuruna gelebilecek
(Sâm) S. 188/8	varlıkların erişebileceği son
Sârâ -6- İbrahim peygamberin ilk	nokta.
eşi.	S.+dın 187/14
S. 146/11, 165/13	Sîmvez -1- Mutefikat kavminin dört
S.+nı aytkenini 147/7	önemli şehrinden biri.
S.+ğa 146/14, 146/19	S. 160/9
S.+dın 166/4	Sînâ -1- Sina dağı.
Sâriyye -1- Meşvil'in padişah olduğu	Ṭūr-ı S. 154/14
ülkenin adı.	Süleymân -4- Hz. Süleyman.
S. 265/11	S. 'aleyhi's-selâm birle 273/13
Sedd -1- Mutefikat kavminin dört	S. 'aleyhi's-selâm 273/14
önemli şehrinden biri.	S. 'aleyhi's-selâmını 199/13
S. 160/9	S.+sin 214/13

Süleymān bin Yesār -2- Medine'de yaşadığı dönemde kadınlarının aşık olduğu yakışıklı genç.	186/21, 187/3, 194/9, 194/10, 241/13, 256/5 Ş. bile 186/19 Ş.+ğa 176/7, 186/8
Ş	
Şām -15- Şam şehri.	Ş. 160/7, 160/17, 164/17
Ş. 148/7, 171/14, 199/17	Şiğ -2- Hz. Şit.
Ş. birlen 256/10	Ş. 'aleyhi's-selām 176/7
Ş. vilāyetidin 154/9	Ş. 'aleyhi's-selāmdın 158/1
Ş.+ğa 149/1, 159/19, 173/1, 192/12, 214/10, 222/16	Şu'ayb -37- [Ar.ö.i.] Hz. Şuayip.
Ş.+dın 192/12, 222/6, 222/7	Ş. 276/18, 276/21, 277/7, 277/12, 279/10, 279/13
Ş.+lığlar 199/17	Ş. 'aleyhi's-selām 276/10, 276/15, 277/1, 277/8, 277/13, 277/15, 277/18, 277/19, 277/20, 278/3, 278/14, 279/8, 279/12, 279/14, 279/15, 279/16
Şāvīl ibni İlyās -1- Hz. İshak'ın kayınbabası.	Hzret-i Ş. 'aleyhi's-selām 276/6
Ş.+nı 158/3	Ş.'aleyhi's-selām ibni Mes'ūf bin 'Unāk bin Şābit bin Medyen bin İbrāhīm 276/6
Şeddād -4- Yemen'de yaşamış Ad kavminin hükümdarı.	Ş. 'aleyhi's-selāmdurlar 262/3
Ş. 175/10, 232/19	Ş. 'aleyhi's-selāmğa 277/6, 277/18, 278/13, 279/6
Ş.-ı la'ın 173/13	
Ş.+nı 244/21	
Şem'ūn -16- Yusuf peygamberin kardeşlerinden biri.	
Ş. 172/14, 174/10, 174/13, 177/1, 179/8, 185/5, 185/16,	

Ş. ‘aleyhi’s-selâmnı 276/8,
276/9, 278/2, 279/16

Hzret-i Ş. ‘aleyhi’s-selâmnı
276/3

Ş.+ni 279/2

Ş.+ğa 279/10

‘U.+ğa 175/13, 177/8, 177/9

‘U.+dın 175/3, 177/1

Ü

Ürdün -1- Ürdün.

Ü. 188/7

T

Ṭulhām -1- Yusuf peygamberin
gömleğinin yırtılması
hadisesinde lehine şahitlik eden
bebeğin annesi.
Ṭ. 216/13

U

‘Umlāk -27- Ad kavmi hükümdarı
Şeddad’ın oğlu.

‘U. 173/16, 174/6, 175/1,
175/15, 175/16, 176/11, 177/2,
177/3, 177/6, 177/11, 177/16,
178/1

‘U.-ı la‘în 174/1, 175/10

‘U.-ı mel‘ün 173/14

‘U.+nı 174/19, 177/9, 177/10,
178/1, 178/5, 178/6, 243/4

V

Vāhile -1- Lut peygamberin iki
eşinden biri.

v. atlığ 162/11

Vā‘ile -3- Lut peygamberin iki
eşinden biri.

V. 162/11

V. ‘aleyhi’l-la‘ne 167/14

V.+ni 169/13

Vehb ibni Münebbih -2- (d.645-ö.741)

İbn Abdullah, Sahabeler
zamanında yetişen ve
sonrasında Yemen’e yerleşen
alim.

V. 252/6

v.+ni 251/9

Y

Yaḳṫūr -1- Hz. İbrahim'in ikinci eşinin babası.	176/3, 176/5, 177/2, 177/6, 177/10, 177/18, 178/7, 183/11, 183/12, 183/19, 184/1, 184/3,
Y. 170/17	184/10, 184/15, 184/16, 184/19, 185/4, 188/15, 188/18, 188/21, 189/2, 189/21, 190/3, 190/7, 190/9, 190/11, 190/16, 190/20, 191/1, 191/3, 191/5, 191/7, 207/21, 208/9, 208/12, 208/15, 208/16, 215/3, 215/8,
Ya'ḳūb -232- Hz. Yakup.	222/20, 222/21, 223/3, 232/20, 234/5, 234/19, 236/16, 236/21, 237/3, 237/6, 237/7, 237/8, 237/9, 237/13, 237/16, 237/19, 237/21, 240/5, 240/9, 244/3, 244/4, 244/5, 244/8, 244/10, 244/13, 244/15, 244/19, 246/14, 246/16, 247/7, 247/9, 247/10, 249/3, 249/6, 249/7, 249/9, 249/12, 249/14, 249/19, 250/4, 250/6, 250/10, 250/18, 251/2, 251/8, 251/21, 252/4, 252/5, 252/6, 252/14, 252/18, 252/21, 253/1, 253/3, 253/4, 253/5, 253/19, 254/3, 254/7, 254/8, 254/21, 255/19, 256/19,
Y. 158/9, 158/17, 159/7, 159/16, 166/5, 171/20, 172/2, 175/20, 175/21, 176/14, 177/3, 177/5, 177/8, 177/21, 178/4, 178/6, 189/21, 194/10, 222/8, 245/21, 246/11, 250/5, 258/21	
evlād-ı Y. 185/14, 185/17, 185/20	
Ḥāzret-i Y. 246/15	
Y.-ı İsrā'īlu'llāh bin İshāḳ nebiyyu'llāh 245/1	
Y.-ı İsrā'īl 175/10	
Y. İsrā'īlu'llāh 201/17	
Y. peygamber 174/7	
Y. 'aleyhi's-selām birle 172/19, 253/20	
Y. 'aleyhi's-selām 158/19, 159/4, 159/13, 160/1, 171/21, 172/4, 172/6, 172/8, 173/1, 173/4, 173/5, 173/8, 173/11, 173/12, 173/21, 174/11, 174/20, 175/7, 175/9, 175/20,	

258/5, 258/6, 258/8, 258/18,
259/1
evlād-ı Y. ‘aleyhi’s-selām
191/12
Hāzret-i Y. ‘aleyhi’s-selām
222/17
Y. ‘aleyhi’s-selāmğa 178/2
Y.‘aleyhi’s-selāmı 178/10,
256/14
Y. ‘aleyhi’s-selāmın 252/2
Y. ‘aleyhi’s-selāmdurlar
260/21
Y. ‘aleyhi’s-selāmğa 158/17,
159/10, 174/20, 175/1, 175/2,
191/8, 207/5, 207/14, 208/6,
208/7, 223/4, 234/9, 237/5,
237/18, 240/7, 246/6, 250/1,
250/3, 255/18
Y. ‘aleyhi’s-selāmge 158/12,
159/18
Y. ‘aleyhi’s-selāmı 159/14,
252/1
Y. ‘aleyhi’s-selāmı aldılarğa
251/5
Y. ‘aleyhi’s-selāmı bōrileri
191/10

Y. ‘aleyhi’s-selāmı evlādları
188/13
Y. ‘aleyhi’s-selāmı öyleride
180/14
Y. ‘aleyhi’s-selāmı 158/10,
159/12, 159/15, 171/17, 173/5,
175/17, 177/2, 179/6, 182/8,
185/4, 185/6, 189/15, 193/13,
206/20, 207/18, 207/19, 215/6,
222/17, 240/3, 246/8, 249/4,
250/9, 250/16, 253/17, 253/19,
255/3, 255/9, 256/13
Y.+nı 159/11, 178/4, 249/15
Y.+ğa 158/21, 175/4, 189/20
Yasavul -1- Yusuf peygamberi
gördüğünde hayretten elini
kesen Mısırlı kadınlardan
birinin kocası.
Y.+nı hatunı 217/17
Yehūdā -61- Hz. Yusuf’un
kardeşlerinden biri.
Y. 172/14, 174/4, 174/10,
174/12, 174/13, 174/14, 175/8,
175/9, 176/14, 176/16, 176/21,
177/10, 177/15, 177/18, 178/1,
179/8, 185/5, 186/10, 186/12,

187/2, 188/16, 191/15, 191/16, 193/14, 194/7, 194/10, 236/10, 236/11, 241/6, 241/8, 243/4, 243/8, 243/11, 243/12, 243/16, 243/17, 244/2, 248/19, 249/1, 250/16, 251/4, 251/8, 261/4 Y. bile 186/2, 244/1 Y. birle 237/14 Y.+nı 176/10, 177/9, 177/10, 177/21, 186/7, 186/8, 186/18, 195/13 Y.+ğa 176/9, 195/13, 261/2 Y.+dın 250/2, 250/8, 251/7	Yünā -1- bkz. Bekāvul Y. irdi 224/21
	Yūnus -1- Hz. Yunus. Y. ‘aleyhi’s-selāmnı 199/13
	Yūsuf -710- Hz. Yusuf. Y. 172/15, 179/8, 180/21, 182/7, 182/17, 183/14, 184/5, 185/8, 186/18, 187/17, 187/19, 188/11, 190/12, 191/13, 192/18, 192/19, 194/12, 195/3, 197/4, 198/6, 198/14, 198/19, 199/1, 202/5, 204/5, 204/9, 207/1, 207/6, 207/8, 209/4, 209/10, 209/18, 209/20, 210/4, 210/11, 210/14, 210/17, 211/10, 212/14, 212/19, 212/21, 213/3, 213/5, 213/12, 214/11, 215/1, 215/8, 216/6, 216/14, 216/19, 217/2, 217/6, 217/10, 217/21, 219/3, 220/4, 220/15, 221/16, 221/19, 226/3, 226/14, 226/19, 229/13, 229/14, 229/20, 230/11, 230/20, 231/8, 231/10, 232/10, 232/15, 233/10, 234/1, 234/15, 235/5, 238/21, 239/20, 241/11,
Yemen -2- Yemen ülkesi. Y.+ni pādīşāhı 156/13 Y.+ğa 202/10	
Yestāhir -4- Hz. Yusuf’un kardeşlerinden biri. Y. 179/8, 194/11, 241/16 Y.+ğa 176/8	
Yişbak -1- Hz. İbrahim’in oğullarından biri. Y. 170/18	
Yokşān -1- Hz. İbrahim’in oğullarından biri. Y. 170/18	

241/14, 241/17, 241/20, 242/5,
245/8, 245/10, 248/5, 248/9,
248/19, 253/5, 253/7, 253/8,
254/12, 257/9, 257/10, 258/10,
259/4, 259/18, 259/19, 261/1

Ḥazret-i Y. 186/12, 187/6,
215/16, 216/7, 216/14, 247/5

Y.-ı şiddīku'llāh 'aleyhi's-
selāmnı vāqı' alarıdur 178/10

Y.-ı şiddīku'llāh 201/18, 208/8

Y. bile 247/8

Y. bolsa irdi 236/13

Y. için 243/3, 246/11

Y. 'aleyhi's-selāmnı 205/4

Y. 'aleyhi's-selām 201/12,
204/6, 209/16, 214/17, 215/17,
218/15, 220/14, 223/8, 223/11,
233/8, 238/9, 238/14, 248/11,
249/11, 259/1, 259/16

Y. 'aleyhi's-selām bile 207/20

Y. 'aleyhi's-selām birle 249/5,
259/3, 260/2

Y. 'aleyhi's-selām için
232/21, 249/19

Y. 'aleyhi's-selām 179/9,
179/15, 179/18, 179/20,

180/16, 180/20, 181/12, 182/3,
182/12, 184/3, 184/8, 184/11,
186/1, 186/13, 187/4, 187/18,
191/16, 192/13, 192/18, 193/9,
194/4, 195/5, 195/7, 195/9,
195/19, 196/20, 197/18, 198/8,
198/20, 199/3, 199/4, 199/9,
199/14, 200/7, 201/4, 201/8,
202/16, 204/12, 204/21,
205/11, 205/17, 206/7, 206/10,
206/15, 206/19, 206/21, 207/9,
207/16, 208/20, 209/3, 209/5,
209/11, 209/19, 210/1, 210/5,
210/10, 210/12, 210/16,
210/20, 211/2, 211/8, 211/11,
212/5, 212/6, 212/11, 212/12,
212/15, 212/16, 212/19,
212/20, 213/1, 213/2, 213/4,
213/6, 213/8, 213/13, 213/19,
214/5, 214/12, 214/15, 214/16,
215/2, 215/14, 215/15, 216/8,
216/15, 218/2, 218/5, 219/5,
219/9, 220/5, 220/8, 220/9,
220/13, 220/16, 221/17, 222/3,
222/5, 222/7, 222/9, 222/10,
222/12, 224/21, 225/6, 225/12,

225/13, 225/17, 225/20, 226/3,
226/5, 226/12, 226/18, 227/13,
227/14, 227/15, 227/18,
227/19, 228/11, 228/16, 229/1,
229/7, 229/15, 230/15, 230/19,
230/21, 231/5, 231/9, 231/14,
231/16, 232/1, 232/4, 232/5,
232/9, 232/12, 232/17, 232/18,
233/1, 233/3, 233/6, 233/10,
233/15, 233/17, 234/1, 234/3,
234/7, 234/8, 234/10, 234/11,
234/13, 234/16, 234/17,
234/19, 234/20, 234/21, 235/1,
235/4, 235/6, 235/7, 235/12,
235/13, 235/14, 235/17,
235/20, 236/1, 236/5, 236/7,
236/14, 237/19, 238/1, 238/5,
238/7, 238/8, 238/12, 238/13,
238/17, 238/19, 239/5, 239/6,
239/18, 239/21, 240/1, 240/3,
240/10, 240/12, 240/13,
240/17, 240/21, 241/4, 241/5,
241/7, 241/9, 241/10, 241/12,
241/13, 241/15, 241/16,
241/18, 241/20, 241/21, 242/3,
242/4, 242/16, 242/19, 243/7,

243/11, 245/20, 247/2, 247/3,
247/17, 247/19, 247/20, 248/2,
248/5, 248/8, 248/15, 248/19,
248/20, 249/10, 249/20,
251/10, 251/12, 251/13, 252/3,
252/10, 253/4, 253/6, 253/7,
253/21, 254/9, 254/12, 254/13,
254/16, 254/18, 255/3, 255/6,
255/20, 256/1, 256/4, 256/8,
256/20, 257/5, 257/6, 257/10,
257/12, 257/15, 257/17,
257/18, 257/21, 258/1, 258/2,
258/3, 258/7, 258/10, 258/12,
258/16, 258/18, 258/19, 259/7,
259/11, 259/12, 259/16, 260/1,
260/5, 260/8, 260/13, 260/15,
261/2, 261/7
H azret-i Y. ‘aleyhi’s-sel am
194/3, 215/19, 216/11, 216/12,
216/21, 217/7
Y. ‘aleyhi’s-sel amda 179/14,
214/3, 214/4
Y. ‘aleyhi’s-sel amnı 188/15,
190/1
Y. ‘aleyhi’s-sel amda boldı
200/1

Y. ‘aleyhi’s-selāmdın 250/21,
252/2, 254/8, 256/3

Y. ‘aleyhi’s-selāmğa 179/9,
179/14, 179/17, 180/13,
180/18, 181/11, 184/7, 195/9,
196/2, 199/4, 199/18, 200/19,
202/9, 203/11, 206/17, 207/13,
210/2, 212/12, 213/18, 214/7,
225/4, 226/18, 229/7, 230/10,
230/12, 230/15, 231/18, 232/2,
232/3, 232/14, 233/2, 233/14,
233/16, 234/6, 247/11, 252/10,
253/20, 254/4, 254/7, 255/21,
256/7, 256/18, 257/8, 259/1,
259/10, 260/5, 261/6

Y. ‘aleyhi’s-selāmge 240/4,
248/4

Y. ‘aleyhi’s-selāmka 211/13

Y. ‘aleyhi’s-selāmı 199/5,
213/20, 215/19, 251/4, 257/8,
257/11

Y. ‘aleyhi’s-selāmı āvāzlarını
257/18

Y. ‘aleyhi’s-selāmı du‘āları
204/18

Y. ‘aleyhi’s-selāmı haberini
252/7

Y. ‘aleyhi’s-selāmı isilerini
189/3

Y. ‘aleyhi’s-selāmı iştiyākları
223/4

Y. ‘aleyhi’s-selāmı 178/12,
178/16, 181/1, 181/14, 181/16,
181/17, 182/14, 184/4, 187/5,
188/10, 188/14, 193/7, 193/8,
194/6, 194/15, 195/2, 195/8,
195/20, 195/21, 197/8, 198/6,
198/8, 198/11, 199/8, 200/1,
200/3, 200/4, 200/8, 201/20,
202/2, 202/8, 202/11, 203/12,
204/3, 204/16, 205/8, 205/13,
205/19, 205/21, 206/2, 206/16,
206/18, 208/10, 209/6, 211/1,
211/14, 212/9, 212/17, 213/11,
213/16, 213/17, 213/21, 214/1,
214/2, 214/11, 215/7, 218/5,
219/17, 220/4, 220/11, 223/6,
223/11, 223/13, 225/2, 225/14,
226/13, 227/14, 228/6, 228/20,
229/10, 229/16, 229/17,
229/19, 231/2, 233/17, 234/7,
234/10, 234/15, 237/15,

237/18, 239/18, 240/4, 240/7,
240/8, 240/9, 242/17, 242/21,
245/20, 249/6, 249/17, 250/1,
250/10, 250/16, 251/1, 251/5,
251/7, 253/18, 253/19, 256/2,
256/3, 257/3, 257/6, 257/7,
257/8, 258/4, 258/8, 258/20,
259/11, 260/2, 261/5, 262/2
H azret-i Y. ‘aleyhi’s-sel amnı
196/1, 200/16, 209/1, 216/20
Y. ‘aleyhi’s-sel amnıĝ 220/6
Y. ‘aleyhi’s-sel amsız birle
209/9
Y. ‘aleyhi’s-sel am-siz 214/12
Y.+nı 182/14, 182/19, 183/13,
183/18, 183/21, 184/7, 184/16,
185/3, 185/5, 185/20, 187/1,
187/13, 188/20, 190/6, 190/8,
191/9, 191/17, 191/21, 193/16,
198/13, 199/7, 199/11, 208/3,
208/17, 208/18, 216/10,
216/17, 219/16, 219/19, 220/3,
220/6, 221/8, 223/18, 230/6,
231/4, 236/12, 236/21, 240/14,
240/21, 241/2, 241/7, 245/7,
245/8, 245/9, 245/12, 246/7,

246/9, 246/13, 247/9, 249/16,
250/19, 252/15, 258/7
H azret-i Y.+nı 217/12, 220/18,
243/13
mini Y.+nı 257/11
s ure-i Y.+nı 179/4
Y.+nı  ol 221/3
Y.+nı  z 252/21
Y.+nı  ulaĝıge 257/16
Y.+ı 183/9, 183/15, 183/17,
183/20, 193/13
H azret-i Y.+ı 184/19
Y.+ĝa 182/4, 185/20, 211/19,
219/14, 226/1, 236/10, 236/11,
258/21, 261/10
Y.+ge 185/17, 194/21, 198/16,
244/19, 247/17, 247/21, 248/5
H azret-i Y.+ge 233/21
Y.+dadur 216/17
Y.+dın 182/2, 208/6, 245/17
Y.+um 188/17, 188/18, 189/14,
222/10, 250/11, 252/15
Y.+um bolĝay 223/1
Y.+umnı 189/13, 201/15,
208/4, 250/17
Y.+ımnı 185/2

Y.+umdın 190/1, 191/2	215/15, 215/17, 215/18,
Y.+ını 249/15	215/19, 216/1, 216/8, 216/9,
Y.+ıngız 191/6	216/20, 217/3, 217/5, 217/6,
	217/8, 217/10, 217/14, 217/19,
	217/20, 218/2, 218/4, 218/6,
	218/8, 218/13, 218/19, 219/6,
Za'vile -1- Lut peygamberin	220/3, 220/4, 220/6, 220/17,
kızlarından bir tanesi.	220/18, 221/1, 221/3, 221/4,
Z. 162/12	221/7, 221/11, 223/7, 223/11,
Zelihâ -201- Yemen padişahının kızı,	223/13, 226/11, 226/13,
Mısır veziri Aziz'in karısı, Hz.	227/18, 227/19, 227/20,
Yusuf'u köle olarak satın alan	229/18, 229/19, 229/21, 230/8,
kişi.	230/11, 257/5, 257/10, 257/13,
Z. 202/9, 202/10, 202/11,	257/17, 257/18, 257/19,
202/17, 202/18, 203/3, 203/4,	257/20, 257/21, 258/2, 258/3,
203/7, 203/10, 203/14, 203/16,	258/5, 258/6, 258/7, 258/10,
203/18, 203/20, 204/1, 204/3,	258/11, 258/12, 258/13,
206/6, 209/2, 209/4, 209/7,	258/17, 258/19, 259/3, 259/4,
209/10, 209/11, 209/18,	259/7, 259/11, 259/12, 259/13,
209/20, 210/2, 210/6, 210/11,	259/16, 259/18, 259/19, 260/1
210/13, 210/14, 211/7, 211/14,	Z. bile 214/20
211/19, 211/20, 212/1, 212/2,	Z. birle 226/13, 229/17
212/8, 212/12, 212/14, 212/15,	Z. dik 213/17
212/16, 212/18, 212/20,	Z.+nı 202/15, 203/2, 203/8,
212/21, 213/2, 213/3, 213/5,	206/7, 206/8, 210/4, 210/17,
213/7, 213/11, 213/16, 213/18,	211/13, 212/6, 212/7, 212/11,
214/4, 214/15, 214/17, 215/5,	

213/14, 213/21, 214/1, 214/20, 215/12, 217/1, 217/11, 218/15, 219/3, 219/10, 221/5, 226/4, 227/19, 229/8, 229/9, 229/10, 229/16, 230/14, 257/7, 257/11, 258/4, 258/8, 258/18, 258/21, 259/10, 259/19 Z.+nı āvāzın 257/16 Z.+nı āvāzını 257/16 Z.+nı köngli 221/9 Z.+nı meyli 213/20 Z.+nı sözünü 223/10 Z.+nı yaqası 259/17 Z.+ğa 203/9, 212/14, 213/19, 214/15, 216/21, 217/3, 217/16, 217/20, 218/19, 219/9, 219/15, 230/17, 230/20, 259/11, 259/12 Z.+da 214/4, 219/18 Z.+dadur 216/18 Z.+dın 202/14, 202/18	Zey'āl -5- Mutefikat kavminin taptığı putlardan biri. Z. 160/19 Z.+ni 160/19, 160/21, 161/4 Z.+ğa 160/18
	Zimremed -1- Hz. İbrahim oğullarından biri. Z. 170/18
	Zīnā -1- Davut peygamberin kabrinin bulunduğu inanılan dağ. Kudüs'e 120 km. uzaklıktadır. kūh-ı Z. 154/14
	Zīne -2- Hz. Lut'un kızı; Hz. Yusuf'un kız kardeşi. Z. 195/16 Z. irdi 162/13
	Ziyālūn -2- Hz. Yusuf'un kardeşlerinden biri. Z. 179/8, 194/11
Zemzem -5- zemzem suyu. Z. 148/4, 148/5 çāh-ı Z.+dür 156/12 āb-ı Z. irdi 148/6 Z.+ni ma' nī.si 148/4	Zülfe -2- Hz. Yakup'un eşi Rahile'nin hizmetçisi. Z. 172/13, 172/16

9. SONUÇ

Rabgūzī'nin Kışaşu'l-Enbiyā adlı eserinin Leningrad nüshasının transkripsiyon, dizin ve incelemesini yapmış bulunmaktayız. Yapılan incelemeler neticesinde eserin Çağatay Türkçesine ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan eser, gerek dil gerekse din tarihi açısından peygamber kıssası anlatma geleneğinin bu devrede yazılmış önemli bir numunesidir. Öncesinde Rabgūzī'nin telif etmiş olduğu bu eserin, yıllar sonra bir başyapıt olarak tekrar sadeleştirilmek istenmesi, aynı zamanda eserin alanında neredeyse tek bir örnek olduğunu doğrular niteliktedir. Eserin kaynak olan nüshadan mahallileşerek uzaklaşmış olması yazılma gayesine hizmet etmektedir. Bu bilgiler ışığında söz konusu eserin Türk dil tarihi incelemeleri açısından faydalı olabileceği kanısındayız.

10. KAYNAKÇA

Abuşka Lügati ve Çağatay Sözlüğü(Haz. Besim ATALAY), (Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1970)

Akalın, M., **Eski Türkçenin Grameri** (5.baskı, Ankara, TDK, 2007)

Arat, R.R., **Kutadgu Bilig I Metin** (İstanbul, 1947); **III İndeks** (İstanbul, 1979)

Argunşah, M., **Çağatay Türkçesi** (İstanbul, Kesit Yayınları, 2014)

Ata, A., **Nâşirü’ d-dîn bin Burhânü’ d-dîn Rabgûzî: Kışâşü’ l-Enbiyâ**(Peygamber Kıssaları), C.I: Giriş-Metin-Tıpkıbasım; C. II:Dizin (Ankara, TDK, 1997)

Ata, A., **Çağatay Türkçesinin İlk Devresi Harezmi-Altın Ordu Türkçesi** (Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ocak 2014)

Atalay, B., **Divanü Lugat-it-Türk Tercemesi, I-III; Divanü Lugat-it Türk Dizini “Endeks” IV** (22. Baskı, Ankara, TDK, 1985-1986)

Barthold, V.V., **Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler** (Ankara, TTK, 1975)

Baytop, T., **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü** (Ankara, TDK, 2007)

Boeschoten, H.E., “The Leningrad Manuscripts of Rabghuzi’s Qisas” **Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi**, 1991, C.I, s. 47-79

Caferoğlu, A., **Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü** (3.baskı, Ankara, TDK, 2015)

Clauson, G., **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish** (Oxford, At The Clarendon Press, 1972)

Coşkun, M.V., **Özbek Türkçesi Grameri** (Ankara, TDK, 2017)

Çantay, H.B., **Tefsirli Kur’an Meali Kur’an-ı Hakim ve Meal-i Kerim I-II-III** (İstanbul, Risale Yayınları, 2017)

Devellioğlu, F., **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat** (25.Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi, 2008)

Doğan, A., **Açıklamalı ve Örneklî ARUZ BİLGİSİ** (Ankara, Akçağ, 2005)

Eckmann, J., **Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar** (Ankara, TDK, 2014)

Erarslan, K., **Eski Uygur Türkçesi Grameri** (Ankara, TDK, 2012)

Erarslan, K., “Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair” **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, 1970, S.XVII, s.113-124

Ercilasun, A.B., ve diğerleri. **Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I-II(Dizin)** (Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991)

Ercilasun, A.B., ve diğerleri, **Türk Lehçeleri Grameri** (Ankara, Akçağ Yay. 2007)

Hacıeminoğlu, N., **Türk Dilinde Edatlar** (İstanbul, Meb yayınları, 1992)

Hacıyeva, N., “Rabguzî'nin Kısasü'l-Enbiyâ Eserinin Bakü Yazması” **Türk Dili Dergisi**, Ekim 1994 C. 1994/II, S.514, s.292-295

İslâm Ansiklopedisi İslâm Âlemi Tarih, Coğrafya, Etnografya Ve Biyografya Lugati (İstanbul, Meb yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1978]

Kanar, M., **Büyük Farsça-Türkçe Sözlük** (İstanbul, Say Yayınlar, 2016)

Köksal, M.A., **Peygamberler Tarihi** (23.Baskı, Ankara, TDV Yay./46, Temmuz 2016)

Necip, E.N., **Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü** (3. Baskı, Ankara TDK, 2013)

Öztürk, R., **Yeni Uygur Türkçesi Grameri** (3.Baskı, Ankara, TDK, 2015)

Seyliyev, N., **Dini Terimler Lughati** (Bakü, 1996)

Shaw, B.R., **Kâşgar ve Yarkend Agzı Sözlüğü** (Ankara, TDK, 2014)

Şemseddin, S., **Ḳāmûsu'l A'lâm**, (İstanbul, 1889)

Şemseddin, S., **Ḳāmûs-ı Türkî** (İstanbul, Çağrı Yayınları, 2010)

Tekin, T., **Orhon Türkçesi Grameri**, (Ankara, TDK, 2016)

Turgut, H., “*Şeyh Süleymân Efendî-i Buhârî Lûgat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî(Cild-i Evvel)*” *adlı eserin transkripsiyonu*,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 1995)

11. ÖZET

Dil en genel ifadeyle bir kültür ürünüdür. Kültürü oluşturan öğelerin değişimi ve kültüre eklenen yeni değerler aynı zamanda dili de zenginleştirir. Kültürü, dolayısıyla dili etkileyen sosyal, siyasî ve ekonomik olguların yanında önemli bir olgu da din değişikliğidir. Türkçe, din değişikliğinin dil bağlamında takip edilebildiği dünya dillerinden biridir. Türklerin İslâm'a geçişi edebi anlamda İslamî eserlerin toplum hayatına girmesini kaçınılmaz kılmıştır. Peygamber kıssaları ise bu eserler içerisinde önemli bir pay sahibidir. Peygamber kıssası anlatma geleneğinin yaygın bir örneği Rabgūzî'nin *Ḳıṣaṣu'l-Enbiyā*'sıdır. Türklerin varlığını sürdürdüğü coğrafyaya paralel olarak eserin birçok nüshası tespit edilmiştir. Çalışmamıza konu olan nüsha Leningrad nüshasının sadeleştirme gayesiyle yeniden tasnif edilmiş şeklidir.

12. ABSTRACT

In general expression, the language is a product of the culture. The change of the elements building the culture and new values added to culture also make the language rich. It's the religious variance that effects culture, accordingly the language besides the social, political and economic facts. Turkish is one of the world's languages through that the religious variances can be followed with regards to language. The conversion of the Turkish people to Islam caused to be unavoidable that Islamic works entered the community life. The Prophet's lives and anecdotes take an important part in these works. A common example of Prophet's lives and anecdotes is Rabgūzī's *Qıssaşu'l-Enbiyā*. A lot of copies of this work is determined according to the geographical places where Turkish people live. The copy that we are working on is a form of sorted out on the purpose of simplification on Leningrad copy.